חסידות · ברסלב

ליקוטי עצות

רבי נחמן מברסלב

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ליקוטי עצות

רבי נחמן מברסלב

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ליקוטי-עצות/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה מדפוס ראשון 4
הקדמה מדפוס שני 4
אמת ואמונה 5
אנחה 13
אכילה 13
הכנסת אורחים 17
ארץ ישראל 17
ברית 20
בנים 30
בטחון 31
בושה 32
בגדים 34
גאוה וענוה 34
דעת 38
דיבור 47
התבודדות 51
התחזקות 56
השגות והתנוצצות אלוקות 64
וידוי דברים 67
זיכרון 68
חקירות וחכמות חיצוניות 69
חיתון 73
חצות 73
טלטול ונסיעת דרכים 74
יראה ועבודה 75
כעס 81
כבוד וגדולה ומנהיגות 83
ליצנות 87
ממון ופרנסה 88
מחשבות והרהורים 96
מחלוקת ומריבה 100
מניעות 104
מקווה 107
מועדי ה' 108
נגינה 119
סבלנות 121
עזות 124
עצה 125
עינים 126
פדיון 128
צדיק 128
צדקה 148
ציצית 153
קדושה 153
רצון וכיסופין 155
רפואה 156
שמחה 157
שלום 162
תלמוד תורה 163
תפילה 174
תוכחה 191
תפילין 196
תענית 197
תשובה 198
תמימות 204

הקדמה מדפוס ראשון

הַקְדָּמָה מִדְּפוּס רִאשׁוֹן

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ, וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים, וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. נְטִיעָה מַמָּשׁ אֲשֶׁר עוֹשָׂה פֵּירוֹת תָּדִיר. וְזֹאת הַנְּטִיעָה אֵינוֹ מִתְקַבֶּלֶת אֶלָּא בַּעֲפָרוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, לֹא בְּעָפָר אַחֵר, בְּטֶבַע הַנְּטִיעוֹת שֶׁאֵינָן מִתְקַבְּלוֹת בְּכָל עָפָר רַק בַּעֲפָרוֹ. וּמִזֶּה הַטַּעַם צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בשודיכין, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִפְגָּם עָפָר שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְעַל כֵּן מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עֲפָרוֹ שֶׁלֹּא לִינֹק עֲשָׂבִים רָעִים, וּמֵרִיק מָטָר תָּדִיר, הֵינוּ דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי" (דברים ל"ב:ב'), אֲזַי מְגַדֵּל פֵּירוֹת בְּטוּב טָעַם וֵרִיחַ וְנֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה. וְאִם חָלִילָה אֵינוֹ מְשַׁמֵּר אֶת עֲפָרוֹ, אֲזַי מְגַדֵּל עִנְבֵי בֹּסֶר וּמַקְהֶה שִׁנּוֹ, וַאֲפִילּוּ תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו אֵין בָּהֶם טָעַם וְרֵיחַ. וְנִחְזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁבְּרֹב טוּבוֹ נָטַע בְּתוֹכֵנוּ דַּיְקָא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְהֵטִיב לְעַם קְדֻשֵּׁנוּ שֶׁיֶּהֱנוּ מִטּוּבוֹ בְּכָל עֵת בְּהִתְחַדְּשׁוּת, כְּנְטִיעָה זוֹ שֶׁמְּגַדֶּלֶת בְּכָל עֵת מִמִּינוֹ בְּהִתְחַדְּשׁוּת לְכָל אֶחָד, כְּפִי הַשְׂגָּחָתוֹ עַל עֲפָרוֹ, מַה שֶּׁלֹּא זָכוּ אֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאַתָּה מְרֻבֶּבֶת קֹדֶשׁ" (דברים ל"ג:ב'), כִּי הֵם אֵינָם עָפָר וְאֵין הַתּוֹרָה עוֹשָׂה פֵּירוֹת. וְעַל כֵּן בָּעָם הַקָּדוֹשׁ נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל דּוֹר סְפָרִים חֲדָשִׁים מִמִּינָהּ מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹוֹת הֵם תַּרְיַ"ג עֵטִין לָבוֹא עַל יָדָם לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת לְדַעַת ד', לְכָל אֶחָד כְּפִי שֶׁמְּקַיֵּם הָעֲצוֹת הַתּוֹרָה כֵּן נִתְרוֹמֵם דַּיְעָתוֹ וְנִתְלַהֵב לִבּוֹ לַעֲבוֹדַת ה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא. וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הִמְצִיאוּ לָנוּ בְּהִתְחַדְּשׁוּת מֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְפִי דָּרָא, עֵצוֹת לִשְׁלֵמוּת הַנַּ"ל. וַאֲקַוֶּה לַה' שֶׁכָּל אֶחָד יִמְצָא בּוֹ עֵצַת ה', לְהַצִּיל נַפְשׁוֹ מִיֵּצֶר הָרָע וְלֹא לְקַלְקֵל עֲפָרוֹ. כֹּה יְהִי. אָמֵן:

הקדמה מדפוס שני

הַקְדָּמָה מִדְּפוּס שֵׁנִי

מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, מִי הַבּוֹחֵר בְּחַיִּים נִצְחִיִּים. מִי הֶחָס עַל נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת, מִי לַה'. יָשִׂים לִבּוֹ אֶל הַחִבּוּר הַקָּטָן הַזֶּה, מְעַט הַכַּמּוּת וְרַב הָאֵיכוּת. הַבִּיטוּ וּרְאוּ וְהִתְמָהוּ תְּמָהוּ, כִּי פֹּעַל פָּעַל בֵּימֵיכֶם, אֲשֶׁר נִתְגַּלּוּ דְּרָכִים וְעֵצוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים, מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז, שְׁתוּלִים עַל פַּלְגֵי מַיִם, נוֹבְעִים מִמַּעְיַן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה'. מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ, אֲשֶׁר הִדְלִם אִישׁ תְּבוּנוֹת.

לְכוּ חֲזוּ מִפְּעָלוֹת ה', שִׂימוּ לְבַבְכֶם לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי הֵם דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם. דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. דְּבָרִים הַמְחַיִּין אֶת כָּל הַנְּפָשׁוֹת מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל,

מֵרוּם כָּל דַּרְגִּין עַד תַּכְלִית מַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה. אֵין דָּבָר עֵצָה קְדוֹשָׁה נֶעֱלָם מִמְּךָ אֲשֶׁר לֹא תִמְצָאֵהוּ בַּסֵּפֶר הַזֶּה, וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשְׁךָ לֹא יֵאָצַל מִמְּךָ הַכֶּרֶךְ הַקָּטָן הַזֶּה. הַט אָזְנֶיךָ וּשְׁמַע, פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה, וְהָבֵן וְהַבֵּט הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת לֵב וְדַרְכֵי לֵיצָנוּת וּשְׁקָרִים. וְחָכְמוֹת שֵׂל הֶבֶל הַרְחֵק מִמְּךָ. חוּסָה עַל נַפְשְׁךָ, וְהַטֵּה דַּעְתְּךָ וּמַחֲשַׁבְתְּךָ אֶל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. כִּי אִם חַ"ו תִּטֶּה מִן הָאֱמֶת, אֶת מִי תַּטְעֶה. הֲלֹא לֹא תַּטְעֶה כִּי אִם אֶת עַצְמְךָ.

אַיְיתִי סֵפֶר הַזֶּה וַחֲזֵה בּוֹ: הֱיֵשׁ בִּלְשׁוֹנוֹ עִוְלָה חַ"ו. אִם הִטָּה אֲשׁוּרוֹ מִנִּי דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת, אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם. בַּה' בָּטַחְתִּי. אַל אֵבוֹשׁ בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, לֹא בְּעַלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. אוֹדֶה ה' מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ, אֲשֶׁר עָמַד לִימִין אֶבְיוֹן כָּמוֹנִי, וְחִזְּקַנִי וְאִמְּצַנִי לְלֵקֵט שׁוֹשַׁנִּים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה, סְגֻלּוֹת יְקָרוֹת וּרְפוּאוֹת נִצְחִיּוֹת הָאֵלֶּה. חַיֵּי נְפָשׁוֹת כָּאֵלֶּה מִבְּאֵרוֹת מַיִם חַיִּים, מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה, אֲשֶׁר כָּל הַנּוֹבֵעַ מֵהֶם, כֻּלָּם מְיֻסָּדִים עַל דִּבְרֵי אֱבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה. בַּתַּנַ"ךְ וְתַלְמוּד בַּבְלִי וִירוּשַׁלְמִי, וּמִדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְסִפְרֵי הָאֲרִיזַ"ל. עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶם בְּנוּיִים וּמְיֻסָּדִים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַמּוּבָאִים בַּכֶּרֶךְ הַנּוֹרָא הַזֶּה. וּלְהַרְחִיב בְּשֶׁבַח מַעֲלָתָם יִקְצְרוּ הֲמוֹן יְרִיעוֹת, אַךְ הַמַּסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּעֵין הָאֱמֶת, יִרְאֶה בְּעַצְמוֹ אֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתָם.

וְהָאֱמֶת יָעִיד עַל עַצְמוֹ. וַה' אֱלֹקִים אֱמֶת, יִתֵּן לְיַעֲקֹב אֱמֶת, וְיִשְׁלַח אוֹרוֹ וַאֲמִתּוֹ וְיַנְחֵנוּ תָּמִיד בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת. וְיַטֵּה שִׁכְמֵנוּ לְעָבְדוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ בֶּאֱמֶת, לֵאלֹהֵי הַשָּׁלוֹם וְהָאֱמֶת, עַד יִכּוֹן בְּחֶסֶד כִּסֵּא דָּוִד, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

אמת ואמונה

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה

א. עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה, כִּי עִקַּר הַגְּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל חֶסְרוֹן אֱמוּנָה: (לק"א סי' ז' אות א')

ב. אֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְנִסִּים וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת, וְכֻלָּם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה: (שם)

ג. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם הַמְכַסִּים כָּל הַנִּסִּים בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, וּכְשֶׁיְּכֹלוּ אֵלּוּ הָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּנִסִּים, וְתִתְרַבֶּה אֱמוּנָה בָּעוֹלָם, אָז יָבוֹא מָשִׁיחַ. כִּי עִקַּר הַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בֶּאֱמוּנָה כַּנַ"ל: (שם)

ד. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמֶת. הַיְנוּ כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא בְּמַה שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁהַשֵּׂכֶל מֵבִין אֵין שַׁיָּךְ אֱמוּנָה. וְאִם כֵּן כְּשֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מֵבִין, מֵהֵיכָן יָבוֹא לְהַאֲמִין בְּמַה שֶׁצָּרִיךְ לְהַאֲמִין. עַל־כֵּן עִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בֶּאֱמֶת, שֶׁאִם יִרְצֶה הָאָדָם

לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ יָבִין מֵאֵלָיו, שֶׁצְּרִיכִין לְהַאֲמִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקָיו הָאֲמִתִּיִּים וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשִׂכְלֵנוּ הַמְּגֻשָּׁם. כִּי עַל־יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת עַל הָאֱמֶת בְּעֵין הָאֱמֶת, יָבִין מֵרָחוֹק שֶׁהָאֱמֶת הוּא כָּךְ, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשֵׂכֶל וּצְרִיכִין רַק לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְהָבֵן הֵיטֵב (וְעוֹד יִתְבָּאֵר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר בַּאֲרִיכוּת): (שם אות ב')

ה. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמֶת אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְיֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲצָתָם וְלֹא יִטֶּה לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל מִדִּבְרֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה נָחְקָק בּוֹ אֱמֶת וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְכֵן צָרִיךְ לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מֵעֲצַת רְשָׁעִים וּמִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי מְצִוֹת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירָה מִנְּאוּף, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת רְשָׁעִים, וְזוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁל צַדִּיקִים: (שם אות ג' ד')

ו. עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּמַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִים לֶאֱמוּנָה: (לק"א סי' ט' אות א')

ז. אַלּוּ בְּנֵי אָדָם הַמַּכְחִישִׁים כָּל הַנִּסִּים, וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, וְאִם רוֹאִים אֵיזֶה נֵס הֵם מְכַסִּים הַנֵּס עִם דֶּרֶךְ הַטֶּבַע, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁזֶּה דֶּרֶךְ הַטְּבָעִים, הֵם פּוֹגְמִים בֶּאֱמוּנָה מְאֹד, וּפוֹגְמִים בַּתְּפִלָּה וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהֵם מַאֲרִיכִין אֶת הַגָּלוּת: (שם אות ה')

ח. לְפִי הִתְמַעֲטוּת הָאֱמוּנָה כֵּן הַסְתָּרַת פְּנֵי ה' וַחֲרוֹן אַפּוֹ ח"ו, וַאֲזַי הַצַּדִּיקִים בּוֹרְחִים מִשְׁרָרָה וְכָבוֹד, וְאֵין לְהָעוֹלָם מַנְהִיג אֱמֶת. וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַחֲרוֹן אַף, וַאֲזַי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְקַבְּלִין הַכָּבוֹד וְהַמַּנְהִיגוּת, וְזוֹכִין לְמַנְהִיג אֱמֶת שֶׁיְּבִיא כָּל אֶחָד אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי: (לק"א סי' י"ח אות ב')

ט. אֵין לְאָדָם לְקַבֵּל מַנְהִיגוּת וּשְׁרָרָה כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּאֵיזֶה דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי כְּגוֹן צְבִי הִפְסִיקוֹ בַּדֶּרֶךְ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמַּנְהִיגוּת. וְאַף שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְעַל כֵּן רוֹצֶה בְּהַנְהָגָתוֹ, בֶּאֱמֶת הוּא רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד וְתוֹלֶה רְדִיפָתוֹ בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְמִינוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת ח"ו. אֲבָל מִן הַשָּׁמַיִם מְרַחֲמִין וְאֵין מַנִּיחִים הַמַּנְהִיגוּת בְּיָדָם: (שם אות ג' ו')

י. צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא תִּתְקַלְקֵל ח"ו. כִּי עַל־יְדֵי קִלְקוּל הָאֱמוּנָה אֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל מוֹסָר מִמּוֹכִיחֵי אֱמֶת, וְנִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם, וְנַעֲשָׂה גֵּרוּשׁ וּמַחְלֹקֶת ח"ו, וּבָאִים לִכְפִירוֹת וְלַעֲבוֹדָה זָרָה וְלֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת. כִּי הָאֱמוּנָה הִיא עִקַּר חוֹתָם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹרוֹ מְאֹד, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁמָר כָּל הַקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' כ"ב אות א' ב')

יא. אִי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁבָּאִים לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים. כִּי כָּל עִקַּר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין הֵם לְהַדּוֹר, כִּי הֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ג')

יב. אֱמֶת וֶאֱמוּנָה הֵם בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת שִׂמְחָה, בְּחִינַת חַיִּים. עַל־כֵּן זוֹכֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים עַל־יְדֵי זֶה. וּלְהֵפֶךְ – שֶׁקֶר מְקַצֵּר יָמִים. כִּי שֶׁקֶר הוּא בְּחִינַת מִיתָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, עֲבוֹדָה זָרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' כ"ג אות א')

יג. אֱמוּנָה הִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, כִּי עָלֶיהָ עוֹמְדִים כָּל הַמִּדּוֹת. כִּי הָאֱמוּנָה הִיא יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַקְּדֻשָּׁה. וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה שֶׁעַל־יְדֵי אֱמֶת בָּאִים לֶאֱמוּנָה: (שם אות ג')

יד. אֲפִלּוּ מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ אֵיזֶה שֵׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ הַשֵּׂכֶל, כִּי אֵין לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ: (לק"א סי' כ"ד אות ו')

טו. עַל־יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה נְפוּלָה, עַל־יְדֵי זֶה בָּאִים כְּפִירוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וְהִתְנַגְּדוּת עַל יִרְאֵי הַשֵּׁם. וְהַתְּקוּן לָזֶה, הַכְנָסַת אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְשַׁבֵּר הַכְּפִירוֹת וְהַבְּזִיּוֹנוֹת, וּלְהִתְגַּבֵּר עַל הַמִּתְנַגְּדִים: (לק"א סי' כ"ח אות א' ב' ג')

טז. עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַצַּדָּקָה וּשְׁלֵמוּתָהּ הִיא בֶּאֱמוּנָה. וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַבָּאִים עַל־יְדֵי הַצַּדָּקָה, אֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת. וְעִקַּר אֱמוּנָה זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ: (לק"א סי' ל"א אות ב')

יז. וְכֵן שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים הִיא הָאֱמוּנָה, וּבִלְתִּי הָאֱמוּנָה כָּל הַדְּבָרִים חֲסֵרִים. וְכֵן שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַּעַת, הִיא רַק עַל־יְדֵי אֱמוּנָה. כִּי כָּל הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת רַק עַל הָאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר הִיא הָאֱמוּנָה: (שם ד"ה שלמות כל הדברים וכו' (בסוף))

יח. עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה הִיא רַק עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית: (שם אות ג')

יט. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה מְחַדְּשִׁין הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַנִּשְׁמָה, בְּשִׁעַת שֵׁנָה. וְזוֹכִין לְקַבֵּל עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים: (לק"א סי' ל"ה אות ג' ד' ה')

כ. קִלְקוּל הָאֱמוּנָה ח"ו הִיא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְנָע הַמָּטָר, וְאֵין שֹׂבַע, וְאֵין שָׁלוֹם, וְאֵין אִישׁ עוֹזֵר לַחֲבֵרוֹ, וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לִנְסֹעַ וּלְטַלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ: (לק"א סי' מ')

כא. עִקַּר עֲשִׁירוּת בָּא מֵאֱמֶת. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בָּאֱמֶת בָּא עָלָיו עֲנִיּוּת, גַּם בִּזְיוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת. אֲבָל הָאוֹחֵז בְּמִדַּת אֱמֶת – פַּרְנָסָתוֹ בָּרֶוַח: (לק"א סי' מ"ז)

כב. הַשֶּׁקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת: (לק"א סי' נא)

כג. כְּשֶׁאוֹמֵר שֶׁקֶר, מִתְגַּבְּרִים עֲכִירַת הַדָּמִים, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהַדְּמָעוֹת שֶׁמְּקַלְקְלִין עֵינָיו. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שֶׁקֶר עַד שֶׁיְּעַכֵּר אֶת דָּמָיו. וֶאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר כִּי אִם כְּשֶׁמְּזַכֵּךְ מִקֹּדֶם אֶת הַדָּמִים: (שם)

כד. הַשֶּׁקֶר הוּא הָרָע ,הוּא הַטֻּמְאָה. וְעַל־יְדֵי־זֶה מֵסִיר הַשִּׂגְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלָיו. אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמֶת, הַשִּׂגְחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו בִּשְׁלֵמוּת: (שם)

כה. הָאֱמֶת הוּא אֶחָד וְהַשֶּׁקֶר הוּא הַרְבֵּה. כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר אֱמֶת עַל הַדָּבָר כִּי־אִם אֶחָד, דְּהַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהוּא דַּיְקָא. כְּגוֹן, עַל כֶּסֶף – כֶּסֶף לְבַד, וְעַל זָהָב – זָהָב לְבַד וְכוּ'. אֲבָל שֶׁקֶר הוּא הַרְבֵּה, כִּי יְכוֹלִין לוֹמַר שְׁקָרִים בְּלִי שִׁעוּר. כְּגוֹן, עַל כֶּסֶף שֶׁהוּא נְחֹשֶׁת אוֹ בְּדִיל אוֹ עוֹפֶרֶת, וּשְׁאָרֵי שְׁמוֹת בְּלִי שִׁעוּר. עַל־כֵּן כָּל סוֹף כָּל סוֹף יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בְּוַדַּאי וְיִתְבַּטֵּל הַהִתְנַגְּדוּת. כִּי כָּל הַהִתְנַגְּדוּת הוּא רַק מֵחֲמַת רִבּוּי הַשֶּׁקֶר בְּלִי שִׁעוּר, שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַהִתְנַגְּדוּת. כִּי בְּאֶחָד אֵין שַׁיָּךְ הִתְנַגְּדוּת. וְעַל־כֵּן הָאֱמֶת שֶׁהוּא אֶחָד, בְּוַדַּאי יִשָּׁאֵר קַיָּם לְעוֹלָם. כִּי הָאֱמֶת הוּא אַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל הַשְּׁקָרִים שֶׁמֵּהֶם הַהִתְנַגְּדוּת הֵמָּה יֹאבְדוּ, וְהוּא יַעֲמֹד לְעוֹלָם. כִּי אֱמֶת ה' לְעוֹלָם: (שם)

כו. כְּשֶׁתִּרְצֶה לְהִכָּלֵל בְּאֶחָד, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל אַחַר הַבְּרִיאָה בִּבְחִינַת קֹדֶם הַבְּרִיאָה, שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ אֶחָד כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַבְּרִיאָה, תִּשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מִשֶּׁקֶר וּתְדַבֵּר רַק אֱמֶת, וְתִהְיֶה אִישׁ אֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה תִּהְיֶה נִכְלָל בְּאֶחָד כַּנַּ"ל, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד כַּנַּ"ל: (שם)

כז. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה נִפְתָּחִין שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' נ"ז אות ח')

כח. אֱמוּנָה אֵין שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ טַעַם. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵצֶל הַמַּאֲמִין הַדָּבָר גָּלוּי, כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו אֶת הַדָּבָר שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ מֵחֲמַת גֹּדֶל אֱמוּנָתוֹ הַשְׁלֵמָה: (לק"א סי' ס"ב אות ה')

כט. עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הִיא עַל־יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִין הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תַּעֲנִית. וַאֲזַי זוֹכִין שֶׁעַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ נִתְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין: (לק"א סי' ס"ב אות ג' ד' ה')

למ"ד. מֵחֲמַת שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, עַל־יְדֵי זֶה רַבִּים נִכְשָׁלִים בְּטָעֲיוֹת וְעוֹשִׂים אֶת הַסְּבוֹת אֶמְצָעִיִּים בֵּינָם לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מַאֲמִינִים גַּם כֵּן בְּאֶמְצָעִי, וְאוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְסִבּוֹת. הַיְנוּ שֶׁמַּאֲמִינִים לְמָשָׁל בְּהַסְּבָּה שֶׁל הַפָּרְנָסָה שֶׁהוּא הַמַּשָּׁא וּמַתָּן, וְאוֹמְרִים הַסְּבָּה שֶׁל הַמַּשָּׁא וּמַתָּן עִקָּר, כְּאִלּוּ חַ"ו בְּלֹא הַסְּבָּה שֶׁל הַמַּשָּׁא וּמַתָּן אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִתֵּן לָהֶם פַּרְנָסָה. וּבְהַסְּבָּה שֶׁל הָרְפוּאָה שֶׁהִיא סַמִּים, עוֹשִׂים מֵהֶם עִקָּר, כְּאִלּוּ חַ"ו בְּלִי הַסַּמִּים אֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְרַפֵּא.

וְאֵין הַדָּבָר כֵּן, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת וְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לְשׂוּם סִבָּה. וְעִסְקֵנוּ בְּאֵלּוּ הַסִּבּוֹת, צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וְלֹא לַעֲשׂוֹת מֵהַסִּבּוֹת עִקָּר: (שם אות ו')

לא. הַכֹּל הוּא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁאָנוּ עוֹשִׂין, הֵן תְּפִלָּה, הֵן לִמּוּד תּוֹרָה וַעֲשִׂיַּת מִצְווֹת, הַכֹּל הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֱמוּנָתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ע"ז)

לב. כְּשֶׁאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה מְאֹד, זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לָבוֹא אֶל הַשֵּׂכֶל, וְכָל מַה שֶּׁמַּחְזִיק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה יוֹתֵר, בָּא אֶל שֵׂכֶל יוֹתֵר. כִּי הַדָּבָר שֶׁהָיָה צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַאֲמִין מֻחְלָמֹת שֶׁלֹּא הֵבִין הַדָּבָר, זוֹכֶה אַחַר כָּךְ לַהֲבִינוֹ בְּשֵׂכֶל עַל־יְדֵי אֱמוּנָתוֹ הַחֲזָקָה. אַךְ אַחַר כָּךְ יֵשׁ לוֹ דְּבָרִים גְּבוֹהִים יוֹתֵר, שֶׁהֵם נִסְתָּרִים מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ יָכוֹל לַהֲבִינָם בְּשֵׂכֶל, וַאֲזַי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ יוֹתֵר בֶּאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין בְּמַה שֶּׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ עַתָּה וְאֵינוֹ מֵבִין בְּשֵׂכֶל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהָבִין גַּם אֵלּוּ הַדְּבָרִים בְּשֵׂכֶל, וְכֵן לְעוֹלָם. אֲבָל לָזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָאֱמוּנָה חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הָאֱמוּנָה בְּכָל הָאֵיבָרִים, וְאָז יוּכַל לִזְכּוֹת לָבוֹא אֶל הַשֵּׂכֶל עַל־יְדֵי הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל: (לק"א סי' צ"א)

לג. הַנַּצָּחָן אֵינוֹ סוֹבֵל הָאֱמֶת, וְאַף אִם יְבָרְרוּ לְעֵינָיו דְּבַר אֱמֶת יְדָחֶה אוֹתוֹ מֻחְלָמַת נִצָּחוֹן. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לֵידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יְסַלֵּק מִקֹּדֶם מִדַּת הַנִּצָּחוֹן מֵעַצְמוֹ, וְאָז יָכוֹל לִרְאוֹת הָאֱמֶת אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת: (לק"א סי' קכ"ב)

לד. אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַגֶּדֶל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ וְהִיא בְּחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם. הֵינוּ, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵימָה, הוּא גֶּדֶל וְצוֹמֵחַ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי אֵין יוּכַל לְבַלְבְּלוֹ שׁוּם בִּלְבּוּל וּמוֹנֵעַ, רַק הוּא מַאֲרִיךְ אַפּוֹ לְסִבֹּל כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו. כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְהַמְנִיעוֹת מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מַה שֶּׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב לְיִרְאַי הַשֵּׁם, הַכֹּל הוּא מֻחְלָמַת עֲצֵבוּת וַעֲצָלוּת וּכְבֵדוּת שֶׁבָּא מֻחְלָמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. כִּי אִם הָיָה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵימָה בְּהָאֱמֶת כָּרָאוּי, בְּוַדַּאי הָיָה רָץ וּמְזְדָּרֵז מְאֹד לְהִתְקָרֵב לָהֶם. וְכֵן מַה שֶּׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, הוּא גַּם כֵּן מֻחְלָמַת עֲצֵבוּת וּכְבֵדוּת שֶׁבָּא מֻחְסָרוֹן אֱמוּנָה, כִּי בְּוַדַּאי אִם הָיָה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵימָה, וְהָיָה מַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד עָלָיו וְשׁוֹמֵעַ כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו וּמַאֲזִין לְקוֹל תְּפִלָּתוֹ, בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּהִתְלַהֲבוּת וְחֵשֶׁק גָּדוֹל. אַךְ עִקַּר בִּלְבּוּל הַתְּפִלָּה הוּא מֻחְלַמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. וְכֵן כָּל הַהִתְרַחֲקוּת מִצַּדִּיקִים וְיִרְאִים וּמֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת, הַכֹּל מֻחְלַמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה בָּא עָלָיו עַצְבוּת וַעֲצָלוּת וּכְבֵדוּת כַּנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵימָה אֵין יָכוֹל לְמָנְעוֹ שׁוּם דָּבָר, רַק מַאֲרִיךְ אַפּוֹ לִסְבֹּל הַכֹּל, וְגֶדֶל וְצוֹמֵחַ בַּעֲבוֹדַת ה' אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה: (לק"א סי' קנ"ה)

לה. לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה וַאֲרִיכַת אַפַּיִם כַּנַ"ל הוּא עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כְּסוּפִים וְגַעְגּוּעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְשָׁם. וְגַם שֶׁיִּהְיֶה גַּעְגּוּעִים לְכָל הַצַּדִּיקִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהוּא סְגֻלָּה לְבַטֵּל כַּעַס וְעַצְבוּת. כִּי אֱמוּנָה וַאֲרִיכַת אַפַּיִם שֶׁזּוֹכִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֵם הֶפֶךְ הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת: (שם)

לו. עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא, שֶׁיִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה חֲזָקָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּרוּרָה וְזַכָּה מְאֹד, עַד שֶׁיִּהְיֶה דּוֹמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ רוֹאֶה בְּעֵינָיו מַמָּשׁ הַדָּבָר שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל (בְּאוֹת ל"ב [צ"ל אות כ"ח]): (לק"א סי' רל"ד)

לז. עַל־יְדֵי מַחְלֹקֶת, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת עַל אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים. וְהַתְּקוּן לָזֶה, שֶׁיִּשְׁתּוֹק וְיִמְסֹר הַמִּלְחָמָה לַה': (לק"א סי' רנ"א)

לח. אִישׁ אֱמֶת שֶׁעוֹשֶׂה כָּל הַמִּצְווֹת בְּכָל הַדִּקְדּוּקִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּמוֹ בִּפְנֵי בְּנֵי אָדָם, וְאֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ כְּלָל, כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם צַד שֶׁקֶר לַעֲשׂוֹת ח"ו אֵיזֶה תְּנוּעָה בַּעֲבוּרָתוֹ בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם, הוּא מַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ כֹּחַ כָּל הַצְּדָקוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מְבַטֵּל מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת הַנַּ"ל: (שם)

לט. כְּשֶׁאָדָם בְּאֵיזֶה צָרָה חַ"ו, אָז הָאֱמֶת פָּגוּם. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אָז אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִלְכָּד בְּאֵיזֶה טָעוּת וְשֶׁקֶר עַל־יְדֵי הַצָּרָה הַזֹּאת: (לק"ת סי' ב' אות ד')

מ"ם. עַל־יְדֵי הוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וּבִפְרָט כְּשֶׁיּוֹצֵא מֵאֵיזֶה צָרָה חַ"ו, וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת, עַל־יְדֵי זֶה מֵאִיר הָאֱמֶת בְּהַדִּבּוּר, וּמַשְׁלִים כָּל חֶלְקֵי הַדִּבּוּר. כִּי עִקַּר קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא רַק עַל־יְדֵי אֱמֶת. וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזוֹכֶה לְקַבֵּל תּוֹרַת אֱמֶת מֵרַבִּי אֱמֶת, שֶׁיּוֹרֶה אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בְּתוֹרָתוֹ הָאֲמִתִּיּוֹת. וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת שִׁדּוּכִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁיְּזַמְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לוֹ וּלְבָנָיו זִוּוּגָם הָאֱמֶת. וְכָל זֶה זוֹכֶה עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת כַּנַ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ הַבְּרָכָה וְהַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת, לֵידַע וּלְהַאֲמִין בֶּאֱמֶת, שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה יְקָרָה מְאֹד לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וַאֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא דָּבָר נִפְלָא וְיָקָר וְחָשׁוּב מְאֹד: (שם סי' ב')

מא. הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ אֶת עַצְמוֹ אִם אֱמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה, וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה תָּמִיד. כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה בָּאִים מַכּוֹת מַפָּלָאוֹת, שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם לֹא רְפוּאוֹת וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת. גַּם אֵין מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה קוֹל צְעָקוֹת שֶׁל אָח וּנְגִיחוֹת. כִּי לִפְעָמִים מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה אֲפִלּוּ הַקּוֹלוֹת, שֶׁמְּרַחֲמִין עָלָיו עַל־יְדֵי זֶה, אֲבָל עַל־יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה גַּם אֲפִלּוּ הַקּוֹלוֹת אֵין מוֹעִילִין: (לק"ת סי' ה' אות א')

מב. כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מֵאֱמוּנָה חַ"ו, וַאֲזַי אֵין מוֹעִיל לוֹ אֲפִלּוּ קוֹל צְעָקָה בְּלֹא דִּבּוּר, אֲזַי צָרִיךְ לִצְעֹק מֵעֹמֶק הַלֵּב בִּבְחִינַת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ, מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלּוּ עֲצוּת עֲמֻקּוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה וְנִתְתַּקְּנָה. וְעַל־יְדֵי זֶה חוֹזְרִין וְנִתְתַּקְּנִים כָּל הַנַּ"ל, שֶׁהֵם רְפוּאָה וּתְפִלָּה וּזְכוּת אָבוֹת וְכַנַּ"ל: (שם אות ב')

מג. עַל־יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין וְנִתְחַזְּקִין אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁמַּעֲלִין וּמְתַקְּנִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־יְדֵי זֶה נֶחֱלָשִׁין וְנוֹפְלִין הָאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וְחוֹזְרִין וְשָׁבִים הָעַכּוּ"ם מֵאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת שֶׁלָּהֶם לֶאֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְנַעֲשִׂין גֵּרִים. וְלִפְעָמִים נַעֲשִׂין גֵּרִים בְּכֹחַ, דְּהַיְנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם בָּאִים לְהִתְגַּיֵּר מַמָּשׁ בְּפֹעַל, אַף עַל פִּי כֵן מַכִּירִין אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּמָּקוֹם שֶׁהֵם, וְיוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ יָחִיד קַדְמוֹן יִתְבָּרַךְ. וְלִפְעָמִים נַעֲשִׂין גֵּרִים בְּפֹעַל מַמָּשׁ, שֶׁבָּאִים וּמִתְגַּיְּרִין. וְאֵלּוּ הַגֵּרִים מַזִּיקִין לְיִשְׂרָאֵל, וּמַכְנִיסִין גֵּאוּת וְנַאוּף בְּיִשְׂרָאֵל. וּצְרִיכִין עֲדַיִן לָזֶה כַּמָּה תִּקּוּנִים (עַיֵּן בִּפְנִים): [עַיֵּן תְּפִלִּין אוֹת ו', שְׁמָחָה אוֹת כ"ד] (שם אות ד' ה')

מד. עִקַּר הָאֱמוּנָה שְׁלֵמָה זוֹכִין עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה, שֶׁזּוֹכִין לְהַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל וְכָל הָעוֹלָם תְּלוּי בָּזֶה (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת צ"ח): (לק"ת סי' ח' אות ז' ח')

מה. הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל הָאָדָם, שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר הָאֱמוּנָה בַּפֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי". וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מֵאֱמוּנָה חַ"ו, עֵצָה לָזֶה – שֶׁיְּדַבֵּר הָאֱמוּנָה בְּפִיו, שֶׁיֹּאמַר בְּפֶה מָלֵא שֶׁהוּא מַאֲמִין וְכוּ'. כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר בְּפִיו דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. גַּם עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי הָאֱמוּנָה תּוֹלָה בַּפֶּה שֶׁל אָדָם כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' מד)

מו. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַ"ו, צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִפִּיו אֵיזֶה דִּבּוּר שֶׁל כְּפִירָה וְאֶפִּיקוֹרְסוּת חַ"ו, אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ לֵיצָנוּת. דְּהַיְנוּ שֶׁבְּלִבּוֹ הוּא מַאֲמִין, רַק שֶׁהוּא אוֹמֵר דִּבּוּר זֶה שֶׁל כְּפִירָה בְּשֵׁם אַחֵר, וּמִתְלוֹצֵץ מִמֶּנּוּ. גַּם זֶה הוּא אִסּוּר גָּדוֹל, כִּי זֶה מַזִּיק לֶאֱמוּנָה. כִּי עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא אָסוּר לוֹמַר דִּבְרֵי הֲלָצוֹת, אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ שְׂחוֹק: (שם)

מז. וְצָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְהַבִּיט כְּלָל בַּסְּפָרִים הַמְדַבְּרִים מֵחֻקִּירוֹת, כִּי הֵם מַזִּיקִים וּפוֹגְמִין מְאֹד אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וּכְבָר מִבֹּאָר זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אַךְ צָרִיךְ לִכְפֹּל כַּמָּה פְּעָמִים אַזְהָרָה זֹאת לְבַל יֹאבַד עוֹלָמוֹ כְּרֶגַע חַ"ו: (שם)

מח. טוֹב יוֹתֵר לְהַאֲמִין אֲפִלּוּ בִּשְׁטוּתִים וּשְׁקָרִים כְּדֵי לְהַאֲמִין גַּם בֶּהֱאֶמֶת, מִלְּכְפֹּר בַּכֹּל חַ"ו. דְּהַיְנוּ לְכְפֹּר בִּשְׁטוּתִים וּשְׁקָרִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה הַכֹּל לֵיצָנוּת אֱצְלוֹ וְכוֹפֵר גַּם בֶּהֱאֶמֶת: (שיחות הר"ן סי' ק"ג)

מט. שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה הוּא רַק כְּשֶׁמַּאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם חָכְמָה כְּלָל, וּבְלִי שׁוּם אוֹת וּמוֹפֵת, וּבְלִי שׁוּם חֻקִּירָה כְּלָל, רַק בִּפְשִׁיטוּת וּבִתְמִימוּת, כְּמוֹ שֶׁהַנָּשִׁים וַהֲמוֹן עַם יִשְׂרָאֵל מַאֲמִינִים: (שם סי' ל"ג)

נ. יֵשׁ חֲכָמִים שֶׁהֵם חֲכָמִים אֲפִלּוּ בְּחָכְמוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵין לָהֶם אֱמוּנָה. אֵלּוּ הַחֲכָמִים נִקְרָאִים בַּעֲלֵי רָאֳתָן. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּמִשְׁכּוּנָתָם בְּכָל מִינֵי הִרְחָקוֹת שֶׁהִזְהִירוּ רַז"ל, לְהִתְרַחֵק מִבַּעֲלֵי רָאֳתָן מַמָּשׁ, כִּי הֶבֶל פִּיהֶם מַזִּיק מְאֹד לְאָדָם כְּשֵׁר. וְגַם יָכוֹל לִפֹּל לְתַאֲוַת נַאוּף חַ"ו, עַל־יְדֵי הֶבֶל פִּיהֶם. כִּי אֵלּוּ הַחֲכָמִים הַנִּזְכָּרִים, עַל פִּי רֹב הֵם נוֹאֲפִים גְּדוֹלִים מְאֹד: (שם ק"ו)

נא. עַל־יְדֵי שִׂמְחַת תּוֹרָה וּמִצְוָה עַד שֶׁמְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה, עַל־יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה: (לק"ת סי' פ"א)

נב. כְּשֶׁיֵּשׁ קְטָנוּת וּפְגָם בָּאֱמוּנָה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת, כְּגוֹן תַּעֲנִית וְכַיּוֹצֵא. אֲבָל כְּשֶׁהָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, יְכוֹלִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו: (לק"ת סי' פ"ו)

נג. אֱמוּנָה חָשׁוּב כִּצְדָקָה: (שיחות הר"ן סי' ל"ד ספר המידות ערך "אמונה" אות י"ח)

נד. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכֶה לְבָנִים. "אֱמוּנָה" בְּגִימַטְרִיָא "בָּנִים": (שיחות הר"ן שם)

נה. אֱמוּנָה הוּא דָּבָר חָזָק מְאֹד, וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה וּתְמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, זוֹכִין לָבוֹא לִבְחִינַת רָצוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְרָצוֹן מֻפְלָג חָזָק מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ מְאֹד, עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה לַּעֲשׂוֹת מִגֹּדֶל הַהִשְׁתּוֹקְקוּת, וְיִצְעַק בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְכוּ': (שיחות הר"ן סי' ל"ב)

נו. יֵשׁ שֶׁבָּאִים עֲלֵיהֶם מַחֲשָׁבוֹת עַל הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מֵחֲמַת שֶׁלֹּא נוֹלְדוּ בִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי. וְיֵשׁ שֶׁהוֹסִיפוּ עַל זֶה מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים שֶׁעָשׂוּ בְּעַצְמָם, כִּי יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁהֵם מַכְנִיסִים כְּפִירוֹת בָּאָדָם. וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין בּוּשָׁה וְלֵב נִשְׁבָּר. שֶׁמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲקִירוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת כָּאֵלּוּ חַ"ו, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, רָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מְאֹד עַל שֶׁבָּא לָזֶה בַּעֲוֹנוֹתָיו. וְעַל־יְדֵי בּוּשָׁה וְלֵב נִשְׁבָּר יָגֹרֶשׁ וִישַׁבֵּר הַכְּפִירוֹת. גַּם כְּבָר מְבֹאָר עֵצָה גְּדוֹלָה לֶאֱמוּנָה, לוֹמַר וּלְדַבֵּר הָאֱמוּנָה בְּפִיו כַּנַּ"ל (בְּאוֹת מ"ה): (שם)

נז. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה, חַיָּיו חַיִּים. אֲבָל בְּלֹא אֱמוּנָה חַ"ו, אֵין לוֹ חַיִּים כְּלָל. כִּי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ עָלָיו תְּלָאוֹת רַבּוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת וְצָרוֹת, כִּי אָדָם לֶעָמָל יֻלָּד. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה,

אֲזַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו יִסּוּרִים וְצָרוֹת חַ"ו, יוּכַל לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלָיו וְיֵיטִיב אַחֲרִיתוֹ, וְהַיִּסּוּרִים הֵם לוֹ לְטוֹבָה וּלְכַפָּרָה, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי לְטוֹבָה גְּדוֹלָה. אֲבָל מְחַקֵּר שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה, כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה צָרָה, אֵין לוֹ לְמִי לִפְנוֹת וְאֵין לוֹ בְּמַה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ, עַל־כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְלִי הַשְׁגָּחָה רַחֲמָנָא לִצְלָן. אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמוּנָה חַיָּיו טוֹבִים תָּמִיד כַּנַּ"ל: (שם)

[נח]. עִקַּר אֱמוּנַת הַיִּחוּד הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם קוֹצָא דְּאוֹת דָּלֶ"ת דְּאֶחָד, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא קוֹצָא דְּאוֹת דָּלֶ"ת וְכוּ': (לק"א סי' י' אות ה')

אנחה

אֲנָחָה

א. אֲנָחָה וּגְנוּחֵי שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הִיא יְקָרָה מְאֹד, כִּי הִיא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן עַל־יְדֵי אֲנָחָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא הָרַב הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. כִּי מִמֶּנּוּ מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחִסָּרוֹן עַל־יְדֵי אֲנָחָה (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת י"א): (לק"א סי' ח' אות א' ב')

ב. כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּדָבֵקוּת אוֹ מִתְבּוֹדֵד כָּרָאוּי, וּבָאֶמְצַע הוּא נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה. וְאָז צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁבֹּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ, וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל שֶׁנָּפַל וְנִשְׁלַךְ מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, וִירַחֵם עַל עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּתְאַנַּח. וְעַל־יְדֵי הָאֲנָחָה יַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתוֹ: (לק"א סי' ק"ח)

ג. אֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה יְקָרָה מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְאַנַּח עַל שֶׁרָחוֹק מֵהַקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי זֶה נִפְסָק מֵחֶבֶל הַטֻּמְאָה וְנִתְקַשֵּׁר לְחֶבֶל דִּקְדֻשָּׁה. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַ"ו, כְּשֶׁמִּתְאַנַּח עַל אֵיזֶה דִּבֵּר תַּאֲוָה שֶׁהוּא נִכְסָף אֵלֶיהָ, הוּא לְהֵפֶךְ חַ"ו: (לק"א סי' ק"ט)

ד. אֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנַּח הָאָדָם עַל עֲוֹונוֹתָיו אוֹ עַל מְעוּט הַשָּׂגָתוֹ, הוּא יוֹתֵר טוֹבָה יוֹתֵר מִכַּמָּה סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת. [עַיֵּן עוֹד מֵעִנְיַן אֲנָחָה – עֲזוּת אוֹת ב' ג', שֶׁעַל־יְדֵי אֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה שׁוֹבְרִין עֲזוּת הַגּוּף, וַאֲזַי הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לְהִתְקָרֵב לְהַגּוּף, לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַשָּׂגוֹת שֶׁהִיא מַשָּׂגַת וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם]: (שם)

אכילה

אֲכִילָה

א. עַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת כָּרָאוּי, שֶׁאוֹכֵל בִּמְתִינוּת וְאֵינוֹ אוֹכֵל בְּדֶרֶךְ הַלְעָטָה, עַל יְדֵי זֶה

נִתְתַּקֵּן הַשֵּׂכֶל וְנִכְנָע הַכְּסִילוּת. אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל כְּזוֹלֵל וְסוֹבֵא, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר הַכְּסִילוּת עַל הַשֵּׂכֶל. וְעַל־יְדֵי זֶה נֶחְשָׁךְ אֶצְלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה: (לק"א סי' י"ז אות ב' ג')

ב. עַל־יְדֵי צְדָקָה לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הֲגוּנִים, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פְּגַם הָאֲכִילָה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַשֵּׂכֶל וְזוֹכֶה לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יִרְאָה וְאַהֲבָה: (שם אות ד' ה')

ג. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית, הוּא יָכוֹל לְעוֹרֵר הִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וַאֲזַי אֲכִילָתוֹ וּשְׁתִיָּתוֹ וְכָל תַּעֲנוּגָיו אֵינוֹ אֶלָּא מֵהִתְנוֹצְצוּת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִזֶּה מֵאִיר לִבּוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה פָּנָיו מְאִירוֹת, וְזוֹכֶה לְזַכֵּךְ אֶת הַפָּנִים כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיּוּכַל לְעוֹרֵר אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה עַל־יְדֵי שֶׁיִּסְתַּכְּלוּ בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ לְבַד. כִּי יִרְאֶה כָּל אֶחָד אֶת עַצְמוֹ בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ כְּמוֹ בְּמַרְאָה וְיִרְאֶה אֵיךְ הוּא מְשֻׁקָּע בַּחֹשֶׁךְ, עַד שֶׁבְּלֹא תוֹכָחָה וּבְלֹא מוּסָר יְעוֹרֵר אֶת חֲבֵרוֹ בִּתְשׁוּבָה, רַק מִמַּה שֶּׁיַּבִּיט בַּפָּנִים שֶׁלּוֹ לְבַד כַּנַּ"ל: (לק"א סי' י"ט אות ז' ח' ט')

ד. כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ אֵיזֶה רְעָבוֹן, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת אֲכִילָה, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹנְאִים. בָּכֵן צָרִיךְ לְשַׁדֵּד וּלְשַׁבֵּר הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁלּוֹ הַמִּתְאַוֶּה לֶאֱכֹל, כִּי עִקַּר הָרְעָבוֹן הוּא לְבַהֲמִיּוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מֵהַשּׂוֹנְאִים: (לק"א סי' ל"ט)

ה. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה בָּא מַחֲלֹקֶת שֶׁמְּחָרְפִין וּמְבַזִּין אוֹתוֹ. וּכְשֶׁמְּשַׁבְּרִין אֶת תַּאֲוַת אֲכִילָה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם, וְאָז יֵשׁ גַּם לְמַעְלָה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה וְנִתְרַבֶּה שִׂבְעַ גְּדוֹל בָּעוֹלָם: (שם)

ו. מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת, וּבְיָדוּעַ שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו. גַּם זֶה סִימָן עַל דַּלּוּת. גַּם יָבוֹא לִידֵי בְּזִיּוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת: (לק"א סי' מ"ז)

ז. מִי שֶׁהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוַת אֲכִילָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים: (שם)

ח. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיְּשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ לִבְחִינַת שֵׁנָה עַל־יְדֵי תַּאֲוּוֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים. וְיֵשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְיָפִים, רַק שֶׁנִּפְּלָתָם עַל־יְדֵי אֲכִילָה. כִּי לִפְעָמִים כְּשֶׁאוֹכֵל הָאָדָם מַאֲכָל שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לְמַאֲכַל אָדָם, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל מֹחוֹ לִבְחִינַת שֵׁנָה. כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, אֲזַי מֵאִיר פָּנָיו, הֵינוּ שִׂכְלוֹ עַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בְּקְדֻשָּׁה, אֲזַי הַמַּאֲכָל מֵבִיא רֹעַ אֶל הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי זֶה אוֹבֵד פָּנָיו וְשִׂכְלוֹ וְנוֹפֵל לִבְחִינַת שֵׁנָה. וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה לָהָעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹבֵד הַשֵּׁם וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בִּבְחִינַת שֵׁנָה, כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ נִשְׁאָר לְמַטָּה וְאֵין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת מִמֶּנָּה. וְצָרִיךְ לְעוֹרְרוֹ מִשֵּׁינָתוֹ. וְאִי אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ, כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר תְּחִלָּה קְצָת מֵעַצְמוֹ. וְהִתְעוֹרְרוּת

הַשָּׁנָה שֶׁלֹּא יִבֶלֶה יָמָיו בְּשָׁנָה חַ"ו, זוֹכִין עַל־יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָבוֹא לְצַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְעוֹרְרוֹ מִשֵּׁינָתוֹ, שֶׁלֹּא יִישַׁן אֶת יָמָיו חַ"ו: (לק"א סי' ס' אות ו')

ט. מַאֲכַל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לִהְיוֹת מַאֲכָל אַחַר שֶׁנִּתְבָּרֵר, וְאֵין בּוֹ שׁוּם תַּעֲרֹבֶת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא. כִּי מַאֲכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תַּעֲרוֹבוֹת, עַל־יְדֵי מַאֲכָל כָּזֶה יוּכַל הָאָדָם לַחֲטֹא. וְהַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי תַּעֲנִית. וְאָז נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַפִּין בְּאַפִּין: (לק"א סי' ס"ב אות א' ב' ה')

י. כָּל הַתַּאֲווֹת הֵם בְּחִינַת קְלִפּוֹת וּמוֹתָרוֹת, כִּי בְּלֹא הַתַּאֲווֹת יָכוֹל הַגּוּף לְהִתְקַיֵּם. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַתַּאֲווֹת עַל הָאָדָם, הוּא הִתְגַּבְּרוּת הַקְּלִפּוֹת עַל הַקְּדֻשָּׁה. וְרֹאשֵׁי הַתַּאֲווֹת הֵם תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, שֶׁכָּל הַתַּאֲווֹת נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וּכְשֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים, הֵם מַמְשִׁיכִין אֶת הַדִּבּוּר לַגָּלוּת, וַאֲזַי הוּא בְּבְחִינַת נַחַר גְּרוֹנִי, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַתִּקּוּן לָזֶה תַּעֲנִית, וְאָז יוּכַל לְדַבֵּר. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקָרֵב הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה. וַאֲזַי אֲכִילָתוֹ יְקָרָה מְאֹד כַּנַּ"ל, כִּי נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל עַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ כַּנַּ"ל: (שם אות ג' ד' ה')

יא. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה נִפְגָּם הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה, וַאֲזַי מִתְגַּבְּרִין הָעַזֵּי פָּנִים. כִּי נוֹפֵל הַכָּבוֹד אֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְהָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהֵם נוֹטְלִים כָּל הַכָּבוֹד וְהַמֶּמְשָׁלָה. וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים חַ"ו. אֲבָל כְּשֶׁמִּשְׁתַּבְּרִין תַּאֲוַת אֲכִילָה, עַל־יְדֵי זֶה הוּא נְשִׂיאוּת פָּנִים, בְּחִינַת בִּטּוּל הַדִּינִים. וַאֲזַי הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה בִּשְׁלֵמוּת, וְאֵין שׁוּם שְׂרָרָה וְהִתְמַנּוּת לְהַעֲזֵי פָּנִים: (לק"א סי' ס"ז אות ב' ג')

יב. צָרִיךְ לְדַקְדֵּק מְאֹד לְבִלְי לֶאֱכֹל יוֹתֵר מִצָּרְכּוֹ, כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר מִצָּרְכּוֹ מַזִּיק לוֹ מְאֹד. כִּי אֲפִלּוּ שְׁאָר הַמַּאֲכָלִים מִצְטָרְפִין עִם זֹאת הָאֲכִילָה וּמַזִּיקִים לוֹ הַרְבֵּה: (לק"א סי' רנ"ז)

יג. כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל אֲכִילָה יְתֵרָה הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה. כִּי גֶּדֶר הָאָדָם הוּא לֶאֱכֹל רַק כְּפִי מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וּכְשֶׁאוֹכֵל יוֹתֵר הוּא מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ. וְעַל־יְדֵי זֶה שֶׁאוֹכֵל אֲכִילָה יְתֵרָה, עַל־יְדֵי זֶה בָּא חֹלִי הַקַּדַּחַת רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁמִּזְדַּמֵּן לְהָאָדָם בְּתוֹךְ מַאֲכָלוֹ מַאֲכָל שֶׁלֹּא נִתְבָּרֵר עֲדַיִן לְמַאֲכַל אָדָם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא גַּם כֵּן חֹלִי הַנַּ"ל, רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' רס"ג)

יד. תַּאֲוַת אֲכִילָה הִיא אֶחָד מִג' תַּאֲווֹת שֶׁפּוֹגְמִין וּמַפְסִידִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמְּקַבְּלִין חֹג הַסֻּכּוֹת כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת לְתַקֵּן תַּאֲוַת אֲכִילָה, וְאָז זוֹכֶה לְיִרְאָה וּלְתִפְלָה וְכוּ' (עַיֵּן יִרְאָה אוֹת י"ט כ' כ"א): (לק"ת סי' א' אות ד' ה')

טו. לִפְעָמִים עַל־יְדֵי הַמַּאֲכָלִים שֶׁאוֹכְלִים נִתְקַלְקֵל הַחֲלוֹם, בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל־יְדֵי שֵׁד חַ"ו, וִיכוֹלִים לָבוֹא עַל־יְדֵי זֶה לְטֻמְאַת קֶרִי חַ"ו. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא שִׂמְחָה, לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד: (לק"ת סי' ה' אות י')

טז. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְרַבִּי אֱמֶת, שֶׁיּוֹדֵעַ לְהָאִיר הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ בְּיִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי, וְהוּא אִישׁ חַיִל וְלֹא הַהֶפֶךְ (שֶׁקּוֹרִין שְׁלֵימַזְלְנִיק), עַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל בְּעֵת הָאֲכִילָה הֶאָרַת הָרָצוֹן הַמֻּפְלָג. דְּהַיְנוּ, שֶׁיָּאִיר לוֹ הָרָצוֹן בְּעֵת הָאֲכִילָה, וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיִכְסֹף מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג בְּלִי שִׁעוּר, בְּלִי שׁוּם יְדִיעָה, שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה, רַק רָצוֹן פָּשׁוּט בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ז' אות י')

יז. עַל־יְדֵי מְזוֹנָא דְּגוּפָא, דְּהַיְנוּ תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָה, נֶחֱלָשׁ מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, וְנִפְגָּם הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת רֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא עִקַּר מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא: (לק"ת סי' ח' אות א')

יח. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין תּוֹכָחָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפִנְיָם), עַל־יְדֵי זֶה מַגְבִּירִין מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא עַל מְזוֹנָא דְּגוּפָא: (שם)

יט. עִקַּר הָאֲכִילָה הִיא בִּשְׁבִיל בֵּרוּרִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרֵר הַמַּאֲכָל וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ אִמְרֵי שֶׁפֶר, שֶׁהֵם הַבְּרָכוֹת שֶׁמְּבָרְכִין עָלָיו וּמִתְפַּלְּלִין וְלוֹמְדִים וְעוֹבְדִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכֹחוֹת הָאֲכִילָה. וְזֶה צָרִיךְ לְכַוֵּן כָּל אָדָם בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ. וַאֲזַי הָאֲכִילָה בִּבְחִינַת קְטֹרֶת, וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה עֲטָרָה שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר: "צְאֶינָה וּרְאֶינָה" וְכוּ' "בָּעֲטָרָה" וְכוּ' וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְפַרְנָסָה בְּנָקֵל: (לק"ת סי' ט"ז)

כ. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּדוֹל, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה צַעַר בְּכָל יוֹם. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת יוֹתֵר, צַעֲרוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין זֶה הַצַּעַר, שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר חַ"ו: (לק"ת סי' ע"ז)

כא. עַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַפֶּה בְּבְחִינַת קוֹמַת הָאָדָם, וְזוֹכֶה לָבוֹא עַל־יְדֵי זֶה לִבְחִינַת שְׁכִינָה מְדֻבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ. אֲבָל מִי שֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בְּקְדֻשָּׁה, אֲזַי פִּיו שָׁאוֹכֵל הוּא בְּגֶדֶר בַּעַל חַי, וַהֲרֵי הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה מַמָּשׁ חַ"ו: (שם)

כב. עִקַּר הַיִּרְאָה הִיא בָּאָה וְנִגָּשֶׁת אֶל הָאָדָם בִּשְׁעַת אֲכִילָה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לֶאֱכֹל בְּקְדֻשָּׁה וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה הַבָּאָה אֵלָיו אָז, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָל הַנַּ"ל (בְּאוֹת כ' וכ"א): (שם)

כג. צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל פְּרִי קֹדֶם שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה כָּל צָרְכָּהּ עַל הָאִילָן, כִּי יוּכַל לְאַבֵּד נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי זֶה. גַּם אָסוּר לִתְלֹשׁ פְּרִי קֹדֶם בִּשּׁוּלָהּ כְּמוֹ שֶׁאָסוּר לְקֹץ אִילָן קֹדֶם זְמַנּוֹ: (לק"ת סי' פ"ח)

כד. כְּשֶׁמְּבָרֵךְ הַבְּרָכָה עַל הַפְּרִי בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִנָּצֵל שֶׁלֹּא לְאַבֵּד נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי הַפְּרִי שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלָה. וּמְאֹד צְרִיכִין לִזָּהֵר בְּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין, בִּפְרָט בְּבִרְכַּת הַפֵּרוֹת, כִּי יֵשׁ בָּהֶם אֲבֵדוֹת הַרְבֵּה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם (עַיֵּן בִּפְנִים – "לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" תִּנְיָנָא סִימָן פ"ח): (שם)

כה. גַּם כְּשֶׁמְּבַשְּׁלִין הַפֵּרוֹת בְּבֵיתוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל לָזֶה, לְהַתִּיר לֶאֱכֹל פְּרִי שֶׁלֹּא נִתְבַּשְּׁלָה עַל הָאִילָן. אֶבָל אִם הַפֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ מֻנָּחִים אֵיזֶה זְמַן עַד שֶׁנַּעֲשִׂין מְבֻשָּׁלִין מֵאֲלֵיהֶן בְּתָלוּשׁ, זֶה מוֹעִיל וּמֻתָּר לֶאֱכֹלָן: (שם)

[כו]. וֶוי זְהִיר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בְּהַלְעָטָה, דְּהַיְנוּ בִּמְהִירוּת כְּדֶרֶךְ גַּרְגָּרָן, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת הַלְעִיטֵנִי נָא וְכוּ' (בְּרֵאשִׁית כה). רַק לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לֶאֱכֹל בְּמִתְינוּת, בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּדֶרֶךְ שֶׁאוֹכְלִין בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ כְּשֶׁיּוֹשֵׁב אָדָם חָשׁוּב אֵצֶל הַשֻּׁלְחָן, כָּךְ יֹאכַל תָּמִיד אֲפִלּוּ כְּשֶׁאוֹכֵל לְבַדּוֹ. עַיֵּן לְעֵיל אוֹת ג' (צ"ל א'). אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה: (חיי מוהר"ן סי' תקט"ו)

הכנסת אורחים

הַכְנָסַת אוֹרְחִים

א. עַל־יְדֵי הַכְנָסַת אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְשַׁבֵּר הַכְּפִירוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלִין וּמְתַקְּנִין הַתּוֹרָה הַנְּפוּלָה שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׁדִין יְהוּדָאִין, שֶׁמֵּהֶם בָּא כָּל הַהִתְנַגְּדוּת עַל יִרְאֵי הַשֵּׁם. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמִּתְנַגְּדִים (לק"א סי' כ"ח)

ב. הַכְנָסַת אוֹרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם הוּא תִּקּוּן הַתְּפִלָּה. כִּי יֵשׁ לְכָל אָדָם תְּפִלּוֹת רָעוֹת, וְהֵם מְבַלְבְּלִין אוֹתוֹ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הָרָאוּי לְהִתְפַּלֵּל. וְהַכְנָסַת אוֹרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם הוּא הַתִּקּוּן לָזֶה (לק"א סי' ר"ט)

ארץ ישראל

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

א. עִקַּר אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נְסִיּם, אֵינוֹ אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם עִקַּר עֲלִיַּת הַתְּפִלּוֹת. וְיָכוֹל לִפְעֹל בִּתְפִלָּתוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְלַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים אֲמִתִּיִּים בָּעוֹלָם: (לק"א סי' ז' אות א')

ב. כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, אָז יוֹרְדִין לַגָּלוּת. וְעִקַּר – שֶׁיּוֹרֶדֶת הַתְּפִלָּה בַּגָּלוּת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וְלַעֲשׂוֹת נְסִים בָּעוֹלָם: (שם)

ג. מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּלֵךְ מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל עֲלִיּוֹת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה הוּא רַק עַל יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן כָּל עֲלִיּוֹת הַתְּפִלּוֹת הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (חיי מוהר"ן סי' ט"ו לק"א סי' כ')

ד. בִּזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין זוֹכִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁנִּמְצָאִים אֵצֶל הַצַּדִּיק בְּשָׁעָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ תּוֹרָה וְדוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, אָז יֵשׁ לוֹ גַּם כֵּן חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה גַּם כֵּן לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (שם אות ד' ו')

ה. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אִם עַל־יְדֵי יְסוּרִין. וְעִקַּר הַיְּסוּרִים הֵם הַמּוֹנְעִים הָרְשָׁעִים מוֹצִיאֵי דִּבַּת הָאָרֶץ. וְעַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, זוֹכֶה לְהַכְנִיעַ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַיְּסוּרִים. וּכְפִי שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה שֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּתִקּוּן גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַמּוֹנְעִים וְלָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (שם אות ו' י')

ו. כְּשֶׁבָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָזַי נִקְרָא גִּבּוֹר תַּקִּיף. כִּי קֹדֶם שֶׁבָּא לִבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָזַי אֵל יִתְהַלֵּל חוֹגֵר כְּמַפַּתֵּחַ. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹצַחַ, אָזַי נִקְרָא אִישׁ מִלְחָמָה: (שם אות י')

ז. עַל־יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִכְלָלִין בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא. וְעַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וְכוּ' מִן הָעוֹלָם. גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְנִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' ל"ז אות ד' וסי' מ"ד)

ח. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא סְגֻלָּה לְבָנִים וּמַצֶּלֶת מֵרִיב וּמַחְלֹקֶת. גַּם עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לֵידַע מַהֲרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר, וְנִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת בָּעוֹלָם, וְהַכֹּל חוֹזְרִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד: (לק"א סי' מ"ח)

ט. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה. כִּי סֻכָּה וּתְפִלָּה בְּכֹחַ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה: (שם)

י. לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' נ"ה אות א')

יא. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ (כַּמְבֹאָר בְּתְפִלָּה מִן אוֹת נ"א וְכוּ' עַד אוֹת נ"ו) מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, שֶׁהוּא תַּחַת יַד הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְאֵין יְכֹלֶת בְּקְדֻשָּׁתָהּ לְהִתְגַּלּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן יְכוֹלִין לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁתָהּ אֲפִלּוּ בַּגָּלוּת הַמָּר הַזֶּה עַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת אוֹר זְכוּת אָבוֹת. וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, וְלֹא דַּי שֶׁהָאָדָם נִצּוֹל מֵהָרְשָׁע, אַף גַּם רוֹאֶה בְּהָרְשָׁע מַה שֶּׁהָרְשָׁע רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי לְמוּד

זְכוּת שֶׁמְּלַמְּדִין עַל הָרָשָׁע. גַּם עַל־יְדֵי זֶה הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם עוֹשֵׂי טוֹב זוֹכִין לִפְנֵי ה': (שם אות ב' ג' ח' ט')

יב. מְצוַת חַלָּה הִיא בְּחִינַת יֵרֵשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל־יְדֵי חַלָּה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אוֹר זְכוּת אָבוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְגַלּוֹת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְכָל הַנַּ"ל: (שם אות ח')

יג. מִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם בֶּאֱמֶת, שֶׁנּוֹסֵעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לָשׁוּב עַל־יְדֵי זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי תּוֹעִיל לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי זֶה שֶׁנִּכְנָס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה לָבַד נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּתוֹ הַקְּדוֹשׁ. וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ הַמְהַלֵּךְ ד' אַמּוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. אֲבָל אִם אֵין רְצוֹנוֹ כְּלָל בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה', לְכַלּוֹת הָרָע שֶׁלּוֹ, לֹא יוֹעִיל לוֹ יְשִׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי הִיא מְקִיאָה אוֹתוֹ בִּבְחִינַת "כַּאֲשֶׁר קָאָה" וְכוּ': (לק"א סי' קכ"ט)

יד. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַאֲרִיכַת אַפַּיִם, דְּהַיְנוּ לְשַׁבֵּר הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת וְהָעַצְלוּת וְהַכְּבֵדוּת, רַק יִזְדָּרֵז עַצְמוֹ מְאֹד בַּעֲבוֹדַת ה', וְלֹא יוּכַל לְבַלְבְּלוֹ שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, כִּי מַאֲרִיךְ אַפּוֹ לִסְבֹּל הַכֹּל (וְעַיֵּן אֱמוּנָה אוֹת ל"ד): (לק"א סי' קנ"ה)

טו. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כְּסוּפִים וְגַעְגּוּעִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא לְשָׁם, וְגַם שֶׁיִּהְיֶה גַּעְגּוּעִים לְכָל הַצַּדִּיקִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא סְגֻלָּה לְבַטֵּל הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת וְכַנַּ"ל: (שם)

טז. מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְשַׁלֵּם לָאָדָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה הוּא חֶסֶד גָּדוֹל, כְּדֵי שֶׁיָּבִין עַל יְדֵי זֶה לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. וְעִקַּר עִנְיָן זֶה הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' קפ"ז)

יז. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּכָל הַקְּדֻשּׁוֹת. וְשָׁם זוֹכִין לָצֵאת מִטִּבְעִיּוּת, וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה לְבַד, שֶׁזֶּה כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִדָּמוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ. וְאָז יְכוֹלִין לִסְפֹּר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי יוֹדְעִין לְהַבְחִין בֵּין מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת לְהַהֶפֶךְ. וְאָז זוֹכִין לְטַהֵר הַמַּחֲשָׁבָה עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים וּלְהַמְתִּיק הַדִּינִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִכָּל הַצָּרוֹת: (לק"א סי' רל"ד)

יח. עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה הוּא רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּחוּץ לָאָרֶץ הֵם מְקֻבָּלִים וְיוֹנְקִים כָּל מֹחַ וְחָכְמָתָם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּכְפִי חֶלְקוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כֵּן יוֹנֵק וּמְקַבֵּל חָכְמָתוֹ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַ"ו, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִין מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְמֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה מַחְלֹקֶת וּמְרִיבוֹת. כִּי מֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת: (לק"ת סי' ע"א)

יט. מֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת נֹעַם, בְּחִינַת נְעִימוּת הַתּוֹרָה, בְּחִינַת שָׁלוֹם. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה, בִּפְרָט צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הַזֶּה, וְאָז

יְכוֹלִים לְתַקֵּן גַּם הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הַנַּ"ל. אֲבָל כְּשֶׁחַ"ו, הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ־לָאָרֶץ פְּגוּמִים הַרְבֵּה עַל־יְדֵי שֶׁפָּגְמוּ הָרְבֵּה בְּכָבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי אֵין יְכוֹלִין לְהִתְתַּקֵּן, אַדְרַבָּא, אֵלּוּ הַמּוֹחִין שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ הֵם פּוֹגְמִים גַּם הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, וַאֲזַי נַעֲשָׂה מַחְלֹקֶת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן. וְזֶהוּ עִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְחוּץ לָאָרֶץ: (שם)

כ. קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הוּא קְדוֹשׁ בְּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "צַדִּיקִים יִירְשׁוּ אָרֶץ". וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לָבוֹא עַל קִבְרָם, כִּי מְקוֹם קִבְרָם הוּא קָדוֹשׁ כַּנַּ"ל, וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית: (לק"ת סי' ק"ט)

ברית

בְּרִית פְּגָמוֹ וְתִקּוּנוֹ

א. עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכִין לִתְפִלָּה: (לק"א סי' ב' אות ב')

ב. עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא הוּא עַל עָרַיִין, וְהוּא עִקָּרָא דְּמָסָאֲבוּתָא. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְיַדֵּעַ, שֶׁעִקַּר הַנְּסָיוֹן שֶׁל כָּל אָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם הוּא בְּתַאֲוָה זֹאת. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה: (שם אות ו')

ג. מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ, צָרִיךְ לְחוּס עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִכְנֹס בְּלִבּוֹ כְּלָל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבָה שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, רַק יַאֲמִין בְּכֻלָּם. כִּי כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתּוֹ עַל הַצַּדִּיקִים מֵחֲמַת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּינֵיהֶם, הַכֹּל הוּא מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ. כִּי אִם לֹא הָיָה פּוֹגֵם מֹחוֹ לֹא הָיָה קָשֶׁה לוֹ עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְהַמַּחֲלֹקֶת בָּא רַק בִּשְׁבִילוֹ (וְעַיֵּן בְּפָנִים. וּלְקַמָּן בְּאוֹת צַדִּיק אות ח'): (לק"א סי' ה' אות ד')

ד. עֲצוֹת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וּלְהֵפֶךְ, עֲצַת הַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים הַדּוֹבְרִים חֲלַקְלַקּוֹת, לְהָסִית וּלְהַדִּיחַ מִנְּקֻדַּת הָאֱמֶת, הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. כִּי הָעֵצוֹת שֶׁמְּקַבְּלִין מֵאָדָם הֵם בְּחִינַת טִפֵּי הַשֵּׂכֶל. עַל־כֵּן מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד מֵהָעֵצוֹת הַהֲפוּכוֹת שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאבַד עוֹלָמוֹ כָּרֶגַע חַ"ו: (לק"א סי' ז' אות ג')

ה. עִקַּר הַנְּאוּף תָּלוּי בָּעֵינַיִם, וּמִצְוַת צִיצִית שְׁמִירָה לָזֶה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵעֵצוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, וְזוֹכִין לְקַבֵּל עֵצוֹת אֱמִתִּיוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בְּמִצְוַת צִיצִית, וּלְכַוֵּן בִּשְׁעַת עֲטִיפַת הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים וּבְרָכָתוֹ, שֶׁיִּזְכֶּה עַל־יְדֵי זֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית וּלְעֵצוֹת טוֹבוֹת וַאֲמִתִּיוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱמוּנָה וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְקֵרֵב הַגְּאֻלָּה, וְיִזְכֶּה לִתְפִלָּה וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וּמוֹפְתִים בָּעוֹלָם וְיִזְכֶּה לְפַרְנָסָה. כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה תְּלוּיָה

בְּתִקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהָבִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּלְמֹד, וְיִתְגַּלּוּ לוֹ כָּל הַחָכְמוֹת כְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ: (שם אות א' ד' ה')

ו. גֵּאוּת וְנִאוּף תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית וְנִצּוֹל מִגֵּאוּת, זוֹכֶה לְאוֹר הַמֵּאִיר לוֹ לְתִשׁוּבָה: (לק"א סי' י"א אות ג')

ז. עִקַּר מְרִירַת טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה וִיגִיעָתוֹ הוּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. כִּי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְלָאכוֹת וּמַשָּׂא וּמַתָּן, הֵם בִּבְחִינַת מְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, וְהֵם בִּבְחִינַת ל"ט אוֹרוֹת. אֲבָל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית, עֲנִיּוּת רוֹדֵף אַחֲרָיו, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֹל הַפַּרְנָסָה בִּיגִיעָה וּבְמְרִירוּת גָּדוֹל, בִּבְחִינַת ל"ט מַלְקוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן: (שם אות ד')

ח. שְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי בְּחִינוֹת. יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה בִּימֵי הַחֹל, וְגַם זֶה נִקְרָא שְׁמִירַת הַבְּרִית, מֵאַחַר שֶׁזּוֹכֶה בְּהֶתֵּר עַל פִּי הַתּוֹרָה, וּבִלְבַד שֶׁיִּשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵעֲבֵרוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְזֶה בְּחִינַת יְחוּדָא תַּתָּאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג הֲלָכָה שֶׁבַּתּוֹרָה, בְּחִינַת רָזִין. אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹכֶה רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְהוּא בְּחִינַת יְחוּדָא עִלָּאָה, וְעַל יְדֵי זֶה מַשִּׂיגִין גַּם בְּחִינַת קַבָּלָה וְרָזִין דְּרָזִין. אֲבָל גַּם מִי שֶׁזּוֹכֶה רַק מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, גַּם הוּא צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה, שֶׁיִּהְיֶה זוֹכֶה וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּכָלַל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית. מִכָּל שֶׁכֵּן הַקְּטַנִּים שֶׁזּוֹכֶה גַּם בִּימֵי הַחֹל, שֶׁבְּוַדַּאי צְרִיכִין שְׁמִירָה יְתֵרָה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִפְגְּמוּ בִּבְרִיתָם חַ"ו, וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יַעַבְרוּ עַל הַתּוֹרָה חַ"ו. וְעַל יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּכָל בְּחִינוֹת אֵלּוּ, עַל־יְדֵי זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשֶׁלֵּמוּת, וְזוֹכִין לְכָל בְּחִינוֹת הַנַּ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֻמְקָא: (שם אות ה' ו' ז')

ט. לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוּסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְעוֹרְרוֹ לִתְשׁוּבָה, הוּא תִּקּוּן קֶרִי: (לק"א סי' י"ד אות י"ג)

י. תַּאֲוַת נְאוּף הוּא רָע הַכּוֹלֵל, שֶׁכָּל הָרָעוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת כְּלוּלִין בּוֹ. כִּי כָּל אֻמָּה וְלָשׁוֹן יֵשׁ לָהֶם אֶחִיזָה בְּרַע מְיֻחָד, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה מִדָּה רָעָה אוֹ תַּאֲוָה רָעָה שֶׁהוּא מְיֻחָד לְאוֹתָהּ אֻמָּה, וְהֵם מְשֻׁקָּעִים בְּאוֹתָהּ הַתַּאֲוָה וְשָׁם אֲחִיזָתָם. אֲבָל תַּאֲוַת נְאוּף הוּא רָע הַכּוֹלֵל, שֶׁבְּאוֹתָהּ הַתַּאֲוָה נִתְקַבֵּץ וְנִתְאַסֵּף כָּל רָע וָרַע שֶׁל כָּל אֻמָּה וְאֻמָּה, שֶׁהֵם הָרַע שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹת. וְכָל אֵלּוּ הָרָעוֹת נִבְעָרִים יַחַד וְנַעֲשָׂה מֵהֶם מְדוּרָה, וְזֶהוּ תַּבְעֵרַת הַמְּדוּרָה שֶׁבּוֹעֵר בָּאָדָם לְתַאֲוַת נְאוּף. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְדִּילָנוּ מִן הָאֻמּוֹת וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, וּצְרִיכִים אֲנַחְנוּ לִהְיוֹת פְּרוּשִׁים מִכָּל רָעוֹתֵיהֶם, דְּהַיְנוּ מִכָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁאֵינָם שַׁיָּכִים לָנוּ כְּלָל, וּבִפְרָט מִתַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל כָּל הָאֻמּוֹת כַּנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הַהֶבְדֵּל וְהַהֶפְרֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵינוּ לְבֵין הָעַכּוּ"ם, מַה שֶּׁאָנוּ פּוֹרְשִׁים עַצְמֵנוּ מִנְּאוּף. כִּי זֶה עִקַּר

קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי יֵשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהַתַּאֲוָה זֹאת וּלְשָׁבְרָהּ. וְזֶה עִקַּר קְדֻשָּׁתֵנוּ כַּנַּ"ל: (לק"א סי' י"ט ג')

יא. עִקַּר הַכְּנָעַת וּשְׁבִירַת כָּל הַתַּאֲווֹת, בִּפְרָט תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁזֶּה הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר, הָעִקָּר הוּא עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּשִׂיחַ וּמְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ בִּמְדִינָתֵנוּ, הוּא גַּם כֵּן בִּכְלַל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כִּי אַדְרַבָּא כְּשֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ צָרִיךְ דַּוְקָא לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (הִתְבּוֹדְדוּת אוֹת י"ג)). רַק הָעִקָּר שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת הַלָּשׁוֹן לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּלְשָׁמֹר הַלָּשׁוֹן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר דִּבּוּרִים רָעִים, שֶׁהֵם פּוֹגְמִים אֶת הַלָּשׁוֹן קֹדֶשׁ. וְעַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל מַכְנִיעִין רַע הַכּוֹלֵל כַּנַּ"ל: (שם)

יב. תִּקּוּן הַבְּרִית וּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. כְּפִי מַה שֶּׁמַּרְבִּין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ כֵן זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית. וּכְפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, כֵּן זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְכֵן לְהֶפֶךְ לְעִנְיַן הַפְּגָם חַ"ו: (שם)

יג. תַּאֲוַת נְאוּף שֶׁהוּא רַע הַכּוֹלֵל, הוּא בְּחִינַת נָחָשׁ שֶׁפִּתָּה לְחַוָּה וְהֵטִיל בָּהּ זֻהֲמָא, שֶׁהוּא רוּחַ סְעָרָה רוּחַ שְׁטוּת אֵשֶׁת כְּסִילוּת. וְהוּא הוֹלֵךְ וּמְפַתֶּה אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּמֵטִיל בּוֹ זֻהֲמָא. וְזֶה בְּחִינַת: "לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ", שֶׁהַחַטָּאת הַזֶּה שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ, רוֹבֵץ לִינֹק מִמֶּנּוּ עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. כִּי עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם הוּא בַּתַּאֲוָה הַזֹּאת: (שם)

יד. צָרִיךְ לְדַבֵּר הַרְבֵּה דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁיְּקֻדַּר חֲמִימוּתוֹ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בִּבְחִינַת: "חַם לִבִּי בְקִרְבִּי וְגוֹ' דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי", שֶׁיְּקֻדַּר חֲמִימוּתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מִמְּקֻדָּרָה לַיְלָה, שֶׁלֹּא יְקֻדַּר אוֹתוֹ הָרוּחַ סְעָרָה בְּמִקְדָּרָה לַיְלָה חַ"ו: (שם אות ה')

טו. כָּל הַחֲרָפוֹת וּבוּשׁוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. וּלְהֶפֶךְ, עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לְכָבוֹד: (שם אות ג')

טז. עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, יְכוֹלִין לְפַשֵּׁר חֲלֹמִין כְּמוֹ יוֹסֵף: (שם אות ד')

יז. עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁכּוֹלֵל תִּקּוּן כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דַּיְקָא, וְאֵין דַּי בְּסִפְרֵי מוּסָר אוֹ לִשְׁמֹעַ מִפִּי אַחֵר שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא עִקַּר הַתִּקּוּן, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּיו

הַקָּדוֹשׁ בְּעַצְמוֹ דַּיְקָא, כִּי שָׁם מְקוֹר הַיִּרְאָה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתִּקּוּנִים: (שם אות ט')

יח. עַל פְּגַם הַבְּרִית חָרֵב בָּא, בִּבְחִינַת נֶקֶמָת נָקָם בְּרִית: (לק"א סי' כ' אות י')

יט. צְעָקָה בְּקוֹל הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, וְזוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת. כִּי מִתְּחִלָּה, כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִית פָּגוּם, הָיָה הַדַּעַת פָּגוּם: (שם)

כ. בִּשְׁבִיל זֶה אוֹמְרִים אֶת הַהַגָּדָה בְּקוֹל רָם, כִּי הַהַגָּדָה הִיא תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה הָיְתָה הַגְּאֻלָּה. כִּי גְּלוּת מִצְרַיִם עַל פְּגַם הַבְּרִית כַּמּוּבָא. גַּם הַיַּיִן שֶׁל ד' כּוֹסוֹת הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית: (שם)

כא. עַל־יְדֵי תִּקּוּן בְּרִית קֹדֶשׁ נִצּוֹל מִפָּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהִיא עֲצָבוּת מָרָה שְׁחוֹרָה, חֹשֶׁךְ, אֲנָפִין חֲשׁוּכִין, מִיתָה. וְנִתְקַשֵּׁר בֶּאֱלִקּוּת, וְזוֹכֶה לְשִׂבְעַ שְׂמָחוֹת אֶת פְּנֵי ה', כִּי זוֹרֵחַ וּמֵאִיר עָלָיו אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים: (לק"א סי' כ"ג אות ב')

כב. גַּם עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֹּׂרֶשׁ שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַמָּמוֹן, שֶׁשָּׁם בְּשָׁרְשׁוֹ הַשֶּׁפַע כֻּלּוֹ אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל מִמֵּילָא תַּאֲוַת מָמוֹן: (שם ה')

כג. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכֶה לְהֶאָרַת פָּנִים, לְהַדְרַת פָּנִים. דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ חָכְמָתוֹ בְּהַתּוֹרָה, וְיֵדַע לְבָאֲרָהּ וּלְדוֹרְשָׁהּ יָפֶה בְּי"ג מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַדְרַת פָּנִים. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ קוֹל רִנָּתוֹ, עַד שֶׁעַל־יְדֵי הַשְׁמָעַת קוֹל רִנָּתוֹ לְבַד בְּלֹא דִּבּוּר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם, וְיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' כז אות א' ב' ג' ד' ה' ו')

כד. לְפִי הַלֹּא תַּעֲשֶׂה שֶׁעוֹבְרִים חַ"ו, כֵּן מְעוֹרְרִים בְּחִינַת דַּם נִדָּה לְהַשְׁכִּינָה, וְגוֹרְמִין אַפְרְשׁוּתָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. וּלְתַקֵּן כָּל הָעֲבֵרוֹת בִּפְרָטִיּוּת, הֵם רַבִּים מְאֹד וְכָבֵד עַל הָאָדָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן אוֹתָם, כִּי יֵשׁ דְּקִדּוּקִים וּפְרָטִים רַבִּים בְּכָל לָאו וְלָאו. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְתַקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי, וְהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקְּנִין מִמֵּילָא כָּל הַלְּאוִין שֶׁעָבַר. וַאֲפִלּוּ לִמְקוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשָׁם שׁוּם תִּקּוּן, עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי הוּא זוֹרֵק תִּקּוּנִים גַּם לְשָׁם: (לק"א סי' כ"ט אות ג' ד')

כה. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, נִתְרוֹמֵם הַמּוֹחִין. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַדַּעַת הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעִקַּר הִתְקָרְבוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית: (שם אות ד')

כו. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּלִי טֹרַח, בִּבְחִינַת מָן: (שם ה')

כז. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִּקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי, אֲזַי הַדִּבּוּר אָסוּר, וְאִי אֶפְשָׁר אָז לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת תּוֹרָה. וּמִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אָז, הוּא עוֹבֵר עַל "לֹא תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ", וְהוּא "הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה סוֹד".

אֲבָל עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַכְּלָלִי הַדִּבּוּר מֻתָּר, וְיכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה בְּדִבּוּרִים הַמְּאִירִים בַּתּוֹרָה: (שם אות ו')

כח. עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית בָּא חֹלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית נִתְרַפֵּא מֵחוֹלַאַת הַנְּפִילָה: (שם אות ז')

כט. כְּשֶׁאֵין תִּקּוּן הַכְּלָלִי צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִשְׁתִּיַּת הַיַּיִן, כִּי עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין בּוֹ הַדָּמִים שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הָעֲבֵרוֹת חַ"ו. גַּם מַזִּיק לַפַּרְנָסָה וְנַעֲשָׂה רָשׁ. אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַכְּלָלִי, אָזַי אַדְרַבָּא, מֵרִים אֶת הַמֹּחִין עַל־יְדֵי שְׁתִיָּתוֹ, וּמְתַקֵּן תִּקּוּן הַכְּלָלִי בְּיוֹתֵר: (שם אות ח')

ל. עִקַּר קִיּוּם הָאֱמוּנָה הוּא רַק עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית: (לק"א סי' ל"א אות ג')

לא. כָּל הַנְהָגַת הַגַּלְגַּלִּים וְכָל הַנְהָגַת הָעוֹלָם, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת, הַכֹּל תְּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית: (שם אות ב' ג')

לב. כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם בַּדְּרָכִים, כֻּלָּם בִּשְׁבִיל פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית לֹא יִהְיֶה לוֹ צַעַר בַּדֶּרֶךְ: (שם ד')

לג. עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית זוֹכֶה לְחֵרוּת: (שם אות ה')

לד. יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת בְּרִית: בְּחִינָה אַחַת הִיא שְׁמִירַת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהִיא בְּחִינָה עֶלְיוֹנָה. וּבְחִינָה ב' הוּא שְׁמִירַת אִסּוּר וְהֶתֵּר. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּלְמֹד דִּינֵי אִסּוּר וְהֶתֵּר כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה גַּם לִבְחִינָה ב'. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמִירַת הַבְּרִית בְּב' בְּחִינוֹת אֵלּוּ, אָזַי הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת כַּנַּ"ל. וְזוֹכֶה לְאַהֲבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב. וַאֲזַי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן מְבַקְּשִׁין מִמֶּנּוּ שֶׁיִּדְבְּרֵם בְּפִיו כִּדֵי שֶׁיְּצַיְּרֵם לְטוֹבָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֲכִילוֹתָיו וּסְעוּדוֹתָיו בִּבְחִינַת לֶחֶם הַפָּנִים. וַאֲזַי שֻׁלְחָנוֹ מְכַפֵּר כַּמִּזְבֵּחַ, וַאֲזַי כָּל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הָעַכּוּ"ם כֻּלָּם הֵם טוֹרְחִים בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָתוֹ: (שם אות ה' ו' ט')

לה. עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצָּרוּף שֶׁמְּנַסִּין לְאָדָם אֵין מְנַסִּין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּנאוּף, שֶׁהוּא כְּלוּלָה מֵהַתַּאֲווֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. וּכְשֶׁהָאָדָם בָּא בַּגָּלוּת הַזֶּה בְּנִסָּיוֹן הַזֶּה, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, אָזַי הוּא צָרִיךְ לִצְעֹק קוֹלוֹת הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת מַמָּשׁ, שֶׁצּוֹעֶקֶת מֵחֲמַת מְרִירַת כְּאֵב חֶבְלֵי לֵדָה, כַּמָּה וְכַמָּה קוֹלוֹת שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּע' קְלִין לְפָחוֹת. כָּךְ הוּא צָרִיךְ לִצְעֹק קוֹלוֹת הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר וּלְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, וְאָז יִזְכֶּה לְהוֹלִיד הַמֹּחִין, וְאָז נִפְתָּחִין לוֹ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה

דְּמַטְמְרִין מְגַלְּיָן לֵיהּ. וְכָל אֶחָד כְּפִי מַה שֶׁעוֹמֵד בְּנִסָּיוֹן זֶה, וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוָה זֹאת, כֵּן זוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְזוֹכֶה לְע' פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה: (לק"א סי' ל"ו אות א' ב')

לו. תִּקּוּן שֶׁל הִרְהוּרֵי זְנוּת שֶׁבָּא לָאָדָם, שֶׁיֹּאמַר "שְׁמַע" וּ"בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". וְאָז כּוֹלֵל נִשְׁמָתוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, וּמַפְרִישׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ מִנִּשְׁמַת עֶרֶב רַב הַבָּאִים מֵאִשָּׁה זוֹנָה, שֶׁהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הַתַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת: (שם אות ג')

לז. וְכָל זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם הִרְהוּר בְּאַקְרָאִי בְּעַלְמָא, אָזַי דַּי לוֹ בַּאֲמִירַת שְׁנֵי פְּסוּקִים הַנַּ"ל. אֲבָל אִם הוּא חַ"ו, רָגִיל בְּהִרְהוּר שֶׁל הַתַּאֲוָה הָרָעָה הַכְּלָלִיּוּת הַנַּ"ל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִפָּרֵד מִמֶּנָּה, אָזַי צָרִיךְ גַּם כֵּן לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת בִּשְׁעַת קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם. דְּהַיְנוּ שֶׁיְּעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ, עַד שֶׁיִּבְכֶּה וְיוֹרִיד דְּמָעוֹת בְּשָׁעָה שֶׁיֹּאמַר "שְׁמַע" וּ"בָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד": (שם אות ד')

לח. כְּשֶׁמְּתַקֵּן אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, אָזַי הַמֹּחִין שֶׁלּוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְיוּכַל לְהָבִין דִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק. כְּפִי הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל אֶחָד כָּךְ הוּא הַשָּׂגָתוֹ. דְּזֶה הוּא כְּלָל גָּדוֹל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשׂוּם אָדָם לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּדִבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק אִם לֹא שֶׁתִּקֵּן תְּחִלָּה אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ כָּרָאוּי. אֲבָל עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נִפְגָּם דַּעְתּוֹ וּמֹחוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ תּוֹפֵס וּמַשִּׂיג כְּלָל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק, וְיוּכַל לְהַכָּשֵׁל בָּהֶם אִם יֵלֵךְ אַחַר עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְאַחֲרֵי הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל שְׁטוּת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתּוֹ עָלָיו: (שם אות ה')

לט. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת נְאוּף יָכוֹל לָבוֹא לְשִׁגָּעוֹן, לִהְיוֹת מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ. וְעַל־כֵּן כָּתְבוּ חַכְמֵי הָרוֹפְאִים שֶׁהַסַּרוּס הוּא רְפוּאָה לְמְשֻׁגָּע: (שם אות ו')

מם. מִי שֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוָה זֹאת שֶׁל נְאוּף, אָזַי בְּקַל יוּכַל לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹת. וְעַל־כֵּן הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי רְחוּקוֹ מֵהַתַּאֲוָה הַזֹּאת, כֵּן הוּא קָרוֹב לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה. וְכֵן לְהֶפֶךְ חַ"ו. עַל־כֵּן, קֹדֶם שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, הוּא צָרִיךְ לָבוֹא בְּנִסָּיוֹן בְּצֵרוּף בְּתוֹךְ הַתַּאֲוָה הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצֵּרוּף כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיַּעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וְיִשַּׁבֵּר הַקְּלִפָּה שֶׁקָּדְמָה לַפְּרִי, יִזְכֶּה לַפְּרִי, הַיְנוּ לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל: (שם אות א' ב')

מא. כְּשֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגְךָ בְּקֻדֻּשָּׁה וּתְשַׁבֵּר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, וְיִהְיֶה נִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ כְּפָאֲךָ שֵׁד, עַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לְךָ בְּנֵי קַיְמָא. כִּי מִיתַת הַבָּנִים חַ"ו, הוּא מֵחֲמַת נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת: (לק"א סי' ל"ט)

מב. גַּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגְךָ בְּלֵיל שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְךָ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים: (שם)

מג. צָרִיךְ לְזָהֵר מִלִּשְׁמֹעַ דִּבּוּרִים שֶׁל רָשָׁע שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, כִּי דִּבּוּרָיו מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ. כִּי דִּבּוּרָיו הֵם דִּבּוּרִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף וְנִכְנָסִים בְּגוּף הַשּׁוֹמֵעַ: (לק"א סי' מ"ג)

מד. הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרִירִין, מַיִן מְסָאָבִין, זֶרַע טָמֵא. וַאֲזַי אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וְכוּ'. הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְאָז כַּלְבָּא נָחִית לֶאֱכֹל קֻרְבָּנוֹ, הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ. וְהוּא בְּחִינַת מָרָה, בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת, בְּחִינַת גֵּיהִנֹּם. אֲבָל עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְתִיקִין, מַיִן דְּדַכְיָן, זֶרַע קֹדֶשׁ, וַאֲזַי דִּבּוּרָיו מְתוּקִים וְטוֹבִים. וּכְשֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו וּמַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו, אֲזַי נִכְנָסִים מְתִיקוּת הַדִּבּוּרִים לְתוֹךְ עַצְמוֹתָיו, וַאֲזַי תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה, וְאָז אַרְיֵה נָחִית לֶאֱכֹל קֻרְבָּנוֹ: (לק"א סי' נ')

מה. וְדַע, שֶׁעַזּוּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר הֵן הֵן הַכְּלָבִים, וְהֵן עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת: (שם)

מו. מִי שֶׁפָּגַם בִּבְרִיתוֹ, יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכְּלָבִים וּמֵחֲרֵב: (שם)

מז. עַל־יְדֵי שֶׁמַּכְנִיעִין קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, וְזוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֶׁפַע כְּפוּלָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ מִשְׁנֵה תּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא בְּשַׁבָּת עַל חַד תְּרִין, וְשַׁבָּת מַשְׁפִּיעַ לְשִׁאָר הָעוֹלָמוֹת, וּמְשַׁלֵּחַ הֶאָרוֹתָיו לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת, וּמְרַפֵּא רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאוֹת הַגּוּף, וְנִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לִתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה. וְאָז כָּל הַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר נִתְרַפְּאִים וְנַעֲשִׂים מְכֻבָּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין כָּל אֶחָד חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ הַצַּדִּיק בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: (לק"א סי' נ"ח אות ד' ה' ז' ח' ט')

מח. עַל־יְדֵי הֶבֶל הַיְפִי, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָר מִיּוֹפִי הַנָּשִׁים, עַל־יְדֵי זֶה בָּאִים לְחֵן שֶׁל שֶׁקֶר. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי חֵן שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁעוֹשִׂין בְּנֵי אָדָם, בַּעֲמִידָה וּבַאֲכִילָה וּבְדִבּוּרוֹ עִם אֲנָשִׁים וְכוּ'. וְעַל כָּל דָּבָר יֵשׁ חֵן אַחֵר מְיֻחָד. וְכָל אֵלּוּ מִינֵי הַחֵן שֶׁל שֶׁקֶר בָּאִים עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא נִזְהָר מִיּוֹפִי הַנָּשִׁים: (לק"א סי' ס' אות ג')

מט. עַל־יְדֵי הֶבֶל הַיְפִי בָּאִים לַעֲנִיּוּת: (שם)

נ. עַל־יְדֵי נְאוּף נִפְסָק הַנְּשִׁימָה, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא עִקַּר חִיּוּת הָאָדָם. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְיַבְּשִׁין לֵחוֹת הַגּוּף, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל. כִּי עִקַּר הַשֵּׂכֶל עַל־יְדֵי לֵחוֹת וּשְׁמַנִּים שֶׁבַּגּוּף. וְעַל־כֵּן כָּל הַמְשֻׁגָּעִים נַעֲשִׂין עַל־יְדֵי נְאוּף כַּיָּדוּעַ. וְכֵן שְׁאָר בְּנֵי אָדָם, שֶׁאֵינָם מְשֻׁגָּעִים מַמָּשׁ, אֲבָל יֵשׁ לָהֶם חִסָּרוֹן וּבִלְבּוּל הַדַּעַת הָרִבֵּה, הַכֹּל בָּא עַל יְדֵי נְאוּף, שֶׁמְּיַבֵּשׁ לֵחוֹת וּשְׁמַנִּים שֶׁבַּגּוּף, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל הַשֵּׂכֶל כַּנַּ"ל: (שם)

נא. עַל־יְדֵי יִרְאָה, דְּהַיְנוּ מוֹרָא שָׁמַיִם וּמוֹרָא רַבָּךְ וּמוֹרָא אָב וְאֵם, נִצּוֹלִין מִיּוֹפִי הַנָּשִׁים וּמֵחֵן שֶׁל שֶׁקֶר, וְזוֹכִין לַעֲשִׁירוּת (עַיֵּן יִרְאָה): (שם אות ג' ד')

נב. הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן, הוּא שׁוֹטֶה וּכְסִיל, וּפוֹגֵם וּמְאַבֵּד דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה הַוָּיַן לֵיהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים: (לק"א סי' ס"ט)

נג. מַתָּן בַּסֵּתֶר הוּא תִּקּוּן לְמִקְרֵה־לַיְלָה רַחֲמָנָא לִצְלַן: (לק"א סי' פ"ג)

נד. עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ, עִקַּר שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה (עַיֵּן שִׂמְחָה): (לק"א סי' קס"ט)

נה. תַּאֲוַת מִשְׁגָּל הוּא אַחַת מִג' תַּאֲווֹת שֶׁהֵם מַפְסִידִין וּפוֹגְמִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב. וְעַל יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין חַג הַשָּׁבוּעוֹת כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין דַּעַת לְתַקֵּן תַּאֲוָה זֹאת. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וּלְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וּלְתִפְלָה וְכוּ' (עַיֵּן יוֹם טוֹב וְיִרְאָה): (לק"ת סי' א' אות ד' ה' ח')

נו. תַּאֲוַת מִשְׁגָּל הוּא כְּפִי הַחֶלֶב שֶׁיָּנַק בְּקַטְנוּתוֹ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַתִּינוֹק מְאֹד שֶׁיֵּינַק מֵאִשָּׁה כְּשֵׁרָה. כִּי כְּשֶׁהַתִּינוֹק יוֹנֵק מֵאִשָּׁה חֲצוּפָה, אֲזַי מִתְגַּבֵּר בּוֹ ח"ו תַּאֲוַת נְאוּף. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁיּוֹנֵק מֵאִשָּׁה כְּשֵׁרָה, אֵין לוֹ חֲמִימוּת תַּאֲוָה זֹאת, כִּי אִם מְעַט הַמֻּכְרָח לְמָצוֹת הַתּוֹרָה: (שם אות ד')

נז. עַל־יְדֵי הַגַּאֲוָה שֶׁל הַמַּנְהִיגִים וּמְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף בָּעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא הַשְׁחָתַת זֶרַע ח"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ", שֶׁהוּא חוֹתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא. וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה, כִּי אִם עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמְּגִנִּים שֶׁבַּדּוֹר, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁנִּקְרָאִים "מָגִנֵּי אֶרֶץ", שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מִלְחָמָה גְּדוֹלָה בְּעִנְיָן זֶה, וְהֵם מַעֲלִין מ"הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ" לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַמֹּחַ הוּא כְּפִי שְׁבִירַת תַּאֲוָה זֹאת. הַיְנוּ, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עֲלֵיהֶם הַהַרְהוּרִים מְאֹד מְאֹד, וְהֵיוּ יְכוֹלִים לָבוֹא לִידֵי מִקְרֶה ח"ו, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ, הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד לְשַׁבֵּר וּלְגָרֵשׁ הַהַרְהוּרִים מֵהֶם, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלִין מֵ"הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ" לִבְחִינַת תְּפִלִּין, שֶׁהוּא חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין. וּמֵאֵלּוּ הַמָּגִנֵּי אֶרֶץ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַהַרְהוּרִים וְלַהֲפֹךְ אוֹתָם לְמֹחִין דִּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל. וְזֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לֵידַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו הַהַרְהוּרִים בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגְדָּם וּבוֹרֵחַ מֵהֶם וּמְשַׁבְּרָם, הוּא עוֹשֶׂה בָּזֶה תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, וּמַעֲלֶה הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפָּה, וּמַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין עָלָיו יוֹתֵר וְיוֹתֵר, נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד גֹּדֶל הִתְפַּשְׁטוּתָם לְשַׁבְּרָם. וְרַק בְּשִׁבְיל זֶה נִשְׁלָח עָלָיו הַהַרְהוּרִים וְרַעְיוֹנִים רָעִים וְזָרִים כָּאֵלֶּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְהַפֵּךְ וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהֶם דַּיְקָא בְּחִינַת תִּקּוּן הַתְּפִלִּין כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ה' אות ו' ז')

נח. עַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הָרְהוּרֵי נְאוּף זוֹכִין לְתִקּוּן הַמּוֹחִין כַּנַּ"ל. עַל יְדֵי זֶה זוֹכִים לַחֲלוֹם עַל־יְדֵי מַלְאָךְ, וְאָז הוּא נִקְרָא אָדָם. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁאֵין הַמּוֹחִין זַכִּים אָז הַחֲלוֹם עַל־יְדֵי שֵׁד חַ"ו, וַאֲזַי הוּא נִדְמֶה כִּבְהֵמָה: (שם אות ט')

נט. גַּם יֵשׁ לְהַמַּאֲכָלִים חֵלֶק בַּחֲלוֹם. עַל־כֵּן לִפְעָמִים נִפְגָּם הַחֲלוֹם, בִּבְחִינַת חֲלוֹם עַל יְדֵי שֵׁד חַ"ו, עַל־יְדֵי הַמַּאֲכָלִים שֶׁאוֹכְלִים, וְיכוֹלִים לָבוֹא עַל־יְדֵי זֶה לְטֻמְאַת קֶרִי חַ"ו. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא שִׂמְחָה, לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד: (שם אות י')

ס. גַּם לִפְעָמִים עַל־יְדֵי רַבָּנִים וְדַיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים שֶׁמְּעַוְּתִין אֶת הַמִּשְׁפָּט, עַל יְדֵי זֶה בָּא טֻמְאַת הַמִּקְרֶה חַ"ו. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה, וְהוּא מַה שֶּׁנִּתְיַסֵּד מִקַּדְמוֹנִים לוֹמַר קֻדֶּם הַשָּׁנָה "בְּשֵׁם ה' וְכוּ' מִימִינִי מִיכָאֵל" וְכוּ', שֶׁהוּא קִשּׁוּר הַמֶּרְכָּבָה. וְהוּא סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מִטֻּמְאָה הַנַּ"ל, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי עִוּוּת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַדַּיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים כַּנַּ"ל: (שם אות י"א י"ב)

סא. הַמּוֹחַ וְהַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם הוּא מֻגָּן בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף. כִּי יֵשׁ ג' מוֹחִין בָּאָדָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת הוּא עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע וְלִזָּכֵר זֹאת, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו הָרְהוּרִים אֵלּוּ חַ"ו, יִבָּרַח מְיֻד מֵהָרוּחַ שְׁטוּת אֶל הַדַּעַת, וְיִפְרֹס מְחִצַּת הַמּוֹחִין בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה כְּמוֹ מְחִיצָה מַמָּשׁ, [כִּי הַדַּעַת הָאֲמִתִּי מֻגָּן בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה כְּמוֹ מְחִצָּה מַמָּשׁ]. וְהֶבֵן זֹאת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת, רַק כָּל אֶחָד יָבִין מֵעַצְמוֹ אֵיךְ לִבְרֹחַ וּלְהַסְתִּיר דַּעְתּוֹ מֵהָרוּחַ שְׁטוּת הַנַּ"ל, וּלְהַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְחִצָּה פְּרוּסָה בִּפְנֵיהֶם כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ח' אות ב')

סב. עַל־יְדֵי כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת נִפְגָּם הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא תַּאֲוַת נְאוּף חַ"ו. וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וַאֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנְקִים מִמֶּנָּה, וַאֲזַי צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל־יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַכֹּל (עַיֵּן בִּפְנִים [לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח']): (שם אות ב' ג')

סג. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי טָהֳרָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ, כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מָשִׁיחַ. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ. וְעִקַּר הַדָּבָר הוּא שְׁמִירָה מִנְּאוּף. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד אֲפִלּוּ מֵרֵיחַ נְאוּף, כִּי הוּא פּוֹגֵם בְּחִינַת מָשִׁיחַ שֶׁלּוֹ: (לק"ת סי' ל"ב)

סד. רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ נַעֲשָׂה רוּחַ קְנָאָה, וְהוֹלֵךְ וּמְקַנֵּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם פְּגַם נְאוּף חַ"ו. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם נְאוּף גָּמוּר, רַק פְּגַם בְּעַלְמָא, הוּא גַּם כֵּן מְקַנֵּא עַל זֶה. כִּי לְגַדֵּל הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה שֶׁל בְּחִינַת מָשִׁיחַ, אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל אֲפִלּוּ פְּגַם בְּעַלְמָא שֶׁל נְאוּף, וְהוּא מְקַנֵּא מְאֹד עַל זֶה רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שם)

סה. כְּשֶׁהַזּוּג, דְּהַיְנוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, כְּשֵׁרִים בְּלִי שֶׁמֶץ פְּסוּל, וְזִוּוּגָם בְּכַשְׁרוּת וּבְקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, אֲזַי נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי זִוּוּגָם יְחוּדָא עִלָּאָה, וְזִוּוּג שֶׁלָּהֶם יָקָר מְאֹד מְאֹד: (שם)

סו. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית יָכוֹל לְהוֹצִיא דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה כְּחִצִּים מִן הַקֶּשֶׁת, וְאָז הַתְּחָלַת צְמִיחַת קֶרֶן מָשִׁיחַ, וְאָז בָּא לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְנַעֲשָׂה בֶּן חוֹרִין, וְזוֹכֶה לְתַכְלִית הַיְדִיעָה. וְאָז פּוֹשֵׁט גּוּפוֹ הַמְצֹרָע שֶׁהוּא מַמָּשְׁכָא דְּחִוְיָא, וְלוֹבֵשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת, הַיְנוּ גּוּף קָדוֹשׁ מִגַּן עֵדֶן, וְאָז נִתְרוֹמֵם מַזָּלוֹ וְזוֹכֶה לְעֹשֶׁר, וְנִתְחַזֵּק יִצְרוֹ הַטּוֹב וְנִתְבַּטֵּל הָעַצְבוּת וְהַלֵּיצָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מֵקִים אֶת הַנּוֹפְלִים לְאַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת רָעוֹת, הוּא מֵקִים אוֹתָם לְאַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּמַעֲבִיר הַחשֶׁךְ מֵעֵינֵיהֶם, וְאָז עֵינֵיהֶם רוֹאוֹת נִפְלָאוֹת. וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלִין כָּל הַבַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת אֲשֶׁר מִתְפַּלְּלִין, וּמְעוֹרְרִין הַגְּאֻלָּה הַתְּלוּיָה בַּלֵּב, לְבַטֵּל שְׁאוֹר וְחָמֵץ שֶׁל יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע שֶׁנִּשְׁאַר לוֹ מִנְּעוּרָיו. וְאָז יָכוֹל הַלֵּב לְהִתְלַהֵב בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה בְּשַׂלְהֹבִין דְּרַחֲמוּתָא. וּמַיִם רַבִּים, שֶׁהֵם אַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְכַבּוֹת הִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת. וְהַשְּׁכִינָה, הִיא מְכַסָּה בִּכְנָפֶיהָ עַל דְּמְהוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּאַהֲבָה הַזֹּאת, שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם זֶרַע מְרֵעִים שֶׁהֵם מֵי הַמַּבּוּל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית כַּנַ"ל: (לק"ת סי' פ"ג)

סז. עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית קָשֶׁה לְהָאָדָם לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם יִמְצָא אֶת זִוּוּגוֹ תִּהְיֶה לוֹ כְּנֶגֶדּוֹ, וְלֹא תִּהְיֶה נוֹטָה אַחַר רְצוֹנוֹ. וְעַל־יְדֵי כַּוָּנוֹת אֱלוּל מְתַקְּנִים פְּגַם הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ, וְתִהְיֶה נוֹטָה אַחַר רְצוֹנוֹ (וְעַיֵּן סוֹד כַּוָּנַת אֱלוּל בְּסִימָן וָא"ו (ח"א) בְּפָנִים): (לק"ת סי' פ"ז)

סח. תִּקּוּן גָּדוֹל לְמִקְרֵה לַיְלָה חַ"ו: לוֹמַר עֲשָׂרָה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְאֵלּוּ הֵן: מִכְתָּם לְדָוִד. ט"ז: לְדָוִד מַשְׂכִּיל. ל"ב: אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אָל דָּל. מ"א: כְּאַיָּל תַּעֲרֹג. מ"ב: לַמְנַצֵּחַ אַל תַּשְׁחֵת. נ"ט: לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן. ע"ז: תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה. צ': הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ. ק"ה: עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל. קל"ז: הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. ק"נ: וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְאָמְרָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, אֵין צָרִיךְ לִפְחֹד עוֹד כְּלָל מִפְּגָם הַנּוֹרָא שֶׁל הַמִּקְרֶה חַ"ו, כִּי בְּוַדַּאי נִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי זֶה: (לק"ת סי' צ"ב) [סט]. כְּשֶׁבָּאִים עַל מַחְשַׁבְתּוֹ הָרְהוּרֵי זְנוּת, וְהוּא מַשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וּמַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם מִקֹּדֶם, כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ. כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. וּבָזֶה הוּא מוֹצִיא נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ עַל יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִזְדַּכֵּךְ הַחָכְמָה וְהַקּוֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל אוֹת כ"ג. וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְמָשְׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן מַחֲשָׁבוֹת וְהָרְהוּרִים אוֹת ב'): (לק"א סי' כ"ז אות ח')

ע. קִבְרֵי צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הֵם קְדוֹשִׁים בְּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לָבֹא עַל קִבְרֵיהֶם, כִּי מְקוֹם קִבְרֵיהֶם הוּא קָדוֹשׁ כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל, וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל לִפְגַם הַבְּרִית: (לק"ת סי' ק"ט)

עא. עַכְשָׁו בְּנָקֵל יוֹתֵר לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן. כִּי כְּבָר הָיוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָמְדוּ בְּנִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים וְרַבִּים בְּתַאֲוָה זֹאת, וְעַל יְדֵי זֶה שִׁבְּרוּ כָּל כָּךְ הַקְּלִפָּה שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת, עַד שֶׁעַכְשָׁו בְּקַל יְכוֹלִים לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן, אֲפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט, אִם יִרְצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח: (שיחות הר"ן סי' קי"ד)

בנים

בָּנִים

א. תְּפִלָּה בְּכֹחַ הִוא סְגֻלָּה לְבָנִים: (לק"א סי' מ"ח)

ב. סֻכָּה הִוא סְגֻלָּה לְבָנִים: (שם)

ג. אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים: (שם)

ד. עַל־יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִין לְקָרֵב אֲנָשִׁים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְצַדִּיקֵי־אֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְבָנִים: (לק"א סי' נ"ג)

ה. כְּשֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגְךָ בְּקְדֻשָּׁה וּתְשַׁשֵּׁבֵר נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה שֶׁלְּךָ, הַיְנוּ נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, וְיִהְיֶה נִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ כְּפָאֲךָ שֵׁד עַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ לְךָ בְּנֵי קַיְמָא: (לק"א סי' ל"ט)

ו. גַּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עִקַּר זִוּוּגְךָ בְּלֵיל־שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לְךָ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים: (שם)

ז. עַל־יְדֵי רַע־עַיִן לֹא יִזְכֶּה לְהַנִּיחַ בֵּן־זָכָר: (לק"א סי' נ"ד אות ד')

ח. עַל־יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע אֵין זוֹכֶה לְהַנִּיחַ בֵּן זָכָר: (שם)

ט. סְגֻלָּה לְזֶרַע שֶׁל קַיְמָא, שֶׁיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ קֹדֶם הַזִּוּוּג פָּרָשַׁת "וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם" (בַּמִּדְבָּר כח). וְכֵן כְּשֶׁהַתִּינוֹק חוֹלֶה חַ"ו, יֹאמְרוּ אָז גַּם כֵּן הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה פָּרָשַׁת "וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם": (לק"א סי' קנ"א)

י. עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵן עַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, עַל־יְדֵי זֶה בָּאָה הוֹלָדָה בְּנָקֵל. וְכֵן עַל־יְדֵי תְּמִכֵי אוֹרַיְתָא, שֶׁמַּחֲזִיקִין בְּמָמוֹנָם אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, עַל־יְדֵי זֶה הַהוֹלָדָה בְּנָקֵל: (לק"ת סי' ב' אות א' ב' ג')

יא. סְגֻלָּה לְמַקְשָׁה לֵילֵד, לוֹמַר מִזְמוֹר לְתוֹדָה: (שם אות ו')

יב. גַּם סְגֻלָּה לְמַקְשָׁה לֵילֵד – לַעֲשׂוֹת חֶסֶד הַרְבֵּה, דְּהַיְנוּ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים: (שם אות ג')

יג. מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְיִלְמֹד תּוֹרָה וְיַעֲשֶׂה כָּל הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה. וְהַשִּׂמְחָה תִּהְיֶה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה. עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְבָנִים: (לק"ת סי' פ"א)

יד. עַל־יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכֶה לְבָנִים. [אֱמוּנָה בְּגִימַטְרִיָּא בָּנִים]: (שיחות הר"ן סי' ל"ד)

טו. מְסֻגָּל יוֹתֵר לְבָנִים שֶׁיִּתְקַיְּמוּ אֲצָלוֹ, לִהְיוֹת רָחוֹק מֵהֶם. דְּהַיְנוּ לִבְלִי לִהְיוֹת דָּבוּק בָּהֶם הַרְבֵּה וּלְשַׁעְשֵׁעַ בָּהֶם בְּכָל פַּעַם, רַק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם, רַק מַה שֶּׁצְּרִיכִים לְחַנְּכָם בַּעֲבוֹדַת ה' כְּשֶׁמַּתְחִילִים לְהִתְגַּדֵּל, אֲבָל לֹא לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ בָּהֶם הַרְבֵּה: (שם נ"ט)

טז. עַל־יְדֵי שִׂמְחָה נִצּוֹלִין מִמִּיתַת בָּנִים חַ"ו: (שם ס"ה)

בטחון

בְּטָחוֹן

א. בַּטְחָנֵי הַדּוֹר הֵם בְּחִינַת כְּלֵי הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי בְּטָחוֹן. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר מֵהַשֵּׁנָה עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדִּבּוּר בְּכֹחַ גָּדוֹל. שֶׁאוֹתָן שֶׁהָיוּ בִּבְחִינַת שֵׁנָה שֶׁהָיוּ כְּאִלְּמִים מַמָּשׁ וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְדַבֵּר כְּלָל שׁוּם דִּבּוּר שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה, נִתְעוֹרְרִין עַכְשָׁו מִשֵּׁינָתָם וּמַתְחִילִים לְדַבֵּר בְּכֹחַ גָּדוֹל. וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר נִתְחַזֵּק הַבִּטָּחוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה נִפְקָדִין עֲקָרוֹת וְזוֹכִין לְיִרְאָה (עַיֵּן יִרְאָה): (לק"א סי' ס' אות ו' ח')

ב. עַל־יְדֵי בְּטָחוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמִּסְתַּכֵּל וְצוֹפֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבוֹטֵחַ בּוֹ, עַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה כְּלִי לְהַשֶּׁפַע, וְזוֹכֶה שֶׁתָּבוֹא לוֹ הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה בְּעֵת וּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ: (לק"א סי' עו)

ג. יֵשׁ כַּמָּה מַעֲלוֹת וּמַדְרֵגוֹת בְּבִטָּחוֹן עַד אֵין סוֹף. וְכָל מִי שֶׁהַשֵּׂכֶל שֶׁלּוֹ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר יֵשׁ לוֹ בְּטָחוֹן יוֹתֵר. וּכְפִי הַבִּטָּחוֹן כֵּן זוֹכֶה לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׂלִים וּלְתַקֵּן הַדִּבּוּר שֶׁהוּא גֶּדֶר הָאָדָם: (לק"א סי' רכ"ה)

ד. יֵשׁ בְּטָחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת מִבְטַח בּוֹגֵד. וְעַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת הַזִּוּוּגִים דִּקְדֻשָּׁה, נִשְׁבָּר הַבִּטָּחוֹן הַזֶּה דְּסִטְרָא אַחֲרָא כִּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר. וְעַל זֶה מְרַמֵּז מַה שֶּׁשּׁוֹבְרִין כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הִתְקַשְּׁרוּת הַשִּׁדּוּכִים (כַּמְבֹאָר בִּפְנִים): (לק"א סי' ס' אות ח')

וּלְבָאֵר הַדָּבָר קְצָת, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַבִּטָּחוֹן הוּא לִבְטֹחַ בַּה' וְלַעֲשׂוֹת טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב", דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִתְבַּלְבֵּל מִתּוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ מֵחֲמַת דַּאֲגַת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה, רַק יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה וְיִבְטַח בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּפַרְנְסוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְאִם אֵינוֹ אוֹחֵז בִּבְטָחוֹן כָּזֶה, שֶׁיְּסַלֵּק אֶת עַצְמוֹ מֵעִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה אֶרֶץ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן אוֹ מְלָאכָה, עַל כָּל פָּנִים יִקְבַּע עִתִּים לַתּוֹרָה וְיִתְפַּלֵּל בִּזְמַנּוֹ וְכוּ', וְלֹא

יִדְאַג וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מֵחֲמַת דַּאֲגַת הַפַּרְנָסָה, רַק יִבְטַח בַּה'. גַּם לְעִנְיַן צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים וּלְהוֹצִיא מָמוֹן עַל עִסְקֵי מִצְוֹות יִהְיֶה לוֹ בְּטָחוֹן בַּה', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְמַלֵּא מַחְסוֹרוֹ וּבִגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יָבָרְכוֹ ה'. וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין מַעֲשָׂיו עוֹלִים יָפֶה כָּרָאוּי, אַל יִפֹּל מֵהַבְּטָחוֹן מֵחֲמַת זֶה, לוֹמַר מִי אָנֹכִי לִבְטֹחַ וּלְיַשְּׁעָן בָּה' מֵאַחַר שֶׁהֶרְעוֹתִי אֶת מַעֲשַׂי כָּל כָּךְ. רַק יִבְטַח בְּחַסְדֵי ה' אֲשֶׁר לֹא תָמְנוּ, וּבְרַחֲמָיו שֶׁאֵינָם כָּלִים, שֶׁיְרַחֵם עָלָיו גַּם כֵּן וְיָזוֹן וִיפַרְנֵס אוֹתוֹ, כִּי טוֹב ה' לַכֹּל. וְאַל יַטְרִיד עַצְמוֹ בְּדְאָגוֹת וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה מֵחֲמַת קַטְנוּתוֹ בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, רַק יִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן אֵיךְ שֶׁהוּא, מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְשֵׁמַיִם. זֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הוּא בִּטָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה. אֲבָל לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עִוָּלָה חַ"ו, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיזֶה גְּזֵלָה וְרַמָּאוּת, אוֹ לַעֲסֹק בְּזִיּוּפִים וּשְׁקָרִים וְלִסְחֹר בִּסְחוֹרוֹת מְחוּץ לַמְּדִינָה שֶׁאָסְרָה הַמַּלְכוּת, וְלִבְטֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילוֹ וְיַעֲזֹר לוֹ לִגְמֹר הָעֵסֶק וְלֹא יִתְוַדַּע הַדָּבָר, זֶהוּ בִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת מִבְטַח בּוֹגֵד, בְּחִינַת: "וַתִּבְטְחוּ בְּעֹשֶׁק וְנָלוּז" (ישעיהו ל':י"ב). וּבִטָּחוֹן כָּזֶה הוּא כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר שֶׁאֵין בּוֹ תִּקְוָה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בִּגְדוֹלוֹת מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה, וּמַרְבֶּה לִלְווֹת מִכַּמָּה אֲנָשִׁים, וּבוֹטֵחַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעְזְרוֹ לִגְמֹר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת בִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא. אַדְרַבָּא, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק שֶׁאֲפִלּוּ אִם לֹא יִנְהֹג מַשָּׂא וּמַתָּן גָּדוֹל, אַף עַל פִּי כֵן יְפַרְנְסוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי. וְהַמַּשְׂכִּיל יָבִין דְּבָרִים הָרַבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ, אֵיךְ לִבְרֹחַ מִבִּטָּחוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, וּלְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה אַף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכַנַּ"ל: (שם)

בושה

בּוּשָׁה

א. צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רְצוֹנוֹ חַ"ו, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן חַ"ו. וְהַבּוּשָׁה הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַיִּרְאָה הִיא הַבּוּשָׁה. וְאִם לֹא יַמְשִׁיךְ עָלָיו בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל, יִתְבַּיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה קָשֶׁה מִכָּל הָעֹנָשִׁים. כִּי צַעַר הַבּוּשָׁה לֶעָתִיד לָבוֹא קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד, וְהוּא קָשֶׁה יוֹתֵר אֲפִלּוּ מִגֵּיהִנֹּם הַמַּר. וַאֲפִלּוּ כָּל צַדִּיק יִתְבַּיֵּשׁ בִּפְנֵי חֲבֵרוֹ הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה. וְאָמְרוּ רַז"ל עַל זֶה: אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֵיךְ יִתְבַּיְּשׁוּ הַחוֹטְאִים חַ"ו, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה גֹּדֶל הַצַּעַר וְהַמְּרִירוּת שֶׁל הַבּוּשָׁה הַזֹּאת בָּעוֹלָם הַבָּא רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה לְבַל יֵחֶטָא כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה וּלְשִׂמְחָה וּלְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהִתְקָרֵב וּלְהִכָּלֵל בִּצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְקַבֵּל מֵהֶם אֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ב. צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בֶּאֱמֶת גָּדוֹל, עַד שֶׁיִּעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיִּתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עַד עַכְשָׁו הִשְׁלִיךְ חַטָּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו וְלֹא עַיִן בָּהֶם, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, אֲזַי נִכְנַס בּוֹ בוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עַלְמִין. וּבְתִּחְלָה הַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינָהּ בְּפֹעַל עַל פָּנָיו, כִּי חַטָּאוֹתָיו מְטַמְטְמִין שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבּוֹ. עַל־כֵּן קוֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵין לוֹ דַּעַת כָּל כָּךְ לְהַכִּיר בְּגֻדְלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ כָּרָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ לְפִי עֹצֶם פְּשָׁעָיו, וּלְפִי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁפָּשַׁע כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמַסִּיר מִמֶּנּוּ הַטְפָּשׁוּת וְנִתְוַסֵּף בּוֹ שִׂכְלוֹ, אֲזַי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּלָּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְזֹאת הַבּוּשָׁה הִיא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם סִימָן עַל דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְהִיא בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים. וְעַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים (עֵין דְּבוּר אוֹת ז'): (לק"א סי' ל"ח אות ה' ו')

ג. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת וִירֵאִים וּכְשֵׁרִים, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, וּפוֹגֵם בְּקְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאֵילָנָא דְּמוֹתָא, וּמְגָרְשִׁין אוֹתוֹ מֵהַגַּן עֵדֶן וְיוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמִתְבַּיֵּשׁ עַל עֲוֹנוֹתָיו, עַל־יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד, וּמַחֲזִיר לְעַצְמוֹ הַדַּעַת וְהַמֹּחִין וּמְגָרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת מִקִּרְבּוֹ, וְזוֹכֶה לִבְחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל: (שם)

ד. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד. כִּי עֲבֵרָה הִיא בְּוַדַּאי בּוּשָׁה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, כִּי עֲבֵרָה אֵינָהּ שַׁיָּכָה וּרְאוּיָה לְיִשְׂרָאֵל כְּלָל. כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מֵעֲבֵרָה לְגַמְרֵי, וּבְוַדַּאי אֵין נָאֶה לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲבֵרָה חַ"ו. אֲבָל גַּם כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּם כֵּן בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, כִּי אֵיזֶה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה, וְאֵיךְ יָעִיז פָּנָיו לִכְנֹס בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וְיִשְׁעַר בְּדַעְתּוֹ לִפְנֵי מִי הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה, וְגַם גֹּדֶל מַעֲלַת הַמִּצְוָה. כִּי עֹצֶם יְקַר מַעֲלַת הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אֵין לְהּ שִׁעוּר. וּבְוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה, כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְיִרְאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וְאֵיךְ הוּא בָּא לַחֲטֹף הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם כִּתְרֵי דְּמַלְכָּא וּלְהַנִּיחָם פִּתְאֹם עַל הָרֹאשׁ, בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה. וְאִם הָיָה לְהָאָדָם בּוּשָׁה, הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ לִקַּח הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ פִּיו, כִּי אֵיזֶה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֹכֶל. אַךְ עִקַּר הַבּוּשָׁה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא

עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ע"ב)

בגדים

בְּגָדִים

א. צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יְבַזֶּה אוֹתָם, רַק לְשַׁמְּרָם הֵיטֵב מִכָּתָמִים וְלִכְלוּךְ. כִּי הַבְּגָדִים בְּעַצְמָן הֵם דָּנִין אֶת הָאָדָם אִם אֵינוֹ מְכַבְּדָן כָּרָאוּי. וְכָל מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל יוֹתֵר, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּגָדִים יוֹתֵר. כִּי כָּל מִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר מְדַקְדְּקִין עִמּוֹ יוֹתֵר: (לק"א סי' כ"ט אות ג')

ב. עַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הַבְּגָדִים מִכָּתָמִים, עַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה פֵּרוּד בֵּין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. וְאָז שׁוֹלֶטֶת שִׂפְחָה בִּיְשָׁא שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְהוּא כְּמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בְּטֹרַח וּבִכְבֵדוּת (שם אות ג' ה')

ג. עַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁכִינָה בִּלְבוּשִׁין דִּנְהִירִין, וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"ב)

ד. הַבְּגָדִים יִהְיוּ שְׁלֵמִים תָּמִיד וְלֹא קְרוּעִים. כִּי כְּשֶׁהַבְּגָדִים קְרוּעִים חַ"ו, הוּא קְלָקוּל הַשְּׁמִירָה. כִּי הַבְּגָדִים הֵם בְּסוֹד הַחַשְׁמַ"ל שֶׁהוּא שְׁמִירָה (לק"א סי' קכ"ז)

ה. הַבַּעַל דָּבָר וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא תּוֹפֶסֶת אֶת הָאָדָם בְּבִגְדוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּטְרִיד אוֹתוֹ בְּטִרְדַּת בְּגָדָיו וּמַלְבּוּשָׁיו. כִּי טִרְדַּת הִצְטָרְכוּת הַמַּלְבּוּשִׁים וּבְגָדִים שֶׁל הָאָדָם הֵם מְבַלְבְּלִין מְאֹד אֶת הָאָדָם, וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אַךְ מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק בַּה' אֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל זֶה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ בֶּגֶד לִלְבֹּשׁ, הוּא עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' כְּפִי מַה שֶּׁיָּכוֹל, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם: (שיחות הר"ן ק')

גאוה וענוה

גְּנוּת הַגַּאֲוָה וּמַעֲלַת הָעֲנָוָה

א. עַל־יְדֵי גֹּדֶל הָעֲנָוָה שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת עַד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת אַיִן, עַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְכַפֵּר עֲוֹונוֹת: (לק"א סי' ד' אות ז')

ב. עַל־יְדֵי עֲנָוָה זוֹכִין לְהִתְפַּשְׁטוּת הַנִּשְׁמִיּוּת וְנִכְלָלִין בָּאַיִן סוֹף, וְיוֹדְעִים שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו כֻּלָּם הֵם לְטוֹבָתוֹ, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא: (שם אות ט')

ג. עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא עֲנִיּוּת: (שם אות ח')

ד. עַל־יְדֵי עֲנָוָה זוֹכִין לְתִשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ וְקַטְנוּתוֹ וּפְגָמָיו הַמְּרֻבִּים, וּמֵבִין שֶׁבְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לְסִבֹּל בִּזְיוֹנוֹת (וּשְׁפִיכוּת דָּמִים) בִּשְׁבִיל לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה: (לק"א סי' ו' אות ו')

ה. אֲפִלּוּ מִי שֶׁהִתְעַנָּה וְסִגֵּף אֶת עַצְמוֹ, אַל יִתְגָּאֶה וְיַחֲשֹׁב שֶׁכְּבָר הוּא צַדִּיק וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת פְּדְיוֹנוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת. כִּי צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּעַצְמוֹ וְלִרְאוֹת, שֶׁאַחַר כָּל הַתַּעֲנִיתִים וְהַסִּגּוּפִים עֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ כָּל תַּאֲוָתָם קְשׁוּרִים בְּגוּפָם, וְגַם זֶהֱמַת תַּאֲוַת אֲבִיהֶם מִשְׁעַת הַהוֹלָדָה, גַּם זֶה קָשׁוּר בְּגוּפָם עֲדַיִן. וּכְשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּוַדַּאי יִפֹּל עָלָיו חֲרָדָה גְּדוֹלָה וְלֹא יִטְעֶה שֶׁהוּא צַדִּיק. וְיִשְׁתַּדֵּל לְהָבִיא וּלְהַשִּׁיב כָּל הַתְּפִלּוֹת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל וּלְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה כָּרָאוּי. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְתַאֲוֶה לִתְפִלָּתָן וּמְשַׁגֵּר תְּפִלָּה סְדוּרָה בְּפִיהֶם: (לק"א סי' י' אות ד')

ו. אֵלּוּ הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה הַמּוֹנְעִים עַצְמָם וַאֲחֵרִים מִלֵּילֵךְ לְצַדִּיקִים לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הֵם מְעַכְּבִים תַּאֲוָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ז. לְבַטֵּל הַגַּאוּת שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, הָעִקָּר הוּא עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים: (שם אות ה')

ח. עַל־יְדֵי בִּטּוּל הַגַּאֲוָה הַחָכְמָה עַל תִּקוּנָהּ. וְזוֹכִין לְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, וְנִמְתָּקִין הַדִּינִים, וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה וּלְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וּלְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה בְּנָקְלָה וְנִסְתָּר וְלִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (שם אות ח' ט')

ט. גַּאוּת הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־יְדֵי גַּאוּת אֵין יְכוֹלִין לִפְתֹּחַ פֶּה, וְאֵין לוֹ כְּלֵי הַדִּבּוּר לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַמְּאִירִים. וּכְשֶׁהַתּוֹרָה בָּאָה לְתוֹךְ פִּיו, לֹא דַּי שֶׁאֵין דִּבְרֵי הַתּוֹרָה מְאִירִים לוֹ לְהַחֲזִירוֹ לַמּוּטָב, אֶלָּא שֶׁגַּם הַתּוֹרָה עַצְמָהּ נִתְגַּשֶּׁם וְנִתְחַשֵּׁךְ שָׁם מִפִּיו: (לק"א סי' י"א אות ב')

י. גַּאוּת וְנַאוּף תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה. וּכְשֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית וְנִצּוֹל מִגַּאוּת, זוֹכֶה לְאוֹר הַמַּאִיר לוֹ לְתִשׁוּבָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֻמְקָהּ: (שם אות ג')

יא. יֵשׁ עֲנָוָה שֶׁהוּא תַּכְלִית הַגְּדֻלּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא עָנָו מֵחֲמַת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַגְּדֻלּוּת מְבֻזֶּה מְאֹד, עַל־כֵּן הוּא עָנָו כְּדֵי לְהִתְיַקֵּר וּלְהִתְכַּבֵּד. נִמְצָא שֶׁהוּא עָנָו בִּשְׁבִיל גְּדֻלּוּת וְכָבוֹד. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו וּלְהִתְרַחֵק מֵהַגְּדֻלּוּת בְּתַכְלִית עַד קָצֶה הָאַחֲרוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שְׁפַל רוּחַ. כִּי הַגְּדֻלּוּת הוּא בְּחִינַת שֶׁבַע בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה גָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, וְעַל־יְדֵי זֶה עֲדַיִן לֹא חָזְרְנוּ לְאַרְצֵנוּ, מֵחֲמַת שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַכָּבוֹד עַל־יְדֵי הַגְּדֻלּוּת: (שם אות ז')

יב. אֵין אָדָם זוֹכֶה לְתוֹרָה אֶלָּא עַל־יְדֵי שִׁפְלוּת, שֶׁיִּשְׁבֹּר גַּאֲוָתוֹ מִד' בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ, וְלִפְנֵי בְּנֵי אָדָם כְּעֶרְכּוֹ, וְלִפְנֵי קְטַנִּים

מִמֶּנּוּ. וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבַּקְטַנִּים, וְצָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת עַצְמוֹ, וִידַמֶּה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ: (לק"א סי' י"ד אות ה')

יג. צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכָּל הַדְּבָרִים, שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהִתְגַּדֵּל בָּהֶם, וְהֵם ג' דְּבָרִים: חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת. הַיְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבֵּר גַּאֲוָתוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִכָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְלִהְיוֹת עָנָו וְשָׁפָל בְּכֻלָּם: (שם)

יד. כְּפִי מַה שֶּׁמְּשַׁבֵּר גַּאֲוָתוֹ כֵּן הוּא זוֹכֶה לְתוֹרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקָרֵב רְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל וְנִתְעַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַעֲלֶה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ וְזוֹכֶה לִירְאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִשְׁלוֹם בַּיִת, שְׁלוֹם בַּעֲצָמָיו. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי, שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (שם אות ב' ג' ה' י')

טו. עַל־יְדֵי גְּדֻלּוֹת נוֹפְלִים בִּתְפִיסָה: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

טז. כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם, עַל־יְדֵי זֶה נִכְשָׁלִים ח"ו כְּשָׁרֵי הַדּוֹר בְּגֵאוּת. עַל־כֵּן צְרִיכִין אֲפִלּוּ הַכְּשָׁרֵי הַדּוֹר לְהִתְבּוֹנֵן מְאֹד בְּהַגְּדֻלָּה וְהַהִדּוּר וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם, לְכָל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ, מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּגֵאוּת שֶׁהִיא גְּלוּת הַשְּׁכִינָה ח"ו: (לק"א סי' נ"ח אות י')

יז. כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ לַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיִּשְׁכֹּן עִמָּנוּ, שֶׁזֶּהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ מִיּוֹם שֶׁבָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ. וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ אֲנָשִׁים אֵלָיו לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וּבְרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְהַמְשִׁךְ וּלְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת: (לק"א סי' ע')

יח. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת זוֹכִין לַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לִרְאוֹת שְׁפָלוּתוֹ וּלְהַכִּיר חֲשִׁיבוּת יִשְׂרָאֵל וְלִמְסֹר נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: (לק"א סי' ע"ט)

יט. עִקַּר הָעֲנָוָה, שֶׁיַּחֲזִיק הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ, שָׁפָל מִמַּה שֶּׁהוּא. וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יֵצֵא מִמְּקוֹמוֹ לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ: (שם)

כ. עַל־יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, עַל־יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, דְּהַיְנוּ לְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ ח"ו: (שם)

כא. עַל־יְדֵי עֲנָוָה נָצוֹל מִנַּאוּף, אֲבָל עַל־יְדֵי גַּדְלוּת מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע בְּתַאֲוָה זֹאת (וְעַיֵּן לְעֵיל): (לק"א סי' ק"ל)

כב. סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מִגַּדְלוּת, לְכַבֵּד אֶת הַיְמִים טוֹבִים וּלְקַבְּלָם בְּשִׂמְחָה וּבְהַרְחָבַת הַלֵּב כְּפִי יְכוֹלְתּוֹ: (לק"א סי' קל"ה)

כג. הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל הַגַּדְלוּת. עַל־כֵּן זֶה סִימָן אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת – אִם יֵשׁ לוֹ שִׁפְלוּת: (שם)

כד. עַל־יְדֵי עֲנָוָה שֶׁהוּא אַיִן מַמָּשׁ, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתוֹרָה וּגְדֻלָּה בְּמָקוֹם אֶחָד. אֲבָל בְּלֹא זֶה קָשֶׁה שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד, תּוֹרָה וּגְדֻלָּה: (לק"א סי' קס"ב)

כה. כְּשֶׁבָּא לְאָדָם גַּדְלוּת, סִימָן שֶׁיָּבוֹא לוֹ צָרָה ח"ו. וְכֵן לְהֶפֶךְ, כְּשֶׁהוּא עָנָו וְשָׁפָל יָבוֹא לְכָבוֹד גָּדוֹל: (לק"א סי' קס"ח)

כו. מֵעִנְיַן חֶרֶב הַנֶּאֱוָה שֶׁבָּא עַל־יְדֵי הַגֵּרִים וְכוּ', עַיֵּן כָּבוֹד [אוֹת] כ"ח: (לק"ת סי' ה' אות ה')

כז. עִקַּר כְּבוֹד וּגְדֻלַּת הַמַּלְכוּת אוֹ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל, הוּא עַל־יְדֵי עֲנָוָה. וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַמֶּלֶךְ וְהַמּוֹשֵׁל עֲנָוָה בְּיוֹתֵר, מִתְפַּשֵּׁט מַלְכוּתוֹ וּמֶמְשַׁלְתּוֹ בְּיוֹתֵר: (לק"ת סי' ט"ז)

כח. בְּעִנְיַן הַהַכְנָעָה טוֹעִים הָעוֹלָם הַרְבֵּה, עַיֵּן בִּפְנִים. וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵעֲנָוָה פְּסוּלָה, וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה הַרְבֵּה, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲנָוָה אֲמִתִּיּוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' כ"ב)

כט. עִקַּר הַתִּחְיָה לֶעָתִיד שֶׁיִּחְיוּ וְיָקוּמוּ בִּתְחִיָּה, יִהְיֶה רַק לְהַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד. הַיְנוּ שֶׁרַק הַשִּׁפְלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה נִחְיֶה וְיָקוּם בִּתְחִיָּה לֶעָתִיד. כִּי הַתַּעֲנוּג הַנִּפְלָא שֶׁהֵם חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא אִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְקַבֵּל, כִּי אִם הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל כָּל אֶחָד, הוּא לְבַדּוֹ יִזְכֶּה לְחַיּוֹת וּלְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג וְהַחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ע"ב)

ל. בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֻשְׁרָשׁ הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר. אֲבָל זֹאת הָעֲנָוָה וְשִׁפְלוּת נֶעְלָם אֵצֶל כָּל אֶחָד בִּבְחִינַת מִיתָה, וְעַל־כֵּן אֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ זֹאת הַשִּׁפְלוּת, וְעַל־כֵּן הוּא רָחוֹק מֵעֲנָוָה וְשִׁפְלוּת הַזֶּה. אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁמִּתְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי וְרוֹאֶה אוֹתוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹעַ מִפִּיו תּוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה נִחְיֶה אָצְלוֹ הַשִּׁפְלוּת וְהָעֲנָוָה הַזֹּאת, וְאָז זוֹכֶה לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל: (שם)

לא. צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְשִׁפְלוּת וַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כְּלָל מַהוּ עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת אֲמִתִּי. כִּי בְּוַדַּאי אֵין זֶה תַּכְלִית לִהְיוֹת נִבְזֶה וְעָצֵל ("שְׁלִים מַזְלְנִיק"). כִּי הָעֲנָוָה הִיא עִקַּר הַחַיִּים שֶׁל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, וְהוּא כָּל תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא. וּבְוַדַּאי אֵין זֶה הַתַּכְלִית שֶׁל עוֹלָם הַבָּא לִהְיוֹת נִבְזֶה וְעָצֵל וְכוּ' ח"ו. עַל־כֵּן צְרִיכִין רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲזֹר לוֹ לִזְכּוֹת לַעֲנִיּוּת וְשִׁפְלוּת אֱמֶת, שֶׁהִיא עִקַּר הַחַיִּים וְעִקַּר הַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל: (שם)

לב. כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר, יֵדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת. יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וְיַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ וְיִהְיֶה בִּבְחִינַת מַ"ה, וְאָז יַחֲזֹר לֵילֵךְ לוֹ כַּסֵּדֶר: (לק"ת סי' פב)

דעת

דַּעַת

א. עִקַּר הַדַּעַת הוּא בַּלֵּב. כִּי גַּם עַכּוּ"ם יֵשׁ לָהֶם דַּעַת, אֲבָל הוּא בְּלֹא לֵב. אַךְ עִקַּר הַדַּעַת כְּשֶׁהוּא בַּלֵּב. וְשָׁם בַּלֵּב מְקוֹם הַיִּרְאָה. הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַדַּעַת שֶׁיֵּדַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ וְלֹא בְּמֹחוֹ לְבַד, שֶׁיְּמַשִּׁיךְ וְיַקְשֵׁר אֶת הַדַּעַת לְתוֹךְ הַלֵּב, עַד שֶׁתִּפֹּל עָלָיו אֵימָה וָפַחַד וְיִרְאָה מִגְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לְעָבְדוֹ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת שֶׁיֵּדַע מִמִּי יִתְיָרֵא. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת, עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹפְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַגְּנוּז: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב' ג')

ב. כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהַגָּלוּת וְכָל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ בְּרִיאוּת הַגּוּף וְכוּ', הַכֹּל הוּא רַק לְפִי עֵרֶךְ חֶסְרוֹן הַדַּעַת, וּכְשֶׁנִּשְׁלָם הַדַּעַת אֲזַי נִשְׁלָם כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת. וְעִקַּר הַחַיִּים הַנִּצְחִיִּים יִהְיֶה לֶעָתִיד מֵחֲמַת הַדַּעַת, שֶׁיִּרְבֶּה הַדַּעַת שֶׁיֵּדְעוּ הַכֹּל אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִכָּלְלוּ בְּאַחְדוּתוֹ, וְאָז יִחְיוּ חַיִּים נִצְחִיִּים כָּמוֹהוּ. כִּי עַל־יְדֵי הַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ נִכְלָלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ הָעוֹלָם הַבָּא. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הַדַּעַת וְהַמַּחֲשָׁבָה מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה לִשְׁמֹר מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְלַחֲשֹׁב תָּמִיד מַחֲשָׁבוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְהַגִּיעַ לְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבּוֹ תְּלוּי הַכֹּל כַּנַּ"ל: (לק"א סי' כ"א אות י"א)

ג. לְהַגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת אִי אֶפְשָׁר אֶלָּא שֶׁיְּקַדֵּשׁ אֶת פִּיו וְחוֹטְמוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּיו, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁהוּא קְדֻשַּׁת הַחוֹטֶם, וְיִהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת הָאָזְנַיִם לְהַאֲמִין בָּהֶם וְלִשְׁמֹעַ דִּבְרֵיהֶם, וְיַעֲצֹם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַעַת שָׁלֵם שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דִּקְדֻשָּׁה. כִּי הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב נוֹלָד מֵחֲמַת תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל. עַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, עַל־יְדֵי זֶה נִתְלַהֵב לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁמַּגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּמִתְנוֹעֵעַ שִׂכְלוֹ בְּיוֹתֵר בִּקְדֻשָּׁה, כֵּן נִתְחַמֵּם וְנִתְלַהֵב לִבּוֹ יוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב דִּקְדֻשָּׁה מְטַהֵר לִבּוֹ. כִּי כְּנֶגֶד שֶׁנִּתְלַהֵב וְנִבְעַר לַעֲבֵרָה אוֹ לְתַאֲוָה רָעָה חַ"ו, שֶׁמִּזֶּה נִטְמָא לִבּוֹ, נֶגֶד זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּתְלַהֵב וְיִבְעַר לִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִטַּהֵר לִבּוֹ וְיִזְכֶּה לְלֵב טָהוֹר. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּדִבּוּרִים חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם, שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (שם אות ב' וסי' קנ"ו)

ד. גַּם עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם הוּא עָנָו, שָׁפָל וְסָבְלָן וְלֹא יֶחֱרֶה אַפּוֹ עַל בְּזָיוֹנוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ הַחוֹטֶם בִּשְׁלֵמוּת. וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא נֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר, שֶׁכְּשֶׁמְּגַלִּין לוֹ סוֹד הוּא נִזְהָר

לְשִׁמְרוֹ לִבְלִי לְגַלּוֹתוֹ לְאַחֵר, עַל־יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ הָאָזְנַיִם. וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה מַמְשִׁיךְ שֶׁפַע הַדַּעַת כַּנַּ"ל: (שם אות ו')

ה. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַפֶּה וְהָעֵינַיִם וְכוּ' הַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל נִפְלָא שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, שֶׁמַּשִּׂיגִין אוֹתוֹ בְּלִי שׁוּם הַקְדָּמוֹת אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (שם אות א' ב' ג')

ו. אֵלּוּ הַמְּבוּכוֹת שֶׁאָנוּ נְבוֹכִין בָּהֶם כְּמוֹ הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, דַּע, שֶׁאֵין מֹחַ שֶׁל אֱנוֹשִׁי יָכוֹל לְהָבִין אֶת הַיְדִיעָה הַזֹּאת. כִּי הַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא בְּחִינַת מַקִּיף, שֶׁהַשֵּׂכֶל הַזֶּה הוּא גָּדוֹל עַד לְמְאֹד עַד שֶׁאֵין הַמֹּחַ יָכוֹל לְסַבְּלוֹ וְאֵין נִכְנָס בַּמֹּחַ, כִּי אִם מַקִּיף אוֹתוֹ מִבַּחוּץ. וְאִם הָיָה יוֹדֵעַ זֶה הַשֵּׂכֶל, הָיָה בְּגֶדֶר מַלְאָךְ וְלֹא בְּגֶדֶר אֱנוֹשִׁי. וְדַע, שֶׁזֶּה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה מַה שֶּׁאֵין יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה. וּלְעָתִיד, שֶׁיִּתְגַּדֵּל הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי וְיִתְגַּלֶּה לָאֱנוֹשִׁי הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, אָז בֶּאֱמֶת יִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה. כִּי אָז עַל־יְדֵי גִּדּוּלוֹ שֶׁל הַשֵּׂכֶל יֵצֵא מְגֶדֶר הָאֱנוֹשִׁי וְיַעֲלֶה לְגֶדֶר מַלְאָךְ וְיִתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה. וּמִזֶּה תָּבִין, שֶׁאַל יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנֶיךָ עִנְיַן הַמְּבוּכָה שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, כִּי עַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהָבִין הַשֵּׂכֶל הַזֶּה שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, כִּי הֵם בְּחִינַת מַקִּיף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס בְּמֹחַ בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא עוֹלַם הַבְּחִירָה. כִּי זֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה, מַה שֶּׁאֵין יוֹדְעִים הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה: (שם אות ד')

ז. הַפּוֹגֵם בִּכְבוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה נִסְגָּר אוֹר הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג וּלְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה. גַּם חֲשׁוּב כְּמֵת: (שם אות ו')

ח. לִפְעָמִים נִתְעַלְּמִין הַמֹּחִין וְהַדַּעַת, וְאָז יָפָה צְעָקָה לָאָדָם בֵּין בִּתְפִלָּה בֵּין בְּתוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹלִיד הַמֹּחִין וְהַדַּעַת: (שם אות ז')

ט. עִקַּר הָאָדָם הוּא הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת. וְעַל־כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁחוֹשֵׁב הַשֵּׂכֶל, שָׁם כָּל הָאָדָם. עַל כֵּן צָרִיךְ לִבְרֹחַ מְאֹד מִמַּחֲשָׁבָה רָעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקָּנֶה מְקוֹמוֹ שָׁם חַ"ו. וְצָרִיךְ לָכֹף וּלְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְמַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע וּלְהַשִּׂיג בִּידִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִמְצָא שֶׁהוּא שָׁם מַמָּשׁ וְנִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ יוֹתֵר הוּא נִכְלָל בּוֹ יוֹתֵר וְזוֹכֶה לְחַיִּים נִצְחִיִּים, וְזוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת וְנִצּוֹל מִכָּל הַחֶסְרוֹנוֹת כַּנַּ"ל: (שם אות י"א)

י. כָּל הַדִּינִים חַ"ו נִמְשָׁכִין מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת. וְעַל־כֵּן הַחוֹלֶה שֶׁדִּינִים שׁוֹרִין עָלָיו וּמֹחוֹ בְּקַטְנוּת, עַל־כֵּן הוּא כַּעֲסָן. אֲבָל עַל־יְדֵי הַגְדָּלוֹת הַדַּעַת נִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַדִּינִים, וְנִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְהָאַכְזָרִיּוּת, וְזוֹכִין לְרַחֲמָנוּת גָּדוֹל, וְלֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי כֻּלּוֹ טוֹב: (שם)

יא. כָּל הַגְּדֻלָּה וְהַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם עַכְשָׁו הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתֵנוּ וְלִגְדֻלָּתֵנוּ, אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין כָּל זֶה כִּי אֵין לְהַכְחִישׁ הַחוּשׁ. אַף עַל פִּי כֵן, לֶעָתִיד יִתְרַבֶּה הַדַּעַת, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הָאֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּעַצְמָן יֵדְעוּ וְיָבִינוּ שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם וְטוֹבָתָם, הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָתֵנוּ: (שם)

יב. עִקַּר הַנֶּחָמָה שֶׁל כָּל הַצָּרוֹת, וְעִקַּר הַתִּקְוָה, וְעִקַּר חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְתַעֲנוּגָיו, הוּא רַק הַשָּׂגַת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא לָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכַנַּ"ל. וְהַכֹּל יִזְדַּכּוּ וְיִזְכּוּ לָזֶה לֶעָתִיד, אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה'" וְכוּ'. אֲבָל יִהְיֶה הֶבְדֵּל וְהֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בֵּין יְדִיעָתָם לִידִיעָתֵנוּ, כִּי מַה שֶּׁיִּהְיֶה אָז נֶחְשָׁב אֶצְלָם לְהַשָּׂגָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה, יִהְיֶה אֶצְלֵנוּ שְׂחוֹק וְדָבָר פָּשׁוּט. וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעַצְמָן יִהְיֶה הֶפְרֵשׁ גָּדוֹל בֵּין כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, מִכָּל שֶׁכֵּן בֵּין צַדִּיק לָרָשָׁע. כִּי כָּל אֶחָד יַשִּׂיג לְפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ, אֲשֶׁר טָרַח וְיָגַע וְסָבַל מְרִירוּת בָּזֶה הָעוֹלָם בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים כְּשֶׁיָּבוֹאוּ בָּעוֹלָם הַבָּא עַל הַשָּׂגוֹת שֶׁהִשִּׂיג הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיוּ אֶצְלָם דְּבָרִים נוֹרָאִים, וְיִכָּווּ וְיִתְלַהֲבוּ מֵהֶם. וְאֵצֶל זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם יִהְיֶה זֶה דָּבָר פָּשׁוּט. כִּי גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה הִשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ. וּמַה שֶּׁיַּשִּׂיג הוּא בָּעוֹלָם הַבָּא יִגְדַּל מְאֹד מְאֹד. וְכֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ. וְהֶבֵן הֵיטֵב וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לִדְבָרִים אֵלֶּה, שֶׁתִּרְאֶה לְהָכִין לְעַצְמְךָ חַיִּים לָנֶצַח. וְאִם חָכְמָתְךָ חָכְמָתְךָ לְךָ וְכוּ': (שם)

יג. כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיַדַּע וּלְהָבִין בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִכָּל אוֹרֵב וּמַסְטִין, וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּשְׁחִיתִים וְאֵינוֹ יָרֵא מֵהֶם כְּלָל: (שם)

יד. חֹדֶשׁ אֱלוּל הוּא הַזְּמַן הַמְסֻגָּל יוֹתֵר לִזְכּוֹת לְדַעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַמַּקִּיפִין שֶׁל הַשֵּׂכֶל וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמַּקִּיף פְּנִימִי עַד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַקִּיפִין אֲחֵרִים. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה לְבוּשִׁין לְנִשְׁמָתוֹ וְנִצּוֹל מִכָּל אוֹרֵב וּמַסְטִין כַּנַּ"ל: (שם)

טו. כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזֶה מִצְוָה, יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה לֵילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעִקַּר הַבְּרָכָה שֶׁנִּשְׁפָּע מִלְּמַעְלָה הִיא שֵׂכֶל, וּכְשֶׁבָּא לְמַטָּה נַעֲשָׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ. בָּכֵן, מִי שֶׁהוּא בַּעַל נֶפֶשׁ צָרִיךְ לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ שֶׁיַּמְשִׁיךְ בִּרְכַּת שֵׂכֶל, וְצָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ אֱמוּנָה לְתוֹךְ בִּרְכַּת הַשֵּׂכֶל כִּי אֵין לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל בְּעַצְמוֹ כַּיָּדוּעַ. גַּם עַל־יְדֵי פְּנִימִיּוּת הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַמִּצְוֹות נִתְבָּרֵךְ הַמְיַשֵּׁב וְהַמְסַדֵּר אֶת הַמּוֹחִין וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׂיג הָאוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּ"נ (נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה) וְכוּ', שֶׁהוּא אוֹר אֵין סוֹף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ בְּשׁוּם שֵׂכֶל, כִּי אִם עַל־יְדֵי

עֲשִׂיַּת הַמִּצְוּוֹת בְּשִׂמְחָה מַשִּׂיגִין אוֹתוֹ בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי וְכוּ' [עַיֵּן בִּפְנִים סִימָן כ"ד]: (לק"א סי' כ"ד)

טז. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְדַמֶּה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַחַר תַּאֲוֹוֹת הַמְדַמִּיּוֹת תַּאֲוֹת הַבַּהֲמִיּוּת, רַק שֶׁיֵּלֵךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל. הַשֵּׂכֶל מְרַחֵק כָּל הַתַּאֲוֹוֹת לְגַמְרֵי. וְכָל הַתַּאֲוֹוֹת הֵם הֶפֶךְ הַשֵּׂכֶל, וְהֵם רַק בְּכֹחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבְּהֵמוֹת, כִּי גַּם בְּהֵמָה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכֹּחַ וְהִיא מִתְאַוִּית גַּם כֵּן לְתַאֲוֹוֹת אֵלּוּ. וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַמְדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב זֶהוּ בְּחִינַת שְׂרִירוּת הַלֵּב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה מַמָּשׁ. וְצָרִיךְ לָצֵאת מִשְּׂרִירוּת הַלֵּב וּלְשַׁבֵּר לִבּוֹ הָאָבָן, וְיֵלֵךְ אַחַר הַשֵּׂכֶל: (לק"א סי' כ"ה אות א')

יז. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר שִׁבֵּר הַמְדַמֶּה וּבָזָה הַקִּים אֶת תְּכוּנַת שִׂכְלוֹ, עִם כָּל זֶה הַשֵּׂכֶל עֲדַיִן בְּכֹחַ. וְצָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׂכְלוֹ, הַיְנוּ לַחֲקֹר וְלְחַשֵּׁב בּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְאָז כְּשֶׁחוֹקֵר בְּשִׂכְלוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אָזַי הוּא מוֹצִיא הַשֵּׂכֶל מִן הַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּשִּׂיג בְּשִׂכְלוֹ כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ בְּיַד אֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיג, זֶהוּ הַשְׁאָרוֹתָיו לְאַחַר מִיתָה. וְעִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחַר מִיתָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא זֶה הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁקָּנָה וְהִשִּׂיג בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה: (שם)

יח. כְּשֶׁהַדִּבּוּר בְּלֹא דַּעַת אָזַי אֵין בּוֹ טוֹב, וְאָזַי אֵין הַדִּבּוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וְאָזַי אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר כְּלָל. כִּי דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר: (לק"א סי' כ"ט אות א')

יט. תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁבַח הַצַּדִּיקִים מְרִימִין אֶת הַדַּעַת. וְאָזַי מְקַבְּלִין הַדִּבּוּר מֵהַדַּעַת וְיֵשׁ בּוֹ טוֹב, וְאָזַי הַדִּבּוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל וְהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי לְהַדִּבּוּר (שם אותא' ב' י')

כ. צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ, וְאֵיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בַּגּוֹיִים, לֹא יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עֲבִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּכָל דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלֹקוּת, כִּי בְּלֹא אֱלֹקוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל, רַק כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה, אָזַי אֱלֹהוּתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּמְלֻבָּשׁ בְּמַלְבּוּשִׁים רַבִּים יוֹתֵר: (לק"א סי' ל"ג אות ב')

כא. גְּלַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁאֲפִלּוּ אִם אַתָּה מְשֻׁקָּע בִּמְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, וְאַתָּה בְּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְךָ עוֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחַקְתָּ מְאֹד מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן תֵּדַע, שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְקוֹמְךָ גַּם כֵּן שָׁם תּוּכַל לִמְצֹא אֱלֹהוּתוֹ, וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ אֶלָּא שֶׁבִּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים: (שם)

כב. זֶה שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְכוֹפֶה אֶת יִצְרוֹ הָרָע, הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת מַמָּשׁ, וַאֲפִלּוּ מִדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים הוּא יָכוֹל לְלַקֵּט אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם הַגּוֹיִים אוֹ שֶׁרוֹאֶה מִדּוֹתֵיהֶם, הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַחִיּוּת אֱלֹקוּת, הַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמְּלַבֵּשׁ שָׁם. וְזוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלּוּ לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה, הַיְנוּ אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וְזוֹכֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת, שֶׁהָאַהֲבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמִּדּוֹת. וְרוֹאֶה וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר הַטּוֹב וְהַגָּנוּז, הַיְנוּ הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים: (שם אות ג' ה')

כג. וְכָל מַה שֶּׁהוּא הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לֵידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּהֲבָנָה יְתֵרָה, וְיָכוֹל לֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה יְתֵרָה: (שם אות ב')

כד. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים בְּכָלָל, וּכְפִי הַדַּעַת הַזֶּה בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל תַּאֲוֹתָיו וּמִדּוֹתָיו הָרָעִים, אֲבָל הָרְשָׁעִים הֵם בִּרְשׁוּת לְבָן, וְכָל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת הֵם בַּלֵּב. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לְקַשֵּׁר לִבּוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה כּוֹפֶה אֶת לִבּוֹ וְתַאֲוֹתָיו אֶל הַדַּעַת הַזֶּה שֶׁיּוֹדֵעַ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָלָל שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר וִיבַטֵּל כָּל הַתַּאֲוֹת עַל־יְדֵי הַיְדִיעָה הַזֹּאת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה וְהַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים: (שם אות ז')

כה. חָכְמָה הִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים, לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לְקַנּוֹת שִׂלְמוּת אֵינָם רַק חָכְמוֹת אֱלֹקוּת, וּשְׁאָר חָכְמוֹת הֵם רַק חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת וְאֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל: (לק"א סי' ל"ה אות א')

כו. בִּשְׁעַת הוֹלָדָה הַשֵּׂכֶל מְצֻמְצָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּכְשֶׁמַּתְחִילִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוּת בָּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז שִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אָזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוֹת, וְעַל זֶה הַשֵּׂכֶל מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת: (שם)

כז. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת שִׂכְלוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה וְלֹא שׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתְּקוּן עַל כָּל הָעֲוֹנוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְגָרֵשׁ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִדַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנִּשְׁמָה, וּכְשֶׁמְּקֻדָּשׁ שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ וּמֵשִׁיב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה: (שם)

כח. וּכְשֶׁאָדָם שׂוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִשִּׁכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, לֹא זוֹ אַף זוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְחַדֵּשׁ הַשֵּׂכֶל בְּכָל עֵת, וּבָזֶה מִתְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ, כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנִּשְׁמָה: (שם אות ב')

כט. עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, הוּא עַל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַלּוֹמְדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם דַּעַת גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי אַחֲרֵיהֶם הוּא כָּרוּךְ תָּמִיד לְהַחֲטִיאָם, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נִשְׁמָה גְּבוֹהָה בְּיוֹתֵר שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל. וְהָעִקָּר לִשְׁמֹר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מִאֹד מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי עֲלֵיהֶם הוּא כָּל בִּנְיָנוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שם אות א')

ל. חִדּוּשׁ הַשֵּׂכֶל, הַיְנוּ חִדּוּשׁ הַנִּשְׁמָה, הוּא עַל־יְדֵי שֵׁנָה. כִּי כְּשֶׁהַמּוֹחִין מִתְיַגְּעִין, אָז עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה הֵם מִתְחַדְּשִׁים. וּבִשְׁעַת הַשֵּׁנָה, הַמּוֹחִין, הַיְנוּ הַנִּשְׁמָה, בָּאָה בְּתוֹךְ אֱמוּנָה בִּבְחִינַת "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ": (שם אות ג')

לא. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת שֵׁנָה. כִּי יֵשׁ שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת שֶׁהִיא נִיחָא לַמּוֹחִין. גַּם יֵשׁ בְּחִינַת לְמוּד שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה לְגַבֵּי דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא, וְהוּא לְמוּד פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא. וְאָדָם הַדָּבוּק תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וְנִתְיַגְּעִים הַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ מֵחֲמַת גֹּדֶל הַדְּבֵקוּת, אֲזַי יִלְמֹד פְּשָׁטֵי אוֹרַיְתָא. גַּם יֵשׁ שֵׁנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. וּכְשֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, אֲזַי הַמּוֹחִין, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה לְתוֹךְ אֱמוּנָה וְנִתְחַדְּשׁוּ שָׁם וְנִתְחַזְּקוּ מֵעֲיפוּתָם, וּמַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ מֵאוֹר הַפָּנִים. וְעִקַּר הַדָּבָר הִיא הָאֱמוּנָה, שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה מְאֹד, וְאָז, כְּשֶׁהַמּוֹחִין שֶׁלּוֹ מִתְיַגְּעִים, מְחַדֵּשׁ אוֹתָם בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה עַל־יְדֵי אֵיזֶה בְּחִינוֹת שֵׁנָה, הֵן עַל־יְדֵי שֵׁנָה בְּגַשְׁמִיּוּת בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁאָז הַמּוֹחִין מִתְחַדְּשִׁין כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, אֲבָל הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה, שֶׁצְּרִיכִין קֹדֶם הַשֵּׁנָה לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה שֶׁקּוֹרִין קֹדֶם הַשֵּׁנָה. וּצְרִיכִין לְקָרוֹתָהּ בְּכַוָּנָה, כְּדֵי לְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ וּלְהַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּשָׁעַת שֵׁנָה, וְאָז תִּתְחַדֵּשׁ שָׁם, בִּבְחִינַת "חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ" וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְיִזְכֶּה עַל־יְדֵי הַשֵּׁנָה לְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים. וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת דְּבֵקוּת, וּמֹחוֹ מִתְיַגֵּעַ עַל־יְדֵי זֶה, אֲזַי צָרִיךְ לַעֲסֹק בִּפְשָׁטֵי אוֹרַיְתָא, וְאָז צָרִיךְ גַּם כֵּן לְכַנֵּס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה. דְּהַיְנוּ, מֵאַחַר שֶׁמֹּחוֹ מַתְחִיל לְהִתְבַּלְבֵּל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִיוֹת דָּבוּק עוֹד בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת דַּעַת וּמֹחִין, אֲזַי צָרִיךְ לְסַלֵּק הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין לְגַמְרֵי, וּלְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה בִּפְשִׁיטוּת וְלַעֲסֹק בִּפְשָׁטֵי אוֹרַיְתָא בִּתְמִימוּת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. כִּי בֶּאֱמֶת גַּם בְּעֵת קִיּוּם הַמּוֹחִין בִּדְבֵקוּת אוֹ בְּאֵיזֶה דַּרְגָּה שֶׁהוּא, גַּם אָז עִקַּר קִיּוּם הַדַּעַת וְהַמּוֹחִין הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אֵין לִסְמֹךְ עַל הַשֵּׂכֶל לְבַד וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת ט"ו. אֲבָל כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַדַּעַת, אָז צְרִיכִין לִכְנֹס אֶל הָאֱמוּנָה לְבַד עַל־יְדֵי אֵיזֶה בְּחִינַת שֵׁנָה כַּנַּ"ל. וְכֵן לִפְעָמִים הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה לְחַדֵּשׁ הַמּוֹחַ כַּנַּ"ל. וְשָׁם גַּם כֵּן הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה,

כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה אֲזַי בָּאָה נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהוּא שִׂכְלוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וְכוּ' כַּנַּ"ל: (שם אות ד' ו')

[לב]. לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַיֵּם "וְדִבֶּר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ" בִּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְכוּ' (עַיֵּן מָמוֹן אוֹת כ"א): (שם אות ז')

לג. כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ לָהּ הִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה וּבָעֲבוֹדָה, אֲזַי מְנַסִּין וּמְצָרְפִין אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּגָלוּת שֶׁל ע' אֻמּוֹת, הַיְנוּ בְּתַאֲוֹותֵיהֶם. כִּי כָּל אֻמָּה וְאֻמָּה מֵע' אֻמּוֹת יֵשׁ לָהּ מִדָּה רָעָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֶרְתָּהּ, וּמֵחֲמַת הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ הֵם מְרֻחָקִים מֵע' פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה. וְהַקְּלִפָּה קְדָמָה לַפְּרִי. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל הַפְּרִי, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר קֹדֶם הַקְּלִפָּה. לָכֵן קֹדֶם הַהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה וְהָאֱמֶת, מֻכְרָח הַנֶּפֶשׁ לָבוֹא בַּגָּלוּת, הַיְנוּ בְּמִדּוֹתֵיהֶם וְתַאֲוֹותֵיהֶם שֶׁל הָאֻמּוֹת, כְּדֵי לְשַׁבְּרָם וְלָבֹא אַחַר כָּךְ לְהִתְגַּלּוּת בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה. וְהָעִקָּר הוּא לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא כְּלָלִיּוּת שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, וְהוּא עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַצְּרוּף. וּכְשֶׁנֶּפֶשׁ הָאָדָם בָּא בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה וּבַגָּלוּת הַזֶּה וּבַצְּרוּף הַזֶּה שֶׁל הִתְגַּבְּרוּת הַתַּאֲוֹות וְהַמִּדּוֹת, וְהָעִקָּר הִיא תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְהָרִים קוֹלוֹ וְלִצְעֹק כַּמָּה וְכַמָּה קָלִין, שֶׁהֵם כְּלוּלִין בְּע' קָלִין לְפָחוֹת. כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּדָה מַמָּשׁ שֶׁצּוֹעֶקֶת ע' קָלִין. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַתַּאֲוָה הַזֹּאת עִם כָּל הַתַּאֲוֹות, וְיִזְכֶּה לְהִתְגַּלּוּת גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדָה. וּלְפִי תִּקּוּנוֹ כֵּן יִתְגַּלּוּ לוֹ הַע' פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה: (לק"א סי' ל"ו אות א')

לד. צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּגִּיעַ לִשְׁלֵמוּת הַדַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְדַעַת דִּקְדֻשָּׁה כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע וּלְהַשִּׂיג, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁעוֹסֵק עִם בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָנִים, וְיוּכַל לִפְקֹד עֲקָרוֹת: (לק"א סי' נ"ג)

לה. וְזֶה הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיקִים מְיַגְּעִים אֶת עַצְמָם וְרוֹדְפִים אַחַר בְּנֵי אָדָם לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם חַ"ו אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים דַּעְתָּם, כַּנַּ"ל: (שם)

לו. צָרִיךְ הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל מְאֹד עַל דְּרָכָיו, וּלְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב עַל כָּל הַסִּבּוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ וּמִתְגַּלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם. כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ בּוֹ מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה מְשֻׁנִּים מֵחֲבֵרוֹ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶלְקוּתוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, עַד נְקֻדַּת הַמֶּרְכָּז שֶׁל עוֹלָם הַנִּשְׁמִי שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד עָלָיו. וּמַזְמִין לוֹ לְכָל אָדָם מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה לְפִי הַיּוֹם וּלְפִי הָאָדָם וּלְפִי הַמָּקוֹם, וּמַלְבִּישׁ לוֹ בָּהֶם רְמָזִים כְּדֵי לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ. בְּכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל זֶה, לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ, לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִתְבּוֹנֵן עַל כָּל הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם,

לְהָבִין מֵהֶם הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בָּהֶם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּכָל פַּעַם מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא. כִּי בְּכָל הָעִנְיָנִים וּבְכָל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וּבְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לָאָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, בְּכֻלָּם יֵשׁ בָּהֶם רְמָזִים פְּרָטִיִּים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ לָאָדָם בְּכָל פַּעַם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וְצָרִיךְ לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ וּלְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה הֵיטֵב: (לק"א סי' נ"ד אות ב')

לז. אַךְ צָרִיךְ לִזָּהֵר לְצַמְצֵם דַּעְתּוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה יוֹתֵר מִדַּי, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְשׁוֹטֵט מַחֲשַׁבְתּוֹ עַל־יְדֵי זֶה לַחֲקִירוֹת וּבִלְבּוּלִים חַ"ו, רַק לְפִי שֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי שֶׁלּוֹ כֵּן יַגְדִּיל מַחֲשַׁבְתּוֹ בָּזֶה. וְכֵן לֹא יִסְתַּכֵּל בָּזֶה לְמַעְלָה מִמַּדְרֵגָתוֹ כִּי בַּמֶּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ: (שם)

לח. הַגְּבוֹהֵי־קוֹמָה עַל־פִּי רֹב הֵן כְּסִילִים: (לק"א סי' נ"ה אות ו')

לט. צָרִיךְ לִזָּהֵר מֵרִבּוּי חָכְמוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיוּ חָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו. כִּי עִקַּר חִזּוּק הַלֵּב, שֶׁיִּתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, הוּא רַק עַל יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל מִי שֶׁשִּׂכְלוֹ יוֹתֵר מִמַּעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אֵין כֹּחַ בְּלִבּוֹ לְהָכִיל אֶת שִׂכְלוֹ בְּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי. וְאָז עַל־יְדֵי זֶה, הַשֵּׂכֶל הוּא מַחֲטִיא בְּיוֹתֵר. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵרִבּוּי חָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל, שֶׁהֵם חָכְמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵחָכְמוֹת הַפִּלּוֹסוֹפְיָא, רַק לְבַטֵּל אֶת שִׂכְלוֹ נֶגֶד אַנְשֵׁי אֱמֶת שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (עַיֵּן חֲקִירוֹת אוֹת ו'): (שם)

מ. צְרִיכִין לָדַעַת שֶׁבְּכָל הַסְּתָרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם נֶעְלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת הַסְּתָרוֹת: כִּי יֵשׁ הַסְּתָרָה, וְיֵשׁ הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה אַחַת, גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמְצָאוֹ, אַךְ אַף עַל פִּי כֵן אֶפְשָׁר לְיַגֵּעַ וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ. אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אָז קָשֶׁה מְאֹד לְמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי רִבּוּי הָעַוְונוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן. כִּי עָבַר וְשָׁנָה, נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר – זֶה בְּחִינַת הַסְּתָרָה אַחַת. אֲבָל מִי שֶׁעוֹבֵר יוֹתֵר חַ"ו, נוֹפֵל לִבְחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם בְּתוֹךְ הַהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, נֶעְלָם הוּא יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּלֹא חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוּם קִיּוּם לְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. עַל־כֵּן בְּכֹחַ עֵסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ כָּל הַהַסְּתָרוֹת לְדַעַת. לֵידַע שֶׁגַּם שָׁם נֶעְלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ בְּתַקֻּף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, עַד שֶׁיִּשְׁמַע קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמַּכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת תָּמִיד: עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֶהֱבוּ פֶּתִי וְכוּ'. עַד שֶׁיְּשׁוּב אֶל ה' מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא: (לק"א סי' נ"ו אות ג')

מא. לְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת כֵּן הַפַּרְנָסָה בְּנָקֵל. וְכָל מִי שֶׁחָסֵר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא יָגֵעַ וְטוֹרֵחַ אַחַר הַפַּרְנָסָה בְּיוֹתֵר: (שם אות ו')

מב. לְפִי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת כֵּן נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. כִּי מַחְלֹקֶת וְכַעַס וְאַכְזָרִיּוּת הוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַדַּעַת, מִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַחֶסֶד וְהַשָּׁלוֹם. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִרְפוּאָה: (שם)

מג. עַל־יְדֵי הַכַּעַס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת וְצֶלֶם אֱלֹקִים סָר מֵעַל פָּנָיו וְאֵין לוֹ פְּנֵי אָדָם (עַיֵּן כַּעַס אוֹת ה'): (לק"א סי' נ"ז אות ו')

מד. עִקַּר קִיּוּמוֹ שֶׁל הַדַּעַת עַל־יְדֵי ג' בְּחִינוֹת: הַיְנוּ, שֶׁצָּרִיךְ לְלַמֵּד חָכְמָתוֹ לַאֲחֵרִים וּלְקָרְבָם תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה, גַּם צָרִיךְ לְהַקְדִּים יִרְאַת חֶטְאוֹ לְחָכְמָתוֹ, גַּם צָרִיךְ לְדַקְדֵּק אֵיךְ לְהוֹצִיא חָכְמָתוֹ שֶׁיִּהְיוּ דִּבְרֵיו דִּבְרֵי פִּי חָכָם חֵן וְלֹא יִהְיוּ נִבְזִים. וַאֲזַי זוֹכֶה עַל־יְדֵי הַדַּעַת לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשָׁה הַשְׁפָּעוֹת, שֶׁהֵם אֲכִילָה שְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים: (לק"א סי' נ"ח אות ה')

מה. כְּשֶׁהַחָכְמָה בְּקִיּוּמָהּ וּבִשְׁלֵמוּתָהּ אֲזַי יָכוֹל לְהַכְנִיעַ כָּל הַצָּרִים הָרוֹדְפִים אַחַר חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וּלְהַכְנִיס אוֹתָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא בְּשַׁבָּת עַל חַד תְּרִין: (שם)

מו. עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא הוּא לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְלָדַעַת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה סְמוּכִין וּקְרוֹבִין אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל מַה שֶּׁמַּכִּירִין וְיוֹדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, סְמוּכִין אֵלָיו בְּיוֹתֵר. כִּי שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים כֻּלָּם יִתְבַּטְּלוּ לֶעָתִיד וְלֹא יִשָּׁאֵר לֶעָתִיד רַק זֹאת הַבְּחִינָה, לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וְלָדַעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה כָּל שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ב' אות א')

מז. עִקַּר הָאָדָם הוּא הַדַּעַת, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ דַּעַת אֵינוֹ מִן הַיִּשּׁוּב וְאֵינוֹ מְכֻנֶּה בְּשֵׁם אָדָם כְּלָל, רַק הוּא חַיָּה בְּדִמּוּת אָדָם. וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא דַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, לֵידַע כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שַׁלִּיט וּמַשְׁגִּיחַ בָּאָרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּמִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לַדַּעַת הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת, הוּא נִצּוֹל מִכָּל הַחֶטְאִים וְהָעֲוֹנוֹת. כִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת. אֲבָל כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ עָלָיו הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, לְזָכֹר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת, בְּוַדַּאי יִנָּצֵל מֵחֶטְאִים: (לק"א סי' ז' אות ב' ג')

מח. מַה שֶּׁהָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵינָם מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם יִשּׁוּב הַדַּעַת וְאֵינָם מְיַשְּׁבִין עַצְמָן. וְהָעִקָּר לְהִשְׁתַּדֵּל לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב מָה הַתַּכְלִית מִכָּל הַתַּאֲוֹוֹת וּמִכָּל עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, הֵן תַּאֲוֹוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוּף הֵן תַּאֲוֹוֹת שֶׁמַּגּוּף כְּגוֹן כָּבוֹד וְכַיּוֹצֵא, וְאָז בְּוַדַּאי יָשׁוּב אֶל ה': (לק"ת סי' י')

מט. עִקַּר יִשּׁוּב הַדַּעַת הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה. כִּי עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַמֹּחַ מְיֻשָּׁב וְיָכוֹל לְהַנְהִיג הַמֹּחַ כִּרְצוֹנוֹ לַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי. אֲבָל עַל־יְדֵי מָרָה שְׁחוֹרָה וְעַצְבוּת הַמֹּחַ וְהַדַּעַת בַּגְּלוּת, וְקָשֶׁה לוֹ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ. נִמְצָא שֶׁעַצְבוּת הוּא מְנִיעָה הַגְּדוֹלָה מְאֹד מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ: (שם)

נ. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת שָׁלֵם הוּא יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא מֶחֱסְרוֹן הַדַּעַת. אֲבָל כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׂכֶל נִתְגַּדֵּל יוֹתֵר, הוּא רוֹאֶה וּמֵבִין בְּטוּל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר (וְעַיֵּן בִּפְנִים שֶׁמַּסְבִּיר זֹאת הֵיטֵב). וְגַם בְּחוּשׁ רוֹאִין פְּרִיחוֹת הַזְּמַן מְאֹד כְּצֵל עוֹבֵר מַמָּשׁ וּכְעָנָן כָּלָה וְכוּ'. וְאִם תְּשִׂים לֵב לָזֶה תִּנָּצֵל מִדַּאֲגַת עוֹלָם הַזֶּה הַרְבֵּה, וְתִתְחַזֵּק הַרְבֵּה לְהֶחָטֵף וְלְהֶחָטֵף בְּכָל פַּעַם כָּל מַה שֶּׁתּוּכַל, מַה שֶּׁיְצִלִיחֲךָ לְנֶצַח, שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן לְגַמְרֵי, כִּי הוּא עוֹלָם הַנִּצְחִי: (לק"ת סי' ס"א)

נא. יֵשׁ כַּמָּה שְׁטוּתִים הַמִּתְדַּבְּקִים וּמִתְחַבְּרִים בְּהַמֹּחַ, וּבִפְרָט בִּלְבּוּלֵי הָאֱמוּנָה. וְעַל יְדֵי הַשֵּׁנָה נִפְרָדִים מֵהַמֹּחַ, וּבְיוֹתֵר מוֹעִיל הַשֵּׁנָה לֶאֱמוּנָה: (שיחות הר"ן ק"י)

נב. עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה מִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה מְקַבֵּל גְּדֻלָּה וּשְׂרָרָה לְפִי הִתְנוֹצְצוּת מֹחוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כָּרָאוּי לוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה וְלַעֲנָוָה אֲמִתִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא (עַיֵּן [גַּאֲוָה וַ]עֲנָוָה בְּאוֹת ל'): (לק"ת סי' ע"ב)

נג. עִקַּר הַחָכְמָה – שֶׁיַּשְׂכִּיל שֶׁרַחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה. וְהִיא חָכְמָה וּמְלָאכָה גְּדוֹלָה לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה, וְעַיֵּן תְּמִימוּת: (לק"ת סי' פ"ג ושיחות הר"ן ט"ו)

נד. צָרִיךְ לָזֶה זְכִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ שָׁעָה אַחַת בַּיּוֹם, וְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶרְטָה עַל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְחָרֵט, כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לִרְאוֹת לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב עַל כָּל מַעֲשָׂיו וְהַנְהָגוֹתָיו, אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו בְּמַעֲשִׂים כָּאֵלּוּ: (שיחות הר"ן מ"ז)

דיבור

דִּבּוּר – גָּדֵל כֹּחוֹ לַטּוֹב, וְכֵן לְהַפָּךְ חַ"ו

א. עַל־יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וְלָשׁוֹן הָרַע בָּא עֲנִיּוּת, וְעַל־יְדֵי צְדָקָה לַתַּלְמִיד חָכָם מְתַקְּנִים זֹאת וְזוֹכִין לַעֲשִׁירוּת: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב. עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבְּרִים בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, עַד שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֻמְקָא [וְעַיֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה אוֹת י' וְי"א]: (לק"א סי' י"א אות א')

ג. עַל־יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, דְּהַיְנוּ עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר, שֶׁמַּרְבֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְנִזְהָר מִדִּבּוּרִים פְּגוּמִים שֶׁהֵם לָשׁוֹן הָרָע וּשְׁקָרִים וְכוּ', עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית. וְכֵן לְהֶפֶךְ, עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ: (לק"א סי' י"ט אות ג')

ד. דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דִּבּוּר כְּלָל. וְתִקּוּן הַדִּבּוּר שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל הוּא עַל־יְדֵי הַשָּׁבָח שֶׁמְּשַׁבְּחִין אֶת הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים. וְזֶה הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי לְהַדִּבּוּר: (לק"א סי' כ"ט אות א' ב' י')

ה. הַדִּבּוּר הוּא כְּלֵי הַשֶּׁפַע שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִין הַשֶּׁפַע. וּלְפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַשֶּׁפַע – אִם הַדִּבּוּר הוּא בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלוֹאֹה, אֲזַי יְכוֹלִין לְקַבֵּל בָּהֶם רֹב שֶׁפַע וְכוּ'. בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבּוּרִים דַּיְקָא: (לק"א סי' ל"ד אות ג')

ו. כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּהַדִּבּוּר שֶׁהוּא רוּחַ פִּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲזַי עַל־יְדֵי הַפְּגָם נַעֲשֶׂה מֵרוּחַ פִּיו רוּחַ סְעָרָה. וְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה הוּא מְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאִים כָּל הַקְּטָרוּגִים וְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת, וְהוּא מַסְעֵר גּוּפֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וְכָל הַמַּלְשִׁינוּת וְהָרָעוֹת שֶׁדּוֹבְרִים עַל אָדָם בָּא מֵרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה. כִּי הוּא בְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁעוֹשֶׂה קֵץ וְסוֹף לְכָל בָּשָׂר. וְכָל זֶה בָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר: (לק"א סי' ל"ח אות ב')

ז. תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת בְּעֵת שֶׁצַּר לָאָדָם. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, וּמְגָרֵשׁ כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין וְכָל סִטְרָא דְּמָסְאֲבָא. וְעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַדִּבּוּר וּמַעֲלֶהוּ לְשָׁרְשׁוֹ. וְאָז הַדִּבּוּר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשֶׁבַח וְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשֹׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, וְיעוֹרֵר אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְדִבּוּר אֱמֶת, לְמוּבְחַר הָאֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בְּהַדִּבּוּר, הַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת גָּדוֹל לַאֲמִתּוֹ, וְיִפָּרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ וְיִדַּבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַד שֶׁיָּבוֹא לְבוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי זֶה, לְהִתְבַּיֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶרוּן עוֹר הַפָּנִים. וְעַל יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים (עֵין בּוּשָׁה אוֹת ב'): (שם אות ד' ה')

ח. צָרִיךְ לְזָהֵר מִלִּשְׁמֹעַ דִּבּוּרִים שֶׁל רָשָׁע שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, כִּי דִּבּוּרָיו הֵם אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נָאוּף וּמוֹלִידִים נָאוּף בְּהַשּׁוֹמֵעַ: (לק"א סי' מ"ג)

ט. הַדִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, גּוֹרְמִים שֶׁנִּתְעוֹרֵר סִכּוֹת נוֹצְרִים, סַכַּת אֱמוּת הָעוֹלָם, וּמִתְגַּבֵּר יְמִין שֶׁקֶר, וּמִתְגַּבֵּר הַגָּלוּת, וּמִתְרַחֲקִים מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְעַלֵּם

הָרַבִּי הָאֱמֶת וּמִתְגַּבֵּר רִיב וּמַחְלֹקֶת, וַאֲזַי הַשְׁכִּינָה אִיהִי רִיב עַל בְּנָהָא בְּגָלוּתָא שֶׁגָּלוּ מִשֻּׁלְחָן אֲבִיהֶם וּמֵאַרְצָם יָצְאוּ. אֲבָל עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהוּא תְּפִלָּה בְּכֹחַ, מִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת וְכוּ' (עַיֵּן תְּפִלָּה אוֹת מ"ה): (לק"א סי' מ"ח)

י. עַל יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע מִתְגַּבֵּר הַכֹּחַ הַמְדַמֶּה. כִּי עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת וְנוֹפֵל מֵאַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, שֶׁכֻּלָּם בָּאִים מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע. וְעַל־יְדֵי זֶה נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן וְנוֹפֵל לִשְׁכְּחָה שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב, שֶׁמֵּת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ וְאֵינוֹ מֵשִׂים עַל לִבּוֹ לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחִיּוּת הַנִּצְחִי. וְהוּא בְּחַיָּיו חָשׁוּב כַּמֵּת, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מֵשִׂים עַל לִבּוֹ לִזְכֹּר תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּכָל יוֹם: (לק"א סי' נ"ד אות ד' ה')

יא. עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע אֵין מִתְקַיְּמִים לוֹ בָּנִים זְכָרִים: (שם אות ד')

יב. כְּשֶׁהַדּוֹר אֵינָם שׁוֹמְרִים אֶת פִּיהֶם מִלָּשׁוֹן הָרָע וּמִשְׁאָרֵי דִּבּוּרִים פְּגוּמִים, עַל־יְדֵי זֶה נִכְשָׁלִים חַ"ו כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר בְּגֵאוּת, וְהוּא בְּחִינַת גָּלוּת הַשְׁכִּינָה: (לק"א סי' נ"ח. י')

יג. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה נִמְשָׁךְ הַדִּבּוּר לַגָּלוּת לְמַצַּר הַגָּרוֹן לְהָעֹרֶף, וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַתִּקּוּן לָזֶה תַּעֲנִית: (לק"א סי' ס"ב אות ה')

יד. עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים כְּגוֹן לָשׁוֹן הָרָע, רְכִילוּת, שְׁקָרִים, לֵיצָנוּת, חֲנֻפָּה אוֹ מְבַיֵּשׁ פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים בִּדְבָרִים, וְנִבּוּל פֶּה, וּדְבָרִים בְּטֵלִים וּשְׁאָרֵי דִּבּוּרִים רָעִים, וּבִפְרָט כְּשֶׁמְּדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים, עַל־יְדֵי כָּל אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים רָעִים עוֹשִׂים כְּנָפַיִם לְהַנָּחָשׁ שֶׁיּוֹכַל לְעוֹפֵף וּלְהַזִּיק לְהָעוֹלָם מְאֹד חַ"ו. הֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת חָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפִים וְהָאֶפִּיקוּרְסִים בָּעוֹלָם שֶׁהֵם הֵם בְּחִינַת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת וּמְעוֹפֶפֶת חָכְמָתָם הָרָעָה חַ"ו עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים הַנַּ"ל, וּמַזִּיקִים מְאֹד מְאֹד לְהָעוֹלָם. אֲבָל עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים עוֹשִׂים כְּנָפַיִם דִּקְדֻשָּׁה: (לק"א סי' ס"ג)

טו. צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַטִּפֵּי דְּמִים שֶׁנִּמְצָאִים בּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים מִכָּל הַדְּמִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְאָז יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם וְיבַטֵּל כָּל מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וּמַחְלֹקֶת. כִּי מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וּמַחְלֹקֶת וּמִלְחָמָה נִמְשָׁךְ מִדָּמִים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ע"ה)

טז. עַל־יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה מַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין, וְנִתְתַּקְּנִין וְנִתְחַדְּשִׁין כָּל הָעוֹלְמוֹת הַנְּפוּלִין, וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ. עַל־כֵּן צָרִיכִין לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְלֹא דִּבּוּרִים אֲחֵרִים, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת וּלְתַקֵּן כָּל הָעוֹלְמוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ: (שם)

יז. צְרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּהְיֶה הַגּוּף בָּטֵל לְגַמְרֵי כְּאַיִן וּכְאֶפֶס. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי יִרְאָה וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין כָּל הַבְּרָכוֹת: (שם)

יח. הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, הוּא גָּבוֹהַּ וְיָקָר מְאֹד. כִּי הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת הַשְׁכִּינָה, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהוּא בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וּבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבְחִינַת תְּחִיַּת הַמֵּתִים, בְּחִינַת יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ: (לק"א סי' עח)

יט. גַּם הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים. הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנָהּ אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְאֵינָהּ שׁוֹכַחַת אוֹתוֹ, כֵּן הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַטְּנֹפֶת וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. הַיְנוּ, שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם מֻנָּח חַ"ו בְּשֶׁפֶל הַמַּדְרֵגָה מְאֹד, בְּמָקוֹם שֶׁהוּא חַ"ו, אַף עַל פִּי כֵן עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא, אִם יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, אוֹ לָשׂוּחַ עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לְצַלָּן. כִּי הַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהֶבֶן הַדָּבָר הֵיטֵב מְגֻדָּל כֹּחַ הַדִּבּוּר, וְהוּא עֵצָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לְמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְבַל יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חַ"ו: (שם)

כ. כָּל הַדִּבּוּרִים הֵם בְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְצָרִיךְ לְהַמְתִּיקָם. וְהַהַמְתָּקָה הוּא עַל־יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה וְדִבּוּרִים טוֹבִים שֶׁמְּדַבְּרִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַדִּבּוּר מְאֹד וְלִבְלִי לְדַבֵּר דִּבּוּרִים רָעִים, וּבִפְרָט לָשׁוֹן הָרָע חַ"ו. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מִלְּדַבֵּר חַ"ו עַל צַדִּיק, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים חַ"ו. וְעַל־יְדֵי אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים רָעִים יְכוֹלִים לִגְרֹם שֶׁיִּפֹּל הַצַּדִּיק הַדּוֹר מִמַּדְרֵגָתוֹ חַ"ו, כְּשֶׁאֵינוֹ בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְתִּיק אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת הַקָּשׁוֹת אוֹ שֶׁיִּסְתַּלֵּק עַל־יְדֵי זֶה. וַאֲזַי, עַל־יְדֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ נִשְׁמָתוֹ מַמְתֶּקֶת אֵלּוּ הַגְּבוּרוֹת הַנַּ"ל: (לק"א סי' ר"ז)

כא. כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב לְדַבֵּר מֵחֲבֵרוֹ זֶה בְּחִינַת יוֹמָא דִּדִינָא, כִּי הוּא יוֹשֵׁב וְדָן אֶת חֲבֵרוֹ. וְצָרִיךְ לְזָהֵר מִזֶּה מְאֹד, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ הֵיטֵב אִם הוּא רָאוּי לָזֶה לִשְׁפֹּט אֶת חֲבֵרוֹ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ". וּמִי הוּא שֶׁיָּכוֹל לֵידַע וּלְהַגִּיעַ לִמְקוֹם חֲבֵרוֹ, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ: (לק"ת סי' א' אות י"ד)

כב. עִקַּר קִיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי אֱמֶת. וְלָזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְאִירִין כָּל קַוֵּי הָאֱמֶת בְּכָל חֶלְקֵי הַדִּבּוּר

וּמַשְׁלִימִין הַדִּבּוּר. וְאָז זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁמְּקֻשָּׁר לְשַׁבָּת וְכוּ'. [עַיֵּן אֱמֶת וֶאֱמוּנָה אוֹת מ"ם]: (לק"ת סי' ב' אות א' ב' ד' ה')

כג. הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת מְאֹד בְּדִבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת. וּבְיוֹתֵר בְּדִבּוּרִים וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה כָּל יְמֵי חַיָּיו, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא לָנֶצַח. [עַיֵּן הִתְבּוֹדְדוּת וּלְעֵיל בְּאוֹת י"ט מִגֹּדֶל כֹּחַ הַדִּבּוּר]: (לק"ת סי' צ"ו)

התבודדות

הִתְבּוֹדְדוּת

מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז, הֵינוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, יַרְבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְיִדְּיֵן וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת עַל כָּל עֲסָקָיו וּמַעֲשָׂיו, אִם כָּךְ רָאוּי וְהָגוּן לוֹ לַעֲשׂוֹת, וּלְהִתְנַהֵג כָּךְ מִנֶּגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַגּוֹמֵל עִמּוֹ טוֹבוֹת בְּכָל עֵת וָרֶגַע. וְיַכְלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, וְעַל הַכֹּל יָבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִם עַצְמוֹ, וְהוּא בְּעַצְמוֹ יָדִין וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֲסָקָיו וּמַעֲשָׂיו, וּבָזֶה יָסוּר מֵעָלָיו כָּל הַפְּחָדִים וְיִנָּצֵל מִיְּרֵאוֹת הַנְּפוּלוֹת, הֵינוּ שֶׁלֹּא יִירָא וְלֹא יִפְחַד מִשּׁוּם שֵׂר וְאָדוֹן וְחַיָּה רָעָה וְלִסְטִים וְלֹא מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד יִירָא וְיִפְחַד. וּבָזֶה יַעֲלֶה אֶת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, דְּהֵינוּ לָדַעַת. וְיִזְכֶּה לָדַעַת שָׁלֵם, שֶׁיֵּדַע מִמִּי יִתְיָרֵא, הֵינוּ לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד לְבַד יִרְאַת הָרוֹמְמוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה וְיִזְכֶּה לִשְׁפִלּוּת בֶּאֱמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִתְפִלָּה בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל יֵשׁוּתוֹ וְנַשְׁמִיּוּתוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְיִתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם כַּוָּנוֹת תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ וְלֹא יַחְשֹׁב לְכְלוּם אֶת עַצְמוֹ, רַק יְבַטֵּל כָּל עַצְמוּתוֹ וְנַשְׁמִיּוּתוֹ וְיִתְבַּטֵּל כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַשָּׂגַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד וְכוּ'. זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב' ג' ד')

הַדִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מְשִׂיחַ וּמְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. כִּי עַל יְדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לָזֶה, וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ וּמֵכִין עַצְמוֹ לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שׁוֹלֵחַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּבּוּרִים בְּפִיו שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְצָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְחַדֵּשׁ תָּמִיד, לְבַקֵּשׁ בְּכָל עֵת בְּדִבְרֵי רְצוּיִים וְתַחֲנוּנִים חֲדָשִׁים, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי טָהֳרַת הַלֵּב שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי תְּנוּעַת הַשֵּׂכֶל בְּקִדֻּשָּׁה וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדַעַת אוֹת ג'): (לק"א סי' כ"א, קנ"ו)

עַל־יְדֵי הַשִּׂיחָה שֶׁמְּשִׂיחִין וּמְדַבְּרִין בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּמוֹצִיאִין בַּפֶּה הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת טוֹבִים שֶׁלּוֹ, מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לָצֵאת מֵהָרַע שֶׁלּוֹ וְלִזְכּוֹת לְטוֹב אֲמִתִּי, וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה. עַל־יְדֵי זֶה הוּא מוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת מִכֹּחַ אֶל

הַפּעַל. כִּי עַל־יְדֵי הַכִּסּוּפִין לְבַד נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת בְּכֹחַ, וְעַל יְדֵי הַדִּבּוּר הַנַּ"ל נִגְמָרִין וְיוֹצְאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל. וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ וְזוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל, וּמַמְשִׁיךְ טוֹבָה וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר הַזֶּה שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. כִּי עִנְיָן זֶה שֶׁל כִּסּוּפִין וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וּלְהוֹצִיא בְּפֶה מָלֵא הוּא יָקָר מְאֹד, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲסֹק בָּזֶה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לַמּוּטָב: (לק"א סי' ל"א אות ז' ח' ט')

בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה יְקָרָה מְאֹד, שֶׁרְצוֹנָהּ חָזָק תָּמִיד רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָהּ. אַף הַתַּאֲוֹוֹת שׁוֹבְרִין לִבּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה לִבּוֹ רָחוֹק מֵהַנְּקֻדָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיֵּאִיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁבּוֹ לִלְבּוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל עָרְלַת לִבּוֹ, דְּהַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חֶרְפַּת לֵב שֶׁהֵם שׁוֹבְרִין לִבּוֹ שֶׁל אָדָם [עַיֵּן צַדִּיק אוֹת מ"ב]: (לק"א סי' ל"ד אות ז' ח')

צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בֶּאֱמֶת גָּדוֹל לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁיַּתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב, עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין וְכוּ' [עַיֵּן בּוּשָׁה ב', וְעַיֵּן דִּבּוּר אוֹת ז']: (לק"א סי' ל"ח אות ה')

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בְּשָׁרְשׁוֹ. וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּטּוּל. וְאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, עַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְבַטֵּל הַכֹּל וּלְהִתְדַּבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִכָּלֵל בְּשָׁרְשׁוֹ: (לק"א סי' נ"ב)

עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה שֶׁאָז הַכֹּל יְשֵׁנִים. וְגַם טוֹב שֶׁיִּהְיֶה הַמָּקוֹם חוּץ מֵהָעִיר, שֶׁיֵּלֵךְ בָּדָרָךְ יְחִידִי, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמִּתְבּוֹדֵד בַּלַּיְלָה בְּדָרָךְ יְחִידִי כַּנַּ"ל, וּמְפַנֶּה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמְבַטֵּל הַכֹּל, עַד שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עַד שֶׁמְּבַטֵּל מִדָּה זֹאת, וְאַחַר כָּךְ מְבַטֵּל מִדָּה זֹאת, וְאַחַר כָּךְ מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ שׁוּם גַּאוּת וְשׁוּם מַמָּשׁוּת, עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינָיו כְּאַיִן וּכְאֶפֶס מַמָּשׁ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בִּטּוּל בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה נִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִכְלָל כָּל הָעוֹלָם עִמּוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּכָּלֵל עִמּוֹ הַכֹּל בְּאַחְדוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ח. בַּלַּיְלָה – אָז הוּא עִקַּר הַזְּמַן שֶׁל הַהִתְבּוֹדְדוּת, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. לְשׂוֹחֵחַ עִם לִבָּבוֹ לְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה, דְּהַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, לְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה'. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה וּלְהַכְנִיעַ הַמְדָמֶּה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְזִכָּרוֹן לְזָכֹר תָּמִיד

בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הָאַחֲרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת: (לק"א סי' נ"ד אות ו')

ט. כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל בְּדִבֻּקוּת אוֹ מִתְבּוֹדֵד כָּרָאוּי וּבָאֶמְצַע הוּא נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה. וְאָז צָרִיךְ שֶׁיִּשְׁבֹּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ, וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל שֶׁנָּפַל מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, וִירַחֵם עַל עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּתְאַוֶּה, וְעַל־יְדֵי הָאֲנָחָה יַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתוֹ: (לק"א סי' ק"ח)

י. כְּשֶׁמְּדַבֵּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בִּטְעָנוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְרוֹצֶה לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבֵיכוֹל, שֶׁיַּעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתוֹ, יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּעֲנוּג וְשִׂמְחָה מִזֶּה שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ. עַל־כֵּן הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים בְּפִיו, שֶׁיּוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ, כִּי בִּלְא זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְסַיֵּעַ לוֹ בָּזֶה כַּנַּ"ל: (לק"א סי' קכ"ד)

יא. כְּשֶׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְוַדֶּה וּמִתְחָרֵט עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, אֲזַי גַּם הַשְּׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לְפָנָיו שִׂיחָתָהּ וְצַעֲרָהּ. כִּי כָּל פְּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ פָּגַם אֶצְלָהּ כִּבְיָכוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ שֶׁתְּבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים: (לק"א סי' רנ"ט)

יב. טוֹב מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּשָּׂדֶה בֵּין עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת. כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בַּשָּׂדֶה, אֲזַי כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ וּמְסַיְּעִין לוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ כֹּחַ בִּתְפִלָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ: (לק"ת סי' י"א)

יג. כְּבָר מְבֹאָר, שֶׁהִתְבּוֹדְדוּת הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה וְדֶרֶךְ נָכוֹן וְיָשָׁר מְאֹד לְהִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּעַ לוֹ עַל זֶה אֵיזֶה שָׁעוֹת בַּיּוֹם, שֶׁיְּפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, כְּגוֹן בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ. כִּי בִּלְשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ בְּקַל יוֹתֵר לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב, וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יָשִׂיחַ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּטְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת וְדִבְרֵי רִצּוּי וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ נִגְעֵי לְבָבוֹ וְאֵיךְ הוּא מְרֻחָק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעִצָּם מַעֲלַת הַנְּהָגָה זֹאת אֵין לְבָאֵר וּלְשַׁעֵר, כִּי זֹאת הַנְּהָגָה עוֹלָה עַל הַכֹּל וְהִוא כּוֹלֶלֶת כָּל עֲבוֹדַת ה'. כִּי עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְכָל טוּב בָּזֶה וּבָבָא, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִין לִפְעֹל עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. וְכָל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לֹא בָאוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הַנְּהָגָה זֹאת. וּמַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יָבִין מֵעַצְמוֹ גֹּדֶל מַעֲלַת זֹאת הַנְּהָגָה. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִקְבֹּעַ עִתּוֹ עַל זֶה שָׁעָה מְיֻחֶדֶת בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּשְׁאָר הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה: (לק"ת סי' כ"ה)

יד. גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת (וְעַיֵּן בִּפְנִים וְהָבֵן): (שם)

טו. אַף עַל פִּי שֶׁהַבְּכִיָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת טוֹבָה מְאֹד, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר תְּהִלִּים אוֹ שְׁאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אוֹ שֶׁמַּשִּׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְחוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה וּמִסְתַּכֵּל בְּדַעְתּוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּבְכֶּה וְיוֹרִיד דְּמָעוֹת, גַּם זֶה הוּא מַחֲשָׁבָה זָרָה וּמְבַלְבֵּלֶת הַכַּוָּנָה. כִּי הָעִקָּר שֶׁיְּכַוֵּן דַּעְתּוֹ לוֹמַר הַדִּבּוּרִים בְּכָל לִבּוֹ בֶּאֱמֶת, שֶׁיַּטֶּה אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁמּוֹצִיא מִפִּיו. וְאִם יִתְעוֹרֵר לִבְכִיָּה מַה טּוֹב, וְאִם לָאו, אַל יְבַלְבֵּל כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה: (לק"ת סי' צ"ה)

טז. כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ (כַּמְבֹאָר לְעֵיל). וּבִפְרָט בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ בְּסוֹף הַגָּלוּת, שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבְּרִין מְאֹד מְאֹד, וְהַדּוֹרוֹת חֲלוּשִׁים מְאֹד בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל עַתָּה מֵהִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הָרָע וּמֵרִבּוּי הַמְנִיעוֹת וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם עַל־יְדֵי שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לִקְבֹּעַ שָׁעָה מְיֻחֶדֶת בְּכָל יוֹם לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ דַּיְקָא. וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ יָשִׂיחַ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵן לְבַקֵּשׁ מְחִילָה וּסְלִיחָה עַל הֶעָבָר, הֵן לְהִתְחַנֵּן עַל הֶעָתִיד שֶׁיַּצִּילֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמַּה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִנָּצֵל וְיִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן, אֲפִלּוּ אִם לֹא יְדַבֵּר רַק דִּבּוּר אֶחָד, גַּם זֶה טוֹב מְאֹד. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא יֹאמַר רַק "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם", גַּם זֶה טוֹב מְאֹד. וַאֲפִלּוּ הַהֶכְנָה בְּעַצְמָהּ מַה שֶּׁמַּכִין עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְדַבֵּר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר, אַף עַל פִּי כֵן הַהֶכְנָה וְהָרְצוֹן בְּעַצְמוֹ יָקָר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד. וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ, בְּוַדַּאי בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יַעֲזְרֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב, וְיָכוֹל לִזְכּוֹת לְדַבֵּר דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים וִיקָרִים שֶׁיַּשְׁפִּיעוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, וְיִזְכֶּה לָבוֹא לְכָל טוּב אֱמֶת וְנִצְחִי עַל־יְדֵי הַנְּהָגָה זֹאת, הַכּוֹלֶלֶת כָּל הָעֵצוֹת לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עַל כָּל הָעֵצוֹת צְרִיכִין תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה, אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁיִּתְחַזֵּק בָּזֶה. כִּי מִקְּטָן וְעַד גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ: (לק"ת סי' כ"ה, צ"ו, ק')

יז. גַּם כְּשֶׁאֹמַר תְּהִלִּים אוֹ חֲצוֹת אוֹ שְׁאָרֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, צָרִיךְ שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ בָּהֶם. וְעַיֵּן בְּפָנִים שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ: (לק"ת סי' ק"א)

יח. אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לָאָדָם שֶׁמְּדַבֵּר בְּלֹא לֵב, אַף עַל פִּי כֵן גַּם זֶה טוֹב מְאֹד. וּכְשֶׁיְּדַבֵּר כְּדֶרֶךְ הַרְבֵּה דִּבּוּרִים עַל־יְדֵי זֶה עַל פִּי רֹב יִזְכֶּה, שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ לְדַבֵּר בְּהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם. [וַאֲפִלּוּ אִם עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל עֲדַיִן כְּלוּם בְּדִבּוּרָיו וְשִׂיחָתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל מִזֶּה כְּלוּם, כִּי בְּוַדַּאי הַדִּבּוּרִים עוֹשִׂים רֹשֶׁם. עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל כְּמוֹ מַיִם הַיּוֹרְדִים עַל אֶבֶן, אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין

לְהַמַּיִם כֹּחַ כְּנֶגֶד הָאֶבֶן הַקָּשָׁה וְאֵין נִכָּר רֹשֶׁם הַמַּיִם בָּאֶבֶן, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִים עַל הָאֶבֶן כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים רְצוּפִים, הֵם עוֹשִׂים נָקֵב בָּאֶבֶן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. כְּמוֹ כֵן אֲפִלּוּ אִם לִבּוֹ לֵב הָאֶבֶן, וְאֵין נִכָּר בּוֹ רֹשֶׁם דִּבּוּרָיו וּתְפִלּוֹתָיו, אַף עַל פִּי כֵן בִּרְבוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִנָּקֵב לִבּוֹ הָאֶבֶן עַל־יְדֵי שִׂיחָתוֹ, כְּמוֹ אֲבָנִים שָׂחֲקוּ מַיִם כַּנַּ"ל. וְטוֹב שֶׁיֹּאמַר הָאָדָם בְּשָׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת הַיּוֹם אֲנִי מַתְחִיל לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ. וְיַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה, כִּי כָּל הַהַמְשָׁכוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַהַתְחָלוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁהַהַתְחָלָה הוּא כְּמוֹ חֲצִי דָּבָר שֶׁל כָּל הַמַּעֲשֶׂה. נִמְצָא מִמַּה נַּפְשָׁךְ, יַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה וְיֹאמַר כַּנַּ"ל. כִּי מִמַּה נַּפְשָׁךְ, אִם מִקֹּדֶם הָיָה טוֹב, עַכְשָׁו יִהְיֶה טוֹב יוֹתֵר, וְאִם חַ"ו מִקֹּדֶם לֹא הָיָה טוֹב, בְּוַדַּאי צָרִיךְ וּמֻכְרָח לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה כַּנַּ"ל: (שיחות הר"ן רל"ד)

יט. צְרִיכִין לָשׂוּחַ וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְעוֹרֵר לִבּוֹ בֶּאֱמֶת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁכְּמַעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ חַ"ו, וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַהִתְבּוֹדְדוּת: (לק"ת סי' צ"ט)

כ. כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּהִתְבּוֹדְדוּת, יוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וּצְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה, שֶׁיְּדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: (שם)

כא. טוֹב מְאֹד מִי שֶׁיָּכוֹל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו (שֶׁקּוֹרִין פֶּעסְטִין). וּמַה טּוֹב כְּשֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר לִבּוֹ בְּשִׂיחָתוֹ עַד שֶׁיִּבְכֶּה וְיוֹרִיד דְּמָעוֹת, כְּבֵן הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו: (שיחות הר"ן ז)

כב. יְכוֹלִין לְצַעֵק בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בִּצְעָקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וְשׁוּם אָדָם לֹא יִשְׁמַע כְּלָל, כִּי אֵינוֹ מוֹצִיא שׁוּם קוֹל לַחוּץ רַק הוּא מְצַיֵּר הֵיטֵב הַצְּעָקָה בַּמַּחֲשָׁבָה וְכוּ'. עַיֵּן בִּפְנִים הָעִנְיָן: (שם סי' ט"ז)

כג. לֵב נִשְׁבָּר יָקָר מְאֹד. וְדַע שֶׁלֵּב נִשְׁבָּר וְעִצְבוּת אֵינָם עִנְיָן אֶחָד כְּלָל. כִּי עִצְבוּת הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּכַעַס וּבְרֹגֶז, אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו, כְּתִינוֹק שֶׁבּוֹכֶה וְקוֹבֵל לִפְנֵי אָבִיו עַל שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְזֶה יָקָר וְחָבִיב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהָיָה טוֹב שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר כָּל הַיּוֹם. אַךְ מֵחֲמַת שֶׁרֹב בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִין בְּקַל לָבוֹא מִלֵּב נִשְׁבָּר לְעַצְבוּת, שֶׁהוּא מַזִּיק מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, כַּמְבֹאָר כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַיֵּן שִׂמְחָה אוֹת ג' כ"ב, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְיַחֵד רַק אֵיזֶה שָׁעוֹת בַּיּוֹם לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּלֵב נִשְׁבָּר, וּשְׁאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה (וְעַיֵּן בְּשִׂמְחָה רִבּוּי הָאַזְהָרוֹת וְהָעֲצוֹת לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד): (שם סי' מ"א, מ"ב)

התחזקות

הִתְחַזְקוּת

א. מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יַפִּיל וְלֹא יַרְחִיק אוֹתוֹ שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה. וּבְכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ (שֶׁקּוֹרִין דֶּער הַאלְטִין זִיךְ), וְיֹקֶים "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אַתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנֶּךָּ", שֶׁגַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם שָׁם הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, בְּבְחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ". עַיֵּן תְּשׁוּבָה אוֹת יו"ד: (לק"א סי' ו' אות ד')

ב. עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד, גַּם הֵם יִתְקָרְבוּ לַעֲבוֹדָתוֹ, וּבָזֶה נִתְיַקֵּר וְנִתְעַלֶּה שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. עַל־כֵּן אֵין לָאָדָם לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מִלְּהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת ה', מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים, אַף שֶׁהִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע ח"ו, כִּי אַדְרַבָּא, מִמֶּנּוּ דַּיְקָא יִתְעַלֶּה וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. אֲבָל עִקַּר הִתְקָרְבוּת הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר: (לק"א סי' י' אות ב' ד')

ג. הַחֲבֵרִים הַמְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאוֹחֲזִים אֶת עַצְמָם בָּהֶם, רָאוּי שֶׁיְּחַזְּקוּ זֶה אֶת זֶה וְיעוֹרְרוּ זֶה אֶת זֶה. וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא בְּגֹדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת גַּם נַפְשׁוֹ הַפְּגוּמָה בְּיוֹתֵר וְלֹא יָצְאָה עֲדַיִן מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, גַּם אוֹתוֹ יָכוֹל הַצַּדִּיק לְהַעֲלוֹת וּלְחַדְּשׁוֹ לְטוֹבָה בְּגֹדֶל כֹּחוֹ. וְזֶה עִקַּר הִתְחַזְּקוּת שֶׁל כָּל אֶחָד. כִּי אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, אֲפִלּוּ אִם עַכְשָׁו עוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, כָּל זְמַן שֶׁאוֹחֵז אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה וְנִפְלָאָה לָנֶצַח. [וְגַם צְרִיכִין שֶׁכָּל אֶחָד יְחַזֵּק אֶת חֲבֵרוֹ וְיעוֹרְרוּ זֶה אֶת זֶה וִיחַזְּקוּ זֶה אֶת זֶה בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיַזְכִּיר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שֶׁיּוֹדְעִים וּמְבִינִים כָּל אֶחָד, כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵרַבָּם]: (לק"א סי' י"ג אות ו')

ד. צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֲפִלּוּ עִם הַקָּל שֶׁבַּקַּלִּים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו יֵשׁ בּוֹ הִתְפָּאֲרוּת פְּרָטִי, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. עַל־כֵּן אָסוּר לְאָדָם לְיַאֵשׁ עַצְמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם קִלְקֵל וּפָגַם הַרְבֵּה מְאֹד ח"ו, כִּי עֲדַיִן לֹא פָּסַק חֲבִיבוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן עֲדַיִן יָכוֹל לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי אַנְשֵׁי אֱמֶת, שֶׁהֵם יְכוֹלִים לִמְצֹא גַּם הַטּוֹב וְהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁיֵּשׁ אֲפִלּוּ בְּהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, וּלְהָשִׁיב הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' י"ז אות א')

ה. כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲלוֹת מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהָבִין, כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת ה' וְלֹא יִפֹּל

לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל זֶה בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, יִזְכֶּה לְבַסּוֹף שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הַיְרִידוֹת לַעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי כָּל אֶחָד שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, נִדְמֶה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֶאֱמָרִים דְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ אֵינָם אֲמוּרִים רַק לִגְדוֹלִים בְּמַעֲלָה הָעוֹלִים בְּכָל פַּעַם מַדְרֵגָא לְדַרְגָּא. אֲבָל בֶּאֱמֶת תֵּדַע וְתַאֲמִין, כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלּוּ נֶאֱמָרִים גַּם עַל הַקָּטָן בַּקְּטַנִּים וְהַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכֹל תָּמִיד: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ו. כָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד, אֲפִלּוּ אִם הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ, עִם כָּל זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה' בְּוַדַּאי צָרִיךְ שֶׁיֵּלֵךְ וְיַעֲלֶה מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם כְּשֶׁיּוֹצֵא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְפִי בְּחִינָתוֹ, אָז מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מֵחָדָשׁ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַתַּאֲווֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת, וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנֶגְדּוֹ בְּכָל פַּעַם מְאֹד וְאֵינָם מַנִּיחִין אוֹתוֹ לִכָּנֵס לְשַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה. וּבָזֶה טוֹעִים הַחֲסִידִים הַכְּשֵׁרִים הַרְבֵּה, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁפִּתְאֹם מִתְגַּבְּרִים עָלָיו תַּאֲווֹת וּבִלְבּוּלִים וּמְנִיעוֹת, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁנָּפַל מִמַּדְרֵגָתוֹ מֵחֲמַת שֶׁבַּזְּמַן הַקֹּדֶם לֹא הָיוּ אֵלּוּ הַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים מִתְגַּבְּרִים עָלָיו כָּל כָּךְ וְהָיוּ נִחִים קְצָת, עַל־כֵּן הוּא סוֹבֵר שֶׁנָּפַל ח"ו. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין זוֹ נְפִילָה כְּלָל, רַק שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לְפִי בְּחִינָתוֹ, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מֵחָדָשׁ בְּהִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל יוֹתֵר כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהָעַקְמִימִיּוּת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ'. וְצָרִיךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם לְהִתְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה, וְלִבְלִי לִפֹּל מִזֶּה בְּדַעְתּוֹ כְּלָל עַד שֶׁיִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וִישַׁבֵּר אוֹתָם מֵחָדָשׁ: (לק"א סי' כ"ה אות ב' ה')

ז. וְהֶעֱצָה לָזֶה לִתֵּן צְדָקָה לַעֲנִיִּים הֲגוּנִים. כִּי עִקַּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִים לְעָנִי הֲגוּן, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' שֶׁמִּתְגַּבְּרִים בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כַּנַּ"ל: (שם אות ד')

ח. עוֹד עֵצָה לָזֶה שֶׁיִּשְׂמַח אֶת עַצְמוֹ וְיָגִיל וְיָשִׂישׂ בְּנַקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה, בְּמַה שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וּלְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי אֱמֶת הַמּוֹלִיכִין וּמַדְרִיכִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה לָנֶצַח. וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת וְכוּ' שֶׁבְּכָל דַּרְגָּא: (שם אות ה')

ט. כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְכוּ' בְּכָל פַּעַם, וְעוֹלֶה לַמַּדְרֵגָה הַשְּׁנִיָּה הַגְּבוֹהָה יוֹתֵר לְפִי בְּחִינָתוֹ, בָּזֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה גַּם לַחֲבֵרוֹ שֶׁהֻמָּד בְּאוֹתָהּ הַמַּדְרֵגָה שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהּ עַתָּה, כִּי חֲבֵרוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה וְעוֹלֶה לְמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבֵ' בְּנֵי אָדָם

שֶׁיַּעַמְדוּ בְּמַדְרֵגָה אַחַת. וְזֶה בְּחִינַת הֲרָמָה (שֶׁקּוֹרִין הַייבִּין) מַה שֶּׁאָחַד מֵרִים וּמַגְבִּיהַּ אֶת חֲבֵרוֹ, הַיְנוּ כַּנַ"ל: (שם)

י. צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְלֵית אֲתָר פָּנוּי מִנֵּיהּ וְאֵיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בַּגּוֹיִים, לֹא יָכוֹל לְהִתְנַצֵּל וְלוֹמַר אִי אֶפְשָׁר לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת עִבּוּיוּת וְגַשְׁמִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל תָּמִיד עָלָיו מֵחֲמַת הָעֵסֶק שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עִמָּהֶם. כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים יָכוֹל לִמְצֹא בָּהֶם אֱלֹקוּת, כִּי בְּלֹא אֱלֹהוּתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת וְקִיּוּם כְּלָל, רַק כָּל מַה שֶּׁהַמַּדְרֵגָה יוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה, אָזַי אֱלֹקוּתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גָּדוֹל וּמְלֻבָּשׁ בְּמַלְבּוּשִׁים רַבִּים יוֹתֵר: (לק"א סי' ל"ג אות ב')

יא. גְּלַל כֵּן צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲפִלּוּ אִם אַתָּה מְשֻׁקָּע בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת וְאַתָּה בְּמַדְרֵגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְרַחֵקְתָּ מְאֹד מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן תֵּדַע שֶׁאֲפִלּוּ בִּמְקוֹמְךָ גַּם כֵּן שָׁם תּוּכַל לִמְצֹא אֱלֹקוּתוֹ, וּמִשָּׁם אַתָּה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלָשׁוּב אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא רְחוֹקָה הִיא מִמְּךָ אֶלָּא שֶׁבִּמְקוֹמְךָ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים: (שם)

יב. יֵשׁ שֶׁעֲבֵרוֹת עֲבֵרוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְלוּ תּוֹךְ הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה וּמֵחֲמַת זֶה נִדְמֶה לָהֶם, שֶׁאֵין לָהֶם עוֹד תִּקְוָה חַ"ו. כִּי עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, זֶה בְּחִינַת הַסְּתָרָה אַחַת. אֲבָל כְּשֶׁעוֹבֵר יוֹתֵר חַ"ו, אָזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בִּבְחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, וְאָז קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּכֹחַ עֵסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִים לְעוֹרֵר גַּם אוֹתוֹ וּלְהוֹדִיעוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תִּקְוָה גַּם כֵּן, עַד שֶׁיָּשׁוּב אֶל הָאֱמֶת וְיִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת בְּכֹחַ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַכֹּל יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת, אֵיךְ שֶׁהֵם, מִכָּל מָקוֹם שֶׁהֵם: (לק"א סי' נ"ו אות ג')

יג. בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים וּרְחוֹקִים מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שָׁם דַּיְקָא מְלֻבָּשׁ חִיּוּת גְּבוֹהַּ מְאֹד, בְּחִינַת סְתָרֵי תּוֹרָה. עַל־כֵּן מִי שֶׁנָּפַל מְאֹד חַ"ו, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע זֹאת, שֶׁשָּׁם בְּמְקוֹמוֹ דַּיְקָא יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, כִּי שָׁם דַּיְקָא נֶעֱלָם חִיּוּת גְּבוֹהַּ מְאֹד. וּכְשֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֶל ה', יִתְגַּלֶּה עַל יָדוֹ דַּיְקָא תּוֹרָה גְּבוֹהַּ מְאֹד, דְּהַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה: (שם אות ג' ד')

יד. אִם מִתְעוֹרֵר הָאָדָם לִתְשׁוּבָה, אֲזַי כְּשֶׁרוֹצֶה לִכָּנֵס בְּדַרְכֵי ה' וְלִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם יֵצֶר הָרָע חָדָשׁ יוֹתֵר חָזָק מִבַּתְּחִלָּה. וְכָל מַה שֶּׁנִּכְנָס יוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', מִתְגַּבֵּר עָלָיו יֵצֶר הָרָע יוֹתֵר גָּדוֹל. עַל־כֵּן צָרִיךְ בְּכָל פַּעַם הִתְגַּבְּרוּת יוֹתֵר גָּדוֹל, וְהִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל פַּעַם. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם לִנְסֹעַ לְאַנְשֵׁי אֱמֶת יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּקָה גְּדוֹלָה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמַּתְחִיל לִנְסֹעַ נֶחֱלָשׁ וֶחְשָׁקוֹ. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁבָּא לְהַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, נוֹפֵל מִתְּשׁוּקָתוֹ לְגַמְרֵי. כָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינָה הַנַּ"ל.

כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר לְנִסְעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲזַי הֵמִית יִצְרוֹ הָרָע שֶׁהָיָה לוֹ בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָצָה לְנִסְעַ נִתְהַוֶּה לוֹ יֵצֶר הָרָע חָדָשׁ חָזָק מִתְּחִלָּה, כִּי כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת חָדָשׁ בְּכָל פַּעַם נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הֶחָדָשׁ, שֶׁמִּתְחַדֵּשׁ עָלָיו בְּכָל פַּעַם: (לק"א סי' ע"ב)

טו. כִּי יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּהַיֵּצֶר הָרָע, וְהָרֹב הָעוֹלָם הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא נָמוּךְ וּמְגֻשָּׁם מְאֹד, רוּחַ שְׁטוּת מַמָּשׁ. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת צַח כָּל שֶׁהוּא וּמְשַׂעֵר בְּלִבּוֹ קְצָת אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי הַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה הוּא אָצְלוֹ שְׁטוּת גָּדוֹל וְשִׁגָּעוֹן, וַאֲפִלּוּ נִסָּיוֹן שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף הוּא אָצְלוֹ שְׁטוּת וְאֵין צָרִיךְ שׁוּם הִתְגַּבְּרוּת לְנַצְּחוֹ אוֹתוֹ, רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע אַחֵר גְּבוֹהַּ מִזֶּה הַרְבֵּה. אֲבָל זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל רֹב הָעוֹלָם הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְמִי שֶׁהוּא רַק בַּעַל שֵׂכֶל אֱמֶת [לְבַד]: (שם)

טז. וְיֵשׁ שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת קְלִפָּה דַּקָּה, וְזֶה הַיֵּצֶר הָרָע אֵין מְגָרְין אֶלָּא בְּאִישׁ חַיִל גָּדוֹל בְּמַעֲלָה קְצָת. אֲבָל עֲדַיִן אֵין זֶה הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלָּהֶם הוּא מַלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ: (שם)

יז. גַּם בְּעִנְיַן הִתְקָרְבוּת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל. הַיְנוּ שֶׁלִּפְעָמִים רְבוּי הַהִתְלַהֲבוּת חוּץ מֵהַמִּדָּה הוּא מֵהַיֵּצֶר הָרָע, וְזֶה בְּחִינַת "פֶּן יֶהֱרְסוּ לַעֲלוֹת אֶל ה'". וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְהִנָּצֵל גַּם מִזֶּה: (שם)

יח. מִי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו דִּינִים ח"ו וְיֵשׁ לוֹ אֵיזֶה צָרָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, צָרִיךְ לְרָאוֹת לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק אָז בְּיוֹתֵר לְהִנָּצֵל מֵיֵּצֶר הָרָע, כִּי אָז מִתְגַּבֵּר עָלָיו הַיֵּצֶר הָרָע בְּיוֹתֵר. כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ הַיֵּצֶר הָרָע הוּא גְּבוּרוֹת וְדִינִים רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שם)

יט. גַּם עַצְבוּת מַזִּיק מְאֹד וְנוֹתֵן כֹּחַ לְהַיֵּצֶר הָרָע. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לִשְׂמֹחַ אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל דַּרְכֵי הָעֲצוֹת הַמְבֹאָרִים בְּמָקוֹמָם, כִּי עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם": (שם)

כ. הַהִתְרַחֲקוּת הִיא תְּחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת. הַיְנוּ, כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי עַל פִּי רֹב בָּאִים עָלָיו דִּינִים וְיִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ מְרַחֲקִין אוֹתוֹ. אֲבָל כָּל זֶה לְטוֹבָה בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְאַמֵּץ וְלַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן הַזֶּה, שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק ח"ו עַל־יְדֵי הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת וְהַהִתְרַחֲקוּת, וְאַל יִטְעֶה בְּעַצְמוֹ לוֹמַר, שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ ח"ו. רַק יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהִתְקָרֵב יוֹתֵר. כִּי הַהִתְרַחֲקוּת הוּא רַק בִּשְׁבִיל הִתְקָרְבוּת: (לק"א סי' ע"ד)

כא. עֵצָה לְהִתְחַזְּקוּת הוּא הַדִּבּוּר. דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם נָפַל ח"ו לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, אַף עַל פִּי כֵן יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת, דְּהַיְנוּ דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְלִשּׂוֹחַ בֵּינוֹ

לְבֵין קוֹנוֹ וְלָשׂוּחַ עִם חֲבֵרָיו וּמִכָּל שֶׁכֵּן עִם רַבּוֹ. כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְחַזְקוֹ תָּמִיד, אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הָרְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד (עֵין דִּבּוּר אוֹת י"ט): (לק"א סי' ע"ח)

כב. צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה וְלַעֲבֹד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. וְאִם לִפְעָמִים נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה מַזְרִיחַ לוֹ אֵיזֶה הֶאָרָה קָצָת, וְיֹאחַז עַצְמוֹ עַתָּה בְּהַהִתְעוֹרְרוּת וְהַזְּרִיחָה שֶׁהָיָה לוֹ מֵאָז וּמִקֶּדֶם: (לק"א סי' רכ"ב)

כג. מִי שֶׁהוּא מְעֹרָב בֵּין הָעַכּוּ"ם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲסָקִים וּמַשָּׂא וּמַתָּן עִמָּהֶם, צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ לְקְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, כִּי בְּקַל יוּכַל לְהִתְפֵּס בִּרְשָׁתָם חַ"ו. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּקְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא יִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם: (לק"א סי' רמ"ד)

כד. עִקַּר הַגְּבוּרָה בַּלֵּב. כִּי מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק אֵינוֹ מִתְיָרֵא מִשּׁוּם אָדָם וּמִשּׁוּם דָּבָר וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת וְלִכְבֹּשׁ מִלְחָמוֹת חֲזָקוֹת עַל־יְדֵי חֹזֶק וְאֹמֶץ לִבּוֹ, שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּחֵד וְרָץ לְתוֹךְ קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה. וּכְמוֹ כֵּן הוּא מַמָּשׁ בַּעֲבוֹדַת ה' וְהָבֵן הֵיטֵב: (לק"א סי' רמ"ט)

כה. כְּשֶׁנּוֹפֵל אָדָם מִמַּדְרֵגָתוֹ, יֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם הִיא, כִּי הִתְרַחֲקוּת הִיא תַּכְלִית הַהִתְקָרְבוּת, עַל־כֵּן נָפַל כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר יוֹתֵר לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וַעֲצָתוֹ שֶׁיִּתְחִיל מֵחָדָשׁ לְכַנֵּס בַּעֲבוֹדַת ה' כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל מֵעוֹלָם. וְזֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה' שֶׁצְּרִיכִין מַמָּשׁ בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ: (לק"א סי' רס"א)

כו. כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק מִטּוֹב וְהוּא מָלֵא עֲוֹנוֹת, אֲזַי יָכוֹל לִפֹּל עַל־יְדֵי זֶה חַ"ו וְלֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל. עַל־כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה טוֹב. כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה מִימָיו אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב. וְאַף שֶׁכְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַמַּעַט טוֹב שֶׁעָשָׂה, הוּא רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ הוּא מָלֵא פְּצָעִים וְאֵין בּוֹ מְתֹם, כִּי הַטּוֹב מְעֹרָב בִּפְנִיּוֹת וּבִפְסֹלֶת הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּאוֹתוֹ הַמַּעַט טוֹב אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה. וְכֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה דָּבָר טוֹב, וְאַף שֶׁגַּם זֶה הַטּוֹב מְעֹרָב גַּם כֵּן בִּפְסֹלֶת הַרְבֵּה, עִם כָּל זֶה עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בּוֹ אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה. וְכֵן יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ עוֹד עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְטוֹב, עַל־יְדֵי זֶה יוֹצֵא בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת, וְיוּכַל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל־יְדֵי זֶה. וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, וְאָז יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם: (לק"א סי' רפ"ב)

כז. וְצָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר מְאֹד לֵילֵךְ עִם דֶּרֶךְ זֶה, כִּי הוּא כְּלָל וְיסוֹד גָּדוֹל לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַל יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ לַגְּמָרֵי חַ"ו. כִּי הָעִקָּר הוּא לְהַרְחִיק מֵעַצְמוֹ עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר. כִּי רֹב בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עִקַּר רְחוּקָם הוּא מֵחֲמַת מָרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת, מֵחֲמַת שֶׁנּוֹפְלִים בְּדַעְתָּם עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִים בְּעַצְמָם עָצֵם קְלִקּוּלָם שֶׁרֹב מַעֲשֵׂיהֶם מְקֻלְקָלִים, כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו. וּמֵחֲמַת זֶה הֵם נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם, וְרֻבָּם מְיָאֲשִׁין עַצְמָן לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינָם מִתְפַּלְּלִים בְּכַוָּנָה כְּלָל, וְאֵינָם עוֹשִׂים בַּעֲבוֹדַת ה' אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עֲדַיִן. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַשְׁכִּיל מְאֹד עַל דָּבָר זֶה, כִּי הַרְבֵּה נְפָשׁוֹת שָׁקְעוּ עַל־יְדֵי זֶה, כִּי הַיֵּאוּשׁ חַ"ו קָשֶׁה מִן הַכֹּל. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לֵילֵךְ עִם הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הַנַּ"ל, לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בְּכָל פַּעַם, כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּחֵשֶׁק בְּחִיּוּת וּבְשִׂמְחָה תָּמִיד וְלָשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת כַּנַּ"ל: (שם)

כח. יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ וּצְרִיכִים לְהַחֲיוֹתָם וְלַהֲשִׁיבָם בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְעַל־יְדֵי הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת תְּפִלִּין ,שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הִתְגַּבְּרוּת הָרְהוּרֵי נְאוּף (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּבְרִית אוֹת נ"ז), עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין דִּבּוּרִים כְּשֵׁרִים לְהַחֲיוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת: (לק"ת סי' ה' אות ז' ח')

כט. אָסוּר לְאָדָם לְיַיֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ חַ"ו, וַאֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שָׁנָפַל חַ"ו, וּמֻנָּח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף אַל פִּי כֵן אַל יְיַיֵּשׁ עַצְמוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, כִּי גַּם מִשָּׁם יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם צַדִּיק כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ זֶה הַכֹּחַ, שֶׁיּוּכַל לְהַחֲיוֹת וּלְהָרִים אֶת אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ מְאֹד מְאֹד, לְחַזְּקָם וּלְאַמְּצָם לְעוֹרְרָם וּלְהַקִּיצָם וּלְגַלּוֹת לָהֶם, כִּי עֲדַיִן עֲדַיִן ה' אִתָּם וְעִמָּם וְאֶצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ, צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְהַרְאוֹת לְאֵלּוּ שֶׁהֵם בְּמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה, שֶׁעֲדַיִן אֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת "מֶה חָמִיתָ מַה פְּשַׁפַּשְׁתָּ" וְכוּ': (לק"ת סי' ז' אות ז' וסי' ס"ח)

ל. כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְלִפְעָמִים נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי יֵשׁ שֶׁנּוֹפֵל לִמְקוֹמוֹת מְגֻנִּים מְאֹד שֶׁנִּקְרָאִים בְּחִינַת מְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, וְנוֹפֵל לִסְפֵקוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים וְזָרִים מְאֹד מְאֹד וּבִלְבּוּלִים רַבִּים, וְלִבּוֹ סוֹחֲרַחַר שֶׁהַקְלָפָה מְעַקֶּמֶת וּמְסַבֶּבֶת לִבּוֹ בְּעִקּוּמִים וְסִיבּוּבִים וּבִלְבּוּלִים עֲצוּמִים (סָע פַּאר דְּרַייט דָאס הַאוֹרְץ), אַף עַל פִּי שֶׁבְּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף עַל פִּי כֵן גַּם שָׁם יֵשׁ תִּקְוָה גְּדוֹלָה, עַל־יְדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ מִשָּׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִהְיֶה שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ רָחוֹק בְּיוֹתֵר מִכְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, יִצְטַעֵר וְיִשְׁאַל וִיבַקֵּשׁ יוֹתֵר

אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ וּמִתְגַּעְגֵּעַ אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִצַּעַר וְצוֹעֵק וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אַיֵּה מָקוֹם כְּבוֹדוֹ, עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, כִּי זוֹכֶה לַעֲלוֹת לִבְחִינַת אַיֵּ"ה שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה הַגָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּחַפֵּשׂ תָּמִיד וִיבַקֵּשׁ אַיֵּ"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַיְרִידָה נִתְהַפֵּךְ לַעֲלִיָּה גְּדוֹלָה. וְזֶה בְּחִינַת יְרִידָה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה הַמּוּבָא בְּכָל סִפְרֵי קֹדֶשׁ. וְעַיֵּן בִּפְנִים וְהָבֵן שָׁם הֵיטֵב, כִּי עָמֹק הוּא: (לק"ת סי' י"ב)

לא. צָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה'. וְהָבֵן הַדָּבָר הֵיטֵב, כִּי עַל כָּל אָדָם שֶׁרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה', אֲפִלּוּ הַקָּטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו עֲלִיּוֹת וִירִידוֹת בְּלִי מִסְפָּר, וְכַמָּה מִינֵי נְפִילוֹת וְהַשְׁלָכוֹת, כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שֶׁמַּפִּילִין אֶחָד בְּכַוָּנָה מַעֲבוֹדַת ה'. וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל בְּלִי שִׁעוּר, וְכַמְבֹאָר מִזֶּה קָצַת לְמַעְלָה. וְכַמָּה פְּעָמִים הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְאַחֵז עַצְמוֹ רַק בְּדֶרֶךְ עַקְשָׁנוּת, וּצְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בָּזֶה. וּזְכֹר דָּבָר זֶה הֵיטֵב, כִּי תִּצְטָרֵךְ לָזֶה מְאֹד: (לק"ת סי' מ"ח)

לב. וְדַע, שֶׁכָּל אֵלּוּ הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' צְרִיכִים בְּהֶכְרֵחַ לַעֲבֹר בָּהֶם קֹדֶם שֶׁנִּכְנָסִין לְשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה. וְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים הָאֲמִתִּיִּים עָבְרוּ בְּכָל זֶה: (שם)

לג. וְאִם אַתָּה רָחוֹק מְאֹד מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְנִדְמֶה לְךָ שֶׁאַתָּה פּוֹגֵם מַמָּשׁ בְּכָל שָׁעָה נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, נֶגֶד זֶה תֵּדַע, שֶׁאִישׁ כָּזֶה שֶׁהוּא מְגֻשָּׁם כָּל כָּךְ, כָּל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא מֵרַחֵק עַצְמוֹ מְעַט מְעַט מִן גַּשְׁמִיּוּתוֹ, אֲפִלּוּ תְּנוּעָה בְּעַלְמָא שֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ מִגַּשְׁמִיּוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הִיא גְּדוֹלָה וְיקָרָה מְאֹד מְאֹד אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא רָץ בָּזֶה אַלְפֵי אֲלָפִים פַּרְסָאוֹת בְּעוֹלְמוֹת עֶלְיוֹנִים: (שם)

לד. וְהָעִקָּר לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל מִינֵי עֲצוּת. כִּי עֲצָבוּת מַזִּיק מְאֹד, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהַרְחִיק וּלְגָרֵשׁ אֶת הָעֲצָבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה, הֵן עַל־יְדֵי שֶׁיְּחַפֵּשׂ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ עֲדַיִן נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכַנַּ"ל, הֵן עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי. וְעַל פִּי רֹב אִי אֶפְשָׁר לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל־יְדֵי עִנְיְנֵי שְׁטוּת וּצְחוֹק וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר כָּל זֶה בְּאוֹת שִׂמְחָה עַיֵּן שָׁם): (שם)

לה. וְדַע, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹר בָּזֶה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צַר מְאֹד, וְהַכְּלָל וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא יִתְפַּחֵד כְּלָל: (שם)

לו. לְפִי גְּדֻלַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעֹצֶם רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּתִנוּעָה קַלָּה בְּעַלְמָא וּבְהִסְתַּכְּלוּת בְּעַלְמָא שֶׁאֵינָהּ כָּרָאוּי לְפִי כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, הָיָה רָאוּי לָבוֹא עַל הָאָדָם מַה שֶּׁרָאוּי ח"ו. אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים, וְכָל הָעוֹלָם מָלֵא רַחֲמָנוּת וְהוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה מְאֹד בְּהָעוֹלָם. עַל־כֵּן אֲהוּבִי אָחִי, אַתָּה הַמְעַיֵּן, נַפְשִׁי וּלְבָבִי, חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד וּבְטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ.

כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ. וְתִסְמֹךְ עַל רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים בְּלִי שִׁעוּר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר. וְיֵשׁ עִנְיָן שֶׁמִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, וּזְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיוֹת, רַק חֲזַק וֶאֱמַץ: (לק"ת סי' מ"ט)

לז. וְהוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ עֲדַיִן יֵצֶר הָרָע לְאָדָם, כִּי אָז יָכוֹל לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עִם הַיֵּצֶר הָרָע דַּיְקָא. דְּהַיְנוּ לְהִתְגַּבֵּר מִתּוֹךְ חֲמִימוּת הַיֵּצֶר הָרָע, לְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ לְתוֹךְ אֱיזֶה עֲבוֹדָה מֵעֲבוֹדַת ה'. וְאִם אֵין יֵצֶר הָרָע לָאָדָם, אֵין עֲבוֹדָתוֹ נֶחֱשֶׁבֶת כְּלָל. וּבְשִׁבְיל זֶה מַנִּיחַ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט כָּל כָּךְ עַל הָאָדָם, וּבְיוֹתֵר עַל מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אַף עַל פִּי שֶׁעַל־יְדֵי הִתְפַּשְׁטוּתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ כָּל כָּךְ הוּא מֵבִיא אֶת הָאָדָם לְמַה שֶּׁמֵּבִיא לְכַמָּה עֲוֹונוֹת וּפְגָמִים גְּדוֹלִים, אַף עַל פִּי כֵן הַכֹּל כְּדַאי אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ בִּשְׁבִיל הַתְּנוּעָה טוֹבָה, מַה שֶּׁבְּתוֹקֶף הִתְגַּבְּרוּתוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלָיו הָאָדָם בְּאֱיזֶה תְּנוּעָה וּבוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּה יָקָר אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר מֵאֵלּוּ עָבַד אוֹתוֹ אֶלֶף שָׁנִים בְּלִי יֵצֶר הָרָע. כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת לֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל הָאָדָם, שֶׁכָּל מַעֲלָתוֹ וַחֲשִׁיבָתוֹ הוּא מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה, וְהוּא מִתְחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ. עַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר כָּל תְּנוּעָה בְּעַלְמָא שֶׁהוּא מִתְחַזֵּק נֶגְדּוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ עוֹזְרוֹ לָזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ": (שם)

לח. הַיֵּצֶר הָרָע נוֹקֵשׁ בָּאָדָם בְּכָל פַּעַם וּמְעוֹרְרוֹ לְמַה שֶּׁמְּעוֹרְרוֹ. וְאַף אִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ וּפוֹנֶה עֹרֶף מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן הוּא נוֹקֵשׁ בּוֹ עוֹד פַּעַם שֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי וּרְבִיעִי וְיוֹתֵר. אֲבָל אִם הָאָדָם הוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וְעַקְשָׁן נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְאֵינוֹ פּוֹנֶה אֲלָיו כְּלָל, אָזַי הַיֵּצֶר הָרָע מִסְתַּלֵּק וְהוֹלֵךְ לוֹ. וְכֵן בִּתְפִלָּה בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת הַבָּאִים לְבַלְבֵּל הוּא מַמָּשׁ כַּנַּ"ל, שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בָּאָה כַּמָּה פְּעָמִים פַּעַם אַחַר פַּעַם לְבַלְבֵּל. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק לִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן וַאֲזַי תִּסְתַּלֵּק. וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה: (לק"ת סי' נ"א)

לט. כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לִקְדֻשָּׁה גָּבוֹהַּ, כְּגוֹן כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת וְכַיּוֹצֵא, לִפְעָמִים אָז דַּיְקָא יִקָּרֶה לוֹ מִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר חַ"ו. וְאַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת זֶה, כִּי אַדְרַבָּא, לִפְעָמִים זֶה סִימָן שֶׁנִּתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְלִפְעָמִים הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה אֲלָיו: (לק"ת סי' קי"ז)

מ. כְּבָר מְבֹאָר שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הָרִחוּק, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק, כִּי הָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק כָּל כָּךְ עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל שֶׁהוּא רָחוֹק. וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ גֹּדֶל רִחוּקוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הוּא כֵּן, אַף עַל פִּי כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא חָשׁוּב אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ רִחוּקוֹ.

וְעַל־יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל: (לק"ת סי' סח)

מא. אֶפְלוּ הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים שֶׁקּוֹרִין (פְּרָאסְטַאקִיס), וַאֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים, וַאֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהַבְדִּיל, כֻּלָּם מְקַבְּלִין חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה. וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ פָּשׁוּט, כְּגוֹן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד אוֹ שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד, אַף עַל פִּי כֵן גַּם אָז מְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַתּוֹרָה. עַל־כֵּן גַּם אָז צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בִּירִאַת שָׁמַיִם בְּכָל מַה שֶּׁיָּכוֹל, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בּוֹדֵל מִן הַתּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד כְּלָל. כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִן הַתּוֹרָה הַנַּעֲלֶמֶת עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְנַהֵג בִּפְשִׁיטוּת לִפְעָמִים, וְעַיֵּן בִּפְנִים: (לק"ת סי' ע"ח)

מב. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנָּפַל חַ"ו מְאֹד מְאֹד, וּמָנַח בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַ"ו, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, כִּי עַל יָדוֹ יְכוֹלִין הַכֹּל לְקַבֵּל חִיּוּת מֵהַקְּדֻשָּׁה בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם. עַל־כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל (קַיִּין יֵאוּשׁ אִיז גָאר נִיט פַּאר הָאנְדִין), וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא עֲדַיִן, יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לָשׁוּב וְלַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהָעִקָּר הוּא מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שַׁוְּעָתִי, כִּי גַּם צְעָקָה מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינָהּ נֶאֱבֶדֶת לְעוֹלָם. וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְלֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, רַק יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם: (שם)

מג. אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִים לִהְיוֹת סְמוּכִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ: (שם)

מד. אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִים לְקַלְקֵל, תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן, וְהֶבֵן. וְעַיֵּן עוֹד בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת מֵעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת וְעַיֵּן בְּהַשָּׂגוֹת אוֹת ט"ו וְהֶבֵן הֵיטֵב וְחָזָק וֶאֱמָץ: (לק"ת סי' קי"ב)

השגות והתנוצצות אלוקות

הַשָּׂגוֹת וְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת

א. זֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב הָאָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כַּמָּה תֵּבוֹת בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, זֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו, שֶׁנִּפְתַּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לָא חָזֵי מַזְלֵיהּ חָזֵי, תֵּכֶף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לְדַבֵּקוּת גָּדוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף. וּכְשֶׁעוֹבֵר הִתְגַּלּוּת אֵין סוֹף, לְפִי מִנְיַן הַתֵּבוֹת שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְנוֹצְצוּ, כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבֵּקוּת גָּדוֹל וּבְמְסִירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוּל כֹּחוֹתָיו. וּבְשָׁעָה שֶׁנִּתְבַּטֵּל לְגַבֵּי אֵין סוֹף, אָז הוּא בְּבְחִינַת וְלֹא יֵדַע אִישׁ, שֶׁאֲפִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵעַצְמוֹ, אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם יְשׁוּתוֹ שֶׁלֹּא יִסְתַּלֵּק קֹדֶם זְמַנּוֹ חַ"ו. כִּי

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ. בִּשְׁבִיל זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר כֵּן, אֶלָּא עַד עֵת שֶׁיָּבוֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וְיִטֹּל נִשְׁמָתוֹ, אָז יִתְבַּטֵּל בָּאֱין סוֹף בְּתַכְלִית כְּפִי מַה שֶּׁיְּזֻכֶּה: (לק"א סי' ד' אות ט')

ב. עַל־יְדֵי הַדְּבֵקוּת שֶׁל אָדָם בָּאֱין סוֹף, בָּרָצוֹא וָשׁוֹב כִּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי כַּנַ"ל, אֲזַי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת וָשׁוֹב, שֶׁשָּׁב לְדַעְתּוֹ לְיֵשׁוּתוֹ, אֲזַי נִשְׁאָר בּוֹ רְשִׁימוּ מֵאוֹר הַנִּפְלָא שֶׁל הַדְּבֵקוּת הַזֹּאת. וַאֲזַי הָרְשִׁימוּ מַרְאֶה לְדַעַת אַחְדוּת הָאֵין סוֹף וְטוּבוֹ, שֶׁיֵּדַע שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וְכֻלּוֹ אֶחָד, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶתִי: (שם)

ג. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה. כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עֲדַיִן הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׁגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא נֶחְשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַתָּה גַּשְׁמִיּוּת כְּפִי הַהַשָּׂגָה שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו רוֹמְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן הוּא נוֹהֵג כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁהוֹלֵךְ בְּכָל פַּעַם מֵהַשָּׂגָה לְהַשָּׂגָה וְעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וְזֶה בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא שֶׁיִּהְיֶה כֻּלּוֹ שַׁבָּת כֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה. כִּי עִקַּר עוֹלָם הַבָּא הוּא הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ, וּבְכָל עֵת שֶׁיַּשִּׂיגוּ הַשָּׂגָה יְתֵרָה יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָה הָרִאשׁוֹנָה. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ בְּקִדְקָדּוֹ, יָכוֹל לְהָבִין עַל־יְדֵי זֶה גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּגְדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁרֵי לָהֶם וּלְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם: (לק"א סי' ו' אות ג')

ד. דַּע, שֶׁיֵּשׁ אוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל מַשִּׂיג אוֹתוֹ, אַף עַל פִּי כֵן רְדִיפָה דְּמַחֲשָׁבָה לְמִרְדַּף אַבַּתְרֵיהּ. וְעַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ עַל־יְדֵי הָרְדִיפָה וְהַמְעַכֵּב, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי. וְנַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הֵיכָלִין דִּלְאו אִנּוּן נְהוֹרִין וְלָא רוּחִין וְלָא נִשְׁמָתִין וְלֵית מָאן דְּקַיְמָא בְּהוּ וְלָא מִתְדַּבְּקִין וְלָא מִתְיַדְּעִין. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּרְדֹּף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַשֵּׂכֶל לְהַשִּׂיג אוֹתָם, כִּי לֹא מִתְדַּבְּקִין וְלָא יְדִיעָן (וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן כ"ד): (לק"א סי' כ"ד)

ה. הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל־יְדֵי צִמְצוּמִים רַבִּים מֵעִילָּה לְעִלּוּל מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְלַמֵּד וְרַבִּי הָגוּן כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית וְהַתִּקָּוֹה הָאֲמִתִּית. וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת ל"ח) שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ לְסַבֵּב לוֹ כַּמָּה הַקְדָּמוֹת נִפְלָאוֹת בְּשֵׂכֶל גָּדוֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת צִמְצוּמִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל יָדָם יָבוֹא לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת: (לק"א סי' ל' אות א' ב')

ו. עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת מַמְשִׁיכִין הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי כָּל אוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הוּא בְּחִינַת צִמְצוּם לְהַשִּׂיג עַל יָדוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (שם אות ג')

ז. לִזְכוֹת לְזֶה הַשֵּׂכֶל שֶׁהוּא הַקְדָּמָה לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹנֵא בֶּצַע, שֶׁיִּשְׂנָא אֶת הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה. אֲבָל עַל־יְדֵי אַהֲבַת מָמוֹן הוּא נוֹפֵל מִזֶּה הַשֵּׂכֶל, אַדְרַבָּא, הוּא נוֹפֵל לִשְׁטוּת וּכְסִילוּת וּלְעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, וְהַקְלָפוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בְּסִבּוּבִין שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַהֶפֶךְ מִשֵּׂכֶל הַנַּ"ל: (שם אות ד')

ח. עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשֶׁלֹּשׁ רְגָלִים זוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת: (שם ה')

ט. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֹקוּת מִמַּעַל. וְעִקַּר הָאֱלֹקוּת בַּלֵּב. וְהָאֱלֹקוּת שֶׁבְּלֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא בְּחִינַת אֵין סוֹף. כִּי אוֹר לֶהָבְיוּתוֹ הוּא עַד אֵין סוֹף, הַיְנוּ אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית לְתִשׁוּקָתוֹ. וּלְפִי גֹּדֶל הַהִתְלַהֲבוּת הַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף, לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֲבוֹדָה, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְגַלּוֹת שׁוּם מִדָּה טוֹבָה, כִּי מִגֹּדֶל הִתְלַהֲבוּתוֹ עַד אֵין סוֹף אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר. עַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ הָאָדָם לְצַמְצֵם אוֹר הִתְלַהֲבוּת לִבּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בְּהַדְרָגָה וּבְמִדָּה. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתֵנוּ, שֶׁנַּעֲבֹד אוֹתוֹ בְּעֲבוֹדוֹת וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' מ"ט אות א')

י. כָּל מַה שֶּׁמִּתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לֵידַע שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם יַחֲשֹׁב וִידַמֶּה בְּדַעְתּוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיוֹדֵעַ בִּידִיעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה סִימָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ קְצָת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל. וְזֶה דָּבָר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַפֶּה לְדַבֵּר וּלְהַסְבִּיר זֹאת, כִּי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אֵין שִׁעוּר: (לק"א סי' ס"ג)

יא. צָרִיךְ לְהַרְגִּיל לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם בִּבְחִינַת בִּטּוּל, לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּי וְהַנִּצְחִי. וְזֶה עַל־יְדֵי שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל וּלְהִכָּלֵל בְּהַתַּכְלִית כִּי אִם עַל־יְדֵי סְתִימוּ דְּעֵינִין, שֶׁיִּסְתֹּם עֵינָיו לְגַמְרֵי מֵחֲיזוּ דְּהַאי עָלְמָא, אַף גַּם לְדַוְקָא בְּהָאֶצְבַּע, וְאָז לֹא יִהְיֶה לוֹ יְסוּרִים וְצַעַר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קָבוּעַ תָּמִיד בִּבְחִינַת הַבִּטּוּל, כִּי אִם כֵּן יֵצֵא מִגְּדֶר אֱנוֹשִׁי. וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה הַבִּטּוּל בִּבְחִינַת רָצוֹא וְשׁוֹב, וְאָז הָרְשִׁימוּ שֶׁל הַבִּטּוּל מֵאִיר אֶל הַדַּעַת אוֹר מְתִיקַת נְעִימַת הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּת, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְאֶחָד לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִין חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא. וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַיְסוּרִין וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו חַ"ו, וְיִזְכֶּה לִטְעֹם וּלְהַרְגִּישׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' ס"ה אות ג' ד')

יב. כְּשֶׁזּוֹכֶה לְאֵיזֶה הִתְנוֹצְצוּת שֶׁיִּתְנוֹצֵץ לוֹ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ צִמְצוּם, לְצַמְצֵם הַמֹּחַ וְהַדַּעַת שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ לְגְּבוּל שֶׁלּוֹ. כִּי אָפְלוּ בִּקְדֻשָּׁה אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה הַמֹּחַ מְשׁוֹטֵט בְּמַה שֶּׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. כִּי כָּל בְּרִיָּה יֵשׁ לוֹ דַּי וּגְבוּל בֶּאֱלֹקוּתוֹ

יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ בְּהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ, שֶׁאָסוּר לוֹ לָצֵאת חוּץ מֵהַגְּבוּל שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶרֶס חַ"ו: (לק"א סי' ה' אות ז')

יג. דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אָמַר: "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה'" וְגוֹ'. "אֲנִי יָדַעְתִּי" דַּיְקָא, כִּי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּתְנוֹצֵץ בְּלִבּוֹ, אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וְעַל־כֵּן אָמַר: "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי", "אֲנִי יָדַעְתִּי" דַּיְקָא (אִיךְ וֵוייס): (שיחות הר"ן סי' א')

יד. וַאֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר מִיּוֹם לְיוֹם, לְפִי מַה שֶּׁמַּזְרִיחַ לוֹ וּמִתְנוֹצֵץ לוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְסַפֵּר לְעַצְמוֹ לְיוֹם שֵׁנִי, הַזְּרִיחָה וְהַהִתְנוֹצְצוּת שֶׁל גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיָה לוֹ בָּזֶה אֶתְמוֹל: (שם)

טו. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא גָּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, כִּי נַעֲשִׂים בָּעוֹלָם דְּבָרִים נוֹרָאִים, מַעֲשִׂים רַבִּים לְאֵין תַּכְלִית, וְשִׁנּוּיִים וְחִדּוּשִׁים רַבִּים וְנִפְלָאִים, וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל. וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בָּזֶה, רַק כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמִשַּׂעֵר בְּלִבֵּיהּ, יָכוֹל לְהָבִין מֵרָחוֹק שֶׁאֵין יוֹדְעִין כְּלָל, וְאַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מִתַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע. כִּי עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל לֵידַע כְּלָל. וְעַיֵּן בִּפְנִים שִׂיחוֹת נִפְלָאוֹת בָּזֶה, וְאֵיךְ לְהִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי זֶה לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אֶפְלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל חַ"ו, אַל יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל מְאֹד וְיָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם: (שם סי' ג')

וידוי דברים

וִדּוּי דְּבָרִים

א. עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לִשְׁרָשָׁהּ, וְעַל־יְדֵי זֶה מְבַטֵּל מֶמְשֶׁלֶת הָעַכּוּ"ם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֵידַע שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ וִיבָרֵךְ עַל הַכֹּל "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב", שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' ד' אות ג')

ב. עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים עַל עַצְמוֹתָיו, וְעַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם יוֹצֵא מֵעַצְמוֹתָיו הַצְּרוּפִים רְעִים שֶׁל הָעֲוֹונוֹת שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים עֲלֵיהֶם, וּמוֹחֲלִין וּמְכַפְּרִים לוֹ כָּל עֲוֹונוֹתָיו (עַיֵּן תְּשׁוּבָה אוֹת א'): (שם ה')

ג. קֹדֶם שֶׁהִתְוַדֶּה וְסִפֵּר כָּל לִבּוֹ לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה אֵצֶל הַתַּלְמִיד חָכָם וְנָתַן לוֹ מָמוֹן, עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ הוּא מְהַלֵּךְ, כִּי יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי מָוֶת. אֲבָל עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, עַל יְדֵי זֶה הַתַּלְמִיד חָכָם מַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר לְפִי שֹׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל: (שם אות ח')

ד. בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא אֵצֶל הַתַּלְמִיד חָכָם יְסַפֵּר לְפָנָיו כָּל לִבּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף: (שם אות ט')

ה. צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֵטְא, כִּי צְרִיכִין לְהִתְוַדּוֹת בְּדִבּוּרִים דַּוְקָא בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה. וְיֵשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת, לִפְעָמִים נִשְׁכַּח מֵאִתּוֹ הַחֵטְא, וְיֵשׁ שֶׁיִּכְבַּד עָלָיו מְאֹד וְקָשֶׁה לוֹ לְהוֹצִיא הַדִּבּוּר לְהִתְוַדּוֹת וְעוֹד מְנִיעוֹת רַבּוֹת. וְהַתִּקּוּן לָזֶה לִשְׁמֹחַ הַרְבֵּה בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן חֻתָּנָה שֶׁל מִצְוָה אוֹ שְׂאֵר מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, שֶׁיִּתְגַּבֵּר לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁיִּרְקֹד הַרְבֵּה מֻחָמַת שִׂמְחָה. עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְוַדּוֹת בְּדִבּוּרִים. וְעַל־יְדֵי־זֶה יְתַקֵּן פְּגַם חֶטְאָיו: (לק"א סי' קע"ח)

זיכרון

זִכָּרוֹן

א. הַתְּפִלָּה מְסֻגָּל לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' ז' אות ה')

ב. עַל־יְדֵי תַּעֲנִית וּצְדָקָה וּבְפָרֵט צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַשִּׁכְחָה וְזוֹכֶה לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' ל"ז אות ג' ד')

ג. עַל־יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה נִמְתָּקִין הַדִּינִים וְנִצּוֹלִין מִשִּׁכְחָה וְזוֹכִין לְזִכָּרוֹן: (לק"א סי' מו)

ד. צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת הַזִּכָּרוֹן שֶׁלֹּא יִפֹּל לִשִּׁכְחָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֹא יִשְׁכַּח. וְכָךְ רָאוּי לִהְיוֹת מִנְהָג אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁתְּכָף בַּבֹּקֶר בַּהֲקִיצוֹ מִשְּׁנָתוֹ, מִיָּד כְּשֶׁיִּפְתַּח אֶת עֵינָיו קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל שׂוּם דָּבָר, יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ תֵּכֶף בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזֶה בְּחִינַת זִכָּרוֹן בִּכְלָלִיּוּת. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הַזִּכָּרוֹן בִּפְרָטִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּגַדֵּיל דַּעְתּוֹ בְּכָל הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם, לְהָבִין מֵהֶם הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ עַל יָדָם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים בְּכָל יוֹם עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמַּזְמִין לוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְצָרִיךְ הָאָדָם לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בָּזֶה, לִזְכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי כָּל הַמַּחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַזְמִין לוֹ בְּכָל יוֹם, וּלְהָבִין מֵהֶם הָרְמָזִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. אַף הַהַגְדָּלַת הַדַּעַת צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּמִדָּה. עַיֵּן דַּעַת אוֹת ל"ו וְל"ז: (לק"א סי' נ"ד אות א' ב')

ה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמֵבִין רְמָזִים מִכָּל הַדְּבָרִים, אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי חֹל, אַף־עַל־פִּי־כֵן אָסוּר לוֹ לַעֲסֹק רַק בָּזֶה מֻחָמַת ב' טְעָמִים (עַיֵּן בִּפְנִים), רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת לְהִסְתַּפֵּק רַק בָּהֶכְרֵחִיּוּת. וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפָא צָרִיךְ לִתֵּן צְדָקָה (וְעַיֵּן מָמוֹן אוֹת כ"ו [כ"ז]). וּמִי שֶׁמִּתְנַהֵג כָּךְ, נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי כָּל זֶה תִּקּוּנִים נִפְלָאִים וְיִחוּדִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה. וַהֲמוֹן־עַם

שֶׁאֵין לָהֶם זֶה הַשֵּׂכֶל לְהָבִין הָרְמָזִים כַּנַּ"ל, נַעֲשֶׂה אֶצְלָם כָּל זֶה מִמֵּילָא עַל־יְדֵי שֵׁנָה וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַשָּׂא־וּמַתָּן: (שם אות ב' ג')

ו. כְּדֵי לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן שֶׁהוּא מִיתַת הַלֵּב, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה בָּא שִׂכְחָה: (שם אות ד')

ז. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּרַע עַיִן. יֵשׁ שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּהִתְנַשְּׂאוּת שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכֵן יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בָּזֶה. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם עַיִן רָעָה עַל חֲבֵרוֹ כְּלָל. וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָרַע עַיִן לְהַכְנִיעוֹ, הוּא צָרִיךְ לְבָרֵחַ מִמֶּנּוּ: (שם)

ח. גַּם צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּשׁוֹן הָרַע, כִּי עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע נִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן (עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת י'). גַּם צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְשַׂמְּחָה, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן הַנַּ"ל (עַיֵּן שִׂמְחָה אוֹת י"ג י"ד): (שם אות ה' ו')

ט. אַף עַל פִּי שֶׁצְּרִיכִין לִשְׁמֹר הַזִּכָּרוֹן לְעִנְיַן תּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה', אֲבָל יֵשׁ גַּם מַעֲלוֹת בְּהַשִּׂכְחָה. כִּי צְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַשְׁכִּיחַ מִדַּעְתּוֹ כָּל הַדְּבָרִים הַמְבַלְבְּלִים אֶת הָאָדָם מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְפָרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁכָּל הַבַּלְבּוּלִים בָּאִים אָז. וְעַל פִּי רֹב מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מַה שֶּׁעָבַר, שֶׁלֹּא טוֹב עָשָׂה בְּעִנְיָן זֶה וּבְעִנְיָן זֶה וְכוּ'. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ שֶׁתֵּכֶף וּמִיָּד שֶׁחוֹלֵף וְעוֹבֵר הַדָּבָר, יַעֲבִיר וְיסַלֵּק אוֹתוֹ מִדַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְיִסְיַח דַּעְתּוֹ מִזֶּה לְגַמְרֵי, וְלֹא יַתְחִיל לַחֲשֹׁב עוֹד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּעִנְיָן זֶה כְּלָל, וּבְפָרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְכֵן כָּל דְּאָגוֹת הָעָוֹנוֹת שֶׁעָבַר וְכָל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, הַכֹּל צָרִיךְ לְהַעֲבִירָם וּלְהַשְׁכִּיחָם מִדַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְהֶעָבוֹדָה. וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַיּוֹם כֻּלּוֹ אֵין טוֹב שֶׁיִּחָשֹׁב בָּהֶם כָּל הַיּוֹם, רַק בְּשָׁעָה מְיֻחֶדֶת שֶׁרוֹצֶה בְּכַוָּנָה לְשַׁבֵּר לִבּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְכוּ', שֶׁאָז דַּיְקָא יִזְכּוֹר עַצְמוֹ כָּל מַה שֶּׁעָבַר. אֲבָל בִּשְׁאָר הַיּוֹם צָרִיךְ לְהַשְׁכִּיחָם מִדַּעְתּוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' בְּשִׂמְחָה, וּבְפָרָט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל: (שיחות הר"ן סי' כ"ו)

חקירות וחכמות חיצוניות

חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת

א. עִקַּר הַשֵּׂכֶל הוּא הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַשֵּׂכֶל זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת וּלְהַכְנִיס הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת לְכָל הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם. וְכָל הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם כְּסִילוּת גָּמוּר נֶגֶד זֶה הַשֵּׂכֶל. וְלִפְעָמִים, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כְּשֶׁנּוֹפֵל זֶה הַשֵּׂכֶל אֲלֵיהֶם (הַיְנוּ לְהָעַכּוּ"ם וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא), הֵם מִתְגַּבְּרִים בְּחָכְמָתָם וּמְמַשְׁלִתָם, וְאָז מִתְגַּבֵּר ח"ו מֶמְשֶׁלֶת הָעַכּוּ"ם. וּמִי יוּכַל לִסְבֹּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְּעָקָה גְּדוֹלָה, כְּשֶׁנּוֹפֵל זֶה הַשֵּׂכֶל אֲלֵיהֶם,

שֶׁהַכְּסִיל רוֹצֶה לְהִתְחַכֵּם, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם כְּסִילוּת בֶּאֱמֶת, אֶת בְּחִינַת הַחָכְמָה הָאֲמִתִּיּוֹת שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל שֶׁל הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. וְאוֹמְרִים שֶׁרַק הֵם חֲכָמִים, וְאֵין חָכְמָה גְּדוֹלָה מֵחָכְמָתָם הַמְּטֹעֵית, אֲשֶׁר כָּל יְנִיקָתָהּ מִנְּפִילַת הַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ כְּבָיכוֹל שׂוֹאֵג עַל זֶה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת לַחְתֹּךְ וּלְהַבְדִּיל וּלְהַעֲלוֹת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַנַּ"ל מֵהֶם וּלְהַחֲזִירוֹ לְשָׁרְשׁוֹ. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי צְדָקָה וָחֶסֶד שֶׁעוֹשִׂין. וּלְזֶה הַחֶסֶד זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין תּוֹכָחָה מִמּוֹכִיחֵי אֱמֶת: (לק"א סי' ל' אות ב' ו' ז')

ב. חָכְמָה הוּא שׁוֹרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים. לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת שִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוּת חִיצוֹנִיּוּת, כִּי עִקַּר הַחָכְמָה לִקְנוֹת שִׂלְמוּת אֵינָם רַק חָכְמוֹת אֱלֹקוּת, וּשְׁאָר הַחָכְמוֹת הֵם חָכְמוֹת בְּטֵלוֹת וְאֵינָם חָכְמוֹת כְּלָל: (לק"א סי' ל"ה אות א')

ג. בִּשְׁעַת הוֹלָדָה הַשֵּׂכֶל מְצֻמְצָם אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּכְשֶׁמַּתְחִילִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהִתְבּוֹנְנוּת עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי שִׂכְלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲזַי נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁל חָכְמָה חִיצוֹנִיּוּת. וְעַל זֶה הַשֵּׂכֶל הַחִיצוֹנִיּוּת מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַתַּאֲווֹת וְכָל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת: (שם)

ד. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת שִׂכְלוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁלֹּא יַכְנִיס בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה וְלֹא שׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה, כִּי כָּל הָרָעוֹת וְכָל הַחֲטָאִים וְהַפְּגָמִים בָּאִים מִפְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה חַ"ו, עַל־יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִין לְכִנּוֹס בְּהַמַּחֲשָׁבָה חַ"ו, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְהַתִּקּוּן עַל כָּל הָעֲוֹונוֹת, הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְגָרֵשׁ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִדַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ. כִּי הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַכֹּל. וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ, הַיְנוּ נִשְׁמָתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ וּמֵשִׁיב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה: (שם אות א' ב')

ה. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל נִכְנָסִין חַ"ו בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁל הָאֻמּוֹת, אֲזַי נוֹפֵל הַצַּדִּיק מֵהַשָּׂגָתוֹ וְנִתְחַפֶּה וְנִתְכַּסֶּה הַשָּׂגָתוֹ: (לק"א סי' מ"ט אות ז')

ו. רִבּוּי הַחָכְמוֹת, בִּפְרָט חָכְמוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָא, מַזִּיקִים מְאֹד מְאֹד. כִּי עִקַּר חִזּוּק הַלֵּב שֶׁיּוּכַל לִקְנוֹת חָכְמָה וְשֵׂכֶל אֱמִתִּי הוּא רַק עַל־יְדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל מִי שֶׁשִּׂכְלוֹ יוֹתֵר מִמַּעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, אֵין כֹּחַ בְּלִבּוֹ לְהָכִיל אֶת שִׂכְלוֹ, וַאֲזַי הַשֵּׂכֶל מַחֲטִיאוֹ בְּיוֹתֵר. וְהֵן הֵן הַפִּילוֹסוֹפִים שֶׁאֵין לָהֶם לֵב טָהוֹר, וְאֵין לִבָּם יָכוֹל לְקַבֵּל הַשֵּׂכֶל בִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ כָּרְאוּי, כִּי לִבָּם חָלָשׁ וְחָסֵר. וּבִפְרָט הַנּוֹאֲפִים הָעוֹסְקִים בְּחָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא שְׁמֵאֹד מְאֹד מַזִּיק לָהֶם. כִּי עַל־יְדֵי הַנִּאוּף לִבָּם חָסֵר מְאֹד, וְאֵין בְּלִבָּם יְכֹלֶת לְהָכִיל אֶת הַשֵּׂכֶל בְּתוֹכוֹ,

לְהִתְרַחֵק מֵהֶם וּלְהִתְדַּבֵּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת. רַק אַדְרַבָּא, עַל־יְדֵי שֶׁכְּלָם הֵם מַחֲטִיאִים בְּיוֹתֵר, וּמַזִּיקִים לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם יוֹתֵר מִנֶּחָשִׁים וְעַקָּרְבִּים וּמִכָּל מִינֵי חַיּוֹת רָעוֹת וּמַזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי מְחָרְפִין וּמְגַדְּפִין כְּלַפֵּי מַעְלָה בְּחָכְמָתָם וּכְנֶגֶד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בִּפְרָט נֶגֶד חַכְמֵי הַגְּמָרָא וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם זַ"ל, כַּיָּדוּעַ וּמְפֻרְסָם. בַּעַל הָרַחֲמִים יִשְׁמֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם: (לק"א סי' נ"ה אות ו')

ז. מַה שֶּׁהִגְבִּיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי שֶׁיּוּכַל לְהָבִין, הוּא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְחַדֵּד הַשֵּׂכֶל לְהָבִין הַדָּבָר עַל בֻּרְיוֹ. אֲבָל יֵשׁ קֻשְׁיוֹת שֶׁאֵינוֹ בְּאֶפְשָׁרִי לְשֵׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי לְהָבִין תֵּרוּץ עַל קֻשְׁיָא כָּזוֹ, רַק לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְגַּלֶּה הַתֵּרוּץ. אָסוּר לְאָדָם לְעַיֵּן בָּהֶם. וְכָל מִי שֶׁסּוֹמֵךְ עַל שִׂכְלוֹ וּמְעַיֵּן וְחוֹקֵר בָּהֶם, עַל זֶה נֶאֱמַר: "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן". כִּי עַל קוּשְׁיָא כָּזוֹ אָסוּר לִסְמֹךְ עַל שִׂכְלוֹ רַק לְהַאֲמִיד עַל אֱמוּנָה. וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה, לְפָעָמִים נִסְתְּמוּ שִׂבְיֵלֵי הַשֵּׂכֶל וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהָשִׁיב עַל אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁבְּלִבּוֹ. וְהַתִּקּוּן לָזֶה – לְמוּד הַפּוֹסְקִים (עַיֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה אות מ"ח). וְכָל זְמַן שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְתַקֵּן וְלִפְתֹּחַ שִׂכְלוֹ לְהָבִין הַתֵּרוּץ, צָרִיךְ לִסְמֹךְ רַק עַל אֱמוּנָה גַּם בְּקֻשְׁיוֹת אֵלּוּ, כִּי הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

ח. עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים רָעִים מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת חָכְמוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָא בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, וּמַזֶּקֶת מְאֹד לְהָעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' ס"ג)

ט. אִסּוּר גָּדוֹל לְעַיֵּן בְּסִפְרֵי הַמְחַקְּרִים. כִּי יֵשׁ כַּמָּה קֻשְׁיוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת חֻלִּל הַפְּנוּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא עֲלֵיהֶם תֵּרוּץ בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק לֶעָתִיד לָבוֹא יִתְגַּלֶּה הַתֵּרוּץ, אֲבָל בְּזֶה הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְיַשְׁבָּם בְּשׁוּם שֵׂכֶל. וּמִי שֶׁמְּעַיֵּן בְּאֵלּוּ הַחָכְמוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם, יִהְיֶה נִשְׁקָע וְנֶאֱבָד שָׁם לְעוֹלָם, כִּי עָלָיו נֶאֱמַר: "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן". כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהָשִׁיב עַל הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמְבוּכוֹת שֶׁבָּהֶם בְּשׁוּם שֵׂכֶל. רַק יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי אֱמוּנָה עוֹבְרִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת וְעַל כָּל הַמְבוּכוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי הֵם מַאֲמִינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּלִי שׁוּם חֲקִירָה וְחָכְמָה, רַק בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל "עִבְרִים", עַל שֵׁעַל־יְדֵי אֱמוּנָתָם הֵם עוֹבְרִים וְעוֹלִים עַל כָּל מִינֵי חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת. כִּי אֵינָם צְרִיכִים לַחֲקֹר אַחַר הָאֱמֶת כְּלָל, כִּי הֵם יוֹדְעִים הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַל־יְדֵי אֱמוּנָתָם הַשְּׁלֵמָה, שֶׁמַּאֲמִינִים בְּהָאֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ זַ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה הֵם עוֹבְרִים וְעוֹלִים עַל כָּל הַחָכְמוֹת כֻּלָּם: (לק"א סי' ס"ד אות ב')

י. וְדַע, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁהֵם צְרִיכִין דַּוְקָא לְעַיֵּן בְּאֵלּוּ הַחָכְמוֹת, כִּי עַל יְדֵי עִיּוּנָם בָּהֶם הֵם מַעֲלִין וּמוֹצִיאִין מֵהֶם כַּמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ וְנִשְׁקְעוּ בָּהֶם. וְעַל־כֵּן אַל תָּבִיא לְךָ רְאָיָה

מִמַּה שֶׁמְּצִינוּ כַּמָּה גְּדוֹלֵי הַקְּדְמוֹנִים שֶׁעָסְקוּ בְּאֵלּוּ הַחָכְמוֹת, כִּי הָיוּ מֻכְרָחִים לָזֶה כַּנַ"ל. וּלְגַדֵּל קְדֻשָּׁתָם הָעֲצוּמָה הֶעֱלוּ נִשְׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בָּהֶם, כַּנַ"ל. אֲבָל אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם גְּדוֹלִים בְּצִדְקוּת כָּל כָּךְ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, בִּפְרָט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, חָלִילָה לְהִסְתַּכֵּל וְלִכְנֹס בָּהֶם, כִּי יִהְיֶה נִשְׁקָע וְנֶאֱבָד שָׁם לְעוֹלָם רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שם אות ג')

יא. עַל־יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, הוּא מַעֲלֶה הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ לָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַנַ"ל שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה: (שם אות ה')

יב. חַכְמֵי הַטֶּבַע שֶׁרוֹצִים לְהַרְאוֹת עַל פִּי חָכְמָתָם הַמֻּטְעֵית שֶׁהַכֹּל עַל פִּי הַטֶּבַע חַ"ו, הֵם חַיּוֹת רָעוֹת שֶׁדּוֹרְסִים וְטוֹרְפִים רַבִּים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ. כִּי כַּמָּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל שָׁקְעוּ בָּזֶה רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת הֵם כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפָּח. עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁחָס עַל נַפְשׁוֹ, צָרִיךְ לִבְרֹחַ וּלְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מֵהֶם, שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נַפְשׁוֹ נִטְרֶפֶת וְנִדְרֶסֶת חַ"ו עַל־יְדֵי חַיּוֹת רָעוֹת הַנַ"ל. עַל־כֵּן חָלִילָה לְהִסְתַּכֵּל כְּלָל בְּאֵלּוּ הַסְּפָרִים הַמְדַבְּרִים מֵחֲקִירוֹת, אֲפִלּוּ הַסְּפָרִים שֶׁחִבְּרוּ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין רָעָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ: (לק"ת סי' ד' אות ו')

יג. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְבַטְּלִין כֹּחַ הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא שׁוֹרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וְעַל־יְדֵי זֶה מְמַלְּאִים נְצוֹלִין מֵחַיּוֹת רָעוֹת הַנַ"ל שֶׁהֵם חַכְמֵי הַטֶּבַע. וְלִפְעָמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּכְנִיעִין אוֹתָם עֲדַיִן הֵם חוֹזְרִים וּמַטִּילִים אֵיזֶה סָפֵק בָּרָצוֹן, אִם מִתְנַהֵג עַל־יְדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְאָז צְרִיכִין לַחֲזֹר וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה. כִּי צְדָקָה מַכְנַעַת וּמַשְׁפֶּלֶת חָכְמַת הַטֶּבַע תָּמִיד, וּמְגַלֵּית שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד: (שם אות ט' י"א)

יד. עִקַּר הָעֲבוֹדָה הִיא רַק עַל־יְדֵי תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וְזֶהוּ עִקַּר הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי. וְחָלִילָה לְמִי שֶׁמְּכֻנֶּה בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּכָּנֵס חַ"ו בְּסִפְרֵי הַמְחַקְּרִים חַ"ו, כִּי לֹא בְּאֵלֶּה חֶלְקָ יַעֲקֹב. כִּי יֵשׁ בְּכָל הַחָכְמוֹת אֶבֶן נֶגֶף בְּחִינַת עֲמָלֵק, שֶׁעַל יָדוֹ נוֹפְלִין וְנִכְשָׁלִין וְיוֹכֵל לְאַבֵּד עוֹלָמוֹ כְּרֶגַע חַ"ו, וְזֶהוּ הָרָעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הָרָעוֹת. וַאֲפִלּוּ סִפְרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּדַבְּרִים מֵחֲקִירוֹת, אֵין לְהַבִּיט בָּהֶם כְּלָל, כִּי מַזִּיקִים הַרְבֵּה לָאֱמוּנָה הַנַ"ל שֶׁהוּא יְסוֹד הַכֹּל. וּתְהִלָּה לָאֵל יֵשׁ עַכְשָׁו סְפָרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה מְאֹד, הַמְּלֵאִים מוּסָר וְיִרְאַת ה' בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת, שֶׁאֵינָם מְיֻסָּדִים עַל דַּעַת חַכְמֵי יָוָן יִמַּח שְׁמָם, רַק יְסוֹדוֹתָם בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ עַל דִּבְרֵי רַז"ל בַּגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים, וּבִפְרָט הַמְיֻסָּדִים עַל דִּבְרֵי רַשְׁבִּ"י וְחַבֵּרָיו, הַפּוֹךְ בָּהֶם וַהֲפוֹךְ בָּהֶם. בָּהֶם דַּיְקָא וְלֹא בַּסְּפָרִים שֶׁמְּעֹרָב בָּהֶם דַּעַת הַגּוֹיִים, הַכּוֹפְרִים בָּעִקָּר. מֵהֶם הִמָּלֵט נַפְשֶׁךָ, מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם, וְתִהְיֶה לְךָ נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל לְחַיֵּי עוֹלָם לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֵצַח נְצָחִים: (לק"ת סי' י"ט)

טו. בְּעִנְיַן הַקֻּשְׁיוֹת שֶׁקְּשֶׁה עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת אֲמִתִּי כָּל שֶׁהוּא, רָאוּי לוֹ לְהָבִין שֶׁאַדְרַבָּא, כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת דַּיְקָא שֶׁיִּהְיֶה קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָךְ נָאֶה וְיָפֶה לוֹ

יִתְבָּרַךְ לְפִי גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ. כִּי בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁנָּבִין וְנַשִּׂיג בְּשִׂכְלֵנוּ הַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה עָלָיו יִתְבָּרַךְ קֻשְׁיוֹת לְפִי דַּעְתֵּנוּ הֶאֱנוּשָׁה הַפְּחוּתָה, וְעַיֵּן בִּפְנִים וְהָבֵן הָאֱמֶת: (לק"ת סי' נ"ב)

חיתון

חִתּוּנָא. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ זוֹכֶה לְזִוּוּגוֹ: (לק"א סי' ט אות ב')

ב. עַל־יְדֵי רְקוּדִין שֶׁל חֲתָנָה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים: (לק"א סי' ל"ב)

ג. מַה שֶּׁהַכַּלָּה שׁוֹלַחַת טַלִּית לְהֶחָתָן, יֵשׁ עַל זֶה טַעַם גָּדוֹל עַל פִּי תּוֹרַת אֱמֶת. וְכֵן מַה שֶּׁצּוֹעֲקִין "שַׂבָּת" וְאוֹמְרִים מִלֵּי דִּבְדִיחוּתָא (שֶׁקּוֹרִין "עֶלָה"), הַכֹּל שַׂיָּךְ לְהַחֲתָנָה עַל פִּי הָאֱמֶת. עַיֵּן בְּסִימָן מ"ט (לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן) בְּסוֹפוֹ. וְעַיֵּן עוֹד בְּמָקוֹם אַחֵר (שיחות הר"ן סי' פ"ו) מֵעִנְיַן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין עַל הַחֲתָנָה, מַה שֶּׁמְּכַסִּין הַכַּלָּה, וּמַה שֶּׁזּוֹרְקִין עַל הֶחָתָן אֲפִין, וּמַה שֶּׁהֶחָתָן דּוֹרֵשׁ וּפוֹסְקִין לוֹ הַדְּרָשָׁה וְנוֹתְנִין לוֹ מַתָּנוֹת לַדְּרָשָׁה, וְכֵן מַה שֶּׁהַבְּדָחָנִים מְהַפְּכִין עַצְמָן וְכוּ', הַכֹּל מֵאֵת ה'. וּמְבֹאָרִים שָׁם עַל זֶה טְעָמִים נִפְלָאִים וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְבָאֲרָם: (לק"א סי' מ"ט אות ז')

ד. עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת, זוֹכִין לִמְצֹא זִוּוּג הָאֱמֶתִי שֶׁל כָּל הַצְּרִיכִים לִמְצֹא זִוּוּגָם: (לק"א סי' ב' אות ד')

ה. עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית קָשֶׁה לִמְצֹא זִוּוּגוֹ, וְכַוָּנַת אֱלוּל תִּקּוּן לָזֶה. וְעַיֵּן אֱלוּל: (לק"ת סי' פ"ז)

ו. מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ, הַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה מִבַּעַל דַּעַת: (לק"ת סי' פ"ט)

ז. בָּזֶה שֶׁמְּשַׁבְּרִין כְּלִי חֶרֶס בִּשְׁעַת הַשִּׁדּוּךְ, בָּזֶה מְרַמְּזִין לְהָאָדָם וּמַזְכִּירִין אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ גֵּיהִנֹּם, לְמַעַן יִזְכֹּר בָּזֶה וְלֹא יִהְיֶה כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוָתוֹ וְיִקַּדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּזִוּוּגוֹ כָּרָאוּי. גַּם מְרַמְּזִין לוֹ, שֶׁבְּאֹם הִיא אִשָּׁה רָעָה אַל יִבָּגֵד בָּהּ וְלֹא יַגְרֶשֶׁנָּה, כִּי עַל יָדָהּ אֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנֹּם. כִּי צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. וְעַיֵּן עוֹד מִשְּׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בְּסִימָן סָמ"ך אוֹת ח' וּבְסִימָן רס"ה (בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן) (וְעַיֵּן בִּטָּחוֹן אוֹת ד'): (לק"ת סי' צ')

חצות

חֲצוֹת

א. עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה לְסַדֵּר תִּקּוּן־חֲצוֹת וְלֶעָסֹק בְּהַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבָרֵר הַטּוֹב מִן הָרָע, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַזְּכָרוֹן הָאֲמִתִּי, לִזְכֹּר תָּמִיד תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ הַנִּצְחִי וּלְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב וּמְגַלְגֵּל עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁהַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל הוּא כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ רְמָזִים

בְּכָל עֵת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּי. וְעִקַּר קִיּוּם הָאָדָם בָּזֶה הָעוֹלָם, מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל זֶה לְבַד: (לק"א סי' נ"ד בסוף)

ב. קִימַת חֲצוֹת הוּא הַמְתָּקַת הַדִּינִים וְהוּא מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן: (לק"א סי' קמ"ט)

ג. זְמַן חֲצוֹת הוּא תָּמִיד אַחַר וְא"ו שָׁעוֹת מִתְּחִלַּת הַלַּיְלָה בֵּין בַּקַּיִץ בֵּין בַּחֹרֶף. וְאָז מַתְחִיל זְמַן חֲצוֹת וְנִמְשָׁךְ עַד גְּמַר אַשְׁמוּרָה שְׁנִיָּה, דְּהַיְנוּ ב' שָׁעוֹת. וּבַבֹּקֶר טוֹב לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַדַּעַת: (שם)

ד. בָּעִתִּים הַלָּלוּ שֶׁכְּבָר אָרַךְ עָלֵינוּ הַגָּלוּת וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְצַפֶּה בְּכָל עֵת לָשׁוּב אֵלֵינוּ וְלַחֲזֹר וְלִבְנוֹת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, רָאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לְעַכֵּב ח"ו בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רַק לְהִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוֹ. עַל־כֵּן מְאֹד צְרִיכִין לִזָּהֵר לָקוּם בַּחֲצוֹת בְּכָל לַיְלָה וְלִהְיוֹת מִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חָרְבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אוּלַי בַּגְּלָגּוּל הָרִאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וַאֲפִלּוּ אִם לָאו, אוּלַי הוּא מְעַכֵּב עַתָּה בַּחֲטָאָיו בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנֶחֱשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ גָּרַם לְהַחֲרִיבוֹ. וְעַל זֶה יִבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים וִירֵאִים וּכְשֵׁרִים אֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם עִקַּר הַפְּאֵר וְהַחֵן וְהַיֹּפִי הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין עֵינָיו וְיִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ בְּכָל הַמִּדּוֹת, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְיִזְכֶּה לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ס"ז)

ה. עַל־יְדֵי שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת [לַיְלָה] וּמִתְאַבְּלִין עַל חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִשְּׁרֵפוֹת: (שם)

[ו]. עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, הוּא בַּחֹרֶף לִזָּהֵר לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה. וּבַקַּיִץ, בְּעֵת שֶׁהַלַּיְלָה קְצָרָה מְאֹד פָּחוֹת מִו' שָׁעוֹת, שֶׁאָז אֵין עוֹמְדִין בַּחֲצוֹת כַּנַּ"ל אוֹת ג', אָז יִזָּהֵר לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר: (שיחות הר"ן סי' ש"א)

טלטול ונסיעת דרכים

טִלְטוּל וּנְסִיעוֹת לַדְּרָכִים

א. עַל־יְדֵי קַלְקוּל הַתּוֹכָחָה וְהַמּוּסָר, עַל־יְדֵי זֶה בָּא גֵּרוּשׁ וְטִלְטוּלִים: (לק"א סי' כ"ב אות א')

ב. קֹדֶם שֶׁתֵּצֵא לַדֶּרֶךְ תִּתֵּן צְדָקָה, וְעַל־יְדֵי זֶה לֹא יִהְיֶה עִכּוּב וְצַעַר בַּדֶּרֶךְ: (לק"א סי' ל"א בסוף)

ג. כָּל הַנִּסְיעוֹת וְהַטִּלְטוּלִים שֶׁל אָדָם הֵם בִּשְׁבִיל קִלְקוּל הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. וְלִפְעָמִים מְתַקֵּן עַל־יְדֵי הַטִּלְטוּל פְּגַם הָאֱמוּנָה, וַאֲזַי מְתַקֵּן הַחֲרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם וְנִמְשָׁךְ רַחֲמָנוּת בָּעוֹלָם: (לק"א סי' מ' ולק"ת סי' ס"ב)

ד. עַל־יְדֵי בִּטּוּל תּוֹרָה בָּא גָּלוּת: (לק"א סי' מ')

ה. עַל־יְדֵי שֶׁמַּסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, עַל־יְדֵי זֶה מְגָרְשִׁין יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם הַיִּשּׁוּב שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ שָׁם מִכְּבָר, אֶל מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרוּשׁ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיָּשְׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מִכְּבָר הוּא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ס"א אות ב')

ו. אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא נָע וָנָד וּבָא לִפְעָמִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁרְחוֹקִים מְאֹד מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן בְּבֵית רְשָׁעִים, וַאֲפִלּוּ בְּבֵית עַכּוּ"ם וְכַיּוֹצֵא, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ כֹּחַ לְיִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת וּלְהָרִים כָּל אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא: (לק"ת סי' ע"ו)

ז. כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לֵב, אֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁיִּמְנָעֵהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאֵין לוֹ שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר, שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב, כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הֵם שֶׁלּוֹ: (לק"ת סי' נ"ו)

ח. בַּדֶּרֶךְ צְרִיכִין לִזָּהֵר בִּטְבִילַת מִקְוֶה, כִּי מִקְוֶה מְסֻגָּל לְהִנָּצֵל מֵרוֹצְחִים: (חיי מוהר"ן סי' תע"ו)

יראה ועבודה

יִרְאָה וַעֲבוֹדָה

א. צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִיִּרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁלֹּא יִפֹּל עָלָיו יִרְאָה מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, רַק כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזֶה יִרְאָה וָפַחַד, יִזְכֹּר מִיָּד יִרְאַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּפַחְדּוֹ הַגָּדוֹל, וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יִרְאַת ה' כָּל הַיּוֹם תָּמִיד. וְעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עִם כֹּחוֹת, לְהוֹצִיא הַקּוֹל בְּכֹחַ גָּדוֹל בִּתְפִלָּתוֹ וְיִהְיֶה תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת רְעָמִים, וְיִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ הֵיטֵב מַה שֶּׁמּוֹצִיא בְּפִיו. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִשְׂמְחָה, לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֵידַע לְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין חַ"ו: (לק"א סי' ה' אות ב' ד')

ב. גַּם צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הָאַהֲבָה עִם הַיִּרְאָה כְּדֵי לְזָכוֹת לְכָל הַנַּ"ל. כִּי עִקַּר הַהִתְגַּבְּרוּת עַל־יְדֵי הָאַהֲבָה. אַךְ אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַקְדִּים אֶת הַיִּרְאָה: (שם אות ה')

ג. עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם וְלִתְפִלָּה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁלוֹם אות ב'): (לק"א סי' י"ד אות ח')

ד. מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז, הַיְנוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מִדַּת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי מִשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין

קוֹנוֹ, שֶׁמְּפָרֵשׁ כָּל לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֲסָקָיו, וּבָזֶה יָסִיר מֵעָלָיו כָּל הַפְּחָדִים וְיַעֲלֶה הַיִּרְאָה מִנְּפִילָתָהּ. כִּי כְּשֶׁאֵין הָאָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, אֲזַי דָּנִין וְשׁוֹפְטִין אוֹתוֹ לְמַעְלָה. וַאֲזַי הַדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לַמָּקוֹם, לַעֲשׂוֹת בָּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כָּתוּב, הַיְינוּ שֶׁיְּכוֹל לְקַבֵּל עִנְּשׁוֹ וְדִינוֹ עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁכְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהָאָדָם אֵיזֶה דִּין וְיִסּוּרִין חַ"ו, עַל פִּי רֹב הֵם בָּאִים עַל־יְדֵי סִבָּה קַלָּה עַל־יְדֵי דָּבָר קָטָן, שֶׁלֹּא הָיָה עוֹלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁעַל־יְדֵי דָּבָר קָטָן כָּזֶה יִתְגַּלְגֵּל לוֹ חוֹלַאַת וְיִסּוּרִים כָּאֵלֶּה חַ"ו. אַךְ כָּל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַדִּין שֶׁעָלָיו מִלְּמַעְלָה נִתְלַבֵּשׁ בָּזֶה הַדָּבָר, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת בּוֹ הַמִּשְׁפָּט הַמַּגִּיעַ לוֹ. וְכָל זֶה כְּשֶׁאֵין הָאָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ. אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, אֲזַי נִתְבַּטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְיַרֵא וְלִפְחֹד מִשּׁוּם דָּבָר, כִּי אֵין דִּינוֹ מְלֻבָּשׁ בָּהֶם. כִּי כְּבָר בִּטֵּל מֵעַצְמוֹ הַדִּינִים עַל־יְדֵי שֶׁדָּן אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ, וְאֵין הַיִּרְאָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּשׁוּם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר. וּבָזֶה מַעֲלֶה אֶת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַק יִרְאַת ה' וְלֹא יִרְאָה אֲחֶרֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָאוֹר הַגָּנוּז כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ט"ו אות א' ב')

ה. יִרְאָה וְאַהֲבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר (וְעַיֵּן צַדִּיק אוֹת כ"ה כ"ו כ"ז): (לק"א סי' י"ז אות א')

ו. עַל־יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דַּיְקָא דִּבְרֵי אֱמֶת, וְאֵינוֹ יוֹצֵא מַה שֶּׁלּוֹמֵד בְּסִפְרֵי מוּסָר. כִּי מֵהַצַּדִּיק מְקַבֵּל הַדִּבּוּר בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ בְּיִרְאָה, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל. וְעַל־כֵּן אֲפִלּוּ אִם יִשְׁמַע דִּבּוּרִים אֵלּוּ מִפִּי אַחֵר שֶׁשָּׁמַע אוֹתָם מִפִּי הַצַּדִּיק, לֹא יוֹעִיל לוֹ כָּל כָּךְ, כִּי כְּבָר יָרַד מִמַּדְרֵגָתוֹ וּשְׁלֵמוּתוֹ. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקַבֵּל מִפִּי הַצַּדִּיק דַּיְקָא, שֶׁשָּׁם אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת שֶׁל דִּבּוּר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּן הַכֹּל: (לק"א סי' י"ט אות ג' ט')

ז. עִקַּר הַיִּרְאָה הִיא הַבּוּשָׁה שֶׁיִּירָא וְיִתְבַּיֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַל יֶחֱטָא חַ"ו. כִּי הַבּוּשָׁה הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה וְהַבּוּשָׁה זוֹכִין לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה. וְעַל־יְדֵי שִׂמְחָה עִקַּר הַעֲזוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה שֶׁהִיא עִקַּר כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' כ"ב אות ח' ט' י"א)

ח. צָרִיךְ הָאָדָם לִרְאוֹת לְהַאֲרִיךְ יָמָיו, הַיְנוּ שֶׁיִּירָא שֶׁכָּל יוֹם וְכָל שָׁעָה שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, שֶׁתִּהְיֶה אֲרֻכָּה וּגְדוֹלָה וּרְחָבָה יוֹתֵר בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה. וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל יוֹם וָיוֹם, יִרְאֶה לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה. וְזֶה עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים. כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם

מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בַּתְּחִלָּה הוּא קָצָר, הַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלַּת הַיּוֹם קָשֶׁה עָלָיו מְאֹד הָעֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לָזֶה הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְבַל יִפֹּל מִזֶּה, שֶׁרוֹאֶה כְּבֵדוּת הָעֲבוֹדָה בְּכָל יוֹם. רַק יִתְחַזֵּק בְּכָל יוֹם לְהַתְחִיל מִן הַמֵּצַר וְהַדַּחַק וְהַכְבֵדוּת הַגָּדוֹל כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר, וְאַחַר כָּךְ יִהְיֶה מִתְרַחֵב וְהוֹלֵךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, יִרְאֶה לְהַגְדִּילָהּ וּלְהַרְחִיבָהּ בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה. וְכֵן כָּל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, יִהְיֶה מִתְרַחֵב וְהוֹלֵךְ בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה יְתֵרָה מִיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו, וְכֵן לְעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר אֲרִיכוּת יָמִים. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה: (לק"א סי' ס' אות ב' ג')

ט. עַל־יְדֵי יִרְאָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הָעֲשִׂירוּת זוֹכִין לָבוֹא לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל מְאֹד. כִּי יֵשׁ שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְהִתְבּוֹנְנוּת הַזֹּאת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲשִׂירוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְזֶה הַטַּעַם מַה שֶּׁכַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד הָיוּ עֲשִׁירִים מֻפְלָגִים מְאֹד, כְּגוֹן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְרַב אַשִׁי וְזוּלָתָם. אֲבָל עֲשִׁירוּת הַזֹּאת אֵין זוֹכִין כִּי אִם עַל־יְדֵי בְּחִינַת אֲרִיכוּת יָמִים הַנַּ"ל, שֶׁמַּאֲרִיךְ כָּל יָמָיו בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל: (שם אות א' ג')

י. שִׂמְלַּת הַיִּרְאָה הוּא בְּג' בְּחִינוֹת, דְּהַיְנוּ מוֹרָא שָׁמַיִם וּמוֹרָא רַבָּךְ וּמוֹרָא אָב וָאֵם: (שם אות ד')

יא. עַל־יְדֵי שִׂמְלַּת הַיִּרְאָה נִצּוֹלִין מִיִּפְּי הַנָּשִׁים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵחֵן שֶׁל שֶׁקֶר וּמֵעֲנִיּוּת, וְזוֹכִין לַעֲשִׁירוּת: (שם אות ג')

יב. עִקַּר שִׂמְלַּת הַיִּרְאָה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר בְּנֵי הָעוֹלָם מִשְּׁנָתָם עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל בְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הוּא פּוֹקֵד עֲקָרוֹת וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל [הַנַּ"ל]: (שם אות ה' ו')

יג. עִקַּר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַתְּחָלָה. כִּי כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, מֻחֲמַת הַנַּ"ל שֶׁיּוֹצֵא מֶהֱפֵךְ אֶל הֶפֵךְ. אֲבָל אַחַר הַהַתְחָלָה הוּא נִכְנָס מְעַט בְּהֶרְגֵּל וְאֵין קָשֶׁה עָלָיו כָּל כָּךְ. וְעַל־כֵּן הָעֲבוֹדָה וְהַיִּרְאָה שֶׁל אָדָם בְּכָל יוֹם הוּא כְּפִי הַהַתְחָלָה. כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לַחֲזֹר לַאֲחוֹרָיו לְקַבֵּל כֹּחַ מֵהַהַתְחָלָה שֶׁאָז הָיָה קָשֶׁה עָלָיו בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְכֵן כְּשֶׁבָּא אֵצֶל הַצַּדִּיק, צָרִיךְ שֶׁיָּבוֹא בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כְּאִלּוּ לֹא הָיָה עֲדַיִן אֵצֶל הַצַּדִּיק כְּלָל, וְעַכְשָׁו הוּא בָּא מֵחָדָשׁ, לֹא כְּמִי שֶׁכְּבָר הָיָה אֵצֶל הַצַּדִּיק. כִּי צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. כִּי פֶּן וְאוּלַי לֹא הָיָה הַתְחָלָתוֹ כָּרָאוּי, וְאִם כֵּן גַּם כָּל עֲבוֹדָתוֹ אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, כִּי הַכֹּל כְּפִי הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעוֹרֵר לִבּוֹ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם

מֵחָדָשׁ, בְּכֹחַ הִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל וּבְהִתְגַּבְּרוּת חָדָשׁ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן מֵעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה עֲבוֹדָתוֹ כָּרָאוּי כְּפִי כֹּחַ הַהַתְחָלָה כַּנַּ"ל. וְכֵן בְּכָל פַּעַם צָרִיךְ לַחֲשֹׁשׁ חֲשָׁשָׁא זֹאת, פֶּן לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כָּרָאוּי. וְיִתְגַּבֵּר לְהַתְחִיל מֵעַתָּה מֵחָדָשׁ וְלָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק מֵחָדָשׁ, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וְכַנַּ"ל: (לק"א סי' ס"ב בסוף)

יד. עַל־יְדֵי יִרְאָה וְאַהֲבָה מוֹלִידִין וּמַגְדִּלִין הַנֶּפֶשׁ חֲדָשָׁה הַבָּאָה לְהָאָדָם. עַיִן כָּבוֹד (אות י"ט): (לק"א סי' ס"ז אות ז')

טו. כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, לָמָּה לוֹ חַיִּים: (לק"א סי' רס"ח)

טז. כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת ה', שֶׁלֹּא יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ. הֵן בְּעֵסֶק פַּרְנָסָה וְהִצְטָרְכוּתוֹ, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ כְּמוּבָא בַּסְּפָרִים, וְכֵן בַּעֲבוֹדַת ה', לֹא יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הַשָּׁעָה לְבַד. כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת ה', נִדְמֶה לְהָאָדָם כְּאִלּוּ הוּא מַשָּׂא כָּבֵד וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׂא מַשָּׂא כָּבֵד כָּזֹאת. אֲבָל כְּשֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁאֵין לוֹ רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם, לֹא יִהְיֶה לוֹ מַשָּׂא כְּלָל. גַּם שֶׁלֹּא יִדְחֶה עַצְמוֹ מִיּוֹם לְיוֹם לֵאמֹר, מָחָר אַתְחִיל, מָחָר אֶתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ כָּרָאוּי, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה. כִּי אֵין לוֹ לְהָאָדָם בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֵד בּוֹ. כִּי יוֹם הַמָּחָרָת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי. "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ", "הַיּוֹם" דַּיְקָא: (לק"א סי' ער"ב)

יז. כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נֵרוֹת לְחַפֵּשׂ בָּהֶם בְּגַנְזֵיָּא דְּמַלְכָּא אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה, כִּי זֶה תַּכְלִית כָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' ער"ה)

יח. עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא הַיִּרְאָה. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאוֹת, יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יָרֵא מֵה' מִגְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט, וְעַל־יְדֵי יִרְאָה זֹאת אִשְׁתַּדְּלִים שִׁמְא קַדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְיֵשׁ יִרְאָה לְמַטָּה מִמֶּנָּה, הַיְנוּ שֶׁבָּא לְיִרְאָה עַל־יְדֵי יִרְאוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁיֵּרָא מֵחַיָּה אוֹ מִשֹּׁר אוֹ מֵאֵיזֶה פַּחַד אַחֵר, עַל־יְדֵי זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיִרְאַת ה'. וְעַל־יְדֵי יִרְאָה זֹאת נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע. וְזֶה עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהָרָצוֹן לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה רֹשֶׁם הַכְּלִי. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁבָּא אֵלָיו, נַעֲשָׂה הַכְּלִי. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּמְנִיעוֹת יוֹתֵר בְּתִחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ וְהוּא מְשַׁבְּרָם, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כְּלִי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. וְעַיִן מְנִיעוֹת: (לק"א סי' קפ"ה)

יט. אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְמֻשָּׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, וְזֶה הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁיָּבוֹא לָזֶה הַתַּכְלִית. אֲבָל הַמַּלְאָכִים מִתְקַנְּאִים מְאֹד בְּאָדָם כָּזֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְמֻשָּׁלָה עֲלֵיהֶם. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד, וְלִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בְּמֻמְשָׁלָה זוֹ, שֶׁלֹּא יַפִּילוּ אוֹתוֹ חַ"ו עַל־יְדֵי קִנְאָתָם בּוֹ: (לק"ת סי' א' אות א')

כ. עַל־יְדֵי תְּאָוַת מָמוֹן וְתַאֲוַת מִשְׁגָּל וְתַאֲוַת אֲכִילָה נִפְסָד וְנִפְגָּם הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא לְכַבֵּד אֶת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים וּלְקַבְּלָם כָּרָאוּי (וְעַיֵּן יוֹם־טוֹב), וְעַל־יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין הַיִּרְאָה. וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעוֹת הַנִּבוּאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וּלְרִפּוּאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְשָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִקְּנָאַת הַמַּלְאָכִים הַנַּ"ל, וְתִתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ עֲלֵיהֶם: (שם אות ב' ד' ה' ו' ח' ט')

כא. כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל ח"ו בְּג' תַּאֲוֹת הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִפְסֶדֶת הַיִּרְאָה כַּנַּ"ל, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְשׁוֹאֵג עַל זֶה כַּאֲרִי: (שם אות ד')

כב. כָּל הַמִּצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכָל עֲבוֹדַת ה' הֵם בְּחִינַת הוֹלָדָה. כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל צַדִּיקִים הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וּכְמוֹ הַיּוֹלֶדֶת קֹדֶם הַלֵּידָה צְרִיכָה לִסְבֹּל כַּמָּה חֲבָלִים וְצִירִים, וְלִצְעֹק כַּמָּה קָלִין שֶׁל אָח וַאֲבוֹי וְכוּ', כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בַּעֲבוֹדַת ה', כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲבוֹדָה אוֹ תְּשׁוּבָה, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כַּמָּה יְגִיעוֹת. וְצָרִיךְ לִצְעֹק כַּמָּה קָלִין שֶׁל אָח וַאֲבוֹי, וְכַמָּה גְּנִיחוֹת וְכַמָּה כְּפִילוֹת וְכַמָּה הַטָּיוֹת וְכוּ'. וּבְפֶרְט בַּהַתְחָלָה שֶׁאָז קָשֶׁה מְאֹד, כִּי כָּל הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת. וְאָז צְרִיכִין בְּיוֹתֵר כַּמָּה קָלִין וְכַמָּה גְּנִיחוֹת וְכוּ' קֹדֶם שֶׁמַּתְחִילִין אֵיזֶה הַתְחָלָה. וְגַם אַחַר כָּךְ, לְאַחַר הַהַתְחָלָה, אֵינוֹ בָּא בְּנָקֵל עֲבוֹדַת ה'. וּצְרִיכִין כַּמָּה יְגִיעוֹת וְכַמָּה תְּנוּעוֹת כַּנַּ"ל קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֲבָדָא שֶׁיִּהְיֶה לְהּ הִדּוּר, רַק הַהַתְחָלָה קָשֶׁה מְאֹד כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן אַל יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנֶיךָ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי בְּהֶכְרֵחַ לִסְבֹּל הַכֹּל כַּנַּ"ל. וּלְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא: (לק"ת סי' ד' אות ב')

כג. הַצְּדָקָה מַרְחֶבֶת הַפְּתָחִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. עַל־כֵּן קֹדֶם כָּל מִצְוָה וַעֲבוֹדָה טוֹב לִתֵּן צְדָקָה כְּדֵי לְהַרְחִיב פֶּתַח הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת בַּעֲבוֹדָתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה קָשֶׁה וְכָבֵד עָלָיו כָּל כָּךְ לִכְנֹס בָּהֶם. עַיֵּן צְדָקָה: (שם)

כד. עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְיִרְאָה, וְעַל־יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לְחֶסֶד. וְאָז יְכוֹלִין לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה' בְּלִי מְנִיעָה מֵהַפְּרָנְסָה. עַיֵּן צְדָקָה אוֹת ל"ו: (שם אות ט')

כה. עַל־יְדֵי הַזְּקֵנִים מַאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבַּדּוֹר שֶׁאֵין בָּהֶם שְׁלֵמוּת, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר חָכְמַת הַטֶּבַע ח"ו. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם כָּל מַה שֶּׁנִּתְוַסֵּף וּבָא לוֹ יוֹם מִימֵי חַיָּיו, לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם קְדֻשָּׁה וְדַעַת. כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ, צָרִיךְ שֶׁיָּאִיר בְּיוֹתֵר בַּעֲבוֹדַת ה', וְרַק זֶה נִקְרָא זָקֵן דִּקְדֻשָּׁה בֶּאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם אֶת יָמָיו ח"ו, וְאֵינוֹ מוֹסִיף קְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁמִּזְקִין, אֵינוֹ נִקְרָא זָקֵן כְּלָל, רַק אַדְרַבָּא, הוּא נִקְרָא קְצַר יָמִים. וְעַל יָדוֹ יוֹנֵק וּמִתְגַּבֵּר ח"ו, חָכְמַת הַטֶּבַע בָּעוֹלָם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה צְדָקָה: (שם אות ח' ט')

כו. עִקַּר הַתַּעֲנוּגִים וְהַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא רַק כְּשֶׁאֲנַחְנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה הַשָּׁפָל מְגַדְּלִין וּמְקַדְּשִׁין שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְעוֹשִׂין רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרִפִים וְחַיּוֹת

וְאוֹפַנִּים וְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים הַרְבֵּה שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁלּוֹ כִּבְיָכוֹל, כְּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה הָעֲבוֹדָה שֶׁל עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה: (לק"ת סי' ז' אות ד')

כז. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּעַצְמוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין, וְגַם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו אֵצֶל חֲבֵרוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר הַדִּבּוּר מִלֵּב חֲבֵרוֹ תֵּכֶף. כִּי עַל־יְדֵי יִרְאָה דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין וְגַם יֵשׁ קִיּוּם לִדְבָרָיו אֵצֶל חֲבֵרוֹ: (שם אות ד' ה')

כח. כָּל יְמֵי הָאָדָם וְכָל הַזְּמַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי הַכֹּל פּוֹרֵחַ כְּהֶרֶף עַיִן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ. וְאֵין נִשְׁאָר מִכָּל הַזְּמַן כְּלוּם כִּי אִם מַה שֶּׁחוֹטְפִין אֵיזֶה טוֹב בַּעֲבוֹדַת ה' בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה יִהְיֶה נִשְׁאָר קַיָּם לָנֶצַח בָּעוֹלָם הַבָּא. אֲבָל חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל וָרִיק, כִּי כָּל הַזְּמַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה כֻּלּוֹ, מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה, הוּא כֻּלּוֹ אַיִן וְאֶפֶס מַמָּשׁ נֶגֶד יוֹם אֶחָד, וְאַפִלּוּ נֶגֶד רֶגַע אַחַת, שֶׁל עוֹלָם הַבָּא: (שם אות ו')

כט. כְּשֶׁמְּעַיְּנִים וּמְדַבְּרִים מֵאֵיזֶה חִדּוּשׁ שֶׁחִדְּשׁוּ צַדִּיקֵי אֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל יִרְאָה: (שם אות י"ג)

ל. עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רַק לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֵילֵךְ בִּדְרָכָיו לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי מִי שֶׁעוֹבֵד בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא זֶה נִקְרָא מִלּוּי בֶּטֶן, שֶׁרוֹצֶה לְמַלְּאוֹת בִּטְנוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא, אַף עַל פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר וְיוֹתֵר לַעֲבֹד ה' אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא, מִלְּרַדֵּף אַחַר עוֹלָם הַזֶּה חַ"ו. גַּם זֶה שֶׁעוֹבֵד אֶת ה', אֲפִלּוּ בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַבָּא, בְּוַדַּאי הוּא חָכָם יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁמִּתְיַגֵּעַ כָּל יָמָיו בִּשְׁבִיל עוֹלָם הַזֶּה, כִּי זֶה בּוֹחֵר לְעַצְמוֹ עוֹלָם הַחַיִּים לָעַד. אַף עַל פִּי כֵן עִקַּר הַתַּכְלִית בִּשְׁלֵמוּת, הוּא רַק לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ל"ז)

לא. כְּשֶׁאֵין הָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וְרוֹדֵף אֲחַר תַּאֲוֹות וּמוֹתְרוֹת, לֶאֱסֹף מָמוֹן, וּמְבַלֶּה כָּל יָמָיו לְהַשְׁאִיר יְרֻשָּׁה לְבָנָיו, זֶה הַמָּמוֹן שֶׁמַּשְׁאִיר לְבָנָיו הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁמְּלַכְלֵךְ עַצְמוֹ בְּטִנּוּף, וְלוֹקֵחַ טִנּוּף וּמְכַסֶּה עַל הַטִּנּוּף (כַּמְבאָר בִּפְנִים עַיֵּן שָׁם). וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַשְׁאִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו, גַּם זֶה אֵינוֹ תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת. וְהַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים אֵין בּוֹחֲרִים בְּכָל זֶה כְּלָל, רַק לְמַלְּאוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (שם)

לב. הַבְּחִירָה בְּיַד הָאָדָם לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ. וַאֲפִלּוּ כָּל הַדְּבָרִים, הַכֹּל בְּיַד הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְהִתְנַהֵג הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ בִּבְחִירָתוֹ. כִּי בְּיַד יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִירָה בְּיָדָם עַל כָּל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי אֵצֶל אֲחֵרִים יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵם מֻכְרָחִים בָּהֶם, אֲבָל אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כָּל דָּבָר שֶׁהוּא

עוֹשֶׂה, כְּגוֹן לִנְסֹעַ לְאֵיזֶה מָקוֹם וְכַיּוֹצֵא, יֵשׁ בּוֹ עֲבוֹדָה, עַל כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִירָה עַל הַכֹּל: (לק"ת סי' נ"ד)

לג. רֽוַח הָעוֹלָם הַזֶּה אֵין לְשַׁעֵר, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָאָדָם יָכוֹל לְהַרְוִיחַ בָּזֶה הָעוֹלָם. וְאֵין צָרִיךְ עַל זֶה הוֹצָאוֹת מְשֻׁלּוֹ (שֶׁקּוֹרִין אוֹיש לָאג), רַק מִמַּה שֶּׁהֵכִין לְפָנָיו הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ יָדוֹ וּלְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה מְאֹד, "עַיִן לֹא רָאֲתָה" וְכוּ': (לק"ת סי' נ"ה)

לד. טוֹב מְאֹד לְהַשְׁלִיךְ עַצְמוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִסְמֹךְ עָלָיו. וּכְשֶׁבָּא הַיּוֹם צְרִיכִין לְמָסֹר כָּל הַתְּנוּעוֹת שֶׁלּוֹ וְשֶׁל בָּנָיו וְשֶׁל הַתְּלוּיִים בּוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (שיחות הר"ן ב')

לה. עִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה, וְעִקַּר הִיא יִרְאַת הָעֹנֶשׁ. וַאֲפִלּוּ צַדִּיקִים צְרִיכִים יִרְאַת הָעֹנֶשׁ. כִּי עִקַּר הָעֲבוֹדָה בַּתְּחִלָּה הוּא רַק מֵחֲמַת יִרְאַת הָעֹנֶשׁ: (שם סי' ה')

לו. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת ה' כִּי אִם כְּשֶׁיִּתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְלִפְעָמִים צְרִיכִין כַּמָּה הַתְחָלוֹת אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד: (שם סי' מ"ח)

[לז]. כָּל מַה שֶּׁאַתָּה רוֹאֶה בָּעוֹלָם, הַכֹּל הוּא בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ לֹא נִבְרָא רַק בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה: (שם סי' ש')

[לח]. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם עוֹבְדֵי ה', שֶׁאֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְאֶה לָהֶם מַה שֶּׁפָּעֲלוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, רַק אַחַר מוֹתָם בָּעוֹלָם הַבָּא אָז יִרְאוּ מַה שֶּׁפָּעֲלוּ: (שם סי' רמ"ד)

[לט]. עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, הוּא בַּחֹרֶף לְזַהֵר לָקוּם בַּחֲצוֹת. וּבַקַּיִץ, בְּעֵת שֶׁהַלַּיְלָה קָצָרָה מְאֹד, אָז יְזַהֵר לַעֲמֹד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר. עַיֵּן חֲצוֹת: (שם סי' ש"א)

כעס

כַּעַס

א. צָרִיךְ לְשַׁבֵּר אֶת הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת. הַיְנוּ כְּשֶׁבָּא לִכְלַל כַּעַס, לֹא יִפְעֹל בְּכַעֲסוֹ שׁוּם אַכְזְרִיּוּת, רַק אַדְרַבָּא, יִתְגַּבֵּר אָז בְּרַחֲמָנוּת גָּדוֹל עַל זֶה שֶׁרוֹצֶה לִכְעֹס, וַיַּמְתִּיק הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְלִתְפֹּס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אֶת הַתַּכְלִית, שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וּבְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן וּלְהַשְׁיגוֹ, כְּפִי שׁוֹרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק: (לק"א סי' י"ח אות ב')

ב. עַל־יְדֵי בִּטּוּל הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת כַּנַ"ל, עַל־יְדֵי זֶה מְקַבְּלִים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַכָּבוֹד וְהַגְּדֻלָּה, וַאֲזַי זוֹכִין לְמַנְהִיג אֱמֶת, שֶׁיְּרַחֵם עַל הָעוֹלָם לְנַהֲגָם כָּרָאוּי, לְהָבִיא כָּל אֶחָד אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאַחֲרוֹן: (שם)

ג. כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת הוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבֶּה הַדַּעַת נִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וּמִתְרַבֶּה הָרַחֲמָנוּת וְהַחֶסֶד וְהַשָּׁלוֹם. עַל־כֵּן עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת, עַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל הַכַּעַס וְנִמְשָׁךְ רַחֲמָנוּת וְשָׁלוֹם: (לק"א סי' נ"ו אות ו')

ד. וְכֵן טְבִילַת מִקְוֶה מְבַטֵּל הַכַּעַס, כִּי עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת: (שם אות ז')

ה. עַל־יְדֵי הַכַּעַס נִתְעוֹרֵר הַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם. וּמִן הַמְקַטְרֵג הָעֶלְיוֹן נִתְעוֹרְרִים וְנִשְׁתַּלְשְׁלִים מְקַטְרְגִים וְצָרִים לְמַטָּה עַל אָדָם הַכּוֹעֵס וְשׁוֹלְטִים עָלָיו. כִּי עַל־יְדֵי הַכַּעַס חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת וְצָלֶם אֱלֹקִים סָר מֵעַל פָּנָיו וְאֵין לוֹ פְּנֵי אָדָם, וְעַל יְדֵי זֶה שׁוֹלְטִים בּוֹ הַשּׂנְאִים, כִּי נִדְמֶה לָהֶם כִּבְהֵמָה וְאֵינָם יְרֵאִים מִלְּפָנָיו: (לק"א סי' נ"ז אות ו')

ו. תִּקּוּן לְכַעַס הוּא תַּעֲנִית, וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן בְּיוֹם הַתַּעֲנִית מִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר בָּאָדָם וּמַזְמִין לוֹ כַּעַס כְּדֵי לְקַלְקֵל אֶת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה לְזֶה לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵאֵשׁ שֶׁל הַכַּעַס בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, כִּי עִקַּר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית הוּא מַה שֶּׁמַּכְנִיעַ אֶת הַכַּעַס: (שם)

ז. עַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַכַּעַס: (שם)

ח. כַּעַס מַזִּיק לַעֲשִׁירוּת. וּכְשֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מֵסִית לְאָדָם שֶׁיִּכְעֹס, יֵדַע שֶׁבְּזֹאת הַשָּׁעָה יַשְׁפִּיעוּ לוֹ מִלְמַעְלָה אֵיזֶה סַךְ מָמוֹן, וְהַיֵּצֶר הָרָע רוֹצֶה לְקַלְקֵל זֹאת הַהַשְׁפָּעָה עַל יְדֵי הַכַּעַס שֶׁמַּזְמִין לוֹ שֶׁהוּא מַזִּיק אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת: (לק"א סי' נ"ט אות ה')

ט. עַל־יְדֵי קִלְקוּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּא עַל־יְדֵי הַכַּעַס, עַל־יְדֵי זֶה נִפְגָּם שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ. אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹמֵר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס, וּכְשֶׁבָּא לְאֵיזֶה כַּעַס הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּמַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְכוֹבֵשׁ כַּעֲסוֹ, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה מַגְדִּיל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ וְזוֹכֶה לְשֵׁם טוֹב, וְכָל הַנְּפָשׁוֹת תְּאֵבִים לְהִכָּלֵל בְּנַפְשׁוֹ. וְזוֹכֶה לְקֶרֶב נְפָשׁוֹת הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

י. כַּעַס מַזִּיק לַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא רָחוֹק מֵאֱמֶת וְעַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. גַּם אֵינוֹ יָכוֹל לִגְמֹר וּלְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ: (לק"א סי' ס"ו אות ב')

יא. כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר הַכַּעַס, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ עַל יָדוֹ נִתְהַוֶּה וְנִבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ. וְזוֹכֶה לְפַרְנָסָה וְלֶאֱמֶת וּלְהִתְפַּלֵּל לַה' לְבַדּוֹ בְּלִי פְּנִיּוֹת בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם חַי"ו, וְנִצּוֹל מִכָּל הָעֲבֵרוֹת וְזוֹכֶה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל כָּל הַמִּצְווֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִין לַעֲשׂוֹת: (שם אות ג')

יב. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְשַׁבֵּר בִּשְׁלֵמוּת הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת וְהָעַצְלוּת. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֶּה לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְהֵרָה. כִּי עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לִבְחִינַת אֲרִיכַת אַפַּיִם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּאֲרִיךְ אַפּוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא

יִכְעֹס וְלֹא יַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר וְלֹא עַל שׁוּם אָדָם, אֶפִלּוּ אִם עָשָׂה כְּנֶגְדּוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה: (לק"א סי' קנ"ה)

כבוד וגדולה ומנהיגות

כָּבוֹד וּגְדוּלָּה וְמַנְהִיגוּת

א. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְמַעֵט בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּלְהַרְבּוֹת בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם. וְלֹא יִהְיֶה רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד, רַק יִבְרַח מִן הַכָּבוֹד, וַאֲזַי הוּא זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי. וְאָז אֵין בְּנֵי אָדָם חוֹקְרִים עַל כְּבוֹדוֹ אִם הוּא רָאוּי אִם לָאו. אֲבָל מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד אֵינוֹ זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי. וְעַל־כֵּן אֶפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כָּבוֹד, הַכֹּל חוֹקְרִים אַחֲרָיו וְשׁוֹאֲלִים, מִי הוּא זֶה וְאֵיזֶהוּ שֶׁחוֹלְקִים לוֹ כָּבוֹד הַזֶּה. וְחוֹלְקִים עָלָיו, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַכָּבוֹד הַזֶּה: (לק"א סי' ו' אות א')

ב. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה – כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק וְיִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת־דָּמִים הַבָּאִים עָלָיו, וּבָזֶה הוּא מְמַעֵט הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְּׁמָאלִי וְזוֹבֵחַ יִצְרוֹ הָרָע, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי הַנַּ"ל: (שם אות ב')

ג. עַל־יְדֵי שֶׁהוּא נִזְהָר וְשׁוֹמֵר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁהוּא נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס, וּכְבוֹדוֹ לְאַיִן נֶגֶד כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדִבּוּרִים הַמְּאִירִים בַּתּוֹרָה שֶׁהֵם מְאִירִים לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֹמְקָהּ: (לק"א סי' י"א אות ב')

ד. עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא כְּשֶׁהָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר מְקָרְבִין אֶת עַצְמָן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אָז אִסְתַּלֵּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִלָּא וְתַתָּא, וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְקָרֵב הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם אֵין לָאָדָם לוֹמַר, אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַאֲנִי רָחוֹק כָּל כָּךְ עַל־יְדֵי רִבּוּי מַעֲשַׂי הָרָעִים, כִּי אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁהוּא רָחוֹק בְּיוֹתֵר, יִתְגַּדֵּל עַל יָדוֹ כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר כְּשֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לָשׁוּב וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל: (לק"א סי' י"ד אות ב')

ה. לְפִי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבֵּד אֶת יִרְאֵי ה', כֵּן עוֹלֶה הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ. וְעִקַּר הַדָּבָר שֶׁיְּכַבֵּד יִרְאֵי ה' בְּלֵב שָׁלֵם, וְעַל־יְדֵי זֶה מַשְׂלִים פְּגָמֵי הַיִּרְאָה וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם: (שם אות ו' ז' ח')

ו. אֵין לְאָדָם לְקַבֵּל שְׂרָרָה וּמַנְהִיגוּת כִּי אִם כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרָיו. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּאֵיזֶהוּ דָּבָר שֶׁהוּא מִדַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי וְכוּ', אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹ לְקַבֵּל הַמַּנְהִיגוּת. וְאַף שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם וְעַל־כֵּן רוֹצֶה בְּהַנְהָגָתוֹ, בֶּאֱמֶת הוּא רוֹדֵף אַחַר הַכָּבוֹד וְתוֹלֶה רְדִיפָתוֹ בְּרַחֲמָנוּת,

וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְמִינוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת חַ"ו. אֲבָל מִן הַשָּׁמַיִם מְרַחֲמִין וְאֵין מַנִּיחִין הַמַּנְהִיגוּת בְּיָדָם: (לק"א סי' י"ח אות ג' ו')

ז. עַל־יְדֵי אַהֲבַת הַחֲכָמִים תִּכּוֹן הַמַּלְכוּת וְהַמַּנְהִיגוּת. וּכְשֶׁבָּא לְמֶלֶךְ אוֹ מַנְהִיג אֵיזֶהוּ שִׂנְאָה עַל הַחֲכָמִים, יָדוּעַ לֶהֱוֵי לֵיהּ שֵׁמֶן הַשָּׁמַיִם יוֹרִידוּהוּ מִגְּדֻלָּתוֹ, כִּי אֵין קִיּוּם לָעוֹלָם בְּלֹא הַחָכְמָה: (שם אות ד')

ח. צְרִיכִין לְזַהֵר בְּזֶקֶן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מֵחֲמַת אוֹנְסוֹ לְכַבְּדוֹ. וְעַל־יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ, מְבַטְּלִין מִמֶּנּוּ הַשִּׂכְחָה וְנִתְגַּלֶּה הַנֶּפֶשׁ, הַיְנוּ זִכְרוֹן הַתּוֹרָה, וְנִתְבַּטְּלִין הַדִּינִים וְהַחֹשְׁכוּת וְכוּ', וְנִמְשָׁךְ אוֹר וַחֲסָדִים וְחַיִּים וְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם: (לק"א סי' ל"ז אות ה')

ט. גַּם צְרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד בִּבְנֵי עַם הָאָרֶץ לְכַבְּדָם. כִּי יֵשׁ בְּנֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נְפָשׁוֹת יְקָרוֹת מְאֹד מְאֹד. וְזֶה אָנוּ רוֹאִין עַל־יְדֵי תּוֹרָתָם, כְּשֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהֵם בְּנֵי תּוֹרָה, בְּיָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נֶפֶשׁ יְקָרָה. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר לְכַבְּדָם, כִּי עַל יְדֵי הַכָּבוֹד יִתְגַּלֶּה בְּיוֹתֵר הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם מֵהַתַּעֲלֻמוּתָהּ, וְיִהְיֶה נִדְחֶה תַּאֲוַת הַגּוּף וְהַחֹמֶר וְהַחֹשֶׁךְ וְהַסִּכְלוּת וְכוּ', וְתִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה וְהָאוֹר וְהַחָכְמָה וְהַחַיִּים וְהַחֶסֶד וְהַזְּכָרוֹן וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הַדִּינִים: (שם אות ז')

י. יֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי, שֶׁלִּמּוּדָם מְמוּתָּרוֹת וּפְסֹלֶת. וּבְוַדַּאי אֵינָם יְכוֹלִין לְהַנְהִיג אֲפִלּוּ אֶת עַצְמָן, מִכָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים. וְאַף עַל פִּי כֵן נוֹטְלִים גְּדֻלָּה לְעַצְמָן, וְרוֹדְפִים אַחַר הִתְנַשְּׂאוּת לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁלֹּא לְהַסְמִיךְ אוֹתָם, שֶׁלֹּא לִתֵּן לָהֶם שׁוּם תִּקָּף וְעֹז. כִּי הֵם עַצְמָן אֵינָם חַיָּבִים כָּל כָּךְ, כִּי יֵשׁ לָהֶם יֵצֶר הָרַע גָּדוֹל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. אַךְ אֲלוּ הַנּוֹתְנִים לָהֶם תִּקָּף וְעֹז, וְנִסְמָכִים עַל יָדָם שֶׁיִּהְיוּ נִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי, הֵם עֲתִידִים לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן: (לק"א סי' ס"א אות ב')

יא. עַל־יְדֵי שֶׁמַּסְמִיכִין רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, עַל־יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ כְּתַב יִשְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּקָּף, וְנוֹתְנִים כֹּחַ בִּכְתַב יָדָם. וּמַחֲמַת זֶה הֵם גּוֹזְרִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה תִּקָּף לַכְּתָבִים שֶׁלָּנוּ כִּי אִם לַכְּתָבִים שֶׁלָּהֶם, וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מֻכְרָחִין לִלְמֹד כְּתָב שֶׁלָּהֶם. וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין לְגָרֵשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם הַיִּשּׁוּב שֶׁנִּתְיַשְּׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מִכְּבָר, אֶל מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרוּשׁ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְעַל־יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהוֹלִיד נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה נִלְקָח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ וְנִמְסַר לָהֶם חַ"ו: (שם אות ב' ג')

יב. אֲבָל כְּשֶׁהֶחָכָם הָרָאוּי לִסְמִיכָה נִסְמָךְ בְּשֵׁם רַבִּי, עַל־יְדֵי זֶה מֵבִיא הָאָרָה וְכֹחַ בִּכְתַב יָדָנוּ, וְאָזַי גַּם כָּל מִשְׁפְּטֵי הַנְּהָגוֹת שֶׁלָּהֶם כֻּלָּם עַל־יְדֵי כְּתַב יָדָנוּ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְקַדֵּשׁ הָאֲוִיר בִּבְחִינַת אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל: (שם)

יג. כְּשֶׁבָּא אֵיזֶהוּ כָּבוֹד חָדָשׁ לְאָדָם צָרִיךְ לְהִתְיָרֵא מְאֹד, כִּי לְפָעָמִים בָּא לוֹ הַכָּבוֹד בִּשְׁבִיל הִסְתַּלְקוּת נֶפֶשׁ חַ"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר לְקַבֵּל הַכָּבוֹד בְּקִדֻּשָּׁה גְּדוֹלָה בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְבַד, וְלִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַכָּבוֹד לְצָרְכוֹ וְלַהֲנָאַת עַצְמוֹ כְּלָל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַכָּבוֹד חַ"ו, שֶׁלֹּא יִקַּח אֶת נַפְשׁוֹ. כִּי הַנֶּפֶשׁ יְקָרָה מְאֹד וּצְרִיכִין לִזָּהֵר בָּהּ לְשָׁמְרָהּ מְאֹד. וּצְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַכָּבוֹד, שֶׁלֹּא תִּסְתַּלֵּק נַפְשׁוֹ עַל־יְדֵי זֶה חַ"ו. כִּי הַכָּבוֹד הוּא שֹׂרֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת. וּכְשֶׁהַנֶּפֶשׁ מִסְתַּלֶּקֶת, הִיא מִסְתַּלֶּקֶת לְתוֹךְ הַכָּבוֹד שֶׁהוּא שֹׂרְשָׁהּ: (לק"א סי' ס"ז אות א')

יד. אַף עַל פִּי הָרֹב בָּא הַכָּבוֹד לְטוֹבָה, כִּי כְּשֶׁבָּא נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה לְהָאָדָם הִיא מְלֻבֶּשֶׁת בְּהַכָּבוֹד. עַל־כֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל הַכָּבוֹד כָּרָאוּי, יָכוֹל לְקַבֵּל נֶפֶשׁ חֲדָשָׁה עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד שֶׁהִגִּיעַ לוֹ: (שם)

טו. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה נִפְגָּם הַכָּבוֹד, וַאֲזַי הוּא בְּחִינַת הַסְתָּרַת פָּנִים וְהַדִּינִים מִתְגַּבְּרִים חַ"ו. וַאֲזַי נוֹפֵל הַכָּבוֹד לְהָעֲזַי פָּנִים, שֶׁהָעֲזַי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר נוֹטְלִין כָּל הַכָּבוֹד, וְכָל הַמַּנְהִיגוּת וְהַמְּלוּכָה וְהַמֶּמְשָׁלָה וְהַכָּבוֹד הוּא אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים וְהָעֲזֵי פָּנִים. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִפְעֹל אֵיזֶה תַּקָּנָה לְצָרְךְ קִיּוּם דָּתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, צְרִיכִין לְקַבֵּל הַכֹּחַ מֵהֶם. אֲבָל כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת אֲכִילָה, אֲזַי מַעֲלִין הַכָּבוֹד דִּקְדֻשָּׁה וְאָז אֵין שׁוּם שְׂרָרָה וְהִתְמַנּוּת וְכָבוֹד לְהָעֲזֵי פָּנִים, וְאָז הוּא בְּחִינַת נְשִׂיאוּת פָּנִים שֶׁהוּא בְּטוּל הַדִּינִים: (שם אות ג' ד')

טז. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקְּנִין פְּגַם הַכָּבוֹד, וּמַעֲלִין הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְחוֹזֵר הַכָּבוֹד לְהַמְבִינֵי מַדָּע, שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי אֱמֶת (שם אות ה' ו')

יז. עַל־כֵּן נוֹתְנִין צְדָקָה אֵצֶל "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל", כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד וְהַמֶּמְשָׁלָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא אֶל הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ז')

יח. כְּשֶׁחוֹזֵר הַכָּבוֹד לְהַמְבִינֵי מַדָּע, דְּהַיְנוּ לְמַנְהִיגִים אֱמִתִּיִּים, אָזַי בִּתְחִלַּת מֶמְשַׁלְתָּם נַעֲשֶׂה מַחֲלֹקֶת: (שם אות ו')

יט. כְּשֶׁבָּא כָּבוֹד חָדָשׁ לְהָאָדָם, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאָה וְאַהֲבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהוֹלִיד וּלְגַדֵּל הַנֶּפֶשׁ הַחֲדָשָׁה הַבָּאָה עַל־יְדֵי הַכָּבוֹד כַּנַּ"ל: (שם אות ז')

כ. עַל־יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין כָּבוֹד לְזָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין מַיִם קָרִים לְהַחַיּוֹת נֶפֶשׁ הָעֲיֵפָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּתַקְּנִים הַפְּגָם שֶׁל הַמִּתְפַּלְּלִין בְּלֹא לֵב שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נַפְשׁוֹ עֲיֵפָה: (שם אות ח')

כא. קָשֶׁה מְאֹד לִהְיוֹת מְפֻרְסָם, כִּי מִי שֶׁהוּא מְפֻרְסָם צָרִיךְ לִסְבֹּל יִסּוּרִים בִּשְׁבִיל רַבִּים. רַק שֶׁיֵּשׁ שֶׁמַּכְרִחִים מִן הַשָּׁמַיִם לִהְיוֹת מְפֻרְסָם: (לק"א סי' ע"א)

כב. כְּשֶׁפָּרְנְסֵי הַדּוֹר וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר נִתְגָּאִים, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵקִים עֲלֵיהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁיַּחֲלִקוּ וִידַבְּרוּ עֲלֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזּוחוּ דַּעְתָּם עֲלֵיהֶם: (לק"א סי' צ"ה)

כג. צָרִיךְ לְהִתְיָרֵא וְלִפְחֹד מִן הַכָּבוֹד, כִּי כָּבוֹד הוּא סַכָּנָה גְּדוֹלָה סַכָּנוֹת נְפָשׁוֹת. עַל־כֵּן כְּשֶׁמַּגִּיעַ אֵיזֶה כָּבוֹד לָאָדָם, צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד. כִּי אִם חַ"ו יִפְּגֹם בְּהַכָּבוֹד כְּחוּט הַשְּׂעָרָה וְלֹא יְקַבְּלוֹ כָּרָאוּי, יוּכַל לְהִסְתַּלֵּק חַ"ו עַל־יְדֵי זֶה: (לק"א סי' קל"א)

כד. מִי שֶׁרוֹצֶה כָּבוֹד הוּא שׁוֹטֶה. וְעַיֵּן בַּפְּנִים בְּסִימָן קצ"ד: (לק"א סי' קצ"ד)

כה. כָּל מִי שֶׁחָסַר דַּעַת בְּיוֹתֵר, הוּא מַקְפִּיד עַל כְּבוֹדוֹ בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ הַנָּשִׁים שֶׁמַּקְפִּידִין מְאֹד עַל כְּבוֹדָן מֵחֲמַת שֶׁדַּעְתָּן קַלָּה וּקְטַנָּה: (לק"א סי' רב)

כו. מִי שֶׁנּוֹהֵג רַבָּנוּת בְּכַשְׁרוּת וּבְתָמִימוּת כָּרָאוּי, הוּא זוֹכֶה שֶׁיַּעֲלֶה לִגְדֻלָּה בְּסוֹף יָמָיו. וְכָל מַה שֶּׁנֶּחְשָׁב לִגְדֻלָּה בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר, הוּא עוֹלֶה לִגְדֻלָּה זֹאת: (לק"א סי' רל"ו)

כז. צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד מֵהִתְמַנּוּת, בִּפְרָט מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהוּא דַּיְקָא יֵשׁ לוֹ הִשְׁתּוֹקְקוּת יוֹתֵר לְהִתְמַנּוּת. אֲבָל צָרִיךְ לִזָּהֵר מְזֶּה מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי הִתְמַנּוּת הוּא מַפְסִיד הַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה, שֶׁהָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה: (לק"ת סי' א' אות ז')

כח. יֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּרַבָּנוּת וּמֶמְשָׁלָה וּמוֹשְׁלִים עַל עַם דַּל בְּחָנָם, כִּי לֹא נִתַּן לָהֶם גְּדֻלָּה מִן הַשָּׁמַיִם כְּלָל, רַק הֵם מִתְגָּאִים מֵעַצְמָם עַל הַדּוֹר בְּחִנָּם. וְהֵם מְקַבְּלִין חֶרֶב הַגָּאָוָה עַל־יְדֵי הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין, שֶׁהֵם מַכְנִיסִין גַּאֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בִּפְנִים), עַד שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ אֲפִלּוּ לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ תַּחַת מֶמְשַׁלְתָּם. וּבֶאֱמֶת אֵין זֶה נִקְרָא מַעֲנִישׁ אֶלָּא מַזִּיק, כִּי הֵן מַזִּיקֵי עָלְמָא. וְעַל־יְדֵי הַגַּאֲוָה הַזֹּאת שֶׁל אֵלּוּ הַמַּנְהִיגֵי הַדּוֹר, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף בָּעוֹלָם. וּלְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא עַל־יְדֵי הַמְּגִנֵּי אֶרֶץ וְכוּ' (עַיֵּן בְּרִית אוֹת נ"ז): (לק"ת סי' ה' אות ה' ו' ז')

כט. עִקַּר הַמַּנְהִיגוּת הָאֱמֶת דִּקְדֻשָּׁה תְּלוּי בְּרַחֲמָנוּת. וְאִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת מַנְהִיג אֱמֶת כִּי אִם מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת אֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל. אֲבָל צָרִיךְ הַמַּנְהִיג לֵידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת, כִּי עַל רְשָׁעִים אוֹ עַל רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים אָסוּר לְרַחֵם. וְכֵן צְרִיכִין לֵידַע אֵיךְ לְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד, לְהַשְׁפִּיעַ לוֹ וּלְהַדְרִיכוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא טוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית בֶּאֱמֶת. עַל־כֵּן בֶּאֱמֶת עִקַּר הָרַחֲמָנוּת שֶׁל הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם, כִּי זֶהוּ הָרַחֲמָנוּת הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת. וְעַיֵּן תּוֹכָחָה: (לק"ת סי' ז אות א' ג')

ל. סַכָּנָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת מְפֻרְסָם וּלְהַנְהִיג הָעוֹלָם. לֹא מִבָּעְיָא כְּשֶׁאֵינוֹ רָאוּי כְּלָל וְלוֹבֵשׁ טַלִּית שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ עוֹבְדֵי ה' גְּדוֹלֵי הַדּוֹר יֵשׁ עֲלֵיהֶם סַכָּנוֹת נוֹרָאוֹת בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם. כִּי בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם וְלוֹמַר תּוֹרָה בָּרַבִּים יְכוֹלִים לַעֲבֹר מַמָּשׁ גְּנֹב וְנָאֹף וְרָצֹחַ בְּכָל עֵת בְּכָל רֶגַע רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"ת סי' י"ח)

לא. כָּל הַבְּרִיאָה לֹא הָיְתָה כִּי אִם בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן הַכֹּל נִבְרָא בִּשְׁבִיל הָאָדָם, כִּי כָּל הַגְּדֻלַּת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ תְּלוּיִ בְּהָאָדָם דַּיְקָא. עַל־כֵּן כְּשֶׁבָּא אֵיזֶה כָּבוֹד לְהָאָדָם, צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יִקַּח לְעַצְמוֹ מִן הַכָּבוֹד כְּלוּם, רַק שֶׁיְּרָאֶה לְהַחֲזִיר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַכָּבוֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּבָזֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ נִבְרָא בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ע"א)

לב. כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפֵל מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עִקַּר הַמֹּחַ וְהַחָכְמָה, וְנוֹפֵל לְמֹחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת. וְעַיֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּצְדָקָה: (שם)

לג. מַחֲמַת קִנְאָה בַּחֲבֵרוֹ וּבָזֶה גִּילוּ שֶׁעוֹלֶה לִגְדֻלָּה, יוּכַל לִפֹּל מֵאֱמוּנָתוֹ וְלִפֹּל לִכְפִירוֹת חַ"ו. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְזָהֵר מְזֶּה מְאֹד מְאֹד: (לק"ת סי' פ')

לד. בַּזְּמַן הַזֶּה אֵין בְּנִמְצָא שֶׁיִּרְצֶה אֶחָד הִתְנַשְּׂאוּת לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּמוֹ בַּדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, עַל־כֵּן עַכְשָׁו אָסוּר לִרְדֹּף אַחַר הִתְנַשְּׂאוּת, אֶלָּא יִבְרַח מִן הַכָּבוֹד וְהַהִתְנַשְּׂאוּת בֶּאֱמֶת: (שם)

לה. אִם הָיָה לָאָדָם יִשּׁוּב הַדַּעַת, הָיָה רוֹאֶה שֶׁכָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל שְׁטוּת וְהֶבֶל, וּבִפְרָט הַתַּאֲוָה שֶׁל כָּבוֹד וּמַנְהִיגוּת לִהְיוֹת מְפֻרְסָם וְלִנְסֹעַ עַל הַמְּדִינָה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, וְהוּא שְׁטוּת גָּדוֹל בֶּאֱמֶת. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין זֶה שׁוּם תַּעֲנוּג וְנַחַת רוּחַ אֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הוּא מָלֵא יִסּוּרִים וּבְזָיוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שיחות הר"ן סי' מ"ז)

ליצנות

לֵיצָנוּת

א. הַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל מֹחוֹ, וּמְעַקְמִין וּמְעַרְבְּבִין וּמְבַלְבְּלִין דַּעְתּוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִלְּמוּדוֹ הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, וְלִבּוֹ מְטֻנָּף כְּמוֹ בֵּית הַכִּסֵּא. וְעַל־יְדֵי זֶה עֲצָתוֹ חֲלוּקָה לְעוֹלָם, וְאֵינוֹ יָכוֹל לָתֵת עֵצָה לְנַפְשׁוֹ בְּשׁוּם דָּבָר. וְעַל־יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין לְגָרֵשׁ יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹמָם, וְנִלְקָח סוֹד הָעִבּוּר מֵאִתָּנוּ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מַחְלֹקֶת: (לק"א סי' ס"א אות א' ב' ג' ד' ה')

ב. יֵשׁ עַכְשָׁו סְפָרִים הַרְבֵּה וְגַם עֲתִידִין לִהְיוֹת עוֹד סְפָרִים הַרְבֵּה, וְאָסוּר לְהַלְעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם. וְעַיֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה: (שם אות ה')

ג. הַלֵּיצָנוּת הִיא שְׁחוֹק הַכְּסִיל וְנִתְבַּטֵּל עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית. עַיֵּן בְּרִית: (לק"ת סי' פ"ג)

ד. בְּנֵי אָדָם הֵם מוֹנְעִים גְּדוֹלִים מְאֹד. וְהָעִקָּר הוּא הַלֵּיצָנוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁמּוֹנֵעַ מְאֹד מִן הָאֱמֶת, כַּיָּדוּעַ הֵיטֵב לְמִי שֶׁבָּקִי בְּחָכְמוֹת וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם. לֹא מִבַּעְיָא חָכְמוֹת וְלֵיצָנוּת שֶׁל קַלֵּי עוֹלָם הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַמְחַקְרִים, שֶׁמִּתְלוֹצְצִים הַרְבֵּה מִדַּת יִשְׂרָאֵל כַּמְפֻרְסָם, שֶׁזֶּה מַזִּיק

וְעוֹקֵר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לִצְלַן, אֶלָּא אֲפִלּוּ הַחָכְמוֹת וְהַלֵּיצָנוּת שֶׁל הַנִּרְאִין כִּכְשֵׁרִים וַחֲסִידִים, וְעוֹשִׂים לֵיצָנוּת מִכַּמָּה דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, גַּם הֵם מַזִּיקִין הַרְבֵּה, וּמַרְחִיק הַרְבֵּה מְאֹד מֵעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת. וּבְכַמָּה אוֹפַנִּים גָּרוּעַ יוֹתֵר הַלֵּיצָנוּת שֶׁלָּהֶם מֵהַלֵּיצָנוּת שֶׁל הַקַּלֵּי עוֹלָם. כִּי מֵהַקַּלֵּים הַנַּ"ל בּוֹרְחִים רֹב הָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל יוֹדְעִין שֶׁחָכְמַת הַפִּילוֹסוֹפְיָא עוֹקֶרֶת אֶת הָאָדָם מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת וּמוֹרֶדֶת אוֹתוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת רַחֲמָנָא לִצְלַן. אֲבָל זֹאת הַלֵּיצָנוּת וְהַחָכְמוֹת שֶׁל הַנִּרְאִין כִּכְשֵׁרִים הַנַּ"ל, אֵין הָאָדָם בּוֹרֵחַ מֵהֶם כָּל כָּךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּי הַכְּשֵׁרִים קְצָת, וְהֵם מַלְבִּישִׁים הַכֹּל בְּדַרְכֵי אֱמֶת, וְהַכֹּל מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר. וְהוֹלֵךְ בְּתֹם יֵלֵךְ בֶּטַח. וְיִבְרַח מֵהֶם וּמֵהֲמוֹנָם, וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל כָּל מִינֵי חָכְמוֹת וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם. וְיֵלֵךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם: (שיחות הר"ן סי' פ"א)

ממון ופרנסה

מָמוֹן וּפַרְנָסָה

א. עַל־יְדֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וְלָשׁוֹן הָרָע בָּא עֲנִיּוּת. גַּם עַל־יְדֵי גַּאֲוָה בָּא עֲנִיּוּת. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה מִתְקַן אוֹתָם וּמַמְשִׁיךְ שֶׁפַע וְנִתְעַשֵּׁר: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב. עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית אֵין לוֹ פַּרְנָסָה: (לק"א סי' ז' אות ה')

ג. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ זוֹכֶה לְפַרְנָסָה: (לק"א סי' ט' אות ב')

ד. מְרִירַת וְיגִיעַת הַפַּרְנָסָה הוּא כְּפִי פְּגַם הַבְּרִית. עַיֵּן בְּרִית: (לק"א סי' י"א אות ד')

ה. עַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן מַמְשִׁיכִין הַשִּׂגָּחָה שְׁלֵמָה. וּשְׁבִירָתָהּ הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה, כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה מְקָרְרִין חֲמִימוּת תַּאֲוַת מָמוֹן, וּמְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת הַנְּגִידוּת וְהָעֲשִׁירוּת, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה וְלִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וְיֵשׁ לוֹ נַחַת רוּחַ בְּמַה שֶׁחָנָנוֹ ה' וְאֵינוֹ אָץ לְהַעֲשִׁיר, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁהוּא יָגֵעַ תָּמִיד בִּיגִיעוֹת וְטִרְחוֹת וְטִרְדוֹת גְּדוֹלוֹת, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַקְּלָלָה שֶׁל "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם" רַחֲמָנָא לִצְלַן. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה נִצּוֹלִין מִזֶּה, וְנֶחֱשָׁב כְּמַקְטִיר קְטֹרֶת: (לק"א סי' י"ג אות א')

ו. תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ. וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עֲבוֹדָה זָרָה זֹאת שֶׁל מָמוֹן בָּעוֹלָם, חָרוֹן אַף בָּעוֹלָם. וּכְפִי הַבִּטּוּל שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת כֵּן נִתְבַּטֵּל הַחָרוֹן אַף וְנִמְשָׁךְ חֶסֶד בָּעוֹלָם, וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ, וְנִמְשָׁךְ הַדַּעַת שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְזוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִפְלָאִים שֶׁיִּתְגַּלּוּ לֶעָתִיד. גַּם נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי זֶה תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה: (שם אות א' ב' ה')

ז. אֲלוּ בְּנֵי אָדָם הַנּוֹפְלִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן, וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָכוֹל לְפַרְנֵס אֶת הָאָדָם בְּסִבָּה קַלָּה, וְרוֹדְפִים אַחַר פַּרְנָסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, וְהֵם אוֹכְלֵי לֶחֶם בְּעִצָּבוֹן

וְהֵם מְלֵאִים עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם נִקְשָׁרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא אַחְרָא שֶׁהֵם אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מָרָה שְׁחֹרָה, עֲבוֹדָה זָרָה בְּחִינַת מִיתָה. אֲבָל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁמַּשָּׂאָם וּמַתָּנָם בֶּאֱמוּנָה, וּמִתְגַּבְּרִים בְּדַעְתָּם לִהְיוֹת שְׂמֵחִים בְּחֶלְקָם, וְיוֹדְעִים וּמַאֲמִינִים בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁעִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת הוּא רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, רַק שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם אֵיזֶה סִבָּה קַלָּה בְּעָלְמָא, אֲבָל עִקַּר הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה הוּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, הֵם דְּבֵקִים בְּאוֹר הַפָּנִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהֵם אַנְפִּין נְהוֹרִין, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת שִׂמְחָה: (לק"א סי' כ"ג אות א')

ח. הַמְשֻׁקָּע בְּעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן, אֵינוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה אַחַת, רַק הוּא עוֹבֵד כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת. כִּי כָּל הָעֲבוֹדוֹת זָרוֹת תְּחוּבִים בַּמָּמוֹן, וְעֲלֵיהֶם צוֹוַחַת הַשְּׁכִינָה ק"ם קַלִּין "קַלַנִי מֵרֹאשִׁי קַלַנִי מִזְּרוֹעִי" (כְּמִסְפַּר "מָמוֹן" עִם הַד' אוֹתִיּוֹת): (שם)

ט. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית קֹדֶשׁ וְעַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִתַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה חֹשֶׁךְ וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְנִתְקַשֵּׁר בֶּאֱלֹקוּת, וְזוֹכֶה שֶׁיָּאִיר וְיִזְרַח עָלָיו אוֹר פְּנֵי ה', לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וְכוּ': (שם אות ב' ג')

י. גַּם יֵשׁ עוֹד תִּקּוּן לְתַאֲוַת מָמוֹן. הַיְנוּ שֶׁיִּסְתַּכֵּל לַשֹּׁרֶשׁ שֶׁמִּשָּׁם בָּא כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת, וְעַל־יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ שָׁם יִתְבַּטֵּל תַּאֲוָתוֹ. כִּי שָׁם בְּשָׁרְשׁוֹ הַשֶּׁפַע כֻּלּוֹ הוּא אוֹר צַח וּמְצֻחְצָח וְתַעֲנוּג רוּחָנִי, וְאֵין מִתְאַוֶּה אֶלָּא לְמַטָּה. וּמִי הוּא הַפֶּתִי יָסוּר הֵנָּה לְהַשְׁלִיךְ תַּעֲנוּג רוּחָנִי וְלִקַּח תַּעֲנוּג עָב. אֲבָל לְזֹאת הַהִסְתַּכְּלוּת אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא עַד שֶׁיִּתְקַן בְּרִיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ", שֶׁבַּתְּחִלָּה צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּשַׂר קָדֶשׁ, וְאָז יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל בֶּאֱלֹקוּת. וּבְשָׁבִיל זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל תַּאֲוַת מָמוֹן הוּא עַל־יְדֵי בְּרִית. וּכְשֶׁמְּתַקֵּן בְּרִיתוֹ אִי אֶפְשָׁר לִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן: (שם אות ה')

יא. כָּל הַנְּפִילוֹת שֶׁאָדָם נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ חַ"ו הֵם עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן, כִּי זֶה עִקַּר הַנְּפִילָה שֶׁנּוֹפֵל לִשְׁמָד וַעֲבוֹדָה זָרָה. עַל־כֵּן כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל צַדִּיק הָאֱמֶת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְגָרֵשׁ אוֹיְבָיו שֶׁל הַצַּדִּיק, הוּא מַפִּיל אֶת הָאוֹיֵב לְתַאֲוַת מָמוֹן, כִּי אֵין נְפִילָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ. וְהַכְּלָל כְּשֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת, כָּל מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ, וְכָל הַמִּקְרָבִים לְצַדִּיק זֶה שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית בְּיוֹתֵר, יְכוֹלִים לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרֵיהֶם מִמַּדְרֵגָתָם. וְהַנְּפִילָה הִיא שֶׁנּוֹפְלִים לְתַאֲוַת מָמוֹן. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְזָהֵר בְּיוֹתֵר כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלוֹקֶת עָלָיו, שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן חַ"ו: (שם אות ג')

יב. עַל־יְדֵי מִצְוֹת מְזוּזָה נִתְבַּטֵּל תַּאֲוַת וְחֶמְדַּת הַמָּמוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ מְעוֹפֶפֶת לוֹ וּבָאָה לוֹ בְּנָקֵל: (שם אות ד')

יג. כָּל הַמִּצְוֹוֹת שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם בְּלֹא מָמוֹן, הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַפְסִיד מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, עֲדַיִן אֵין הַמִּצְוָה בִּשְׁלֵמוּת, כִּי עֲדַיִן אֵינָהּ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁהוּא עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת. אֲבָל כְּשֶׁתִּתְחַשֵּׁב כָּל כָּךְ הַמִּצְוָה אֶצְלוֹ עַד שֶׁאֵין מַרְגִּישׁ בְּהֶפְסֵד מָמוֹן, וּמוֹצִיא וּמְפַזֵּר מָמוֹן בִּשְׁבִיל הַמִּצְוָה, זֹאת הַבְּחִינָה נִקְרָא אֱמוּנָה. כִּי עִקַּר אֱמוּנָה הוּא בְּמָמוֹן, כְּשֶׁמְּשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁשָּׁם פָּנִים דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל: (שם אות ה')

יד. הַמְּשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁזֶּה הַמַּשְׁאוֹי תָּלוּי בְּצַוָּאר בְּנֵי אָדָם, שֶׁאֵין מִסְתַּפְּקִין בְּמָמוֹנָם וְלוֹוִין מָמוֹן מֵאֲחֵרִים, וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם מְשֻׁתַּכְּרִין שָׂכָר הַרְבֵּה, וְאַחַר כָּךְ מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת. וְאִם אֵינָם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת מַמָּשׁ, שֶׁאֵינָם חַיָּבִים מָמוֹן לַאֲחֵרִים, עֲדַיִן הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת לְתַאֲוָתָם. כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן כְּדֵי לְהִתְפַּרְנֵס, וַאֲפִלּוּ הָעֲשִׁירִים וְהַקְּצִינִים הַמַּפְלָגִים, הֵם רוֹדְפִים כָּל יְמֵיהֶם לְהַרְוִיחַ מָמוֹן בִּיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת, וּמְסַכְּנִים אֶת עַצְמָן בְּסַכָּנַת דְּרָכִים וְטִלְטוּלִים הַרְבֵּה, וּמַטְרִיחִים אֶת עַצְמָן בְּטִרְחוֹת גְּדוֹלוֹת בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן, כְּאִלּוּ הָיָה מֻטָּל עַל צַוָּארָם אֵיזֶה חוֹב גָּדוֹל לְשַׁלֵּם. וְהַחוֹב הוּא רַק שֶׁחַיָּבִים לְעַצְמָן, דְּהַיְנוּ לְתַאֲוָתָם, שֶׁכְּרוּכִים אַחַר הַתַּאֲוָה שֶׁל מָמוֹן כָּל כָּךְ כְּאִלּוּ הֵם חַיָּבִים חוֹב גָּדוֹל. נִמְצָא שֶׁהֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת כָּל יְמֵיהֶם, וְכֵן מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, הַיְנוּ לְתַאֲוָתָם, כִּי כָּל יְמֵיהֶם אֵינָם מַסְפִּיקִים לְשַׁלֵּם חוֹב זֶה שֶׁחַיָּבִים לְתַאֲוָתָם, כִּי הוּא בְּלֹא שִׁעוּר וּגְבוּל, כִּי אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַמְּשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן הֵם מֵתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת. כִּי הֶעָבוֹדָה זָרָה נִקְרֵאת "חוֹבָה", שֶׁמַּכְרַעַת אֶת הַכֹּל לְכַף חוֹב. וְכָל הַמִּתְדַּבְּקִים בָּהּ, שֶׁהֵם הַמְּשֻׁקָּעִים בְּתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה מַמָּשׁ, הֵם בַּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד עַד שֶׁמֵּתִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת כַּנַּ"ל, וְכָל יְמֵי חַיֵּיהֶם הֵם סוֹבְלִים מְרִירוּת וְעַצְבוּת וּדְאָגוֹת מֵהֶחְמְדַּת הַמָּמוֹן. וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָמוֹן יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ דְּאָגוֹת וְעַצְבוּת בְּיוֹתֵר, כִּי נִתְקַשֵּׁר יוֹתֵר לְהֶעָבוֹדָה זָרָה שֶׁהִיא עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, חִשָּׁךְ, מִיתָה. וְהַמָּמוֹן אוֹכֶלֶת יְמֵי חַיָּיו, כִּי הוּא מְכַלֶּה חַיָּיו עַל־יְדֵי טְרָדוֹת וּדְאָגוֹת שֶׁל הַמָּמוֹן (שם בסוף)

טו. וְדַע, שֶׁכָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָעֲשִׁירִים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי, וְאֵינָם נוֹתְנִים צְדָקָה כָּרָאוּי לָהֶם לְפִי עָשְׁרָם, וּמְשֻׁקָּעִים בְּחֶמְדַּת וְטִרְדַּת הַמָּמוֹן תָּמִיד, כָּל הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם הוּא בְּחִינַת שְׂחוֹק הַכְּסִיל. שֶׁהַמָּמוֹן מְשַׂחֵק עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁמְּשַׂחֲקִין עִם הַתִּינוֹק בְּמַטְבְּעוֹת, וְאַחַר כָּךְ הוֹרֶגֶת אוֹתוֹ הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ. וְכַמּוּבָא בְּתִקּוּנִים: "שְׂחוֹק הַכְּסִיל, מָאן כְּסִיל, דָּא אֵל אַחֵר וְכוּ', וְאִיהוּ אַסְכָּרָה לְרַבָּיָא דְּאִנּוּן חַיָּבַיָּא. חַיָּכַת בְּהוֹן בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא וּלְבָתַר

קְטִילַת לְהוֹן. וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ רַבְיָא, בְּגִין דְּלָא אִית בְּהוֹן דַּעַת לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְהּ". וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְהִנָּצֵל מִזֶּה הוּא כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית. וְעָלָיו נֶאֱמַר: "טוֹב לִכְנֵי הָאֱלֹקִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה" וְכוּ'. כִּי הוּא זוֹכֶה לְחָכְמָה וַדַּעַת וְיוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִנָּצֵל מִזֶּה. כִּי אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים צְרִיכִים חָכְמָה וַדַּעַת גָּדוֹל מְאֹד בְּעִנְיָן זֶה שֶׁל טִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, שֶׁלֹּא יְבַלֶּה וִיכַלֶּה חַ"ו יְמֵי חַיָּיו עַל־יְדֵי זֶה. כְּמוֹ רֹב הֶהָמוֹן שֶׁסּוֹבְלִין מְרִירוּת גָּדוֹל מְאֹד כָּל יְמֵיהֶם עַל־יְדֵי זֶה, וְאוֹבְדִים שְׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל־יְדֵי זֶה. כִּי דַע, שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא מְרִירוּת בְּלִי שִׁעוּר בְּחִינַת מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסַבְּלוֹ וּלְהִתְקַיֵּם מִגֹּדֶל הַמְּרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: "אִלְמָלֵא מִלְחָא לָא הֲוֵי עָלְמָא יָכוֹל לְמִסְבַּל מְרִירוּתָא". וְעִקַּר מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא הוּא תַּאֲוֹת וְטִרְדּוֹת וְדַאֲגוֹת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. וְאִלְמָלֵא כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית בֶּאֱמֶת שֶׁהֵם נִקְרָאִים "בְּרִית מָלַח עוֹלָם", לֹא הָיָה הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַיֵּם כְּלָל מֵעֹצֶם הַמְּרִירוּת. עַל־כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כֵּן מַמְתִּיק מֵעָצְמוֹ הַמְּרִירוּת הַנ"ל שֶׁהֵם תַּאֲוֹת מָמוֹן. אֲבָל מִי שֶׁרָחוֹק מִצַּדִּיק וּבְעָצְמוֹ הוּא רָחוֹק מִתִּקּוּן הַבְּרִית כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַ"ו הוּא חוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד גַּם כֵּן עַל הַצַּדִּיק הַנ"ל וַאֲנָשָׁיו, עָלָיו מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מְרִירוּתָא דְּעָלְמָא שֶׁהוּא תַּאֲוֹת וְדַאֲגוֹת הַמָּמוֹן, עַד שֶׁמְּכֻלֶּה יְמֵי חַיָּיו רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְשִׂים לִבְּךָ הֵיטֵב לַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי כַּמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת שְׁקִעוּ בָּזֶה, אוּלַי תּוּכַל לְבָרֵחַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְהַצִּיל עַצְמְךָ מִשֶּׁטֶף מַיִם רַבִּים הָאֵלֶּה שֶׁל תַּאֲוֹת מָמוֹן, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי תַּאֲוֹת נְאוּף, שֶׁלֹּא יַגִּיעַ אֵלֶיךָ, וְהָיְתָה לְךָ נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל וְתִזְכֶּה לְחַיִּים אֲמִתִּיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא: (שם)

טז. מִי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּתַאֲוֹת מָמוֹן וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי זֶה גּוֹרֵם בְּחִינַת דַּם נִדָּה לְהִשְׁכִּינָה, וְאֵין לוֹ פַּרְנָסָה, וְהוּא בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית: (לק"א סי' כ"ט אות ה')

יז. צְדָקָה הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן בְּכָל הַלּוּחַ וְהַלּוּחַ וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּרְוִיחַ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן: (שם אות ט')

יח. עַל־יְדֵי שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹנֵא בֶּצַע, שֶׁיִּשְׂנָא אֶת הַמָּמוֹן בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לָבוֹא לְהַחְכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וְכֵן לְהֶפֶךְ, עַל־יְדֵי אַהֲבַת מָמוֹן הוּא נוֹפֵל מִזֶּה הַשֵּׂכֶל, וְנוֹפֵל לִשְׁטוּת וּכְסִילוּת וְעַצְבוּת וּמְרָה שְׁחוֹרָה, וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מְסַבְּבִין אוֹתוֹ בִּסְבוּבִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם הַהִפּוּךְ מִשֵּׂכֶל הַנַּ"ל: (לק"א סי' ל' אות ד')

יט. עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה עַל־יְדֵי זֶה מְחַדְּשִׁין נִשְׁמָתוֹ, דְּהַיְנוּ מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְזוֹכֶה לְקַבֵּל בְּכָל פַּעַם שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ

בַּר אוֹרִין וְאֵינוֹ מְקַבֵּל בְּעַצְמוֹ מֹחִין חֲדָשִׁים עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא עִקַּר הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל, אַף עַל פִּי כֵן גַּם הוּא עוֹשֶׂה תִּקּוּן גָּדוֹל עַל־יְדֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה. כִּי עַל־יְדֵי זֶה שֶׁהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה טוֹבָה לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁוֹ, שֶׁמֹּחִין שֶׁל חֲבֵרוֹ מִתְחַדְּשִׁין בְּתוֹךְ הַמַּשָּׂא וּמַתָּן שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא בֶּאֱמוּנָה, וְיִהְיֶה לוֹ מֹחִין חֲדָשִׁים לִלְמֹד, וּלְדַבֵּקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ל"ה אות ו' ט')

כ. כָּל דִּינֵי מָמוֹנוֹת שַׁיָּךְ לְמַשָּׂא וּמַתָּן. עַל־כֵּן הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶם: (שם אות ו')

כא. כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַחִיצוֹנִים עַד שֶׁיִּפְגֹּם בֶּאֱמוּנָתוֹ חַ"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר לַעֲסֹק בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כְּמוֹ רַב סַפָּרָא, וְיִקַּיֵּם "וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ", שֶׁאֲפִלּוּ מַה שֶּׁנִּגְמַר בְּלִבּוֹ לֹא יְשַׁנֶּה, וּבָזֶה יִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה. וְאָז יוּכַל לְחַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה שֶׁבַּמַּשָּׂא וּמַתָּן כַּנַּ"ל: (שם אות ז')

כב. כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, זֶהוּ בְּחִינַת הַקְרָבַת קָרְבָּן הַתָּמִיד וְהַקְרָבַת הַקְּטֹרֶת. וַאֲזַי כָּל הַקְּלִפּוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלִים מֵהֶם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבְּתוֹכָם, וּמֹחוֹ נִתְעַלֶּה וְנִתְחַדֵּשׁ כַּנַּ"ל, וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו: (שם אות ח')

כג. עִקַּר חֶסְרוֹן הַפַּרְנָסָה שֶׁנִּתְמַעֵט בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הַשּׂוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים. כִּי יֵשׁ שׁוֹחֵט הָגוּן מַאָכִיל וּמְפַרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַחַי הַמְגֻלְגָּל עַל־יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה. אֲבָל כְּשֶׁהַשּׂוֹחֵט אֵינוֹ הָגוּן, וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה חוֹשֵׁב מַחֲשֶׁבֶת פְּגוּל וְאֵינוֹ שָׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, אֲזַי כְּשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לִשְׁחֹט אֶת הַחַי, הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ נְפָשׁוֹת, וְיֵשׁ צַעַר לְהַנֶּפֶשׁ הַחַי, וְצוֹעֶקֶת בְּקוֹל מָר, כִּי אֵינוֹ מַעֲלֶה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְגֻלְגָּל. וְאַדְרַבָּא, הוּא מוֹרִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ מִמַּעֲלָתָהּ וְאֵין לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. אוֹי לוֹ לְהַשּׂוֹחֵט הַזֶּה, אוֹי לְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְמַעֲטָה הַפַּרְנָסָה, וּמְעַט הַפַּרְנָסָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּטִרְחָא וִיגִיעָה גְּדוֹלָה. וְעַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים אֵלּוּ נִכְנָע הַנֶּפֶשׁ לְגַבֵּי הַגּוּף וְהַחֹמֶר, וּמִתְגַּבְּרִים תַּאֲוֹת הַגּוּף וְכוּ'. אֲבָל עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים הֲגוּנִים מַעֲלִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְנִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַגּוּף וְהַחֹמֶר, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְסִכְלוּת וְחֹשֶׁךְ, בְּחִינַת מִיתָה וּשְׁכְחָה וְדִין, בְּחִינַת חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת. וְנִתְעַלֶּה הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה בְּחִינַת אָדָם וְחָכְמָה וְאוֹר וְחַיִּים וְזָכְרוֹן וָחֶסֶד, בְּחִינַת חָכְמַת הַתּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ל"ז אות ו')

כד. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִין אֶת עַצְמָן מִטֻּרְפוֹת, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם פַּרְנָסָה: (שם)

כה. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת אֲכִילָה בָּא דַּלּוּת וּבְזָיוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת: (לק"א סי' מ"ז)

כו. עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בִּתְפִלִּין, בָּא דַּלּוּת וּבוּשָׁה. וְכֵן עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמֶת בָּא עֲנִיּוּת וּבוּשָׁה. כִּי עִקַּר עֲשִׁירוּת הוּא מֵאֱמֶת: (שם)

כז. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְאָדָם הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּמַה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחַ מִזֶּה הָעוֹלָם, וְלֹא לִנְהֹג אֶת בֵּיתוֹ בִּגְדוֹלוֹת דַּוְקָא, כַּנָּהוּג עַכְשָׁו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים בְּהַרְבֵּה אֲנָשִׁים. כִּי אֵלּוּ שֶׁאֵין לָהֶם מִדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר", כִּי לְעוֹלָם חָסֵר לָהֶם הָרַבֵּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִסְתַּפְּקוּת לְהִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶׁחֲנָנוֹ ה'. וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפֵיהּ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה וְנִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת: (לק"א סי' נ"ד אות ב')

כח. מִי שֶׁעוֹשֶׂה מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּפְלוּ, וּמַשְׁלִים וּמֵאִיר הָאָרָה בְּנַר"נ (נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה) שֶׁלּוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה מְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ: (שם אות ג')

כט. כָּל עִסְקֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁמִּתְגַּלְגְּלִים וּבָאִים הַסְּחוֹרוֹת וְהַחֲפָצִים מֵאָדָם זֶה לְאָדָם זֶה, הַכֹּל כְּפִי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבָּהֶם. וְלִפְעָמִים צָרִיךְ שֶׁיֵּצֵא הַחֵפֶץ מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת אַחֵר וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר לִרְשׁוּתוֹ, הַכֹּל כְּפִי הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדָּבָר וּכְפִי הַחֶלְקֵי נַר"נ (נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה) שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּכָל עֵת וּזְמַן. עַל־כֵּן אֵין לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה בְּשׁוּם דָּבָר, לִדְחֹק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר לְמִכֹּר דַּוְקָא אוֹ לִקְנוֹת דַּוְקָא בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁחָפֵץ. כִּי לַכֹּל עֵת, כְּפִי בֵּרוּר הַנִּיצוֹצוֹת וּכְפִי חֶלְקֵי נַר"נ שֶׁבָּאָדָם כַּנַּ"ל: (שם)

ל. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן מִתְגַּבֵּר ח"ו מַלְכוּת הָרִשְׁעָה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא רוֹדֵף תָּמִיד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁחִיּוּתָהּ עַל־יְדֵי הַדַּעַת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה הִיא הַהֶפֶךְ מִזֶּה, כִּי מִתְאַוִּית תָּמִיד לֶאֱסֹף מָמוֹן וּבוֹלַעַת נִיצוֹצוֹת הָרַבֵּה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה הַנֶּעֱלָמִים בְּהַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּשׁוֹרְשׁוֹ גְּוִנִין עִלָּאִין. וְכָל אֶחָד כְּפִי שְׁבִירָתוֹ תַּאֲוַת מָמוֹן, וּמַמְשִׁיךְ עַצְמוֹ אֶל הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, כֵּן מוֹצִיא הַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִמַּלְכוּת הָרִשְׁעָה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בֶּאֱמֶת, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הָרִשְׁעָה הַנַּ"ל, וּלְהוֹצִיא כָּל הַנִּיצוֹצוֹת מִשָּׁם וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה: (לק"א סי' נ"ו אות ה')

לא. כְּפִי תַּאֲוַת מָמוֹן כֵּן נִתְמַעֵט הַדַּעַת וְהַחַיִּים וְהָאֲרִיכוּת יָמִים, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמַּכְרֶזֶת תָּמִיד לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַחֲמַת תַּאֲוַת מָמוֹן אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מֻכְרָח לְהִתְיַגֵּעַ אַחַר פַּרְנָסָתוֹ בְּטִרְדָה גְּדוֹלָה, וּפַרְנָסָתוֹ בְּדֹחַק וּבְכַבְדוּת מְאֹד. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְגַּדֵּיל דַּעְתּוֹ לַחֲשֹׁב רַק בַּתּוֹרָה, וּמְמַעֵט וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוַת מָמוֹן, עַל־יְדֵי זֶה פַּרְנָסָתוֹ בְּנָקֵל, וְזוֹכֶה לִשְׁמֹעַ הָרְמָזִים וְהַכְּרוּזִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם

הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הָעוֹלִים בְּלִבּוֹ בְּכָל פַּעַם לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת: (שם אות ג' ה' ו')

לב. עַצְבוּת רוּחַ שֶׁבָּא עַל־יְדֵי יְגִיעוֹת וּרְדִיפַת הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ. וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂים כָּל הָאֲבָרִים כְּבֵדִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נֶחֱלָשׁ רוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבָּאָדָם שֶׁבּוֹ תְּלוּי חִיּוּתוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנֶּחֱלָשׁ בְּיוֹתֵר רוּחַ הַדּוֹפֵק, כְּמוֹ כֵן נַעֲשִׂים הָאֵיבָרִים כְּבֵדִים בְּיוֹתֵר, וְכֵן נֶחֱלָשׁ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה עַד שֶׁתּוּכַל נַפְשׁוֹ לָצֵאת. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי טִרְדוֹת תַּאֲוַת מָמוֹן, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדְּאָגוֹת וְהָעַצְבוּת רוּחַ. וְעַל־יְדֵי אֲנָחָה דְּקְדֻשָּׁה שֶׁמִּתְאַנֵּחַ לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא חוֹזֵר וּמַבְרִיא אֶת רוּחַ הַדּוֹפֵק, וְחוֹזֵר וְנִתְחַזֵּק חִיּוּתוֹ וְזוֹכֶה לְדַעַת גָּדוֹל וּלְקַבֵּל דִּבּוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם: (שם אות ט')

לג. כֹּעַס מַזִּיק הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת מְאֹד מְאֹד. וְתַדַּע, שֶׁכְּשֶׁהַיֵּצֶר מֵסִית אוֹתְךָ לִכְעֹס, תַּדַּע שֶׁבְּזֹאת הַשָּׁעָה מַשְׁפִּיעִין לְךָ מִלְּמַעְלָה אֵיזֶהוּ סַךְ מָמוֹן, וְהַיֵּצֶר רוֹצֶה לְקַלְקֵל זֹאת הַהַשְׁפָּעָה עַל־יְדֵי הַכַּעַס שֶׁהַזְּמִין לְךָ, שֶׁהוּא מַזִּיק אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הָעֲשִׁירוּת. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר יֵשׁ לוֹ מָמוֹן, יָכוֹל לְאַבֵּד אוֹתוֹ עַל־יְדֵי הַכַּעַס: (לק"א סי' ס"ח)

לד. אִסּוּר גְּזֵלָה חָמוּר מְאֹד, כִּי כְּשֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ מָמוֹן בָּזֶה הוּא גּוֹזֵל מִמֶּנּוּ בָּנִים, הַיְנוּ שֶׁהַגֵּזֶל נוֹטֵל מֵהַנִּגְזָל בָּנִים. וְאִם זֶה הַנִּגְזָל עֲדַיִן לֹא הָיָה לוֹ בָּנִים, יוּכַל לִגְזֹל מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר יֵשׁ לְהַנִּגְזָל בָּנִים, יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ הַגֵּזֶל שֶׁיְּמוּתוּ בָּנָיו חַ"ו עַל־יְדֵי הַגְּזֵלָה שֶׁגָּזַל מִמֶּנּוּ מָמוֹן: (לק"א סי' ס"ט)

לה. עַל־יְדֵי שֶׁגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ בָּא לְהַרְהוּרִים: (שם)

לו. גַּם לִפְעָמִים יְאַבֵּד הַגַּזְלָן בַּת זוּג שֶׁלּוֹ עַל־יְדֵי הַגְּזֵלָה. וְלִפְעָמִים יוּכַל הַגַּזְלָן לִגְזֹל מֵהַנִּגְזָל אֶת הַבַּת זוּג שֶׁלּוֹ: (שם)

לז. גַּם אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם מָמוֹן גְּזֵלָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גָּזַל כְּלוּם בְּיָדַיִם. כִּי גַּם עַל־יְדֵי חֶמְדָּה וְתַאֲוָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְמָמוֹן חֲבֵרוֹ, גַּם עַל־יְדֵי זֶה לְבַד יוּכַל לִגְזֹלוֹ. וְזֶהוּ הָאִסּוּר הֶחָמוּר שֶׁל "לֹא תַחְמֹד". כִּי הַחֶמְדָּה בְּעַצְמָהּ הוּא אִסּוּר חָמוּר מְאֹד, כִּי יֵשׁ כֹּחַ בְּהַחֶמְדָּה לִגְזֹל מֵחֲבֵרוֹ מָמוֹנוֹ וְנֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו כְּמוֹ הַגַּזְלָן מַמָּשׁ: (שם)

לח. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁגָּזְלוֹ עַל־יְדֵי חֶמְדָּה. אֲבָל גְּזֵלָה מַמָּשׁ אֵין לָהּ תִּקּוּן, עַד שֶׁיָּשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אוֹ יַעֲשֶׂה בָּהּ צָרְכֵי רַבִּים אִם אִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיר לוֹ וְכָמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: (שם)

לט. אִם רוֹאֶה אָדָם שֶׁמְּזוֹנוֹתָיו מְצֻמְצָמִין, יַעֲשֶׂה מֵהֶם צְדָקָה. כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן מָמוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן וּפַרְנָסָה בְּרֶוַח: (שם)

מ. הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן הוּא שׁוֹטֶה וּכְסִיל וּפוֹגֵם וּמְאַבֵּד דַּעְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה הַוִּין לֵיהּ בָּנִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: (שם)

מא. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נַעֲשִׂים שׁוֹנְאִים, וּכְפִי הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת מָמוֹן כֵּן הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאִים. וּכְשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת תַּאֲוַת מָמוֹן בְּיוֹתֵר נַעֲשִׂים עַל־יְדֵי זֶה שׂוֹנְאֵי חִנָּם: (שם)

מב. עַל־יְדֵי תַּאֲוַת מָמוֹן נִתְעַכֵּר וְנִתְבַּלְבֵּל מֹחוֹ וְנַעֲשֶׂה כְּסִיל. וְכָל מַה שֶּׁמִּתְאַוֶּה יוֹתֵר לְהַמָּמוֹן, נִתְעַכֵּר הַמֹּחַ בְּיוֹתֵר: (שם)

מג. עַל־יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, עַל־יְדֵי זֶה אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלִדְחוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, דְּהַיְנוּ לְקַפֵּחַ פַּרְנָסָתוֹ חַ"ו: (לק"א סי' ע"ט)

מד. עַל־יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה הוּא מְקֻיָּם מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ" וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּלֹא יְגִיעָה וְטֹרַח: (לק"א סי' צ"ג וסי' ר"י)

מה. כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא כֻּלּוֹ תּוֹרָה, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן צָרִיךְ שֶׁיְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ רַק בְּהַתּוֹרָה וְהַדִּינִים הַמְלֻבָּשִׁין שָׁם.

[מו] וּמִי שֶׁנּוֹפֵל אֶל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, אֲזַי עֹנְשׁוֹ שֶׁאַחַר כָּךְ הוּא צָרִיךְ לָבוֹא לִפְנֵי דַּיָּנִים לָדוּן לִפְנֵיהֶם בְּדִין תּוֹרָה. וְהַכֹּל לְפִי הַפְּגָם. יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין עֹנְשׁוֹ רַק שֶׁצָּרִיךְ לָדוּן, אֲבָל זוֹכֶה בַּדִּין. אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁעָקַר יוֹתֵר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן מִן הַתּוֹרָה, אֲזַי גַּם אֵינוֹ זוֹכֶה בַּדִּין: (לק"א סי' ר"פ)

מז. בְּשָׁעָה שֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן הוּא שְׁעַת מִלְחָמָה. כִּי צָרִיךְ אָז לְלָחֹם עִם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים. כִּי עִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת. וְעַל־יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן בֶּאֱמוּנָה כִּפְשׁוּטוֹ, שֶׁיִּהְיֶה הַדִּבּוּר דִּבּוּר אֱמֶת, שֶׁיִּהְיֶה הַהֵן הֵן וְהַלְּאו לָאו, גַּם עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַתּוֹרָה, כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מַשָּׂא וּמַתָּן, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה רַק חִיצוֹנִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, אֲבָל פְּנִימִיּוּת מַחֲשַׁבְתּוֹ צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶל הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת כַּמָּה נִיצוֹצוֹת וְכַמָּה קְדֻשׁוֹת נְפוּלוֹת עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, וְנַעֲשֶׂה עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת וְתִקּוּנִים גְּדוֹלִים עַל־יְדֵי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּמוֹ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה: (שם)

מח. תַּאֲוַת מָמוֹן הִיא אַחַת מִג' תַּאֲווֹת רָעוֹת שֶׁהֵן מַפְסִידִין וּפוֹגְמִין הַיִּרְאָה שֶׁבַּלֵּב. וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין חֵג הַפֶּסַח כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה מְתַקְּנִים תַּאֲוַת מָמוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וּלְהַשְׁפָּעַת הַנְּבוּאָה וְלִתְפִלָּה וְכוּ'. עַיֵּן יִרְאָה [אות כ'] וְיוֹ"ט: (לק"א סי' א' אות ד' ה' ו' ח')

מט. מִי שֶׁרוֹצֶה לִתֵּן פַּרְנָסָה לְהַתְּלוּיִים בּוֹ, הוּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִישׁ חַיִל וְלֹא יִהְיֶה הַהֶפֶךְ שֶׁקּוֹרִין (שְׁלֶימַזְלְניק). כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קְצָת מֶמְשָׁלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה: (לק"ת סי' ז' אות י')

נ. יֵשׁ עֲבֵרָה, שֶׁעַל־יְדֵי עֲבֵרָה זֹאת נַעֲשִׂין בַּעֲלֵי חוֹבוֹת בָּעוֹלָם. וּצְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בְּכָל־לֵילְיוּת וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַצִּילוֹ מֵעֲבֵרָה זֹאת. וְהַזְּמַן לָזֶה הוּא כְּשֶׁהוּא בְּמֹחִין דְּגַדְלוּת: (שיחות הר"ן סי' קי"ב)

נא. עַל־יְדֵי שִׂמְחַת תּוֹרָה וּמִצְוָה עַד שֶׁמְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה, עַל־יְדֵי זֶה הָאָדָם נִתְעַלֶּה בְּמָמוֹן: (לק"ת סי' פ"א)

נב. הָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, רַק לְמָשָׁךְ אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי. וְאֵין לְהִסְתַּכֵּל אִם יִהְיֶה לוֹ מָעוֹת אִם לָאו, כִּי בֵּין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָעוֹת וּבֵין שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מָעוֹת יִבָּלֶה יָמָיו בְּשָׁוְא. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה מַטְעֶה אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי, שֶׁמַּרְאֶה לְהָאָדָם כְּאִלּוּ מַרְוִיחַ בְּכָל פַּעַם וּלְבַסּוֹף אֵינוֹ כְּלוּם, כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּחוּשׁ. וְאִם אֲפִלּוּ מַשִּׂיג מָעוֹת, לוֹקְחִין אוֹתוֹ מִן הַמָּעוֹת. וְהַכְּלָל, שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּיַחַד אֵין לָהֶם קִיּוּם, דְּהַיְנוּ הָאָדָם עִם הַמָּעוֹת. רַק אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הַמָּעוֹת מִן הָאָדָם אוֹ שֶׁלּוֹקְחִין הָאָדָם מִן הַמָּעוֹת. וּמֵעוֹלָם לֹא נִמְצָא אֶחָד שֶׁיִּשָּׁאֵר עִם הַמָּעוֹת. וְאִם גַּם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָשֶׁה לִזְכּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין זוֹכֶה לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, צְרִיכִין גַּם כֵּן לֵידַע שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם כַּנַּ"ל, וְיָשִׂים כָּל רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ וּמְנַמָּתוֹ רַק אֶל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי וְיִכְסֹף תָּמִיד לִהְיוֹת כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הָרָצוֹן בְּעַצְמוֹ יָקָר מְאֹד, כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן. וּבְתוֹךְ כָּךְ מַה שֶּׁיּוּכַל לַחֲטֹף אֵיזֶה טוֹב, תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, יַחֲטֹף מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי לֹא יִשָּׁאֵר לוֹ מִכָּל עָמְלוֹ כְּלוּם, כִּי אִם הָרָצוֹן הַטּוֹב וּמַה שֶּׁחָטַף אֵיזֶה טוֹב בְּכָל יוֹם מִימֵי חַיָּיו: (שיחות הר"ן סי' נ"א)

נג. וְצָרִיךְ לִזְכֹּר הֵיטֵב מַה שֶּׁהִזְהִירוּ אוֹתָנוּ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְקָרְאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל, שֶׁלֹּא יַנִּיחַ הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לְהָעוֹלָם לְהַטְעוֹת, שֶׁלֹּא יַטְעֶה אוֹתוֹ הָעוֹלָם. כִּי לֹא נִמְצָא אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קֶץ וְסוֹף טוֹב מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, רַק מַה שֶּׁחָטַף טוֹב אֲמִתִּי לְעַצְמוֹ לָעוֹלָם הַנִּצְחִי: (שם)

מחשבות והרהורים

מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים

[א]. הָעִקָּר לִשְׁמֹר מֹחוֹ שֶׁלֹּא יֶחֱמָץ, שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר בְּהִרְהוּרִים רָעִים וּבְתַאֲוֹוֹת שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְצָרִיךְ לִגְעֹר בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהֵם סִטְרִין אַחֲרָנִין וּלְגָרְשָׁם מִדַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ אֵלָיו, כִּי הֵם מְטַמְטְמִין מֹחוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׁמֹחַ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר בָּהֶם בְּמַשֶּׁהוּ, כִּי הֵם עִקַּר הֶחָמֵץ וְהַשְּׂאוֹר שֶׁבָּעִסָּה שֶׁצְּרִיכִים לְבַעֲרָם בְּבֵל יֵרָאֶה וּבְבֵל יִמָּצֵא וּלְטַהֵר וּלְכַוְּנוֹת אֶת הַמֹּחַ מֵהֶם: (לק"א סי' ה' אות ד')

[ב]. כְּשֶׁבָּאִים עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרְהוּרֵי זְנוּת, וְהוּא מְשַׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ וּמַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, זֶהוּ עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל פְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם מִקֹּדֶם, כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ, כִּי זֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבַת

הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. עַל־כֵּן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו הִרְהוּרִים רָעִים וּמְגֻנִּים מְאֹד, כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ דַּיְקָא תִּקּוּנוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ, כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי זֶה שֶׁבָּאִים עָלָיו עַתָּה אֵלּוּ הַהִרְהוּרִים וְהוּא מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, עַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא הוּא עִקַּר תִּקּוּנוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ כַּנַּ"ל. וּבָזֶה הוּא מוֹצִיא נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, וְאָז זוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַזְדַּכֵּךְ הַחָכְמָה וְהַקּוֹל וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בִּפְנִים), וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְמָשְׁךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' כ"ז אות ט')

[ג]. כְּשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּתוֹךְ שִׂכְלוֹ מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אָז נִתְמַעֵט קְדֻשַּׁת שִׂכְלוֹ כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁל הַמַּחֲשָׁבָה פְּגוּמָה שֶׁהִכְנִיס בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְעַל זֹאת הַמַּחֲשָׁבָה פְּגוּמָה מִתְלַקְּטִים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמִּדּוֹת וְכָל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת וּמְגֻנּוֹת. נִמְצָא, שֶׁכָּל הַפְּגָמִים וְכָל הָעֲוֹונוֹת וְהַחֲטָאִים חַ"ו, כֻּלָּם אֵינָם בָּאִים כִּי אִם עַל־יְדֵי פְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁמֹר מְאֹד אֶת שִׂכְלוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּמַחֲשָׁבָה שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה וְלֹא שׁוּם חָכְמָה חִיצוֹנָה. וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְתִקּוּן עַל כָּל הָעֲוֹונוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְגָרֵשׁ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת מִדַּעְתּוֹ וְשִׂכְלוֹ. כִּי הַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ שִׂכְלוֹ, הֵינוּ נִשְׁמָתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מַגְבִּיהַּ וּמַשְׁיִב הַכֹּל לְשָׁרְשׁוֹ וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה: (לק"א סי' ל"ה אות א' ב')

[ד]. כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם טִפְּשׁוּת הַלֵּב, הוּא מְטַמְטֵם אֶת הַלֵּב בִּבְחִינַת עֲרָלַת לֵב, וְזֶה הוּא מְטַמְטֵם בְּחִינַת הֶחָלָל שֶׁל הַבְּרִיאָה וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הֶחֱרִיב אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת זֶהוּ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִיאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה שֶׁמְּטַהֵר הַלֵּב וּמְגָרֵשׁ מִמֶּנּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, יְזַכֶּה לַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים בָּעוֹלָם: (לק"א סי' מ"ט אות א' ז')

[ה]. כָּל תִּקּוּן הָאָדָם וְקִלְקוּלוֹ חַ"ו, הַכֹּל תָּלוּי בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב. כִּי עִקַּר הַיְצִירִין הֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַחָכְמוֹת שֶׁבַּלֵּב, כִּי מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם יֵצֶר טוֹב וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם יֵצֶר הָרָע: (שם אות א')

[ו]. כְּשֶׁנִּזְהָר מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְחוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּלִבּוֹ, אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נַעֲשָׂה לִבּוֹ בִּבְחִינַת צוּר לְבָבִי וּבִבְחִינַת וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת פְּעֻלּוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וּלְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, וְזוֹכֶה לְתִפְלָה וּלְתִשְׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְנַעֲשָׂה עַל־יְדֵי זֶה יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה וְזוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה. וְנִתְבַּטֵּל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה וְנִתְעַלֶּה וְנִתְגַּדֵּל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל חִיּוּת גָּדוֹל וְשֹׂבַע וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּבְרָכָה עַד בְּלִי דַי: (שם אות א' ב' ד' ו' ז')

[ז]. כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר. כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב הַמַּחֲשָׁבָה רְחוּשֵׁי מְרַחֲשָׁן שִׂפְתוֹתָיו. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָאָדָם מַרְגִּישׁ זֹאת, אַף עַל פִּי כֵן הוּא בְּדָקוּת

גָּדוֹל כְּדְאִיתָא בַּזֹּהַר. כִּי כָּל מַחֲשָׁבָה שֶׁבָּעוֹלָם שַׁיֵּשׁ לְאָדָם כֻּלָּם מֻכְרָחִים לָבוֹא בְּתוֹךְ הַדִּבּוּר בִּשְׁעַת הַמַּחֲשָׁבָה, רַק שֶׁהוּא בְּדַקּוּת מְאֹד: (לק"א סי' ס"ו אות ד')

[ח]. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה אוֹ הִרְהוּרֵי נִאוּף וּמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה. וְיֵשׁ שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל, מְזַדְּמְנִים לִפְנֵיהֶם דְּמְיוֹנוֹת כְּאִלּוּ עוֹמֵד לִפְנֵיהֶם דְּמוּת עֲבוֹדָה זָרָה אוֹ שְׁאָר דְּמְיוֹנוֹת רָעִים, וּמְבַלְבְּלִים אוֹתָם מְאֹד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְיֵשׁ לָהֶם יִסּוּרִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, וְרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַעֲבִיר אוֹתָם הַמַּחֲשָׁבוֹת מִדַּעְתָּם, וְזוֹרְקִים רֹאשָׁם הֵנָּה וְהֵנָּה. אֲבָל דַּע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם יִסּוּרִים יוֹתֵר וְכָל מַה שֶּׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר לְהַעֲבִירָם מִדַּעְתָּם, יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם מִתְגַּבְּרִים אֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים רָעִים וְהַדְּמְיוֹנוֹת, כִּי כָּךְ טִבְעָם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁחוֹשְׁבִים עֲלֵיהֶם יוֹתֵר לִדְחוֹתָם הֵם כְּרוּכִים אַחֲרָיו יוֹתֵר. עַל־כֵּן עִקַּר הָעֵצָה לִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְשֶׁלֹּא יִכָּפֵת לֵהּ כְּלָל מַה שֶּׁעוֹמְדִים לְפָנָיו אֵלּוּ הַדְּמְיוֹנוֹת וְהַהִרְהוּרִים וְלֹא יִשְׁמַע אוֹתָם כְּלָל, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא עוֹסֵק בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן וְלֹא יַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל וְלֹא יַבִּיט לְאַחֲרָיו אִם נִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ בְּמַה שֶּׁהוּא עוֹסֵק וּבָזֶה יִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ מְמֵילָא. אַךְ זֶה הוּא רַק עֵצָה לְפִי שָׁעָה, וְהָעִקָּר שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר גּוּפוֹ, וְיֵלֵךְ אֵצֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְיוֹרוֹ לוֹ דַּרְכֵי הָאֱמֶת, אָז יִסְתַּלְּקוּ מֵעָלָיו בְּתַכְלִית: (לק"א סי' ע"ב)

[ט]. גַּם עַצְבוּת מַזִּיק מְאֹד לָזֶה וְנוֹתֵן כֹּחַ לְאֵלּוּ הַבִּלְבּוּלִים שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ חַ"ו. עַל כֵּן צָרִיךְ לִבְלִי לְהִתְעַצֵּב מִזֶּה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּלְבּוּלִים אֵלּוּ, וְאַל יִתְיָרֵא וְיִפְחֹד מֵהֶם כְּלָל, רַק יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם וְאַל יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל כַּנַּ"ל. וִישַׁמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל דַּרְכֵי הָעֲצוּת הַמְבֹאָרִים בְּמָקוֹמָם וְעַל־יְדֵי זֶה מִמֵּילָא יִסְתַּלְּקוּ. רַק לֹא יַעֲמִיד הַדָּבָר לְנִסָּיוֹן לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם לַאֲחוֹרָיו אִם כְּבָר נִסְתַּלְּקוּ, רַק יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל, וְהָבֵן: (שם)

[י]. מַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְהוֹרוֹת, וּמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת הֵם בְּחִינַת חַיּוֹת טְמֵאוֹת. וְהַמִּלְחָמָה שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בְּמֹחוֹ בֵּין הַמַּחֲשָׁבוֹת הוּא מִלְחָמָה מַמָּשׁ בֵּין הַחַיּוֹת טְהוֹרוֹת לַטְּמֵאוֹת. וּמַנִּיחִים בְּכַוָּנָה מִלְּמַעְלָה שֶׁיִּנָּצְחוּ זֶה עִם זֶה, כִּי יֵשׁ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּעֲנוּג גָּדוֹל כְּשֶׁהֵם מְנַצְּחִים זֶה עִם זֶה, וְהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת טְמֵאוֹת וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם: (לק"א סי' רל"ג)

[יא]. הַכְּלָל, שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּפַעַם אֶחָד. עַל־כֵּן בְּקַל יְכוֹלִין לְגָרֵשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק בְּשֶׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב אוֹתָהּ הַמַּחֲשָׁבָה, רַק לַחֲשֹׁב אֵיזֶה מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה אוֹ אֲפִלּוּ מַשָּׂא וּמַתָּן וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁיִּמְשֹׁךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ לְאֵיזֶה מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִפְטֹר מִמֵּילָא הַהִרְהוּרִים וְהַמַּחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁבָּאָה עָלָיו. כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁאֵין צְרִיכִין

לְנַעֲנֵעַ רֹאשׁוֹ הֵנָּה וָהֵנָּה כְּדֵי לְגָרֵשׁ הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, כִּי אֵין זֶה מוֹעִיל כְּלָל, רַק יַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת כַּנַּ"ל וְאַל יִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וְכַנַּ"ל: (שם)

[יב]. הַמַּחֲשָׁבָה גְּבוֹהָּ מְאֹד. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת וְלַעֲלוֹת לְעוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לִשְׁתּוֹק לְגַמְרֵי, כִּי אֶפְלוּ אִם יְדַבֵּר אָז דִּבּוּר הָגוּן הוּא מַפְסִיד הַמַּחֲשָׁבָה. אַךְ אֶפְלוּ אִם יִשְׁתּוֹק לְגַמְרֵי, עֲדַיִן יֵשׁ בִּלְבּוּלִים הָרַבֵּה שֶׁמְּבַלְבְּלִין הַמַּחֲשָׁבָה. וְעַל זֶה צְרִיכִין טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים (עַיֵּן צַדִּיק): (לק"א סי' רל"ד)

[יג]. הִרְהוּרֵי נְאוּף הֵם אָבִי אֲבוֹת הַטֻּמְאָה, בְּחִינַת טֻמְאַת מֵת, וּצְדָקָה מַצֶּלֶת מֵהֶם. וְאַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִסְמֹךְ עַל זֶה וּלְהַרְבּוֹת שִׂיחָה עִם הַנָּשִׁים חַ"ו, רַק מַה שֶּׁמֻּכְרָח לְדַבֵּר עִמָּהֶם אֵינוֹ מַזִּיק לוֹ עַל־יְדֵי זְכוּת וְכוֹחַ הַצְּדָקָה: (לק"א סי' רמ"ב)

[יד]. יֵשׁ הִרְהוּרִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִקְּלִפָּה כָּזֹאת שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מֵהֶם, וְאַף אִם יַעֲצִים עֵינָיו, אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל צַד שֶׁיִּפְנֶה תִּזְדַּמֵּן לוֹ. וּצְדָקָה מַצֶּלֶת מֵהֶם: (שם)

[טו]. צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מֵהֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ לִבְחִינַת חוֹתָם דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלִּין הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין. הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים עָלָיו הִרְהוּרִים בְּיוֹתֵר, לֹא יִפֹּל מִזֶּה כְּלָל וְלֹא יִתְעַצֵּב, רַק אָז דַּיְקָא יִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק לִבְרֹחַ מֵהֶם וּלְהַמְשִׁיךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְאָז נַעֲשָׂה מִזֶּה דַּיְקָא תִּקּוּן גָּדוֹל וְנִפְלָא בְּחִינַת תְּפִלִּין כַּנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּרִית כ"ז: (לק"ת סי' ה' אות ז')

[טז]. הַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ לְמָקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים הוֹלֶכֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וּפוֹרַחַת וּמְשׁוֹטֶטֶת בִּדְבָרִים אֲחֵרִים וְזָרִים, הוּא בְּיַד הָאָדָם לַחֲזֹר וּלְהַטוֹתָהּ בְּעַל כָּרְחָהּ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לַחֲשֹׁב מַה שֶּׁרָאוּי. וְהוּא מַמָּשׁ כְּמוֹ סוּס שֶׁפּוֹנֶה מִן הַדֶּרֶךְ וְסָר לְדֶרֶךְ אַחֶרֶת, שֶׁתּוֹפְסִין אוֹתוֹ בְּרִסְנוֹ וּמַחֲזִירִין אוֹתוֹ בְּעַל כָּרְחוֹ אֶל הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר. כְּמוֹ כֵן בַּמַּחֲשָׁבָה מַמָּשׁ, שֶׁתַּכֶּף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהִיא תּוֹעָה מִן הַדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְתָפְסָהּ בְּעַל כָּרְחָהּ לַהֲשִׁיבָהּ אֶל הַדֶּרֶךְ הָרָאוּי: (לק"ת סי' נ)

[יז]. גְּדֹל יִקְרַת הַמַּחֲשָׁבָה אֵין לְשַׁעֵר. כִּי הַמַּחֲשָׁבָה יְקָרָה מְאֹד, הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה דְּבָרִים שְׁלֵמִים מַמָּשׁ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם קִיּוּם כָּל הַיָּמִים שֶׁיִּתְקַיְּמוּ הָעוֹלָמוֹת וּלְעוֹלְמֵי עַד. וְחָכְמָה יְקָרָה יוֹתֵר וְעַיֵּן בִּפְנִים. וּמִזֶּה תּוּכַל לְהָבִין מִמֵּילָא הַהֶפֶךְ חַ"ו, גְּדֹל הַפְּגָם שֶׁל מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"ת סי' נ"ג)

[יח]. כְּשֶׁתִּהְיֶה בִּבְחִינַת מ"ה וְתַמְשִׁיךְ לְךָ אֱלֹקוּת, שֶׁתִּתְקַשֵּׁר תָּמִיד בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְכָל הָרְצוֹנוֹת נֶגֶד רְצוֹנְךָ. וְזֶה פֵּרוּשׁ מַחֲשָׁבָה –

חֶשְׁבּ "מַה", שֶׁתַּמְשִׁיךְ "מַה" (הַיְנוּ שֵׁם הֲוָיָה בְּגִימַטְרִיָּא מַ"ה) בְּתוֹךְ מַחֲשַׁבְתְּךָ, שֶׁתְּקַשֵּׁר אֶלְקוּתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ תָּמִיד: (לק"ת סי' פ"ב)

[יט]. צָרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵהֶרְהוּר. כִּי הָרְהוּר מַזִּיק וּפוֹגֵם מְאֹד מְאֹד, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְצַיֵּר בְּדַעַת הָאָדָם כְּלָל עֹצֶם פְּגַם הָהֶרְהוּר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצִּילֵנוּ: (לק"ת סי' קי"ד)

[כ]. צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַמַּחֲשָׁבָה מְאֹד, כִּי מִמַּחֲשָׁבָה יָכוֹל לִהְיוֹת נַעֲשֶׂה דִּבּוּר חִיּוּת מַמָּשׁ: (שיחות הר"ן סי' מ"ו)

[כא]. הַמַּחֲשָׁבָה הִיא גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד לְמַעְלָה מִכָּל הַדִּבּוּרִים הַגְּבוֹהִים וַחֲשׁוּבִים אֵצֶל הָאָדָם, כְּגוֹן רְאִיָּה וּשְׁמִיעָה וְכוּ', וְהַמַּחֲשָׁבָה גְּבוֹהַּ מִכֻּלָּם וְיכוֹלָה לְהַשִּׂיג וּלְהַגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמְרָהּ מְאֹד: (שם)

[כב]. יֵשׁ דָּבָר שֶׁפּוֹרֵחַ בַּמַּחֲשָׁבָה (הַיְנוּ דִּבּוּר הַשָּׂגָה אוֹ חִדּוּשׁ תּוֹרָה) כְּמוֹ זְרִיחָה, וְאַחַר כָּךְ פּוֹרֵחַ מֵהַמַּחֲשָׁבָה. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָזֶה בְּרִיָּה וְאִישׁ חַיִל, שֶׁיּוּכַל לִרְדֹּף וְלָרוּץ אַחֲרֶיהָ וּלְהַשִּׂיגָהּ: (שם סי' נ"ח)

מחלוקת ומריבה

מַחֲלוֹקֶת וּמְרִיבָה

[א]. צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל אוֹתוֹ הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, רַק יַאֲמִין בְּכֻלָּם. כִּי כָּל הַבִּלְבּוּלִים שֶׁבָּאִים בְּדַעְתּוֹ עַל הַצַּדִּיקִים מֵחֲמַת הַמַּחֲלוֹקוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם וּשְׁאָר קֻשְׁיוֹת שֶׁקָּשֶׁה לוֹ עֲלֵיהֶם, הַכֹּל בָּא עָלָיו מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה רוֹצִים לְגָרְשׁוֹ מִן הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים וְהַנִּצְחִיִּים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם. וְצָרִיךְ לָחוּס עַל עַצְמוֹ וְלִקַּח לְעַצְמוֹ תּוֹכָחָה וּמוּסָר מִזֶּה בְּעַצְמוֹ, שֶׁנּוֹפְלִים בִּלְבּוֹ קֻשְׁיוֹת עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא יָשׁוּב אֶל הָאֱמֶת. וְעַיֵּן בְּאוֹת צַדִּיק סִימָן ח': (לק"א סי' ה' אות ד')

[ב]. צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד אַחַר כָּל זְכוּת וְדָבָר טוֹב שֶׁאֶפְשָׁר לִמְצֹא בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, אֲפִלּוּ הַחוֹלְקִים עָלָיו וְהַמְבַזִּין אוֹתוֹ, וְאָז יִהְיֶה נִצּוֹל תָּמִיד מִמַּחֲלֹקֶת. וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה כֶּתֶר יָקָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה מִינֵי אֲבָנִים טוֹבוֹת: (לק"א סי' ו' בסוף)

[ג]. כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחְלֹקֶת וּמְרִיבָה וְהוּא שׁוֹתֵק וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַבִּזָּיוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ, וְשׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְאֵינוֹ מֵשִׁיב, זֶה עִקַּר תְּשׁוּבָתוֹ וְתִקּוּנוֹ עַל כָּל הָעֲוֹונוֹת. וְהוּא חָכְם בֶּאֱמֶת וְזוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי וּלְחֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְיִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בִּבְחִינַת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט עַל כָּל בָּאֵי עוֹלָם: (שם אות ו')

[ד]. אָסוּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים וְחוֹלְקִים כִּי אִם מִי שֶׁהוּא צַדִּיק גָּמוּר, דְּהַיְנוּ שֶׁכְּבָר גֵּרֵשׁ וּבִטֵּל לְגַמְרֵי כָּל הָרָע שֶׁל כָּל הַד' יְסוֹדוֹת שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּדּוֹת, עַד שֶׁבָּטוּחַ שֶׁלֹּא יֵאָרַע לוֹ

שׁוּם מְכְשׁוֹל עֲבֵרָה. וְצַדִּיק כָּזֶה וְהַנִּלְוִים בּוֹ הֵם הַיְקָא יְכוֹלִים לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים. אֲבָל כָּל מִי שֶׁלֹּא בִּטֵּל הָרָע לְגַמְרֵי וְהָרָע עֲדַיִן בְּכֹחַ, אַף שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם עֲבֵרָה, אֵין זֶה צַדִּיק גָּמוּר, וְאָסוּר לוֹ לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים, כִּי יוּכַל לְהַזִּיק לוֹ חַ"ו אֲרִיכַת הָרוּחַ שֶׁלָּהֶם שֶׁמְּקַבְּלִין מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ רַחֲמָנָא לְצָלָן. אֲבָל הַצַּדִּיק הַגָּמוּר הַנַּ"ל יָכוֹל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַצִּנּוֹר, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם מְקַבְּלִין הָרְשָׁעִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם, וּלְשַׁבְּרוֹ וּלְהַכְנִיעוֹ וּלְהַשְׁפִּיל הָרְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ: (לק"א סי' ח' אות ה')

[ה]. עַל יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין בְּמִצְוַת צִיצִית יְכוֹלִין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַחוֹלְקִים וּלְהַשְׁפִּילָם: (שם אות ח')

[ו]. הָרְשָׁעִים וְהַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, הֵם בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת: (שם)

[ז]. מַה שֶּׁעַל פִּי רֹב הַלּוֹמְדִים חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, זֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהַיְנוּ גְּמָרָא וּפוֹסְקִים וְכוּ' בְּגֶאוּת גָּדוֹל, וְאָזַי נַעֲשָׂה לָהֶם מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיקִים עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז. אֲבָל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מַעֲלִין וּמְתַקְּנִים כָּל דִּבּוּרֵיהֶם הָרָעִים וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהֶם הֲלָכוֹת, וּמַעֲלִין שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא: (לק"א סי' י"ב אות א' ד')

[ח]. כְּשֶׁסּוֹבְלִים יִסּוּרִים מֵחוֹלְקִים וּרְשָׁעִים הַמּוֹנְעִים מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְאֵין לָהֶם כֹּחַ לְדַחוֹת אוֹתָם וּלְהַכְנִיעָם אֶלָּא בְּדִינֵיהֶם, הִיא מְצוָה גְּדוֹלָה לֵילֵךְ לְמִשְׁפְּטֵיהֶם וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל הַכֹּחוֹת לְהַשְׁפִּילָם בְּמִשְׁפְּטֵיהֶם דַּיְקָא, וְגַם לְהוֹצִיא הוֹצָאוֹת מָמוֹן עַל זֶה. וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלֶה מִשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא. וּלְפָעָמִים הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב כָּל הַמַּחֲלֹקֶת בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁהַחוֹלְקִים יַעַמְדוּ עַל הַכְּשֵׁרִים אַנְשֵׁי אֱמֶת וְאֵין כֹּחַ בְּיַד הַכְּשֵׁרִים לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם כִּי אִם עַל יְדֵי מִשְׁפְּטֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה הַמִּשְׁפָּט דִּקְדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל: (לק"א סי' כ' אות ט')

[ט]. מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁהוֹלְכִים וּמוֹכִיחִים הַדּוֹר כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, הֵם מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וּמַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְהֵם עוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. אֲבָל כְּשֶׁחַ"ו הָרָע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר עַד שֶׁמְּקַלְקֵל אֶת הַתּוֹכָחָה וְהַמּוּסָר, עַל יְדֵי זֶה נִתְקַלְקֵל שָׁלוֹם הָעוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה גֵּרוּשׁ וּמַחְלֹקֶת בָּעוֹלָם: (לק"א סי' כ"ב אות א')

[י]. כְּשֶׁחוֹלְקִים עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לְגָרֵשׁ אוֹיְבֵיהֶם מִפָּנֵיהֶם, הוּא מַפִּיל אֶת אוֹיְבֵיהֶם לְתַאֲוַת מָמוֹן שֶׁהוּא שְׁמַד, עֲבוֹדָה זָרָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, מִיתָה. כִּי אֵין נְפִילָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ. כִּי תַּאֲוַת הַמָּמוֹן מְמָרֶרֶת יְמֵי חַיֵּיהֶם וּמְכַלָּה אוֹתָם. וְהַכְּלָל, כְּשֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת כָּל מִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מֻחְבָּרוֹ, הוּא יָכוֹל

לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְהַנְּפִילָה הוּא שֶׁנּוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן כַּנַ"ל. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְזָהֵר בְּיוֹתֵר כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחְלֹקֶת שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתַאֲוַת מָמוֹן: (לק"א סי' כ"ג אות ג' ה' בסוף) [יא]. הַמִּתְנַגְּדִים וְהַמְבַזִּים וְהַמְחָרְפִים יִרְאֵי ה', זֶה מֵחֲמַת שֶׁמְּקַבְּלִים תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים שֶׁהֵם נִקְרָאִין שֵׁדִין יְהוּדָאִין, שֶׁהֵם מְקַבְּלִים תּוֹרָה נְפוּלָה שֶׁאֵין לָהּ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב בֶּאֱמֶת. וְאֵין מַשִּׂיגִים שׁוּם תּוֹעֶלֶת עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כָּאֵלּוּ, אַדְרַבָּא, נוֹפְלִים עַל יְדֵיהֶם לִכְפִירוֹת וְהִתְנַגְּדוּת: (לק"א סי' כ"ח אות א') [יב]. עַל יְדֵי הַכְנָסַת אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֱמִתִּיִּים זוֹכִין לֶאֱמוּנָה, וְעַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַמִּתְנַגְּדִים הַנַּ"ל: (שם אות ב' ג')

[יג]. בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם דָּנִים אֶת כָּל אָדָם לְכַף חוֹב וְחוֹקְרִים תָּמִיד עַל חוֹבוֹת בְּנֵי אָדָם, הֵם מִתְּקֻף הַסִּטְרָא אַחֲרָא, מִבְּחִינַת קֵץ כָּל בָּשָׂר, שֶׁהוּא חוֹקֵר תָּמִיד לַעֲשׂוֹת קֵץ וְכִלְיוֹן חַ"ו, וּלְעוֹרֵר דִּין וּלְהַלְשִׁין וּלְקַטְרֵג. וְעִקַּר כֹּחָם נִמְשָׁכִים מִפְּגַם הַדִּבּוּר. וְעִקַּר הַכְנָעָתָם וּבִטּוּלָם הוּא עַל יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר. וְעַיֵּן דִּבּוּר אוֹת ו' ז': (לק"א סי' ל"ח אות ב')

[יד]. עַל יְדֵי מְחָאַת כַּפַּיִם בַּתְּפִלָּה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת, וְנִתְבַּטֵּל הֶרֶג וְאִבְדָן מִן הָעוֹלָם, וְזוֹכִין לְשָׁלוֹם: (לק"א סי' מ"ד)

[טו]. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת מִתְרַחֵק מִן הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר. כִּי עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס הוּא מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, וְכָל מַה שֶּׁהַדַּעַת מִתְרַחֶבֶת בְּיוֹתֵר, מִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת בְּיוֹתֵר. עַל כֵּן עַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַדַּעַת, מִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם: (לק"א סי' נ"ו אות ג' ו')

[טז]. וְכֵן עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת וּמְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת: (שם אות ז')

[יז]. עַל יְדֵי הַכַּעַס נִתְעוֹרְרִים מְקַטְרְגִים וְשׂוֹנְאִים עַל הָאָדָם וְשׂוֹלְטִים עָלָיו. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא תַּעֲנִית אוֹ עֹנֶג שַׁבָּת: (לק"א סי' נ"ז אות ו')

[יח]. עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת בָּא עַל יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. עַל כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחֲלֹקֶת, שֶׁחוֹלְקִין וּמַקְשִׁין וְשׂוֹאֲלִין עָלָיו קְשָׁיוֹת, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּהַמַּחֲלֹקֶת וְלָשׁוּב עַל־יְדֵי זֶה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתַּקֵּן אֱמוּנַת חֲכָמִים. עַיֵּן צַדִּיק: (לק"א סי' ס"א אות ה')

[יט]. יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים עַכְשָׁו, וְגַם עֲתִידִין עוֹד לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם וְאָסוּר לַחֲלֹק וּלְהַלְעִיג עַל שׁוּם סֵפֶר שֶׁהוֹלֵךְ עַל פִּי תּוֹרָתֵינוּ הַקְּדוֹשָׁה. וְכָל מִי שֶׁמַּלְעִיג עֲלֵיהֶם, נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת. מִלְּבַד אִם הוֹלֵךְ עַל פִּי חֲקִירוֹת שֶׁל חָכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם כְּלָל, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. עַיֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה: (שם)

[כ]. יֵשׁ צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁאֱמוּנָתָם שְׁלֵמָה בְּוַדַּאי, וְאַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ עֲלֵיהֶם מַחְלֹקֶת. וְהוּא בְּבְחִינַת "וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא", שֶׁסּוֹבֵל צַעַר הַמַּחֲלֹקֶת בִּשְׁבִיל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עָלָיו הוּא מְתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵצֶל הַהֲמוֹן עַם: (שם)

[כא]. וְיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָן, וְאֵינָם מַאֲמִינִים בְּהַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁין, שֶׁיֵּשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים מֵהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְרַשְּׁלִין בְּהַחִדּוּשִׁין שֶׁלָּהֶם. וְעַל־כֵּן בָּא עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת, כְּדֵי שֶׁיְּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה עַל זֶה. כִּי זֶה שֶׁאֵין מַאֲמִין בְּהַחִדּוּשִׁין שֶׁל עַצְמוֹ הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְעַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שָׁב בִּתְשׁוּבָה עַל זֶה וְחוֹזֵר וּמְזַרֵז בְּחִדּוּשָׁיו וְנַעֲשָׂה מֵהֶם סֵפֶר, וְנִתְרַבִּין סְפָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְנִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים: (שם)

[כב]. מַה שֶּׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חָלָל הַפָּנוּי, עַיִן בְּפָנִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשֵׂכֶל. וְעַל־כֵּן אָסוּר לְהַרְהֵר עַל זֶה הַמַּחֲלֹקֶת, רַק לְהַאֲמִין כִּי אֵלּוּ וְאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, רַק שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהָבִין זֹאת, וְאָנוּ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק רַק בֶּאֱמוּנָה לְבַד: (לק"א סי' ס"ד אות ד')

[כג]. עַל־יְדֵי הַפֵּרוּד שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַשּׂוֹנְאִים, עַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם בְּיוֹתֵר. אֲבָל כְּשֶׁהַשּׂוֹנְאִים מִתְחַבְּרִים יַחַד אֲזַי יוֹנְקִים מְהֵרָה הַמּוֹתָרוֹת שֶׁבַּמֹּחַ, שֶׁמִּשָּׁם חִיּוּתָם, וְנוֹפְלִים מְהֵרָה: (לק"א סי' ס"ז אות ו')

[כד]. מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וּמַחֲלֹקֶת וּמִלְחָמָה נִמְשָׁךְ מֵהַדָּמִים שֶׁעֲדַיִן לֹא עָבַד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַטִּפֵּי דָּמִים שֶׁנִּמְצָאִים בּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים מִכָּל הַדָּמִים דִּבּוּרִים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְאָז יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם וְיבַטֵּל כָּל מִדַּת הַנִּצָּחוֹן וּמַחֲלֹקֶת: (לק"א סי' ע"ה)

[כה]. עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמֵעַ חֶרְפָּתוֹ וְאֵינוֹ מֵשִׁיב וְעוֹשֶׂה זֹאת מֵאַהֲבָה, לֹא בִּשְׁבִיל לְהַכְעִיס אֶת חֲבֵרוֹ יוֹתֵר עַל־יְדֵי הַשְׁתִּיקָה, עַל־יְדֵי זֶה דּוֹחֶה כָּל הַקְּלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בַּקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' פ"ב)

[כו]. צָרִיךְ לְדַוֵּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, אֲפִלּוּ אֶת אִלּוּ הַחוֹלְקִים עָלָיו צָרִיךְ לְחַקֵּר לִמְצֹא זְכוּת בָּהֶם בְּמַה שֶׁחוֹלְקִים עָלָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת לְגַמְרֵי אוֹ שֶׁיִּהְיֶה מַפָּלָה לְהַחוֹלְקִים: (לק"א סי' קל"ו)

[כז]. מִי שֶׁאוֹחֵז תַּאֲוָתוֹ מִמַּחֲלֹקֶת זוֹכֶה שֶׁיֹּאמְרוּ דְּבַר הֲלָכָה מִשְׁמוֹ, וַאֲזַי הוּא דָּר בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת וּכְאִלּוּ לֹא מֵת: (לק"א סי' קמ"ה)

[כח]. עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת קָשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר דִּבּוּרִים דִּקְדֻשָּׁה. עַל־כֵּן קֹדֶם הַתְּפִלָּה צָרִיכִין לְקַבֵּל עָלָיו מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם. כִּי עִקַּר הַדִּבּוּר מְשָׁלוֹם: (לק"א סי' רל"ט)

[כט]. עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת נוֹפְלִים מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל כְּפִירוֹת עַל אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְכוּ'. עַיִן אֱמֶת וֶאֱמוּנָה אוֹת ל"ז ל"ח: (לק"א סי' רנ"א)

[ל]. כְּשֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת עַל הָאָדָם יְכוֹלִין לְהַפִּילוֹ מִמַּדְרֵגָתוֹ חַ"ו. וְצָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַטֶּה מִן הַדֶּרֶךְ חַ"ו עַל יְדֵי הַמַּחְלֹקֶת: (לק"א סי' רנ"ח)

[לא]. כְּשֶׁיֵּשׁ מַחְלֹקֶת עַל הָאָדָם, אֵין לָאָדָם לַעֲמֹד עַצְמוֹ כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים, לוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ כְּנֶגְדּוֹ, כִּי זֶה גּוֹרֵם שֶׁהַשּׂוֹנֵא יָבוֹא לְמְבַקְּשׁוֹ לִרְאוֹת בּוֹ חַ"ו מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת בּוֹ. רַק אַדְרַבָּא, רְאוּי לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה מֵפֵר מַחֲשֶׁבֶת הַשּׂוֹנֵא, וַאֲזַי אַדְרַבָּא תָּשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ: (לק"א סי' רע"ז)

[לב]. וְכָל זֶה כְּשֶׁהַחוֹלְקִים הֵם רְשָׁעִים. אֲבָל כְּשֶׁהַחוֹלְקִים עָלָיו צַדִּיקִים, בְּוַדַּאי כַּוָּנָתָם הוּא רַק לְטוֹבָה שֶׁמְּרִימִין וּמְנַשְּׂאִין אוֹתוֹ עַל־יְדֵי זֶה, וּמַמְתִּיקִים דִּינִים מֵעָלָיו עַל יְדֵי זֶה שֶׁחוֹלְקִין עָלָיו. וְזֶה צָרִיךְ הָאָדָם לָדַעַת, כְּשֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחְלֹקֶת שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהוּא רַק לְטוֹבָה. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַטֶּה עַצְמוֹ בָּזֶה לוֹמַר שֶׁהוּא מַחֲלוֹקֶת גְּמוּרָה חַ"ו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר מַחֲלֹקֶת גְּמוּרָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא חַ"ו עַל־יְדֵי זֶה: (שם)

[לג]. עַל־יְדֵי מַחְלֹקֶת בָּא עֲנִיּוּת וְאֵין זוֹכִין לְרִפּוּאָה, אֲבָל עַל־יְדֵי שָׁלוֹם בָּא רְפוּאָה וּפַרְנָסָה: (שם)

[לד]. כְּשֶׁיֵּשׁ מִלְחָמוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה בָּא עֲצִירַת גְּשָׁמִים חַ"ו, וְנַעֲשָׂה יַקְרוּת חַ"ו: (לק"ת סי' ס')

[לה]. עַל־יְדֵי שֶׁפּוֹגְמִין בִּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי־זֶה בָּא מַחְלֹקֶת. עַיֵּן אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל י"ח וְכָבוֹד ל"ב (לק"ת סי' ע"א)

[לו]. כָּל הָעוֹלָם מָלֵא מַחְלֹקֶת, הֵן בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְכֵן בְּכָל עִיר וָעִיר, וְכֵן בְּכָל בַּיִת וּבַיִת בֵּין הַשְּׁכֵנִים, וּבֵין כָּל אֶחָד עִם אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ וּמִשְׁרָתָיו וּבָנָיו וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאֵין מִי שֶׁיִּשִּׁים אֶל לִבּוֹ הַתַּכְלִית, שֶׁבְּכָל יוֹם הָאָדָם מֵת, כִּי הַיּוֹם שֶׁעָבַר לֹא יִהְיֶה עוֹד וּבְכָל יוֹם הוּא מִתְקָרֵב לְמִיתָה, וְאֵיךְ יֵשׁ לוֹ פְּנַאי לְבַלּוֹת זְמַן עַל מַחֲלֹקֶת. עַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת קְצָת, צָרִיךְ לְשִׂים לֵב לָזֶה, וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֲרִיכוּת אַפַּיִם, וְלֹא יְאַבֵּד יָמָיו עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת, קְטַנָּה אוֹ גְּדוֹלָה, רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְכַעֲסוֹ וְיִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל (שיחות הר"ן סי' ע"ז)

מניעות

מְנִיעוֹת

[א]. כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם, כֻּלָּם הֵם רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק יוֹתֵר לְהַדָּבָר שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת. כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הָאָדָם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵאֵיזֶה

דָּבָר הוּא חוֹשֵׁק בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ לְיַהֲדוּתוֹ, וּבִפְרָט כְּשֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁכָּל יַהֲדוּתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, דְּהַיְנוּ לִנְסֹעַ לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲזַי נוֹתְנִין לוֹ מִלְמַעְלָה חֵשֶׁק, וְהַחֵשֶׁק שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ הוּא עַל יְדֵי הַמְנִיעָה שֶׁמַּזְמִינִים לוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הַמְנִיעָה מִתְגַּבֵּר הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן יֵדַע הָאָדָם, שֶׁאֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁבְּרָהּ אִם יִרְצֶה, כִּי הַמְנִיעָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק. וּכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק וְרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים כָּרָאוּי לְזֶה הָעֵסֶק דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְגָמְרוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי הַמְנִיעוֹת הֵם רַק בִּשְׁבִיל הִתְגַּבְּרוּת הַחֵשֶׁק כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְגָמְרוֹ כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ס"ו אות ד')

[ב]. וְדַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַנֶּחְשָׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מַזְמִינִים לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַחֵשֶׁק בְּיוֹתֵר. כִּי הַחֵשֶׁק הוּא כְּפִי הַמְנִיעָה. וְעַל־כֵּן רָאוּי לְאָדָם לְהָבִין, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, וְעוֹמְדִים וּמְשְׁתַּטְּחִים לְפָנָיו מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים לְמֹנְעוֹ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ יֵדַע וְיָבִין עַצְם מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק, שֶׁמַּחֲמַת זֶה הַמְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ. כִּי עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל, אֲזַי בְּוַדַּאי מִתְגַּבְּרִים הַמְנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל, אֲזַי מִתְפַּשְּׁטִים וּמְשְׁתַּטְּחִים הַמְנִיעוֹת מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים, וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְהָבִין מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רָצוֹן וְחֵשֶׁק חָזָק מְאֹד כְּפִי מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק הַזֶּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַמְנִיעוֹת וּלְהַגִּיעַ אֵלָיו. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל הָאָדָם לְשַׁבְּרָהּ, רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן חָזָק מְאֹד כְּפִי מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק וְכַנַּ"ל: (שם)

[ג]. גַּם אֵין רָאוּי לְהָאָדָם לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ, וְלִמְצֹא לְעַצְמוֹ תֵּרוּץ, לוֹמַר, מֵאַחַר שֶׁהוּא חָפֵץ וְחוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק דִּקְדֻשָּׁה רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעָה וְאָנֹס, עַל־כֵּן יִהְיֶה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂאהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, חָשַׁב לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נֶאֱמַר רַק לְמִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת בָּזֶה, אֲזַי יוֹצֵא בָּזֶה, כִּי מַה לוֹ לַעֲשׂוֹת, כִּי הֲלֹא יֵשׁ לוֹ אָנֹס. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת, רַק שֶׁהוּא רוֹצֶה הַמְּצִוָּה אוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמוֹ, אִם כֵּן מַה מּוֹעִיל לוֹ מַה שֶּׁמְּקַלִּין לוֹ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ עָשָׂאהּ, כִּי אֵינוֹ מְקֻרָּר דַּעְתּוֹ כְּלָל עִם ה"כְּאִלּוּ", כִּי הוּא חָפֵץ וְתָאֵב וּמִתְנַעְגֵּעַ מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמְּצִוָּה בְּעַצְמָהּ וְלֹא לָצֵאת עִם ה"כְּאִלּוּ". כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּגְמֹר חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁלֵמוּת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵשֶׁק כָּזֶה, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְמֹר וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְיִשַּׁבֵּר וְיִבָּטֵל כָּל הַמְנִיעוֹת וְהָאוֹנְסִים, כִּי כֻּלָּם לֹא בָּאוּ רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק חָזָק כְּפִי מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק כַּנַּ"ל, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְמֹר כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם, אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה: (שם)

[ד]. מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּנַשְׁמִיּוּת כָּל יָמָיו וְאַחַר כָּךְ נִתְלַהֵב וְרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֶגֶ עָלָיו וְאֵין מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַזְמִין לוֹ מְנִיעָה. וְהַכְּסִיל כְּשֶׁרוֹאֶה הַמְּנִיעוֹת, חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, הוּא מְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אָז דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מִסְתַּכֵּל וּמוֹצֵא בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נִסְתָּר בְּהַמְּנִיעָה הַזֹּאת: (לק"א סי' קט"ו)

[ה]. עַל־יְדֵי הַיְּגִיעוֹת וְהַטִּרְחוֹת וּשְׁבִירַת מְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת מֵאֲבִיו וְחוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם שְׁאָרֵי מְנִיעוֹת, וְהוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לִטְרֹחַ וּלְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְשַׁבְּרָם, עַל־יְדֵי זֶה הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה אַחַר כָּךְ. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּטִרְחוֹת יוֹתֵר בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ, יֵשׁ לוֹ כְּלִי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִירְאָה וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וְזוֹכֶה לְהַשְׂלִים שְׁמָא קַדִּישָׁא, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה: (לק"א סי' קפ"ה)

[ו]. כָּל הָרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיַּחֲשֹׁב שֶׁאֵין בָּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יְחִידִי בָּעוֹלָם. וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם אָדָם הַמּוֹנְעוֹ, כְּגוֹן אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ חוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם הַמַּלְעִיגִים וּמְסִיתִים וּמוֹנְעִים מִן דֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יָחוּשׁ וְלֹא יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם", כְּאִלּוּ הוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם: (השמטה בתחילת לק"ת)

[ז]. כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁהַמְּנִיעָה שֶׁלּוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָהּ, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אֵין אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְנִיעָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁבְּרָהּ אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת. כִּי אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל שׁוּם אָדָם מְנִיעוֹת, רַק כְּפִי כֹּחוֹ וִיכֻלְתּוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם, אִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כָּרָאוּי. וְאִם יִסְתַּכֵּל הֵיטֵב, יוּכַל לְהָבִין שֶׁגַּם בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּאוֹת ד'). וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם: (לק"ת סי' מ"ו)

[ח]. הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת הוּא מְנִיעַת הַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלִּבּוֹ חָלוּק וְאֵינוֹ מֻשָּׂם לִבּוֹ וּמֹחוֹ הֵיטֵב לְהָבִין עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ. כְּגוֹן כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת, אִם מֹחוֹ וְלִבּוֹ חֲזָקִים בֶּאֱמֶת שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ וְהַשְׁאָרָתוֹ לָנֶצַח תָּלוּי בָּזֶה לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו וְכוּ', בְּוַדַּאי לֹא יִמָּנַעֲהוּ שׁוּם מוֹנֵעַ, וְאֵין כָּל הַמְּנִיעוֹת נֶחֱשָׁבִים לִכְלוּם כְּנֶגֶד זֶה. רַק עִקַּר הַמְּנִיעָה הוּא מְנִיעַת הַמֹּחַ, מַה שֶּׁאֵין מֹחוֹ חָזָק כָּל כָּךְ. וְכֵן אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבוֹא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעָבַר עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיָה לוֹ מִלְּבוֹא אֵלָיו, כְּשֶׁקְּשֶׁה לוֹ אֵיזֶה קֻשְׁיָא עָלָיו וְלִבּוֹ חָלַק מִמֶּנּוּ, זֹאת הַמְּנִיעָה הוּא גְּדוֹלָה מֵהַכֹּל. וְכֵן בִּתְפִלָּה שֶׁבַּתְּחִלָּה יֵשׁ לוֹ כַּמָּה

מְנִיעוֹת עַל הַתְּפִלָּה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וּבָא לְהִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁלִּבּוֹ עָקֹם וְנוֹפְלִים לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַ"ו, זֹאת הַמְּנִיעָה הוּא גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה כְּשֶׁקָּשֶׁה לוֹ קֻשְׁיָא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ צַדִּיקֵי אֱמֶת, לִצְעֹק אֶל הַשֵּׁם בְּקוֹל חָזָק מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב: (שם)

[ט]. הָעִקָּר הוּא לֵב חָזָק וְאַמִּיץ, וְאָז אֵין לוֹ שׁוּם מְנִיעָה. בִּפְרָט הַמְּנִיעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּגוֹן מֵחֲמַת מָמוֹן אוֹ שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְחוֹתְנוֹ אוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר אֲנָשִׁים כְּשֶׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ עַל־יְדֵי דִּבְרֵיהֶם וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, הַכֹּל בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְמִי שֶׁמִּתְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת לִבּוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

[י]. גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לֵב אֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁיִּמְנָעֵהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב, כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הֵם שָׁלּוֹ: (לק"ת סי' נ"ו)

[יא]. בְּנֵי אָדָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִמְנֹעַ וּלְהָסִית אֶת הָאָדָם לְרַחֲקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּמְצַדִּיקֵי אֱמֶת יוֹתֵר מִן הַיֵּצֶר הָרָע. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל כְּנֶגֶד הַלֵּיצָנִים וְהַמְּסִיתִים וְהַמּוֹנְעִים וְאַל יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים כְּלָל. וְעַיֵּן עַזּוּת: (שיחות הר"ן סי' פ')

מקווה

מִקְוֶה

א. טְבִילַת מִקְוֶה מוֹשִׁיעַ מִכָּל הַצָּרוֹת חַ"ו, וּמְטַהֵר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת וּמִכָּל הַחֲטָאִים. כִּי מִקְוֶה מַמְשִׁיךְ דַּעַת וְחֶסֶד עֶלְיוֹן מְאֹד: (לק"א סי' נ"ו אות ז')

ב. עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה הַפְּרָנָסָה בְּנָקֵל, וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַכַּעַס, וְזוֹכֶה לְשָׁלוֹם וּלְרַחֲמָנוּת וּלְדַעַת גָּדוֹל. וְזוֹכֶה לִרְפוּאָה וּלְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים וּלְעוֹרֵר בְּנֵי אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ג. מִקְוֶה אֵינָהּ מַזֶּקֶת כְּלָל, וְהַדְּאִקְטוֹר שֶׁיֹּאמַר שֶׁמִּקְוֶה מַזֶּקֶת, אֵינוֹ דְּאִקְטוֹר כְּלָל. כִּי כְּשֶׁאֵין הַמַּיִם קָרִים בְּיוֹתֵר, אָז אַדְרַבָּא טְבִילַת הַמִּקְוֶה טוֹבָה מְאֹד לִבְרִיאוּת הַגּוּף, כִּי נִפְתָּחִין נְקָבֵי הַזֵּעָה עַל־יְדֵי זֶה, כַּיָּדוּעַ לְהַדְּאִקְטוֹרִים הַבְּקִיאִים [וְעַיֵּן טִלְטוּל וּנְסִיעוֹת לַדְּרָכִים אוֹת ח' מֵעִנְיַן מִקְוֶה]: (לק"ת סי' קכ"ג)

מועדי ה'

שבת

מוֹעֲדֵי ה' – שַׁבָּת

א. רְחִיצַת חַמִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, וְכֵן קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' י"ט אות ה')

ב. עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת זוֹכִין לֶאֱמוּנָה. וְכָל הַצְּדָקָה שֶׁעוֹשִׂין, אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת אוֹר כִּי אִם עַל־יְדֵי שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה, אֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, שֶׁהִיא מְקוֹר הַבְּרָכוֹת, וְהִיא בְּחִינַת שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם הֵם חֲסֵרִים וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוּת כִּי אִם בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. וְכֵן הַדַּעַת וְהַתּוֹרָה, כָּל שְׁלֵמוּתָם הוּא רַק עַל־יְדֵי שַׁבָּת וֶאֱמוּנָה: (לק"א סי' ל"א אות ב')

ג. עִקַּר קְדֻשַּׁת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, מַמְשִׁיכִין עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית. עַל־כֵּן נוֹסְעִים לְצַדִּיקִים עַל שַׁבָּת, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הוּא שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל הַבְּחִינוֹת, עַל־כֵּן נוֹסְעִים אֲלֵיהֶם עַל שַׁבָּת, כְּדֵי לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וֶאֱמוּנָה שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַכֹּל כַּנַ"ל: (שם אות ג')

ד. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל. וּלְפִי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמְּקַדֵּשׁ יְמֵי הַחֹל כֵּן נִדְחֶה זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, קֵץ כָּל בָּשָׂר, רוּחַ סְעָרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹלֶה הַדִּבּוּר: (לק"א סי' ל"ח אות ז')

ה. עַל־יְדֵי נֶדֶר, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר וְיַקַּיֵּם מִיָּד, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקֻדֻּשָּׁה. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת עֹנֶג שַׁבָּת אָז אֵין צָרִיךְ לָצוּם, כִּי פּוֹעֵל בַּאֲכִילָתוֹ מַה שֶּׁפּוֹעֵל עַל־יְדֵי הַצּוֹם, הַיְנוּ לְהַכְנִיעַ הַכַּעַס וּלְהַחֲזִיר לְעַצְמוֹ חָכְמָתוֹ, שֶׁהוּא צֶלֶם אֱלֹקִים הַמֵּאִיר בְּפָנָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה אוֹבְיו נוֹפְלִים לְפָנָיו: (לק"א סי' נ"ז אות ב' ד' ה' ו')

ו. אֲכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה וּקְדוֹשָׁה מְאֹד. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת נַעֲשָׂה קְדֻשָּׁה וֵאלֹהוּת גָּמוּר בְּלֹא תַּעֲרֹבֶת סִיגִים כְּלָל, וְאֵין חֵלֶק לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵאֲכִילַת שַׁבָּת כְּלָל וּכְלָל, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת קֹדֶשׁ הוּא. וְעַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַכַּעַס כַּנַ"ל, וְכָל שׁוּלְטָנָא רוּגְזִין כֻּלְּהוּ עָרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ, וְאָז כֻּלָּא אַהֲבָה וְשָׁלוֹם: (שם אות ה' ו')

ז. גַּם צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה וְאָז יִזְכֶּה גַּם לְשָׁלוֹם רָב, הַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְשָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה עַל־יְדֵי עֹנֶג אֲכִילַת שַׁבָּת עִם הַצְּדָקָה. הַיְנוּ, כִּי לִפְעָמִים יֵשׁ שָׁלוֹם שֶׁאֵין לוֹ פֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין בְּנֵי אָדָם, אֲבָל אֵין יְכוֹלִין לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, אֲבָל עַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת עִם הַצְּדָקָה

זוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשָּׁלוֹם בִּשְׁלֵמוּת שֶׁמְּדַבְּרִים זֶה עִם זֶה, כִּי הַפֶּה נִשְׁלָם בְּאוֹר גָּדוֹל בִּשְׁעַת אֲכִילַת שַׁבָּת: (שם אות ז' ח')

ח. בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה, הַיְנוּ מִשְׁנֵה תּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא בְּשַׁבָּת עַל חַד תְּרִין, וְשַׁבָּת מַשְׁפִּיעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת וּמְשַׁלֵּחַ הָאֲרוֹתָיו לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת, וּמְרַפֵּא רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאוֹת הַגּוּף: (לק"א סי' נ"ח אות ד' ה')

ט. עַל־יְדֵי הָאָרַת שַׁבָּת נִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לִתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה, וְאָז כָּל הַכִּשְׁרִים שֶׁבַּדּוֹר נִתְרַפְּאִים מֵהַיִּסּוּרִים שֶׁסָּבְלוּ מִקֹּדֶם, וְנַעֲשִׂים מְכֻבָּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וְנִתְיַפִּים וְנִתְכַּבְּדִים בְּעֵינֵי כֹּל. וְכָל אֶחָד לְפִי כַּשְׁרוּתוֹ כֵּן מְקַבֵּל יֹפִי וְהָדָר וְנִתְגַּדֵּל כֵּן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. וּלְפִי הַגְּדֻלָּה וְהַכָּבוֹד שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְפִי כַּשְׁרוּתוֹ כַּנַּ"ל, כֵּן יָכוֹל לְקַבֵּל הִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ צַדִּיק הַדּוֹר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: (שם אות ז' ח' ט')

י. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמַשִּׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִשְׁמִירַת שַׁבָּת שֶׁהוּא בְּטוּל הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת: (לק"א סי' נ"ט אות א' ב' ג')

יא. שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת אֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ מַפָּלָה לָרְשָׁעִים וְנִתְגַּלֶּה גְּדֻלּוֹת הַצַּדִּיקִים וְהַכִּשְׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, וְעַל־יְדֵי זֶה חוֹזְרִים וְשָׁבִים הַכֹּל אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם ה'. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה וְעַל־יְדֵי זֶה הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת: (לק"א סי' ס"ו אות ג')

יב. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת שַׁבָּת זוֹכִין לַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לִרְאוֹת שִׁפְלוּתוֹ וּלְהַכִּיר חֻשִּׁיבוּת יִשְׂרָאֵל וְלִמְסֹר נַפְשׁוֹ בַּעֲדָם, כְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: (לק"א סי' ע"ט)

יג. בְּשַׁבָּת נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד דַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בּוֹ מִדַּת הָרַחֲמָנוּת לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, כִּי הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת. וְעַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַחֲמָנוּת מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם: (לק"א סי' קי"ט)

יד. אֲכִילַת שַׁבָּת אֵינָהּ בִּשְׁבִיל שִׂבְיעָה כְּלָל רַק בְּגִין דְּיִתְבָּרְכוּן כָּל שִׁתָּא יוֹמִין: (לק"א סי' רע"ו)

טו. עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת הִיא הָאֲכִילָה שֶׁל שַׁבָּת. כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת יְקָרָה מְאֹד, כִּי הוּא כֻּלּוֹ אֱלֹהוּת כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ. וְעַל־כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בַּאֲכִילַת שַׁבָּת וְהוּא תִּקּוּן לְחִלּוּל שַׁבָּת: (לק"א סי' רע"ז)

טז. כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁעוֹשִׂין בִּימֵי הַחֹל אֵין לָהֶם כֹּחַ לֵילֵךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם בְּשַׁבָּת, אָז עוֹלִין וְהוֹלְכִין לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהֶם אַף אִם נַעֲשִׂים עַל־יְדֵי קְטָן

שֶׁבַּקְטַנִּים וּבְלִי כַּוָּנָה וּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי לְהַמִּצְוָה. וְהֵם עוֹשִׂין דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה וּרְחָבָה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת כַּנַּ"ל: (שם)

יז. שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת נֹחַ, נִיָּחָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמְשַׂמֵּחַ הַכֹּל מִן הָעַצְבוּת, וְאָז נִתְרוֹמְמִין וְנִתְעַלִּין כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל מִן הָעַצְבוּת וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם שִׂמְחָה. וְעַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת, זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁנִּזְכֶּה גַּם בִּימֵי הַחֹל לְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת, לִשְׁמֹחַ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְווֹת בְּשִׂמְחָה גַּם בִּימֵי הַחֹל. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט מִתּוֹךְ פְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת, שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁכָּל הַפְּעָלוֹת מְשֻׁתָּנוֹת נִמְשָׁכִין מֵאֶחָד הַפָּשׁוּט יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֹּאת הַבְּחִינָה יְקָרָה מְאֹד לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת אֲפִלּוּ אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ב' אות ה' ו')

יח. עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת זוֹכֶה לְחֵרוּת, וְאָז הַדַּעַת בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ מְבֻלְבָּל. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִירְאָה עִם דַּעַת בְּלִי כְּסִילוּת. וּמַעֲלֶה כָּל הַיִּרְאוֹת הַנִּפְוּלוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִתְיָרֵא מִשּׁוּם דָּבָר, לֹא מֵאֵיזֶה שַׂר וְאָדוֹן וְכַיּוֹצֵא, רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ: (לק"ת סי' י"ז)

יט. וְצָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת אַךְ שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב בְּשַׁבָּת, כִּי מַעֲלוֹת וּקְדֻשַּׁת שַׁבָּת גְּדוֹלָה וְיקָרָה מְאֹד כַּמְבֹאָר בְּכָל הַסְּפָרִים, וּבִפְרָט בְּרֵאשִׁית חָכְמָה בְּשַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה בִּתְחִלָּתוֹ. וְרָאוּי לִלְמֹד שָׁם וְלָשִׂים לִבּוֹ הֵיטֵב עַל כָּל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם בְּעִצָּם מַעֲלַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיִּתְלַהֵב לִבּוֹ לְקַבֵּל שַׁבָּת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה, כִּי עִקַּר מִצְוַת כְּבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ הִיא הַשִּׂמְחָה, לִהְיוֹת שָׂמֵחַ מְאֹד בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וְלִבְלִי לְהַרְאוֹת חַ"ו שׁוּם עַצְבוּת וּדְאָגָה כְּלָל בְּשַׁבָּת, וּלְהַרְבּוֹת בְּתַעֲנוּגֵי שַׁבָּת בְּכָל מִינֵי תַּעֲנוּג, הֵן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, הֵן מַלְבּוּשִׁים כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת הוּא כֻּלּוֹ קֹדֶשׁ כֻּלּוֹ רוּחָנִיּוּת כֻּלּוֹ אֱלֹהוּת, וְעוֹלֶה לְמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי מִן אֲכִילַת חֹל. אַשְׁרֵי הַמִּשְׁתַּדֵּל לִשְׂמֹחַ בְּשַׁבָּת, כִּי עִקַּר כְּבוֹד שַׁבָּת הוּא הַשִּׂמְחָה כַּנַּ"ל: (שם)

כ. קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הִיא תַּכְלִית הַיְדִיעָה, הַיְנוּ תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא נֵדַע. עַיֵּן בְּרִית [אות ס"ו]: (לק"ת סי' פ"ג)

כא. שַׁבָּת הוּא שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם הַמְאִירִין לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. עַל־כֵּן עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת זוֹכֶה שֶׁיִּפָּתְחוּ עֵינָיו, וְיִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמִּדּוֹת, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם בְּכָל הַמִּדּוֹת, וּלְהִסְתַּכֵּל בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל הָעוֹלָם. וְזוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל נְקֻדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים וְיִרְאִים וְהַכְּשֵׁרִים הָאֲמִתִּיִּים. וְנִפְתָּח מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ עוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית

הַמְקֻדָּשׁ וְתִקּוּנוֹ. גַּם עַל־יְדֵי שַׁבָּת נִצּוֹלִין דִּירוֹת יִשְׂרָאֵל מִשְּׂרֵפוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"ת סי' ס"ז)

ראש חודש

מוֹעֲדֵי ה' – רֹאשׁ חֹדֶשׁ

א. שֹׂרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ. עַל כֵּן בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ מִשְׁתַּלְשֶׁלֶת הַתְּשׁוּבָה בְּכָל הַנִּבְרָאִים וּמַגִּיעַ לָהֶם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. וַאֲפִלּוּ רְשָׁעִים שֶׁבְּגֵיהִנֹּם מֻכְרָחִים לְאֵיזֶה חֲרָטָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁשָּׁבִין וּמִתְחָרְטִין וּמוֹדִים וּמִתְבַּיְּשִׁים: (לק"א סי' י' אות ט')

שלוש רגלים

מוֹעֲדֵי ה' – שָׁלֹשׁ רְגָלִים

א. עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים זוֹכִין לְאוֹר הַפָּנִים. וְעַל־יְדֵי זֶה מְחַיִּין אֶת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל יָדוֹ בָּאִים לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת: (לק"א סי' ל' אות א' ה')

ב. עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא מִן הַמִּצְוֹות. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא בַּלֵּב. כִּי כָּל חַד כְּפוּם מַה דְּמְשַׁעַר בְּלִבֵּיהּ גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא וְיִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, רָאוּי לוֹ לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַבּוֹרֵא, הַיָּחִיד, הַקַּדְמוֹן הַנִּצְחִי, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לָנֶצַח. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַשָּׁנָה, הֵם מִתְקַבְּצִין יַחַד בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, וְזֶהוּ הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב. כִּי אָז מִתְקַבֵּץ וּמִתְעוֹרֵר הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁל כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות שֶׁעוֹשִׂין בְּכָל הַשָּׁנָה. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַשִּׂמְחָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת שֶׁל הַמִּצְוֹות, שֶׁהוּא שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּיוֹם טוֹב קֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ, שֶׁאָז חַיָּבִים לִשְׂמֹחַ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְשָׂמַחְתָּ בְחַגֶּךָ", כִּי אָז מִתְקַבֵּץ יַחַד הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹות, אֲשֶׁר אֵין שִׁעוּר וְעֵרֶךְ לְשִׂמְחָה הַזֹּאת, כַּאֲשֶׁר יָבִין כָּל אֶחָד בְּלִבּוֹ כַּנַּ"ל: (שם אות ה')

ג. סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מִגְּדֻלּוֹת, לְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים וּלְקַבְּלָם בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה, וּלְעַנְּגָם בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וּכְסוּת כָּרָאוּי כְּפִי יְכָלְתּוֹ: (לק"א סי' קל"ה)

ד. כְּשֶׁמְּקַבֵּל יוֹם טוֹב כָּרָאוּי הוּא בְּחִינַת הַקַּבָּלַת פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל, אַף אִם הוּא רָחוֹק מֵרַבּוֹ כַּמָּה פַּרְסָאוֹת. וְכֵן לְהֵפֶךְ, אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק יוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב. וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלֶה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, וְנִתְבַּטֵּל כֹּחַ מַלְכוּת הָעַכּוּ"ם: (שם)

ה. בְּיוֹם טוֹב צָרִיךְ לָשׂוּחַ בִּתְשׁוּבָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה. כִּי בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים הָעוֹלָם נִדּוֹן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים וְכוּ'. עַל־כֵּן צְרִיכִין אָז לָשׂוּחַ בִּתְשׁוּבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יוֹצֵא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת כַּנַּ"ל וּמְקָרֵב אֶת הַגְּאֻלָּה: (שם)

ו. מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְנֶחְלָק וְנוֹפֵל וְהָעוֹלָם שׂוֹחֲקִין מִמֶּנּוּ, וְהוּא מִתְבַּיֵּשׁ עַל־יְדֵי זֶה, כָּל זֶה בָּא לוֹ עַל־יְדֵי שֶׁפָּגַם בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב: (לק"א סי' רל"ה)

ז. עַל־יְדֵי כִּבּוּד שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וּבְגָדִים נָאִים לְפִי יְכָלְתּוֹ, וּבְקִדֻּשַׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה וּבְשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָר עִנְיְנֵי קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לָדַעַת אֶת ה' וּלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת אֶל הַלֵּב. וְעַל־יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין שִׁלֹּשָׁה מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עִקַּר הַכֹּל, וְהֵם תַּאֲוַת מָמוֹן וְתַאֲוַת מַשְׁגֶּל וְתַאֲוַת אֲכִילָה. כִּי בְּכָל רֶגֶל נִתְתַּקֵּן מִדָּה אַחַת מִשָּׁלֹשׁ מִדּוֹת הַנַּ"ל. הַיְנוּ, בְּפֶסַח נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּשָׁבוּעוֹת נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת מַשְׁגֶּל, בְּסֻכּוֹת נִתְתַּקֵּן תַּאֲוַת אֲכִילָה. עַל כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְכַבֵּד מְאֹד [אֶת הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, כְּדֵי לִזְכּוֹת לָצֵאת מִג' תַּאֲוֹוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, שֶׁכָּל עִקַּר הַיְּהָדוּת תְּלוּי בְּתִקּוּן ג' תַּאֲוֹוֹת אֵלּוּ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשְׁפָּעוֹת הַנְּבוּאָה וְלִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וְלִרְפוּאָה וּלְהִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכֶה שֶׁתִּתְקַיֵּם מֻמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית וְסוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל]: (לק"ת סי' א')

[ח]. יוֹם טוֹב קֹדֶשׁ קוֹרֵא וּמַכְרִיז וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן, שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל. כִּי בְּכָל יוֹם־טוֹב וְיוֹם־טוֹב עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁהֵם הֶפְךְ הַטֶּבַע. בְּפֶסַח – יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת. בְּשָׁבוּעוֹת – מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנָּתַן אֶת הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת. בְּסֻכּוֹת – הֶקֵּף עַנְנֵי כָּבוֹד. שֶׁעַל־יְדֵי כָּל אֵלּוּ הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים נוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל הַשָּׁלֹשׁ רְגָלִים, נִתְגַּלֶּה שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְאֵין שׁוּם חִיּוּב הַטֶּבַע כְּלָל. אַף צְרִיכִין לְהַטּוֹת אָזְנוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב לִשְׁמֹעַ קוֹל הַקְּרִיאָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב. כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לִשְׁמֹעַ בְּלִבּוֹ קוֹל הַקְּרִיאָה הַנַּ"ל שֶׁל יוֹם טוֹב שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל יְדֵי צְדָקָה (עַיֵּן צְדָקָה). עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה קֹדֶם כָּל רֶגֶל, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי זֶה לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב בִּשְׁלֵמוּת: (לק"ת סי' ד' אות ו' ט')

ניסן ופסח

מוֹעֲדֵי ה' – נִיסָן וּפֶסַח

[א]. יְמֵי נִיסָן הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה כְּמוֹ תִּשְׁרֵי: (לק"א סי' מ"ט אות ו')

[ב]. נִיסָן הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי שִׂמְחָה מַמְשִׁיכִין קְדֻשַּׁת וְשִׂמְחַת נִיסָן בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ, וְזוֹכִין לְתַקֵּן הַבְּרִית וּלְהַנְצֵל מִמִּקְרֵה לַיְלָה חַ"ו: (לק"ת סי' ה' אות י')

[ג]. הַהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח הוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, עַל־כֵּן אוֹמְרִים הַהַגָּדָה בְּקוֹל רָם, כִּי הַקּוֹל מְעוֹרֵר הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת הַדַּעַת וְזֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה. כִּי גָּלוּת מִצְרַיִם הָיָה עַל פְּגַם

הַבְּרִית שֶׁהוּא פְּגַם הַדַּעַת. גַּם הַיַּיִן שֶׁל אַרְבַּע כּוֹסוֹת הוּא תִּקּוּן הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' כ' אות י')

[ד]. בְּפֶסַח צוֹעֲקִין בַּתְּפִלָּה: (לק"א סי' ר"א)

ספירה ושבועות

מוֹעֲדֵי ה' – סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת

[א]. עַל־יְדֵי שִׁמְחַת פּוּרִים בְּהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַיֵּם מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּנְגִלָּה וְנִסְתָּר: (לק"א סי' י' אות ח')

[ב]. כָּל מַה שֶׁהָעוֹלָם מְדַבְּרִים בְּכָל יְמֵי הַסְּפִירָה, הֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם. וּמִי שֶׁהוּא מֵבִין יוֹכַל לִשְׁמֹעַ וְלֵידַע זֹאת, אִם יַסֶּה אָזְנוֹ הֵיטֵב לְסִפּוּרֵי דִּבְרֵיהֶם יִשְׁמַע שֶׁהֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם: (לק"א סי' קפ"ב)

[ג]. מ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה הֵם כְּנֶגֶד מ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹת הַשָּׁבָטִים, שֶׁעַל־יְדֵי אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַשְּׁעָרִים אָנוּ צְרִיכִין לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְשָׁבוּעוֹת הוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה כִּבְיָכוֹל, דְּהַיְנוּ שֶׁיָּשׁוּב אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים. וְכָל אֵלּוּ הַשְּׁעָרִים זוֹכִין לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶן וּלְפָתְחָן עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים (עַיֵּן תְּשׁוּבָה ל"ב). עַל־כֵּן צְרִיכִין לְזַהֵר בְּיוֹתֵר בְּמ"ט יְמֵי הַסְּפִירָה לוֹמַר תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי תְּהִלִּים לְכָל שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הַנַּ"ל שֶׁהֵם כְּנֶגֶד יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁבָּהֶם אָנוּ צְרִיכִים לְהִטָּהֵר מִזֻּהֲמָתֵנוּ וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יָשׁוּב אֵלֵינוּ בְּשָׁבוּעוֹת כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ע"ג)

[ד]. טְבִילַת הַמִּקְוֶה בְּשָׁבוּעוֹת הוּא חֶסֶד עֶלְיוֹן וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְדַעַת נִפְלָא מְאֹד. כִּי שָׁבוּעוֹת הוּא שֵׂכֶל דַּק וְעֶלְיוֹן וְגָבוֹהַּ מְאֹד, שֶׁהוּא חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים מְאֹד. כִּי הָרַחֲמִים הֵם כְּפִי הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת שָׁבוּעוֹת, בְּפָרָט הַמִּקְוֶה שֶׁל שָׁבוּעוֹת שֶׁהִיא מִקְוֶה שֶׁל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה עַל יִשְׂרָאֵל אָז: (לק"א סי' נ"ו אות ז')

[ה]. בְּשָׁבוּעוֹת מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה, וְאָז יְכוֹלִין לְקַבֵּל חִיּוּת חָדָשׁ וּלְהַמְשִׁיךְ רְפוּאָה לְהָרֵאָה: (לק"א סי' רס"ז)

ימים שבין המצרים

יָמִים שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים

[א]. כ"א יוֹם שֶׁבֵּין הַמְּצָרִים וּמַה שֶּׁאוֹכְלִין בִּיצָה בַּסְּעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת בְּט' בְּאָב, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשַׂבֵּעַ נַחֲמוּ, כָּל זֶה (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן פ"ה):

[ב]. "קִנּוֹ"ת" יִתְהַפְּכוּ לָעֲתִיד לְ"תִּקּוּ"ן". בְּסִימָן רמ"ז בְּלִקּוּטֵי חֵלֶק א':

אלול

מוֹעֲדֵי ה' – אֱלוּל

[א]. כַּוָּנוֹת אֱלוּל הֵם תִּקּוּן לִפְגַם הַבְּרִית. וְעַל יְדֵי זֶה יִמְצָא אֶת זִוּוּגוֹ וְלֹא תִּהְיֶה לוֹ מְנַגֶּדֶת, רַק תִּהְיֶה נוֹטָה אַחַר רְצוֹנוֹ. וְעִקַּר כַּוָּנוֹת אֱלוּל עַיִן בְּסִימָן ו' בְּלִקּוּטֵי א': (לק"ת סי' פ"ז)

[ב]. חֹדֶשׁ אֱלוּל הוּא הַזְּמַן הַמְסֻגָּל לִזְכּוֹת לְדַעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע וּלְהָבִין מַה שֶּׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ מִתְּחִלָּה. וְעַל־יְדֵי זֶה עוֹשִׂין לְבוּשִׁין חֲדָשִׁים לְנִשְׁמָתוֹ, וְנִצּוֹל מִכָּל הַצָּרוֹת (עַיֵּן דַּעַת): (לק"א סי' כ"א בסוף)

[ג]. אֱלוּל מְסֻגָּל לָמוּל אֶת עָרְלַת לְבָבוֹ, עַד שֶׁיִּשִּׂים אֶל לִבּוֹ וְיַרְגִּישׁ הֵיטֵב כְּאֵב חֲטָאָיו בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁוּ גַּם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ לְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְכוּ', וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיָשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה כֻּלָּם (עַיֵּן תְּשׁוּבָה): (לק"א סי' קמ"א)

[ד]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי הֵם יְמֵי רָצוֹן שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לְקַבֵּל לוּחוֹת אַחֲרוֹנוֹת וּפָתַח דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה לֵילֵךְ בָּהּ. וְעִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, הוּא לֵידַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, וְלִמְצֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וּבְכָל הָעֲלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי לִפְעָמִים עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם עוֹלֶה לְמַעְלָה כְּגוֹן שֶׁנִּתְעַשֵּׁר, אָז הוּא שׂוֹכֵחַ בְּהַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ. גַּם אֶפְלוּ בַּעֲבוֹדַת ה' מָצִינוּ, שֶׁיֵּשׁ שֶׁעָלָה לְמַעְלָה גְּדוֹלָה וְכָפַר בָּעִקָּר רַחֲמָנָא לִצְלָן. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ בְּהִתְקָרְבוּת שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ. וְכֵן בְּכָל הַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם חַ"ו, אֶפְלוּ בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה, אֶפְלוּ בַּעֲשָׂרָה כְּתָרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, גַּם שָׁם צְרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. וְעִיַּן כָּל זֶה בְּהִתְחַזְּקוּת וּבְמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים: (לק"ת סי' פ"ב)

ראש השנה

מוֹעֲדֵי ה' – רֹאשׁ הַשָּׁנָה

[א]. מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאִישׁ יָרֵא וְחָרֵד, בְּוַדַּאי לֹא יִדְאַג כָּל הַשָּׁנָה מֵרָעָמִים: (לק"א סי' ה' אות ג')

[ב]. תְּקִיעוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם בְּחִינַת הִתְחַדְּשׁוּת הַמֹּחִין, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁיִּזְכֶּה כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ לְהַמְשִׁיךְ שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים: (לק"א סי' ל"ה אות י')

[ג]. עַל־יְדֵי תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר נִמְתָּקִין הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"ב)

[ד]. תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשֵּׁנָה, שֶׁמִּתְעוֹרְרִין בְּנֵי הָעוֹלָם מֵהַשֵּׁנָה שֶׁלֹּא יָבְלוּ יְמֵיהֶם בְּשֵׁנָה חַ"ו. וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְעוֹרְרִין אוֹתָם מֵהַשֵּׁנָה נִמְשָׁךְ הַדִּבּוּר בְּכֹחַ גָּדוֹל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בִּטָּחוֹן וּפְקִידוֹת עֲקָרוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ יִרְאָה גְּדוֹלָה.

וְעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה נִצּוֹלִין מִנְּאוּף וּמֵהֶבֶל הַיּפִי וּמֵחֵן שֶׁל שֶׁקֶר, וְזוֹכִין לַאֲרִיכוּת יָמִים דִּקְדֻשָּׁה, לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב כָּל יוֹם מִימֵי חַיָּיו שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ בְּתוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשִׂירוּת גָּדוֹל דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל יָדוֹ זוֹכִין לְהִתְבּוֹנְנוּת גָּדוֹל מְאֹד. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲצֶל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁיּוֹדְעִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַתִּקּוּנִים הָאֵלֶּה: (לק"א סי' ס' אות א' ט')

[ה]. עַל־יְדֵי שֶׁנּוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֵיךְ שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין, הַכֹּל נִמְתָּקִין עַל־יְדֵי זֶה. וְזֶה צָרִיכִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל־כֵּן נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּיְקָא. גַּם עַל־יְדֵי שֶׁבָּאִים כַּמָּה נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִכְלָלִין יַחַד בְּאַהֲבָה רַבָּה, עַל־יְדֵי זֶה בָּא שִׂמְחָה גְּדוֹלָה וְחֶדְוָה רַבָּה: (לק"א סי' ס"א אות ז' ח')

[ו]. מַה שֶּׁהָעוֹלָם נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים, כִּי עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת וְטָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְטַהֵר וּלְקַדֵּשׁ הַמַּחֲשָׁבָה אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים. וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא מְקוֹר הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה. וְצָרִיךְ לְטַהֵר אֶת הַמַּחֲשָׁבוֹת כְּדֵי לְהַמְתִּיקָם. וּבִשְׁבִיל זֶה נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים כְּדֵי לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת הַמַּחֲשָׁבָה: (לק"א סי' רי"א)

[ז]. רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא חֶסֶד גָּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן א לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא): (לק"ת סי' א' אות י"ד)

[ח]. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקַשֵּׁר וְלֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה (עַיֵּן בִּפְנִים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן א'): (שם)

[ט]. [רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הָאֱמוּנָה. כִּי עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַקִּבּוּצִים שֶׁכָּל הַקְּהִלּוֹת קְדוֹשׁוֹת מִתְקַבְּצִין יַחַד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, בִּפְרָט כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִין אֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת, עַל יְדֵי זֶה נִתְלַקְּטִין וְנִתְקַבְּצִין כָּל לִקּוּטֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְנִתְתַּקֶּנֶת הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת. גַּם הַמֹּחִין מִתְנוֹצְצִים וְנִתְתַּקְּנִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּכָל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁעוֹשִׂין אָז הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. עַיֵּן תְּפִלִּין. וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אָז גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא תִּקּוּן הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין. וּבְסֻכּוֹת מַמְשִׁיכִין שִׂמְחָה שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמַּאֲכָלִים, שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אֶת הַחֲלוֹם, שֶׁלֹּא לָבוֹא לִידֵי טֻמְאַת קֶרִי חַ"ו עַל יְדֵי הַמַּאֲכָלִים. וּבִשְׁמִינִי עֲצֶרֶת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִפֶּגֶם הַמִּקְרֶה חַ"ו, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי דַּיָּנִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים (עַיֵּן בְּרִית). וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן גַּם כֵּן עַל־יְדֵי הַתַּלְמִידִים שֶׁבָּאִים לְרַבִּי אֱמִתִּי, וְהָעִקָּר] לָבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאָז עִקַּר תִּקּוּן הַכֹּל כַּנַּ"ל. גַּם בִּפְרָטִיּוּת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּעַצְמוֹ, עַל־יְדֵי תְּקִיעָה תְּרוּעָה

שְׁבָרִים נִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל. כִּי עַל־יְדֵי הַתְּקִיעָה זוֹכִין לְתִקּוּן הָאֱמוּנָה, וְעַל־יְדֵי הַתְּרוּעָה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם הִתְנוֹצְצוּת הַמּוֹחִין, וְעַל־יְדֵי הַשְּׁבָרִים נִמְשָׁךְ תִּקּוּן הַחֲלוֹם וְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט לְהִנָּצֵל מִמִּקְרֵה לַיְלָה בְּכָל הַבְּחִינוֹת כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ה' אות י"א י"ג י"ד ט"ו)

י. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וּלְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַחִיּוּת שֶׁבָּלְעָה מִקְדֻּשַּׁת יִשְׂרָאֵל, כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת שֶׁבָּלְעָה, הַכֹּל מֻכְרָח הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא מִקִּרְבָּהּ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ הַנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי גֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִבְוּאָה וְלֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִתְבַּטְּלִין אֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת, וְזוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל הַטֶּבַע, שֶׁיִּתְנַהֵג הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי הַשְׁגָּחָה וְנִפְלָאוֹת לְבַד. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְקַבֵּל הַשִּׁיר וְהַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁהוּא עִקַּר תַּעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' ח' אות י"א)

[יא]. בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים צְרִיכִים לִבְכּוֹת הַרְבֵּה, וְהָעִקָּר הוּא לִהְיוֹת בִּבְחִינַת נַעַר בּוֹכֶה, שֶׁיְּסַלֵּק כָּל חָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ וְיִבְכֶּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל נִגְעֵי לִבּוֹ וּמַכְאוֹבָיו שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, כְּמוֹ תִּינוֹק הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה. וְכָל מַה שֶּׁנִּמְשָׁךְ יוֹתֵר לִבְחִינַת נַעַר בּוֹכֶה, זוֹכֶה לְאֶתְרוֹג נָאֶה בְּיוֹתֵר: (שיחות הר"ן סי' פ"ז)

[יב]. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לִהְיוֹת חָכָם, שֶׁיִּשְׁמֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁיַּחֲשֹׁב רַק מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, שֶׁיֵּיטִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְיִתֵּן לָנוּ שָׁנָה טוֹבָה וְכוּ'. וּצְרִיכִין לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. גַּם צְרִיכִין לִבְכּוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה: (שם סי' כ"א)

[יג]. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן צְרִיכִין לְמַעֵט בְּדִבּוּר מְאֹד, וְאָדָם גָּדוֹל צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּזֶה בְּיוֹתֵר: (שם)

[יד]. עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה רָאוּי לִתֵּן עַל פִּדְיוֹן: (שם סי' רי"ד)

יום כיפור

מוֹעֲדֵי ה' – יוֹם כִּפּוּר

א. יוֹם כִּפּוּר הוּא כְּלָלִיּוּת כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מְחַיֶּה כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק כָּל הָרְצוֹנוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל מִינֵי מַחְלֹקֶת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁשׂוֹן וְשִׂמְחָה: (לק"א סי' קע"ט)

ב. יוֹם כִּפּוּר הוּא גְּמַר תִּקּוּן הַחוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית (עַיֵּן לְעֵיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אות ט'): (לק"ת סי' ה' אות י"ד)

ג. כְּפִי הַ"סְלַח נָא" שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כֵּן זוֹכִין לְקִדֻּשַׁת חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ (וְעַיֵּן חֲנֻכָּה אות ד'): (לק"ת סי' ז' אות י"א)

ד. מַה שֶּׁקּוֹרִין מָחֳרַת יוֹם כִּפּוּר שֵׁם ה', כִּי אָז אַחַר יוֹם כִּפּוּרִים הוּא עִקַּר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל, וְסוֹלֵחַ לָהֶם עֲוֹונוֹתֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי זֶה מְמַלְּא הֵם נִצּוֹלִים מִכָּל הָעֹנָשִׁים וּמִכָּל הַגְּזֵרוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עִקַּר הַגְּדֻלַּת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן בִּפְנִים): (לק"ת סי' ס"ו)

סוכות

מוֹעֲדֵי ה' – סֻכּוֹת

א. עַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה זוֹכִין לְשֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הַיְנוּ שֶׁזּוֹכִין לְהַשִּׂיג שֵׂכֶל גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת מַקִּיפִין שֶׁל הַמֹּחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשֵּׂכֶל שֶׁבָּא לָאָדָם בְּלֹא שׁוּם הַקְדָּמָה אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁפַע אֱלֹקִי, שֶׁכָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בִּשְׁבִיל זֶה, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַמַּקִּיפִין שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' כ"א אות א' ג' י"א)

ב. עַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה זוֹכִין לְטָהֳרַת הַלֵּב, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרְאוּי, לְדַבֵּר בְּכָל פַּעַם דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ (לק"א סי' קנ"ו וסי' כ"א אות י"א)

ג. סֻכָּה הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים וּמַצֶּלֶת מֵרִיב וּמַחֲלוֹקוֹת, וְנִדְחֶה הַשֶּׁקֶר וּמִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת, וְנִתְגַּלֶּה הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר. וְעַל־יְדֵי זֶה הַכֹּל יַחֲזְרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד: (לק"א סי' מ"ח)

ד. תְּפִלָּה בְּכֹחַ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּמִצְוַת סֻכָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה: (שם)

[ה]. כְּשֶׁפּוֹגְמִין בְּמִצְוַת סֻכָּה, עַל־יְדֵי זֶה נוֹפְלִים מִשֶּׁפַע שֶׁל אָדָם לְשֶׁפַע שֶׁל בְּהֵמָה, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא מִיתַת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת בְּלֹא זְמַנָּם רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' רס"ו)

[ו]. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַיְּמִין מִצְוַת סֻכָּה כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לַעֲסֹק בְּבִנְיָן וְלֹא מַזִּיק לוֹ. כִּי הָעוֹסְקִין בְּבִנְיָן מַזִּיק לָהֶם הַבִּנְיָן, וְעַל־יְדֵי מִצְוַת סֻכָּה נִצּוֹלִין מִזֶּה: (שם)

[ז]. עַל־יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִין בַּסֻּכָּה נַעֲשִׂים בְּעַצְמָם בִּבְחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי מִבְּחִינַת סֻכָּה יוֹצֵאת כָּל הַתּוֹרָה: (שם)

[ח]. עַל־יְדֵי מִצְוַת נְטִילַת לוּלָב וּמִינָיו, זוֹכֶה לְגִלּוּת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לֵידַע שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וּלְגַלּוֹת אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, אֲפִלּוּ בְּכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים. וּלְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו אֲפִלּוּ בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. וּלְקַשֵּׁר הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְתוֹךְ הַלֵּב, שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ בְּרִשׁוּתוֹ, וְלֶאֱהֹב אֶת עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה, וְלִבּוֹא לְאוֹר הָאַהֲבָה שֶׁבַּדַּעַת

שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, וְיִתְגַּלּוּ הַצַּדִּיקִים וְהַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְרַבֶּה שָׁלוֹם רַב בָּעוֹלָם: (לק"א סי' ל"ג אות ז')

[ט]. עַל־יְדֵי הַבְּכִיָּה שֶׁבּוֹכִין בְּיָמִים נוֹרָאִים, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְאֶתְרוֹג נָאֶה. וּמִי שֶׁבּוֹכֶה בְּיוֹתֵר רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֶתְרוֹג נָאֶה בְּיוֹתֵר (עַיֵּן לְעֵיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה): (שיחות הר"ן סי' פ"ז)

[י]. הִדּוּר הָאֶתְרוֹג נִמְשָׁךְ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא הָרֹאשׁ בַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. עַל כֵּן עַל־יְדֵי אֶתְרוֹג נָאֶה וּמְהֻדָּר זוֹכִין לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְהִכָּלֵל בּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין עֵינָיו וְכוּ' (עַיֵּן צַדִּיק). וְכֵן לְהֵפֶךְ, עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, זוֹכִין לְאֶתְרוֹג מְהֻדָּר וּלְקִיּוּם מִצְוַת אֶתְרוֹג הַיְקָרָה וַחֲשׁוּבָה מְאֹד בִּשְׁלֵמוּת (לק"ת סי' ס"ז)

[יא]. צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחַר אֶתְרוֹג מְהֻדָּר, וְלִבְכּוֹת הַרְבֵּה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּר שֶׁיִּזְכֶּה לְאֶתְרוֹג נָאֶה כַּנַּ"ל. כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים כְּלָל מַעֲלַת וְיִקְרַת מִצְוַת אֶתְרוֹג, וְאִי אֶפְשָׁר לָנוּ לְשַׁעֵר בַּמֹּחַ כְּלָל גֹּדֶל יִקְרַת קְדֻשַּׁת מִצְוָה זֹאת. וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְקָרֵב בְּנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן (שיחות הר"ן סי' פ"ז)

[יב]. הוֹשַׁעְנָא רַבָּה וְשִׂמְחַת תּוֹרָה, עַיֵּן בְּסִימָן ע"ד בְּהַתּוֹרָה רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם וְכוּ':

[יג]. שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהִיא עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית (עַיֵּן לְעֵיל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹת ט'): (לק"ת סי' ה' אות י"ד)

חנוכה

מוֹעֲדֵי ה' – חֲנֻכָּה

א. עַל־יְדֵי מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה מֵאִיר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִתְעַלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ בָּעוֹלָם, וּמְעוֹרְרִין הָרְחוֹקִים לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזוֹכִין לִירְאָה וְלִשְׁלוֹם בַּיִת וְלִתְפִלָּה, וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת וְלָשׁוֹן הָרַע, וְנִמְשָׁךְ שָׁלוֹם הַכְּלָלִי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (לק"א סי' י"ד אות י"ב)

[ב]. עַל־יְדֵי מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שֶׁמֶן הַטּוֹב, שֶׁהִיא בְּחִינַת זִכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר תָּמִיד בָּעֶלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָל וּבִפְרָט. עַיֵּן זִכָּרוֹן אוֹת ד': (לק"א סי' נ"ד אות ו' בסוף)

[ג]. יְמֵי חֲנֻכָּה הֵם יְמֵי הוֹדָאָה וְהַלֵּל, שֶׁזֶּה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיָּאִיר הָאֱמֶת, דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת וְלִלְמֹד תּוֹרָה בֶּאֱמֶת מִפִּי רַב אֱמִתִּי, וְלַעֲשׂוֹת שִׁדּוּכִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁכָּל זֶה הֵם ג' קַוֵּי הָאֱמֶת, וְהֵם מְאִירִין לְכָל חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וּמַשְׁלִימִין הַדִּבּוּר. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ הַקְּדֻשָּׁה וְהַשִּׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה אַחְדוּת הַפְּשׁוּט יִתְבָּרַךְ. וְכָל אֵלּוּ הַתִּקּוּנִים נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַדְלָקַת נֵר חֲנֻכָּה וְעַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה שֶׁל חֲנֻכָּה. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְחֲנֻכָּה כָּזֶה, לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ כָּל תִּקּוּנִים הַנּוֹרָאִים הָאֵלּוּ: (לק"ת סי' ב')

[ד]. כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד לִפְעֹל בְּיוֹם כִּפּוּר בַּקָּשַׁת "סְלַח נָא" וְכוּ', כְּמוֹ כֵן הוּא זוֹכֶה לְקְרֻשַׁת חֲנֻכָּה. כִּי קְרֻשַׁת חֲנֻכָּה נִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַסְּלִיחָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, כִּי חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי מִצְוַת חֲנֻכָּה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמֵנוּ קְרֻשַׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַסְּלִיחָה עַל הֶעָוונוֹת שֶׁפּוֹעֲלִין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, כַּמְבֹאָר בְּפָנִים. וְעִקַּר קְרֻשַׁת הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁמַּמְשִׁיכִין בְּחֲנֻכָּה, הוּא לִזְכּוֹת לַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, וְלִזְכּוֹת לָצֵאת עַל־יְדֵי זֶה מֵעֲוונוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל (וְעַיֵּן תּוֹכָחָה וְצַדִּיק). וּלְהַמְשִׁיךְ הָאַרַת הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ לְבָנִים וְתַלְמִידִים לְדוֹרוֹת לָנֶצַח, וְלִזְכּוֹת עַל־יְדֵי זֶה לְהַשָּׁגַת הַמַּקִּיפִין הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם עִקַּר שֶׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַדְּלָקַת הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה. וְלִזְכּוֹת עַל־יְדֵי זֶה לְפַרְנָסָה קְדוֹשָׁה הַנִּמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַדְּלָקַת הַשֶּׁמֶן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה. וְלִזְכּוֹת עַל־יְדֵי זֶה לְפַרְנָסָה קְדוֹשָׁה הַנִּמְשָׁכֶת מֵרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, שֶׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל יָדֵהּ בִּשְׁעַת הָאֲכִילָה לְהֶאָרַת הָרָצוֹן הַמַּפְלָג, שֶׁיִּכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן מֻפְלָג בְּלִי שִׁעוּר. וּמֵאֵלָיו יָבִין הָאָדָם, שֶׁחֲנֻכָּה כָּזֶה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לָרַב וּמַנְהִיג שֶׁהוּא רַחֲמָן אֱמִתִּי (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת צ"ו). אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִמְצֹא אוֹתוֹ: (לק"ת סי' ז' אות י"א)

פורים

מוֹעֲדֵי ה' – פּוּרִים

א. עַל־יְדֵי שִׂמְחַת פּוּרִים בְּהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּנֻגְלֶה וְנִסְתָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶאָרָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, וְזוֹכִין לְקַיֵּם מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר כָּרָאוּי, וּמַכְנִיעִין קְלִפּוֹת הָמָן עֲמָלֵק יִמַּח שְׁמָם. וְנִתְבַּטֵּל הַגַּאֲוָה וְהָעֲבוֹדָה זָרָה וְהַכְּפִירוֹת, וְנִמְשָׁךְ אֱמוּנָה גְּדוֹלָה וְחָכְמָה דְּקְרֻשָּׁה וְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, וּמַמְתִּיקִין כָּל הַדִּינִים וְנִתְבַּטְּלִין כָּל הַגְּזֵרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל: (לק"א סי' י' אות ח' ט')

[ב]. פּוּרִים הוּא הֲכָנָה לְפֶסַח. עַל־יְדֵי מִצְוֹת שֶׁל פּוּרִים זוֹכִין לִהְיוֹת נִשְׁמָרִין מֵחָמֵץ בְּפֶסַח: (לק"ת סי' ע"ד)

נגינה

נְגִינָה

[א]. עַל־יְדֵי נְגִינָה דִּקְרֻשָּׁה מְקִימִין וּמַעֲלִין הַמַּלְכוּת דִּקְרֻשָּׁה וְזוֹכִין לְהִתְנַשְּׂאוּת. וְכֵן לְהֵפֶךְ, הַחַזָּנִים וְהַמְנַגְּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא פּוֹגְמִין מַלְכוּת דִּקְרֻשָּׁה וּמַאֲרִיכִין אֶת הַגָּלוּת, וְעַל יָדָם נִכְשָׁלִים וְנוֹקְשִׁים בְּנֵי אָדָם כְּצִפֳּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח. עַל־כֵּן צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לִשְׁמֹעַ נְגִינָה מִמְּנַגֵּן דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ בְּנִגּוּנוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם כְּלָל, רַק בִּשְׁבִיל מָמוֹן וְכָבוֹד

וְהִתְפָּאֲרוּת, כִּי שְׁמִיעַת קוֹל נְגִינָה שֶׁלּוֹ מַזִּיק לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְכֵן לְהֵפֶךְ, שְׁמִיעַת קוֹל נְגִינָה מִמְּנַגֵּן כָּשֵׁר וְהָגוּן טוֹב לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ג')

ב. הַתִּקּוּן שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ קוֹל נְגִינָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הוּא עַל־יְדֵי שֶׁיִּלְמֹד גְּמָרָא בַּלַּיְלָה (שם)

ג. עַל־יְדֵי נְגִינָה דִּקְדֻשָּׁה יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִבְחִינַת נְבוּאָה, כִּי עִקַּר הַדְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי נְגִינָה וְכַאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר עוֹד לְקַמָּן: (שם)

[ד]. כְּשֶׁמְּתַקֵּן הַקּוֹל נְגִינָה וְזוֹכֶה לִבְחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה, וַאֲזַי יוּכַל לִמְשֹׁל בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְיוּכַל לְהָמִית לָזֶה וּלְהַחֲיוֹת לָזֶה. אֲבָל צָרִיךְ לִזָּהֵר לְדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת שֶׁלֹּא יַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם: (שם)

[ה]. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכֶה שֶׁיִּזְדַּכֵּךְ קוֹל רִנָּתוֹ, וַאֲזַי עַל־יְדֵי שְׁמִיעַת קוֹל רִנָּתוֹ וְנִגּוּנוֹ לְבַד, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה מִי שֶׁמְּצַר לָנוּ, אֵיזֶה עַכּוּ"ם מֵהַשִּׁבְעִים לְשׁוֹן מְצַר לָנוּ, וּמוֹשִׁיעַ מֵהַצָּרָה. עַל־כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ חַ"ו אֵיזֶה גְּזֵרָה וְצָרָה לְיִשְׂרָאֵל מֵאֵיזֶה עַכּוּ"ם, אֲזַי טוֹב לְנַגֵּן הַנִּגּוּן שֶׁל אוֹתָהּ הָעַכּוּ"ם שֶׁמְּצַר לָהֶם חַ"ו, כִּי עַל־יְדֵי רִנָּה וְנִגּוּן לְשֵׁם שָׁמַיִם יְכוֹלִין לְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּרְאֶה בְּצָרוֹתֵינוּ שֶׁיֵּשׁ לָנוּ מֵאוֹתָהּ הָעַכּוּ"ם וְיוֹשִׁיעֵנוּ מֵהֶם: (לק"א סי' כ"ז אות ג' ד' ה' ו')

[ו]. מִקּוֹלוֹ שֶׁל אָדָם יְכוֹלִין לֵידַע אֶת בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ. כִּי יֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּחִינַת מַלְכוּת, וְהוּא נִכָּר בְּקוֹלוֹ: (לק"א סי' ל' בסוף)

[ז]. עַל־יְדֵי נְגִינָה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, וּמִי שֶׁמְּנַגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם בְּזַכּוּת וּבִבְהִירוּת גָּדוֹל, אֲזַי מַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׁכִינָה בַּלְּבוּשִׁין דִּנְהִירִין וּבָזֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"ב)

[ח]. שְׁמִיעַת קוֹל נִגּוּן עַל כְּלִי זֶמֶר מִמְּנַגֵּן כָּשֵׁר לְשֵׁם שָׁמַיִם הוּא דָּבָר גָּדוֹל, כִּי עַל יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְבָרְרִין הַמַּדָּמָה וְדוֹחִין הָעַצְבוּת רוּחַ וְזוֹכִין לְשִׂמְחָה. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁמָר הַזִּכָּרוֹן, דְּהַיְנוּ לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וּלְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, גַּם עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (לק"א סי' נ"ד אות ו')

[ט]. עַל־יְדֵי הַנִּגּוּן שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֱמִתִּי, הוּא מַעֲלֶה אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁאֵין עֶלְיוֹנָה תְּשׁוּבָה: (לק"א סי' ס"ד אות ה')

[י]. הַנִּגּוּנִים שֶׁל יְלָלָה וְעַצְבוּת שֶׁמְּזַמְּרִים הָרְשָׁעִים עַל פִּי רֹב הֵם מַזִּיקִים לְהָעוֹלָם מְאֹד, כִּי דֶּרֶךְ הָעוֹלָם לְמָשְׁךְ אַחֲרֵיהֶם עַל־יְדֵי זֶה. וּכְשֶׁהַצַּדִּיקִים מְזַמְּרִים אוֹתָם בְּשַׂבָּת, הֵם מַעֲלִין וּמְתַקְּנִים אוֹתָם: (לק"א סי' רכ"ו)

[יא]. נִגּוּן וּכְלֵי שִׁיר יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ גָּדוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן טוֹב לָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם עַל־יְדֵי אֵיזֶה נִגּוּן, לְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ וּלְדַבֵּק

אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי זֶה, בִּפְרָט בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וַחֲתָנָה שֶׁל מִצְוָה: (לק"א סי' רע"ג)

סבלנות

סַבְלָנוּת

א. כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הוּא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם. וְאָז יִזְכֶּה לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי הַכֹּל מֵחֲמַת אַהֲבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדֵּעָת שֶׁל הָאָדָם, שֶׁלֹּא יִבְעַט וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מֵהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִין עָלָיו, רַק יַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית: (לק"א סי' ד' אות א' ג' ד')

ב. כְּמוֹ שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת הֵם בְּסַמִּים מָרִים, כֵּן רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ צְרִיכִין לְקַבֵּל עַל־יְדֵי מְרִירוּת, דְּהַיְנוּ הַמְּנִיעוֹת שֶׁצְּרִיכִין לְשַׁבֵּר, וְהַיְסוּרִים שֶׁצְּרִיכִים לִסְבֹּל קֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ בֶּאֱמֶת. וּכְמוֹ שֶׁבְּחֹלִי הַגּוּף לִפְעָמִים הַחֻלְשָׁה גּוֹבֶרֶת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵין יְכֹלֶת בְּיַד הַחוֹלֶה לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז הָרוֹפְאִים מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶם מִן הַחוֹלֶה וּמְיָאֲשִׁים אוֹתוֹ, כֵּן כְּשֶׁהָעֲוֹנוֹת שֶׁהֵם חֹלִי הַנֶּפֶשׁ גּוֹבְרִים מְאֹד, אָז אֵין יָכוֹל לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת וְאָז הָיָה כִּמְעַט אָפֵס תִּקְוָה חַ"ו. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים, וּכְשֶׁרוֹאֶה בָּאָדָם שֶׁחָפֵץ לָשׁוּב אֵלָיו אֲבָל אֵין בּוֹ כֹּחַ לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לְפִי רֹב עֲוֹונוֹתָיו הָעֲצוּמִים, אָז הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמַשְׁלִיךְ כָּל חַטֹּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַרְבֵּה בִּשְׁבִיל רְפוּאָתוֹ רַק כְּפִי יְכֹלְתּוֹ. וּמִזֶּה יָבִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ, מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו וְחָפֵץ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז עַל פִּי רֹב כְּשֶׁמַּתְחִיל לִכָּנֵס מְעַט בְּדַרְכֵי הַכְּשֵׁרִים וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז בָּאִים עָלָיו מְנִיעוֹת וְיִסּוּרִים הַרְבֵּה מִכַּמָּה צְדָדִים כָּל אֶחָד כְּפִי עִנְיָנוֹ. וְנִדְמֶה לוֹ לִפְעָמִים, שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִסְבֹּל מְרִירוּת וְיִסּוּרִים וּמְנִיעוֹת כָּאֵלֶּה. וְיֵשׁ שֶׁנִּפְלוּ מֵחֲמַת זֶה וְחָזְרוּ וְנִתְרַחֲקוּ רַחֲמָנָא לְצִלָּן. אֲבָל הַחָפֵץ בָּאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע וְיַאֲמִין שֶׁכָּל הַמְּרִירוּת וְהַיְסוּרִין וְהַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים עָלָיו, הַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל. כִּי לְפִי עֲוֹונוֹתָיו הָרַבִּים הָיָה צָרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַרְבֵּה יוֹתֵר בִּשְׁבִיל רְפוּאָתוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה בְּכֹחוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לִסְבֹּל וְהָיָה נָאֱבָד תִּקְוָתוֹ חַ"ו כַּנַּ"ל. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וְאֵינוֹ שׁוֹלֵחַ לוֹ מְרִירוּת וְיִסּוּרִים כִּי אִם כְּפִי יְכֹלְתּוֹ. וְזֹאת הַמְּרִירוּת וְהַיְסוּרִים וְכוּ' שֶׁיֵּשׁ לוֹ, בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל וּבְוַדַּאי יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִסְבֹּלוֹ. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ שׁוֹלֵחַ עַל שׁוּם אָדָם מְרִירוּת וּמְנִיעוֹת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לִסְבֹּלָם וּלְשַׁבְּרָם, אַף עַל פִּי שֶׁלְּפִי מַעֲשָׂיו הָיָה מַגִּיעַ לוֹ כָּךְ כַּנַּ"ל: (לק"א סי' כ"ז אות ז')

ג. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבִמְאֹרְעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוֹ, תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְלֹא יִתְבַּהֵל וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, רַק כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם, הֵן טוֹבוֹת, הֵן יִסּוּרִים וְצָרוֹת וּדְאָגוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת חַ"ו, יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ הַנִּצְחִית, וְדָיְקָא עַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת. וְכֵן צָרִיךְ לֶאֱהֹב אֶת חֲבֵרוֹ וְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל וְלִסְבֹּל מֵחֲבֵרוֹ, אַף אִם יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה יִסּוּרִים מִמֶּנּוּ, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְדוּנוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בּוֹ טוֹב, וְלַהֲפֹךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה, לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁלֹּא כִּוֵּן חֲבֵרוֹ לָרָעָה כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵר וְכוּ', וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הָרְבֵּה שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם עִם חֲבֵרוֹ וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְעַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים שָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לֶאֱהֹב אֶת הַשָּׁלוֹם בְּכָל מָקוֹם הֵן בְּטִיבוּ וְכוּ', וַיֶּאֱהֹב כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ל"ג אות א' ד')

ד. עִקַּר הַצַּעַר שֶׁיֵּשׁ לָהָאָדָם מְהַיְסּוּרִין וְהַצָּרוֹת וְהַהַרְפַּתְקָאוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו חַ"ו, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁלּוֹקְחִין מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, עַד שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב. כִּי אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּוַדַּאי אֵינָם רָעוֹת כְּלָל רַק טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת. כִּי כַּוָּנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּוַדַּאי רַק לְטוֹבָה, אִם לְהַזְכִּירוֹ שֶׁיָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אִם לְמָרֵק עֲוֹונוֹתָיו עַל־יְדֵי יִסּוּרִין הָאֵלּוּ. וְרָאוּי לוֹ לִשְׂמֹחַ מְאֹד בְּהַיְסּוּרִין, כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כַּנַּ"ל. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁנִּטְבָּע בָּאָדָם לְסִתֹּם עֵינָיו בְּחָזְקָה מְאֹד כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִים וּכְאֵבִים גְּדוֹלִים מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁסּוֹתֵם עֵינָיו, עַל יְדֵי זֶה בּוֹרֵחַ בְּשָׁרְשׁוֹ אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּלֵל בּוֹ כִּי אִם בִּסְתִימוּ דְּעֵינַיִן מֵחֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי (עַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן ס"ה): (לק"א סי' ס"ה אות ג')

ה. עַל־יְדֵי קַבָּלַת הַיְסּוּרִין בְּשִׂמְחָה כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. וְזֶה סִימָן שֶׁפָּעַל עַל־יְדֵי הַיְסּוּרִין וְקִבְּלָם כָּרָאוּי, כְּשֶׁזּוֹכֶה אַחַר כָּךְ לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא: (שם אות ד')

ו. תִּסְבֹּל וּתְקַבֵּל בְּאַהֲבָה כָּל הָרָעוֹת וְהַיְסּוּרִין הַבָּאִים עָלֶיךָ חַ"ו, כִּי רָאוּי שֶׁתֵּדַע, שֶׁלְּפִי מַעֲשֶׂיךָ עֲדַיִן הוּא מִתְנַהֵג עִמְּךָ בְּרַחֲמִים רַבִּים, כִּי הָיָה מַגִּיעַ לְךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר חַ"ו לְפִי מַעֲשֶׂיךָ: (לק"א סי' קס"ה)

ז. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מִדַּת אֲרִיכַת אַפַּיִם בְּכָל הַבְּחִינוֹת, הֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה כַּעֲסָן וְקַפְּדָן עַל שׁוּם דָּבָר, הֵן שֶׁאֲרִיךְ אַפּוֹ לְסִבֹּל כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו. וְלֹא יְבַלְבֵּל מְעַט עֲבוֹדָתוֹ עַל־יְדֵי הַהַרְפַּתְקָאוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְכוּ' הָעוֹבְרִים עָלָיו, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ קֹצֶר רוּחַ מִשּׁוּם דָּבָר. רַק יַאֲרִיךְ אַפּוֹ לְסִבֹּל הַכֹּל וְלַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ בַּעֲבוֹדַת ה' בְּזְרִיזוּת וּבְשִׂמְחָה. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (וְעַיֵּן אֱמוּנָה אוֹת ל"ד): (לק"א סי' קנ"ה)

ח. צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁבְּכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין שֶׁבָּעוֹלָם יֵשׁ בָּהֶם אֵיזֶה הַרְחָבָה, מִלְּבַד מַה שֶּׁמְּצַפִּים שֶׁבְּחַסְדּוֹ יוֹשִׁיעַ וְיבַטֵּל הַצָּרָה לְגַמְרֵי, אַךְ גַּם בְּהַצָּרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּהּ אֵיזֶה הַרְחָבָה. וְתִסְתַּכֵּל עַל זֶה הֵיטֵב, וְעַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל לִסְבֹּל וּלְקַבֵּל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ כָּל יָמֶיךָ בְּאַהֲבָה וְלֹא תִּתְבַּהֵל מִשּׁוּם דָּבָר. וְעַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְעַל־יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעַ לְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד: (לק"א סי' קצ"ה)

ט. עַל־יְדֵי שֶׁבּוֹכִין בִּדְמָעוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין חַ"ו, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין דַּעַת וְהַשְׂגָּחָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין. כִּי עִקַּר הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין הוּא רַק מֵחֶסְרוֹן הַדַּעַת, שֶׁאֵינוֹ מְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׂגָּחָה מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָתוֹ. וְכַמְבֹאָר לְעֵיל מִזֶּה: (לק"א סי' ר"נ)

י. כְּשֶׁחוֹלְקִין עַל הָאָדָם וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, הַכֹּל הוּא כְּדֵי שֶׁיִּתְקָרֵב עַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. כִּי כָּל מַה שֶּׁרוֹדְפִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׁין לוֹ יִסּוּרִין, הוּא צָרִיךְ לִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עֵצָה וְתַקָּנָה חוּץ מִזֶּה. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי הָרְדִיפוֹת וְהַיִּסּוּרִין נִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' י"ג)

יא. צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁכָּל אָדָם שֶׁבָּעוֹלָם עוֹבְרִים עָלָיו יִסּוּרִים וְצָרוֹת הַרְבֵּה וְהַרְפַּתְקָאוֹת שׁוֹנוֹת בְּלִי שִׁעוּר, הֵן בְּעִנְיַן הַפַּרְנָסָה, הֵן בְּעִנְיַן בְּרִיאוּת הַגּוּף, הֵן בְּעִנְיַן אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ. וְאֵין נִמְצָא אָדָם בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ עָלָיו יִסּוּרִים וְהַרְפַּתְקָאוֹת הַרְבֵּה, כִּי אָדָם לְעָמָל יֻלָּד, וּכְתִיב: "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמַכְאוֹבִים". וְאֵין שׁוּם תַּקָּנָה לְהִנָּצֵל מִזֶּה, כִּי אִם לִבְרֹחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתּוֹרָה. עַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְכָל אָדָם סַבְלָנוּת גָּדוֹל, שֶׁיִּסְבֹּל כָּל מַה שֶּׁיֵּעָבֵר עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "סַמָּא דְּיִסּוּרֵי קַבִּילָא". וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הֶחָכָם: הַסֵּבֶל – תַּחְבּוּלָה לְמִי שֶׁאֵין לוֹ תַּחְבּוּלָה. וְכָל הַחֲכָמִים מַאֲרִיכִים בָּזֶה, וְכֻלָּם אוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מָלֵא יִסּוּרִים וּדְאָגוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת בְּלִי שִׁעוּר. כִּי הָאָדָם לֹא נִבְרָא בִּשְׁבִיל לְהִתְעַנֵּג בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּלָל, רַק שֶׁיַּעֲמֹל בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִסְבֹּל הַכֹּל וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, כִּי כָּל מַה דְּעָבִיד רַחֲמָנָא לְטַב עָבִיד. וְלִבְרֹחַ בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ, וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. כִּי אֵין מָקוֹם לָנוּס מִפְּנֵי הָעוֹלָם כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמָנוֹס בֵּיוֹם צַר לִי". וַאֲפִלּוּ הַגְּרוּעִ שֶׁבַּגְּרוּעִים יָכוֹל לִבְרֹחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם (וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ בַּאֲרִיכוּת בְּמָקוֹם אַחֵר). וְתֵכֶף כְּשֶׁבּוֹרֵחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה לָנֶצַח. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ: (שיחות הר"ן סי' ש"ח)

עזות

עַזּוּת

א. עַזּוּת הִיא מִדָּה רָעָה מְאֹד, כִּי עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם. וְהָעֹנֶשִׁים שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הֶחֱלִיף אַבְרָהָם אָבִינוּ עַל שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, אֲבָל עֹנֶשׁ הָעַזּוּת נִשְׁאָר רַק בְּגֵיהִנֹּם. אַךְ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, כְּמוֹ שֶׁהָעַזּוּת הוּא מִדָּה רָעָה מְאֹד, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ הָאָדָם דַּוְקָא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר" וְכוּ'. כִּי כָּל הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים עִקַּר כֹּחָם הוּא רַק עַל־יְדֵי הָעַזּוּת, שֶׁהוּא מַלְכּוּתָא בְּלָא תַּגָּא. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִבְחוֹר בַּחַיִּים וּלְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אִם כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל מְאֹד לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּתָם הָרָע וְיִהְיֶה מִצְחוֹ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ב. וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה נֶגֶד עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ נֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף, שֶׁהוּא עַז וְחָזָק כָּל כָּךְ בְּהַתַּאֲוֹוֹת וְאֵין לוֹ שׁוּם בּוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי עַזּוּת הַגּוּף, עַל־יְדֵי זֶה אֵין הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לִסְמֹךְ עַצְמָהּ וּלְהִתְקָרֵב לְהַגּוּף, לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהִיא מַשָּׂגַת. כִּי בְּוַדַּאי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוֹאָה וּמַשָּׂגַת תָּמִיד דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוּף אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם כְּלָל מֵחֲמַת שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ מֵחֲמַת עַזּוּתוֹ, שֶׁהוּא עַז וְחָזָק בְּהַתַּאֲוֹוֹת. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף, שֶׁיִּרְאֶה לְשַׁבֵּר עַזּוּתוֹ הָרָע שֶׁל הַתַּאֲוֹוֹת, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְקָרֵב עַצְמָהּ לְהַגּוּף, וּלְהַרְאוֹת לוֹ מִכָּל הָאָרָה וּמִכָּל הַשָּׂגָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשָּׂגַת, שֶׁהַגּוּף גַּם כֵּן יֵדַע מִמֶּנָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד נֶגֶד עַזּוּת הַגּוּף. וְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא קוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי כָּל הַקּוֹלוֹת הֵן קוֹל צְעָקָה הֵן קוֹל אֲנָחָה הֵן קוֹל שׁוֹפָר הֵן קוֹל זִמְרָה הֵן קוֹל צַדִּיקֵי אֱמֶת וּשְׁאָר כָּל הַקּוֹלוֹת דִּקְדֻשָּׁה, כֻּלָּם הֵם בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וַאֲפִלּוּ קוֹל קִשְׁקוּשׁ הַמַּטְבְּעוֹת שֶׁל צְדָקָה, זֶה הַקּוֹל הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵיהֶם מְשַׁבְּרִין עַזּוּת הַגּוּף: (שם אות ד' ה')

ג. אַךְ לִפְעָמִים הָאָדָם בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁהַגּוּף רָחוֹק כָּל כָּךְ מֵהַנְּשָׁמָה, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְאַנֵּחַ וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין הַגּוּף שׁוֹמֵעַ הַקּוֹל כְּלָל, כִּי מִגֹּדֶל רְחוּקוֹ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כִּי אִם קוֹל הַהֶבֶרָה. כִּי כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר קוֹל דִּקְדֻשָּׁה, מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ קוֹל דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְהוּא קוֹל הֶבֶרָה (וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן כב). וְכֵן כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ קוֹל הַצַּדִּיק אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ גַּם כֵּן עֶצֶם הַקּוֹל, כִּי אִם קוֹל הַהֶבֶרָה, וְעַל־כֵּן אֵין נִשְׁבָּר עַזּוּת גּוּפוֹ עָדַיִן. וְלָזֶה צְרִיכִין שִׁמּוּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ הַגּוּף לְהַנְּשָׁמָה בַּעֲשִׂיַּת מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וְכֵן יְשַׁמֵּשׁ אֶת הֶחָכָם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִשְׁמֹעַ

קוֹל הֶחָכָם, וְקוֹל אַנְחָתוֹ וְצַעֲקָתוֹ שֶׁל עַצְמוֹ, וְאָז יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר עַזּוּת גּוּפוֹ עַל־יְדֵי זֶה כַּנַּ"ל: (שם אות ז' ח')

ד. לָבוֹא לְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה. כִּי עִקַּר עַזּוּתוֹ וְהִתְחַזְּקוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת ה' הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, בְּחִינַת "כִּי חֶדְוַת ה' הוּא מָעֻזְכֶם": (שם אות ט')

ה. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרַת אֱמֶת כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר כְּנֶגֶד הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים. וְכָל אֶחָד כְּפִי הָעַזּוּת שֶׁלּוֹ כֵּן זוֹכֶה לְתוֹרָה וְלִתְפִלָּה. כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, זוֹכֶה לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהֶפֶךְ, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אֵינוֹ זוֹכֶה לְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה אֲמִתִּיִּים רַק מְקַבֵּל תּוֹרָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא. וּכְפִי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבֵּל, כְּפִי הָעַזּוּת כַּנַּ"ל, כֵּן זוֹכֶה לִתְפִלָּה. כִּי גַּם עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁצְּרִיכִין לְהָעֵז פָּנָיו כְּנֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עַל כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וַאֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת פְּלָאוֹת עִמּוֹ. כִּי אִם יִרְצֶה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְפִי מַעֲשָׂיו וּלְפִי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לִפְתֹּחַ פֶּה לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, עַל־כֵּן עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּכְפִי הָעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶגֶד הַמּוֹנְעִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְתוֹרַת אֱמֶת כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ל' אות ח')

ו. מִי שֶׁהוּא עַזּוּת פָּנִים, אֵין לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה. וְכֵן לְהֶפֶךְ, מִי שֶׁאֵין בּוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה אֵין לוֹ גַּם כֵּן חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה, כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וכנ"ל: (לק"א סי' קמ"ז)

ז. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁיִּהְיֶה עַז כַּנָּמֵר כְּנֶגֶד הַמּוֹנְעִים וְהַמַּלְעִיגִים וְלֹא יִתְבַּטֵּל וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ בִּפְנֵיהֶם כְּלָל, אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהֵם צַדִּיקִים וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ. וַאֲפִלּוּ אִם הָאֱמֶת הוּא כָּךְ, שֶׁהֵם טוֹבִים מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן מֵאַחַר שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, וְהֵם רוֹצִים לְבַלְבְּלוֹ וּלְמָנְעוֹ מִדַּרְכּוֹ הַחַיִּים, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת גָּדוֹל כְּנֶגְדָּם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת, כַּמְבֹאָר לְעֵיל. וַאֲפִלּוּ נֶגֶד הָרַב בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עַזּוּת, שֶׁיִּעֵז פָּנָיו לְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר "וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד". וְזֶה שֶׁאֶחָד מְקָרֵב יוֹתֵר הוּא מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַזּוּת יוֹתֵר, וּמֵחֲמַת זֶה הָרַב מְדַבֵּר עִמּוֹ יוֹתֵר: (לק"א סי' רע"א)

עצה

עֵצָה

א. צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מֵעֵצוֹת שֶׁל הַהֶמּוֹן עַם שֶׁרֻבָּם כְּכֻלָּם הֵם עֵצוֹת רָעוֹת וּמְקֻלְקָלוֹת מְאֹד. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן עֵצַת רְשָׁעִים וְחוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים אֶל הָאֱמֶת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי מֵהֶם בָּאִים כָּל הַקְּלִקּוּלִים וְהַפְּגָמִים, כִּי עֲצָתָם הוּא בְּחִינַת עֵצַת

הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. וּכְשֶׁמְּקַבֵּל עֲצָתָם חַ"ו, הֵם מַטִּילִין בּוֹ זֻהֲמָא, וְהֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית. וּמַרְחִיקִין מֵהָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְפִּלָּה וּמִלְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מְאֹד מִלֵּילֵךְ אַחַר עֲצָתָם חַ"ו, רַק לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת וְאַנְשֵׁיהֶם הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם, שֶׁכָּל עֲצָתָם הֵם בְּחִינַת כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי עֲצָתָם זוֹכֶה לְכָל טוּב, לֶאֱמֶת וֶאֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים בָּעוֹלָם: (לק"א סי' ז אות ג')

ב. עַל־יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין בְּמִצְוַת צִיצִית זוֹכִין לְהִנָּצֵל מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם עֲצוֹת רָעוֹת הַנַּ"ל, וְזוֹכִין לַעֲצַת צַדִּיקִים: (שם אות ד')

ג. עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם, וְתָמִיד הוּא מְסֻפָּק וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְתֵת עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ בְּשׁוּם דָּבָר (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת נ"ד): (לק"א סי' ס"א אות א')

ד. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבֵּל עֵצָה מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת נַעֲשָׂה הַמְתְּקַת הַדִּינִים, גַּם עַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא לוֹ יְשׁוּעָה. גַּם אִם אֵינוֹ מְקַבֵּל עֵצָה מִצַּדִּיקִים, אֲזַי אֶפְשָׁר שֶׁתָּבוֹא לוֹ רָעָה חַ"ו עַל־יְדֵי עַצְמוֹ, בִּבְחִינַת "אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ" וְכוּ'. אֲבָל אִם הוּא מְקַבֵּל עֵצָה מִצַּדִּיקִים, אַף אִם אַחַר כָּךְ לֹא עָלְתָה לוֹ יָפֶה, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא רַק מִלְּמַעְלָה: (לק"א סי' קמ"ג)

ה. תִּקּוּן הָעֵצָה הוּא עַל־יְדֵי צַעֲקַת הַלֵּב, שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק אֶל ה' מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא, וְעַל־יְדֵי זֶה חוֹתְרִין וּמְגַלִּין עֵצוֹת עֲמֻקוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה גְּדֻלָּה וְנִתְתַּקֶּנֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְזוֹכִין לְרִפּוּאָה, וְנִתְתַּקְּנִים תִּקּוּנִים גְּדוֹלִים הַרְבֵּה (עַיֵּן אֱמוּנָה אוֹת מ"א מ"ב): (לק"ת סי' ה' אות ג')

עינים

עֵינַיִם

א. עַל־יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין עַצְבוּת וְעַצְלוּת וְתַאֲווֹת רָעוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב. עִקַּר הַנַּאוּף תְּלוּי בָּעֵינַיִם. וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין בְּמִצְוַת צִיצִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֵינַיִם, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן וּשְׁמִירָה לָזֶה: (לק"א סי' ז' אות ד')

ג. הַשֵּׂקֶר מַזִּיק לָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת: (לק"א סי' נ"א)

ד. צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ, שֶׁלֹּא יִפֹּל לִבְחִינַת רַע עַיִן, שֶׁהִיא מִיתַת הַלֵּב. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בְּרַע עַיִן. יֵשׁ שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּהִתְנַשְּׂאוּת וּבִגְדֻלָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, וְיֵשׁ שֶׁעֵינוֹ רָעָה וְצָרָה בַּחֲבֵרוֹ בִּבְחִינוֹת אֲחֵרוֹת. וּצְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּה מְאֹד. וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּנָּצֵל מֵרַע עַיִן שֶׁל חֲבֵרוֹ, שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ חַ"ו עֵינוֹ הָרָעָה שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּמִי

שֶׁאֵינוֹ מַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ כֹּחַ שֶׁיּוּכַל לְהִנָּצֵל מֵרַע עַיִן, צָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנּוּ (וְעַיִן בִּפְנִים בְּסִימָן נ"ד): (לק"א סי' נ"ד אות ד')

ה. עַל־יְדֵי רַע עַיִן בָּא שִׂכְחָה וְנִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן, וְאֵינוֹ זוֹכֵר אֶת תַּכְלִיתוֹ שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁצְּרִיכִין לִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם וּלְאַדְבָּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי תָּמִיד בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת. וְעַיִן זָכָרוֹן אוֹת ד. וְעַל־יְדֵי רַע עַיִן מֵת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ וְאֵינוֹ מֵשִׂים לֵב לִזְכֹּר בְּכָל זֶה: (שם)

ו. עַל־יְדֵי רַע עַיִן לֹא יִזְכֶּה לְהַנִּיחַ בֵּן זָכָר: (שם אות ו')

ז. גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הָעַיִן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן צָרִיךְ לִשְׁמֹר מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאִיָּה יָפָה יוּכַל לִטְעוֹת עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאֶה מֵרָחוֹק וְנִדְמֶה לוֹ לְהֵפֶךְ מִן הָאֱמֶת. וּכְמוֹ כֵן הוּא בְּעֵינֵי הַשֵּׂכֶל בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כְּגוֹן לִפְעָמִים שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחֲבֵרוֹ נָטֶה מִן הָאֱמֶת אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה כְּנֶגְדּוֹ שֶׁלֹּא כַּהֶגֶן וְכוּ', וּמַחֲמַת זֶה יֵשׁ בְּלִבּוֹ עָלָיו וְיוּכַל לְהִתְעוֹרֵר מַחְלֹקֶת עַל־יְדֵי זֶה, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁחוֹלֵק עַל חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל בָּא מִטָּעוּת שֶׁל כֹּחַ הַמְדַמֶּה, שֶׁהַכֹּחַ הַמְדַמֶּה הִטְעָה אוֹתוֹ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ עַל חֲבֵרוֹ דִּבְרֵי שְׁקָרִים וּבְדוּיִים. וְכֵן יֵשׁ בָּזֶה כַּמָּה בְּחִינוֹת מַה שֶּׁעֵינֵי הַשֵּׂכֶל נוֹטִים מִן הָאֱמֶת עַל־יְדֵי טָעוּת שֶׁל כֹּחַ הַמְדַמֶּה, כִּי כֹּחַ הַמְדַמֶּה יָכוֹל לְהַטְעוֹת אֲפִלּוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, אֲפִילּוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן. עַל־כֵּן צְרִיכִין לָזֶה שְׁמִירָה יְתֵרָה, לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִטָּעוּת שֶׁל הַמְדַמֶּה. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְרִין אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִלָּשׁוֹן הָרַע, מִלְּאַמְרוֹ וּמִלְּקַבְּלוֹ. כִּי עַל־יְדֵי לָשׁוֹן הָרַע מִתְגַּבֵּר הַמְדַמֶּה וְנִפְגָּם הַזִּכָּרוֹן לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהוּא תְּלוּי בְּתִקּוּן הָעֵינַיִם כַּנַּ"ל: (שם אות ה')

ח. עַל־יְדֵי לִמּוּד זְכוּת שֶׁהָאָדָם מְלַמֵּד עַל הָרָשָׁע, עַל־יְדֵי זֶה הָאָדָם נִצּוֹל מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע. גַּם מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים זוֹכִין בַּדִּין, וּמְרוֹם וּמְסֻלָּק מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ מֵהֶם, הַכֹּל הוּא לְטוֹבַת הַצַּדִּיק, כִּי גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע בִּשְׁבִיל לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע עַיִן שֶׁל הָרָשָׁע: (לק"א סי' נ"ה אות ג')

ט. עַל־יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַמִּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵד' יְסוֹדוֹת אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּהֶם: (לק"ת סי' ס"ז)

י. לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא גַּם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, בְּוַדַּאי כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׁמֹעַ מִפִּיו תּוֹרָה הוּא מַעֲלָה יְתֵרָה. אֲבָל גַּם כְּשֶׁאֵין שׁוֹמְעִין תּוֹרָה, הֶרְאִיָּה לְבַד הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מֵאִיר וּמִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל גְּדֻלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא, כָּרָאוּי לוֹ

לְפִי מֹחוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה וְלַעֲנָוָה אֲמִתִּיִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ע"ב)

יא. עַל־יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד שֶׁרוֹאִין פְּנֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לַחֲזֹר לַמּוּטָב וּמוֹעִיל לְקִרְבָתָה מְאֹד: (לק"ת סי' ע"ה)

פדיון

פִּדְיוֹן

א. עִקַּר רְפוּאַת הַחוֹלֶה הוּא רַק עַל־יְדֵי פִּדְיוֹן. וְלֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה רְשׁוּת לָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי אִם אַחַר הַפִּדְיוֹן דַּיְקָא (עַיֵּן רְפוּאָה אוֹת ח'): (לק"ת סי' ג')

ב. הַמְמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן, נֶחֱשָׁב כְּמוֹ פִּדְיוֹן: (לק"א סי' מ"א)

ג. קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה מְסֻגָּל כְּמוֹ פִּדְיוֹן: (לק"א סי' קמ"ט)

ד. רָאוּי לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִתֵּן בְּכָל פַּעַם עַל פִּדְיוֹן, כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּינִים מֵעָלָיו בְּכָל פַּעַם. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חוֹלֶה וְשׁוּם צַעַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, טוֹב לַעֲשׂוֹת פִּדְיוֹנוֹת בְּכָל פַּעַם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי צַעַר וְחוֹלַאַת חַ"ו. וְכֵן נוֹהֲגִים כַּמָּה כְּשֶׁרִים בְּמִדִּינוֹת קִירְ"ה (הַקֵּיסָר יְרוּם הוֹדוֹ) דְּווּין שֶׁנּוֹתְנִים עַל פִּדְיוֹנוֹת תָּמִיד. וְעַיֵּן מֵעָנְיַן פִּדְיוֹן בְּסִימָן מ"א וּבְסִימָן ק"פ, וּבְסִימָן רט"ו מֵעָנְיַן כ"ד מִינִים פִּדְיוֹנוֹת: (חיי מוהר"ן סימן תקל"ט)

צדיק

צַדִּיק

צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּקָּשֵׁר עַצְמוֹ לְצַדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ [לָהּ] וְכוּ'. וְעַיֵּן בִּתְפִלָּה אוֹת ד': (לק"א סי' ב' אות ו')

מִי שֶׁרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, צָרִיךְ לְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מֵהֶד' יְסוֹדוֹת כַּמּוּבָא. וְיסַפֵּר לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם כָּל לִבּוֹ, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים, וְהַתַּלְמִיד חָכָם יְפָרֵשׁ וְיבָרֵר לוֹ דֶּרֶךְ לְפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ: (לק"א סי' ד' אות ח')

וְיֵשׁ שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת בְּהִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים, שֶׁעַל־יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְאֵלּוּ הֵם: הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה – כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁנֵי הַיְסוֹדוֹת דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, הַיְנוּ עַצְלוּת וְעַצְבוּת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן וְתַאֲווֹת רָעוֹת: (שם)

הַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּה – הַצַּדָּקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁל שְׁנֵי יְסוֹדוֹת חַי, מְדַבֵּר, שֶׁהֵן דִּבְּרִים בְּטֵלִים וְלָשׁוֹן הָרַע וְנַאֲוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן: (שם)

הַבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית – כְּשֶׁמִּתְוַדֶּה וְדוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַתַּלְמִיד חָכָם מַדְרִיךְ אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר כְּפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. וְזֶה הָעִקָּר, כִּי אָז נִצּוֹל מֵהַכֹּל: (שם)

בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא אֵצֶל תַּלְמִיד חָכָם, יְסַפֵּר לְפָנָיו כָּל לִבּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה אַתָּה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֵידַע, שֶׁכָּל מְאֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ וִיבָרֵךְ עַל הַכֹּל "הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב". וְזֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא: (שם אות ט')

עַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי תַּלְמִיד חָכָם מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוונוֹתָיו: (שם אות ה')

מִי שֶׁרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁלֹּא יִשְׁמַע וְיַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל מְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים רַק לְהַאֲמִין בְּכֻלָּם. וְאַדְרַבָּא, כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ הַמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים, יִקַּח לְעַצְמוֹ מוּסָר וְיִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם, כִּי בָּזֶה מוֹכִיחִין אוֹתוֹ עַל שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ, כִּי אִלּוּ לֹא נִפְגַּם מֹחוֹ לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ הַמְרִיבוֹת שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים וְלֹא הָיָה נִכְנָס בְּלִבּוֹ שׁוּם קֻשְׁיָא עֲלֵיהֶם כְּלָל, וְעִקַּר הַמְרִיבָה הוּא רַק בִּשְׁבִילוֹ, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ הַנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיָּבִין וְיִזְכֹּר עַל־יְדֵי הַמְרִיבָה שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם, שֶׁרוֹצִים לְגָרְשׁוֹ מִן הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים אֱמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי הַמְּרִיבָה הַזֹּאת, מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר: "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים". וּמִי שֶׁהוּא כְּסִיל וְאֵינוֹ מֵבִין אֶת זֹאת בֶּאֱמֶת, נִתְרַחֵק עַל־יְדֵי זֶה וְאוֹבֵד אֶת עוֹלָמוֹ. אֲבָל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ בֶּאֱמֶת, אַדְרַבָּא, עַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא נִתְעוֹרֵר לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וּמֵבִין שֶׁזֶּהוּ הַנִּסָּיוֹן שֶׁלּוֹ, וְצָרִיךְ לַעֲמֹד בְּזֶה הַנִּסָּיוֹן שֶׁלֹּא יִשְׁמַע וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל הַמְּרִיבָה הַזֹּאת, וְנִתְקָרֵב [דַּיְקָא] עַל־יְדֵי זֶה לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ לָנֶצַח. כִּי עִקַּר הַמְּרִיבָה שֶׁבֵּין הַצַּדִּיקִים הוּא בִּשְׁבִיל זֶה דַּיְקָא, בִּשְׁבִיל נִסָּיוֹן זֶה שֶׁיִּתְרַחֵק הַמִּתְרַחֵק, כִּי רָאוּי לְרַחֲקוֹ מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם בְּטִפֵּי מֹחוֹ. וְאִם יִרְצֶה לַעֲמֹד בְּנִסָּיוֹן זֶה, לְהָבִין מִזֶּה בְּעַצְמוֹ גֹּדֶל פְּגָמוֹ וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל זֶה, יִתְקָרֵב עַל יְדֵי זֶה דַּיְקָא. כִּי מֵחֲמַת שֶׁפָּגַם כָּל כָּךְ, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל־יְדֵי נִסָּיוֹן זֶה דַּיְקָא, וְהָבֵן. כִּי בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֶפְצֵי חֶסֶד הוּא, וְרוֹצֶה לְקָרֵב הַמְרֻחָקִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְקָרְבָם, אֲבָל אֵין יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב כִּי אִם עַל־יְדֵי נִסָּיוֹן זֶה כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ה' אות ד')

עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים וְיֵלֵךְ בְּדַרְכָּךְ עֲצָתָם, עַל־יְדֵי זֶה נָחְקָק בּוֹ אֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִסִּים, וְעַל־יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה: (לק"א סי' ז' אות ג')

קֹדֶם שֶׁמִּקָּרֵב לְהַצַּדִּיק אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת הַשֹּׁמֵן לֵב וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ אָטוּם וְאָזְנָיו סְתוּמִים וְעֵינָיו עִוְרִים מִלִּרְאוֹת הָאֱמֶת וּלְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה. אֲבָל כְּשֶׁמִּדַּבֵּק עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים וּמְקַבֵּל מֵהֶם עֲצוֹת, אֲזַי נִפְתָּח לִבּוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו, וְרוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ וּמֵבִין הָאֱמֶת וְזוֹכֶה לִתְשׁוּבָה: (שם אות ה')

כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם הֵן בְּפַרְנָסָה הֵן בִּבְרִיאוּת הַגּוּף וְכוּ', כֻּלָּם אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִימָם וּלְמַלְּאָתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת שֶׁנִּלְוֶה אֵלָיו. כִּי שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא

עַל־יְדֵי אֲנָחָה וּגְנוּחִי שֶׁמִּתְאַנֵּחַ עַל הַחִסָּרוֹן. כִּי הָאֲנָחָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי יְקָרָה מְאֹד, כִּי עַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְּׂלִים הַחִסָּרוֹן שֶׁמִּתְאַנֵּחַ עָלָיו, אֲבָל זֶה הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְּׂלִים הַחִסָּרוֹן מְקַבְּלִין רַק מֵהַצַּדִּיק שֶׁדָּבוּק בְּהַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים: (לק"א סי' ח' אות ב')

הַמִּתְנַגְּדִים וְהָרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, הֵם מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה. כִּי יֵשׁ רַב בַּקְלִפָּה וְסִטְרָא אַחֲרָא כְּנֶגֶד הָרַב דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים. וְעַל־כֵּן הֵם גְּדוֹלִים בִּשְׁעָתָן, כִּי הָרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ מֵהָרַב דִּקְלִפָּה הִיא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתָן, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, וּלְבַסּוֹף כָּלֶה וְנֶאֱבָד וּמְסֻעָר גּוּפֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ שֶׁל הַנֶּאֱחָזִין בּוֹ. וְעַל־כֵּן הֵם בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים, כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים הָאֱמֶת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת דַּיְקָא כַּנַ"ל: (שם אות ג')

הַצַּדִּיק שׁוֹמֵעַ כָּל הָאֲנָחוֹת שֶׁל הַדְּבֵקִים בּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד: (שם אות ח')

הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְכַפְּרִין עֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה": (שם אות ד')

כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דֶּרֶךְ שַׁעַר הַשַּׁיָּךְ לְשִׁבְטוֹ, וְצָרִיךְ זְכוּת גָּדוֹל שֶׁיִּזְכֶּה לָזֶה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר, כִּי הוּא יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשְּׁעָרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לְשַׁעַר הַשַּׁיָּךְ לָהּ: (לק"א סי' ט' אות ב')

ט צַדִּיקֵי אֱמֶת הֵם מַעֲלִין אֶת הַתְּפִלָּה בַּעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד שֶׁמְּגַלִּין אֲלֻקוּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מְאֹד מְאֹד, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים וְהָעַכּוּ"ם, שֶׁזֶּה עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כִּי עִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים מְאֹד, וַאֲפִלּוּ הָעַכּוּ"ם, יֵדְעוּ שֶׁיֵּשׁ אֱלֹקִים שַׁלִּיט וּמוֹשֵׁל. עַל־כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה אוֹ אֵיזֶה צַעַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יֵלֵךְ לְצַדִּיקִים שֶׁיְּבַקְּשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים, וּבָזֶה עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אִם הַצַּדִּיקִים: (לק"א סי' י' אות ב' ג' ד')

יז. עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיקִים מְבַטְּלִין הַגַּאֲוָה שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְלִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׂמְחָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁבָּאִים לְהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מַמְתִּיקִין דִּינִים וְזוֹכִין לְחָכְמָה וְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, וּלְהַשָּׂגַת כָּל הַתּוֹרָה בְּנֶגְלֶה וְנִסְתָּר: (שם אות ה')

יח. זֶה שֶׁהַלִּמְדָן דּוֹבֵר רָעוֹת עַל הַצַּדִּיק הוּא מְכֻוָּן גָּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַפִּיל צַדִּיק גָּדוֹל לְתוֹךְ פִּיו שֶׁל זֶה הַלַּמְדָן, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוֹצִיא הַצַּדִּיק הַשְׁכֵּינָה, הַיְנוּ הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מֵהַגְּלוּת שֶׁבְּפֶה הַלַּמְדָן. כִּי הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה מֵאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים הֲלָכוֹת, וּמְיַחֵד בָּזֶה יִחוּדִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים, עַיֵּן שָׁם בִּפְנִיםL (לק"א סי' י"ב אות ד')

יט. צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד וְלַחֲזֹר אַחַר צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּץ הַנְּפָשׁוֹת וּלְהַעֲלוֹתָם, שֶׁיַּעֲלֶה גַּם נַפְשׁוֹ עִמָּהֶם וּלְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר, וּלְהוֹרִיד עַל־יְדֵי זֶה תּוֹרָה. וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא צַדִּיק כָּזֶה, כִּי הוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְתַקְּנוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִכָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַתַּאֲוֹוֹת. כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה דְּבַר תַּאֲוָה, זֶה הָרָצוֹן הוּא פְּגָם וּמָרָה לַנֶּפֶשׁ, וְאָז הוּא בִּבְחִינַת מָרַת נֶפֶשׁ בְּחִינַת "וְנַפְשָׁהּ מָרָה לָהּ", וְזֶהוּ [בְּחִינַת] פִּזּוּר הַנֶּפֶשׁ, וְאָז אֵין הַנֶּפֶשׁ מְאִירָה וְהִיא בִּבְחִינַת נֶפֶשׁ רְעֵבָה. וְעַל יְדֵי שֶׁבָּא לַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַנַּ"ל נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת אֲפִלּוּ אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת הַפְּגוּמִים עִם הָרְצוֹנוֹת הַטּוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְאָז יִתְקַיֵּם בּוֹ: "וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוֹב", בְּחִינַת וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. וִיחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְחַדְּשׁוּ וְיִתְתַּקְּנוּ יְמֵי נְעוּרָיו שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ, וְאָז יִקָּרֵא אָדָם. גַּם גּוּפוֹ יִתְעַלֶּה וְיִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי שֶׁבָּא לְהַצַּדִּיק: (לק"א סי' י"ג אות ה' ו')

כ. כָּל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לְחָכְמָה הַדּוֹר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה רָצוֹן טוֹב. וְהַצַּדִּיק מַעֲלֶה כָּל אֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת, וּבָזֶה הוּא מְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מֵבִיא הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁאוֹמֵר אָז בִּפְנֵיהֶם. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה כְּפִי רְצוֹנוֹ, וְכֵן נִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְעוֹרֵר, שֶׁיָּבוֹא עִם רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִין טוֹבִים וַחֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּיוֹתֵר. גַּם שָׁמַעְנוּ, שֶׁהָעִקָּר בְּשָׁעָה שֶׁהֶחָכָם מַכִּין עַצְמוֹ לוֹמַר תּוֹרָה, שֶׁאָז צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְבַקֵּשׁ לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל עַל זֶה, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל הַצַּדִּיק לֶאֱחֹז בְּיָדוֹ וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם וּלְחַדְּשׁוֹ לְטוֹבָה וְכַנַּ"ל: (שם)

כא. גַּם מִזֶּה תָּבִין הַחִלּוּק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בֵּין כְּשֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֵצֶל הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת אֲמִירַת הַתּוֹרָה, וּבֵין כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר. כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ שָׁם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ אָז, מִלְּבַד עוֹד הַרְבֵּה חִלּוּקִים, כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר: (שם)

כב. עַל־יְדֵי שֶׁבָּאִים לְהַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה: (שם אות ד')

כג. כָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּין יוֹתֵר הַנְּפָשׁוֹת הַבָּאִין אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְקַבֵּל תּוֹרָה, נִתְמַעֵט וְנִתְבַּטֵּל יוֹתֵר הַהֶבֶל הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִים צַדִּיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. וְעַל־יְדֵי רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת הַמִּתְקַבְּצִין אֵצֶל צַדִּיקֵי אֱמֶת נִתְבַּטֵּל הַהֶבֶל שֶׁל קְשָׁיוֹת כָּאֵלּוּ: (שם אות ו')

כד. אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים הַנּוֹסְעִים וּבָאִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, רְאוּי שֶׁיִּתְוַסֵּף בָּהֶם אַהֲבָה זֶה לָזֶה, וְיעוֹרְרוּ אֵלּוּ לְאֵלּוּ וְיַזְכִּירוּ זֶה אֶת זֶה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וְזֶה סִימָן שֶׁהָיָה כַּוָּנָתָם רְצוּיָה בְּעֵת שֶׁהָיוּ אֵצֶל הַצַּדִּיק וְהִתְחִילוּ לְהִתְחַדֵּשׁ לְטוֹבָה: (שם)

כה. יֵשׁ נְפָשׁוֹת שֶׁהֵם פְּגוּמוֹת מְאֹד מְאֹד, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁבָּאִים אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, אַף עַל פִּי כֵן עֲדַיִן הֵם מְשֻׁקָּעִים בְּכָל הַתַּאֲווֹת, וַעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ מֵחֹל אֶל הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. וּנְפָשׁוֹת כָּאֵלּוּ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹתָם וּלְחַדְּשָׁם בִּבְחִינַת עִבּוּר. אֲבָל יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ נְפָשׁוֹת פְּגוּמוֹת כָּאֵלּוּ הוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹתָם בִּבְחִינַת עִבּוּר וּלְחַדְּשָׁם לְטוֹבָה. עַל־כֵּן מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁפָּגַם מְאֹד וְרוֹצֶה לְחוּס עַל חַיָּיו לַחֲזֹר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מְאֹד מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ בְּרַחֲמָיו לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק כְּזֶה, שֶׁיְּהֶיה גִּבּוֹר כָּל כָּךְ שֶׁיּוּכַל לְהַעֲלוֹת וּלְחַדֵּשׁ גַּם נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִמְצֹא צַדִּיק כְּזֶה: (שם)

כו. יִרְאָה וְאַהֲבָה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר. וּכְשֶׁנִּתְחַשֵּׁךְ אֵצֶל אֶחָד הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה זֶהוּ מֵחֲמַת שֶׁנִּתְחַשֵּׁךְ אֶצְלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק. וְאַף שֶׁבֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק מֵאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, מִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, אַף עַל פִּי כֵן אֶצְלוֹ אֵינוֹ מֵאִיר כְּלָל מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ שֶׁלּוֹ. וְאַף שֶׁהוּא אֵצֶל הַצַּדִּיק וְיוֹשֵׁב אֶצְלוֹ, אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם וּלְהָבִין וְלִרְאוֹת אוֹרוֹ הַגָּדוֹל, שֶׁעַל יָדוֹ יָבוֹא לְתַכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי: (לק"א סי' י"ז אות א' ב')

כז. וְכָל זֶה הוּא מֵחֲמַת הַמַּעֲשִׂים רָעִים שֶׁלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נֶחְשָׁךְ שִׂכְלוֹ בְּכִסּוּיוֹת, דְּהַיְנוּ דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת, וְהוּא נִדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא חָכָם, וְנוֹפְלִים לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. אֲבָל כָּל אֵלּוּ הַדֵּעוֹת נִפְסָדוֹת וְהַקֻּשְׁיוֹת וְהַחָכְמוֹת כָּאֵלּוּ, הֵם כֻּלָּם שְׁטוּת וּכְסִילוּת גָּמוּר, שֶׁמֵּחֲמַת עֲכִירַת הַמַּעֲשִׂים נִתְחַשֵּׁךְ [שִׂכְלוֹ בְּכִסּוּיוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַשֵּׁךְ] אֶצְלוֹ אוֹר הַצַּדִּיק, וּמֵחֲמַת זֶה אֵין לוֹ יִרְאָה וְאַהֲבָה כַּנַּ"ל: (שם)

כח. עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וְלָעֲנִיִּים הֲגוּנִים, עַל־יְדֵי זֶה מַשְׂלִים וּמְתַקֵּן הַשֵּׂכֶל וְזוֹכֶה לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיִרְאָה וְאַהֲבָה: (שם אות ה')

כט. לְכָל דָּבָר יֵשׁ תַּכְלִית, וּלְזֶה הַתַּכְלִית יֵשׁ עוֹד תַּכְלִית אַחֵר גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ. וְעִקַּר הוּא הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁהוּא שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. אֲבָל אֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג וְלִתְפֹּס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַתַּכְלִית הַזֶּה כִּי אִם הַצַּדִּיקִים, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְפִי שֹׁרְשׁוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, כֵּן מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ זֶה הַתַּכְלִית, כְּפִי מַה שֶּׁמְּשַׂבֵּר הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְהַתַּכְלִית בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה הָעִקָּר: (לק"א סי' י"ח אות א' ב')

ל. לִפְעָמִים הַצַּדִּיקִים בּוֹרְחִים מִשְׂרָרָה וּמַנְהִיגוּת וְאֵינָם רוֹצִים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וְהֵם תּוֹלִים זֹאת בְּקִטְנוּתָם, וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. וּבֶאֱמֶת הוּא מֵחֲמַת שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל בָּהֶם חֲרוֹן אַפּוֹ וְהַסְתָּרַת פְּנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי הִתְמַעֲטוּת אֱמוּנָה.

וְעַל־יְדֵי שֶׁמְּשַׁבְּרִין הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּק הַחֲרוֹן אַף, וַאֲזַי הַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִים הַמַּנְהִיגוּת, וְזוֹכֶה הָעוֹלָם לְמַנְהִיג אֱמֶת שֶׁיַּנְהִיגֵם בְּרַחֲמִים: (שם)

לא. מַה שֶּׁקָּשֶׁה לְהָעוֹלָם עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לִשְׁמֹעַ מִפִּיו תּוֹרָה, הֲלֹא אֶפְשָׁר לְעַיֵּן בְּסְפָרִים דִּבְרֵי מוּסָר. אֲבָל יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל, כִּי מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ מְקַבֵּל דִּבּוּר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ בְּיִרְאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל רַע הַכּוֹלֵל שֶׁהוּא תַּאֲוַת נְאוּף, עַד שֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֹּל. אֲבָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה בְּסֵפֶר, רָחוֹק מִזֶּה הַשְּׁלֵמוּת. וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן י"ט וּבְאוֹת בְּרִית סִימָן י"ז: (לק"א סי' י"ט אות א' ט')

לב. יֵשׁ חִלּוּק גָּדוֹל בֵּין הַלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר וּבֵין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ. כִּי הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי נִתְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ עִם הַצַּדִּיק בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּל קֹדֶם שֶׁהִמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה (כַּמְבֹאָר בִּפְנִים בְּסִימָן כ'), וְיֵשׁ לְזֶה הָאָדָם חֵלֶק בַּבֵּאוּר הַזֶּה. כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְוַסֵּף קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה, וְכָל תְּפִלָּה הַיּוֹצֵאת מֵהַרְבֵּה נְשָׁמוֹת הִיא מוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה לְמַעְלָה בְּיוֹתֵר וּמְעוֹרֶרֶת בְּיוֹתֵר לֵב הָעֶלְיוֹן, וּמַמְשִׁיךְ בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּיוֹתֵר, הַכֹּל לְפִי רֹב אֲנָשִׁים, כֵּן יוֹתֵר קְדֻשָּׁתוֹ. גַּם כָּל הָאֲנָשִׁים הָעוֹמְדִים בִּשְׁעַת הַדְּרוּשׁ נִכְנָע רִשְׁעָתָם עַל־יְדֵי הַטּוֹב שֶׁבָּחָכֶם הַדּוֹרֵשׁ, וּבָזֶה מוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת רְשׁוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּמַכְנִיס אוֹתָם תַּחַת רְשׁוּת הַקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' כ' אות ד')

לג. עַל־יְדֵי שֶׁעוֹמְדִים אֵצֶל הַצַּדִּיק בְּשָׁעָה שֶׁדּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְהַכְנִיעַ הָרְשָׁעִים וְכָל הַמּוֹנְעִים: (שם)

לד. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וּכְשֶׁפּוֹגְמִין כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אֵין כֹּחַ בְּיָדָם לְהַמְשִׁיךְ הַתּוֹרָה: (שם אות ה')

לה. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל וְהוּא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אִם עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי כָּל עִקַּר אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין הֵם לְהַדּוֹר. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲזוּת. כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מוֹנְעִים וּמִתְנַגְּדִים וְאֵינָם מַנִּיחִים לְהִתְקָרֵב לִנְקֻדַּת הָאֱמֶת, וְכָל עִקַּר כֹּחָם הוּא רַק עַל־יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא. עַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה לַעֲמֹד נֶגֶד עֲזוּתָם הָרָע, וְיִהְיֶה מִצְחוֹ חָזָק לְעֻמַּת מִצְחָם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה כִּי אִם עַל יְדֵי עֲזוּת גָּדוֹל, וְלָבוֹא לָעֲזוּת הַזֶּה הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, שֶׁהִיא עִקַּר הָעֲזוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת לְבַל יִתְבַּיֵּשׁ וְיִתְבַּטֵּל כְּלָל מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים, רַק יִהְיֶה עַז כַּנָּמֵר נֶגְדָּם: (לק"א סי' כ"ב אות ד')

לו. עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת וְהִתְקַשְּׁרוּת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִצּוֹל מִמַּאֲוַת מָמוֹן שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה, חִשָּׁף, מִיתָה וְכוּ'. וַאֲזַי נִצּוֹל מִמְּרִירוּתָא דְּעַלְמָא, שֶׁהוּא דַּאֲגַת וְטִרְדַּת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה

שֶׁמְּכַלֶּה יְמֵי חַיֵּי רֹב בְּנֵי אָדָם, וְזוֹכֶה לְשִׂמְחָה, לִהְיוֹת שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ, וּמֵאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים (וְעַיֵּן מָמוֹן אוֹת י"ג וְי"ד). וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁחוֹלֵק חַ"ו עַל הַצַּדִּיק, אֲזַי נוֹפֵל לְתַאֲוַת מָמוֹן בְּיוֹתֵר, וְהוּא מָלֵא מְרִירוּת בְּיוֹתֵר תָּמִיד, עַד שֶׁהַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה מְכַלֶּה יְמֵי חַיָּיו. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמְּרִירוּת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא מְרִירוּת דַּאֲגַת הַמָּמוֹן וְהַפַּרְנָסָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְׁלֵמוּת: (לק"א סי' כ"ג) לז. צָרִיךְ כָּל אֶחָד לַחֲזֹר וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמֶת שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל בְּמַעֲלָה כָּל כָּךְ, שֶׁיּוּכַל לְהַכְנִיס בּוֹ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית. כִּי הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כִּי אִם עַל־יְדֵי כַּמָּה צְמְצוּמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּדָמוֹת וְסִבּוּבִים נִפְלָאִים שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְסַבֵּב עִם כָּל אֶחָד כְּפִי עֶרְכּוֹ עַד שֶׁיָּבוֹא לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת. עַל־כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי רַבִּי אֱמִתִּי הַמַּפְלִג בְּמַעֲלָה מְאֹד: (לק"א סי' ל' אות א' ב')

לח. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ אַחַר הָרַבִּי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי צְרִיכִין לָזֶה רַבִּי גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר גַּם בְּךָ הַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר, צָרִיךְ רַבִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, שֶׁיִּהְיֶה אֶמְצָעִי נִפְלָא כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּזֶה, דְּהַיְנוּ הַשָּׂגָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְקָטָן וּמְרֻחָק כְּמוֹתוֹ. כִּי כָּל מַה שֶּׁהַחוֹלֶה נֶחֱלָשׁ בְּיוֹתֵר, הוּא צָרִיךְ רוֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר. עַל־כֵּן אַל תִּטְעֶה לוֹמַר, דַּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקֹרָב אֵצֶל אִישׁ כָּשֵׁר פָּשׁוּט הַמֻּחְזָק בְּיִרְאַת ה' וְנִכְבָּד קָצַת, וְלָמָּה לִי לְבַקֵּשׁ גְּדוֹלוֹת וְלַחֲזֹר אַחַר הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל דַּיְקָא, הֲלְוַאי שֶׁאֶהְיֶה מִתְחִלָּה כְּמוֹ אִישׁ כָּשֵׁר הַזֶּה (כְּמוֹ שֶׁטּוֹעִין בָּזֶה כַּמָּה אֲנָשִׁים), אַל תִּטְעֶה לוֹמַר כֵּן, כִּי אַדְרַבָּא, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ גֹּדֶל פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֶל רְחוּקוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן הוּא צָרִיךְ דַּוְקָא לְהִתְקָרֵב לְהָרַבִּי הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל מַה שֶּׁהוּא קָטָן בְּיוֹתֵר הוּא צָרִיךְ רַבִּי אֱמִתִּי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנַּ"ל: (שם)

לט. צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכָחָה שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹכָחָה שֶׁלָּהֶם הוּא לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, אַף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם. כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ, כִּי כָּל הָעֲסָקִים וְשִׂיחַת חֻלִּין שֶׁלָּנוּ הוּא בְּוַדַּאי רָעָה אֶצְלָם. אַף אֶפְלוּ טוֹבָתֵנוּ, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שֶׁלָּנוּ, שֶׁהִיא בְּעֶרְכֵּנוּ טוֹב, הִיא גַּם כֵּן רָעָה אֶצְלָם, כִּי תְּפִלָּתֵנוּ מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם מְאֹד, [מַחֲמַת שֶׁהִיא מְעֹרָבֶבֶת בְּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבִלְבּוּלִים הַרְבֵּה], וּמֵחֲמַת זֶה הֵם מוֹכִיחִים אוֹתָנוּ לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן. אֲבָל אָנוּ צְרִיכִים לְקַבֵּל תּוֹכַחְתָּם. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמַשְׁפִּילִין חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמֻמְשָׁלֶת הָעַכּוּ"ם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל שֶׁעַל יָדָהּ בָּאִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת: (שם אות ז')

מ. הַמִּתְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת יֵשׁ בָּהֶם ד' בְּחִינוֹת שֶׁחָשְׁבוּ רַז"ל לְעָנְיַן ד' שֶׁנִּכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס. כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמְּקַבֵּל דֶּרֶךְ יְשָׁרָה מֵהָרַב וְנַעֲשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר עַד סוֹפוֹ, וְזֶה בְּחִינַת נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. וְיֵשׁ בְּחִינַת הֵצִיץ וְנִפְגַּע, הֵצִיץ וְמֵת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לָמוּת אוֹ לָצֵאת מִדַּעְתּוֹ. אַךְ גַּם עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם". אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁפּוֹרֵשׁ לְגַמְרֵי וּמִתְרַחֵק מִן הַצַּדִּיק וְנַעֲשָׂה מִתְנַגֵּד וְלֵץ, וְזֶה בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת. כִּי הַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שְׁנֵי הַכֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהַתּוֹרָה: סַם חַיִּים וְסַם מָוֶת, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַמִּתְקָרֵב אֵלָיו לְקַבֵּל כִּרְצוֹנוֹ – "צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ". אִם הוּא חָפֵץ בֶּאֱמֶת יְזַכֶּה לְקַבֵּל מֵהָרַב דֶּרֶךְ יְשָׁרָה וְעֵצוֹת טוֹבוֹת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם לָאו, וְהוּא בָּא בְּעַקְמִימִיּוּת וְטִינָא יֵשׁ בְּלִבּוֹ, יוּכַל גַּם כֵּן לִמְצֹא בְּהָרַב מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּמְצָא בּוֹ דָּבָר שֶׁיִּכְפֹּר בַּכֹּל וְיִתְרַחֵק לְגַמְרֵי, וְזֶהוּ בְּחִינַת וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' ל"א אות ט')

מא. עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה יְזַכֶּה לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם, הֵן בְּטִיבוּ הֵן בְּעָקְבוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם בְּמִדּוֹתָיו, הַיְנוּ [שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרָעוֹתָיו], שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק, בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוֹ תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכֵן יִהְיֶה לוֹ אַהֲבָה וְשָׁלוֹם עִם חֲבֵרָיו וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ל"ג אות א')

מב. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַנְּקֻדָּה הַכְּלָלִית שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. עַל־כֵּן הָעִקָּר הוּא הִתְקַשְּׁרוּת הַצַּדִּיקִים וּלְדַבֵּר עִמָּם בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, וְהֵם יָאִירוּ וְיעוֹרְרוּ אֶת לִבּוֹ עַל־יְדֵי נְקֻדָּתָם הַקְּדוֹשָׁה הַכְּלָלִית. וְאַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְדַבֵּר גַּם עִם חֲבֵרָיו בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁל חֲבֵרוֹ. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נְקֻדָּה טוֹבָה, דְּהַיְנוּ דָּבָר יָקָר מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁזֹּאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִיא בְּחִינַת צַדִּיק וְיָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ וּלְהָאִיר וּלְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְקַבֵּל הִתְעוֹרְרוּת מִמֶּנּוּ. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה, בִּבְחִינַת וּמְקַבְּלִין דֵּין מִדֵּין. וְכֵן צָרִיךְ שֶׁיְּדַבֵּר כָּל אֶחָד בְּעַצְמוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁתָּאִיר הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁלּוֹ בְּעַצְמוֹ מִפִּיו לְלִבּוֹ, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה מְבַטֵּל עָרְלַת לִבּוֹ, דְּהַיְנוּ אַהֲבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם חֶרְפַּת לֵב, שֶׁהֵם שׁוֹבְרִים לִבּוֹ שֶׁל אָדָם: (לק"א סי' ל"ד אות ד')

מג. הַכְּלָל, שֶׁהַמַּמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק לִפְעֹל פְּעֻלּוֹת כִּרְצוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "מִי מוֹשֵׁל בִּי – צַדִּיק". וְעִקַּר הַמַּמְשָׁלָה לְהָאִיר וּלְהִתְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן הָעִקָּר שֶׁיִּתְקַשֵּׁר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְדַבֵּר עִמָּהֶם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמֵהֶם יְקַבֵּל כֹּחַ וְהָאָרָה וְהִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּשׁוּב אֶל ה' בֶּאֱמֶת: (שם אות ב')

מד. מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִין מֹחִין וְשֵׂכֶל חָדָשׁ, שֶׁהוּא נְשָׁמָה חֲדָשָׁה. כִּי הַנְּשָׁמָה הוּא הַשֵּׂכֶל, הַיְנוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַסְבִּיר לוֹ פָּנִים, אָזַי מְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר פָּנָיו הַקְּדוֹשִׁים: (לק"א סי' ל"ה אות ה')

מה. כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה אֵיזֶה דִּבּר תּוֹרָה, אָזַי מוֹרִיד נִשְׁמָתִין חֲדָתִין לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינָתוֹ וּתְפִיסָתוֹ: (לק"א סי' לו אות ה')

מו. טוֹב מְאֹד לְאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִתֵּן בְּכָל פַּעַם עַל פִּדְיוֹן לְצַדִּיקִים וִירֵאִים כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. הַיְנוּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ צָרָה חַ"ו, אַף עַל פִּי כֵן יִתֵּן בְּכָל עֵת עַל פִּדְיוֹן, כְּדֵי לְהַמְתִּיק מֵעָלָיו הַדִּינִים שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי צָרָה חַ"ו: (חיי מוהר"ן סימן תקל"ט)

מז. כְּשֶׁמְּמַלֵּא גְּרוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַיִן הוּא בְּחִינַת פִּדְיוֹן וּמַמְתִּיק הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"א)

מח. עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שְׁמַאֲמִין שֶׁכָּל דִּבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט וְיֵשׁ בָּהֶם רָזִין, עַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים: (לק"א סי' מ"ב)

מט. גַּם מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוּשׁ נָאֶה לַצַּדִּיק עַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים: (שם)

נ. הַכְּלָל וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, וּלְהַזְהֵר בִּכְבוֹדָם וְלִירָא מֵהֶם מְאֹד. וְאַף אִם נִדְמֶה לוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים חַ"ו כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, הוּא צָרִיךְ לְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי הֵם עוֹשִׂים נְכוֹנָה עַל פִּי הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִמְסְרָה לְחַכְמֵי הַדּוֹר לְדָרְשָׁהּ כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדְעִים, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ שִׂכְלוֹ וְדַעְתּוֹ רַק לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם: (לק"א סי' נ"ז אות א')

נא. כָּל הָרְפוּאוֹת תְּלוּיִים בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִמְסְרָה לַחֲכָמִים, וַאֲנַחְנוּ מְצַוִּים לִשְׁמֹעַ מֵהֶם וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּדִבְרֵיהֶם וְאֵין מַאֲמִין דִּבְרֵיהֶם, מֻחֲמֶת שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁמִּדְאוֹרַיְתָא אֵינוֹ כֵּן, עַל־יְדֵי זֶה נֶחֱלֶה בְּמַכָּה שֶׁאֵין לָהּ רְפוּאָה וּמֵת בָּהּ: (שם)

נב. כְּשֶׁנּוֹפְלִים מֵאֱמוּנַת חֲכָמִים הַתְּקוּן לָזֶה נֶדֶר, שֶׁיִּדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר וְיִקַּיֵּם מִיָּד. עַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וְיִזְכֶּה לִרְפוּאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְנוֹצְצִים בּוֹ אוֹרוֹת הָאָבוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְעֹנֶג שַׁבָּת, הַיְנוּ בְּחִינַת אֲכִילָה בְּקִדֻּשָׁה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל הַכַּעַס וּלְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂנְאִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִפֹּל שַׁעַר דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְיָבֹא מָשִׁיחַ וְיִבְנֶה שַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ב')

נג. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה וְהוּא כָּלוּל בְּשִׁלְשָׁה אָבוֹת, וְהוּא מַמְשִׁיךְ הַשִּׁלְשָׁה הַשְׁפָּעוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּאֵר וְעָנָן וּמָן, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים, וְהוּא לוֹחֵם תָּמִיד מִלְחֲמוֹת ה', כִּי הוּא לוֹחֵם כְּנֶגֶד קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְהַצַּדִּיק מַכְנִיעַ אוֹתוֹ וְאֶת כָּל הַצָּרִים הָרוֹדְפִים אַחַר חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וּמְחַזֵּק אוֹתָם

וּמַכְנִיס אוֹתָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ אוֹתָם לִבְחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֶׁפַע כְּפוּלָה, הַיְנוּ בְּחִינַת לֶחֶם מִשְׁנֶה בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ מִשְׁנֶה תּוֹרָה שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בְּשַׁבָּת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא עַל חַד תְּרִין, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לִתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה. וְכָל הַכְּשֵׁרִים שֶׁבַּדּוֹר נִתְרַפְּאִים וְנַעֲשִׂים מְכֻבָּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין כָּל אֶחָד חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהִיא תּוֹרָה הַצְּפוּנָה שֶׁהִשְׁפִּיעַ הַצַּדִּיק בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: (לק"א סי' נ"ח)

נד. עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִזְדַּכֵּךְ הַמֹּחַ וְזוֹכֶה לְשֵׂכֶל בָּרוּר, וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לְהוֹצִיא וּלְקַבֵּל מִכָּל מַה שֶּׁלּוֹמֵד בְּהַתּוֹרָה מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, דְּהַיְנוּ הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת לַעֲבוֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר הוּא וְהַתְּלוּיִים בּוֹ. אֲבָל כְּשֶׁפּוֹגֵם ח"ו בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, הוּא נִדּוֹן בִּיגִיעַת בָּשָׂר, דְּהַיְנוּ בְּמוֹתָרוֹת, בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, שֶׁעוֹלִים לוֹ עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ וּמְעָרְבְּבִין וּמְבַלְבְּלִין מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִלְּמוּדוֹ מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְהַנְהָגוֹת אֱמִתִּיּוֹת, אַדְרַבָּא, הוּא מוֹצִיא דְּבָרִים הֲפוּכִים מִן הָאֱמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה אֵין לוֹ עֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם, וְהוּא תָּמִיד מְסֻפָּק וַעֲצָתוֹ חֲלוּקָה לְכָאן וּלְכָאן, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים נַעֲשָׂה לִבּוֹ מְטֻנָּף כְּמוֹ בֵּית הַכִּסֵּא עַל־יְדֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל־כֵּן כָּל עֲצוֹתָיו [הֵם עֲצוֹת] נִבְעָרוֹת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְגָמֹר עֵצָה שְׁלֵמָה בְּלִבּוֹ, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּשׁוּם דָּבָר: (לק"א סי' ס"א אות א')

נה. עִקַּר הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּא עַל הָאָדָם הוּא מֵחֲמַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּהַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם הַחֲכָמִים, וּדְבָרֵיהֶם וְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים לֹא הָיוּ חֲשׁוּבִים בְּעֵינָיו כְּלוּם, וְהָיָה בְּעֵינָיו אַךְ לְמוֹתָר, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִם חַ"ו, הָיָה מַלְעִיג עֲלֵיהֶם. וְעַל יְדֵי כָּל זֶה בָּא מַחֲלֹקֶת, לְפִי הַפְּגָם חַ"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לָשׂוּם אֶל לִבּוֹ, לְהִתְבּוֹנֵן מֵהַמַּחֲלֹקֶת כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לָשׁוּב עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַמַּחֲלֹקֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה וִיתַקֵּן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וַיַּחֲזִרוּ כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים וְיִהְיוּ נֶחֱשָׁבִים בְּעֵינָיו, וְיֵדַע וְיַאֲמִין, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִין לְהָעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִטְהָר מֵהַטִּנּוֹפֶת הַנַּ"ל, וְיִזְכֶּה לְעֵצָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמְצוּמִים שֶׁהֵם הַדִּינִים. וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין וְצִמְצוּם, הַכֹּל נִמְתָּק עַל־יְדֵי זֶה, עַל־יְדֵי תִּקּוּן הָאֱמוּנָה הַנַּ"ל, שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים וּבְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים: (שם אות ה')

נו. בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא לְהַצַּדִּיק, צָרִיךְ שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיִּבְוֹא בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, לֹא כְּמוֹ שֶׁכְּבָר הָיָה אֶצֶל הַצַּדִּיק וְעָכְשָׁו הוּא בָּא פַּעַם שֵׁנִית, רַק כְּמוֹ שֶׁבָּא עַכְשָׁו מֵחָדָשׁ פַּעַם רִאשׁוֹן, כִּי צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ כִּי עִקַּר הוּא הַהַתְחָלָה (עַיֵּן יִרְאֶה אוֹת י"ג): (לק"א סי' ס"ב בסוף)

נז. דַּע, שֶׁהַצַּדִּיקִים הַמַּנְהִיגִים הָאֲמִתִּיִּים יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה שִׁנּוּיִים בְּעִנְיַן הַנְהָגַת בְּנֵי הָעוֹלָם הַמִּתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם. כִּי לִפְעָמִים הַצַּדִּיק מִתְקָרֵב עַצְמוֹ אֶל הָעוֹלָם מְאֹד, וְלִפְעָמִים הוּא מְכַסֶּה עַצְמוֹ וּמַעֲלִים עַצְמוֹ מֵהֶם מְאֹד וּמִתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד. וְלֹא דַּי שֶׁמִּתְרַחֵק מֵהֶם וּמִתְרוֹמֵם מֵהֶם וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אַף גַּם נוֹפְלִים עָלָיו קֻשְׁיוֹת וּתְמִיהוֹת, עַד שֶׁנֶּעֱקָם וְנִתְבַּלְבֵּל מֹחָם מֵהַנְהָגוֹתָיו עִמָּהֶם. וְכָל זֶה לְטוֹבַת הַמִּתְקָרְבִים אֵלָיו. עַל־כֵּן אַל יְבַהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ עַל זֶה כִּי הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ: (לק"א סי' ס"ג)

נח. יֵשׁ שָׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְאֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת צְרִיכִין בַּעַל הַשָּׂדֶה שֶׁיַּעֲסֹק בְּתִקּוּנָם. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד שֶׁרוֹצֶה לְרַחֵם עַל נִשְׁמָתוֹ, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יָמָיו, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הַזֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַשָּׂדֶה, שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל עַל כָּל אֶחָד לַהֲבִיאוֹ אֶל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת (עַיֵּן תְּפִלָּה [נ"ח]). כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַשָּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה: (לק"א סי' ס"ה)

נט. דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לִהְיוֹת אֵצֶל הִסְתַּלְקוּת הַצַּדִּיק, אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ תַּלְמִידוֹ. כִּי נִתְגַּלֶּה אָז הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא שָׁם, וְזוֹכִין עַל־יְדֵי זֶה לַאֲרִיכוּת יָמִים. אַף הַתַּלְמִידִים הָעוֹמְדִים אָז, מַגִּיעַ לָהֶם הֶאָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּיוֹתֵר, וְיכוֹלִין לִזְכּוֹת אָז לְקַבֵּל פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ, וּבִלְבַד כְּשֶׁהֵם מְקֻשָּׁרִים בּוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב כַּעֲנָפִים בְּאִילָן, עַד שֶׁהֵם מַרְגִּישִׁים כָּל הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁיֵּשׁ לְרַבָּם, אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֵינָם אֶצְלוֹ. וְאָז יְכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַתַּלְמִיד יִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְיַעֲשֶׂה עֲבוֹדוֹת וּצְדָקוֹת יוֹתֵר מֵרַבּוֹ, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל בָּרוּחַ שֶׁל רַבּוֹ: (לק"א סי' ס"ו אות א')

ס. צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּכָל פַּעַם, וְעַל־יְדֵי שֶׁרְגִיל בְּיוֹתֵר לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ עַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לִזְכּוֹת לִבְחִינַת פִּי שְׁנַיִם בָּרוּחַ שֶׁל רַבּוֹ: (שם)

סא. עִקַּר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים הַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם יִתְגַּלֶּה רַק לֶעָתִיד בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, כִּי אָז יִרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלָּתָם וְתִפְאַרְתָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם, אַשְׁרֵיהֶם וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם, מָה רַב טוּב הַצָּפוּן לָהֶם. וְכֵן לְהֵפֶךְ, יִרְאוּ הַכֹּל אֶת מַפָּלַת הָרְשָׁעִים. כִּי אָז יִהְיֶה יוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם נִדּוֹן עַל כָּל מַעֲשֶׂה, עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וְלֹא יְוַתְּרוּ לוֹ עַל שׁוּם דָּבָר קָטָן, כִּי אֵין שִׂכְחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל יִהְיֶה נִזְכָּר לוֹ אָז. וְאָז יִרְאוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע, וּבֵין מִי שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב וּלְהִתְחַבֵּר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וּבֵין מִי שֶׁחָלַק עֲלֵיהֶם. וְאָז יִתְהַפְּכוּ הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיִקְרְאוּ כֻּלָּם בְּשֵׁם ה'. וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם לְבַדּוֹ בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה זֹאת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מַפָּלָה לָרְשָׁעִים גַּם

בָּעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁיֵּכָּרְחוּ כֻּלָּם לָשׁוּב אֶל ה'. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ לְגָמֹר בְּפֹעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁחוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת: (שם אות ג')

סב. עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמוֹ בְּחִינַת מַיִם קָרִים לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ הָעֲיֵפָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לִבּוֹ בִּבְחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה. וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הַשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק לְלוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר. כִּי כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק, אֲזַי מַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּחִינַת מַיִם קָרִים לְהַחֲיוֹתוֹ כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ לְפִי מַה שֶּׁנַּפְשׁוֹ עֲיֵפָה, אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר, אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ הָעֲיֵפָה כָּרָאוּי לוֹ לְפִי מַדְרֵגָתוֹ בְּכָל עֵת: (לק"א סי' ס"ז אות ח')

סג. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם אֵלָיו, לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ. וּמַה שֶּׁרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ וְאֵין הַכֹּל נִמְשָׁכִים אֵלָיו, זֶה הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁל הַצַּדִּיק. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁעַל־יְדֵי דִּבּוּרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם [הֵם] מַפְסִיקִין וּמַכְרִיחִין לְהִתְרַחֵק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ הוּא עַל־יְדֵי גַּאוּת וְנַסּוּת הָרוּחַ וְכָבוֹד, שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁיִּהְיֶה נִפְחָת כְּבוֹדוֹ וְיִתְבַּזֶּה כְּשֶׁיִּתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. עַל־כֵּן כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לֵידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, יַשְׁפִּיל דַּעְתּוֹ בֶּאֱמֶת, וְיִזְכֹּר פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת, [וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו מֵעוֹדוֹ. וּכְשֶׁיִּרְגִּישׁ שִׁפְלוּתוֹ בֶּאֱמֶת], אָז בְּוַדַּאי יִתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמֶת, וְיִתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ עַל כֹּחַ הַמַּכְרִיחַ, וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ בִּזְרִיזוּת גָּדוֹל לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת: (לק"א סי' ע')

סד. כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ לִמְשֹׁךְ שְׁכִינַת אֱלֹקוּתוֹ לְמַטָּה, שֶׁיִּשְׁכֹּן עִמָּנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ אֲנָשִׁים אֵלָיו לְקָרְבָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעוֹת וּבְרָכוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ כֵן הוּא קָרוֹב וְסָמוּךְ בְּיוֹתֵר לְהַכֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת: (שם)

סה. כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא עָנִי גָּדוֹל, הוּא מִתְבָּרֵךְ מְיֻחָד: (שם)

סו. קָשֶׁה מְאֹד לִהְיוֹת מְפֻרְסָם (עַיֵּן כְּבוֹד סִימָן כ"א [וְסִימָן ל']): (לק"א סי' ע"א)

סז. יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמְּקַבְּלִין מֵעַצְמָן עֲלֵיהֶם הַיִּסּוּרִין בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְשֶׁפַע רוּחָנִיּוּת גָּבוֹהַּ מְאֹד: (שם)

סח. צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁלּוֹמֵד וְעוֹבֵד עֲבוֹדָתוֹ תָּמִיד, אֵין יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדָתוֹ בְּלֹא הַצַּדִּיק: (לק"א סי' ע"ו)

סט. מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִם הָעוֹלָם לִפְעָמִים שִׂיחַת חֻלִּין, הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לָהֶם. כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי זֶה [הוּא] מְקַשֵּׁר אוֹתָם אַל הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁרְחוֹקִים מֵהַתּוֹרָה מְאֹד, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקָרְבָם עַל־יְדֵי דִּבְרֵי תּוֹרָה כִּי אִם עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין דַּיְקָא,

שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ בָּהֶם אֶת הַתּוֹרָה. גַּם לִפְעָמִים הוּא טוֹבָה לְהַצַּדִּיק, שֶׁצָּרִיךְ לְפַקֵּחַ דַּעְתּוֹ וּלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ [עַל־יְדֵי] שִׂיחָה זֹאת, וּמִמֵּילָא מַגִּיעַ טוֹבָה גְּדוֹלָה לְזֶה הָאִישׁ, שֶׁמְּדַבֵּר עִם הַצַּדִּיק שִׂיחַת חֻלִּין וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ: (לק"א סי' פ"א)

ע. עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עַל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע בְּלִי קִטְרוּג: (לק"א סי' פ"ח)

עא. מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק וְלֹא דַּי בְּסִפְרֵי מוּסָר, מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה [(שמות י״ז:י״ד) "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ". כִּי אַף שֶׁאָמַר לוֹ לִכְתֹּב בַּסֵּפֶר, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִסְתַּפֵּק בָּזֶה, וְצִוָּה לוֹ "וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ", שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ פֶּה אֶל פֶּה. כִּי הָעִקָּר מַה שֶּׁשּׁוֹמְעִין מִפֶּה הַצַּדִּיק. וְעַיֵּן מִדְרַשׁ דְּבָרִים פָּרָשָׁה ג' עַל פָּסוּק, "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם אַתָּה עוֹבֵר" וְכוּ'], עַיֵּן בִּפְנִים סִימָן ק"כ. גַּם לְמוּד בַּסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, וּשְׁמִיעָה מִפִּי הַצַּדִּיק הוּא בְּחִינַת נִשְׁמַע. וְיִשְׂרָאֵל אִבְּדוּ אֶת כֶּתֶר הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל, וְלֹא נִשְׁאָר לָהֶם כִּי אִם הַנִּשְׁמַע. כַּמּוּבָא בַּמִּדְרָשׁ [הַנַּ"ל]. עַל־כֵּן אֵין בַּסֵּפֶר כֹּחַ כָּל כָּךְ לְעוֹרֵר אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִשְׁמַע שֶׁנִּשְׁאָר לְיִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ק"כ)

עב. הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ, הוּא לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כֹּל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה, דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל. וּלְבַלְּבֵל לִנְטוֹת מִדְּבָרָיו חַ"ו יָמִין וּשְׂמֹאל. וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת, וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם שֵׂכֶל בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר מְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב הָאֱמֶת. וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אֶצְלוֹ שׁוּם שֵׂכֶל עַצְמוֹ אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְאֵינוֹ מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק: (לק"א סי' קכ"ג)

עג. הֱאֱמוּנָה לְבַדָּהּ שֶׁמַּאֲמִין בְּהַצַּדִּיק וּמְקֻרָב עַצְמוֹ אֵלָיו, אֲפִלּוּ אִם לֹא יְקַבֵּל מִמֶּנּוּ כְּלָל, זֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאֹד. כִּי עַל־יְדֵי הֱאֱמוּנָה וְהַהִתְקָרְבוּת לְבַד נָאֱכָל הָרָע שֶׁלּוֹ וְנִתְהַפֵּךְ לְמַהוּת הַצַּדִּיק, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם. אֲבָל מִי שֶׁנּוֹסֵעַ וּמְקֻרָב עַצְמוֹ לַצַּדִּיקִים בִּשְׁבִיל כַּוָּנָה אַחֶרֶת, לֹא יוֹעִיל לוֹ הַהִתְקָרְבוּת כְּלָל: (לק"א סי' קכ"ט)

עד. הִתְקָרְבוּת לְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל הַגַּדְלוּת (וְכֵן מְבֹאָר לְעֵיל אוֹת י"ז). עַל־כֵּן זֶה סִימָן אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק בֶּאֱמֶת, אִם יֵשׁ לוֹ שִׁפְלוּת: (לק"א סי' קל"ה)

עה. אִם הוּא מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק יוֹכַל לְהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב. וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת, וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרִשְׁעָה: (שם)

עו. עִקַּר הַהִתְקַשְּׁרוּת הוּא אַהֲבָה, שֶׁיֹּאהַב אֶת הַצַּדִּיק אַהֲבָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּהְיֶה נַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁעַל־יְדֵי אַהֲבַת הַצַּדִּיק יִתְבַּטֵּל אַהֲבַת נָשִׁים בִּבְחִינַת "נִפְלָאת אַהֲבָתְךְ לִי" וְכוּ': (שם)

עז. הַשַּׁבָּתִים שֶׁשּׁוֹבְתִים אֵצֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא כְּמוֹ תַּעֲנִית: (לק"א סי' קס"ז)

עח. צָרִיךְ לִזָּהֵר מְאֹד לְגָרֵשׁ מִקִּרְבּוֹ הָרוּחַ שְׁטוּת, מַה שֶּׁלִּבּוֹ מָלֵא מֵרוּחַ שְׁטוּת הַדְּבוּק בּוֹ. וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְקַשֵּׁר לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הֵינוּ שֶׁיֶּאֱהַב אֶת הַצַּדִּיק אַהֲבַת נֶפֶשׁ, עַל־יְדֵי זֶה מְגָרֵשׁ בְּמְהִירוּת גָּדוֹל אֶת הָרוּחַ שְׁטוּת מִקִּרְבּוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְלֵב נִשְׁבָּר: (לק"א סי' קע"ו)

עט. מִי שֶׁמַּאֲמִין הֵיטֵב בְּדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, הוּא רוֹאֶה מֵהֶם מוֹפְתִים גְּדוֹלִים בְּכָל עֵת. כִּי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים מְלֵאִים מוֹפְתִים, וּמִי שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם וּמֵשִׂים לֵב לְדִבְרֵיהֶם, הוּא רוֹאֶה וּמוֹצֵא אַחַר כָּךְ שֶׁכָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה אַחַר כָּךְ, הַכֹּל הָיָה מֻרְמָז בְּדִבְרֵיהֶם: (לק"א סי' קפ"ו)

פ. קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם לָאֲוִיר הָעוֹלָם מְלַמְּדִין וּמַרְאִין לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד וּלְהַשִּׂיג בָּזֶה הָעוֹלָם. וְכֵיוָן שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, מִיָּד נִשְׁכָּח וְנֶאֱבָד מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא צָרִיךְ לִנְסֹעַ לְהַצַּדִּיק לְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדָתוֹ. כִּי כָּל הָאֲבֵדוֹת הַלָּלוּ שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, כֻּלָּם הֵם אֵצֶל הַצַּדִּיק: (לק"א סי' קפ"ח)

פא. כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְעַל אֲנָשָׁיו הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בְּגַשְׁמִי וּבְרוּחָנִי: (לק"א סי' קפ"א)

פב. מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ דִּבּוּר מִפִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ, אֲזַי הוּא מְקַבֵּל בְּחִינַת הַפָּנִים שֶׁל הַצַּדִּיק, וּבְחִינַת שִׂכְלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. אַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר מִשִּׁכְחָה, כִּי שִׂכְחָה מַשְׁכַּחַת כָּל זֶה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְזָכְרוֹן, לִזְכֹּר דִּבְרֵי הַצַּדִּיק כְּמוֹ שֶׁאָמְרָם, אוֹ עַל־יְדֵי מַה שֶּׁחוֹזֵר ק"א פְּעָמִים, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכְרוֹ, אָז כְּשֶׁאוֹמֵר זֶה הַדָּבָר בְּשֵׁם הַצַּדִּיק, נִצְטַיֵּר לְפָנָיו דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ אָמְרוֹ הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ, אַךְ שֶׁיִּהְיֶה הַזְּכָרוֹן בֶּאֱמֶת בְּכֹחַ הַזִּכָּרוֹן: (לק"א סי' קצ"ב)

פג. כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ הַחִדּוּשׁ מִפִּי הָרַב בְּעַצְמוֹ בְּעֵת שֶׁחִדֵּשׁ אוֹתוֹ הָרַב, עַל־יְדֵי זֶה יִזְכְּרֵהוּ הֵיטֵב. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרַב בְּעַצְמוֹ, אוֹ אֲפִלּוּ מִפִּיו לְאַחַר כָּךְ, שֶׁלֹּא בְּעֵת שֶׁחִדֵּשׁ אוֹתוֹ הַחִדּוּשׁ, אֲזַי יְכוֹל לְשָׁכְחוֹ בְּנָקֵל: (שם)

פד. מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים עוֹשִׂים יִסּוּרִים לַצַּדִּיקִים וְרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים, זֶה סִבָּה מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְבּוֹנֵן הַצַּדִּיק וְיִפַּשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. וְהֵם כְּמוֹ שׁוֹמְרִים לִשְׁמֹר אֶת הַצַּדִּיק מִלִּפֹּל בְּגַשְׁמִיּוּת: (לק"א סי' ר"ח)

פה. גַּם הוּא טוֹבָה לָהֶם לַצַּדִּיקִים מְעַט הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת הוּא כְּמוֹ מְכֻסֶּה לָהֶם, שֶׁלֹּא יִתְגַּלּוּ וְיִתְפָּרְסְמוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי הַצָּרָךְ. אַךְ הַחוֹלְקִים רוֹצִים לְכַסּוֹת לְגַמְרֵי לְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם חַ"ו. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יַעֲזֹבֵם בְּיָדָם: (שם)

פו. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְמֹחִין זַכִּים וּמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה אֶלָּא עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים, וְעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַמְתָּקַת הַדִּינִים. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לִנְסֹעַ לַצַּדִּיקִים עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה (עַיֵּן רֹאשׁ־הַשָּׁנָה סִימָן וָא"ו): (לק"א סי' רי"א)

פז. כֹּחַ הַדִּבּוּר בָּא עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לַצַּדִּיקִים: (לק"א סי' רי"ב)

פח. אֶפְלּוּ הָרְחוֹקִים מִן הַצַּדִּיק הֵם מְקַבְּלִין חִיּוּת וְהֶאָרָה מִמֶּנּוּ: (לק"א סי' רכ"ד)

פט. סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּסַפְּרִין מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עִמָּהֶם, וְאֶת כָּל הַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ, הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְעַל־יְדֵי זֶה נִטְהָר מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְתִּיק הַדִּינִים וְנִצּוֹל מִכָּל הַצָּרוֹת. אָבָל אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים כִּי אִם מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, דְּהַיְנוּ בֵּין מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רְשָׁעִים וְשַׂקְרָנִים (עַיֵּן בְּפָנִים בְּסִימָן רל"ד). וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' רל"ד)

צ. כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת הֵם בָּאִים רַק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַצַּדִּיק, אֲזַי בָּא לוֹ בְּקֹשִׁי גָּדוֹל הַשֶּׁפַע שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁיֵּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּמְשִׁיךְ אֵיזֶה עֲשִׁירוּת הוּא מֵת עַל יְדֵי זֶה, וְלִפְעָמִים גַּם הָעֲשִׁירוּת נֶאֱבָד וְאֵינוֹ נִשְׁאָר אֲפִלּוּ לְבָנָיו. וְכָל זֶה מֵחֲמַת הִתְרַחֲקוּת מֵהַצַּדִּיק: (לק"א סי' ר"מ)

צא. עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים נִתְעוֹרֵר וְנִתְלַהֵב הַלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחֵשֶׁק נִמְרָץ מְאֹד. וְכַמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד סִפְּרוּ, שֶׁעִקַּר הִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּהֶם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מִצַּדִּיקִים, וְזֶה הִבְעִיר לִבָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיָּגְעוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְזָכוּ לְמַה שֶּׁזָּכוּ, אַשְׁרֵי לָהֶם: (לק"א סי' רמ"ח)

צב. הַצַּדִּיק בְּעַצְמוֹ אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ כִּי אֵין בּוֹ שׁוּם תְּפִיסָה, רַק עַל־יְדֵי אֲנָשָׁיו יְכוֹלִין לְהָבִין עִמָּם נוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתוֹ. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין שֶׁאֲנָשָׁיו הֵם אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה, הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ ה' בֶּאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהָבִין עִמָּם גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק: (לק"א סי' ק"מ)

צג. כָּל הָעֲצוֹת צְרִיכִין לְקַבֵּל מִצַּדִּיקֵי אֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְתָּקִין הַדִּינִים וְיָבוֹא לוֹ יְשׁוּעָה (וְעַיֵּן עֵצָה): (לק"א סי' קמ"ג)

צד. הַצַּדִּיק הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּמַה שֶּׁהֶתֵּר לוֹ הוּא אוֹחֵז אֶת תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, הוּא תָּמִיד חַי אֲפִלּוּ לְאַחַר מִיתָה. וְאֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין חַיִּים לְמֵיתָה: (לק"א סי' קמ"ד)

צה. עַל־יְדֵי רַבִּי אֶמְתִּי עִם תַּלְמִידִים נִתְתַּקֵּן הַכֹּל, דְּהַיְנוּ תִּקּוּן הָאֱמוּנָה וְתִקּוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמֹּחִין וְתִקּוּן הַשֵּׁנָה שֶׁתִּהְיֶה בְּקֶדֶשָׁה וּבְטָהֳרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִטֻּמְאַת מִקְרֶה חַי"ו, בְּכָל הַבְּחִינוֹת (עַיֵּן בְּרִית אוֹת נ"ז). גַּם כָּל הַחֲמִשָּׁה חוּשִׁים שֶׁל הַמֹּחַ נִתְתַּקְּנִים עַל־יְדֵי שֶׁבָּאִים לְצַדִּיק שֶׁהוּא רַבִּי אֲמִתִּי. כִּי עַל־יְדֵי הָרְאִיָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁרוֹאִין אֶת הָרַב הוּא דָּבָר גָּדוֹל. וְעַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין הַמּוּסָר הָרָאוּת, כִּי הָרְאִיָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁרוֹאִין אֶת הָרַב הוּא דָּבָר גָּדוֹל. וְעַל־יְדֵי שֶׁשּׁוֹמְעִין הַמּוּסָר

שֶׁל הָרַב, עַל־יְדֵי זֶה מְתַקְּנִין חוּשׁ הַשְּׁמִיעָה. וְעַל־יְדֵי הַטִּרְחוֹת וְהַיְגִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד כְּדֵי לִנְסֹעַ וְלָבוֹא אֶל הָרַב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא אֶל הָרַב וּלְקַבֵּל וְלִינֹק מֵחָכְמָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה כִּי־אִם עַל־יְדֵי טִרְחוֹת וִיגִיעוֹת, וְעַל־יְדֵי אֵלּוּ הַטִּרְחוֹת [וְהַיְגִיעוֹת] מְתַקְּנִין חוּשׁ הָרֵיחַ. וְעַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לִטְעֹם וּלְהַרְגִּישׁ טַעַם אִמְרֵי נֹעַם שֶׁל הָרַב, עַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן חוּשׁ הַטַּעַם. וְעַל־יְדֵי הַהוֹצָאוֹת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד שֶׁמּוֹצִיא אֶת מָמוֹנוֹ וִיגִיעַ כַּפּוֹ כְּדֵי לָבוֹא לְהָרַב, עַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן חוּשׁ הַמִּשּׁוּשׁ. וְעִקַּר זְמַן הַקִּבּוּץ לְהָרַב הָאֱמֶת הוּא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָז הוּא עִקַּר תִּקּוּן שֶׁל הַה' חוּשִׁים הַנַּ"ל, וְאָז נִתְתַּקְּנִים כָּל הַתִּקּוּנִים הַנַּ"ל בְּתִקּוּנִים נִפְלָאִים: (לק"ת סי' ה' אות ט"ו)

צו. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא רַחֲמָן מְאֹד עַל יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא מְרַחֵם בְּרַחֲמָנוּת הָאֱמֶת עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא לְהַכְנִיס בָּהֶם הַדַּעַת הַקָּדוֹשׁ, לְהוֹדִיעָם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים וּלְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הָרַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת. כִּי יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ אֵין יְכוֹלִין לִשָּׂא עֲלֵיהֶם הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד (עַיֵּן תּוֹכָחָה אוֹת י"ז). כִּי הוּא יוֹדֵעַ מַעֲלַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל וְדַקּוּתָם וְרוּחָנִיּוּתָם, אֵיךְ הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן, וְאֵין עָוֹן שַׁיָּךְ לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי כְּלָל. עַל־כֵּן הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּכָל פַּעַם עֲבוּרָם לְהוֹצִיאָם מֵעֲוֹנוֹתֵיהֶם, וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּסְלַח לָהֶם לְכָל חַטֹּאוֹתֵיהֶם. גַּם הוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָרַחֲמָנוּת, שֶׁלֹּא לְרַחֵם עַל אֶחָד בְּרַחֲמָנוּת שֶׁמַּזִּיק לוֹ ח"ו, וְשֶׁלֹּא לְרַחֵם עַל מִי שֶׁאָסוּר לְרַחֵם עָלָיו. גַּם הוּא מְשִׁתַּדֵּל לְהַשְׁאִיר דַּעְתּוֹ לְדוֹרוֹת לָנֶצַח, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַצַּדִּיק אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ. כִּי אֲפִלּוּ אִם זָכָה הַצַּדִּיק לְהִסְתַּלֵּק וְלַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּתַכְלִית הַמַּעֲלָה, אַף עַל פִּי כֵן אֵין זֶה שְׁלֵמוּתוֹ לִהְיוֹת לְמַעְלָה לְבַד, רַק עִקַּר שְׁלֵמוּתוֹ שֶׁיַּאְיִר אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ לְמַטָּה לְמַטָּה גַּם כֵּן, שֶׁיַּשְׁאִיר בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁיְּקַבְּלוּ דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְיַאִירוּ דַּעְתּוֹ בָּעוֹלָם מִדּוֹר לְדוֹר לָנֶצַח. גַּם הוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְלַעֲשׂוֹת סִיָּג לְדִבָּרָיו, לִשְׁתֹּק בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתֹּק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ הַשּׁוֹמְעִים בְּקֻשְׁיוֹת וְתֵרוּצִים שֶׁאֲסוּרִים לִכָּנֵס בָּהֶם (עַיֵּן בְּפָנִים בְּסִימָן ז' [לְקוּטֵי תִּנְיָנָא]). כִּי הוּא יוֹדֵעַ לְהָאִיר בְּדִבְרֵי מַעֲלָה וּבְדִבְרֵי מַטָּה, לְהַרְאוֹת לְהַגְבוֹהִים בְּמַעֲלָה שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים כְּלָל בִּידִיעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת "מָה חָמִית מַה פְּשִׁפַּשְׁתְּ" וְכוּ', וּלְהֵפֶךְ, לְדִבְרֵי מַטָּה שֶׁהֵם הַמֻּנָּחִים בַּדִּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מַמָּשׁ בְּתַכְלִית הַיְרִידָה, לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁעֲדַיִן ה' עִמָּם וְאָצְלָם וְקָרוֹב לָהֶם, לְחַזְּקָם וּלְאַמְּצָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ חַ"ו בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם. וְהוּא כּוֹלֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד עֶלְיוֹן בְּתַחְתּוֹן וְתַחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן וּמְקוֹמָם כֻּלָּם בְּגִדְלָ כֹּחוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ פַּרְנָסָה מִמְּקוֹר הָרָצוֹן, וְעַל־יְדֵי זֶה כָּל מִי שֶׁהוּא אִישׁ חַיִל, מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ פַּרְנָסָה הַזֹּאת וְזוֹכֶה בִּשְׁעַת אֲכִילָתוֹ לְהֶאָרַת הָרָצוֹן, שֶׁיִּרְצֶה וְיִכְסֹף וְיִשְׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָצוֹן חָזָק וּמַפְלִג בְּלִי שִׁעוּר, עַד שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה

וכו'. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְתַלְמִידָיו שֶׁיִּנָּקוּ מִדַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, וּלְהִתְנַפֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדָמָעוֹת שָׁלִישׁ, שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁיִּמְצָא מַנְהִיג רַחֲמָן אֲמִתִּי כָּזֶה, שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעֲוֹנוֹת וּלְזַכּוֹת אוֹתוֹ לְכָל הַנַּ"ל. כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ז')

צז. עַל־יְדֵי הָרְמָזִים שֶׁהָרַב הָאֱמֶת מְרַמֵּז לְתַלְמִידָיו בְּיָדָיו, כִּי כְּשֶׁהָרַב לוֹמֵד עִם תַּלְמִידָיו יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לָהֶם כִּי אִם עַל־יְדֵי רְמָזִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדַיִם, שֶׁמְּרַמֵּז לָהֶם וְנוֹטֶה לָהֶם בְּיָדָיו, עַל־יְדֵי אֵלּוּ הָרְמָזִים נִמְשָׁךְ פַּרְנָסָה הַנַּ"ל: (שם אות י')

צח. כָּל מַנְהִיג אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, וְגַם עַכְשָׁו שֶׁבָּטֵל הַנְּבוּאָה וְאֵין לוֹ רוּחַ נְבוּאָה מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רוּחַ אַחֶרֶת דִּקְדֻשָּׁה, מַה שֶּׁאֵין לִשְׁאָר הֲמוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ רוּחַ נְבוּאָה. וְעַל־יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שֶׁל הַצַּדִּיק הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה עִקַּר בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה כְּפִי בֵּרוּר הַמְּדַמֶּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחֲרֵי מַנְהִיג אֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו כְּדֵי לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, דְּהַיְנוּ לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ יֵשׁ מֵאַיִן הַמַּחְלָט. כִּי חִדּוּשׁ הָעוֹלָם אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין בְּשׂוּם שֵׂכֶל כִּי אִם בֶּאֱמוּנָה שֶׁזּוֹכִין עַל יְדֵי צַדִּיק הָאֱמֶת כַּנַּ"ל. וְאַל תִּדְמֶה בְּנַפְשְׁךָ שֶׁבְּקַל אַתָּה יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה, לְהִתְקָרֵב לְמַנְהִיג אֲמִתִּי, כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אַחֲרָיו, וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא מַנְהִיג אֱמֶת, שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יָדוֹ. כִּי יֵשׁ מַנְהִיגִים שֶׁל שֶׁקֶר, וּכְשֶׁמִּתְקָרְבִים אֲלֵיהֶם אֲזַי אַדְרַבָּא, בָּאִים לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. עַל־כֵּן צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר מַנְהִיג אֱמֶת כָּזֶה כַּנַּ"ל, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יָדוֹ, שֶׁהוּא עִקַּר הַכֹּל. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַנְּגוּן וְהַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, כְּשֶׁיְּחַדֵּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת עוֹלָמוֹ, שֶׁהוּא הַנְּגוּן שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל ע"ב נִימִין, שֶׁמִּשָּׁם גְּדֵלִים כָּל הָרֵיחוֹת טוֹבוֹת וְכָל הַיְרָאוֹת, שֶׁזֶּה הַנְּגוּן הוּא עִקַּר קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה: (לק"ת סי' ח' אות ז' ח' י')

צט. עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִפְסָק זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, וּלְהֶפֶךְ, עַל־יְדֵי מַנְהִיג שֶׁל שֶׁקֶר מִתְגַּבֵּר הַזֶּהֱמָא חַ"ו: (שם אות ח')

ק. הַצַּדִּיקִים מַנְהִיגֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, הֵם מְגָרְשִׁין מִלֵּב יִשְׂרָאֵל הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעַצְבוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה הֵם יְכוֹלִין לִבְעֹר וּלְהִתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם לִפְעָמִים בּוֹעֵר הָאָדָם בְּיוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוּץ מִן הַמִּדָּה, וְגַם זֶה אֵינוֹ טוֹב, כִּי זֶה מִבְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה וְנִקְרָא הֲרִיסָה. וְהַצַּדִּיקִים מַשְׁגִּיחִים גַּם עַל זֶה לְהַכְנִיעַ הָרוּחַ סְעָרָה, שֶׁלֹּא יִבְעֲרוּ יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה, רַק לֵב כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי בַּמֶּזֶג הַשָּׁוֶה: (לק"ת סי' ט')

קא. מֵחֲמַת שֶׁנִּמְצְאִים צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד וְדַרְכָּם לְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת, כִּי הֵם בֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת גְּדוֹלוֹת וְלַעֲבֹד ה' בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְכַיּוֹצֵא, וְיֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת פְּדְיוֹן עַל־יְדֵי אֲכִילָתָם. וּמֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים כָּאֵלּוּ, מֵחֲמַת זֶה נִמְצְאִים שַׁקְרָנִים שֶׁמִּתְפָּאֲרִים גַּם כֵּן בִּגְדוֹלוֹת וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלּוּ. וְיֵשׁ שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי הַדּוֹר וּמַטְעִין אֶת הָעוֹלָם כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם דָּבָר נִמְנָע מֵהֶם וְהַכֹּל בְּיָדָם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֶּאֱמֶת זֶה הַכֹּחַ, עַל־כֵּן הֵם מִתְדַּמִּין אֲלֵיהֶם כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, וְהֵם נִקְרָאִים נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. אֲבָל הֵם עוֹשִׂים טוֹבוֹת לְהַצַּדִּיקֵי אֱמֶת. כִּי יֵשׁ שֶׁנּוֹתְנִים צְדָקָה וְהֵם רְשָׁעִים נוֹאֲפִים, וְהַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם הִיא מַזָּקֶת לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל־כֵּן הִיא טוֹבָה שֶׁנִּמְצְאִים הַשַּׁקְרָנִים הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הָרְשָׁעִים פּוֹנִים אֲלֵיהֶם. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַכְשִׁיל אֶת הָרְשָׁעִים שֶׁיִּתְּנוּ הַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם לְהַשַּׁקְרָנִים הַנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל הַצַּדִּיק מֵהַצְּדָקָה שֶׁלָּהֶם: (לק"ת סי' ט"ו)

קב. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ מִבַּעֲלֵי צְדָקָה: (שם)

קג. אַל יְבַהֲלוּךְ רַעְיוֹנַיִךְ כְּשֶׁקָּשֶׁה לְךָ אֵיזֶה קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים. כִּי הַצַּדִּיקִים מִתְדַּמִּים לְיוֹצְרָם, וּכְמוֹ שֶׁקָּשֶׁה קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ כֵן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה קֻשְׁיוֹת עַל הַצַּדִּיק (וְעַיֵּן חֲקִירוֹת אוֹת ט"ו): (לק"ת סי' נ"ב)

קד. כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק גָּדוֹל בְּמַעֲלָה יוֹתֵר, הוּא יָכוֹל לְהַשְׁגִּיחַ וּלְהִסְתַּכֵּל יוֹתֵר עַל הָעוֹלָם. וְלֹא כְּמוֹ שֶׁטּוֹעִין קְצָת בְּנֵי אָדָם, שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמֵּחֲמַת גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הוּא רָחוֹק מֵהָעוֹלָם: (לק"ת סי' נ"ח)

קה. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל, לָכֵן כָּל הַמְקֹרָבִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר תְּשׁוּבָתָם בְּנֶקֶל יוֹתֵר, כִּי הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה בַּעֲדָם: (לק"ת סי' ס"ו)

קו. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַפֶּאֱר וְהַיְּפִי וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא בְּחִינַת הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁל הַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ, כִּי הוּא מֵאִיר לְהַבַּיִת הַמְקֻדָּשׁ וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. [כִּי הוּא הָאוֹר וְהַפֶּאֱר וְהַיְּפִי וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם]. וּכְשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק נִתְפָּרְסֵם וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁ[מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שְׁמוֹ יוֹתֵר], מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר. וְכָל מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַשֵּׁם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַפֶּאֱר וְהַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כַּנַּ"ל, דְּהַיְנוּ שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נִפְתָּחִין עֵינָיו וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ עַל כָּל הַמִּדּוֹת, אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת שֶׁפָּגַם בָּהֶם. וְזוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל הָעוֹלָם, כִּי נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם וְהַמֹּחִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם: (לק"ת סי' ס"ז)

קז. אֲבָל לְהֶפֶךְ חַ"ו, כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם שֵׁם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְנִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְנִתְגַּדֵּל וְנִתְפַּרְסֵם מְפֻרְסָם שֶׁל שֶׁקֶר שֶׁאֵין בּוֹ שֵׁם ה' כְּלָל, עַל־יְדֵי זֶה כִּבְיָכוֹל נִתְמַעֵט וְנִתְעַלֵּם שֵׁם ה', וַאֲזַי נִתְגַּדְּלִין בָּעוֹלָם בַּעֲלֵי שֵׁמוֹת וְקִדְרִיִּים שֶׁקּוֹרִין "טַאטֶירִין", וּבְאִים לָעוֹלָם חַ"ו דְּבָרִים שֶׁאֵין מוֹעִיל לָהֶם כִּי אִם שְׁמוֹת הַטֻּמְאָה חַ"ו. וְעַל יְדֵי זֶה בָּאִין שְׁרֵפוֹת בָּעוֹלָם וְנִסְתַּלֵּק מְאוֹר הָעֵינַיִם, וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נֶחֱרַב וְנִשְׂרָף הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ, וַאֲזַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַיְקָרִים נֶחְשָׁבִים כְּאִלּוּ הֵם מִתְגַּלְגְּלִים בַּחוּצוֹת, שֶׁעָלֵיהֶם קוֹנֵן יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא "בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים" וְגוֹ' "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת". וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא לְהִזָּהֵר מְאֹד לָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה (נ"א: בְּכָל לַיְלָה) לִהְיוֹת מִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָעִקָּר לִבְכּוֹת וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֲטָאָיו שֶׁגּוֹרְמִים לְעַכֵּב בְּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּחְשָׁב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוֹ. וְגַם אוּלַי בַּגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם שֶׁיֶּחֱרַב הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וְעַל כָּל זֶה יִבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא מְשַׁתֵּדֵל בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל: (שם)

קח. הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת שֶׁל הַדּוֹר צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק גָּדוֹל בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ גָּדוֹל מִתַּאֲוַת הַמִּשְׁגָּל בְּקִדְשָׁה גְּדוֹלָה, וְאָז דַּיְקָא הוּא רָאוּי לִהְיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל. וַאֲזַי עַל־יְדֵי הִסְתַּכְּלוּתוֹ לְבַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי זֶה מֵאִיר וּמִתְנוֹצֵץ מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְעַל־יְדֵי זֶה מְחַלֵּק לָהֶם גְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ לְפִי הִתְנוֹצְצוּת מֹחוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא כָּרָאוּי לוֹ. וְגַם נִמְשָׁךְ עַל כָּל אֶחָד קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוָה הַנַּ"ל, עַל־יְדֵי הַמַּנְהִיג שֶׁהוּא קָדוֹשׁ גָּדוֹל כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבוּשָׁה וּתְשׁוּבָה (עַיֵּן בּוּשָׁה אוֹת ד'), וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. אֲבָל כְּשֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל חַ"ו מַנְהִיג כָּזֶה, אֲזַי כָּל הָעוֹלָם מְבֻלְבָּל, וְכָל הָרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם נוֹטֵל כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵג עַכְשָׁו בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים: (לק"ת סי' ע"ב)

קט. זֶה סִימָן שֶׁהָיָה אֵצֶל צַדִּיק אֱמִתִּי, כְּשֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו בּוּשָׁה וְשִׁפְלוּת עַל־יְדֵי שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו אֵיזֶה דְּבַר תּוֹרָה. כִּי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ בּוּשָׁה, שֶׁהוּא עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּית כַּנַּ"ל: (שם)

[קי]. הִסְתַּכְּלוּת פְּנֵי הַצַּדִּיקִים לְבַד הוּא גַּם כֵּן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, בְּוַדַּאי כְּשֶׁזּוֹכִין לְדַבֵּר עִמּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכִין לִשְׁמֹעַ מִפִּיו תּוֹרָה הוּא טוֹב יוֹתֵר. אֲבָל גַּם הָרְאִיָּה וְהַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד (עַיֵּן עֵינַיִם י י"א): (לק"ת סי' ע"ה)

[קיא]. צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, כִּי אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ, אַשְׁרֵי לוֹ אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ, כִּי אַחַר כָּךְ, דְּהַיְנוּ לְאַחַר מוֹתוֹ, קָשֶׁה מְאֹד לְהִתְקָרֵב. וְהַבַּעַל דָּבָר שָׂם לִבּוֹ עַל זֶה לְבַלְבֵּל אֶת הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ

עַכְשָׁו גַּעֲגוּעִים וְכִסּוּפִין בֵּין בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת בִּימֵי קֶדֶם, אַךְ אֵין יוֹדְעִים לְהֵיכָן לְהִתְקָרֵב. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק הָאֱמֶת: (לק"ת סי' ע"ח)

קיב. הָאָדָם לֹא בָּא לְזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַנְּשָׁמָה לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית, דְּהַיְנוּ לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה בְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא. אֲבָל הָעִקָּר הוּא מַנְהִיג הַדּוֹר הָאֱמִתִּי. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא דַּיְקָא יָכוֹל לְהָאִיר בָּנוּ יְדִיעַת וְהַשָּׂגַת הַתַּכְלִית עַל־יְדֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם דַּיְקָא. וַאֲפִלּוּ אִם אָנוּ בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה בְּשִׁפָּל הַמַּדְרֵגָה, כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעִין בְּעַצְמֵנוּ עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁכָּלְנוּ אֵין פָּנֵינוּ יָפוֹת כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן בְּגֹדֶל כֹּחוֹ שֶׁל הַמַּנְהִיג הָאֱמֶת כַּנַ"ל, הוּא יָכוֹל לְהָאִיר גַּם בָּנוּ הַשָּׂגַת הַתַּכְלִית הַנַּ"ל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְכּוֹת בְּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ בְּכָל יוֹם עַל זֶה, שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִתֵּן לָנוּ מַנְהִיג אֱמִתִּי, רוֹעֶה נֶאֱמָן כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁיַּכְנִיס בָּנוּ דַּעַת אֱמִתִּי, לְהַכִּיר הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַתַּכְלִית בִּשְׁלֵמוּת מַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה: (לק"ת סי' ל"ט)

קיג. שְׂאוֹר וְחָמֵץ שֶׁבְּלֵב הָאָדָם, הוּא הַמַּסִּית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְרַחֵר אַחַר תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבַּדּוֹר וְלוֹמַר זֶה נָאֶה וְזֶה לֹא נָאֶה, וְעַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית מְבַטְּלִין הַשְּׂאוֹר וְהֶחָמֵץ שֶׁבַּלֵּב (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בִּבְרִית אוֹת ס"ו): (לק"ת סי' פ"ג)

קיד. עַל־יְדֵי הִתְקַשְּׁרוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְכַפָּרַת עָוֹון וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים, וְנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי זֶה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ: (לק"ת סי' צ"א)

קטו. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל, צְרִיכִין לְקַשֵּׁר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִי שֶׁאֵינוֹ מְקַשְּׁרָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת נֶרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁמַּפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגוֹרֵם חַ"ו פְּגִימַת הַלְּבָנָה, גְּלוּת הַשְּׁכִינָה. כִּי כָּל אָדָם בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, הוּא צָרִיךְ לְקַשֵּׁר שִׂכְלוֹ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא לְהַתּוֹרָה וּלְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכָל זֶה נִתְתַּקֵּן עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים. כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם מַעֲלִין וּמְקַשְּׁרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי שֶׁיְּחָתָן, שֶׁמְּשִׂיחִין שִׂיחַת חֻלִּין בְּעִסְקֵי הָעוֹלָם. כִּי גַּם שִׂיחָתָן שֶׁל צַדִּיקֵי אֱמֶת יִקָּרֵה מְאֹד, כִּי עַל־יְדֵי שִׂיחָתָן דַּיְקָא הֵם מְקַשְּׁרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מְאֹד, וְאָזַי כָּל דִּינִין מִתְעַבְּרִין וְכָל חוֹבִין אִתְכַּפְיָן וְכָל נְהוֹרָא וְכָל שְׁלֵמוּ אִשְׁתְּכַח: (שם)

קטז. לָעֲתִיד לָבוֹא כְּתִיב "לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה". אֲבָל מִי שֶׁהוּא מְקֹרָב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, אֲזַי יַחֲזִיק וְיֹאחַז עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק וְיִהְיֶה נִשְׁאָר קַיָּם וְלֹא יִהְיֶה נִנְעָר עִם הָרְשָׁעִים: (שיחות הר"ן סי' כ"ב)

קיז. גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁעַל הַנְּשָׁמוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין לְשַׁעֵר. כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמַּנָּחִים עֲרֵמִים מַמָּשׁ וְצוֹעֲקִים בְּקוֹל מַר מְאֹד, וְאֵין מִי שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם, כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם רַחֲמָנוּת. אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, הוּא יָכוֹל לָרוּץ אֵלָיו וּלְקַבֵּל מִשָּׁם מַלְבּוּשׁ לִנְשָׁמָתוֹ. וְעַיֵּן בִּפְנִים עוֹד מִזֶּה: (שם סי' כ"ג)

קיח. מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לִתֵּן מָעוֹת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת אֵין לְשַׁעֵר. וְעַיֵּן בִּפְנִים: (שם סי' כ"ד)

קיט. מִי שֶׁמְּדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק, הוּא מַמָּשׁ כְּאִלּוּ מְדַבֵּר עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִקְרָא אֶפִּיקוֹרֶס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: (שם סי' ל"ח)

קכ. מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְצַיָּת לְדִבְרֵי חֲכָמִים אֱמִתִּיִּים, הוּא יָכוֹל לְהִשְׁתַּגֵּעַ עַל־יְדֵי זֶה: (שם סי' ס"ז)

קכא. מִי שֶׁאֵינוֹ מְקֻשָּׁר וּמְקֹרָב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, אֲזַי כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא רַק כְּמוֹ מִי שֶׁמְּעַקֵּם עַצְמוֹ וּמִתְדַּמֶּה לַחֲבֵרוֹ כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, כִּי אֵין מַמָּשׁ בַּעֲבוֹדָה כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמִתִּי: (שם סי' קי"א)

צדקה

צְדָקָה

א. צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, שֶׁלֹּא יִטֶּה מִן הַצַּד לֹא לְיָמִין וְלֹא לִשְׂמֹאל, רַק יְכַלְכֵּל כָּל דְּבָרָיו בַּמִּשְׁפָּט: (לק"א סי' ב' אות ד')

ב. עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְהַתַּלְמִיד חָכָם, עַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִדְּבָרִים בְּטֵלִים וּלְשׁוֹן הָרָע וְנֶאֱוָה וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן. גַּם עַל־יְדֵי צְדָקָה נִצּוֹלִין מֵעֲנִיּוּת וְזוֹכִין לַעֲשִׁירוּת: (לק"א סי' ד' אות ח')

ג. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְשַׁבְּרִין תַּאֲוַת מָמוֹן וּמַמְשִׁיכִין הַשְׂגָּחָה שְׁלֵמָה וּמְבַטְּלִין הַחֲרוֹן אַף מִן הָעוֹלָם, וּמַמְשִׁיכִין חֶסֶד בָּעוֹלָם וְנִמְשָׁךְ הִתְגַּלּוּת מָשִׁיחַ וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא הִתְגַּלּוּת הַדַּעַת. וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהַעֲלוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְחַדְּשָׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהָבִיא הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה שֶׁל לֶעָתִיד לָבוֹא, וְנַעֲשֶׂה תִּקּוּנָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, גַּם נֶחֱשָׁב כְּמַקְטִיר קְטֹרֶת: (לק"א סי' י"ג אות א' ב' ה')

ד. עַל־יְדֵי צְדָקָה לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים וַעֲנִיִּים הֲגוּנִים, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, וְעַל יְדֵי זֶה מַשְׁלִימִין הַשֵּׂכֶל וְזוֹכִין לִרְאוֹת אוֹר הַצַּדִּיק, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה וְאַהֲבָה: (לק"א סי' י"ז אות ה')

ה. הַצְּדָקָה שֶׁנּוֹתֵן לְצַדִּיקִים אֱמִתִּיִּים וַעֲנִיִּים הֲגוּנִים נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ נָתַן לְכַמָּה וְכַמָּה נְפָשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל: (שם)

ו. עַל־יְדֵי צְדָקָה הַנַּ"ל, הוּא מַזְכִּיר אֶת הַטּוֹב הַכָּבוּשׁ בֵּין הָעַכּוּ"ם, הַיְנוּ נִיצוֹצֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּפְלוּ בַּגָּלוּת, וּמֵחֲמַת אָרִיכַת הַזְּמַן שֶׁל הַגָּלוּת שָׁכְחוּ מַעֲלָתָם. אֲבָל עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה הַנַּ"ל הֵם זוֹכְרִים אֶת עַצְמָן, אֵיךְ נָפְלוּ מִשָּׁמַיִם – אֶרֶץ. וּמַתְחִילִים לְרַחֵם עַל עַצְמָן וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ, כִּי הֲלֹא הֵם לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי יִשְׂרָאֵל עֶלְיָה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִמְלַךְ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְרִיאַת הָעוֹלָם, וְעַתָּה הֵם כְּבוּשִׁים בְּגָלוּת כָּזֶה וְיכוֹלִים חַ"ו לֵילֵךְ לְכִלָּיוֹן וְהֶפְסֵד חַ"ו. וּמֵחֲמַת זֶה שֶׁזּוֹכְרִים כָּל זֶה, הֵם שָׁבִים וְחוֹזְרִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וּמִזֶּה מִמֵּילָא יוּכַל כָּל אָדָם לְהָבִין בְּעַצְמוֹ, כַּמָּה וְכַמָּה הוּא בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, כְּשֶׁיִּזְכֹּר גֹּדֶל מַעֲלָתוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ, וְיֹאמַר בְּלִבּוֹ: [הֲלֹא] אֲנִי מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְאֵיךְ אֲנִי מֻטָּל עַתָּה, וְחַ"ו חַ"ו מִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה לְהַלָּן בַּיָּמִים הַבָּאִים, כִּי [הֲלֹא] הַבַּעַל דָּבָר רוֹצֶה לְכַלּוֹת אוֹתִי חַ"ו. וְעַל־יְדֵי זֶה יְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם אות ו')

ז. עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְעָנִי הָגוּן, עַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מָמוֹנוֹ. וַאֲזַי נִתְגַּלֶּה עַל־יְדֵי מָמוֹנוֹ גְּוָנִין עִלָּאִין, שֶׁהֵם עִקַּר הִתְגַּלּוּת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה מַכְנִיעִין וּמְשַׁבְּרִין הַקְּלִפּוֹת וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וְהַתַּאֲווֹת וְהַמְנִיעוֹת, שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא, וּמִתְפַּשְׁטִין עָלָיו מְאֹד וְאֵין מַנִּיחִים אוֹתוֹ לִכְנֹס אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה לְעָנִי הָגוּן מְשַׁבְּרִין אוֹתָם וְעוֹלִין מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה: (לק"א סי' כ"ה אות ד')

ח. צְדָקָה הוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן. וְצָרִיךְ שֶׁיְּכַוֵּן בְּכָל הִלּוּךְ וְהִלּוּךְ וּבְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשָׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן, שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּהִלּוּכוֹ וּבְדִבּוּרוֹ וּבְיגִיעָתוֹ בְּהַמַּשָּׂא וּמַתָּן, כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה מֵהָרֶוַח שֶׁיַּרְוִיחַ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן זֶה, וְזֶה עִקַּר תִּקּוּנוֹ שֶׁל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן: (לק"א סי' כ"ט אות ט')

ט. עַל־יְדֵי צְדָקָה נִתְרוֹמֵם הַמֹּחִין וְיֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה בְּלִי טֹרַח: (שם)

י. עַל־יְדֵי צְדָקָה יְכוֹלִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַמְאִירִים בַּתּוֹרָה: (שם אות י')

יא. עַל־יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד מַכְנִיעִין חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְנִצּוֹלִין מֵעֹל מַלְכוּת, וְזוֹכִין לְהַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת: (לק"א סי' ל' אות ו')

יב. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִין תּוֹכָחָה וּמוֹסָר מִמּוֹכִיחֵי אֱמֶת, אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכַחְתָּם בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד: (שם אות ז')

יג. הַצְּדָקָה מַנְהֶגֶת כָּל גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, וְעַל יָדָהּ [וְנִשְׁפָּעִין] כָּל הַבְּרָכוֹת. אֲבָל אֵין שְׁלֵמוּת לְהַבְּרָכוֹת כִּי אִם בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה. כִּי עִקַּר חֲשִׁיבוּת הַצְּדָקָה הִיא הָאֱמוּנָה. עַל־כֵּן עִקַּר הִתְנוֹצְצוּת אוֹר הַצְּדָקָה וּשְׁלֵמוּתָהּ אֵינוֹ אֶלָּא בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה: (לק"א סי' ל"א אות ב')

יד. יִתֵּן צְדָקָה קֹדֶם שֶׁיֵּצֵא לַדֶּרֶךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ עִכּוּב וְצַעַר בַּדֶּרֶךְ: (שם אות ט')

טו. עִקַּר הַתַּעֲנִית הִיא הַצְּדָקָה, וְעַל־יְדֵי תַּעֲנִית וּצְדָקָה זוֹכֶה לְהַכְנִיעַ הַגּוּף לְגַבֵּי הַנֶּפֶשׁ, הַחֹמֶר לְגַבֵּי הַצּוּרָה, הַסִּכְלוּת לְגַבֵּי הַשֵּׂכֶל, וְיוֹצֵא מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר, מִמָּוֶת לְחַיִּים, מִבְּהֵמָה לְאָדָם. וְנִתְבַּטְּלִין חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְכָל הַחָכְמוֹת שֶׁל הֶבֶל וְשֶׁקֶר לְגַבֵּי חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָה הָאֲמִתִּית. וְנִתְבַּטֵּל הַשִּׂכְחָה, וְזוֹכֶה לְזִכָּרוֹן, וּמְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ, וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים בָּעוֹלָם: (לק"א סי' ל"ז אות ג')

טז. צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא גְּדוֹלָה מִצְּדָקוֹת חוּץ לָאָרֶץ. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּכְלֹל עַצְמְךָ בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הֶבֶל הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר בְּטוּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וְהַשִּׂכְחָה וְהַסִּכְלוּת וְכוּ' מִן הָעוֹלָם: (שם אות ד')

יז. צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם הִסְתַּפְּקוּת, לְהִסְתַּפֵּק רַק בְּמַה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּהֶכְרֵחִיּוּת מִזֶּה הָעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוּת גּוּפֵיהּ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לִצְדָקָה. וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה וְנִמְשָׁכִין כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת: (לק"א סי' נ"ד אות ב')

יח. עַל־יְדֵי צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, וְנִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וְהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' מ"ד)

יט. עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם רַב: (לק"א סי' נ"ז אות ז')

כ. עַל־יְדֵי צְדָקָה מַמְשִׁיכִין כָּל הַחֲסָדִים, וּמַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד וְהַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִן הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּמְתַקְּנִים פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה. וְאָז נִתְבַּטֵּל הַכָּבוֹד וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבַּדּוֹר, וְחוֹזֵר הַכָּבוֹד לְמַנְהִיגֵי אֱמֶת: (לק"א סי' סז אות ב' ג' ה' ו')

כא. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן צְדָקָה אֲצֶל "וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל" כַּמּוּבָא, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַכָּבוֹד וְהַמֶּמְשָׁלָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא וּלְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ז')

כב. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקֵּן מָמוֹנוֹ, וְאָז יִתְקַיֵּם מָמוֹנוֹ בְּיָדוֹ וְיִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּרֶוַח. עַיֵּן מָמוֹן אוֹת ל"ח: (לק"א סי' ס"ט)

כג. כְּשֶׁנּוֹתֵן צְדָקָה לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא עָנִי גָּדוֹל הוּא מִתְבָּרֵךְ מִיָּד: (לק"א סי' ע')

כד. מַתָּן בַּסֵּתֶר הוּא תִּקּוּן לְמִקְרֵה לַיְלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' פ"ג)
כה. צְדָקָה מַצִּיל מֵעֲבֵרוֹת: (לק"א סי' קט"ז)
כו. עַל־יְדֵי צְדָקָה נִמְשָׁךְ דַּעַת: (לק"א סי' קי"ט)
כז. סְגֻלָּה לְחֹלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לִצְלָן, לְפַזֵּר צְדָקָה לָאֶבְיוֹנִים. ["פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים" רָאשֵׁי־תֵבוֹת נֹפֶל]: (לק"א סי' ר"א)
כח. הַצְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין לַתַּלְמִיד חָכָם גְּדוֹלָה וִיקָרָה מְאֹד, וְאֵין עֶבֵרָה יְכוֹלָה לְכַבּוֹתָהּ: (לק"א סי' ר"ד)
כט. עַל־יְדֵי נְתִינַת מַעֲשֵׂר נִצּוֹלִין מִשְּׁנָאִים: (לק"א סי' רכ"א)
ל. עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂר זוֹכִין לְהִסְתַּפְּקוּת: (שם)
לא. צְדָקָה מַצֶּלֶת מֵהֶרְהוּרֵי נְאוּף (עַיֵּן הֶרְהוּרִים אוֹת י"ג): (לק"א סי' רמ"ב)
לב. צְדָקָה הִיא תִּקּוּן לְפֶגַם הַבְּרִית. אֲבָל צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִתֵּן לְעָנִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, כִּי עַל־יְדֵי זֶה נִפְגָּם יוֹתֵר, רַק לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לַעֲנִיִּים מְהֻגָּנִים לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם צְדָקָה, וְהִיא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לְפֶגַם הַבְּרִית: (לק"א סי' רס"ד)
לג. תְּמְכֵי אוֹרָיְתָא שֶׁנּוֹתְנִין מָעוֹת לְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים זְכוּתָם גָּדוֹל מְאֹד. כִּי עַל יְדֵי מָמוֹנָם שֶׁמַּחֲזִיקִין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְהוֹלִיד הֲלָכוֹת וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה שֶׁנּוֹלְדָה וְנִתְגַּלְּתָה עַל יָדָם. וְכָל הַמְּמוֹן שֶׁהֵם נוֹתְנִים לְהַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְנֶחְסָר לְפִי שָׁעָה אֶצְלָם, נִתְמַלֵּא לָהֶם אַחַר כָּךְ עַל־יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּתְחַדְּשִׁין עַל יָדָם כַּנַּ"ל. שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁפָּע חֶסֶד וְחוֹזֵר וְנִתְמַלֵּא הַחְסָרוֹן. וְהֵם זוֹכִין לְשַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא וּלְהֶאָרַת ג' קַוֵּי הָאֱמֶת לְד' חֶלְקֵי הַדִּבּוּר וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בֶּאֱמֶת וֶאֱמוּנָה אוֹת מ'): (לק"ת סי' ב' אות ג' ד')
לד. גֶּבֶר הָאָדָם הוּא הַדִּבּוּר, וְזֶה הַדִּבּוּר נִמְשָׁךְ מִצְּדָקָה. כִּי צְדָקָה וָחֶסֶד הִיא עִקַּר גֶּבֶר הָאָדָם, כִּי גֶּבֶר הָאָדָם מְדַבֵּר הוּא לְגָמֹל חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת. וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד פּוֹגֵם בְּהַדִּבּוּר מְאֹד, וְאֵינוֹ בְּכֹלֶל אָדָם כְּלָל: (לק"א סי' רכ"ה)
לה. עִקַּר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה הוּא לְשַׁבֵּר הָאַכְזְרִיּוּת שֶׁלּוֹ לְהַפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לְהִתְנַדֵּב לִצְדָקָה. כִּי מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן בְּטִבְעוֹ וְנוֹתֵן צְדָקָה מֵחֲמַת רַחֲמָנוּת שֶׁבְּטִבְעוֹ, אֵין זֶה עֲבוֹדָה. עַל־כֵּן כָּל הַנְּדִיבֵי לֵב שֶׁרוֹצִים לְקַיֵּם מִצְוַת צְדָקָה כָּרָאוּי, צְרִיכִים לֵילֵךְ וְלַעֲבֹר בַּתְּחִלָּה דֶּרֶךְ בְּחִינָה זֹאת, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה צְרִיכִים לְשַׁבֵּר אַכְזְרִיּוּת שֶׁלָּהֶם בְּטִבְעָם לְהַפְכוֹ לְרַחֲמָנוּת, לְתֵת צְדָקָה, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת הַצְּדָקָה כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ד' אות א')
לו. הַצְדָקָה מַרְחֶבֶת כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִכְנָס בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ וַעֲבוֹדָה מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לִפְתֹּחַ שָׁם פֶּתַח לִכְנֹס בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, וּבִשְׁבִיל זֶה כָּל

הַתְחָלוֹת קָשׁוֹת. וְעַל־יְדֵי הַצְּדָקָה מַרְחִיב הַפֶּתַח, כִּי הַצְּדָקָה מַרְחֶבֶת וּפוֹתַחַת בְּיוֹתֵר כָּל הַפְּתָחִים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ב')

לז. הַתְחָלַת הַצְּדָקָה הִיא קָשָׁה וּכְבֵדָה מְאֹד, אֲבָל הַתּוֹעֶלֶת שֶׁל הַצְּדָקָה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. כִּי צָרְכֵי הַגּוּף הֵם רַבִּים מְאֹד, וַאֲפִלּוּ הַהֶכְרֵחִיּוּת הֵם רַבִּים מְאֹד, אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּמַלְבּוּשִׁים וְדִירוֹת, וְהֵם מוֹנְעִים אֶת הָאָדָם מְאֹד מֵעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי צְדָקָה מִתְבַּטְּלִים כָּל אֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת. כִּי עַל־יְדֵי צְדָקָה זוֹכֶה שֶׁיַּשְׁפִּיעַ חַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וּמְלָאכָה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, רַק תִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל יְדֵי אֲחֵרִים וְהוּא יַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ: (שם אות ג')

לח. עַל־יְדֵי צְדָקָה מְתַקְּנִים הַפְּגָם שֶׁל הַזְּקֵנִים מַאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁבְּדוֹר שֶׁאֵינָם כְּרָאוּי (עַיֵּן יִרְאָה אוֹת כ"ה), וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְבַטֵּל שֹׂרֶשׁ חָכְמַת הַטֶּבַע, וְזוֹכִין לִשְׁמֹעַ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל יוֹם טוֹב קֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרֵא וּמְגַלֶּה אֶת הָרָצוֹן, שֶׁהַכֹּל בִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אוֹתוֹת נוֹרָאוֹת בְּכָל הַיָּמִים טוֹבִים וּבְטֵל הַטֶּבַע. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִירְאָה, וְעַל יְדֵי יִרְאָה נִשְׁפָּע חֶסֶד, עַד שֶׁאֵין צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל: (שם אות ט')

לט. צְדָקָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַמַּכּוֹת: (שם אות י"ב)

מ. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְקַבֵּל דִּבּוּר פִּיו הַקָּדוֹשׁ מִבַּעֲלֵי צְדָקָה: (לק"ת סי' ט"ו)

מא. כְּשֶׁמְּקַנְּאִין קִנְאַת ה' צְבָאוֹת נֶחֱשָׁב כְּמוֹ צְדָקָה: (לק"ת סי' ס"ה)

מב. עַל־יְדֵי צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְקַבֵּל הַשְׁפָּעַת הַנֹּעַם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין קְדוֹשִׁים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁלוֹם, וְזוֹכֶה לְהַרְגִּישׁ הַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָנִים הֲגוּנִים וּלְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן וְקִיּוּם הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְתַקֵּן גַּם הַמֹּחִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ לָאָרֶץ וּלְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת (וְעַיֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹת י"ט): (לק"ת סי' ע"א)

מג. צָרִיךְ שֶׁיִּלְמֹד לַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם הַי"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים וַחֲסָדִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַחֲמָנוּת וְיַרְבֶּה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וּיקַיֵּם כָּל הַי"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְעַל־יְדֵי זֶה מְעוֹרֵר לְמַעְלָה הַי"ג מִדּוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁל רַחֲמִים, וְעַל־יְדֵי זֶה מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל הַמְּחַבְּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו. כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל עֲוֹונוֹתָיו עַל־יְדֵי זֶה וּמַעֲבִירָם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן: (שיחות הר"ן סי' פ"ט)

ציצית

צִיצִית

א. צִיצִית שְׁמִירָה לְנָאוּף, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מֵעֲצַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהֵם דִּבְרֵי עֲצוּת רָעוּת שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵעֲבוֹדַת ה', שֶׁהֵם מוֹנְעִים הַרְבֵּה מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת. וְזוֹכִין לְקַבֵּל עֶצֶת הַצַּדִּיקִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמֶת וְלֶאֱמוּנָה וּתְפִלָּה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְנִסִּים, וְעַל יְדֵי זֶה תָּבוֹא הַגְּאֻלָּה מְהֵרָה, וְיִזְכֶּה לְפַרְנָסָה, וּלְהָבִין הֵיטֵב בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּלְמֹד. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאֹד בְּמִצְוֹת צִיצִית, וּלְכַוֵּן בִּשְׁעַת עֲטִיפַת הַצִּיצִית הַקְּדוֹשִׁים וּבְרָכָתָן, שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל זֶה עַל־יְדֵי הַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת: (לק"א סי' ז' אות ד')

ב. צִיצִית הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה וְעַל יָדָם מַשְׁלִימִין כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת עַל יְדֵי אֲנָחָה, וּמַכְנִיעִין הָרוּחַ חַיִּים דִּקְלִפָּה, רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ הַטֻּמְאָה, וּמַפְרִישִׁין וּמְגָרְשִׁין הָרָע מִן הַטּוֹב מִכָּל הַמִּדּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִין הַחוֹלְקִים [ו]הָרְשָׁעִים וּמַשְׁפִּילִין אוֹתָם עַדֵי אָרֶץ: (לק"א סי' ח' אות ח')

ג. צִיצִית הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הַדְּבֵקִים בְּמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מְקַבְּלִים חִיּוּתָם מִשָּׁם, וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּבְרָכָה עַד בְּלִי דָּי: (לק"א סי' מ"ט אות ז')

ד. עַל־יְדֵי שֶׁנִּזְהָרִין בְּמִצְוֹת צִיצִית זוֹכִין לִתְפִלָּה וְלִתְשׁוּבָה בְּכָל לִבּוֹ, וּמַמְתִּיקִין הַדִּינִים, וְזוֹכִין שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה: (שם)

ה. עַל־יְדֵי מִצְוַת צִיצִית מַמְשִׁיכִין תִּקּוּן צִמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא מֹחוֹ חוּץ לְגֻבּוֹל כְּשֶׁמַּגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו (וְעַיֵּן דַּעַת ל"ו ול"ז וְזָכְרוֹן ד'). וְעַל־כֵּן צִיצִית קֹדֶם לִתְפִלִּין, כִּי צְרִיכִין לְתַקֵּן מִקֹּדֶם צִמְצוּם הַמֹּחִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמֹּחַ חוּץ לְגֻבּוֹל, וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלִין לְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלִּין: (לק"א סי' נ"ד אות ג')

קדושה

קָדֻשָּׁה וּבוֹ נִכְלָל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם

א. עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַלָּשׁוֹן וְהַדִּבּוּר, שֶׁמְּקַדְּשִׁין אוֹתוֹ בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְשׁוֹמְרִים עַצְמָן מִכֹּל מִינֵי פְּגַם הַדִּבּוּר, עַד שֶׁזּוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה דִּבּוּרוֹ וּלְשׁוֹנוֹ בְּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת הַבְּרִית: (לק"א סי' י"ט אות ג')

ב. צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת פִּיו וְחֹטְמוֹ וְעֵינָיו וְאָזְנָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִלְּהוֹצִיא שֶׁקֶר מִפִּיו וְכֵן מִשְּׁאָר דְּבּוּרִים פְּגוּמִים, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ הַחֹטֶם, וְיִהְיֶה לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ אֶת הָאָזְנַיִם וְשׁוֹמֵעַ לְדִבְרֵיהֶם. וְיַעֲצוֹם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרַע. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדַעַת שָׁלֵם וְיַגִּיעַ לַשֵּׂכֶל, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁפַע אֱלֹקִי שֶׁהוּא בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. גַּם עַל־יְדֵי שֶׁהוּא עָנָו שֶׁפָּל וְסַבְלָן, וְלֹא יֶחֱרֶה אַפּוֹ עַל בִּזְיוֹנוֹ, עַל־יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ הַחֹטֶם בְּשְׁלֵמוּת. גַּם עַל־יְדֵי מַה שֶּׁאָדָם הוּא נֶאֱמָן רוּחַ מְכַסֶּה דָּבָר, שֶׁנִּזְהָר מִלְּגַלּוֹת סוֹד שֶׁאֵין צְרִיכִין לְגַלּוֹת, עַל יְדֵי זֶה מְקַדֵּשׁ אֶת הָאָזְנַיִם: (לק"א סי' כ"א אות ב' ג' ו')

ג. עַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם זוֹכִין לְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וּלְקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה הֵיטֵב אֶל הַדִּבּוּר. וְעַל־כֵּן עִצָּה טוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, לְקַבֵּל עָלָיו בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם. גַּם בִּלֹּא זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא לְהִתְפַּלֵּל בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ (עַיֵּן תְּפִלָּה כ"ו).

[ד] כִּי אֲפִלּוּ הַקֹּל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁרוֹצִים לְהַעֲבִירָם עַל דָּת חַ"ו, הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כַּאֲשֶׁר נִרְאָה בְּחוּשׁ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה בְּכָל יוֹם, שֶׁהוּא מְרֻצֶּה לִמְסֹר נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי זֶה עִקַּר קְדֻשַּׁת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כַּנַּ"ל: (לק"א סי' פ')

ה. צָרִיךְ לוֹמַר קְרִיאַת שְׁמַע בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, הַיְנוּ שֶׁיְצַיֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ כָּל הָאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין כְּאִלּוּ סוֹקְלִין וְשׂוֹרְפִין אוֹתוֹ וְכוּ'. וְיצַיֵּר הַמִּיתָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּמַחֲשָׁבָה חֲזָקָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיִּרְגִּישׁ צַעַר הַמִּיתָה מַמָּשׁ בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי הַמַּחֲשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תֹּקֶף גָּדוֹל, וְיכוֹלִין עַל־יְדֵי שֶׁמְּצַיְּרִין בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַמִּיתָה לְהַרְגִּישׁ צַעַר הַמִּיתָה מַמָּשׁ. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהִתְנַהֵג כָּךְ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁלֹּא יִשְׁאַר שָׁם בְּעֵת שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁקָּרוֹב שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ, שֶׁלֹּא יָמוּת בִּלֹּא עִתּוֹ חַ"ו: (לק"א סי' קצ"ג)

ו. עִקַּר הַיִּחוּד שֶׁל מַעְלָה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם: (לק"א סי' ר"ס)

ז. יֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֵׁם גָּדוֹל לְמֶרְחוֹק, אֲבָל הָרִבֵּה מְבַזִּין אֶת שְׁמָם וְדוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁפִיכוּת דָּמִים מִזֶּה, וְהֵם מְקַבְּלִים כָּל זֶה עֲלֵיהֶם בְּעַצְמָם בִּשְׁבִיל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה הֵם מַצִּילִים רִבְבוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּיתָה וַהֲרִיגָה, חַ"ו: (שם)

ח. אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם, אוֹתוֹ הַדָּבָר הַיָּקָא הוּא צָרִיךְ לְשַׁבֵּר בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת מְסִירַת נֶפֶשׁ. וּמִי שֶׁהוּא מִתְפַּחֵד מְאֹד מֵהַמִּיתָה, הוּא הַיָּקָא צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ לָמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם: (שיחות הר"ן נ"ז)

רצון וכיסופין

רָצוֹן וְכִסּוּפִיןא. עִקַּר הִתְהַוּוּת הַנֶּפֶשׁ הוּא עַל־יְדֵי הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד לְפִי מַדְרֵגָתוֹ שֶׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָה לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין אֵלּוּ נַעֲשָׂה נֶפֶשׁ קְדוֹשָׁה: (לק"א סי' ל"א בסוף בד"ה "זוונן והצטרפותן" וכו')

ב. אַךְ כְּדַי שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, צָרִיךְ לְדַבֵּר בַּפֶּה הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת שֶׁלּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה פּוֹעֵל שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשָׂה בַּקָּשָׁתוֹ וְיִזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְמַה שֶׁהוּא נִכְסָף. וְזֶהוּ מַעֲלַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁצָּרִיכִין לְשׂוֹחֵ וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל יוֹם וּלְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ הַטּוֹבִים, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא רוֹצֶה וּמִשְׁתּוֹקֵק שֶׁיְּמַלֵּא לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו לְמַלֹּאת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים שֶׁלּוֹ הַטּוֹבִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, לִפְעֹל מַה שֶּׁצָּרִיךְ: (שם ד"ה "וזה בחינת נקדות הכסף" וכו')

ג. עַל־יְדֵי כְּסוּפִים טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וְנַעֲשֵׂית לוֹ סַם חַיִּים וּמֵבִיא טוֹב לָעוֹלָם. וְכֵן לְהֶפֶךְ, עַל־יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים חַ"ו, הוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְהֶפֶךְ, וְנַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת, בְּחִינַת וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, וּמֵבִיא רָעוֹת לָעוֹלָם חַ"ו: (שם)

ד. וּכְלַל הַדָּבָר, שֶׁמְּאֹד יָקָר הַכְּסוּפִין וְהַהִשְׁתּוֹקְקוּת לְדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַל יָדָם נִתְהַוֶּה נֶפֶשׁ וְנִגְמָר עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר כַּנַּ"ל. וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ תּוּכַל לְהִתְגַּלְגֵּל לְתוֹךְ רָשָׁע וּלְהַחֲזִירוֹ בִּתְשׁוּבָה. וְכֵן לְהֶפֶךְ, כַּמָּה רָעוֹת גּוֹרְמִים הַכְּסוּפִין לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ טוֹב חַ"ו, כִּי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּתְהַוֶּה עַל־יְדֵי כְּסוּפִין רָעִים, מִתְגַּלְגֵּל לִפְעָמִים לְתוֹךְ הַצַּדִּיק וְתוּכַל לְהַחֲטִיאוֹ חַ"ו: (שם ד"ה "וכלל הדבר" וכו')

ה. מִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִלְמֹד כְּלָל כְּגוֹן שֶׁהוּא עַם הָאָרֶץ אוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם סֵפֶר, אוֹ שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ וּבְמִדְבָּר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, רַק שֶׁלִּבּוֹ בּוֹעֵר בּוֹ וְנִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד לִלְמֹד תּוֹרָה, אֲזַי מַה שֶּׁהַלֵּב חוֹמֵד לִלְמֹד זֶה בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת לִמּוּד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר (עַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן קמ"ב): (לק"א סי' קמ"ב)

ו. עַל־יְדֵי שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם רָצוֹן אַחַר חוּץ מֵרָצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נַעֲשָׂה מַלְכוּת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְבַטֵּל רְצוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ רָצוֹן, רַק כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵן שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מָמוֹן וּבָנִים הֵן לָאו חַ"ו. וְכֵן שְׁאָר כָּל הָרְצוֹנוֹת לֹא יִהְיֶה רַק כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז מַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ יִתְבָּרַךְ לְבַד: (לק"א סי' קע"ז)

ז. מַעְנִין רָצוֹן מֻפְלָג שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלָל מַה הוּא רוֹצֶה, עַיִן אֱמוּנָה אוֹת נ"ה אֲכִילָה אוֹת י"ז: (לק"ת סי' ז' אות י')

ח. הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל חָפֵצִים וְרוֹצִים לְעָבְדוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אֵין כָּל הָרְצוֹנוֹת שָׁוִין. וְיֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בָּרָצוֹן, אֲפִלּוּ בְּאָדָם אֶחָד בְּעַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל רֶגַע יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין הָרְצוֹנוֹת. וְהַכֹּלָל, שֶׁעִקַּר הוּא הָרָצוֹן וְהַכִּסּוּפִין, שֶׁיִּהְיֶה כּוֹסֵף תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְתוֹךְ כָּךְ מִתְפַּלְּלִין וְלוֹמְדִין וְעוֹשִׂין מִצְווֹת (וְעַיֵּן מָמוֹן אוֹת נב): (שיחות הר"ן סי' נ"א)

רפואה

רְפוּאָה

א. סְגֻלָּה לַחוֹלֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַצִּיצִית: (לק"א סי' ז' בסוף)

ב [ה]. טוֹב מְאֹד לָאָדָם שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל שׁוּם דָּבָר כִּי אִם עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת. לְמָשָׁל כְּשֶׁצָּרִיךְ לִרְפוּאָה, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל אַחַר עֲשָׂבִים רַבִּים, וְלִפְעָמִים אֵלּוּ הָעֲשָׂבִים הַצְּרִיכִים לוֹ אֵינָם בַּנִּמְצָא בְּמְדִינָתוֹ, וְהָעֲשָׂבִים הַנִּמְצָאִים אֵינָם טוֹבִים לְמַכָּתוֹ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוֹב לַכֹּל הַמַּכּוֹת וּלְכָל מִינֵי חוֹלַאַת לְרַפְּאוֹתָם, וְהוּא בְּנִמְצָא תָּמִיד. עַל־כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה חַ"ו, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כָּל סְמִיכָתוֹ רַק עַל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וְזֶה יוּכַל לִמְצֹא תָּמִיד וְיוֹעִיל לוֹ בְּוַדַּאי וְכַנַּ"ל. אֲבָל לְקַבֵּל רְפוּאָה עַל־יְדֵי רְפוּאַת הָרוֹפְאִים, זֶה צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד שֶׁיּוּכַל לִמְצֹא רוֹפֵא עִם רְפוּאוֹת שֶׁיּוּכְלוּ לְרַפְּאוֹתוֹ. וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ בְּנִמְצָא כְּלָל, כִּי הָרוֹפְאִים מַזִּיקִים יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמּוֹעִילִים לְעִתִּים רְחוֹקוֹת כַּאֲשֶׁר יְבֹאַר לְקַמָּן: (לק"א סי' י"ד אות י"א)

ג [ב]. אִשָּׁה שֶׁדָּמְיָה מְרֻבִּים וְאֵין לָהּ וֶסֶת, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן מַזִּיק לָהּ, עִם כָּל זֶה רְפוּאָתָהּ עַל־יְדֵי יַיִן שֶׁהִסְתַּכֵּל בּוֹ צַדִּיק אֲמִתִּי: (לק"א סי' כ"ט בסוף)

ד [ג]. לְפִי הַגְדָּלַת הַדַּעַת כֵּן נִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם, וְכֵן זוֹכִין לִרְפוּאָה. עַל־כֵּן עִקַּר הָרְפוּאָה עַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַעַת: (לק"א סי' נ"ו אות ג' ו' ח')

ה [ד]. עַל־יְדֵי טְבִילַת מִקְוֶה נִמְשָׁךְ דַּעַת וְזוֹכִין לִרְפוּאָה: (שם אות ז' ח')

ו. מִי שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֵין רְפוּאָה לְמַכָּתוֹ. וְהַתִּקּוּן לָזֶה שֶׁיִּדֹּר אֵיזֶהוּ נֶדֶר וְיַקְיֵם מִיָּד, עַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה: (לק"א סי' נ"ז אות ב')

ז. זֶעָה הוּא רְפוּאָה לְחֹלִי הַקַּדַּחַת: (לק"א סי' רס"ג)

ח. עִקַּר רְפוּאַת הַחוֹלֶה הוּא רַק עַל־יְדֵי פִּדְיוֹן. וְלֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה רְשׁוּת לָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת כִּי אִם אַחַר הַפִּדְיוֹן, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁעוֹשִׂין פִּדְיוֹן לְהַחוֹלֶה וּמַמְתִּיקִין הַדִּינִים מֵעָלָיו, אָז יָכוֹל

הָרוֹפֵא לְרַפְּאוֹת עַל־יְדֵי רְפוּאוֹת, אֲבָל לֹא קֹדֶם, כִּי עִקַּר הָרְפוּאָה הִיא [עַל־יְדֵי] פִּדְיוֹן: (לק"ת סי' ג')

ט. צָדָקָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַמַּכּוֹת: (לק"ת סי' ד' אות י"ב)

י. יֵשׁ סוֹבְלֵי חֳלָאִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל בָּא לָהֶם עַל יְדֵי פְּגַם הָאֱמוּנָה, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה בָּאִים מַכּוֹת מֻפְלָאוֹת שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם רְפוּאָה וְלֹא תְּפִלָּה וְלֹא זְכוּת אָבוֹת, וְגַם אֵין מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה קוֹל צְעָקוֹת שֶׁל אָח וּגְנִיחוֹת [שֶׁקּוֹרְעִין אָחְצִין אוֹן קְרֶעכְצִין], שֶׁלִּפְעָמִים מוֹעִיל לְהַחוֹלֶה אֵלּוּ הַקּוֹלוֹת שֶׁמְּרַחֲמִין עָלָיו עַל־יְדֵי זֶה, אֲבָל עַל־יְדֵי נְפִילַת הָאֱמוּנָה גַּם זֶה אֵין מוֹעִיל. וְהַתִּקּוּן לָזֶה, שֶׁצָּרִיךְ לִצְעֹק מִן הַלֵּב לְבַד מֵעֲמְקָא דְּלִבָּא, וְעַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב אֶל הָאֱמוּנָה וְיִהְיֶה לוֹ רְפוּאָה וְיִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל: (לק"א סי' ה' אות א' ב')

יא. מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל חַיָּיו, צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק עַצְמוֹ מְאֹד מִן הַדְּאִקְטוֹרִים וְרוֹפְאִים, כִּי [הֵם] מוּעָדִים לְקַלְקֵל וּמַזִּיקִים מְאֹד, וְעַיִן בִּפְנִים שִׂיחָה אֲרֻכָּה בְּעִנְיָן זֶה: (שיחות הר"ן סי' נ')

יב. אֱמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל מְאֹד לְרַפְּאוֹת הַחוֹלֶה. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בִּטָּחוֹן חָזָק עַל זֶה, וְעַל־יְדֵי זֶה יוֹשִׁיעוֹ ה' וְיִתְרַפֵּא וְיָקוּם מֵחָלְיוֹ (שם סי' צ"ח)

שמחה

שִׂמְחָה

א. עַל־יְדֵי רְאִיַּת פְּנֵי הַצַּדִּיק זוֹכִין לְשִׂמְחָה וּזְרִיזוּת: (לק"א סי' ד' אות ח')

ב. צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה בְּשׁוּם שְׂכַר עוֹלָם הַבָּא בִּשְׁבִילָהּ, אֶלָּא שֶׁיַּזְמִין לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת בִּשְׂכַר מִצְוָה זֹאת, כִּי הוּא נֶהֱנֶה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ. וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לֵידַע מַה שֶּׁנִּגְזַר עַל הָעוֹלָם, אִם הוּא קֹדֶם גְּזַר דִּין וְאִם הוּא לְאַחַר גְּזַר דִּין, וְעַל מִי וְמִי נִגְזַר הַדִּין ח"ו. וְיוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר הָעוֹלָם, כִּי לְאַחַר גְּזַר דִּין צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים לְהַלְבִּישׁ תְּפִלָּתָם בְּסִפּוּרִים. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ: (לק"א סי' ה' אות ב')

ג. לִזְכּוֹת לַשִּׂמְחָה הַזֹּאת הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכוֹחוֹת וּבִירְאָה גְּדוֹלָה וּבְאַהֲבָה וְכוּ' (כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בִּתְפִלָּה אוֹת יו"ד י"א): (שם אות ג')

ד. עַל־יְדֵי רְקוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף נַעֲשֶׂה הַמְתָּקַת הַדִּינִים: (לק"א סי' י' אות א')

[ה]. צָרִיךְ לְאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עַזּוּת גָּדוֹל דְּקְדֻשָּׁה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים הַמּוֹנְעִים. וְעִקַּר הָעַזּוּת וְהַהִתְחַזְּקוּת הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה וְחֶדְוָה, בְּחִינַת כִּי חֶדְוַת ה' הוּא מָעֻזְּכֶם: (לק"א סי' כ"ב אות ט')

[ו]. לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה הוּא עַל־יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, וְהָעִקָּר הִיא תְּפִלָּה, שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכָל פַּעַם לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁיֵּילֵךְ בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְעַל־יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה. וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה עִקַּר הָעִזּוּת וְהַהִתְחַזְקוּת לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמוּנָה נִמְשָׁךְ עַל יָדָם: (שם)

[ז]. שִׂמְחָה הִיא בְּחִינַת אַנְפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה. וּלְהֵפֶךְ, עַצְבוּת הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה, אַנְפִּין חֲשׁוּכִין, מִיתָה. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה זוֹכִין כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, וּכְפִי הִתְקָרְבוּתוֹ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם שִׂמְחַת כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה מְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזוֹכֶה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', וּמֵאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים: (לק"א סי' כ"ג אות א' ב')

[ח]. עַל־יְדֵי עֲשִׁיַּת הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה זוֹכִין לְתַכְלִית הַכֹּל, כִּי זוֹכִין לְהַשִּׂיג הָאוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְהוּא אוֹר אֵין סוֹף, בְּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיְּרִדֹּף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֵלּוּ וְכוּ': (לק"א סי' כ"ד אות א' ב' ח')

[ט]. עַל־יְדֵי שִׂמְחַת הַמִּצְוָה נִשְׁלָם הַקְּדֻשָּׁה, וּמַעֲלֶה הַחִיּוּת וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁבַּקְּלִפּוֹת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂמְחָה, מַעֲלֶה הַשְּׁכִינָה מִבֵּין הַקְּלִפּוֹת: (שם אות ב')

[י]. צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵעַצְבוּת מְאֹד מְאֹד, כִּי הַקְּלִפּוֹת הֵם בְּחִינַת עַצְבוּת וְהֵם תַּקְפָּא דִּדְיָנָא. וּכְשֶׁהָעַצְבוּת מִתְגַּבֶּרֶת, הִיא בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא שִׂמְחָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר בְּטוּל הַקְּלִפּוֹת וַעֲלִיַּת הַקְּדֻשָּׁה הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה כַּנַּ"ל: (שם)

[יא]. עַל־יְדֵי קְטֹרֶת מַעֲלִין מֵהַקְּלִפּוֹת חִיּוּתָם וְזוֹכִין לְשִׂמְחָה, עַל־כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר קְטֹרֶת בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי עִקַּר עֲלִיַּת כָּל נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת הוּא עַל יְדֵי קְטֹרֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל: (שם)

[יב]. רִקּוּדִין שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן שֶׁשּׁוֹתֶה יַיִן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב אוֹ בַּחֲתֻנָּה שֶׁל מִצְוָה אוֹ בְּשִׂאֲרֵי סְעוּדַת מִצְוָה, וְשׁוֹתֶה בְּמִדָּה וְכַוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, לִזְכּוֹת לְשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל, לִשְׂמֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', וְנִתְעוֹרֵר לְשִׂמְחָה עַל־יְדֵי זֶה עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ הַשִּׂמְחָה לְתוֹךְ הָרַגְלִין, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה, עַל־יְדֵי זֶה מְגָרֵשׁ הַחִיצוֹנִים הַנֶּאֱחָזִין בְּהָרַגְלִין, וּמַמְתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים, וְזוֹכֶה לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת. וְהַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת שֶׁל הַרְקוּדִין הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אֲבָל מִי שֶׁמְּרַקֵּד בְּהִתְלַהֲבוּת הַיֵּצֶר, הִיא בְּחִינַת אֵשׁ זָרָה, וְהַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה הוּא בְּחִינַת יַיִן הַמְשַׂכֵּר שֶׁמַּשָּׁם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים חַ"ו. נִמְצָא, רִקּוּדִין דִּקְדֻשָּׁה מַמְתִּיקִין הַדִּינִים כְּמוֹ פִּדְיוֹן: (לק"א סי' מ"א)

[יג]. כָּל הַתַּאֲווֹת בָּאִים מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה, כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל־יְדֵי עַצְבוּת שֶׁהוּא רוּחַ נְכֵאָה, רוּחַ רָעָה, וְעַל־יְדֵי זֶה הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂכְחָה, שֶׁשּׁוֹכֵחַ תַּכְלִיתוֹ וְאֵינוֹ זוֹכֵר בְּעִלְמָא דְּאָתֵי, כָּרָאוּי לִזְכֹּר בְּכָל יוֹם בְּכָלָל וּבִפְרָט (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזִכָּרוֹן בְּאוֹת ד'). וְעַל־כֵּן

צָרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדָמֶה, וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל: (לק"א סי' נ"ד אות ה')

[יד]. שִׂמְיעַת קוֹל נִגּוּן עַל כְּלִי זֶמֶר מְמַנְגֵּן כֻּשֶּׁר לְשֵׁם שָׁמַיִם הוּא סְגֻלָּה גְּדוֹלָה לְשִׂמְחָה, וּלְהַכְנִיעַ וּלְבָרֵר הַמְּדָמֶה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְזִכָּרוֹן, לְאַדְבָּקָא מַחְשַׁבְתָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ בְּכָל יוֹם לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. גַּם עַל־יְדֵי נִגּוּן וְשִׂמְחָה הַנַּ"ל יְכוֹלִין לְהַשִּׂיג בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ: (שם אות ו')

[טו]. עַל־יְדֵי נִגּוּן וְשִׂמְחָה יְכוֹלִין לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה'. עַל־כֵּן עַל יְדֵי שֶׁשְּׂמֵחִין בְּכָל הַיּוֹם יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּת כָּרָאוּי: (שם אות ו' ד"ה "אזכרה" וכו')

[טז]. עַל־יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין לְחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא. כִּי שִׂמְחָה הוּא כְּלִי לִשְׁאֹב וּלְהַמְשִׁיךְ וּלְקַבֵּל עַל יָדָהּ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא: (לק"א סי' ס"ה אות ד')

[יז]. עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְבַטֵּל הַכַּעַס וְהָעַצְבוּת (עַיֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל י"ד): (לק"א סי' קנ"ה)

[יח]. כְּשֶׁאָדָם שׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, עַל־יְדֵי זֶה מְבַטֵּל הַדִּינִים שֶׁעָלָיו לְמַעְלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין חַ"ו, אֲזַי קָשֶׁה לְרַקֵּד: (לק"א סי' קס"ט)

[יט]. עִקַּר פְּגַם הַבְּרִית הִיא עַל־יְדֵי עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה. וְכֵן לְהֵפֶךְ, עִקַּר שִׁמְירַת הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, כִּי עַל־יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יַעֲזֹר לוֹ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית קֹדֶשׁ: (שם)

[כ]. עִקַּר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה הוּא כְּשֶׁהַבְּכִיָּה מֵחֲמַת שִׂמְחָה וְגִילָה. וַאֲפִלּוּ הַחֲרָטָה טוֹב מְאֹד שֶׁתִּהְיֶה מֵחֲמַת שִׂמְחָה, שֶׁמֵּרֹב שִׂמְחָתוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מִתְחָרֵט וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד עַל שֶׁמָּרַד נֶגְדּוֹ, עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר לוֹ בְּכִיָּה מֵחֲמַת שִׂמְחָה: (לק"א סי' קע"ה)

[כא]. צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֵטְא, כִּי צְרִיכִין דַּוְקָא וּדְוִי דְּבָרִים, לְהִתְוַדּוֹת בְּדִבּוּרִים דַּוְקָא בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מָה שֶׁעָשָׂה בִּפְרָטִיּוּת. אֲבָל יֵשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת. וְעַל־יְדֵי שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן חֲתֻנָּה שֶׁל מִצְוָה אוֹ שְׁאָר מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לִשְׁמֹחַ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיְּרַקֵּד הַרְבֵּה מֵחֲמַת שִׂמְחָה, עַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְוַדּוֹת וּדְוִי דְּבָרִים, וְעַל יְדֵי זֶה מְתַקֵּן פְּגַם חֲטָאָיו: (לק"א סי' קע"ח)

[כב]. עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית זוֹכִין לְשִׂמְחָה, וּכְפִי יְמֵי הַתַּעֲנִית כֵּן זוֹכֶה לְשִׂמְחָה: (לק"א סי' קע"ט)

[כג]. צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד מֵעַצְבוּת וְעַצְלוּת, כִּי עִקַּר נְשִׁיכַת הַנָּחָשׁ הִיא עַצְבוּת וְעַצְלוּת רַחֲמָנָא לִצְלָן: (לק"א סי' קפ"ט)

[כד]. עַל־יְדֵי שִׂמְחָה נוֹתְנִין חִזּוּק לְהַמַּלְאָכִים הַמְקַבְּלִין אֶת שֶׁפַע הַמַּאֲכָלִים, וּמַכְנִיעִין אֶת הַשֵּׁדִים, שֶׁלֹּא יִינְקוּ מֵהַשֶּׁפַע בְּיוֹתֵר מֵהָרָאוּי לָהֶם. וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִטֻּמְאַת הַמִּקְרֶה חַ"ו, שֶׁבָּא לִפְעָמִים עַל־יְדֵי הַמַּאֲכָלִים כְּשֶׁאֵין חִזּוּק בְּהַמַּלְאָכִים. כִּי עִקַּר חִזּוּק הַמַּלְאָכִים הוּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה: (לק"ת סי' ה' אות ט' י')

[כה]. עַל־יְדֵי שֶׁמַּזִּיעִין בִּשְׁבִיל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה: (לק"ת סי' ו')

[כו]. עֲצָבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה הִיא בְּחִינַת עַפְרוּרִיּוּת שֶׁנּוֹפֵל עַל לֵב אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵין יָכוֹל הַלֵּב לִבְעֹר וּלְהִתְלַהֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים הֵם מְנַשְּׁבִין בְּרוּחָם הַקָּדוֹשׁ וּמְנַפְּחִים הַעַפְרוּרִיּוּת, שֶׁהִיא הַמָּרָה שְׁחוֹרָה, מִלֵּב יִשְׂרָאֵל, וְעַל יְדֵי זֶה הֵם מַלְהִיבִים לְבָבוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"ת סי' ט')

[כז]. עַל־יְדֵי מָרָה שְׁחוֹרָה וְעֲצָבוּת, הַמֹּחַ וְהַדַּעַת בְּגָלוּת וְקָשֶׁה לוֹ לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ לְשׁוּב אֶל ה', וּמֵחֲמַת זֶה הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר מַה שֶּׁהָעוֹלָם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵינָם מְיַשְּׁבִין עַצְמָן הֵיטֵב, מָה הַתַּכְלִית מִכָּל הָעוֹלָם. אֲבָל עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, הַמֹּחַ מְיֻשָּׁב וְיכוֹלִין לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב, כִּי שִׂמְחָה הוּא עוֹלָם הַחֵרוּת. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁמְּקַשֵּׁר שִׂמְחָה לְדַעְתּוֹ, אָזַי דַּעְתּוֹ בְּחֵרוּת וְאֵינוֹ בְּגָלוּת, וְיוּכַל לְהַנְהִיג הַמֹּחַ וְהַדַּעַת כִּרְצוֹנוֹ, לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב מָה הַתַּכְלִית מִכָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב אֶל ה': (לק"ת סי' י')

[כח]. תֵּכֶף כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר וּלְהַתְחִיל לִכְנֹס בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי תֵּכֶף הִיא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲצָבוּת חַ"ו, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׂוֹנֵא הַמָּרָה שְׁחוֹרָה וְהָעֲצָבוּת: (לק"ת סי' מ"ח)

[כט]. וְצָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ שֶׁיָּבוֹא לְשִׂמְחָה בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְבַקֵּשׁ לְמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי לָבוֹא לְשִׂמְחָה, כַּמְבֹאָר עַל פָּסוּק: "אַזְמְרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" (וְעַיֵּן בְּהִתְחַזְּקוּת אוֹת כ"ו). וְעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לוֹ לִשְׂמֹחַ בְּמַה שֶּׁזָּכָה לִהְיוֹת מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא עָשָׂהוּ גּוֹי. וְזֹאת הַשִּׂמְחָה הִיא בְּוַדַּאי שִׂמְחָה נִפְלָאָה בְּלִי שִׁעוּר וְאֵין בָּהּ שׁוּם בִּלְבּוּל, מֵאַחַר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה). וְיִהְיֶה רָגִיל לוֹמַר בְּפִיו וּבְלִבּוֹ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה: "בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבָּרָאנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים" וְכוּ', וּבָזֶה יוּכַל לִשְׂמֹחַ כָּל יָמָיו בְּכָל מַה שֶּׁיֵּעָבֵר עָלָיו. גַּם כַּמָּה פְּעָמִים צְרִיכִין לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ עַל־יְדֵי מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא, מִלֵּי דִּבְדִיחוּתָא. וּמֵרִבּוּי צָרוֹת הָאָדָם, שֶׁסּוֹבֵל כָּל אֶחָד בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, עַל־כֵּן עַל פִּי רֹב אֵין יְכוֹלִין לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל־יְדֵי מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא, לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּשׁוֹטֶה כְּדֵי לָבוֹא לְשִׂמְחָה, שֶׁכָּל הַחִיּוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ תָּלוּי בָּזֶה. גַּם לְמַעְלָה נַעֲשָׂה מִזֶּה יִחוּד גָּדוֹל עַל־יְדֵי בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ, דְּהַיְנוּ שִׂמְחָה: (שם)

[לן]. מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכָל הַכֹּחוֹת לְהַרְחִיק הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחֹרָה וְלִהְיוֹת אַךְ שָׂמֵחַ תָּמִיד, וְהוּא רְפוּאָה לְכָל מִינֵי חוֹלַאַת. כִּי כָּל מִינֵי חוֹלַאַת בָּאִין מֵעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחֹרָה, וְצָרִיךְ לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת, וְעַל פִּי רֹב עַל־יְדֵי מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא דַּיְקָא כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' כ"ד)

[לא]. צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל לַהֲפֹךְ כָּל הָעַצְבוּת וְהַדְּאָגוֹת לְשִׂמְחָה. וְדַעַת לְנָבוֹן נָקֵל לִמְצֹא בְּכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהַדְּאָגוֹת אֵיזֶה הַרְחָבָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יָכוֹל לַהֲפֹךְ כָּל הַמָּרָה שְׁחֹרוֹת לְשִׂמְחָה (וְעַיֵּן בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה, כִּי אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ). וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׂמְחָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הַמָּרָה שְׁחֹרָה וְהָעַצְבוּת וְחוֹטְפִין אוֹתָם לְתוֹךְ הַשִּׂמְחָה בְּעַל כָּרְחָם, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹתָם לְשִׂמְחָה כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' כ"ג)

[לב]. כְּשֶׁאָדָם שָׂמֵחַ כָּל הַיּוֹם, בְּנָקֵל לוֹ יוֹתֵר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה שָׂעָה לֵב נִשְׁבָּר לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב וְלִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה'. וְכֵן לְהֵפֶךְ, אַחַר לֵב נִשְׁבָּר בָּא שִׂמְחָה. וְזֶה סִימָן אִם הָיָה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר, כְּשֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לְשִׂמְחָה: (שיחות הר"ן סי' כ' מ"ה)

[לג]. צָרִיךְ לְכַוֵּן מַחֲשַׁבְתּוֹ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַשֹּׂרֶשׁ הַכֹּל, שֶׁשָּׁם הוּא שֹׂרֶשׁ כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשְּׂמָחוֹת יַחַד, וְאָז יוּכַל לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד. כִּי כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל שֹׂרֶשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב, אָז נִכְלָלִין כָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הַשְּׂמָחוֹת יַחַד וּמְאִירִין בְּאוֹר גָּדוֹל מְאֹד: (לק"ת סי' ל"ד)

[לד]. כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁמְּרַקֵּד מֵחֲמַת שִׂמְחָה, הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמַעֲלֶה וּמְתַקֵּן בָּזֶה אֶת הַדִּבּוּרִים רָעִים. גַּם הוּא נִתְעַלֶּה בְּמָמוֹן, וְכָל תּוֹמְכֵי אוֹרֵיתָא נִתְעַלִּים. גַּם זוֹכֶה לְבָנִים. גַּם מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן אֶת הָאֱמוּנָה. גַּם כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת נִתְעַלִּים עַל־יְדֵי שִׂמְחַת תּוֹרָה וּמִצְוָה: (לק"ת סי' פ"א)

[לה]. לִזְכּוֹת לְשִׂמְחָה זֶה קָשֶׁה וְכָבֵד יוֹתֵר מִשְּׁאָר כָּל הָעֲבוֹדוֹת, עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכֹּחוֹת וּבְכָל מִינֵי עֲצוֹת לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וּכְבָר מְבֹאָר שֶׁעַל פִּי רֹב אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל־יְדֵי מִלֵּי דִּשְׁטוּתָא כַּנַּ"ל בְּאוֹת כ"ט: (שיחות הר"ן סי' כ')

[לו]. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה. וְכֵן בִּשְׁעַת עֲשִׂיַּת הַמִּצְוֹות כַּנַּ"ל, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב. אַךְ גַּם בִּימֵי הַחֹל בְּכָל הַיּוֹם מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד כַּנַּ"ל: (שם סי' קנ"ה רצ"ט)

[לז]. עַל־יְדֵי מָרָה שְׁחֹרָה וְעַצְבוּת אֵין יוֹדְעִין מִשְׁמוֹ: (שם סי' מ"ג)

[לח]. עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם שָׂמֵחַ, עַל־יְדֵי זֶה הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אָדָם אַחֵר, שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְשַׂמֵּחַ לֵבָב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי רֹב בְּנֵי אָדָם מְלֵאִים יִסּוּרִים וּדְאָגוֹת וְצָרוֹת מְשֻׁנּוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְסַפֵּר מַה שֶּׁבִּלְבָּם, וּכְשֶׁבָּא אָדָם עִם פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת, יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אוֹתָם מַמָּשׁ, וְהוּא

דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד. כִּי כְּשֶׁזּוֹכֶה לְשַׂמֵּחַ אֵיזֶה אָדָם, הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מַמָּשׁ: (שם)

[לט]. עַל־יְדֵי שִׂמְחָה נִצּוֹלִין מִמִּיתַת בָּנִים חַ"ו: (שם סי' ל"ד)

שלום

שָׁלוֹם

א. עַל־יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת זוֹכִין לְתוֹרָה, וְעַל־יְדֵי הַתּוֹרָה זוֹכִין לְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְעַלֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִשְׁלָם הַיְרָאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם: (לק"א סי' י"ד אות א' ב' ה')

ב. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי שָׁלוֹם: [יֵשׁ שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו], כִּי תְּחִלָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, [כִּי לִפְעָמִים אֵין שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי", וְעַל־יְדֵי הַיְרָאָה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, וַאֲזַי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל]. וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי, שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (שם אות ח')

ג. מוֹכִיחֵי הַדּוֹר הֵם מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְגַם עוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם: (לק"א סי' כ"ב אות א')

ד. לְפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁבַּדּוֹר כֵּן יְכוֹלִין לִמְשֹׁךְ אֶת כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ, לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד. כִּי עַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין בְּנֵי אָדָם הֵם מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה, וְהֵם חוֹקְרִים זֶה עִם זֶה מַה הוּא הַתַּכְלִית מִכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּמַהֲבָלָיו, וְהֵם מַסְבִּירִים זֶה לָזֶה הָאֱמֶת, שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף אֵין נִשְׁאָר מֵהָאָדָם כְּלוּם, כִּי אִם מַה שֶּׁהֵכִין לְעַצְמוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ לָעוֹלָם הַנִּצְחִי, כִּי אֵין מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי זֶה מַשְׂכִּיל כָּל אִישׁ אֶת שֶׁקֶר אֱלִילֵי כַּסְפּוֹ, וּמַמְשִׁיךְ וּפוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, וּמְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁאֵין שָׁלוֹם חַ"ו, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת חַ"ו, אָזַי אֵין מִתְוַעֲדִין יַחַד זֶה עִם זֶה וְאֵין מְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ מֵהַתַּכְלִית, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְוַעֲדִים יַחַד לִפְעָמִים וּמְדַבְּרִים יַחַד, אֵין נִכְנָסִין דְּבָרָיו בְּלֵב חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת הַנִּצָּחוֹן וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהַשִּׂנְאָה וְהַקִּנְאָה. כִּי מַחֲלֹקֶת וְנִצָּחוֹן אֵינוֹ סוֹבֵל הָאֱמֶת (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַהִתְרַחֲקוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁל רֹב בְּנֵי אָדָם הוּא עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁנִּתְרַבֶּה עַכְשָׁו בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַמָּקוֹם יְרַחֵם: (לק"א סי' כ"ז אות א')

ה. עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לְשָׁלוֹם: (שם אות ו')

ו. צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל, וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרְעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָקְבוֹ, תָּמִיד

יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְעַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים שָׁלוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לֶאֱהֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מָקוֹם הֵן בְּטִיבוּ וְכוּ', וְלֶאֱהֹב אֶת חֲבֵרָיו וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין כָּל יִשְׂרָאֵל: (לק"א סי' ל"ג אות א' ה')

ז. לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה: (לק"א סי' נ"ז אות ח')

ח. עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת בָּאִים כְּפִירוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה אֵין יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם נִתְבַּטֵּל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית שֶׁיֵּשׁ בְּלֵב כָּל אֶחָד. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם וּמִתְוַעֲדִים זֶה עִם זֶה, יוּכַל לְהָשִׁיב אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ מִדֵּעוֹתָיו הָרָעוֹת וְיוֹצִיא הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסִית מִלִּבּוֹ. אֲבָל עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת אֵינָם מִתְוַעֲדִים יַחַד לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ וְלַהֲפֹךְ דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבְּרִים יַחַד, אֵין אֶחָד שׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ מֵחֲמַת נִצָּחוֹן שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת (וְכַנַּ"ל בְּאוֹת ד'). נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הָאֱמוּנָה תְּלוּיָה בַּשָּׁלוֹם: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

ט. לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם הוּא עַל־יְדֵי שֶׁיִּלְמֹד פּוֹסְקִים, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה בְּכָל לְבָבוֹ: (שם)

י. עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא לְחַבֵּר שְׁנֵי הַפָּכִים. עַל־כֵּן אַל יְבַהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ אִם אַתָּה רוֹאֶה אִישׁ אֶחָד שֶׁהוּא בְּהִפּוּךְ גָּמוּר מִדַּעְתְּךָ, וְיִדְמֶה לְךָ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַחֲזִיק בְּשָׁלוֹם עִמּוֹ, וְכֵן כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים מַמָּשׁ, אַל תֹּאמַר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, כִּי אַדְרַבָּא, זֶהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין שְׁנֵי הַפָּכִים, כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו בֵּין אֵשׁ וּמַיִם שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים. וּלְזָכוֹת לְשָׁלוֹם הוּא עַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה (עַיֵּן תְּפִלָּה אוֹת ס"ה): (לק"א סי' פ')

יא. דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂין, וְאַף שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם גַּם כֵּן מַה שֶּׁאֵינוֹ טוֹב, אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל זֶה. מִכָּל שֶׁכֵּן הָאָדָם, שֶׁאָסוּר לוֹ לְהַבִּיט עַל חֲבֵרוֹ לְרָעָה, לִמְצֹא בּוֹ דַּוְקָא מַה שֶּׁאֵינוֹ טוֹב, וּלְחַפֵּשׂ לִמְצֹא פְּגָמִים בַּעֲבוֹדַת חֲבֵרוֹ, רַק אַדְרַבָּא, מְחֻיָּב לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וּלְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לִמְצֹא בּוֹ זְכוּת וְטוֹב תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכֹּל: (לק"ת סי' י"ז)

תלמוד תורה

תַּלְמוּד תּוֹרָה

א. עַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה נִתְקָרְבִים כָּל הַתְּפִלּוֹת וְכָל הַבַּקָּשׁוֹת, וְהַחֵן וַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְעַלֶּה וְנִתְרוֹמֵם בִּפְנֵי כָּל מִי שֶׁצְּרִיכִין בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת: (לק"א סי' א')

ב. עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּכֹחַ נוֹתֵן כֹּחַ לְמַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁתִּתְגַּבֵּר, וּמַגְבִּיר הַיֵּצֶר הַטּוֹב עַל הַיֵּצֶר הָרָע: (שם)

ג. עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהָבִין הָרְמָזִים מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהִתְקָרֵב עַל יָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם חֹשֶׁךְ וָאֹפֶל, שֶׁנִּדְמֶה לִכְאוֹרָה שֶׁשָּׁם קָשֶׁה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, גַּם שָׁם יָאִיר לוֹ הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת לִמְצֹא גַּם שָׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקָרֵב מִשָּׁם דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

ד. אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, עַל־כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי הָעֲבֵרוֹת וְהַפְּגָמִים שֶׁעָבַר וּפָגַם, כְּמוֹ כֵן הוּא מְשֻׁגָּע מַמָּשׁ. עַל־כֵּן נִמְצָאִים כַּמָּה מִינֵי שִׁגָּעוֹן בְּרֹב בְּנֵי אָדָם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא עֵסֶק הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הוּא כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּזֶה מַכְנִיעִין הַיֵּצֶר הָרָע וּמְגָרְשִׁין הַשִּׁגָּעוֹן וְהָרוּחַ שְׁטוּת שֶׁנִּדְבָּק בָּאָדָם עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו: (שם)

ה. גַּם זוֹכִין עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה לְהַנָּצֵל מִנִּכְלֵי עַרְמוּמִיּוּת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, מַה שֶּׁעַל פִּי רֹב אֵינוֹ מֵסִית אֶת הָאָדָם לַעֲבֵרָה תֵּכֶף, רַק בַּתְּחִלָּה מִתְלַבֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּמִצְוֹות וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְשֵׂכֶל אֱמֶת וּלְהַנָּצֵל מִכָּל זֶה: (שם)

ו. תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם מְחַזְּקִין זֶה אֶת זֶה וּמְאִירִין זֶה לָזֶה: (לק"א סי' ב' אות ו')

ז. עַל־יְדֵי לְמוּד גְּמָרָא בַּלַּיְלָה חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו וְנִצּוֹלִין מִמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְעַל־יְדֵי זֶה מְתַקֵּן קוֹל הַנְּגִינָה, שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ קוֹל נְגִינָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמִּזֶּקֶת הַרְבֵּה מְאֹד לָעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. וְזוֹכֶה לְהָקִים הַנְּגִינָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁיּוּכַל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים, וְעַל־יְדֵי זֶה מְקִימִין וּמַעֲלִין מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְזוֹכִין לְהִתְנַשְּׂאוּת וְיוֹכֵל לְמַשֵּׁל בְּכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. גַּם יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִבְחִינַת נְבוּאָה: (לק"א סי' ג')

ח. עַל־יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים עַל־יְדֵי זֶה מַפְרִישִׁין וּמְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרָע, וּמְגָרְשִׁין וּמְבַטְּלִין הָרָע מִכָּל הַד' יְסוֹדוֹת [שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַמִּדּוֹת], שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הָאָדָם. וְעַל יְדֵי זֶה נִגְמָר וְיוֹצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל הַדָּבָר שֶׁהִתְפַּלֵּל עָלָיו, וְנִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ, וְיִזְכֶּה לְהַשְׁפִּיל הַחוֹלְקִים וְהַמִּתְנַגְּדִים עֲדֵי אָרֶץ: (לק"א סי' ח' אות ו' ז')

ט. לִזְכּוֹת לְבָרֵר הַפְּסַק הֲלָכָה הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה: (שם)

י. עַל־יְדֵי שֶׁמְּדַבֵּר בְּהַתּוֹרָה בְּדִבּוּרִים, מֵאִיר לוֹ הַדִּבּוּר בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבַת הַמִּשְׁקָל מַמָּשׁ. וְכֵן בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, עַל־יְדֵי כָּל תְּשׁוּבָה וּתְשׁוּבָה הוּא הוֹלֵךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִמַּדְרֵגָה פְּחוּתָה וּבָא לִתְבוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעֻמְקָהּ: (לק"א סי' י"א אות א')

יא. אַךְ אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְדִבּוּר הַמֵּאִיר כָּזֶה, כִּי אִם כְּשֶׁמְּשַׁבְּרִין הַגַּאוּת וְהַגַּדְלוּת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְמוּדוֹ בִּשְׁבִיל כָּבוֹד לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר חַ"ו, אוֹ לְקַבֵּל רַבָּנוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת, וְזֶה תָּלוּי בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית: (שם אות ב' ג')

יב. עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְהָעִקָּר עַל־יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, גְּמָרָא וּפוֹסְקִים, שֶׁלּוֹמְדִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה לָהֶם פֶּה לְדַבֵּר עָתָק עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת. וּמִזֶּה בָּא הִתְנַגְּדוּת שֶׁל הַלּוֹמְדִים שֶׁחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים (כַּמְבֹאָר בְּפָנִים עַיֵּן שָׁם): (לק"א סי' י"ב אות א')

יג. צָרִיךְ לֵידַע קֹדֶם לִמּוּדוֹ, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשֵׁב לִלְמֹד, הַצַּדִּיק שֶׁבְּנֶן עֵדֶן צַיִּת לְקַלֵּיהּ, וּצְרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם הַתַּנָּא אוֹ הַצַּדִּיק שֶׁחִדֵּשׁ וְגִלָּה זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה נְשִׁיקִין, בְּחִינַת הִתְדַּבְּקוּת רוּחָא בְּרוּחָא, וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַתַּנָּא. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה, לְחַדֵּשׁ יָמָיו שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ. וְכָל זֶה כְּשֶׁלּוֹמֵד [תּוֹרָה] לִשְׁמָהּ, [כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה שֶׁשְּׁקוּל כְּנֶגֶד כֻּלָּם, וּלְזָכוֹת לְקִיּוּם הַתּוֹרָה עַל־יְדֵי זֶה]. אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד רַק שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא לַמְּדָן וְכַיּוֹצֵא, אֲזַי נִבְלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ, וּבְוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ עִם רוּחַ הַתַּנָּא, וְעַל יְדֵי זֶה אֵינוֹ רוֹאֶה הָאֱמֶת, וְנַעֲשֶׂה שׁוֹנֵא וְחוֹלֵק עַל צַדִּיקֵי אֱמֶת כַּנַּ"ל, וְזֶהוּ גָּלוּת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא בְּגָלוּת בְּפֶה הַלַּמְדָן: (שם)

יד. הַלַּמְדָן הַכָּשֵׁר עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרַת הַתַּנָּא, עַל־יְדֵי זֶה מַחֲזִיר נַפְשׁוֹ שֶׁל הַתַּנָּא לְתוֹךְ גּוּפוֹ: (שם)

טו. טוֹב לִלְמֹד הַפּוֹסֵק עִם הַבָּאֵר הַגּוֹלָה כְּדֵי לְהַזְכִּיר שֵׁם הַתַּנָּא אוֹ הַפּוֹסֵק שֶׁחִדֵּשׁ זֶה הַדִּין, כְּדֵי לְדַבֵּק רוּחוֹ בְּרוּחוֹ וְכַנַּ"ל:

טז. עַל־יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה מְעוֹרְרִין בְּתְשׁוּבָה פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְגֵרִים. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בְּתַכְלִית: (לק"א סי' י"ד אות ג' ה')

יז. צָרִיךְ כָּל אָדָם וּבְפָרָט תַּלְמִיד חָכָם לְהָאִיר בְּלִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּשׁוֹרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְקָרֵב וּלְעוֹרֵר בְּתְשׁוּבָה רְשָׁעִים וְגֵרִים אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּהְיֶה גַּם בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם. אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹמֵד בְּבְחִינָה זֹאת אֵין בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם: (שם אות ג' ד')

יח. עַל־יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְבּוֹדֵד וְיָדִין וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה וְלַעֲנָוָה בֶּאֱמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתִפְלָה בְּמְסִירַת נֶפֶשׁ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל יֵשׁוּתוֹ וְנִשְׁמִיּוּתוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהַשָּׂגַת סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה: (לק"א סי' ט"ו)

יט. סִתְרֵי תּוֹרָה אֵין זוֹכִין כִּי אִם מִי שֶׁמַּשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב וְנַעֲשֶׂה כְּעוֹרֵב עַל בָּנָיו, עַד שֶׁמְּבַטֵּל כָּל נִשְׁמִיּוּתוֹ כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם: (שם אות ה')

כ. סִתְרֵי תּוֹרָה נִקְרָאִים קֹדֶשׁ, וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ וְלֹא יֹאכַל בּוֹ אֶלָּא מְקֻדָּשָׁיו וּמְקֹרָאָיו: (שם אות ו').

כא. עַל־יְדֵי הַמְשָׁכַת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם נִמְשָׁךְ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ. וְכָל אֶחָד כְּפִי קֵרוּבוֹ אֶל הַתּוֹרָה, כֵּן הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר: (לק"א סי' י"ג אות ד')

כב. פְּעָמִים בְּטוּלָהּ שֶׁל תּוֹרָה זֶהוּ קִיּוּמָהּ. כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה' תָּמִיד, אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ [בְּלִי הֶפְסֵק], רַק הַהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל לִפְעָמִים. כִּי לִפְעָמִים צָרִיךְ לָצֵאת לַחוּץ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַבִּלְבּוּלִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְיִתְבַּטֵּל חַ"ו חָכְמָתוֹ לְגַמְרֵי, וְעַל יְדֵי זֶה הַהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל לִפְעָמִים. אֲבָל כְּשֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ, אָז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבֵקוּתוֹ: (לק"א סי' ט"ז)

כג. מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ בַּאוּרֵי הַתּוֹרָה, צָרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנֶחָלֵי אֵשׁ, וְצָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו, וְנִפְתָּח לֵב הָעֶלְיוֹן וּמַשְׁפִּיעַ דִּבּוּרִים חַמִּים, וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר מַמְשִׁיךְ בַּאוּרֵי הַתּוֹרָה גַּם כֵּן מִשָּׁם: (לק"א סי' כ' אות ב')

כד. כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים וִיבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַתְּנַת חִנָּם, וְלֹא יִתְלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ, רַק יַעֲמֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדַל וּכְרָשׁ וִידַבֵּר תַּחֲנוּנִים. גַּם צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמַת הַשּׁוֹמְעִים, וְאָז תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים שֶׁאֵינָהּ נִמְאֶסֶת וְנִתְקַבֶּלֶת בְּוַדַּאי, וְאָז יֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהַנִּמְצָאִים שָׁם חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה וְכוּ' (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת ל"ב): (שם)

כה. בִּזְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִין, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לָבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (שם ו)

כו. כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְאֵין מֵבִין בָּהּ שׁוּם חִדּוּשׁ, זֶה מֻחְמַת שֶׁנִּתְעַלֵּם הַמֹּחִין בִּבְחִינַת עִבּוּר, וְאָז יָפָה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין בִּתְפִלָּה בֵּין בְּתוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹלִיד הַמֹּחִין: (לק"א סי' כ"א אות ז' ח')

כז. מִי שֶׁתּוֹרָתוֹ בְּלֹא הֶבְנָה בָּהּ שׁוּם חִדּוּשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְעַנֵּג בָּהּ גַּם כֵּן, אַף עַל פִּי כֵן אֵין לִדְרשׁ אוֹתָהּ לָרַבִּים. אֲבָל מִי שֶׁחָנָנוֹ ה' לְהָבִין וּלְחַדֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, הַיְשֶׁר מְחַיֵּב שֶׁיְּגַלֶּה וְיַכְנִיס זֹאת הַהֶבְנָה לְעַם סְגֻלָּה, וְיֵיטִיב מִטּוּבוֹ לַאֲחֵרִים: (שם)

כח. עַל־יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה זוֹכִין לְשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי שִׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה זוֹכִין לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְעַל יָדָם זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי אֱמוּנָה יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת יָדַיִם לְקַבֵּל מִפִּי מְמוֹכְיחֵי אֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹלִין מִגְּרוּשׁ וּמַחֲלֹקֶת,

וְנִתְרַבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וַאֲזַי מְתַקֵּן וְחוֹתֵם הַקְּדֻשָּׁה בִּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם: (לק"א סי' כ"ב אות ט')

כט. צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מִלִּשְׁמֹעַ תּוֹרָה מִתַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים כִּי הֵם בְּחִינַת שֵׂדִין יְהוּדָאִין, שֶׁהֵם מְקַבְּלִין תּוֹרָתָם מֵהַשֵּׂדִין שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תּוֹרָה נְפוּלָה, וְעַל־כֵּן דַּרְכָּם לוֹמַר תָּמִיד דְּרוּשִׁים נִפְלָאִים שֶׁנִּתְקַבְּלִים לִפְנֵי הֶהָמוֹן, וְכָל דִּבּוּרֵיהֶם דֶּרֶךְ מָשָׁל וּמְלִיצָה וּטְעָמִים נִפְלָאִים. אֲבָל אֵין מְקַבְּלִים תּוֹעֶלֶת מֵהֶם, כִּי תּוֹרָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהּ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב, אַדְרַבָּא, עַל־יְדֵי תּוֹרָתָם נוֹפְלִים בְּנֵי אָדָם בִּכְפִירוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְבַזִּים וּמְחָרְפִים יִרְאֵי הַשֵּׁם, וְכָל הַהִתְנַגְּדוּת בָּא מֵהֶם: (לק"א סי' כ"ח אות א')

ל. הַתִּקּוּן לָזֶה הוּא שֶׁיַּכְנִיס אוֹרְחִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לָבוֹא לֶאֱמוּנָה וּלְחֶסֶד, וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת "אָנֹכִי תּוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ". וְעַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבְּרִין עַל הַמִּתְנַגְּדִים וּמְשַׁבְּרִין וּמְבַטְּלִין הַכְּפִירוֹת וְהַמִּינוּת הַבָּאִים מֵהֶם, וְזוֹכִין לְהַעֲלוֹת וּלְבָרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּתוֹרָתָם: (שם אות ג')

לא. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרַת אֱמֶת כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר בַּעֲבוֹדַת ה', וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל הַמּוֹנְעִים וְהַמַּלְעִיגִים וְכוּ'. וּכְפִי הָעֲזוּת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כֵּן זוֹכֶה לְתוֹרָה. כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, זוֹכֶה לְקַבֵּל וּלְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים דְּקְדֻשָּׁה. וּלְהֵפֶךְ, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא עַז פָּנִים כְּנֶגֶד כְּשֵׁרֵי הַדּוֹר וְכוּ', אֵינוֹ זוֹכֶה לְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּיִּים, רַק מְקַבֵּל תּוֹרָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא. וּכְפִי הַתּוֹרָה שֶׁמְּקַבֵּל, כְּפִי הָעֲזוּת כַּנַּ"ל, כֵּן זוֹכֶה לִתְפִלָּה: (לק"א סי' ל' אות ח')

לב. שְׁלֵמוּת הָאָדָם הוּא שֶׁיִּהְיֶה צַדִּיק וְלַמְדָן. כִּי אִם אֵינוֹ לַמְדָן, אָמְרוּ חֲזַ"ל "וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד". וְלַמְדָן בְּלִבַּד בְּוַדַּאי אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת לַמְדָן וְרָשָׁע גָּמוּר חַ"ו, וְלֹא זָכָה – נַעֲשֵׂית לוֹ סַם מָוֶת. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לַמְדָן בַּתּוֹרָה וְחָסִיד בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאָז הוּא דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת, וְהוּא מְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב, וּמֵבִיא חַיִּים וְכָל טוּב לָעוֹלָם. וּמִי שֶׁטּוֹעֶה וְסוֹבֵר שֶׁבְּחִינַת לַמְדָן לְבַד הוּא הָעִקָּר, הוּא בְּחִינַת אַחֵר שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת: (לק"א סי' ל"א אות ה' ו' ובסוף)

לג. וַאֲפִלּוּ הַצַּדִּיק הַגָּמוּר שֶׁהוּא צַדִּיק וְלַמְדָן, כְּשֶׁנּוֹפֵל לִפְעָמִים מִמַּדְרֵגָתוֹ, כַּיָּדוּעַ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד תָּמִיד עַל מַדְרֵגָה אַחַת, אָזַי בְּעֵת שֶׁנּוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ, אִם יִרְצֶה לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּמַדְרֵגַת לַמְדָן שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ עֲדַיִן, רַק צָרִיךְ לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בִּירֵאַת שָׁמַיִם וּנְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ עֲדַיִן: (שם)

לד. עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה וְעַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים זוֹכִין לְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבִמְאֹרְעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ חִלּוּק, בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בָּעָקוּ תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' ל"ג אות ב')

לה. חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הֵם סִכְלוּת וְחשֶׁךְ כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי תַּעֲנִית וּצְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זוֹכִין לְחָכְמוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְעַלּוּת הַנֶּפֶשׁ, בְּחִינַת חֶסֶד וְאוֹר וְחַיִּים, וְנִמְתָּקִין וְנִתְבַּטְּלִין הַדִּינִים (עַיֵּן צְדָקָה): (לק"א סי' ל"ז אות ב' ג')

לו. אֵין הַדִּין נִמְתָּק וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא עַל הֶבֶל פֶּה שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ מְאֹד אַחַר מִלַּמֵּד כָּשֵׁר וְהָגוּן וִירֵא שָׁמַיִם, וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאֹד עַל זֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַלְקֵל הַמְלַמֵּד אֶת הֶבֶל פֶּה הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַתִּינוֹקוֹת: (לק"א סי' ל"ז אות ד')

לז. עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִין בַּצַּר לָאָדָם בַּעֲנִיּוּת וּבְדַחֲקוּת, עַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, וּמְגָרֵשׁ כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין וְכָל סִטְרָא דְּמָסָאבָא. וְעַל־יְדֵי זֶה מְתַקֵּן הַדִּבּוּר וּמַעֲלֶהוּ לְשָׁרְשׁוֹ, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב וְכוּ' (עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת ז' וּבוּשָׁה אוֹת ב'): (לק"א סי' ל"ח אות ד')

לח. עַל־יְדֵי חִדּוּד הַשֵּׂכֶל בְּתוֹרָה נִתְחַדְּדוּ הַמֹּחִין, וְנִתְוַסֵּף בּוֹ הַכָּרָה לְהַכִּיר בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְאָזַי מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר עַל חֲטָאָיו שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, וְזוֹכֶה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים: (שם אות ה')

לט. עַל־יְדֵי פֻּגַם הָאֱמוּנָה בָּא בְּטוּל תּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּא גָּלוּת וְטִלְטוּל וּנְסִיעוֹת לַדָּרָכִים: (לק"א סי' מ')

מ. גַּם בִּלְמוּד הַתּוֹרָה צְרִיכִין בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת. כִּי לִפְעָמִים מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מַה שֶּׁרוֹצֶה לִלְמֹד יוֹתֵר מִדַּאי, כִּי רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה לִלְמֹד וְרוֹצֶה לִלְמֹד כָּל הַתּוֹרָה עַל רֶגֶל אַחַת, וּמֵחֲמַת זֶה מִתְבַּלְבֵּל מְאֹד. וְלִפְעָמִים מִתְבַּטֵּל עַל־יְדֵי זֶה וְאֵינוֹ לוֹמֵד כְּלָל. עַל־כֵּן צָרִיךְ שֶׁגַּם בַּתּוֹרָה יִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת הִסְתַּפְּקוּת, כִּי לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמֹר וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: (לק"א סי' נ"ד אות ג')

מא. עַל־יְדֵי חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ חֲדָשִׁים, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּאִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת לָעוֹלָם. אַךְ יֵשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁבָּאִים עַל־יְדֵי הַמְּדַמֶּה, שֶׁהוּא שׁוֹרֶה בְּיוֹתֵר עַל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, וְעַל־כֵּן הַחִדּוּשִׁים אֵלּוּ הֵם חִדּוּשִׁים נָאִים וּמִתְקַבְּלִים (בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז גְּלַייְךְ), כִּי הֵם בָּאִים מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה שֶׁמְּדַמֶּה מִלְּתָא לְמִלְּתָא. וְאַף שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם טוֹב, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תּוֹרָה, אַף הָרַע שֶׁבָּהֶם יוֹתֵר מֵהַטּוֹב. וְעַל־יְדֵי חִדּוּשִׁים כָּאֵלּוּ בָּא רָעָב לָעוֹלָם חַ"ו, עַל־כֵּן הֵם מַזִּיקִים לַפַּרְנָסָה, וּצְרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִנָּצֵל מֵהֶם. וְהַתִּקּוּן לָזֶה,

לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מִלְּשׁוֹן הָרָע, מִלְּאָמְרוֹ וּמִלְּקַבְּלוֹ. וְגַם לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת. כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת בִּלְבּוּל הַמְּדָמֶּה הַנַּ"ל, שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַתַּאֲוֹוֹת, הִיא עַל־יְדֵי עַצְבוּת רוּחַ, וְהַכְנָעָתוֹ עַל־יְדֵי שִׂמְחָה (עַיֵּן שִׂמְחָה): (שם אות ו')

מב. עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְחַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים, כִּי עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת חַי הַחַיִּים יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּמַמְשִׁיכִין מִמֶּנּוּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים. וְצָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בַּפֶּה דַּיְקָא, לְהוֹצִיא דִּבְרֵי הַתּוֹרָה בְּפִיו, וְאָז זוֹכֶה לִקְרוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְשִׁיךְ מִמֶּנּוּ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים: (לק"א סי' נ"ו אות ג')

מג. עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָהֶם, וְגַם אֵינָם אֲצְלוֹ לְהוֹכִיחָם, אַף עַל פִּי כֵן, עַל־יְדֵי שֶׁהוּא לוֹמֵד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה שׁוֹמְעִים הָרְחוֹקִים אֶת קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה. כִּי הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת וּמוֹכִיחָה תָּמִיד, וְקוֹרֵאת וְאוֹמֶרֶת: "עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי" וְכוּ', רַק שֶׁאֵין שׁוֹמְעִין קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה מֵרֹבּוּי הַהַסְתָּרוֹת עַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲוֹונוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר עַתָּה מֵאִתָּנוּ בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בִּבְחִינַת "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר". אֲבָל עַל־יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה מְגַלִּין הַהַסְתָּרוֹת, עַד שֶׁפּוֹעֲלִין שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים מְאֹד יִשְׁמְעוּ קוֹל הַכְּרוּז וְהַתּוֹכָחָה שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיָּשׁוּבוּ כֻּלָּם אֶל ה': (שם)

מד. וַאֲפִלּוּ אוֹתָן שֶׁנִּתְרַחֲקוּ בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנָּשׁוּ וְקִפְּצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קְצָת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף שֶׁכְּבָר שָׁכְחוּ מִזֶּה. וְיֵשׁ שֶׁגַּם עַתָּה זוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַף שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם וְאֵין לָאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם. אַף עַל פִּי כֵן, בְּגֹדֶל כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמְדִים בֶּאֱמֶת, פּוֹעֲלִים שֶׁכֻּלָּם יִשְׁמְעוּ קוֹל הַכְּרוּז וְהַתּוֹכָחָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ כַּנַּ"ל, וְיָשׁוּבוּ כֻּלָּם אֶל ה': (שם)

מה. כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה, צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁמִּכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁהוּא לוֹמֵד בַּתּוֹרָה, שֶׁיְּקַבֵּל וְיוֹצִיא מֵהֶם מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת, דְּהַיְנוּ הַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, הֵן לְעַצְמוֹ הֵן לַאֲחֵרִים שֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל יָדוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ, כְּפִי הַמֻּמְשָׁלָה וְהָרַבָּנוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הֵן לְרַב הֵן לְמַעַט. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְקַבֵּל וּלְהוֹצִיא מִכָּל הַלִּמּוּדִים שֶׁלּוֹמֵד בַּתּוֹרָה מִשְׁפְּטֵי אֱמֶת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכָל דָּבָר הוּא וְהַתְּלוּיִים בּוֹ: (לק"א סי' ס"א אות א')

מו. יֵשׁ כַּמָּה סְפָרִים עַכְשָׁו וְכֵן עֲתִידִין לִהְיוֹת עוֹד כַּמָּה סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם וְאָסוּר לְהַלְעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם, מֵאַחַר שֶׁכָּל יְסוֹדוֹ וּבִנְיָנוֹ הוּא עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁבִּכְתָב וּבְעַל פֶּה. כִּי רַק מִסְּפָרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל פִּי חָכְמַת יְוָנִית, שֶׁהֵם חֲקִירוֹת וְחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם בְּתַכְלִית הָרְחוּק אֲפִלּוּ אִם חִבְּרָם מִי שֶׁחִבְּרָם.

אֲבָל סְפָרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל פִּי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵהַר סִינַי בִּכְתָב וּבְעַל פֶּה, כֻּלָּם יְקָרִים מְאֹד מְאֹד וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם, וְכָל הַמַּלְעִיג עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם חַ"ו הוּא נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְהוֹצִיא וּלְקַבֵּל מִלְּמוּדוֹ הַנֶּהָגוֹת יְשָׁרוֹת, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לְעֵצָה שְׁלֵמָה לְעוֹלָם. וְתָמִיד עֲצָתוֹ חֲלוּקָה, עַד שֶׁיָּשׁוּב עַל זֶה בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְיִתַּקֵּן זֹאת, וְיִהְיֶה חוֹזְרִים וְנֶחֱשָׁבִים בְּעֵינָיו כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהוֹלְכִים עַל פִּי יְסוֹדוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֵיךְ שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין בָּעוֹלָם הַכֹּל נִמְתָּק עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל־יְדֵי רִבּוּי סְפָרִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, עַל־יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין בָּהֶם: (שם אות ה')

מז. גַּם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה בְּעַצְמוֹ וְכַוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיהָ לוֹ אֱמוּנָה גַּם בְּעַצְמוֹ, שֶׁיַּאֲמִין שֶׁיֵּשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מֵחִדּוּשִׁין שֶׁלּוֹ, וְאַל יִתְרַשֵּׁל בָּהֶם, רַק יְזַדְּרֵז לְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם וּלְכַתְּבָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשִׂים מֵהֶם סְפָרִים קְדוֹשִׁים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם כַּנַּ"ל: (שם)

מח. עַל־יְדֵי לִמּוּד הַפּוֹסְקִים מְבַטְּלִין הַמַּחֲלֹקֶת בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת לְמַטָּה. וְנִתְבַּטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבְּלִבּוֹ, שֶׁהֵם הַקְּשָׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת וּבִלְבּוּלֵי אֱמוּנָה שֶׁעוֹלִים עַל לִבּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נֶחֱלָק לִבּוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי. כִּי עִקַּר מְנִיעוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת. כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמִּלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עָלָיו בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו. רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵין חָזָק כָּל כָּךְ בָּזֶה, מֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ מִתְלַהֵב כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כָּךְ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּחְלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב. עַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה לִמּוּד הַפּוֹסְקִים, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם וְנִתְבַּטֵּל מַחְלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב, וְאָז אֵין לִבּוֹ חָלוּק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז יוּכַל לַעֲבֹד אֶת ה' בְּכָל לִבָּבוֹ, בִּשְׁנֵי יְצָרִין, וְנִפְתָּחוּ לוֹ שַׁעֲרֵי הַשֵּׂכֶל, שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיב עַל אֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁבְּלִבּוֹ, וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּכָל לְבָבוֹ בֶּאֱמֶת: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

מט. עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ בַּתּוֹרָה עַד שֶׁזּוֹכֶה לֵידַע אוֹתָהּ וְלַהֲבִינָהּ, עַל־יְדֵי זֶה הוּא מְרַפֵּא אֶת נַפְשׁוֹ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לִמְקוֹם שׁוֹרְשָׁהּ, וּמַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים, וְהוּא נוֹטֵעַ אִילָנָא דְּחַיֵּי לְעֵלָּא דְּכֹלָּא אַסְוָתָא. גַּם הוּא מְקַיֵּם וּמְחַדֵּשׁ כָּל הָעוֹלְמוֹת וּמְגַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ: (לק"א סי' ע"ד)

נ. מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִין גַּם זֶה טוֹב מְאֹד. כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר עוֹלֶה לְמַעְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׂמֵחַ בָּהֶם, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת עַרְבֵי נַחַל: (שם)

נא. בְּלֹא עֵסֶק הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר לִחְיוֹת. כִּי לִפְעָמִים בּוֹעֵר הָאָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הוּא יוֹתֵר מִדַּאי, עַד שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לִהְיוֹת נִשְׂרָף לְגַמְרֵי חַ"ו מִגֹּדֶל הַתַּבְעֲרָה חוּץ מֵהַמִּדָּה. וְעַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה מְקֻרָר אֵשׁ הַתַּבְעֲרָה, שֶׁיִּהְיֶה בְּמִדָּה כָּרָאוּי וְיָכוֹל לְהִתְקַיֵּם. וְכֵן לְהֵפֶךְ חַ"ו, שֶׁלִּפְעָמִים בּוֹעֵר הָאָדָם אֶל תַּאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁהָיָה אֶפְשָׁר לִשְׂרֹף כָּל הַגּוּף חַ"ו מֵעֹצֶם תַּבְעֲרַת אֵשׁ הַתַּאֲווֹת, אֲבָל כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה מַגֶּנֶת עָלָיו וּמַצֶּלֶת אוֹתוֹ וּמְכַבֵּית הָאֵשׁ הַבּוֹעֵר בּוֹ, וְיָכוֹל לִחְיוֹת. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַחִיּוּת עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה: (לק"א סי' ע"ח)

נב. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּי בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמִתְיַגֵּעַ בָּהּ, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זֶהוּ תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה. וְאָז מַחֲזִיר וּמְקַשֵּׁר כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְהַצֵּרוּפִים שֶׁבְּחֶלְקוֹ מִכְּלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת אֶל שָׁרְשָׁן וְאֶל מְקוֹמָן, וּמֵשִׁיב אוֹתָם כֻּלָּם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּדְחוּ וְנִתְפַּזְּרוּ לְשָׁם, וְנַעֲשָׂה בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. וְאָז הַדַּעַת מְיֻשָּׁב, וְזוֹכֶה לְעוֹרֵר רַחֲמִים אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁזּוֹכֶה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ יִתְפַּלֵּל עָלָיו, דְּהַיְנוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְעוֹרֵר בְּרַחֲמָיו הַפְּשׁוּטִים אֶת רַחֲמָיו הַמְרֻבִּים וְהַגְּדוֹלִים, וְאָז יִהְיֶה לוֹ יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה בְּשָׁלֵמוּת, אָמֵן: (לק"א סי' ק"ה)

נג. כְּשֶׁלּוֹמֵד טוֹב לְפָרֵשׁ הַדָּבָר בְּלָשׁוֹן שֶׁמֵּבין, וְהוּא טוֹבָה לְהָעוֹלָם: (לק"א סי' קי"ח)

נד. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וְלוֹמֵד בְּאֵיזֶה סֵפֶר, יִמְצָא אֶת עַצְמוֹ, הַיְנוּ שֶׁיִּקַּח לְעַצְמוֹ מוּסָר וְיִרְאָה פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, וְזֶה סִימָן שֶׁהוּא חָפֵץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' קכ"א)

נה. מִי שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה וְאֵינוֹ רָאוּי לָזֶה, עַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו תַּאֲוַת נְאוּף חַ"ו. כִּי הִיא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה לוֹמַר תּוֹרָה אֲפִלּוּ לְיָחִיד, מִכָּל שֶׁכֵּן לְרַבִּים (וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן קל"ד): (לק"א סי' קל"ד)

נו. כְּשֶׁלּוֹמֵד אָדָם אֵיזֶה חִדּוּשׁ שֶׁל אֵיזֶה תַּנָּא וְצַדִּיק, צָרִיךְ לְצַיֵּר לְפָנָיו דְּמוּת דְּיוּקָנוֹ כְּאִלּוּ הַצַּדִּיק אוֹ הַתַּנָּא עוֹמֵד לְפָנָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה יִנָּצֵל מִשִּׁכְחָה: (לק"א סי' קצ"ב)

נז. עַל־יְדֵי שֶׁמַּרְגִּישִׁין מְתִיקוּת בְּהַתּוֹרָה נִצּוֹלִין מִלְּהְיוֹת אַלְמָן: (לק"א סי' קצ"ט)

נח. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַמָּשׁ, הוּא צָרִיךְ לִבְכּוֹת מֵקֹדֶם. וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל שֶׁלֹּא יִינָקוּ הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת מֵאִלּוּ הַחִדּוּשִׁים: (לק"א סי' רס"ב)

נט. יֵשׁ שֶׁאוֹמְרִים תּוֹרָה שֶׁהִיא לְמַטָּה רְחָבָה מְאֹד, שֶׁמַּרְחִיבִין הַדָּבָר וּמַגְדִּילִין אוֹתוֹ מְאֹד, אֲבָל לְמַעְלָה הִיא קְצָרָה מְאֹד, כִּי לְמַעְלָה בַּקְּדֻשָּׁה אֵין נִשְׁאָר מִמֶּנָּה כִּי אִם אֵיזֶה נִצּוֹץ בְּעָלְמָא. אֲבָל יֵשׁ לְהֵפֶךְ, כִּי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים אוֹמְרִים תּוֹרָה שֶׁהִיא לְמַטָּה נִרְאֶה קְצָרָה, אֲבָל לְמַעְלָה הִיא רְחָבָה וּגְדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אַשְׁרֵי לָהֶם. וְכֵן בְּהִתְעוֹרְרוּת וְכוּ' (עַיֵּן תְּפִלָּה אוֹת ע"ה): (לק"א סי' רע"ט)

ס. אֶפְלוּ אָדָם פָּשׁוּט, אִם יֵשֵׁב עִצְמוֹ עַל הַסֵּפֶר וְיִסְתַּכֵּל עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הֵיטֵב, יָכוֹל לִרְאוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת, רַק שֶׁלֹּא יַעֲמִיד הַדָּבָר לְנִסָּיוֹן. וְעַיֵּן בִּפְנִים: (לק"א סי' רפ"א)

סא. צָרִיךְ הָאָדָם לַחֲטֹף וְלִגְזֹל עִתִּים לַתּוֹרָה מִתּוֹךְ הַטִּרְדָּא וְהָעֵסֶק. כִּי אֶפְלוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲסָקִים וְטִרְדּוֹת רַבּוֹת, אַף עַל פִּי כֵן אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יוּכַל לַחֲטֹף וְלִגְזֹל לְעַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה: (לק"א סי' רפ"ד)

סב. חִיּוּב גָּדוֹל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם שִׁעוּר פּוֹסֵק וְלֹא יַעֲבֹר. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת הַדְּחָק כְּשֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי אוֹ שֶׁהוּא בַּדֶּרֶךְ, אַף עַל פִּי כֵן, עַל כָּל פָּנִים יִלְמֹד אֵיזֶה סְעִיף שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁהוּא, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד שָׁם בְּסֵדֶר לִמּוּדוֹ בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, בְּאוֹפֶן שֶׁכָּל יְמֵי חַיָּיו לֹא יֵצֵא יוֹם בְּלִי לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ. וּבִשְׁאָר הַיָּמִים, כְּשֶׁאֵין שְׁעַת הַדְּחָק, יִלְמֹד כְּסֵדֶר כָּל הָאַרְבַּע שֻׁלְחָן עָרוּךְ, עַד שֶׁיִּגְמֹר כֻּלָּם, וְאַחַר כָּךְ יַחֲזֹר וְיִתְחִיל כְּסֵדֶר, וְכֵן יִתְנַהֵג כָּל יְמֵי חַיָּיו. וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לְבֵרֵר וּלְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו, כִּי עַל יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים מְבָרְרִין הַטּוֹב מֵהָרָע שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַתִּקּוּנִים: (שיחות הר"ן כ"ט)

סג. עַל־יְדֵי לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ זוֹכֶה לִהְיוֹת בַּעַל הַבַּיִת וּמוֹשֵׁל עַל הָאָרֶץ, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהָקִים שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, וּלְהַשִּׂיג עַל־יְדֵי זֶה חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה שֶׁהוּא עִקַּר תַּעֲנוּג גַּן עֵדֶן: (לק"א סי' רפ"ו)

סד. הַתִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כְּשֶׁהֵם מַתְחִילִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה הֵם מַתְחִילִין מִן "וַיִּקְרָא", כִּי מִשָּׁם הֵם מְקַבְּלִים הֶבֶל פִּיהֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֵטְא עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר: (לק"א סי' רפ"ב)

סה. לִמּוּד הֲלָכוֹת, בִּפְרָט כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, זֶה בְּחִינַת שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי זֶה בָּאָה הוֹלָדָה בְּנָקֵל וְנִצּוֹלִין מִכָּל הַצָּרוֹת: (לק"ת סי' ב' אות ב' ג')

סו. עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטְּלִין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִלִּמּוּדִים, עַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה חוֹלֶה עַל רַגְלָיו: (שם אות ג')

סז. מִי שֶׁאוֹמֵר תּוֹרָה בָּרַבִּים, וְשׁוֹמְעִים תַּלְמִידִים שֶׁאֵינָם מְהֻגָּנִים, עַל־יְדֵי זֶה בָּא עֲצִירַת גְּשָׁמִים חַ"ו. גַּם נִתְפָּס בִּתְפִיסָה חַ"ו: (לק"ת סי' ס')

סח. עַל־יְדֵי כִּבּוּד הַתּוֹרָה בָּא גְּשָׁמִים: (שם)

סט. סְגֻלָּה לְהַתְמָדָה הוּא לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, רַק אַדְרַבָּא, יִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לִמְצֹא זְכוּת וְטוֹב בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וַאֲפִלּוּ אִם נִדְמֶה חַ"ו לְרָשָׁע, יִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בּוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע (כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא עַל פָּסוּק "וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע" בְּסִימָן רפ"ב עַיֵּן שָׁם), עַד שֶׁיִּהְיֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָפֶה וְנָאֶה בְּעֵינָיו. עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: (שיחות הר"ן סי' צ"א)

ע. עַל־יְדֵי לִמּוּד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ נַעֲשֶׂה חֵשֶׁק לְכָל הַלִּמּוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. גַּם הַלָּשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַזֹּהַר מְסֻגָּל מְאֹד, וּמְעוֹרֵר מְאֹד לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם סי' ק"ח)

עא. רַשְׁבַּ"י קִדֵּשׁ כָּל כָּךְ אֶת לָשׁוֹן תַּרְגּוּם, עַד שֶׁאֲפִלּוּ שְׁאָר דְּבָרִים הַנִּכְתָּבִים בִּלְשׁוֹן תַּרְגּוּם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם סי' ק"ט)

עב. יֵשׁ נְעִימוּת בְּהַתּוֹרָה, וְזֶהוּ הָעִקָּר – לִזְכּוֹת לְהַרְגִּישׁ הַמְּתִיקוּת וְהַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַכָּבוֹד, שֶׁלֹּא יְקַבֵּל שׁוּם כָּבוֹד לְעַצְמוֹ, רַק כָּל הַכָּבוֹד יַעֲלֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם עַל־יְדֵי מִצְוַת צְדָקָה, בִּפְרָט צְדָקָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לִינֹק וּלְקַבֵּל מִמֹּחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עִקַּר נְעִימַת הַמֹּחִין, נְעִימַת הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְמֹחִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת, הוּא יוֹדֵעַ נְעִימַת הַתּוֹרָה (עַיֵּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹת י"ח י"ט וְכָבוֹד אוֹת ל"ב): (לק"ת סי' ע"א)

עג. כְּשֶׁשְּׁלוֹמֵד תּוֹרָה בֶּאֱמֶת, יָכוֹל לֵידַע מֵהַתּוֹרָה עֲתִידוֹת: (לק"ת סי' ל"ה)

עד. כְּשֶׁשְּׁלוֹמֵד בִּסְפָרִים שֶׁל צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, צָרִיךְ לָשׂוּם לִבּוֹ וְעֵינָיו הֵיטֵב לְהָבִין נִפְלְאוֹת הַחִדּוּשִׁים שֶׁגִּלּוּ, וְעֹצֶם הָעֲמָקוּת וְהַמְּתִיקוּת שֶׁבָּהֶם, כִּי מֻחְמַת שֶׁהַדְּבָרִים נִכְתָּבִים בַּסֵּפֶר נֶעֱלָם אוֹרָם הָרַבֵּה. כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשָׂה סֵפֶר, אֲפִלּוּ מִתּוֹרוֹת גְּבוֹהוֹת וְנִפְלָאוֹת מְאֹד מְאֹד, יֵשׁ עֲלֵיהֶם חִפּוּיִים וְהַסְתָּרוֹת הָרַבֵּה, שֶׁנִּסְתָּר וְנֶחְפֶּה אוֹרָם הַצָּח וְהַנִּפְלָא מֵחֲמַת שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם סֵפֶר. וַאֲפִלּוּ הַדְּפִין שֶׁל הַכְּרִיכָה מְחַפִּים הָרַבֵּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לָשׂוּם לֵב הֵיטֵב, לְהִסְתַּכֵּל עַל אֲמִתִּיּוּת וְנִפְלְאוֹת הַחִדּוּשִׁים שֶׁבַּסֵּפֶר: (לק"ת סי' ל"ו)

עה. לוֹמְדֵי תּוֹרָה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, וְהוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד לְהַרְהוּרִים, גַּם בִּשְׁעַת זִוּוּג יְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה: (לק"ת סי' ק"ה ק"ו)

עו. כְּשֶׁשְּׁלוֹמְדִין בְּמִלֵּי דְּפַרְעָנוּתָא, כְּגוֹן הִלְכוֹת אֲבֵלוּת וְכַיּוֹצֵא, צְרִיכִין לַעֲבֹר בִּמְהִירוּת מְקוֹמוֹת כָּאֵלּוּ: (שיחות הר"ן סי' ח')

עז. הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד. וְעַל־יְדֵי הַתְמָדַת הַלִּמּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בָּעוֹלָם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין יוֹדְעִים שׁוּם כַּוָּנוֹת. וּבִפְרָט עַל יְדֵי לִמּוּד פּוֹסְקִים עַד שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹרוֹת הוֹרָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִים מֵהַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ שֶׁעָשׂוּ מוֹפְתִים גְּדוֹלִים, רַק עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וָלַיְלָה בֶּאֱמֶת: (לק"ת סי' מ"א)

עח. הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לְהוֹצִיא אֶת הָאָדָם אֲפִלּוּ מֵעֲבֵרוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּלְכָּד בְּמַה שֶׁנִּלְכָּד רַחֲמָנָא לִצְלָן, אִם יַעֲשֶׂה לוֹ חֹק קָבוּעַ וְחִיּוּב חָזָק לִלְמֹד בְּכָל יוֹם וְיוֹם כָּךְ וְכָךְ, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, יִזְכֶּה לָצֵאת מִמַּעֲשָׂיו הָרָעִים עַל־יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ וְעֹסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: (שיחות הר"ן סי' י"ט)

עט. אֶפְלוּ מִי שֶׁלּוֹמֵד וְשׁוֹכֵחַ גַּם זֶה טוֹב מְאֹד, כִּי לֶעָתִיד מַזְכִּירִין אֶת הָאָדָם כָּל מַה שֶׁלָּמַד אַף אִם שָׁכַח. אֲבָל בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר מִי שֶׁזּוֹכֶה לִזְכֹּר אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: (שם סי' כ"ו)

פ. רָאוּי לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל מְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּלְמֹד כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה: תַּנַ"ךְ וְשַׁ"ס וְכָל הַפּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְכָל סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וְכָל הַמִּדְרָשִׁים וְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, וּשְׁאָרֵי סְפָרִים קְדוֹשִׁים, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְפָּאֵר בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָיָה בְּכָל מְקוֹמוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאַל תִּתְבַּהֵל מִזֶּה, לוֹמַר שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לִלְמֹד כָּל הַסְּפָרִים, כִּי בֶּאֱמֶת אֵינְךָ צָרִיךְ לְגַמְּרָם בְּיוֹם אֶחָד. וּמִי שֶׁנַּפְשׁוֹ חָשְׁקָה בַּתּוֹרָה וְעוֹשֶׂה תּוֹרָתוֹ קֶבַע, יָכוֹל בְּרִבּוֹת הַיָּמִים לְגַמֵּר כָּל הַסְּפָרִים הַנַּ"ל וְיוֹתֵר כַּמָּה פְּעָמִים, כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ כַּמָּה בַּעֲלֵי תּוֹרָה שֶׁלָּמְדוּ הַכֹּל וְהָיוּ בְּקִיאִים בַּשַּׁ"ס וְכָל הַנַּ"ל כִּמְעַט בְּעַל פֶּה, וְהַכֹּל הָיָה מֻחְזָק מִתָּמִיד לְמוּדָם. וְכָל בַּר אוֹרְיָן יָכוֹל לִזְכּוֹת לְכָל זֶה אִם יִרְצֶה, וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה לוֹ גַּם פְּנַאי לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל יוֹם. כִּי יֵשׁ שִׂהוּת בַּיּוֹם לַכֹּל, וּזְמַן תּוֹרָה לְחוּד וּזְמַן תְּפִלָּה וּשְׂאָר עֲבוֹדוֹת לְחוּד. וּבְיוֹתֵר צְרִיכִין לִזָּהֵר לִלְמֹד כָּל הַפּוֹסְקִים וּלְגַמְּרָם כַּמָּה פְּעָמִים כָּל יְמֵי חַיָּיו, כַּמְבֹאָר לְעֵיל: (שם סי' כ"ח)

פא. כְּשֶׁחוֹשְׁבִין תּוֹרָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת חוֹשֵׁב הַדָּבָר תּוֹרָה שֶׁרוֹצֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ, לַחֲשֹׁב וְלַחֲזֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אוֹתוֹ הַפָּסוּק אוֹ אוֹתוֹ הָעִנְיָן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְלִהְיוֹת נוֹקֵשׁ וְדוֹפֵק עַל הַפֶּתַח עַד שֶׁיִּפְתְּחוּ לוֹ: (שם סי' נ"ח)

תפילה

תְּפִלָּה

[א]. עִקַּר מַה שֶּׁאֵין מִתְקַבְּלִים הַתְּפִלּוֹת, הוּא מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהַדְּבָרִים חֵן, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו דִּבְרֵי חֵן בֶּאֱמֶת. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, וְאָז יִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ: (לק"א סי' א')

[ב]. עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא הַתְּפִלָּה, וְכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִכְבֹּשׁ, הֵן מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע, הֵן שְׁאָרֵי מִלְחָמוֹת עִם הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים, הַכֹּל עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, וּמִשָּׁם כָּל חִיּוּתוֹ. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת, צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה: (לק"א סי' ב' אות א')

[ג]. וְאִם הָאָדָם מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וּבְהִתְבּוֹדְדוּת יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה, וְאַף עַל פִּי כֵן הוּא רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ חַ"ו, אַל יִטְעֶה חַ"ו שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו כְּלָל, רַק יַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל כָּל תְּפִלָּה וּתְחִנָּה וְשִׂיחָה, וְאֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד חַ"ו. רַק כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם לְמַעְלָה מְעַט מְעַט וּמְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם, אַךְ עֲדַיִן לֹא נִגְמַר בְּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְנֹס בּוֹ. וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים וְשָׁנִים אִם לֹא יִהְיֶה טִפֵּשׁ וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ בַּתְּפִלָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲזַי עַל־יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְנֶה אֵלָיו וְיָאִיר לוֹ פָּנָיו וִימַלֵּא חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, וְיִקָּרֵבהוּ בְּרַחֲמִים וּבְחֶמְלָה גְּדוֹלָה: (שם אות ו')

[ד]. אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בִּשְׁלֵמוּת. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד, לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֱמִתִּיִּים, כִּי הֵם יוֹדְעִים לְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לַמָּקוֹם הַצָּרִיךְ לָהּ, וּבוֹנִים מֵהֶם קוֹמַת הַשְּׁכִינָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב בִּיאַת מָשִׁיחַ: (שם אות ב' ו')

[ה]. צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ צְדָקָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה: (שם אות ד')

[ו]. אֵין רָאוּי לַחֲשֹׁב לְקַבֵּל שָׂכָר עַל שׁוּם דָּבָר. כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן אֲפִלּוּ אִם הָאָדָם זוֹכֶה לִפְעָמִים לְאֵיזֶה יְשׁוּעָה וְהִתְקָרְבוּת קָצַת, אַל יַחֲשֹׁב שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל־יְדֵי תּוֹרָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל. וְלוּלֵא חַסְדּוֹ הַגָּדוֹל כְּבָר הָיָה נִטְבַּע חַ"ו בְּמַה שֶׁהָיָה נִטְבָּע רַחֲמָנָא לִצְלָן: (שם אות ו' בסוף)

[ז]. תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם מְחַזְּקִים וּמְאִירִים זֶה לָזֶה, עַל־כֵּן צְרִיכִין לַעֲסֹק בִּשְׁנֵיהֶם דַּיְקָא: (שם אות ו')

[ח]. גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַמֻּבְחָרִים הֵם מַמְשִׁיכִין הִתְנוֹצְצוּת אוֹר הָאֵין סוֹף עַל כָּל הַמִּתְקָרְבִים וְנִכְלָלִים בִּשְׁמָם. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁלִּפְעָמִים נִתְלַהֵב הָאָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כַּמָּה תֵּבוֹת בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, זֶה בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו שֶׁנִּפְתָּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ. וּכְשֶׁרוֹאֶה אָדָם הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חָזֵי מַזָּלֵיהּ חָזֵי, תֵּכֶף נִתְלַהֵב נִשְׁמָתוֹ לְדָבְקוּת גָּדוֹל לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף. וּכְשֶׁעִוּר הִתְגַּלּוּת אֵין סוֹף לְפִי מִנְיַן הַתֵּבוֹת שֶׁנִּפְתְּחוּ וְהִתְנוֹצְצוּ, כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבֻּקוּת גָּדוֹל וּבְמִסְירַת נַפְשׁוֹ וּבְבִטּוּל כֹּחוֹתָיו. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, כִּי רַק הֵם יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מֵאוֹר הָאֵין סוֹף,

וְרַק הֵם מְאִירִין בָּנוּ נְעִימוּת הִתְנוֹצְצוּת הַזֹּאת לְכָל חַד כְּפִי מַה דְּמְשַׁעֵר בְּלִבֵּהּ: (לק"א סי' ד' אות ט')

[ט]. צָרִיךְ כָּל אָדָם לוֹמַר כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִילִי. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרָאוֹת וּלְעַיֵּן בְּכָל עֵת בְּתִקּוּן הָעוֹלָם וּלְמַלֹּאת חֶסְרוֹן הָעוֹלָם וּלְהִתְפַּלֵּל עֲבוּרָם: (לק"א סי' ה' אות א')

[י]. צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַכֹּחוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִפְגַּע הַקּוֹל בְּמֹחוֹ וְאָז יוּכַל לְכַוֵּן, הַיְנוּ שֶׁהַלֵּב יִשְׂמַע מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט עַקְמִימִיּוּת שֶׁבְּלִבּוֹ וְיָבוֹא לְשִׂמְחָה, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה מֵהַמִּצְוֹוֹת בְּעַצְמָן, וְיִזְכֶּה שֶׁיּוּכַל לְהַלְבִּישׁ אֶת תְּפִלָּתוֹ בְּסִפּוּרֵי דְּבָרִים וּלְבַטֵּל כָּל הַגְּזֵרוֹת אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין: (שם אות ג')

[יא]. מְאֹד מְאֹד צְרִיכִין לִזָּהֵר לְפַנּוֹת אֶת הַמֹּחַ מַחֲכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, מֵחָמֵץ, שֶׁלֹּא יַחֲמִיץ אֶת חָכְמָתוֹ בְּחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּבְתַאֲווֹת, כִּי הֵם מְטַמְטְמִין וּמְטַמְּאִין מֹחוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשְׁמֹחַ. גַּם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ יִרְאָה חִיצוֹנִיּוּת, שֶׁלֹּא יִירָא מִשּׁוּם דָּבָר רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד, כִּי גַּם עַל־יְדֵי יִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוּת אִי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ וּמוֹנֵעַ הַשִּׂמְחָה. וְהָעִקָּר לִשְׁמֹר מֹחוֹ שֶׁלֹּא יַחְמִיץ, שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר בְּהַרְהוּרִים רָעִים וּבְתַאֲווֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חָמֵץ, שֶׁהֵם סִטְרָא דְּמוֹתָא. וְצָרִיךְ לִגְעֹר בְּאֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהֵם (סִטְרָא דְּמוֹתָא) סִטְרִין אָחֳרָנִין, וּלְגָרְשָׁם מִדַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁלֹּא יִתְקָרְבוּ אֵלָיו, וְלִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּמֹחוֹ אֵלּוּ הַמַּחֲשָׁבוֹת חַ"ו. גַּם צָרִיךְ לְשַׁתֵּף הָאַהֲבָה עִם הַיִּרְאָה, וְאָז דֵּיקָא יוּכַל לְזַכֵּךְ מֹחוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּכָל הַכֹּחוֹת עַד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ בְּחִינַת רְעָמִים, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְשִׂמְחָה וְכוּ' כַּנַּ"ל: (שם אות ד')

[יב]. תְּפִלָּה וֶאֱמוּנָה וְנִסִּים וְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה. וּכְפִי הַפָּגָם שֶׁפּוֹגְמִין בָּהֶם חַ"ו, מַאֲרִיכִין הַגָּלוּת. וּכְפִי מַה שֶּׁזּוֹכִין לַעֲסֹק בָּהֶם וּלְתַקְּנָם כְּמוֹ־כֵן מְקָרְבִין הַגְּאֻלָּה: (לק"א סי' ז' אות א')

[יג]. הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וּמְסֻגָּל לְזִכָּרוֹן, וְנִצּוֹל מִשִּׁכְחָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בִּפְגַם אֱמוּנָה: (שם בסוף)

[יד]. מַעְיַן חָכְמַת הַתּוֹרָה יוֹצֵא מִתְּפִלָּה, עַל־כֵּן עִקַּר בֵּרוּר פְּסַק־הֲהֲלָכָה זוֹכִין עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ חִדֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, וְזוֹכֶה לְבָרֵר הַטּוֹב מֵהָרָע שֶׁבְּכָל הָד' יְסוֹדוֹת שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכֹּל, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַשְׁפִּיל הַחוֹלְקִים עֲדֵי אָרֶץ: (לק"א סי' ח' אות ו' ז')

[טו]. עִקַּר הַחִיּוּת מְקַבְּלִין מֵהַתְּפִלָּה. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ, כְּדֵי לְהַכְנִיס כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה וּלְחַדֵּשׁ כֹּחוֹ שָׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לֶאֱמוּנָה: (לק"א סי' ט' אות א')

[טז]. לְפִי מַעֲלַת הַתְּפִלָּה כֵּן נוֹתְנִין לוֹ זִוּוּגוֹ וְכֵן נוֹתְנִין לוֹ פַּרְנָסָתוֹ: (שם אות ב')

[יז]. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת מַשְׁפִּיעַ חִיּוּת לְכָל שְׁלֹשָׁה חֶלְקֵי עוֹלָם: עוֹלָם הַשָּׁפָל וְעוֹלָם הַכּוֹכָבִים וְעוֹלָם הַמַּלְאָכִים: (שם)

[יח]. כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, אֲזַי בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּקְלִפּוֹת וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ, וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל. וְתַכְלִית הַתַּקָּנָה לָזֶה, שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי [זֶה] הַתֵּבָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, הֵיא תְּשִׂים לְךָ פֶּתַח בַּחֹשֶׁךְ שֶׁאַתָּה נִצּוֹד בּוֹ וְתִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל הֵיטֵב (וְעַיֵּן בִּפְנִים מְבֹאָר יוֹתֵר בָּזֶה, וְגַם שֶׁזֶּה עֵצָה גְּדוֹלָה לְכָל דִּרְכֵי עֲבוֹדַת ה' עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ט'). וְהָעִקָּר שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר שׁוּם דִּבּוּר מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ וְהַבִּלְבּוּל הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד מִכָּל צַד, אַף־עַל־פִּי־כֵן, עַל־כָּל־פָּנִים יִרְאֶה לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה נְמוּכָה [שֶׁהוּא], כְּגוֹן לְמָשָׁל שֶׁיֹּאמַר: ה' הוֹשִׁיעָה וְכוּ' בֶּאֱמֶת, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בְּחִיּוּת כָּרָאוּי, אַף־עַל־פִּי־כֵן יַכְרִיחַ עַצְמוֹ עַל־כָּל־פָּנִים לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא. וְעַל־יְדֵי זֶה יָאִיר לוֹ הָאֱמֶת, שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת: (שם אות ג')

[יט]. גַּם עַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִבְקֹעַ פְּתָחִים לְהַחֲזִיר גַּם אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה, לְהוֹצִיאָם מִמְּצוּדוֹת שֶׁהֵם נְצוֹדִים בָּהֶם: (לק"א סי' קי"ב)

[כ]. צָרִיךְ הָאָדָם זְכוּת גָּדוֹל, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דֶּרֶךְ שַׁעַר הַשַּׁיִךְ לְשִׁבְטוֹ. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר, כִּי הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכַוֵּן הַשְּׁעָרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ לוֹ: (לק"א סי' ט' אות ד')

[כא]. צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּל־כָּךְ בְּכַוָּנָה עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי ה', וְעַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ: (שם)

[כב]. עִקַּר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי־אִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר. עַל־כֵּן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ צַעַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יֵלֵךְ אֵצֶל חָכָם וִיבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים. כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְתָאֲוֶה לִתְפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים, וְאָלוּ הַבַּעֲלֵי־גַּאֲוָה הַמוֹנְעִים עַצְמָם וַאֲחֵרִים מִלֵּילֵךְ לְצַדִּיקִים לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הֵם מְעַכְּבִין תַּאֲוָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' י' אות ד')

[כג]. עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּקֻדֻּשָּׁה עַד שֶׁמְּעוֹרְרִין שָׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה מַחֲזִירִין בְּנֵי־אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְיִרְאָה. וְעַל־יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּעֲצָמָיו, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לַשָּׁלוֹם הַכְּלָלִי, שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: (לק"א סי' י"ד)

[כד]. לֹא יִרְצֶה לַעֲסֹק בְּשׁוּם עֵסֶק מֵעִסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה רַק בִּשְׁבִיל נִשְׁמָתוֹ, וְאֶפְלוּ כָּל תְּפִלּוֹתָיו לֹא יִהְיֶה אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְקַשֵּׁר נִשְׁמָתוֹ. וְאֶפְלוּ אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת הַמְפֹרָשִׁים בַּתְּפִלָּה שֶׁהֵם לְצֹרֶךְ

הַגּוּף, כְּגוֹן "רְפָאֵנוּ" וּ"בָרֵךְ עָלֵינוּ" וְכוּ', לֹא יִהְיֶה כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל גּוּפוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל נִשְׁמָתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה מְכַוֵּן לְפָרְנָסַת נִשְׁמָתוֹ וְלִרְפוּאָתָהּ. רַק מִמֵּילָא כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן שָׁם בְּרוּחָנִיּוּת נִתְתַּקֵּן גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת. אֲבָל כַּוָּנָתוֹ לֹא יִהְיֶה רַק בִּשְׁבִיל נִשְׁמָתוֹ: (שם אות ט')

[כה]. צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ בְּכָל עֵת, הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה חַ"ו בְּבֵיתוֹ וְצָרִיךְ רְפוּאָה וְכוּ', עַל כֻּלָּם יִהְיֶה עִקַּר עָצָתוֹ רַק לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיַאֲמִין בַּה' שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא טוֹב לַכֹּל, הֵן לִרְפוּאָה הֵן לְפַרְנָסָה הֵן לְכָל הַדְּבָרִים. וְיִהְיֶה עִקַּר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת, כִּי רֻבָּם אֵינָם מוֹעִילִין כְּלוּם, וּמֵעַט דְּמֵעַט הַמּוֹעִילִין אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם וְאֵינוֹ יָכוֹל לִמְצָאָם. אֲבָל לִקְרֹא לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זֶה טוֹב וּמוֹעִיל לְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, וְזֶה יָכוֹל לִמְצֹא תָּמִיד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בַּנִּמְצָא תָּמִיד: (שם אות י"א)

[כו]. צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל בְּמִסִּירַת־נֶפֶשׁ, שֶׁיְּבַטֵּל כָּל יֵשׁוּתוֹ וְנַשְׁמִיּוּתוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְלֹא יְכַוֵּן בִּשְׁבִיל תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ כְּלָל וְלֹא יַחֲשֹׁב לְכְלוּם אֶת עַצְמוֹ, וְיִתְבַּטֵּל כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי מִשְׁפָּט, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְבּוֹדְדִין וּמְפָרְשִׁין שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וְשׁוֹפְטִין וְדָנִין אֶת עַצְמוֹ בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשֶׂה, וְעַל־יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ שֶׁהוּא הַדַּעַת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְפִלָּה בְּמִסִּירַת־נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה כְּזֹאת זוֹכִין לְסִתְרֵי אוֹרַיְתָא, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה: (לק"א סי' ט"ו אות ב' ג' ד')

[כז]. בְּחִינַת נָחָשׁ מֵסִית אֶת הָאָדָם שֶׁיִּתְפַּלֵּל לְתוֹעֶלֶת עַצְמוֹ, כְּמוֹ "הַב לָנוּ חַיֵּי וּמְזוֹנֵי" אוֹ שְׁאָר תּוֹעֶלֶת. וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל זֶה וּלְהִשְׁתַּדֵּל לִזְכּוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם כַּוָּנַת תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם כַּנַּ"ל, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים כַּנַּ"ל: (שם אות ה')

[כח]. הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְתָאֲוֶה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין לְפָנָיו הֵם מְמַלְּאִים תַּאֲוָתוֹ, וְהוּא מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵאִתָּנוּ: (שם)

[כט]. כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְאָרִים שֶׁל בָּשָׂר־וָדָם בִּתְפִלּוֹת וּבְרָכוֹת, וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו, זֶה חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי־אִם לֹא הָיָה חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא הָיָה כְּדַאי לִקְרֹא וּלְכַנּוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְאָרִים וּשְׁבָחִים וְתֵבוֹת וְאוֹתִיּוֹת, אֲבָל זֶה הַכֹּל חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִזֶּה רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְלַהֵב מְאֹד בַּתְּפִלָּה, כְּשֶׁיִּזְכֹּר גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, כְּפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ, שֶׁהוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא מְאֹד מִכָּל אֵלּוּ הַשְּׁבָחִים וְהַתְּאָרִים, רַק מֵאַהֲבָתוֹ וְחֶמְלָתוֹ וְחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל נָתַן לָנוּ רְשׁוּת לִקְרוֹת אוֹתוֹ בְּתָאֲרִים אֵלּוּ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן רָאוּי לוֹמַר עַל־כָּל־פָּנִים אֵלּוּ

הַתֵּבוֹת וְהַתְּאָרִים בְּלֵב שָׁלֵם וּבְכַוָּנָה גְּדוֹלָה בְּמִסְירַת־נֶפֶשׁ, מֵאַחַר שֶׁאָנוּ זוֹכִין בְּחַסְדּוֹ לִקְרוֹת אוֹתוֹ בְּתָאָרִים אֵלּוּ: (שם)

[ל]. כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, קֹדֶם שֶׁמַּתְחִיל לְבָאֵר אֵיזֶה בֵּאוּר, צָרִיךְ לוֹ מִתְּחִלָּה לִשְׁפֹּךְ תְּפִלָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לְעוֹרֵר לֵב הָעֶלְיוֹן, לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ, וְאַחַר־כָּךְ יַתְחִיל לְבָאֵר. כִּי אָז נִמְשָׁכִין בֵּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּשֶׁפַע גָּדוֹל גַּם־כֵּן מִלֵּב הָעֶלְיוֹן: (לק"א סי' כ' אות ב')

[לא]. כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים, וִיבַקֵּשׁ מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתְּנַת חִנָּם, וְלֹא יִתְלֶה בִּזְכוּת עַצְמוֹ כְּלָל, רַק יַעֲמֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדַל וּכְרָשׁ וִידַבֵּר תַּחֲנוּנִים. וְכֵן אֵין לְאָדָם לְדַחֹק אֶת עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְעַקֵּשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דַּוְקָא רְצוֹנוֹ, אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, אִם יִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן, וְאִם לָאו – לָאו: (שם אות ה')

[לב]. גַּם כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוּשׁ, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ עִם נִשְׁמוֹת הָעוֹמְדִים שָׁם לִשְׁמֹעַ הַדְּרוּשׁ, וְאָז תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים שֶׁאֵינָהּ נִמְאֶסֶת, וְנִתְקַבֶּלֶת בְּוַדַּאי, וְנִתְוַסֶּפֶת קְדֻשָּׁה יְתֵרָה לְמַעְלָה וְכוּ' (עַיֵּן צַדִּיק): (שם אות ד' ה')

[לג]. כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְגָלָה וְנִסְתָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה וְרִבּוּי תְּפִלּוֹת, שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, וְיִהְיֶה לוֹ נִסְתָּר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר. וְאַחַר־כָּךְ יִתְפַּלֵּל עוֹד עַד שֶׁיְּתַגְלֶה לוֹ גַּם הַנִּסְתָּר הַזֶּה, וְכֵן בְּכָל פַּעַם יֵלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, לְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר עַד שֶׁיַּשִּׂיג וְכוּ'. עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בִּתְחִלַּת הָאֲצִילוּת, וְאַחַר־כָּךְ יִהְיֶה נִכְלָל בָּאַיִן סוֹף, וְאָז יִזְכֶּה לְתוֹרַת ה' וּתְפִלַּת ה' בֶּאֱמֶת. וְעַל־יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה זוֹכִין לְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי־אֱמֶת, לְקַבֵּל מֵהֶם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שְׁלֵמָה, כִּי תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה כּוֹלֶלֶת הַכֹּל. וְעִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא הַבּוּשָׁה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַל יֶחֱטָא חַ"וְ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָל הַנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינַת יָדִים, לְקַבֵּל מוּסָר מְמוֹכִיחֵי אֱמֶת. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל גֵּרוּשׁ וּמַחֲלֹקֶת מִן הָעוֹלָם וְנִתְרַבֶּה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְנִתְתַּקֵּן הַקְּדֻשָּׁה, וְנֶחְתָּמֶת בִּבְחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם: (לק"א סי' כ"ב אות י')

[לד]. מִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עַל הַתְּפִלָּה וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, יֵדַע שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסִין בּוֹ מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם, שָׁם צָרִיךְ לוֹ לִמְסֹר נַפְשׁוֹ בְּיוֹתֵר, וְעַל־יְדֵי זֶה יַעֲלֶה נִיצוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה: (לק"א סי' כ"ו)

[לה]. צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי כָּל הַשְּׂטוּתִים וְכָל הַבַּלְבּוּלִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְכָל הָעֵרְבּוּב הַדַּעַת שַׁיָּיִשׁ לְהָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם, בְּאֵיזֶה עֵת שֶׁיִּהְיֶה, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בָּא בְּעֵת הַתְּפִלָּה, וּמַשְׁמִיעַ אֶת עַצְמוֹ אָז דַּיְקָא, וּמְבַלְבֵּל אֶת מַחֲשֶׁבֶת הָאָדָם מְאֹד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא. עַל־כֵּן, בְּעֵת הַתְּפִלָּה צְרִיכִים הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל אֵלּוּ הַבַּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת וְעֵרְבּוּב הַדַּעַת שֶׁבָּאִים וְעוֹלִין עַל לִבּוֹ אָז דַּיְקָא: (לק"א סי' ל' אות ז')

[לו]. עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא עַל־יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעִיז פָּנָיו נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וַאֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי־אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת, כִּי כָּל חַד לְפוּם מַה דְּמִשַּׁעֵר בְּלִבֵּהּ אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְרִיעוּתוֹ, אֵיךְ הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו. עַל־כֵּן בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק אֶת הַבּוּשָׁה וְיַעֵיז פָּנָיו לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ כַּנַּ"ל, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נֶגֶד הַחוֹלְקִים וְהַמּוֹנְעִים מֵעֲבוֹדַת ה' בֶּאֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְקַבֵּל חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה דְּקְדֻשָּׁה וְלֹא לְהֵפֶךְ ח"ו, וְאָז זוֹכֶה לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה, שֶׁעַקָּרהּ עַל־יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה כַּנַּ"ל: (שם אות ח')

[לז]. עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בַּפֶּה דַּיְקָא, שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּפֶה מָלֵא וְאֵין דַּי בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת. כִּי הַדִּבּוּר הוּא כְּלֵי הַשֶּׁפַע שֶׁבָּהֶם מְקַבְּלִים הַשֶּׁפַע, וּלְפִי הַדִּבּוּר כֵּן הַשֶּׁפַע, אִם הַדִּבּוּר, הֵינוּ כְּלֵי הַשֶּׁפַע, הִיא בִּשְׁלֵמוּת וּבְמִלּוּאָהּ, אֲזַי יְכוֹלִים לְקַבֵּל בָּהֶם רֹב שֶׁפַע. עַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁחָסֵר לָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עָלָיו בְּדִבּוּר פֶּה דַּיְקָא, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִמְשֹׁךְ הַשֶּׁפַע כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ל"ד אות ג')

[לח]. מַה שֶּׁמַּכִּין כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי עַל־יְדֵי זֶה נִטְהָר אֲוִיר הַמָּקוֹם שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי מִתְפַּלֵּל שָׁם, וְשׁוֹאֵב אֲוִיר הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא, עַל־יְדֵי זֶה הַתְּפִלָּה הִיא בַּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְהִיא תִּקּוּן מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבִּתְפִלָּה, גַּם מְבַטֵּל מַחֲשָׁבוֹת עֲבוֹדָה זָרָה, גַּם נִתְבַּטֵּל הֶרֶג וְאָבְדָן מִן הָעוֹלָם: (לק"א סי' מ"ד)

[לט]. אֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל צַדִּיק, אַף־עַל־פִּי־כֵן קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, כִּי אֵינוֹ מַרְגִּל בַּאֲוִירָא שֶׁל מָקוֹם, וְכָל־שֶׁכֵּן לְהֵפֶךְ. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְקַבֵּעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: (שם)

[מ]. עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְגַּלֶּה סוֹדוֹת הַתּוֹרָה: (שם)

[מא]. הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת נִקְרָאִים מַבּוּל, שֶׁמְּבַלְבְּלִין אֶת תְּפִלָּתוֹ. וְתִקּוּנוֹ – שֶׁיִּתֵּן צְדָקָה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא נִכְלָל בָּאֲוִירָא דְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא נִצּוֹל מִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִזְדַּכֵּךְ מֹחוֹ, הַיְנוּ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית: (שם)

[מב]. עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נִתְעוֹרֵר בְּיָדַיִם שָׁלוּ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וּמַכֶּה כַּף אֶל כַּף, עַל־יְדֵי זֶה נִתְהַוֶּה הַדִּבּוּר, וְהַפֶּה הַמְקַבֵּל אֶת הַדִּבּוּר לְתוֹכוֹ: (לק"א סי' מ"ה)

[מג]. גַּם עַל־יְדֵי מְחָאַת־כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה נִמְתָּקִין הַדִּינִים, וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִשִּׂכְחָה, גַּם מְבַטֵּל הַמַּחֲלֹקֶת: (לק"א סי' מ"ו)

[מד]. מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכֹחַ, שֶׁהוּא מַכְנִיס כָּל כֹּחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, בְּבְחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וְכוּ', אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבֵּר בְּכֹחַ, הֵם עַצְמָם הַדִּבּוּרִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וַעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם מְקַבְּלִין כֹּחַ מִכ"ח אַתְוָן אֵלּוּ: (לק"א סי' מ"ח)

[מה]. תְּפִלָּה בְּכֹחַ הִיא סְגֻלָּה לְבָנִים, וּמַצֶּלֶת מֵרִיב וּמַחְלֹקֶת, וּמִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת וְחוֹזְרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, וְנִתְגַּלֶּה וְנִתְפָּרְסֵם הָרַבִּי הָאֱמֶת שֶׁבַּדּוֹר: (שם)

[מו]. תְּפִלָּה בְּכֹחַ וְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וּמְצָוֹת סְכָּה הֵם בְּחִינָה אַחַת וּתְלוּיִים זֶה בָּזֶה: (שם)

[מז]. עִקַּר הַתְּפִלָּה תְּלוּי בַּלֵּב, שֶׁיְּשַׁיֵּם כָּל לִבּוֹ עָלֶיהָ, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּקַשֵּׁר מַחְשָׁבוֹת [הַלֵּב] הֵיטֵב לְדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִבּוֹ רָחוֹק מֵהַדִּבּוּרִים, רַק יִשְׁמַע הֵיטֵב מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה וְנִתְגַּדֵּל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְנִמְשָׁךְ לְיִשְׂרָאֵל חִיּוּת גָּדוֹל וְשֶׂפַע וַעֲשִׁירוּת גָּדוֹל וּבְרָכָה עַד בְּלִי דַּי, וְנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי זֶה יְחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה, וְזוֹכֶה לְהִתְגַּלּוּת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה: (לק"א סי' מ"ט)

[מח]. כָּל אֶחָד כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית, וּכְפִי הִתְקַשְּׁרוּתוֹ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כְּמוֹ כֵן הוּא יָכוֹל לִטְעֹם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וַאֲזַי אַרְיֵה נָחִית לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹ, הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרִירִין וְכוּ, וַאֲזַי אֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וַאֲזַי כַּלְבָּא נָחִית לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹ שֶׁהִיא תְּפִלָּתוֹ: (לק"א סי' נ')

[מט]. וְדַע, שֶׁעַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר הֵן הֵן הַכְּלָבִים, וְהֵן הָעוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת. וּמִזֶּה תָּבִין מִמֵּילָא כַּמָּה גָּדוֹל עֲוֹנָם שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ. כִּי הֵם נִקְרָאִים כְּלָבִים מַמָּשׁ, בְּחִינַת "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ". כִּי אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה הָאִישׁ שֶׁמִּתְפַּלֵּל, לֹא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית, וּמַחֲמַת זֶה בָּא עָלָיו הַמַּחֲלֹקֶת הַזֹּאת שֶׁהִיא בְּחִינַת "כַּלְבָּא נָחִית" וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל הַחוֹלְקִים אֵינָם פְּטוּרִים מֵחֲמַת זֶה מֵעֹנֶשׁ, כִּי הֵם עוֹקְרִים אֶת נַפְשָׁם מִן הַקְּדֻשָּׁה, וּמַכְנִיסִים עַצְמָם לִהְיוֹת נִקְרָאִים בְּשֵׁם "כְּלָבִים" מַמָּשׁ, עַל יְדֵי שֶׁחוֹלְקִים עַל תְּפִלָּתוֹ, אַף

עַל פִּי שֶׁלֹּא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל. כִּי בְּוַדַּאי הוּא צָרִיךְ לְיַגֵּעַ עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְהַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ יִקָּרֶה מְאֹד (כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר). אֲבָל הַחוֹלְקִים הֵם בְּחִינַת כְּלָבִים מַמָּשׁ, וְגָדוֹל עֲוֹנָם מִנִּשֹׂא רַחֲמָנָא לְצְלָן: (שם)

[נ]. עַל־יְדֵי לִמּוּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע נִתְחַזֵּק מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק, וְיָכוֹל לִרְאוֹת וּלְהַשִּׂיג צִדְקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיָכוֹל לֵידַע וּלְהָבִין, כִּי ה' הַצַּדִּיק אַף עַל פִּי שֶׁהָרָשָׁע זוֹכֶה בַּדִּין, וְנִתְפַּשֵּׁט לִבּוֹ מֵעַקְמִימִיּוּת שֶׁהָיָה לוֹ קֹדֶם, וְנִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל: (לק"א סי' נ"ה אות ג')

[נא]. בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ הָרַע שֶׁבַּפָּרָט וְהָרַע שֶׁבַּכְּלָל. הָרַע שֶׁבַּפָּרָט, הַיְנוּ גּוּפוֹ הַמְגֻשָּׁם וְחֹמְרוֹ יְבַטֵּל בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּהְ כְּמוֹ חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהָיָה לָהֶם בִּשְׁעַת תְּפִלָּה הִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת. וְהָרַע שֶׁבַּכְּלָל, הַיְנוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, יְבַטֵּל הָרַע שֶׁלָּהֶם וְיַעֲשֶׂה מֵהָרַע כִּסֵּא לִקְדֻשָּׁה: (שם אות ה')

[נב]. גַּם צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בַּכְּלָל וּבְפָרָט עִם נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר, וְיעוֹרֵר אוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ. בִּפְרָט, הַיְנוּ חֶלְקֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁלּוֹ שֶׁבָּאוּ כְּבָר בְּגִלְגּוּל וְנִתְתַּקֵּן, וּבְכָלָל, הַיְנוּ נַר"נ שֶׁל שׁוֹכְנֵי עָפָר אֲחֵרִים לְעוֹרְרָם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ עִמּוֹ: (שם)

[נג]. גַּם צָרִיךְ לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ ג' דְּבָרִים: א' צָרִיךְ הַמִּתְפַּלֵּל לְתַקֵּן בִּתְפִלָּתוֹ, לְהַעֲלוֹת אֶת הַנּוֹפְלִים בֶּאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת, לְהַעֲלוֹתָם בִּתְפִלָּתוֹ לֶאֱמוּנָה הָאֲמִתִּיּוּת שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה, וּלְקַבֵּעַ בְּלִבָּם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה. ב' צָרִיךְ לְכַוֵּן מְאֹד בִּתְפִלָּתוֹ, וְעַל־יְדֵי כַּוָּנַת הַלֵּב שֶׁבִּתְפִלָּה מְתַקֵּן אֶת לֵב הַמְחַקְּרִים חָכְמֵי הַפִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁלֹּא יַחֲטִיא אוֹתָם שִׂכְלָם. ג' עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת הָרָאוּי, הוּא מְבַטֵּל כָּל הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִשֶּׁנְּאָיו, כִּי הוּא מְהַפֵּךְ כָּל הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת לְכָבוֹד: (שם אות ו')

[נד]. בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הָאָדָם עוֹמֵד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְאָז צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכָּל וְכֹל וְשֶׁלֹּא לִרְאוֹת שׁוּם דָּבָר אֶלָּא אֶת הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל יֵשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא יַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, רַק אֶת הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת: (שם אות ז')

[נה]. עַל־יְדֵי תְּפִלָּה כְּתִקּוּנוֹ כַּנַּ"ל, מִתְנוֹצֵץ אוֹר זְכוּת אָבוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גַּם עַכְשָׁו בַּגָּלוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִרְאוֹת בְּמַפָּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי לִמּוּד זְכוּת, שֶׁמִּלַּמְּדִין עַל הָרָשָׁע שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כַּנַּ"ל: (שם אות ח')

[נו]. לְאוֹ כָּל אָדָם יְכוֹל לְתַקֵּן הַנַּ"ל בִּתְפִלָּתוֹ וּלְהַכְנִיעַ הָרְשָׁעִים וְהַשּׂוֹנְאִים עַל־יְדֵי זֶה, כִּי אִם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד, בִּבְחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. וְגַם הוּא צָרִיךְ לַחְגֹּר מָתְנָיו מְאֹד, לַעֲמֹד נֶגֶד הָרְשָׁעִים הַגְּדוֹלִים לְכַלּוֹתָם וּלְבַטְּלָם: (שם אות ט')

[נז]. עַל־יְדֵי לְמוּד הַפּוֹסְקִים זוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּכָל לְבָבוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמִּלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹמֵד עָלָיו בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, בְּוַדַּאי הָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל. רַק מֵחֲמַת שֶׁלִּבּוֹ חָלוּק וְאֵינוֹ חָזָק בִּידִיעָה זֹאת בְּלֵב שָׁלֵם, בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לִבּוֹ הֵיטֵב בִּתְפִלָּתוֹ. וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַקֻּשְׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁבַּלֵּב, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁבַּלֵּב. עַל־כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה לְמוּד פּוֹסְקִים, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מְבַטְּלִין מַחְלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרַע בְּשָׁרְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּכָל לְבָבוֹ בֶּאֱמֶת: (לק"א סי' ס"ב אות ב')

[נח]. עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא מִי שֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא אֶל הַתַּכְלִית, לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁמַּתְחִיל לוֹמַר תֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה, כְּגוֹן תֵּבַת "בָּרוּךְ", תֵּכֶף כְּשֶׁיְּצָאָה הָאוֹת רִאשׁוֹנָה מֵהַתֵּבָה, כְּגוֹן אוֹת ב' מִתֵּבַת "בָּרוּךְ", אָזַי הָאוֹת מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מֵהַנֶּפֶשׁ לְבַל תִּפְרֵד מִמֶּנּוּ, וְאֵינָהּ מַנַּחַת אֶת הַנֶּפֶשׁ לֵילֵךְ וּלְדַבֵּר יוֹתֵר, כִּי הָאוֹת מְחַבֶּקֶת וּמְלַפֶּפֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמְבַקֶּשׁ אוֹתָהּ לְבַל תִּפְרֵד מִמֶּנּוּ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹמֵר תֵּבָה אַחַת, אָזַי כָּל הַתֵּבָה מְחַבֶּקֶת וְאוֹחֶזֶת אֶת הַנֶּפֶשׁ וְאֵינוֹ מַנַּחַת אוֹתָהּ לֵילֵךְ מִמֶּנָּה לְדַבֵּר שְׁאָרֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל וּמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, אָזַי הוּא מְלַקֵּט צִיצִים וּפְרָחִים וְשׁוֹשַׁנִּים נָאִים, כְּאָדָם הַהוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה וּמְלַקֵּט שׁוֹשַׁנִּים וּפְרָחִים נָאִים אַחַת לְאַחַת, עַד שֶׁעוֹשֶׂה אֲגֻדָּה אַחַת, וְאַחַר־כָּךְ מְלַקֵּט עוֹד אַחַת לְאַחַת וְעוֹשֶׂה אֲגֻדָּה אַחֶרֶת וּמְחַבְּרָם יַחַד, וְכֵן הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ כַּמָּה וְכַמָּה אֲגֻדּוֹת יָפִים וְנָאִים. כְּמוֹ כֵן הוּא הוֹלֵךְ בַּתְּפִלָּה מֵאוֹת לְאוֹת, עַד שֶׁנִּתְחַבְּרִים כַּמָּה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם דִּבּוּר וְתֵבָה. וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וּמְחַבֵּר עוֹד כַּמָּה אוֹתִיּוֹת וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תֵּבָה ב' וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ נִתְחַבְּרִים ב' הַתֵּבוֹת, וְאַחַר כָּךְ הוֹלֵךְ וּמְלַקֵּט יוֹתֵר עַד שֶׁגּוֹמֵר בְּרָכָה אַחַת. וְאַחַר כָּךְ מְלַקֵּט יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְהוֹלֵךְ מֵאָבוֹת לְגִבּוֹרוֹת וּמִגִּבּוֹרוֹת לִקְדֻשּׁוֹת, וְכֵן הוֹלֵךְ לְהַלָּן יוֹתֵר. מִי יְפָאֵר גֹּדֶל פְּאֵר הַלְּקוּטִים וְהַקִּבּוּצִים שֶׁאָדָם מְלַקֵּט וּמְקַבֵּץ בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה. וּכְשֶׁהַדִּבּוּר יוֹצֵא, וְהַדִּבּוּר הוּא יוֹצֵא מֵהַנֶּפֶשׁ וּבָא וְנִשְׁמָע לְאָזְנָיו, אָזַי הַדִּבּוּר מְבַקֵּשׁ מֵהַנֶּפֶשׁ לְבַל תִּפְרֵד מִמֶּנּוּ. וְתֵכֶף כְּשֶׁיְּצָאָה הָאוֹת רִאשׁוֹנָה מֵהַתֵּבָה, אָזַי הָאוֹת מַחֲזֶקֶת בּוֹ וְאֵינָהּ מַנַּחַת אוֹתוֹ לֵילֵךְ יוֹתֵר, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁגּוֹמֵר תֵּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁאָז הַתֵּבָה אוֹחֶזֶת בְּהַנֶּפֶשׁ וּמְחַבֶּקֶת וּמְלַפֶּפֶת אוֹתָהּ, לְבַל תֵּלֵךְ וְתִפָּרֵד מִמֶּנּוּ. כִּי אֵיךְ תּוּכַל לֵילֵךְ מִמֶּנִּי, הֲלֹא אַתָּה רוֹאֶה אֶת יְקָר יָפְיִי וְזִיוִי וְתִפְאַרְתִּי כִּי הֲלֹא אֲנִי תֵּבַת

"בָּרוּךְ". וּשְׁמַע נָא מַה שֶּׁאַתָּה מְדַבֵּר, וְהַשְׁמַע לְאָזְנֶיךָ מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, וְאֵיךְ תּוּכַל לֵילֵךְ וּלְהַפְרֵד מֵאִתִּי. וְהֵן אֱמֶת שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לֵילֵךְ יוֹתֵר כְּדֵי לִלְקֹט עוֹד סְגֻלּוֹת יְקָרוֹת וַחֲמוּדוֹת גְּדוֹלוֹת, אֲבָל אֵיךְ תּוּכַל לִפְרוֹד מֵאִתִּי וְלִשְׁכֹּחַ אוֹתִי. עַל כָּל פָּנִים, תִּרְאֶה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁתֵּלֵךְ וְתָבוֹא לְשָׁם, לֹא תִּשְׁכַּח אוֹתִי וְלֹא תִּפְרֹד מִמֶּנִּי. עַל־כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה. וּכְשֶׁעוֹמֵד בַּתֵּבָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה, יִהְיֶה עָדַיִן עוֹמֵד בַּתֵּבָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה לְעוֹלָם אֵינוֹ נִפְרָד מֵאוֹת רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בְּגֶמֶר הַתְּפִלָּה, וְאָז הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת. אֲבָל לִזְכּוֹת לָזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת בַּעַל הַשַּׂדֶה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָבִיא אֶת כָּל אֶחָד אֶל הַתַּכְלִית הַטּוֹב הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ טוֹב כֻּלּוֹ אֶחָד. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת אֶחָד מִכָּל הַתְּפִלָּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל (עַיֵּן צַדִּיק אוֹת נ"ח): (לק"א סי' ס"ה אות ב')

[נט]. עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, וְאֵין לוֹ שׂוּם פְּנִיָּה בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי לָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִהְיֶה מַפָּלָה לְרָשָׁעִים. וְאָז נִתְגַּלֶּה גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד לָבוֹא. וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם הַדִּבּוּר דְּקֻדֻּשָּׁה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהוֹצִיא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ לִגְמֹר בְּפֹעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקֻדֻּשָּׁה שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת: (לק"א סי' ס"ו אות ג')

[ס]. מִי שֶׁהוּא נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, וַאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ נִצְרָךְ לָהֶם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה, אֲבָל יֵשׁ לוֹ תַּאֲוָה שֶׁל כָּבוֹד וַחֲשִׁיבוּת, הוּא גַּם כֵּן בִּכְלָל נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, כִּי הוּא נִצְרָךְ לְכָבוֹד וַחֲשִׁיבוּת שֶׁלָּהֶם. וּמִי שֶׁהוּא בִּבְחִינָה זֹאת, אֲזַי יָכוֹל לִפֹּל בְּשֶׁקֶר גָּדוֹל בִּתְפִלָּתוֹ, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּנוּעוֹת בְּשֶׁקֶר בִּשְׁבִיל בְּנֵי אָדָם, מֵאַחַר שֶׁהוּא נִצְרָךְ לָהֶם בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אוֹ כָּבוֹד וְכַיּוֹצֵא. וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר קָצָת וְאֵינוֹ צָבוּעַ וְשַׁקְרָן גָּמוּר, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁהוּא נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה כַּנַּ"ל, קָשֶׁה לוֹ מְאֹד שֶׁתִּהְיֶה תְּפִלָּתוֹ בֶּאֱמֶת גָּמוּר לַאֲמִתּוֹ. כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם כְּשֵׁרִים וּמִתְבַּיְשִׁים בְּעַצְמָן לְהִתְפַּלֵּל בְּשֶׁקֶר גָּמוּר מַמָּשׁ וְרוֹצִים לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת, אֲבָל הָאֱמֶת הוּא הַרְבֵּה מְאֹד, דְּהַיְנוּ שֶׁהוּא מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וְעוֹשֶׂה אֵיזֶה תְּנוּעָה אוֹ אֵיזֶה הַמְחָאַת כַּף וְכוּ' בִּשְׁבִיל אֵיזֶה פְּנִיָּה בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה אוֹ כָּבוֹד, וּמַמְצִיא לְעַצְמוֹ סְבוּבִים בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ בֶּאֱמֶת לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ הַתְּנוּעָה בִּתְפִלָּתוֹ, וּמְכַסֶּה הַשֶּׁקֶר בֶּאֱמֶת. אֲבָל בּוֹחֵן לִבּוֹת יוֹדֵעַ שֶׁאֵין זֶה אֱמֶת. כִּי הָאֱמֶת הוּא רַק אֶחָד, בִּשְׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ בְּלִי שׂוּם פְּנִיָּה אַחֶרֶת. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא כַּנַּ"ל, קָשֶׁה לוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בָּרַבִּים, כִּי בָּרַבִּים נוֹפְלִים עָלָיו פְּנִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וּשְׁקָרִים הַמְכֻסִּים בֶּאֱמֶת, כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁעַל כָּל פָּנִים אָז לֹא יִהְיֶה

בְּכָלָל נִצְרָךְ לַבְּרִיּוֹת, רַק יְשֵׁים שִׁבְרוֹ וּבִטְחוֹנוֹ עַל ה' אֱלֹהָיו בֶּאֱמֶת, וְלֹא יַחֲשֹׁב בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שׁוּם בֶּן אָדָם וְשׁוּם בְּרִיָּה כְּלָל. וְאָז יוּכַל לַעֲמֹד בֵּין אֲלָפִים אֲנָשִׁים וּלְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ נִצְרָךְ לְשׁוּם בְּרִיָּה, לֹא לְפַרְנָסָה וְלֹא לְכָבוֹד וְלֹא לְשׁוּם דָּבָר, רַק שִׁבְרוֹ עַל ה' אֱלֹקָיו: (שם)

[סא]. צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לִבּוֹ, עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּכָל עַצְמוֹתָיו. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּלֹא לֵב, אָזַי נִתְרַחֵק הַנֶּפֶשׁ מִשָּׁרְשָׁהּ, וְאָזַי נַפְשׁוֹ עֲיֵפָה וְעַצְמוֹתָיו נִבְהָלִין, וְאֵין לוֹ חִיּוּת לֹא בְּנַפְשׁוֹ וְלֹא בְּעַצְמוֹתָיו. וְעַל־יְדֵי זֶה שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּלֹא לֵב, גּוֹרֵם חַ"ו הִסְתַּלְקוּת הַחָכְמָה מִן הַזְּקֵנִים וְהַחֲכָמִים: (לק"א סי' ס"ז אות ח')

[סב]. עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת נִמְשָׁכִין בְּחִינַת מַיִם קָרִים וּמְחַיִּים נַפְשׁוֹ הָעֲיֵפָה, וְאָז זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לִבּוֹ, עַד שֶׁכָּל עַצְמוֹתָיו שׁוֹמְעִין הֵיטֵב כָּל דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וַאֲזַי תְּפִלָּתוֹ בְּבְחִינַת כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה וְכוּ', שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם כָּל כֹּחוֹ וּמֹחוֹ שֶׁבְּעַצְמוֹתָיו, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה: (שם)

[סג]. עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה, שֶׁמְּקַשֵּׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׂיג נִסְתָּרוֹת וּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, וּמֵבִיא בִּתְפִלָּה זֹאת הַשְׁפָּעוֹת וּבְרָכוֹת לָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתוֹ: (לק"א סי' ע"ג)

[סד]. עַל־יְדֵי דִּבּוּרֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה מַעֲלִין כָּל הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלִין וְנִתְתַּקְּנִין וְנִתְחַדְּשִׁין וְכוּ' כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנְּפוּלִין, וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת מֵחָדָשׁ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְלֹא דְּבָרִים אֲחֵרִים, כְּדֵי לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת לְתַקֵּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְקָרֵב בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ: (לק"א סי' ע"ה)

[סה]. עַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם זוֹכִין לְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַכְנִיס כָּל מֹחוֹ וְחָכְמָתוֹ וְדַעְתּוֹ בְּתוֹךְ הַדִּבּוּרִים, וְיַקְשֵׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב לְהַדִּבּוּרִים, עַד שֶׁיְּבִין וְיִשְׁמַע הֵיטֵב מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר, שֶׁזֶּה עִקַּר קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר, וְיֵשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִדִּבּוּר כָּזֶה. וְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם: (לק"א סי' פ')

[סו]. וְזֶה עֵצָה טוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה. כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ בַּתְּפִלָּה מֵרִבּוּי הַמַּחֲשָׁבוֹת הַמְבַלְבְּלִין וּמַטְרִידִין אוֹתוֹ, אָזַי יַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁבְּוַדַּאי הוּא מְרֻצֶּה לְמוּת עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כִּי אֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מוֹסְרִין נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כַּמָּה פְּעָמִים, וְעַל־יְדֵי מְסִירַת נֶפֶשׁ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם יִזְכֶּה לְקֶשֶׁר הַמַּחֲשָׁבָה אֶל הַדִּבּוּר וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כַּנַ"ל. גַּם בְּלֹא זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל בִּמְסִירַת נַפְשׁוֹ: (שם)

[סז]. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לִמְשֹׁל בִּתְפִלָּתוֹ לִפְעֹל מַה שֶּׁרוֹצֶה, אַךְ עִקַּר הַמְּנִיעָה הִיא מֵחֲמַת גַּדְלוּת וּפְנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת. כִּי יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּדְלוּת מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְיֻחָס גָּדוֹל אוֹ מֵחֲמַת שֶׁיָּגַע וְעָמַל בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְאָז בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה לְתִפְלָתוֹ. עַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לְשַׁבֵּר כָּל זֶה, וְלִשְׁכֹּחַ יְחוּסוֹ וַעֲמָלוֹ שֶׁעָמַל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְיִהְיֶה נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם נִבְרָא וּכְאִלּוּ הוּא יָחִיד בָּעוֹלָם וְאֵין לוֹ שׁוּם יְחוּס. וּכְמוֹ כֵן צָרִיךְ לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל שְׁאָרֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁמַּבִּתְפִלָּה, וְאָז יוּכַל לִמְשֹׁל בִּתְפִלָּתוֹ, וְאָז נִתְמַלֵּא רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְיֵשׁ לוֹ יִתְבָּרַךְ תַּעֲנוּג גָּדוֹל מִתְּפִלָּתוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם: (לק"א סי' צ"ז)

[סח]. כְּשֶׁהַדִּינִים חַ"ו גּוֹבְרִים עַל הָאָדָם, אֵין לְהַמִּתְפַּלֵּל בַּעֲבוּרוֹ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים יוֹתֵר חַ"ו: (לק"א סי' קע"ד)

[סט]. יֵשׁ לְכָל אָדָם תְּפִלּוֹת רָעוֹת, כְּגוֹן מַה שֶּׁאָמְרוּ רַז"ל: "גַּנְבָא עַל מַחְתַּרְתָּא רַחֲמָנָא קָרְיָא". וְהֵם מְבַלְבְּלִים כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הָרָאוּי לְהִתְפַּלֵּל. וְהַתִּקּוּן לָזֶה, הַכְנָסַת אוֹרֵחַ תַּלְמִיד חָכָם: (לק"א סי' ר"ט)

[ע]. עַל־יְדֵי הַמְּחָאַת כַּף אֶל כַּף בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, עַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לְדַבֵּר כָּרָאוּי הַשְּׂבָחִים וְהַתְּאָרִים שֶׁאָנוּ מְכַנִּין וּמְדַמִּין אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁמַּבִּיטִין בִּתְמוּנַת ה'. גַּם מְחָאַת כַּף זֶה בְּחִינַת "וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם", גַּם עַל־יְדֵי זֶה נִכְלָל הַתְּפִלָּה בְּתוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה" (לק"א סי' רי"ב)

[עא]. עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה מְשַׁנִּין הַטֶּבַע וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים: (לק"א סי' רט"ז)

[עב]. בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים: "וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים", רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל דָּבָר. כִּי אָז בָּאִים כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם לְהִשְׁתַּחֲוֹוֹת וְלִתֵּן שֶׁבַח וְהוֹדָיָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן טוֹב לְבַקֵּשׁ אָז מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְצַוֶּה עֲלֵיהֶם שֶׁיַּמְשִׁיכוּ לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, כְּגוֹן אִם צָרִיךְ לִרְפוּאָה יְכַוֵּן בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ אָז, שֶׁיְצַוֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם שֶׁיַּמְשִׁיכוּ הַכֹּחוֹת הַצְּרִיכִים לִרְפוּאָתוֹ בְּתוֹךְ לֶחֶם וּמַיִם, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה: (לק"א סי' רל"א)

[עג]. בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר: "הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם" וְכוּ' "הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו" וְכוּ', אֲזַי רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם בִּתְפִלָּתוֹ הוּא קוֹרֵא לְכָל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמְצַוֶּה וּפוֹקֵד עֲלֵיהֶם לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' רל"ב)

[עד]. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הִתְעוֹרְרוּת מֵאָדָם לַחֲבֵרוֹ, שֶׁאָדָם מִתְעוֹרֵר לְהִתְפַּלֵּל וְלוֹמַר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּכַוָּנָה מִתּוֹךְ שֶׁשּׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ הִתְעוֹרְרוּת מִנֶּה וּבֵהּ, שֶׁהָאָדָם יָכוֹל לְהִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי עַצְמוֹ. עַיֵּן בְּפָנִים: (לק"א סי' ע"ר)

[עה]. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְדַבֵּר כְּלָל, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת מִגֹּדֶל הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁלּוֹ, וּמֵרִבּוּי צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אָז דַּיְקָא לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִקְרֹא לַה' מִתּוֹךְ הַמֵּצַר וְהַדְּחַק. כִּי עִקַּר הַהִתְעוֹרְרוּת הוּא, שֶׁיִּתְעוֹרֵר הָאָדָם מִן הַמֵּצַר וְהַדְּחַק תְּחִלָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה אַחַר כָּךְ עַל פִּי רֹב לָבוֹא לְהַרְחָבָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּרָאוּי, עַד שֶׁיִּכּוֹל לָבוֹא לְבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא, שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַמֵּצַר וְהַמְּרִירוּת כְּזֶה: (לק"א סי' רע"ט)

[עו]. עַל פִּי רֹב אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּחֵשֶׁק וְחִיּוּת כָּרָאוּי מֵחֲמַת רִבּוּי הַנְּפִילוֹת שֶׁנּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה עַל־יְדֵי שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט וִירַקֵּשׁ וְיִמְצָא בְּעַצְמוֹ אֵיזוֹ נְקוּדוֹת טוֹבוֹת. כִּי בְּוַדַּאי אֵיךְ שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי כֵן בְּוַדַּאי כְּבָר עָשָׂה כַּמָּה וְכַמָּה מִצְוֹות, וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם מְעֹרָבִים בִּפְנִימִיּוּת וּפְסוֹלֶת הָרַבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה נְקוּדוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדֵי זֶה יְחַיֶּה וִישַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי (עַיֵּן הִתְחַזְּקוּת אוֹת כ"ו וכ"ז): (לק"א סי' רפ"ב)

[עז]. הַשְׁלִיחַ צִבּוּר הַמִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בְּחִינָה [זוֹ], שֶׁיּוּכַל לְקַבֵּץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהַמִּתְפַּלְּלִין, וְכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת יִהְיוּ נִכְלָלִין בּוֹ, וְהוּא יַעֲמֹד וְיִתְפַּלֵּל עִם כָּל הַטּוֹב הַזֶּה. אַשְׁרֵי הַצִּבּוּר שֶׁזּוֹכִין לְשָׁלִיחַ צִבּוּר כָּזֶה: (שם)

[עח]. עִקְּשָׁו הַתְּפִלָּה הִיא בְּגָלוּת בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא גְּבוֹהַּ מְאֹד וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ, וּכְשֶׁעוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל הֵם חֲפֵצִים לִפְטֹר אֶת הַתְּפִלָּה מֵעֲלֵיהֶם. וְעַל יְדֵי יִרְאָה שְׁלֵמָה הַבָּאָה עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַג' מִדּוֹת רָעוֹת (כַּמְבֹאָר בְּיִרְאָה אוֹת כ'), עַל־יְדֵי זֶה פּוֹדִין הַתְּפִלָּה מִן הַגָּלוּת וְאָז הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז אֵין צְרִיכִין לְשׁוּם רְפוּאָה עַל־יְדֵי דָּאקְטֵירְיָא, כִּי מִתְרַפְּאִין עַל־יְדֵי כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, כְּגוֹן לֶחֶם וּמַיִם וְכַיּוֹצֵא. כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת מַמְשִׁיכִין כֹּחַ כָּל הָרְפוּאוֹת לְתוֹךְ כָּל מַה שֶּׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין. וּכְשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלָּה כָּזֹאת הִיא בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, וְאָז כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְכָל הַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים כֻּלָּם הֵם נִכְנָעִים תַּחְתָּיו, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ וְהוּא נוֹשֵׂא חֵן בְּעֵינֵי כֻּלָּם. וְעַל יְדֵי זֶה יְכוֹל לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ עִם הַמְפָרְסָמִים וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת נֶחֱלָקִים תַּחְתָּם. וְהָעַזּוּת שֶׁל הַמַּנְהִיגִים וּמְפָרְסָמִים שֶׁל

שֶׁקֶר, שֶׁכָּל מָמְשַׁלְתָּם עַל־יְדֵי עַזּוּת, נוֹפֵל וְנִתְבַּטֵּל לְפָנָיו. וַאֲזַי זוֹכֶה שֶׁתִּתְקַיֵּם מָמְשַׁלְתּוֹ עַל הַמַּלְאָכִים, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי: (לק"ת סי' א')

[עט]. ג' דְּבָרִים הֵם מַפְסִידֵי הַתְּפִלָּה: א' אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם – שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם. וּכְשֶׁאֵין נִזְהָר בָּזֶה הוּא הֶפְסֵד וּפְגַם הַתְּפִלָּה. ב' קַלְקוּל הָאֱמוּנָה – שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. ג' פְּגַם הַבְּרִית. וּכְשֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מִג' מִדּוֹת אֵלּוּ, זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, וְאָז אֵין צָרִיךְ לְשׁוּם רְפוּאָה עַל־יְדֵי דְּאִקְטֶירְיָא כַּנַּ"ל, וְזוֹכֶה לְכָל הַנַּ"ל: (שם אות י')

[פ]. לִפְעָמִים הַחוֹלַאַת עֲדַיִן נָעֲלֶמֶת בָּאָדָם וְאֵינָהּ נִתְגַּלִּית, וְאָז אֵין שׁוּם דְּאִקְטֶיר יָכוֹל לְרַפְּאוֹת אוֹתָהּ. אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה, יוּכַל לְהִתְרַפְּאוֹת אֲפִלּוּ כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְגַּלָּה הַחוֹלַאַת, וְלֹא יָבוֹא לִידֵי מַחֲלָה כְּלָל: (שם אות י"א)

[פא]. עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הִיא עַל־יְדֵי אֱמֶת. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא (וְעַיֵּן אֱמֶת וֶאֱמוּנָה): (לק"ת סי' ב' אות ב' ד')

[פב]. עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִין, הֵם לוֹקְחִין לְעַצְמָן הַכֹּחַ וְהַיְכֹלֶת. כִּי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה מְבַטְּלִין גְּזֵרוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲזַי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּשֵׁם אֵל: (שם אות ד')

[פג]. עִקַּר הַתְּפִלָּה הֵם רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בַּדַּעַת. וּכְשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנֶקֶת מֵהָרַחֲמָנוּת ח"ו, וַאֲזַי נִפְגָּם הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשָׂה כַּעַס וְאַכְזָרִיּוּת וְנִקְטָן הַדַּעַת, אֲזַי מִתְגַּבֵּר תַּאֲוַת נַאוּף ח"ו, וַאֲזַי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וְאָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנֶקֶת מֵהַתְּפִלָּה. וְאָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה מוֹצִיא מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל חִיּוּתָהּ וּמְתַקֵּן הַכֹּל וְכוּ'. וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים וְנִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהִתְפַּשְׁטוּת הַנְּבוּאָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִתְבָּרֵר הַמַּדָּמָה וְזוֹכִין לֶאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשִּׂיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ' (וְעַיֵּן בִּפְנִים סִימָן ח' לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא): (לק"ת סי' ח' אות ב' ג' ה' ז' ט' י')

[פד]. עַל־יְדֵי הַשָּׁכֵן שֶׁנִּתְוַסֵּף לְהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן כְּשֶׁיֵּשׁ קִבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹסְקִין בִּתְפִלָּה, כְּשֶׁנִּתְוַסֵּף עֲלֵיהֶם עוֹד נֶפֶשׁ אֶחָד, אֲזַי נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בֵּית הַתְּפִלָּה, כִּי נִתְרַבִּין הַצְּרוּפִים קְדוֹשִׁים מְאֹד מְאֹד וְנִבְנִין בָּתִּים הַרְבֵּה מְאֹד בַּקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב, וְנַעֲשִׂים מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל־יְדֵי זֶה נִמְחָלִין וְנִסְלָחִין הָעֲוֹונוֹת וְנִמְשָׁךְ רְפוּאָה: (שם אות ו')

[פה]. כְּבָר מְבֹאָר בְּאוֹת ל"ד, שֶׁכָּל בִּלְבּוּלֵי הַמַּחֲשָׁבוֹת בָּאִים עַל הָאָדָם בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה דַּיְקָא, וְהָעִקָּר – לִבְרֹחַ מֵהֶם בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, וְלִבְלִי לְהִסְתַּכֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל (כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר

בְּמַחֲשָׁבוֹת בְּאוֹת ח'), וְעַל־יְדֵי זֶה מְמַיְּלֵא תִּסְתַּלֵּק. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן בָּאָה עָלָיו הַמַּחֲשָׁבָה עוֹד הַפַּעַם, יִתְחַזֵּק גַּם אָז לְבִלִּי לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל. וְכֵן אֲפִלּוּ אִם בָּאָה עוֹד פַּעַם אַחַר פַּעַם, אִם יִהְיֶה חָזָק לְבִלִּי לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהָ כְּלָל בְּשׁוּם אֹפֶן, רַק לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ לְדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהֶם, אֲזַי בְּוַדַּאי תִּסְתַּלֵּק (וְעַיֵּן מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים בְּאוֹת ח'): (לק"ת סי' נ"א)

[פו]. בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ אָדָם לְדַבֵּק עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם, וְלֹא יַרְגִּישׁ שׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם, רַק יַחֲשֹׁב שֶׁאֵין בָּעוֹלָם רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, וְאֵין שׁוּם נִבְרָא בָּעוֹלָם רַק הוּא לְבַד, וְלֹא יִשְׁמַע רַק מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת נ"ה שָׁם מְבֹאָר בְּטוּל יוֹתֵר בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה, שֶׁצְּרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁלֹּא יִשְׁמַע גַּם אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אָדָם אַחֵר לֹא יִשְׁמָע כְּלָל: (לק"ת סי' ק"ג)

[פז]. עִקַּר הִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא שַׁעַר שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם נִכְנָסִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִשָּׁם מַכִּירִין אוֹתוֹ וְכוּ': (לק"ת סי' פ"ד)

[פח]. עַל פִּי רֹב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, נוֹפְלִים לוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּדְלוּת, וְזֶהוּ בְּחִינַת גָּלוּת הַשְּׁכִינָה. וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכֹחַ, עַל־יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַפְּנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּדְלוּת וּמְבַטֵּל אוֹתָם, וְעַל־יְדֵי זֶה מוֹצִיא הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּתָהּ וּמְתַקְּנָהּ, וְגוֹרֵם לַעֲשׂוֹת יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. גַּם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ נִתְחַדֵּשׁ הַשְׁבוּעָה לָאָבוֹת, וְנַעֲשָׂה כְּאִלּוּ עַכְשָׁו נִשְׁבַּע לָאָבוֹתֵינוּ: (שם)

[פט]. תְּפִלָּה מוֹעִיל לְכָל דָּבָר. אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִלְמֹד, יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁיּוּכַל לִלְמֹד. כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לְכֹל, לְכָל טוּב לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּלְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן: (קיא)

[צ]. צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, וְלֹא כְּמוֹ אוֹתָן שֶׁאוֹמְרִים שֶׁלֹּא לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ לִתְפִלָּה. כִּי בֶּאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל, וְעַל פִּי רֹב אֵין יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם מְעַט, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה. וַאֲפִלּוּ אִם לִפְעָמִים אֵין יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן הַיְגִיעָה וְהַטִּרְחָה שֶׁהִכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָלְתָה בְּיָדוֹ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי, אַף עַל פִּי כֵן, הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ יְקָרָה מְאֹד אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ וְנַעֲשָׂה מִזֶּה קְרָבָנוֹת, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר: "כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחֱשַׁבְנוּ" וְכוּ', דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמְּיַגְּעִין עַצְמָן לְהִתְפַּלֵּל אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יְכוֹלִין. וְכֵן הוּא בְּכָל עֲבוֹדַת ה', שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין זוֹכִין לְעָבְדוֹ יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, אַף עַל פִּי כֵן הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ יְקָרָה מְאֹד, וְנַעֲשָׂה מִזֶּה לְמַעְלָה בְּחִינַת קְרָבָנוֹת: (שיחות הר"ן סי' ס"ו י"ב)

[צא]. צָרִיךְ לְהִזְדָּרֵז לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם, וְתֵכֶף שֶׁיַּתְחִיל לְהָאִיר הַיּוֹם יִתְפַּלֵּל תֵּכֶף בְּלִי אִחוּר וְלֹא יִלְמֹד עוֹד, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה שׁוּם דָּבָר מֵעֲסָקָיו עַד שֶׁמִּתְפַּלֵּל. וְגַם אַל יִטְעֶה בְּטָעוּת שֶׁל הַמַּחְמִירִים בְּעִנְיַן הַנְּקִיּוּת, וּמְבַלִּים זְמַן עַל זֶה וּמְבַטְּלִין רֹב יְמֵיהֶם מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה מֵחֲמַת זֶה, וְגַם מֵאַבְּדִים אֶת גּוּפָם בְּיָדַיִם וּבָאִים לִידֵי חֹלָאִים רַבִּים עַל־יְדֵי זֶה, כַּיָּדוּעַ כָּל זֶה. כִּי הַכֹּל הֶבֶל וּשְׁטוּת, וְהוּא רַק מַעֲשֶׂה בַּעַל דָּבָר שֶׁמַּלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּחֻמְרוֹת אֵלּוּ, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁאֵין נִצְרָךְ לִנְקֵבְיו מַמָּשׁ, מֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל. וְאַל תַּשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל סְבָרוֹת הַמַּחְמִירִים בְּעִנְיַן זֶה, כִּי טָעוּ בָּזֶה מְאֹד. וַאֲפִלּוּ אִם נִמְצָא בְּאֵיזֶה פּוֹסֵק חֻמְרָא בְּזֶה, אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ כְּנֶגֶד רֹב הַפּוֹסְקִים הַמְקִלִּים בָּזֶה מְאֹד. וְגַם הַפּוֹסֵק הַמַּחְמִיר לֹא כֵּוָן כְּלָל חַ"ו לְחֻמְרוֹת שֶׁל שְׁטוּת שֶׁל אֵלּוּ הַמְּבַלִּים זְמַן עַל זֶה, וְרֹב יְמֵיהֶם הֵם עוֹבְרִים זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וְגַם אַחַר כָּךְ תְּפִלָּתָם וַעֲבוֹדָתָם מְבֻלְבֶּלֶת מְאֹד מֵחֲמַת זֶה. וְיֵשׁ לְךָ עַל מִי לִסְמֹךְ, עַל רֹב הַפּוֹסְקִים וְרֹב הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּיָמֵינוּ שֶׁהִזְהִירוּ מְאֹד לְבִלְתִּי לְהַשְׁגִּיחַ עַל זֶה כְּלָל: (שם סי' ל"א ל')

[צב]. גַּם כְּשֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם פְּנִיּוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת הַרְבֵּה בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, אַל יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, רַק הוּא יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִקַּשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַדִּבּוּר בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחָזָק ,וְלֹא יִסְתַּכֵּל לַאֲחוֹרָיו כְּלָל וְאַל יַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כְּלָל (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּאוֹת פ"ו): (שם סי' ע"ב)

[צג]. לִפְעָמִים אֵין לְהָאָדָם שׁוּם הִתְלַהֲבוּת בַּתְּפִלָּה, וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ הִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת וְלֵב בּוֹעֵר לְהַתְּפִלָּה. לְמָשָׁל, כְּמוֹ שֶׁנִּמְצָא לִפְעָמִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ רֹגֶז עַד שֶׁבָּא בְּכַעַס וְנִתְרַגֵּז, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים עַל זֶה בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז (עֶר שְׁנִיצְט זִיךְ אַ רֹגֶז). כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בְּקֶדֶשׁ בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ רֹגֶז, וְיַעֲשֶׂה לוֹ חֲמִימוּת וְתַבְעֶרֶת הַלֵּב בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, אַוּוי וְוויא אֵייְנֶער שְׁנִיצְט זִיךְ אַה רֹגֶז. וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בֶּאֱמֶת לַחֲמִימוּת הַלֵּב בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, לְהִתְפַּלֵּל עִם לֵב בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל. וְכֵן בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ נַפְשׁוֹ, עַל־יְדֵי כָּל הָעֲצוֹת הַמְבֹאָרִין בִּדְבָרֵינוּ, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׂמֵחַ, וְעַל־יְדֵי זֶה יָבוֹא בֶּאֱמֶת לְשִׂמְחָה, בְּפֶרְט בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, צְרִיכִין בְּיוֹתֵר לְעֵצָה הַזֹּאת. גַּם צְרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּנִגּוּן שֶׁל שִׂמְחָה: (שם סי' ע"ד ע"ה)

[צד]. עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁיֹּאמַר "בָּרוּךְ אַתָּה ה'" וְכוּ' כִּפְשׁוּטוֹ. וְזֶה עִקַּר כַּוָּנוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁיְּכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת בִּפְשִׁיטוּת וְיִשְׁמַע מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר. וְאֵין לְהִתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת הָאֲרִיזַ"ל, אֲפִלּוּ אוֹתָן הַלּוֹמְדִין כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, כִּי אִם מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג הַכַּוָּנוֹת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁכָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאֲרִיזַ"ל הֵם אֶצְלוֹ כְּמוֹ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, כִּי כֵן הוּא אֵצֶל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים. אֲבָל

מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לָזֶה אֵין לְהִתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת, רַק יְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת כְּפִשׁוּטוֹ כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ק"כ שיחות הר"ן ע"ה)

[צה]. אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כְּלָל, יַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּפִשְׁטוּת גָּמוּר, כְּמוֹ תִּינוֹק בְּבֵית הַסֵּפֶר מַמָּשׁ. וְיֹאמַר כָּךְ כַּמָּה וְכַמָּה דִּבּוּרִים בְּפִשְׁטוּת גָּמוּר, וְיֶטֶה אָזְנוֹ וְלִבּוֹ לְמַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר, וִיצַמְצֵם אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ מְאֹד שֶׁלֹּא תִּתְפַּזֵּר מַחֲשַׁבְתּוֹ לַחוּץ, רַק תִּהְיֶה כָּל מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּתוֹךְ דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְיִתְפַּלֵּל כָּךְ כַּסֵּדֶר בְּפִשְׁטוּת גָּמוּר, עַד שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ עַל פִּי רֹב יָבוֹא לְהִתְעוֹרְרוּת, לְהִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת וְחֵשֶׁק, רַק שֶׁלֹּא יַעֲמִיד זֹאת לְנִסָּיוֹן: (שם בשהר"ן)

[צו]. הַכְּלָל, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכֹּחוֹת וּבְכָל מִינֵי עֲצוֹת לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, בִּפְרָט לִתְפִלָּה שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד מְאֹד, וְאִם אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה, אָסוּר לוֹ לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל. וְיִשְׁתַּדֵּל לוֹמַר אַחַר כָּךְ אֵיזֶה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים אוֹ בַּקָּשָׁה וּתְחִנָּה אַחֶרֶת בְּכַוָּנָה. וְאִם גַּם זֶה אֵינוֹ זוֹכֶה – מַה לַּעֲשׂוֹת, וְיַצֵּפֶּה לִישׁוּעָה עֲדַיִן, אוּלַי יִזְכֶּה בְּרִבּוֹת הַיָּמִים לִתְפִלָּה בְּכַוָּנָה. וְעַל־יְדֵי זֶה תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכְּךָ וְתִזְכֶּה לְכָל טוּב: (שם)

[צז]. רָאוּי שֶׁיַּרְגִּישׁ צָרַת יָחִיד, מִכָּל שֶׁכֵּן צָרַת רַבִּים חַ"ו בַּלֵּב, וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם (וְעַיֵּן בְּפָנִים): (שם סי' ל"ט)

[צח]. עַל־יְדֵי בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְכוֹלִין לוֹמַר תְּהִלִּים: (שם סי' צז)

תוכחה

תּוֹכָחָה

וּבוֹ כָּלוּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם

[א]. מוֹכִיחֵי הַדּוֹר שֶׁהוֹלְכִים וּמוֹכִיחִים הַדּוֹר כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לַמּוּטָב, הֵם מַמְתִּיקִין הַדִּינִים וּמַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. אֲבָל כְּשֶׁחַ"ו הָרָע שֶׁל הַדּוֹר גּוֹבֵר, עַד שֶׁמְּקַלְקֵל אֶת הַתּוֹכָחָה וְהַמּוֹסָר, מִזֶּה נִתְקַלְקֵל שְׁלוֹם הָעוֹלָם וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשָׂה גֵּרוּשׁ חַ"ו, וְנַעֲשָׂה מַחֲלֹקֶת בָּעוֹלָם: (לק"א סי' כ"ב אות א')

[ב]. אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל תּוֹכָחָה וּמוּסָר מִמּוֹכִיחַ אֱמֶת כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת יָדַיִם לְקַבֵּל הַמּוּסָר עַל יָדָם. אֲבָל עַל־יְדֵי קִלְקוּל הָאֱמוּנָה חַ"ו, הוּא בָּא לְכְפִירוֹת וְלֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיוֹת וּלְכַמָּה מִינֵי לֵיצָנוּת, וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלָל הַמּוּסָר שֶׁל מוֹכִיחֵי אֱמֶת. עַל־כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמֹר אֶת הָאֱמוּנָה מְאֹד שֶׁלֹּא תִּתְקַלְקֵל חַ"ו, כִּי הָעִקָּר הִיא הָאֱמוּנָה וְהִיא כְּלָלִיּוּת הַקְּדֻשָּׁה. וְאָז יִשְׁמַע וְיקַבֵּל מוּסַר אֱמֶת וְיָשׁוּב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ: (שם אות ב')

[ג]. צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכָחָה שֶׁל אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַתּוֹכָחָה שֶׁלָּהֶם הוּא לִפְעָמִים בְּדֶרֶךְ בִּזָּיוֹן, כִּי הֵם סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאִתָּנוּ וְכוּ' (עַיֵּן צַדִּיק ל"ט): (לק"א סי' ל' אות ז')

[ד]. עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה זוֹכִין לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיעַ הַחָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמֶמְשַׁלְתָּם, וּלְהַעֲלוֹת וּלְהַחֲיוֹת הַשֵּׂכֶל דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּת: (שם)

[ה]. כָּל אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל דָּבָר יָקָר שֶׁהִיא בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה מַה שֶּׁאֵין בַּחֲבֵרוֹ, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל מֵחֲבֵרוֹ מִנְּקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה עַל־יְדֵי שֶׁיְּדַבְּרוּ זֶה עִם זֶה בְּיִרְאַת שָׁמַיִם. וְגַם לִפְעָמִים יְכוֹלִין לְקַבֵּל הַנְּקֻדָּה טוֹבָה מֵחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי לְבוּשִׁין, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין שֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ. כִּי לִפְעָמִים יְכוֹלִין לְקַבֵּל רְמָזִים וְהִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵחֲבֵרוֹ עַל־יְדֵי שִׂיחַת חֻלִּין, כִּי לִפְעָמִים צְרִיכָה הַנְּקֻדָּה לְהִתְלַבֵּשׁ, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּדִבּוּרִים אֵלּוּ, וְהוּא מְקַבֵּל מִמֶּנָּה לְהִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. אֲבָל הָעִקָּר שֶׁיִּרְאֶה לְדַבֵּר בְּכָל פַּעַם עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְקַבֵּל זֶה מִזֶּה מִנְּקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ עָרְלַת לִבּוֹ שֶׁהֵם כָּל הַתַּאֲוֹות, שֶׁהֵם אַהֲבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם חֶרְפַּת לֵב שֶׁהֵם שׁוֹבְרִים לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְיִזְכֶּה לְאַהֲבָה קְדוֹשָׁה: (לק"א סי' ל"ד אות ד')

[ו]. עַל־יְדֵי שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים וְעוֹסְקִים לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי זֶה נִשְׁלָם דַּעְתּוֹ בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, עַד שֶׁזּוֹכֶה לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לָאָדָם לֵידַע וּלְהַשִּׂיג, מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לֵידַע יוֹתֵר. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָנִים וִיוכַל לִפְקֹד עֲקָרוֹת: (לק"א סי' נ"ג)

[ז]. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה לְפִי בְּחִינָתוֹ, יֵשׁ שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וְיֵשׁ שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר וְכוּ'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְזַהֵר בְּיוֹתֵר לִבְלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת וְהַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, כִּי אִם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְבַד, דְּהַיְנוּ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנִּכְנָעִים תַּחְתָּיו לַהֲשִׁיבָם אֶל ה'. אִם הוּא מוֹשֵׁל בְּבֵיתוֹ לְבַד, צָרִיךְ לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ בַּעֲבוֹדַת ה'. וְאִם יֵשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה יוֹתֵר, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ מַטֶּה עָלָיו לְהַזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲנָשִׁים, כָּל אֶחָד לְפִי הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ. וּכְשֶׁאֵינוֹ נִזְהָר לְהוֹכִיחָם וּלְהַזְהִירָם כָּרָאוּי, הוּא נֶעֱנָשׁ עֲלֵיהֶם וְנִתְקַצְּרִין יָמָיו וְשָׁנָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר: "אוֹי לְרַבָּנוּת שֶׁמְּקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ". אֲבָל כְּשֶׁמּוֹכִיחָם וּמַזְהִירָם בַּעֲבוֹדַת ה' כָּרָאוּי, עַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיךְ חַיִּים וַאֲרִיכוּת יָמִים: (לק"א סי' נ"ו אות א' ב' ג')

[ח]. אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחָם וּלְהַזְהִירָם כָּרָאוּי כִּי אִם עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יְכוֹלִים לְהוֹכִיחַ הַכֹּל, אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד, אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה שֶּׁצָּרִיךְ לָהֶם. כִּי עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִים שֶׁגַּם הָרְחוֹקִים מְאֹד יִשְׁמְעוּ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמַּכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת תָּמִיד: "עַד מָתַי פְּתָיִים" וְכוּ', וְעַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל ה': (שם אות ג')

[ט]. מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְקָרֵב בְּנֵי אָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהָרָע שֶׁל אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם. וְהָעֵצָה עַל זֶה הִיא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה לִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, אִם הוּא כַּהֲגֶן אִם לָאו, וְיוֹכִיחַ וְיִיַּסֵּר אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה שֶׁלֹּא כַּהֲגֶן. וְעַל־יְדֵי בְּחִינַת מִשְׁפָּט הַזֶּה, עַל־יְדֵי זֶה נִתְלַהֵב הַלֵּב, וְאֵשׁ הַהִתְלַהֲבוּת הַזֹּאת שׁוֹרֵף אֶת הַקְּלִפּוֹת מִלְּהִתְאַחֵז בּוֹ, וְאָז מַכְנִיעַ אוֹתָם גַּם מִלְּהִתְאַחֵז בְּאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת, שֶׁקָּרְבָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (לק"א סי' נ"ט אות א' ב')

[י]. זֶה הָאִישׁ הַמִּשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב וְלַעֲשׂוֹת נְפָשׁוֹת הוּא בּוֹנֶה בְּחִינַת הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנּוֹפְלִים מִקְּדֻשָּׁתָם וְאֵינָם מִתְקַיְּמִים, אַף עַל פִּי כֵן מֵאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ דְּבֵקִים בְּיִרְאָה עַל יָדוֹ, עַל־יְדֵי זֶה קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִתְכַּבֵּד מְאֹד עַל־יְדֵי שֶׁמְּקָרְבִין לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלּוּ הָרְחוֹקִים, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאֹד מִתְקָרְבִים אֵלָיו: (שם)

[יא]. עַל־יְדֵי שֶׁמְּקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִשְׁמִירַת שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּטוּל הָרָע וְהָאִסּוּר וְהַקְּלִפּוֹת: (שם אות ג')

[יב]. וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ, וְזֶה עַל־יְדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מִכַּעַס, וּכְשֶׁבָּא לִידֵי כַּעַס, יַאֲרִיךְ אַפּוֹ וְיִכְבֹּשׁ כַּעֲסוֹ וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לַעֲשִׁירוּת, וְעַל־יְדֵי זֶה יִגְדַּל שְׁמוֹ וְנַפְשׁוֹ וְיִזְכֶּה לְשֵׁם טוֹב, וְכָל הַנְּפָשׁוֹת יִתְאַוּוּ לְהִכָּלֵל בְּנַפְשׁוֹ, וְיִזְכֶּה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת רַבִּים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים רַבִּים: (שם אות ה')

[יג]. זֶה שָׁזָכָה לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה טוֹב מִבָּנִים וּבָנוֹת. כִּי בָּנִים וּבָנוֹת הֵם מַעֲטִים וְאֵלּוּ הֵם מְרֻבִּים, וְכֻלָּם מְקַבְּלִים חִיּוּת מִמֶּנּוּ וּכְאֵלּוּ יְלָדָם: (שם)

[יד]. וְדַע, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה רְשָׁעִים שֶׁאָסוּר לְקָרְבָם תַּחַת כְּנָפֵי עֲבוֹדָתוֹ, כִּי הֵם מוֹרִידִים אֶת הַמְקֻרָבִים מִמַּדְרֵגָתוֹ, וְאֵין כֹּחַ בַּמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל לְהַכְנִיעַ הָרָע שֶׁלָּהֶם, וַאֲזַי בָּא קִלְקוּל גָּדוֹל בְּכַמָּה בְּחִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּפְנִים. עַל־כֵּן זֶה הַמִּשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לֵידַע אֶת מִי לְרַחֵק וּמִי לְקָרֵב: (שם אות ו')

[טו]. צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, וְעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה אוֹר יָשָׁר וְאוֹר חוֹזֵר. וַאֲפִלּוּ אִם חֲבֵרוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי כֵן הוּא תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל אֵלָיו בְּעַצְמוֹ. כִּי זֶה כְּשֶׁמְּדַבֵּר לְעוֹרֵר לֵב חֲבֵרוֹ, יָכוֹל הוּא בְּעַצְמוֹ לְהִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי זֶה שֶׁמְּדַבֵּר לַחֲבֵרוֹ. כִּי אִם הָיָה מְדַבֵּר אֵלּוּ הַדִּבּוּרִים לְעַצְמוֹ, יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁלֹּא הָיָה מִתְעוֹרֵר מֵהֶם כְּלָל, וְעַל־יְדֵי שֶׁדִּבְּרָם לַחֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי זֶה נִתְעוֹרֵר הוּא בְּעַצְמוֹ מֵהֶם אַף שֶׁחֲבֵרוֹ לֹא נִתְעוֹרֵר: (לק"א סי' קפ"ד)

[טז]. צָרִיךְ לְדוּן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר חַ"ו, צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא בּוֹ אֵיזֶה מְעַט טוֹב שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמְּעַט אֵינוֹ רָשָׁע. וְעַל־יְדֵי זֶה שֶׁמּוֹצֵא בּוֹ אֵיזֶה מְעַט טוֹב וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, עַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה אוֹתוֹ בֶּאֱמֶת לְכַף זְכוּת וְיוֹכַל לַהֲשִׁיבוֹ בִּתְשׁוּבָה עַל־יְדֵי זֶה: (לק"א סי' רפ"ב)

[יז]. הָרַחֲמָנוּת הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת הוּא כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נוֹפֵל בַּעֲוֹנוֹת חַ"ו, כִּי זֶהוּ הַמַּשְׁאוֹי כָּבֵד יוֹתֵר מִכָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי לִשָּׂא עָלָיו כְּלָל הַמַּשָּׂא הַכָּבֵד הַזֶּה שֶׁל עֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי לְפִי גֹּדֶל קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בְּשָׁרְשָׁם מִמָּקוֹם שֶׁהֵם נִלְקָחִים, הֵם רְחוֹקִים לְגַמְרֵי מֵעָוֹן וְאֵין עָוֹן שַׁיָּךְ לָהֶם כְּלָל כְּלָל לֹא לְפִי גֹּדֶל דַּקּוּתָם וְרוּחָנִיּוּתָם. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רַחֲמָנוּת עַל יִשְׂרָאֵל, לְהוֹצִיאָם מֵהַמַּשְׁאוֹי הַכָּבֵד שֶׁל עֲוֹנוֹת. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, לְהִשְׁתַּדֵּל לְרַחֵם עָלָיו לְהוֹצִיאוֹ מֵעֲוֹנוֹת, כִּי כָּל אָדָם יָכוֹל לְקַיֵּם זֹאת אַפִלּוּ אִישׁ פָּשׁוּט. כִּי כְּשֶׁאֶחָד מְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם וּמֵאִיר בּוֹ דַּעְתּוֹ, בְּאֵיזֶה דִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עַל לִבּוֹ לַהֲשִׁיבוֹ מֵעֲוֹנוֹתָיו, אֲזַי חֲבֵרוֹ נֶחֱשָׁב אֶצְלוֹ תַּלְמִיד. וְכֵן לְהֵפֶךְ, כְּשֶׁחֲבֵרוֹ מֵאִיר בּוֹ, אֲזַי נֶחֱשָׁב הוּא תַּלְמִיד לְגַבֵּי חֲבֵרוֹ. וַאֲזַי כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, אֲזַי יִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הַדִּבּוּר שֶׁהֵאִיר בַּחֲבֵרוֹ, וְיִהְיֶה נֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ הוּא בְּעַצְמוֹ מַמָּשׁ קַיָּם בָּעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַנְּשָׁמָה אַחַר הִסְתַּלְּקוּתָהּ, כְּשֶׁנִּשְׁאָר אַחֲרֶיהָ בֵּן וְתַלְמִיד, שֶׁהֵאִיר בָּהֶם דַּעְתּוֹ דִּקְדֻשָּׁה שֶׁקִּבֵּל מֵרַבּוֹ. וְכָל אָדָם מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה, וְזֶהוּ נִקְרָא עוֹסֵק בְּיִשּׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי זֶה עִקַּר יִשּׁוּב הָעוֹלָם, כְּשֶׁהָעוֹלָם מְיֻשָּׁב מִבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּנֵי דֵּעָה, שֶׁיּוֹדְעִין מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְעוֹבְדִים אוֹתוֹ. כִּי זוּלַת זֶה אֵינוֹ בִּכְלַל אָדָם כְּלָל, רַק הוּא חַיָּה בִּדְמוּת אָדָם. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע וּלְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו מִזֶּה תָּמִיד בְּכָל יוֹם, כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שַׁלִּיט בָּאָרֶץ, וְשֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אֵין נִשְׁאָר מֵהָאָדָם כְּלוּם אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ, כִּי אִם זֶה הַדַּעַת שֶׁהֵאִיר בַּחֲבֵרָיו וְתַלְמִידָיו וְכַנַּ"ל: (לק"ת סי' ז' אות ג' ד')

[יח]. כְּשֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו נִשְׁמָעִין, וְגַם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו אֵצֶל חֲבֵרוֹ, שֶׁלֹּא יַעֲבֹר הַדִּבּוּר מִלֵּב חֲבֵרוֹ תֵּכֶף: (שם אות ה')

[יט]. עַל־יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכִים לְהַשִּׂיג אוֹרוֹת הַמַּקִּיפִים, דְּהַיְנוּ שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מַה שֶּׁלֹּא הָיָה מַשִּׂיג וּמֵבִין מִתְּחִלָּה. וְכֵן זוֹכֶה לְהַשִּׂיג בְּכָל פַּעַם מַקִּיפִים גְּבוֹהִים (עֶלְיוֹנִים מְאֹד) יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת מַקִּיפִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד שֶׁהֵם עִקַּר הַתַּעֲנוּג וְהַשַּׁעֲשׁוּעַ שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַשִּׂיגָם: (שם אות ו')

[כ]. אַף עַל פִּי שֶׁתּוֹכָחָה הוּא דָּבָר גָּדוֹל, וּמֻטָּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה בּוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כַּשּׁוּרָה, אַף עַל פִּי כֵן לַאו כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ. כִּי עַל־יְדֵי תּוֹכָחָה שֶׁל מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכַחְתּוֹ, אַף גַּם הוּא מַבְאִישׁ רֵיחַ שֶׁל אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים תּוֹכַחְתּוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מַחֲלִישׁ אֶת נִשְׁמָתָם וּמַפְסִיק הַשֶּׁפַע מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, כִּי אִם מִי שֶׁיָּכוֹל לְהוֹסִיף וְלִתֵּן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת עַל־יְדֵי שֶׁהוּא מוֹכִיחָם, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם כְּשֶׁזּוֹכֶה לִבְחִינַת הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן עֵדֶן, שֶׁמִּשָּׁם גְּדִלִים כָּל הָרֵיחוֹת וְכָל הַיְרָאוֹת שֶׁהוּא קוֹל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד וְכוּ' (עַיֵּן בִּפְנִים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ח'): (לק"ת סי' ח' אות א')

אַתָּה הַמְעַיֵּן, אַל יְבַהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ, כִּי לְמַעְלָה הִזְהִיר הָרִבּוֹי, שֶׁיְּדַבֵּר כָּל אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, וּבֵאֵר בִּפְרוּשׁ שֶׁכָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּאוֹת י"ז, וְכָאן אָמַר שֶׁאֵין כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ. אַךְ הָעִנְיָן מְבֹאָר הֵיטֵב לְמִי שֶׁמֵּבִין הֵיטֵב פְּרוּשׁ הַדְּבָרִים בִּפְשִׁיטוּת. כִּי לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּכָל יוֹם מֵהַתְּכְלִית וּמַה יִּהְיֶה הַסּוֹף מֵאִתָּנוּ וְכוּ' זֶה צָרִיךְ בְּוַדַּאי כָּל אָדָם לְקַיֵּם, אֲפִלּוּ אָדָם פָּשׁוּט לְגַמְרֵי כַּנַּ"ל. אֲבָל תּוֹכָחָה שֶׁהַזְהִיר כָּאן הוּא עִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי הוּא כְּשֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם וּמַזְכִּיר לוֹ עֲוֹנוֹתָיו, שֶׁאוֹמֵר לוֹ: "לָמָּה עָשִׂיתָ עֲבֵרָה פְּלוֹנִית אוֹ מַעֲשֶׂה הָרָעָה הַזֹּאת חַ"ו", וְזֶה צָרִיךְ הָאָדָם לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁלָּהֶם, כִּי יָכוֹל לְהַחֲלִישׁ נִשְׁמָתָם עַל־יְדֵי זֶה, עַל־יְדֵי שֶׁמְּעוֹרֵר הָרֵיחַ רַע עַל־יְדֵי שֶׁמַּזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם. וְזֶה עִקַּר הַפֵּרוּשׁ שֶׁל תּוֹכָחָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּרַשִׁ"י עַל פָּסוּק "דִּבְרֵי קֹהֶלֶת" שֶׁכָּתַב: "כָּל מָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ דְּבָרִים אֵינוֹ אֶלָּא דִּבְרֵי תּוֹכָחָה" וְכוּ' גַּם כָּתַב בְּפָרָשַׁת דְּבָרִים שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּכַמָּה צַדִּיקִים שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ אֶלָּא סָמוּךְ לְמִיתָה וְכוּ' וְכֵן מֹשֶׁה וְכוּ'. וְהִנֵּה, לְכְאוֹרָה, הַדָּבָר תָּמוּהַּ, כִּי הֲלֹא מֹשֶׁה בְּוַדַּאי הוֹכִיחַ וְאָמַר מוּסָר לְיִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה מִקֹּדֶם, שֶׁהַזְהִיר אוֹתָם מְאֹד לִשְׁמֹר אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה. אַךְ עִקַּר פֵּרוּשׁ תּוֹכָחָה הִיא, מַה שֶּׁהַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם "בַּמִּדְבָּר בָּעֲרָבָה" וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהֵם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ עִקַּר שָׁם תּוֹכָחָה, וְתוֹכָחָה כָּזֹאת לֹא הוֹכִיחָם כִּי אִם סָמוּךְ לְמִיתָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא הָיָה מוֹכִיחָם בִּבְחִינַת הַקּוֹל הַנַּ"ל, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה הָיָה מְעוֹרֵר רֵיחַ טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּפְנִים, אַף עַל פִּי כֵן לֹא הוֹכִיחָם לְהַזְכִּיר עֲוֹנוֹתֵיהֶם כִּי אִם אָז. וְעַיֵּן עוֹד מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר:

תפילין

תְּפִלִּין

[א]. עַל־יְדֵי רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שׁוֹמְרִים אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים, וְעַל־יְדֵי זֶה נִשְׁמָר מֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וּמְקַבֵּל שֵׂכֶל חָדָשׁ וּנְשָׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפָּנִים: (לק"א סי' ל"ה אות ט')

[ב]. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְפַשְׁפֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת אִם הוּא דָּבוּק בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַסִּימָן שֶׁל דְּבֵקוּת הוּא תְּפִלִּין: (לק"א סי' ל"ח אות א')

[ג]. עִקַּר קְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין זוֹכִין עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדִּבּוּר וְתִקּוּנוֹ, וְתִקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל־יְדֵי שֶׁלּוֹמְדִין תּוֹרָה גַּם בַּעֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, וּבְכָל מִינֵי חַשְׁכוּת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן הָעוֹבְרִים עַל הָאָדָם כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר אָז לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי זֶה מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן הַדִּבּוּר. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשִׂלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, וְלִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה' בַּחֲמִימוּת גָּדוֹל, לְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בַּחֲמִימוּת הַלֵּב, וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, עַד שֶׁנִּכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין, עַד שֶׁזּוֹכֶה שֶׁתִּתְגַּלֶּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְאָז זוֹכֶה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה (עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת ז' וּבוּשָׁה בְּאוֹת ב'): (שם אות ב' ד' ה')

[ד]. תְּפִלִּין הֵם בְּחִינַת הָאָרֹת פָּנִים, עִקַּר פְּאֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת אֱמֶת. וּמִשָּׁם עִקַּר הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת. וּכְשֶׁפּוֹגְמִין בִּתְפִלִּין חַ"ו, בָּא עֲנִיּוּת וּבִזְיוֹנוֹת וּבוּשׁוֹת, וְחַיָּיו תְּלוּיִים מְנֻגָּד רַחֲמָנָא לְצַלָּן: (לק"א סי' מ"ז)

[ה]. עַל־יְדֵי תְּפִלִּין מַמְשִׁיכִין עַל עַצְמָן הַזְּכָרוֹן לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעֶלְמָא דְּאָתֵי, דְּהַיְנוּ לְהַגְדִּיל דַּיְעָתוֹ בְּכָל יוֹם, לְהָבִין הָרְמָזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לָאָדָם בְּכָל יוֹם שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו (עַיֵּן זְכָרוֹן אוֹת ד' ה', וְדַעַת אוֹת ל"ו): (לק"א סי' נ"ד אות ג')

[ו]. כְּפִי מַה שֶּׁמִּתְגַּבְּרִין לְשַׁבֵּר הָרְהוּרֵי נְאוּף, כֵּן זוֹכִין לִקְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין. כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלִּין נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַיְרֵאִים וְהַכְּשֵׁרִים שֶׁנִּקְרָאִים מָגֵנֵּי אֶרֶץ, עַל יְדֵי שֶׁעֲלֵיהֶם מִתְגַּבְּרִים הָהַרְהוּרִים בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד. וְהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ הָהַרְהוּרִים, שֶׁיְּכוֹלִים לְהָבִיא לִידֵי הַשְׁחָתַת זֶרַע חַ"ו, שֶׁהִיא בְּחִינַת הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ בְּחִינַת חוֹתָם דְּקְלִפָּה, וְהֵם מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגְדָּם וּבוֹרְחִים מֵהֶם בְּגֹדֶל הִתְפַּשְׁטוּתָם. וְהֵן מַעֲלִין מִבְּחִינַת חוֹתָם דְּקְלִפָּה לִבְחִינַת חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו הָאָרַת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעָה רָאשִׁים שֶׁל הַב' שִׁינִין שֶׁבַּתְּפִלִּין. נִמְצָא, שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הִתְנוֹצְצוּת הַמֹּחִין כַּנַּ"ל. גַּם צְרִיכִין עַל־יְדֵי הַתְּפִלִּין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ תִּקּוּן הַצִּמְצוּם שֶׁל

הַמּוֹחִין, שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמּוֹחַ חוּץ מֵהַגְּבוּל. וַאֲפִלּוּ בְּקְרֻבָּתוֹ וּבְהִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא יֵצֵא חוּץ מֵהַגְּבוּל חַ"ו, שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי הֶרִיסָה חַ"ו: (לק"ת סי' ה' אות ז')

תענית

תַּעֲנִית

[א]. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַכְנִיעַ הַחֹמֶר, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית. כִּי עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מַחֲלִישִׁין הָאַרְבַּע יְסוֹדוֹת, שֶׁמֵּהֶם בָּאִים כָּל הַתַּאֲווֹת, וְנִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַגּוּף וְהַחֹמֶר שֶׁהִיא בְּחִינַת סִכְלוּת וְחֹשֶׁךְ, בְּחִינַת בְּהֵמָה בְּחִינַת מִיתָה, וְנִתְגַּבֵּר וְנִתְעַלֶּה הַשֵּׂכֶל וְהַצּוּרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת אָדָם, בְּחִינַת חָכְמָה וְאוֹר וְחַיִּים, וְנִתְבַּטֵּל הַשִּׂכְחָה וְזוֹכֶה לְזִכָּרוֹן. וּמְבַטֵּל הַדִּין וְהַחֹשֶׁךְ וּמַמְשִׁיךְ חֲסָדִים בָּעוֹלָם. וְעִקַּר תִּקּוּן הַתַּעֲנִית הוּא עַל־יְדֵי צְדָקָה, גַּם מַכְנִיעַ חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כְּנֶגֶד חָכְמוֹת הַתּוֹרָה, גַּם זוֹכֶה לְפַרְנָסָה: (לק"א סי' ל"ז אות ג' ו')

[ב]. עַל כָּל צָרָה שֶׁלֹּא תָּבוֹא גּוֹזְרִין תַּעֲנִית, כִּי תַּעֲנִית הוּא בְּחִינַת הָאָרַת וּנְשִׁיאַת פָּנִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְתָּקַת וּבִטּוּל הַדִּינִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִין כָּל הַצָּרוֹת. גַּם נִצּוֹלִין מֵעֲנִיּוּת וּמֵחֳרְפּוֹת וּבוּשׁוֹת וְזוֹכִין לַעֲשִׁירוּת, גַּם זוֹכֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה עַל יָדוֹ מוֹפְתִים: (לק"א סי' מ"ז)

[ג]. הַצַּדִּיק אֲכִילָתוֹ הוּא יְקָר הָעֶרֶךְ כִּי מַשְׁבִּיעַ אֶת נֶפֶשׁ דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל־כֵּן אָסוּר לוֹ לְהִתְעַנּוֹת. אֲבָל מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּמִצְוָה הוּא: (לק"א סי' נ')

[ד]. עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מַכְנִיעַ אֶת הַכַּעַס, וְזֶה עִקַּר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית. עַל־כֵּן בְּיוֹם הַתַּעֲנִית מִתְגָּרֶה הַבַּעַל דָּבָר בָּאָדָם יוֹתֵר, וּמַזְמִין לוֹ כַּעַס כְּדֵי לְקַלְקֵל אֶת הַתַּעֲנִית חַ"ו. עַל־כֵּן צָרִיךְ שְׁמִירָה יְתֵרָה לְזֶה,לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מֵאֵשׁ שֶׁל הַכַּעַס בְּיוֹם הַתַּעֲנִית חַ"ו, כִּי עִקַּר הַתַּעֲנִית הוּא לְהַכְנִיעַ אֶת הַכַּעַס: (לק"א סי' נ"ז אות ו')

[ה]. עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית הוּא מְתַקֵּן אֶת פָּנָיו וּמַחֲזִיר לְעַצְמוֹ אֶת חָכְמָתוֹ, שֶׁהוּא צֶלֶם אֱלֹקִים הַמֵּאִיר בְּפָנָיו, וְאָז הַכֹּל יְרֵאִים מִמֶּנּוּ וְאוֹיְבָיו נוֹפְלִים לְפָנָיו. אֲבָל כְּדֵי לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה: (שם)

[ו]. עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית מְתַקֵּן אֶת הַדִּבּוּר, וַאֲזַי יָכוֹל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה. וְעַל־יְדֵי תִּקּוּן הַדִּבּוּר מְקָרְבִין אֶת הָרְחוֹקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַשְׁלִים אֶת הָאֱמוּנָה וְזוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְבָרֵר אֶת הַמַּאֲכָלִים, וְאָז נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֲכִילָתוֹ יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ אַפִּין בְּאַפִּין: (לק"א סי' ס"ב אות ה' ו')

[ז]. תַּעֲנִית מְבַטֵּל הַמַּחֲלוֹקֶת, הֵן מַחֲלוֹקֶת בְּגַשְׁמִיּוּת וְהֵן בְּרוּחָנִיּוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לַעֲשׂוֹת מַה שֶּׁצָּרִיךְ בַּעֲבוּדַת ה', שֶׁזֶּה גַּם כֵּן בִּכְלַל מַחְלֹקֶת. וְהַתַּעֲנִית מוֹעִיל לָזֶה, לְהַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק הָרָצוֹן בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם: (לק"א סי' קע"ט)

[ח]. הַתַּעֲנִית מְחַיֶּה מֵתִים, הַיְנוּ שֶׁמְּחַיֶּה הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ וְאֵין לָהֶם שׁוּם חִיּוּת. כִּי מִי שֶׁפּוֹגֵם אֵיזֶה יוֹם, שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה בּוֹ מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחַ"ו עוֹשֶׂה בּוֹ רַע חַ"ו, אָזַי אֵין לְאוֹתוֹ הַיּוֹם חִיּוּת, וְהוּא מֵמִית אוֹתוֹ הַיּוֹם (וְעַיֵּן בְּפָנִים), וְהַתַּעֲנִית מְחַיֶּה הַיָּמִים הַמֵּתִים הַלָּלוּ. וְהַכֹּל לְפִי הַתַּעֲנִית, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעַנֶּה בְּיוֹתֵר, כָּךְ הוּא מְחַיֶּה יוֹתֵר יָמִים הַמֵּתִים שֶׁעָבְרוּ בַּחֹשֶׁךְ: (שם)

[ט]. עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית זוֹכֶה לְשִׂמְחָה, וּכְפִי יְמֵי הַתַּעֲנִית כֵּן זוֹכֶה לְשִׂמְחָה: (שם)

[י]. מַה שֶּׁמִּתְעַנִּין עַל חֲלוֹם לֹא טוֹב, הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ שִׂמְחָה עַל־יְדֵי הַתַּעֲנִית כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה עִקַּר תִּקּוּן הַחֲלוֹם. עַל־כֵּן מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת עַל הַחֲלוֹם, אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּיטִיבִים: "לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ". כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן עַל־יְדֵי הַשִּׂמְחָה: (לק"ת סי' ה' אות י')

[יא]. בְּיוֹם הַתַּעֲנִית טוֹב לוֹמַר פָּרָשִׁיּוֹת כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שֶׁל סֵפֶר וַיִּקְרָא, כְּמוֹ שֶׁהֵם מְסֻדָּרִים כְּבָר בַּמַּעֲמָדוֹת: (חיי מוהר"ן סימן תקכ"ט)

תשובה

תְּשׁוּבָה

[א]. עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל כָּל הָעֲוונוֹת הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְאַחֲרִית טוֹב לָנֶצַח צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְתַלְמִידֵיהֶם, וְיִסַּפֵּר לִפְנֵי הַצַּדִּיק כָּל לִבּוֹ, הַיְנוּ וִדּוּי דְּבָרִים, וְעַל יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲווֹנוֹתָיו. כִּי עֲווֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִין עַל עַצְמוֹתָיו. כִּי כָּל עֲבֵרָה יֵשׁ לָהּ צֵרוּף אוֹתִיּוֹת, וּכְשֶׁעוֹבֵר אֵיזֶה עֲבֵרָה, אָזַי נֶחְקָק צֵרוּף רַע עַל עַצְמוֹתָיו כְּפִי אוֹתִיּוֹת הַלָּאו שֶׁעָבַר, וְעַל יְדֵי זֶה מַכְנִיס בְּחִינַת הַדִּבּוּר שֶׁל הַלָּאו הַזֶּה שֶׁעָבַר בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה. וְעַל־יְדֵי זֶה מֵבִיא מַלְכוּת דְּקְדֻשָּׁה לְתוֹךְ גְּלוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְזֶה הַצֵּרוּף הָרַע שֶׁנֶּחְקַק עַל עַצְמוֹתָיו נוֹקֵם בּוֹ. וְעַל־יְדֵי וִדּוּי דְּבָרִים לִפְנֵי הַתַּלְמִיד חָכָם יוֹצֵא מֵעַצְמוֹתָיו הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקִים עֲלֵיהֶם וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל: (לק"א סי' ד' אות ה')

[ב]. עַל־יְדֵי שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה עַל־יְדֵי שֶׁהִרְגִּישׁ טָמְאָה קְטַנָּה שֶׁמְּבַלְבֶּלֶת אוֹתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָתוֹ גּוֹרֵם שֶׁגַּם הָרְשָׁעִים הַגְּמוּרִים שֶׁיָּצְאוּ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי רִבּוּי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, גַּם הֵם נַעֲשִׂים כְּסֵא לַקְּדֻשָּׁה וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, וְעוֹזְרִים לְעוֹבְדֵי הַשֵּׁם שֶׁיִּבְנוּ בִּנְיָנִים דִּקְדֻשָּׁה: (שם בסוף)

[ג]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק, וְיִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים הַבָּאִים עָלָיו. וּבָזֶה הוּא מְמַעֵט הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַשְּׁמָאלִי וְזוֹבֵחַ יִצְרוֹ הָרָע, וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְכָבוֹד אֱלֹקִי: (לק"א סי' ו' אות א' ב')

[ד]. קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה עֲדַיִן אֵין לוֹ הֲוָיָה, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא נִתְהַוָּה בָּעוֹלָם, כִּי טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא מִשֶּׁנִּבְרָא. וּכְשֶׁבָּא לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אָז מֵכִין אֶת עַצְמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הֲוָיָה בָּעוֹלָם, עַל־כֵּן תְּשׁוּבָה הִיא בְּחִינַת אֶהְיֶה, הַיְנוּ אֲנָא זְמִין לְמֶהֱוֵי כַּנַ"ל: (שם אות ב')

[ה]. גַּם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁכְּשֶׁבָּא לְטַהֵר וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן. הַיְנוּ, אַף שֶׁהוּא צָרִיךְ לְמַהֵר מְאֹד לְהַמְלִט עַל נַפְשׁוֹ לִבְרֹחַ מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, אַף עַל פִּי כֵן אַל יְבַהֲלוּהוּ רַעְיוֹנָיו כְּשֶׁרוֹאֶה רְחוּקוֹ מִתְּפִלָּה וּמִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַהֶכְרֵחַ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתִקּוּן גָּמוּר, כִּי זֶה בְּחִינַת: "הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ וְכוּ' אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן", וְהָבֵן: (שם)

[ו]. צָרִיךְ לֶאֱחֹז תָּמִיד בְּמִדַּת הַתְּשׁוּבָה, כִּי אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹמֵר "חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי", אֲפִלּוּ זֶה אִי אֶפְשָׁר לוֹ לוֹמַר בְּלִי פְּנִיָּה. נִמְצָא, שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה, הַיְנוּ עַל "חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי" שֶׁאָמַר: (שם אות ג')

[ז]. וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה הָרִאשׁוֹנָה. כִּי מִתְּחִלָּה כְּשֶׁעָשָׂה, עָשָׂה לְפִי הַשָּׂגָתוֹ. וְאַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, בְּוַדַּאי הוּא מַכִּיר וּמַשִּׂיג יוֹתֵר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא, לְפִי הַשָּׂגָתוֹ שֶׁמַּשִּׂיג עַכְשָׁו, בְּוַדַּאי הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה הוּא בִּבְחִינַת גַּשְׁמִיּוּת. נִמְצָא שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל הַשָּׂגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, עַל שֶׁהִגְשִׁים אֶת רוֹמְמוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה כְּזֹאת: (שם)

[ח]. הַתְּשׁוּבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּשָׁלֹשׁ תְּנָאִים: שֶׁיִּרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאָזְנָיו יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יָבִין וְשָׁב. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לָשׂוּם עֵינוֹ וְלִבּוֹ הֵיטֵב עַל דְּרָכָיו, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִי וּלְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב, וְלִשְׁמֹעַ הֵיטֵב כָּל דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְאָז יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת: (שם אות ה')

[ט]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי עֲנָוָה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָשִׂים עַצְמוֹ כְּאַיִן, כְּמִדְבָּר לְדוּשׁ, וְלֹא יַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל הַמַּחֲלֹקֶת וּבְזִיּוֹנוֹת שֶׁמְּבַזִּין אוֹתוֹ, רַק יַחֲזִיק בְּמִדַּת הַשְׁתִּיקָה וְיִהְיֶה מִן הַשּׁוֹמְעִים חֶרְפָּתָם וְאֵינָם מְשִׁיבִים וְכַנַ"ל. וְאָז נִקְרָא חָכָם בֶּאֱמֶת וְזוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת כֶּתֶר, שֶׁעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לְכָבוֹד אֲמִתִּי וְנִצְחִי, שֶׁהוּא כָּבוֹד אֱלֹקִי כַּנַ"ל: (שם אות ו')

[י]. כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה. וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת, הַיְנוּ בָּקִי בְּרָצוֹא בָּקִי בְּשׁוֹב, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנָפִיק, בְּחִינַת "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ". הַיְנוּ, מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לַחְגֹּר מָתְנָיו

שֶׁיִּתְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּדַרְכֵי ה' תָּמִיד, בֵּין בַּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ". הַיְנוּ, בֵּין שֶׁיִּזְכֶּה לְאֵיזֶה עֲלִיָּה, לְאֵיזֶה מַדְרֵגָה גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה, אַף עַל פִּי כֵן אַל יַעֲמֹד שָׁם וְלֹא יִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה, רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בָּזֶה מְאֹד, לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לֵילֵךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּרָצוֹא וְכוּ'. וְכֵן לְהֵפֶךְ, שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִפֹּל חַ"ו לְמָקוֹם שְׁיפֹל, אֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַ"ו, גַּם שָׁם אַל יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ לְעוֹלָם בְּשׁוּם אֹפֶן, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, רַק יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַחֲזֵק עַצְמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מַה שֶּׁיּוּכַל. כִּי גַּם בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בְּחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב. כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁבָּקִי בִּשְׁתֵּי בְּקִיאוּת אֵלּוּ. וּבֶאֱמֶת הִיא בְּקִיאוּת גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע שֶׁצְּרִיכִין לְיַגֵּעַ עַצְמוֹ וְלִטְרֹחַ בַּעֲבוֹדַת ה' תָּמִיד, וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, וְאַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר, וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה חַ"ו, אַף עַל פִּי כֵן אַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, וְיַקֵּיֵם "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת אֵלּוּ, אָזַי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאָז יְמִין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ, וְזוֹכֶה לְכָבוֹד ה', וְנַעֲשָׂה עַל־יְדֵי זֶה אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, אַשְׁרֵי לוֹ: (שם אות ד' ובסוף)

[יא]. מַה שֶּׁיֵּשׁ כַּמָּה לוֹמְדִים שֶׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה הַרְבֵּה וְאֵינָם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, וְאַדְרַבָּא, הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, זֶה מֵחֲמַת שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כִּי אִם בִּשְׁבִיל כָּבוֹד וְרַבָּנוּת לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, וַאֲזַי עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה נִכְנָס בּוֹ עַרְמִימִיּוּת יוֹתֵר. כִּי בְּהַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ בְּחִינַת צַדִּיקִים יֵלְכוּ וְכוּ' וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם, וַאֲזַי מֵהַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נַעֲשָׂה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצַּדִּיק עָתָק בְּנָאוָה וָבוּז. וְיֵשׁ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים מֻבְחָרִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים מֵאֵיזֶה הֲלָכוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ אֶצְלָם אֵלּוּ הַצְּרוּפִים רָעִים שֶׁמְּדַבְּרִים עַל הַצַּדִּיקִים, וְהֵם מַעֲלִים אֵלּוּ הַצְּרוּפִים וְחוֹזְרִים וְעוֹשִׂים מֵהֶם הֲלָכוֹת וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בִּפְנִים עַיִן שָׁם בְּסִימָן י"ב): (לק"א סי' י"ב אות א' ד')

[יב]. כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם מִחוּץ לַקְּדֻשָּׁה מְקָרְבִין אֶת עַצְמָן לִפְנִים מֵהַקְּדֻשָּׁה, הֵן גֵּרִים שֶׁמְּגָיְרִין, הֵן בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה שֶׁגַּם הֵם הָיוּ מִבַּחוּץ, כְּשֶׁמְּקָרְבִין וּמַכְנִיסִין אוֹתָם לִפְנִים זֶהוּ עִקַּר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְדֵין אִסְתַּלָּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלָּא וְתַתָּא, וּמַעֲלִין אֶת הַכָּבוֹד לְשָׁרְשׁוֹ. וְעַל־יְדֵי זֶה מַמְשִׁיכִין שָׁלוֹם בָּעוֹלָם: (לק"א סי' י"ד אות א' ב')

[יג]. עַל־יְדֵי עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת בְּתַכְלִית זוֹכִין לְתוֹרָה, עַד שֶׁיּוּכַל לְהָאִיר בְּלִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַמֻּשְׁרָשִׁים בַּתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה יוּכַל לְהָאִיר וּלְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אֲפִלּוּ הָרְחוֹקִים מִמֶּנּוּ כַּמָּה פַּרְסָאוֹת. וַאֲפִלּוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עֲלֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁחָטָא יִשְׂרָאֵל הוּא, יְכוֹלִים לְהָאִיר לוֹ אֶל מָקוֹם שֶׁהוּא הֶאָרָה מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זֶה חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה: (שם אות ג' ה')

[יד]. כְּשֶׁמְּאִירִין וּמְעוֹרְרִין הָרְחוֹקִים בִּתְשׁוּבָה, עֲדַיִן הֵם רְחוֹקִים מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד, וְיָכוֹל לִהְיוֹת לָהֶם מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וְצָרִיךְ לָהֶם יְגִיעוֹת רַבּוֹת כְּדֵי לְהַפְשִׁיט מֵהֶם הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁהִלְבִּישׁוּ. כִּי אֵלּוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מַפְסִיקִים כְּמוֹ נָהָר הַמַּפְסִיק, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַהֲלֹךְ דֶּרֶךְ אוֹתוֹ הַנָּהָר. עַל־כֵּן אַל יְבַהֲלוּךָ רַעְיוֹנֶיךָ, כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב וּבָאִים עָלֶיךָ מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת, כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ לְךָ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וַעֲצוּמוֹת, כִּי כֻּלָּם נִמְשָׁכִין מֵהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵעֲוונוֹתָיו. וּצְרִיכִים לִסְבֹּל יְגִיעוֹת וּמְרִירוּת, עַד שֶׁיַּשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים. וְעַל־יְדֵי זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמְּסָכִים הַמַּבְדִּילִים בֵּינוֹ לְבֵין הַקְּדֻשָּׁה: (שם אות ה')

[טו]. לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוּסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְעוֹרְרוֹ לִתְשׁוּבָה הוּא תִּקּוּן קָרִי: (שם בסוף)

[טז]. צָרִיךְ לְתַקֵּן גַּם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹגֵג, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית: (לק"א סי' י"ט השמטות בסוף)

[יז]. דַּע, כִּי תְּשׁוּבָה הוּא לְהָשִׁיב הַדָּבָר לַמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, דְּהַיְנוּ לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר הַדָּבָר לְשָׁרְשׁוֹ. וְשֹׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים הִיא חָכְמָה, לָכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר אֶת חָכְמָתוֹ וְשִׂכְלוֹ מִשִּׂכְלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מֵהֶרְהוּרִים רָעִים. כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְכָל הַחֲטָאִים וְהָעֲוונוֹת כֻּלָּם בָּאִים מִפְּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר לִשְׁמֹרָהּ כָּרָאוּי שֶׁלֹּא תֵּצֵא חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה. וּכְשֶׁנִּזְהָר וְשׁוֹמֵר הַמַּחֲשָׁבָה הֵיטֵב, שֶׁהִיא הַחָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, זֶהוּ עִקַּר תִּקּוּנוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ (עַיֵּן דַּעַת כ"ה כ"ו כ"ז): (לק"א סי' ל"ה אות א')

[יח]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּי בַּלֵּב, הַיְנוּ בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁיִּתְגַּבֵּר לִבְרֹחַ מִמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת וְלַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת. לְשׁוּם אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ וְכוּ', וְלַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת. לְשׁוּם אֶל לִבּוֹ הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ וְכוּ', וְלַחֲשֹׁב עֵצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת אֵיךְ יְזַכֶּה לָשׁוּב אֶל ה', וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לִתְשׁוּבָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יְזַכֶּה לְהַגִּיעַ וּלְהַשִּׂיג אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, הַיְנוּ סִתְרֵי פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לק"א סי' מ"ט אות א' ד' ו')

[יט]. תִּשְׁרֵי וְנִיסָן הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּיוֹתֵר. כִּי בְּנִיסָן עֲתִידִין לִגָּאוֹל, וְאֵין הַגְּאֻלָּה אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה: (שם ו')

[כ]. צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּגִבּוֹר לָרוּץ אַרְחַ, כִּי אֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּלְתַקֵּן מַה שֶּׁקִּלְקֵל, עֲדַיִן צָרִיךְ לְמַלְאוֹת הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בִּזְמַן שֶׁהָיָה נָזוּף לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן צָרִיךְ לָרוּץ הֵיטֵב, לְהַזְדָּרֵז הַרְבֵּה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמַלְאוֹת חֶסְרוֹן הָעֲבוֹדָה שֶׁהָיָה יָכוֹל לַעֲבֹד בִּימֵי קִלְקוּלוֹ: (שם בסוף)

[כא]. כָּל הַמִּצְווֹת וְהָעֲבֵרוֹת, עִקָּרָן עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹצִיאִין מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּצְוָה הוּא רַק כְּשֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁזּוֹכִין לַעֲשׂוֹתָהּ בְּפֹעַל.

וּכְשֶׁמּוֹצִיא הַמִּצְוָה מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, הֵיא בְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָם מַמָּשׁ, וַהֲרֵי הוּא מְקַיֵּם אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְכֵן לְהֵפֶךְ, בַּעֲבֵרָה חַ"ו, בִּתְחִלָּה הָעֲבֵרָה בְּכֹחַ שֶׁחוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹתָהּ חַ"ו, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמּוֹצִיאָהּ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ חַ"ו, אֲזַי הוּא רָשָׁע גָּמוּר וְחָשׁוּב כְּמֵת, וַהֲרֵי מְאַבֵּד עַצְמוֹ, מְאַבֵּד עוֹלָם מָלֵא חַ"ו. כִּי כָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא רַק עַל־יְדֵי בְּחִינָה זֹאת, שֶׁיֵּצֵא מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל עַל יָדוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַל־כֵּן בְּכָל עֲבֵרָה חַ"ו פּוֹגְמִין בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָמוֹת וּבִכְלָלִיּוּת הַשָּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים רַחֲמָנָא לִצְלָן רַחֲמָנָא לִשֵּׁזְבָן. וְאֵין תַּקָּנָה כִּי אִם בִּתְשׁוּבָה, כִּי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְחָרְטִים עַל הָעֲבֵרָה וְעוֹזְבִין אוֹתָהּ, עַל־יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל הַנַּ"ל, וְחוֹזֵר וּמוֹצִיא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל: (לק"א סי' ס"ו אות ב')

[כב]. עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה מַאֲהֲבָה אֵין נִשְׁאָר מֵהַחֲטָאִים שׁוּם רֹשֶׁם. וְאָז זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד בְּשֵׂכֶל צַח, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, וְאָז יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְלִלְמֹד וּלְהָבִין בְּלִי עִיּוּן. וְזוֹכֶה לְחַדֵּשׁ מֹחוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם: (לק"א סי' ע"ו)

[כג]. צָרִיךְ כָּל אָדָם לִרְאוֹת שֶׁמִּצַּדּוֹ לֹא יִהְיֶה עִכּוּב בִּיאַת מָשִׁיחַ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּרְאֶה לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יְעַכֵּב בַּעֲוֹונוֹתָיו בִּיאַת מָשִׁיחַ: (לק"א סי' ע"ט)

[כד]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה תְּלוּיָה בַּתּוֹרָה, הַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמִתְיַגֵּעַ בָּהּ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זֶהוּ תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה (עַיֵּן תַּלְמוּד תּוֹרָה אות י'): (לק"א סי' ק"ה)

[כה]. אִם יִזְכֶּה שֶׁיִּרְגִּישׁ בֶּאֱמֶת כְּאֵב חֲטָאָיו, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁיִּמּוֹל עָרְלַת לִבּוֹ עַד שֶׁיִּרְגִּישׁ לִבּוֹ בֶּאֱמֶת גֹּדֶל כְּאֵבוֹ, וְיִצְטַעֵר וְיִתְחָרֵט וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת, אֲזַי יַרְגִּישׁוּ גַּם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, הֵן בָּנָיו מַמָּשׁ, הֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְמָקוֹם אַחֵר חַ"ו, כֻּלָּם יִהְיֶה נִמּוֹל עָרְלַת לִבָּם וְיַרְגִּישׁוּ הֵיכָן הֵם מֻטָּלִים, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיִתְעוֹרְרוּ לִתְשׁוּבָה כֻּלָּם: (לק"א סי' קמ"א)

[כו]. הַחִלּוּק שֶׁבֵּין מִיתָה לְחַיִּים הוּא רַק אֵצֶל זֶה הָאָדָם הַנִּמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְאֶצְלוֹ נֶכֶרֶת הַמִּיתָה. אֲבָל הַצַּדִּיק הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּמַה שֶּׁהַתּוֹר לוֹ הוּא אוֹחֵז אֶת תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, הוּא תָּמִיד חַי אֲפִלּוּ לְאַחַר מִיתָה, וְאֵין חִלּוּק אֶצְלוֹ בֵּין מִיתָה לְחַיִּים: (לק"א סי' קמ"ד)

[כז]. צָרִיךְ הָאָדָם לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ, לְמַהֵר לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיַלְדוּתוֹ קֹדֶם שֶׁיְּזַקִּין, כִּי אָז שׁוֹמֵעַ עֲדַיִן קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁמַּכְרֶזֶת בְּכָל יוֹם וְקוֹרֵאת אֶת הָאָדָם שֶׁיָּשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה הַבָּאִים עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם. אֲבָל לְאַחַר שֶׁנִּזְקַן קָשֶׁה בְּיוֹתֵר לַהֲשִׁיבוֹ (וְעַיֵּן בִּפְנִים בְּסִימָן ר"ו): (לק"א סי' ר"ו)

[כח]. יֵשׁ דִּבּוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'". הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְבּוֹת בְּדִבּוּרִים מְאֹד, עַד שֶׁיִּשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה בֶּאֱמֶת. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי ג' קַוֵּי הָאֱמֶת, שֶׁהֵם: תְּפִלָּה – לְהִתְפַּלֵּל בֶּאֱמֶת, וְתוֹרַת אֱמֶת, וְשִׂמְּחוּכִים וְזִוּוּגִים אֲמִתִּיִּים. וּלְכָל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי הַלֵּל וְהוֹדָאָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לְמוּד הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ב' אות ד')

[כט]. צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵעָוֹן, וְאֵין עָוֹן שַׁיָּךְ לוֹ כְּלָל לְפִי דַּקּוּתוֹ וְרוּחָנִיּוּתוֹ. עַל־כֵּן הָעָוֹן חַ"ו, הוּא מַשְׂאוֹי כָּבֵד מְאֹד מְאֹד לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשָׂא כְּלָל זֹאת הַמַּשָּׂאוֹי עַל עַצְמוֹ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד, כִּי הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁל עָוֹן קָשֶׁה וְכָבֵד יוֹתֵר מִכָּל הַמַּשָּׂאוֹת שֶׁל כָּל מִינֵי יִסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, לְהִשְׁתַּדֵּל לָשׁוּב מֵעֲוֹנוֹתָיו, וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא מַנְהִיג שֶׁיִּהְיֶה רַחֲמָן אֲמִתִּי, שֶׁיָּאִיר בּוֹ דַּעְתּוֹ וְיוֹצִיאוֹ מֵעֲוֹנוֹתָיו. כִּי זֶה עִקַּר הָרַחֲמָנוּת הַגָּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוּת [עַיֵּן צַדִּיק אוֹת צ"ו וְתוֹכָחָה י"ז]: (לק"ת סי' ז' אות ג')

[ל]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה הִיא, כְּשֶׁאָדָם עוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת מַמָּשׁ שֶׁהָיָה קֹדֶם הַתְּשׁוּבָה, כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים. וּכְשֶׁעוֹבֵר בְּאֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת וְהָעִנְיָנִים שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה מַמָּשׁ, וְעַכְשָׁו פּוֹנֶה עֹרֶף מֵהֶם וְכוֹפֶה יִצְרוֹ לִבְלִי לַעֲשׂוֹת עוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה, זֶהוּ עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְּׁלֵמָה וְרַק זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה: (לק"ת סי' מ"ט)

[לא]. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי בּוּשָׁה, כִּי צָרִיךְ לְהִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן בּוּשָׁה אוֹת ד'). וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת (עַיֵּן צַדִּיק ק"ח): (לק"ת סי' ע"ב)

[לב]. מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, יִהְיֶה רָגִיל בֶּאֱמִירַת תְּהִלִּים, כִּי תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת מְאֹד מִלַּעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל לִתְשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה יֵשׁ כַּמָּה מְנִיעוֹת לָזֶה, כִּי יֵשׁ כַּמָּה שְׁשַׁעַר הַתְּשׁוּבָה סָגוּר בִּפְנֵיהֶם, וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ לוֹ, שֶׁדֶּרֶךְ שָׁם דַּיְקָא צָרִיךְ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שְׁאָרֵי מְנִיעוֹת הַמּוֹנְעִים אֶת הָאָדָם מִן הַתְּשׁוּבָה, עַד שֶׁיָּכוֹל חַ"ו לְבַלּוֹת יָמָיו וְלֵילוֹת בְּלֹא תְּשׁוּבָה חַ"ו. וְעַל כָּל זֶה מְסֻגָּל אֲמִירַת תְּהִלִּים, שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵין לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי תְּהִלִּים יִזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה. כִּי כָּל אָדָם וְאָדָם כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ אֲמִירַת תְּהִלִּים, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְהִתְעוֹרֵר וְלַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וּלְבוֹא לְשַׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לִנְשָׁמָתוֹ, וּלְפִתְחַ הַשַּׁעַר עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי זֶה יָשׁוּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלָיו וִירַחֲמֵהוּ, אַשְׁרֵי לוֹ. עַל־כֵּן בִּימֵי אֱלוּל וַעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה עוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה. אֲבָל

צְרִיכִין לַעֲסֹק גַּם בְּכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים בְּכַוָּנָה, כְּדֵי לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל: (לק"ת סי' ע"ג)

[לג]. עַל כָּל עֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מוֹעִיל תְּשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ עַל הֶעָווֹן הֶחָמוּר שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁהוּא מִי שֶׁהוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה בְּמֵזִיד חַ"ו, אוֹ כָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית הַחֲמוּרִים חַ"ו, עַל הַכֹּל מוֹעִיל תְּשׁוּבָה. וְאֵין כַּוָּנַת הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כִּפְשׁוּטוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל. וּכְבָר מְבֹאָר, שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הַשְׁלֵמָה אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת כִּי אִם עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת, וְעַל יָדָם יִתָּקֵן הַכֹּל: (שיחות הר"ן סי' ע"א)

תמימות

תְּמִימוּת

[א]. עִקַּר קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּשְׁלִיכִין וּמְבַטְּלִין כָּל הַחָכְמוֹת, רַק לֵילֵךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. כִּי רַק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא הַחָכְמָה הָאֲמִתִּית, וּשְׁאָר כָּל הַחָכְמוֹת הֵם בְּטֵלִים אֶצְלָהּ: (לק"א סי' קכ"ג)

[ב]. צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת. כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ מַעֲשָׂיו מְרֻבִּים מֵחָכְמָתוֹ, כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה, לֹא מִבַּעְיָא חָכְמוֹת שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם בֶּאֱמֶת שְׁטוּת וּכְסִילוּת, בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהַשְׁלִיכָם לְגַמְרֵי, אֶלָּא אֲפִלּוּ חָכְמוֹת גְּמוּרוֹת, אֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֹחַ גָּדוֹל בֶּאֱמֶת, כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְאֵיזֶה עֲבוֹדָה, הוּא צָרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ כָּל הַחָכְמוֹת וְלַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּפְשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת. וְצָרִיךְ אֲפִלּוּ לְהִתְנַהֵג וְלַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שֶׁנִּרְאֶה כְּמִשֻּׁגָּע בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה', כִּי צְרִיכִין לִפְעָמִים לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים הַנִּרְאִין כְּשִׁגָּעוֹן כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי צְרִיכִין לְהִתְגַּלְגֵּל בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׂ וְטִיט בִּשְׁבִיל עֲבוֹדַת ה' וּמִצְוֹותָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָאו דַּוְקָא בִּשְׁבִיל מִצְוָה מַמָּשׁ, אֶלָּא כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא מִצְוָה. וְצָרִיךְ לְגַלְגֵּל עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי רֶפֶשׂ וְטִיט, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה רְצוֹן וְנַחַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּכְשֶׁאַהֲבָתוֹ חֲזָקָה כָּל כָּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הוּא בְּחִינַת בֵּן יַקִּיר, וְחָבִיב מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עָלָיו וּמַנִּיחוֹ לְחַפֵּשׂ בְּגִנְזֵיָּא דְמַלְכָּא הַגְּנוּזִים וּצְפוּנִים בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ הַהַשְׁגָּה שֶׁל צַדִּיק וְרֹעַ לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ וְכוּ', וְזוֹכֶה לְסִתְרֵי תּוֹרָה, וּלְהַעֲלוֹת הַמִּשְׁפָּט שֶׁנִּפַּל עַד הַתְּהוֹם וּלְתַקְּנוֹ: (לק"ת סי' ה' אות ט"ו)

[ג]. כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, יוֹכֵל לִפֹּל בְּטָעוּתִים וּמְכְשׁוֹלוֹת רַבִּים, וְלָבוֹא לִידֵי רָעוֹת גְּדוֹלוֹת חַ"ו, כַּאֲשֶׁר כְּבָר רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנָפְלוּ מְאֹד עַל־יְדֵי חָכְמָתָם, וְחָטְאוּ וְהֶחֱטִיאוּ אֶת הָרַבִּים רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל הָיָה עַל־יְדֵי חָכְמָתָם הָרָעָה. כִּי עִקַּר הַיַּהֲדוּת הוּא לֵילֵךְ

בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה שֶׁיִּהְיֶה שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כְּלָל עַל כְּבוֹד עַצְמוֹ, רַק אִם יֵשׁ בָּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה, וְאִם לָאו – לֹא. וְאָז בְּוַדַּאי לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם: (לק"ת סי' י"ב)

[ד]. כְּבָר מְבֹאָר, שֶׁעִקַּר הָעֲבוֹדָה הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת בְּלִי חָכְמוֹת. גַּם אֵין צְרִיכִין לַחֲקֹר הַרְבֵּה בַּעֲבוֹדָתוֹ וְלִרְדֹּף אַחַר חֻמְרוֹת יְתֵרוֹת. כִּי כָּל זֶה הֵם בִּלְבּוּלִים וְדִמְיוֹנוֹת מֵהַבַּעַל דָּבָר לְבַטְּלוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא [בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו] וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל: "לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת". וְכָל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁחוֹשְׁבִין יוֹתֵר מִדַּאי בַּעֲבוֹדָתוֹ (שֶׁקּוֹרִין אִיבֶּער טְרַאכְטִין), הֵם מַפִּילִין אֶת הָאָדָם מְאֹד מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַחָכְמָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַחָכְמוֹת לִבְלִי לִהְיוֹת חָכָם כְּלָל, רַק לִהְיוֹת תָּם וְיָשָׁר בִּפְשִׁיטוּת: (לק"ת סי' מ"ד)

[ה]. הַחָכְמוֹת מַזִּיקִים מְאֹד לְהָאָדָם, וְהַחֲכָמִים נִלְכָּדִין בְּחָכְמָתָן שֶׁל עַצְמָן. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מִכָּל מִינֵי חָכְמוֹת שֶׁיֵּשׁ לִקְצָת אֲנָשִׁים שֶׁהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁהֵם יוֹדְעִים חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי כָּל אֵלּוּ הַחָכְמוֹת הֵם שְׁטוּתִים גְּדוֹלִים, כִּי אֵין צְרִיכִין אֵלּוּ הַחָכְמוֹת כְּלָל לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. כִּי הָעִקָּר הוּא רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת וֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִּיקֵי אֱמֶת. אַף עַל פִּי שֶׁגַּם בְּהַתְּמִימוּת צְרִיכִין לְזַהֵר לִבְלִי לִהְיוֹת שׁוֹטֶה, אַף עַל פִּי כֵן חָכְמוֹת אֵין צְרִיכִין כְּלָל. וְיכוֹלִין לָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי תְּמִימוּת וֶאֱמוּנָה בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר: (שם)

[ו]. זֶה עִקַּר הַחָכְמָה, שֶׁיַּשְׂכִּיל שָׁרְחוֹק מִמֶּנּוּ הַחָכְמָה: (לק"ת סי' פ"ג)

[ז]. צָרִיךְ לְזַהֵר לְקַיֵּם הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַמְּנְהָגִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן לוֹמַר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְטוֹב מְאֹד מִי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַרְבֵּה, כְּגוֹן הַתְּחִנּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּדּוּרִים הַגְּדוֹלִים וְכַיּוֹצֵא, וְלֹא כְּמוֹ הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם הַמִּתְלוֹצְצִים מִזֶּה. כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הַיְהֲדוּת הִיא פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל: (שיחות הר"ן סי' קנ"ה)